มาตรฐานและแนวทางการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

LEGS

มาตรฐานและแนวทาง
การให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ
(Livestock Emergency Guidelines and Standards - LEGS)

Translated into Thai by WSPA

คำยกย่องหนังสือนี้...

“เป็นที่น่ายินดีอย่างยิ่งที่คลังวรรณกรรมด้านมนุษยธรรมซึ่งขยายวงออกไปในปัจจุบัน จะมีหนังสือคู่มือนี้มาหนุนเสริมด้วย คู่มือนี้มุ่งเน้นที่การรักษาชีวิตและความเป็นอยู่ของชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลัก รวมถึงการช่วยเหลือปศุสัตว์เหล่านี้ซึ่งถือเป็นทรัพย์สินที่สำคัญ คู่มือนี้ได้ให้แนวทางที่น่าเชื่อถือโดยมีแนวคิดและหลักการที่มีเหตุผลรองรับ คู่มือนี้ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าเมื่อเกิดภัยพิบัติ เราควรนำมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ สำหรับสัตว์แต่ละประเภทมาใช้เมื่อใด ที่ไหน และเพื่อใคร คู่มือนี้จึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับบุคคลากรที่ทำงานด้านมนุษยธรรม ทั้งเจ้าหน้าที่ภาคสนามและผู้วางแผนในระดับนโยบาย เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจว่าควรดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบไหนและเมื่อใดในภาวะภัยพิบัติ”

ปีเตอร์ ดี. ลิตเทิล *ศาสตราจารย์สาขามานุษยวิทยาและผู้อำนวยการโครงการศึกษาการพัฒนา แห่ง Emory University*

“จากประสบการณ์ของดิฉันพบว่า องค์กรหลายแห่งมีวิธีการรับมือกับภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อปศุสัตว์แตกต่างกันออกไป การขาดแนวทางและมาตรฐานเดียวกันส่งผลให้การจัดทำโครงการ (ทั้งภายในองค์กรและระหว่างองค์กร) ขาดความสอดคล้องกัน และบ่อยครั้งก็ขาดความน่าเชื่อถือ คู่มือ LEGS นี้จะช่วยให้องค์กรต่างๆ เช่น ออกซ์แฟม (Oxfam) สามารถออกแบบโครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติได้อย่างมีคุณภาพมากขึ้น มีมาตรฐานที่ เหมาะสม และเชื่อถือได้มากขึ้น คู่มือนี้จึงช่วยสร้างประโยชน์ที่สำคัญยิ่งต่อกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับความช่วยเหลือจากโครงการเหล่านี้”

ลิลิ โมฮิดดิน *ฝ่ายความมั่นคงด้านอาหารและการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ แผนกมนุษยธรรม องค์การออกซ์แฟม จีบี (Oxfam GB)*

"คู่มือนี้ช่วยถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ให้เป็นแนวทางปฏิบัติแบบเป็นขั้นเป็นตอนที่เข้าใจได้ง่ายสำหรับผู้ที่ต้องดำเนินการรับมือหรือพยายามหลีกเลี่ยงภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์ โดยเกี่ยวข้องกับปศุสัตว์และเจ้าของปศุสัตว์ คู่มือนี้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบในแง่หลักปฏิบัติที่ดีซึ่งจะช่วยรักษาชีวิตมนุษย์และวิถีการดำรงชีพให้ดีขึ้นอย่างแน่นอน"
ทิม เลย์แลนด์ *ที่ปรึกษาด้านการค้าปศุสัตว์และเกษตรกรรมแห่ง DFID*

"*มาตรฐานและแนวทางการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ"* เล่มนี้ กล่าวถึงแนวทางปฏิบัติด้านมนุษยธรรมในประเด็นที่ถูกละเลยเป็นอย่างมาก คู่มือนี้มีคุณค่ายิ่งด้วยเหตุผล 2 ประการด้วยกัน คือหนึ่ง ให้ความสำคัญกับวิถีการดำรงชีพในการรับมือกับภัยพิบัติ และสอง ให้กรอบวิธีคิดที่เน้นการปฏิบัติจริงในการให้ความช่วยเหลือโดยอยู่บนพื้นฐานของหลักคิดที่ครอบคลุมกว้างขวาง กล่าวได้ว่าคู่มือนี้พัฒนาขึ้นโดยเจ้าหน้าที่นักปฏิบัติ และเหมาะสำหรับนักปฏิบัติด้วยกัน ดังนั้น จึงเป็นข้อมูลอ้างอิงที่สำคัญสำหรับผู้ที่ต้องดำเนินการรับมือกับความท้าทายที่เพิ่มมากขึ้นสำหรับบรรดาผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในแอฟริกาและในอีกหลายๆ ประเทศ"
ซาร่า แพนทูลีอาโน่ *ผู้นำโครงการสถาบันการพัฒนาต่างประเทศ (Overseas Development Institute)*

มาตรฐานและแนวทาง
การให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ
(Livestock Emergency Guidelines and Standards - LEGS)

Practical Action Publishing

Schumacher Centre for Technology and Development

Bourton on Dunsmore, Rugby,

Warwickshire CV23 9QZ, UK

www.practicalactionpublishing.org

© Livestock Emergency Guidelines and Standards Project, 2009

พิมพ์ครั้งแรก ค.ศ. 2009

พิมพ์ซ้ำ ค.ศ. 2010

ISBN 978 1 85339 679 3

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามพิมพ์ซ้ำหรือทำซ้ำส่วนหนึ่งส่วนใดในสิ่งพิมพ์นี้หรือใช้ประโยชน์ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ หรือด้วยวิธีการอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องจักรกล หรือวิธีอื่นๆ ซึ่งเป็นที่รู้จักกันในปัจจุบันหรือคิดค้นขึ้นในภายหลัง รวมถึงการถ่ายสำเนาหรือการบันทึก หรือในระบบจัดเก็บหรือเรียกดูข้อมูลใดๆ

เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรจากผู้จัดพิมพ์บันทึกในบัญชีรายชื่อของหนังสือนี้มีให้บริการโดย British Libraryผู้สนับสนุนได้ยืนยันสิทธิ์ของตนภายใต้ Copyright Designs and Patents Act 1988 ในฐานะผู้เขียนผลงานที่เกี่ยวข้อง

นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2517 Practical Action Publishing (เดิมชื่อ Intermediate Technology Publications and ITDG Publishing) ได้จัดพิมพ์และแจกจ่ายหนังสือและข้อมูลไปทั่วโลกเพื่อสนับสนุนผลงานด้านการพัฒนาระหว่างประเทศ Practical Action Publishing Ltd (ทะเบียนบริษัทเลขที่ 1159018) เป็นสำนักพิมพ์ของ Practical Action Ltd. โดยที่ Practical Action Publishing จะทำธุรกิจเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ด้านการกุศลของบริษัทแม่ของตนเท่านั้น และผลกำไรทั้งหมดจะส่งคืนไปยัง Practical Action (ทะเบียนองค์กรการกุศลเลขที่ 247257, ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแบบกลุ่มเลขที่ 880 9924 76)

เรียงพิมพ์โดย SJI Services

จัดพิมพ์โดย Hobbs the Printers Ltd, Totton, Hampshire

www.hobbs.uk.com

สารบัญ

รูป ตาราง และกรอบ

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ LEGS **1**

LEGS คืออะไร 2

ต้นกำเนิดของ LEGS 2

ใครควรนำ LEGS ไปใช้ 3

LEGS ครอบคลุมหัวข้อใดบ้าง 3

LEGS ไม่ครอบคลุมหัวข้อใดบ้าง 5

วิธีนำคู่มือไป LEGS ไปใช้ 6

บทที่ 1 การรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลถึงปศุสัตว์โดยคำนึงถึงการดำรงชีพ **9**

การดำรงชีพและภาวะภัยพิบัติ 10

ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่มีต่อผู้เลี้ยงสัตว์ 15

ประเด็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับหลายด้าน 20

บทที่ 2 การประเมินและการรับมือ **27**

การประเมินภาวะภัยพิบัติในเบื้องต้น 28

การระบุมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์ 33

ภาคผนวก 2.1 รายการตรวจสอบสำหรับการประเมินเบื้องต้น 47

ภาคผนวก 2.2 ระเบียบวิธีการประเมิน 53

ภาคผนวก 2.3 ตารางแสดงวิธีการรับมือกับภาวะภัยพิบัติแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS (PRIM) 57

ข้อมูลอ้างอิง 59

บทที่ 3 มาตรฐานสากลขั้นต่ำในการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ทุกรูปแบบ 65

บทนำ 67

มาตรฐานขั้นต่ำ 69

มาตรฐานสากลข้อ 1: การมีส่วนร่วม (participation) 69

มาตรฐานสากลข้อ 2: การประเมินเบื้องต้น (initial assessment) 72

มาตรฐานสากลข้อ 3: การตอบสนองและการประสานงาน 75

มาตรฐานสากลข้อ 4: การกำหนดกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับความช่วยเหลือ 78

มาตรฐานสากลข้อ 5: การตรวจติดตามและประเมินผล และผลกระทบต่อการดำรงชีพ 80

มาตรฐานข้อ 6: การสนับสนุนทางเทคนิคและความรู้ความเชี่ยวชาญขององค์กร 84

มาตรฐานข้อ 7: การเตรียมพร้อม 86

มาตรฐานสากลข้อ 8: มาตรการส่งเสริมระดับนโยบายและนโยบาย 89

ข้อมูลอ้างอิง 92

บทที่ 4 มาตรฐานขั้นต่ำในการลดจำนวนปศุสัตว์ 95

บทนำ 97

มาตรฐานขั้นต่ำ 108

มาตรฐานสากลในการลดจำนวนปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน 109

มาตรฐานในการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกข้อ 1: ให้การสนับสนุนการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกสำหรับสัตว์ที่สามารถซื้อขายได้ 111

มาตรฐานการลดจำนวนโดยการฆ่าข้อ 1: การลดจำนวนโดยการฆ่า 117

ภาคผนวก 4.1 รายการตรวจสอบการประเมินเพื่อลดจำนวนปศุสัตว์ 122

ภาคผนวก 4.2 รายการตรวจสอบการตรวจติดตามและการประเมินสำหรับโครงการลดจำนวนปศุสัตว์ 123

ข้อมูลอ้างอิง 127

บทที่ 5 มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับบริการด้านสัตวแพทย์ 129

บทนำ 131

มาตรฐานขั้นต่ำ 147

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับบริการด้านสัตวแพทย์ข้อ 1: การวางแผนและประเมิน 147

มาตรฐานการให้บริการด้านสัตวแพทย์ทางคลินิกเบื้องต้นข้อ 1: การออกแบบบริการและการนำไปปฏิบัติ 153

มาตรฐานด้านสัตวแพทย์สาธารณสุขข้อ 1: โรคติดต่อจากสัตว์สู่คน 158

มาตรฐานด้านสัตวแพทย์สาธารณสุขข้อ 2: สุขาภิบาลและสุขอนามัยด้านอาหาร 159

มาตรฐานด้านระบบสารสนเทศโรคปศุสัตว์ข้อ 1: การเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์ 160

ภาคผนวก 5.1 วิธีการประเมินและรายการตรวจสอบเกี่ยวกับการให้บริการด้านสัตวแพทย์ 163

ภาคผนวก 5.2 ตัวอย่างดัชนีชี้วัดในการเฝ้าติดตามและการประเมินผลสำหรับการให้บริการด้านสัตวแพทย์ 165

ข้อมูลอ้างอิง 167

บทที่ 6 มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาอาหารสัตว์ **169**

บทนำ 171

มาตรฐานขั้นต่ำ 183

มาตรฐานทั่วไปในการจัดหาอาหารสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน 183

มาตรฐานทั่วไปในการย้ายถิ่นที่อยู่ของปศุสัตว์ข้อ 1: การสนับสนุนแผนริเริ่มในการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ 189

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 1: ระดับการจัดหาอาหาร 192

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 2: ความปลอดภัยของอาหาร 194

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 3: แหล่งอาหารและการแจกจ่ายทรัพยากรอาหารสัตว์ 196

ภาคผนวก 6.1 รายการตรวจสอบการประเมินเรื่องการจัดหาอาหารสัตว์ 200

ภาคผนวก 6.2 รายการตรวจสอบการตรวจติดตามและการประเมินผลการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์ 205

ข้อมูลอ้างอิง 207

บทที่ 7 มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาน้ำ **209**

บทนำ 211

มาตรฐานขั้นต่ำ 220

มาตรฐานทั่วไปในการจัดหาน้ำข้อ 1: การประเมินและวางแผน 223

มาตรฐานจุดบริการแจกจ่ายน้ำข้อ 1: ที่ตั้งของจุดบริการแจกจ่ายน้ำ 228

มาตรฐานจุดบริการแจกจ่ายน้ำข้อ 2: การฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิมหรือสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่ 231

มาตรฐานการขนส่งน้ำข้อ 1: แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ 234

มาตรฐานการขนส่งน้ำข้อ 2: ระบบสนับสนุนการขนส่งและแจกจ่ายน้ำ 237

ภาคผนวก 7.1 รายการตรวจสอบการประเมินจุดบริการแจกจ่ายน้ำแบบเร่งด่วน 240

ภาคผนวก 7.2 รายการตรวจสอบดัชนีชี้วัดผลกระทบสำคัญสำหรับการจัดหาแหล่งน้ำ 242

ข้อมูลอ้างอิง 244

บทที่ 8 มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ 245

บทนำ 247

มาตรฐานขั้นต่ำ 254

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน 254

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 2: การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ 260

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 3: โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ 263

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 4: ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ 264

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 5: การลดความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติและการเตรียมพร้อมรับมือ 265

ภาคผนวกที่ 8.1 รายการตรวจสอบในการประเมินการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ 267

ภาคผนวกที่ 8.2 รายการตรวจสอบในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์ 269

ข้อมูลอ้างอิง 271

บทที่ 9 มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาปศุสัตว์ 273

บทนำ 275

มาตรฐานขั้นต่ำ 286

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมิน 286

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 2: คำจำกัดความของคำว่า “ความช่วยเหลือ” 294

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 3: ระบบการให้ยืมปศุสัตว์หรือสินเชื่อ, การจัดซื้อ การขนส่งและจัดส่ง 296

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 4: ความช่วยเหลือเพิ่มเติม 299

ภาคผนวก 9.1 รายการตรวจสอบในการประเมินวิธีการจัดหาปศุสัตว์ 302

ภาคผนวก 9.2 รายการตรวจสอบการตรวจติดตามและประเมินผลการจัดหาปศุสัตว์ 304

ภาคผนวก 9.3 การจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์ให้แก่ผู้ที่พำนักอยู่ในค่ายพักพิงชั่วคราว สำหรับบุคคลพลัดถิ่น/ค่ายผู้อพยพหนีภัยสงคราม 306

ภาคผนวก 9.4 การอภิปรายเรื่องจำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ 308

ภาคผนวก 9.5 งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์ (Livestock Fairs) 310

ข้อมูลอ้างอิง 311

กรณีศึกษา 313

ภาคผนวก 349

รูป ตาราง และกรอบ

รูป

1.1 กรอบวิธีคิดเกี่ยวกับการดำรงชีพที่ยั่งยืน 12

2.1 กรณีศึกษา A: แผ่นดินไหวในเอเชีย (ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน) 42

2.2 กรณีศึกษา B: ภัยแล้งในแอฟริกา (ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป) 45

4.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเลือกวิธีการลดจำนวนปศุสัตว์ 113

5.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับบริการด้านสัตวแพทย์ทางคลินิกระดับเบื้องต้น 149

6.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกการจัดหาอาหารสัตว์ 187

7.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดหาน้ำที่เหมาะสม 221

8.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ 256

9.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดหาปศุสัตว์ 288

ตาราง

2.1 วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพและวิธีการทางเทคนิคของ LEGS 35

2.2 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา A 40

2.3 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา B 42

2.4 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา C 45

2.5 การปรับใช้ระเบียบวิธีแบบมีส่วนร่วมในการประเมิน 55

2.6 ตาราง PRIM สำหรับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน 57

2.7ตาราง PRIM สำหรับภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป 57

4.1 ข้อดี ข้อเสีย และเงื่อนไขสำคัญของทางเลือกต่างๆ ในการลดจำนวนปศุสัตว์ 101

4.2 เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือด้านการลดจำนวนปศุสัตว์ 104

5.1 ข้อดีและข้อเสียของวิธีการให้บริการด้านสัตวแพทย์ 139

5.2 ช่วงเวลาที่เป็นไปได้ของการให้ความช่วยเหลือด้านบริการทางสัตวแพทย์ 144

6.1 ข้อดีและข้อเสียของวิธีการจัดหาอาหารสัตว์แบบต่างๆ 176

6.2 เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร 180

7.1 ข้อดีและข้อเสียของวิธีการจัดหาน้ำแบบต่างๆ 214

7.2 เวลาที่เหมาะสมในการจัดหาน้ำ 218

8.1 เวลาที่เป็นไปได้ในการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐาน
ของปศุสัตว์ 252

9.1 ข้อดีและข้อเสียของวิธีการจัดหาปศุสัตว์แบบต่างๆ 279

9.2 เวลาที่เหมาะสมในการจัดหาปศุสัตว์ 283

กรอบ

0.1 ความท้าทายของกรอบคิดที่เน้นมาตรฐานการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ 4

1.1 ความเสี่ยง 13

1.2 แนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน 14

1.3 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป 16

1.4 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน 18

1.5 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน 19

2.1 ระบบเตือนภัยและจำแนกประเภทภาวะภัยพิบัติที่เลือกใช้ 30

2.2 การรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยการให้เงินช่วยเหลือ 34

โครงสร้างโดยรวมของ LEGS

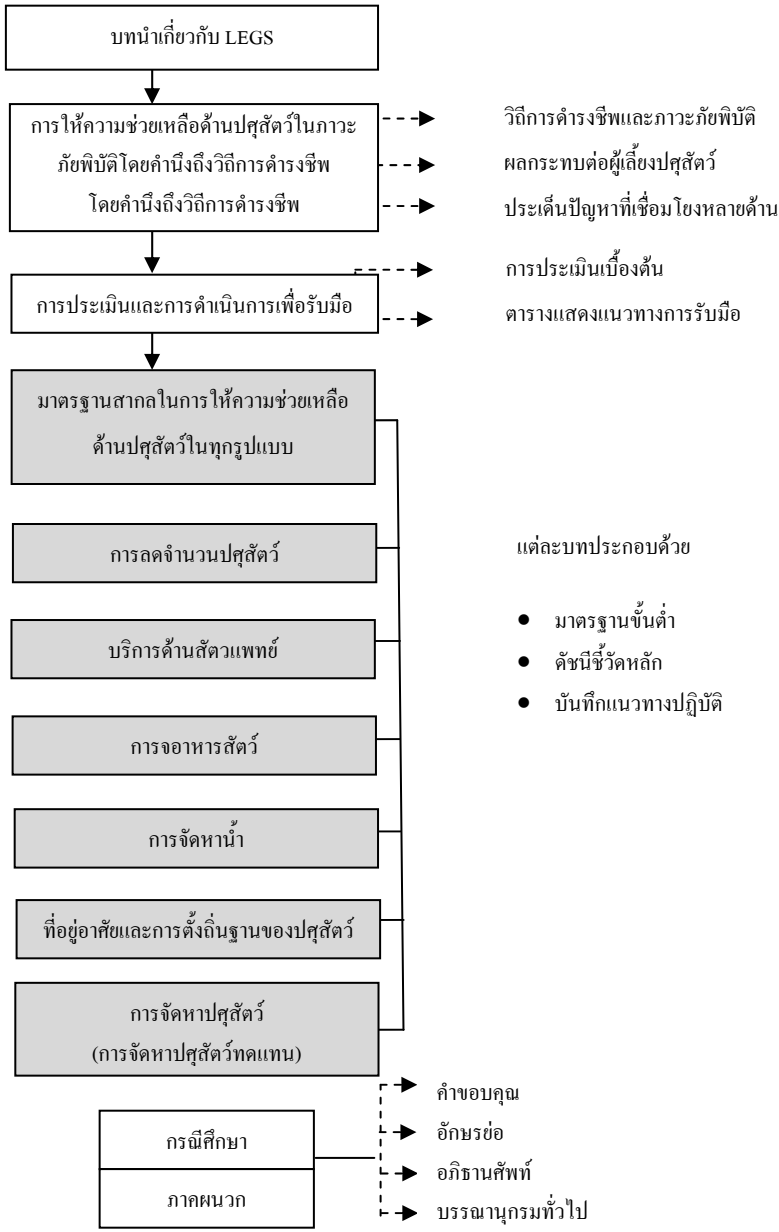

ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ LEGS

LEGS คืออะไร

มาตรฐานและแนวทางการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ (LEGS) เป็นมาตรฐานและแนวทางสากลในการออกแบบ นำไปปฏิบัติ และประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่อมนุษย์ มาตรฐานและแนวทางเหล่านี้อยู่บนพื้นฐานของวัตถุประสงค์ด้านวิถีการดำรงชีพ (livelihood objectives) ที่มุ่งเป้าหมายในการให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนเพื่อป้องกันและผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่สำหรับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ดังนั้น LEGS จึงมีเป้าหมายทั้งเพื่อช่วยชีวิตคนและเพื่อรักษารายได้และความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนโดยผ่านกลยุทธ์ที่สำคัญ 2 ประการ คือ การระบุมาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ที่เหมาะสมที่สุดในภาวะภัยพิบัติ และนำเสนอมาตรฐาน ดัชนีชี้วัด และบันทึกแนวทางปฏิบัติของมาตรการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวบนพื้นฐานของหลักปฏิบัติที่ดี

ต้นกำเนิดของ LEGS

แนวทาง LEGS เกิดขึ้นจากความตระหนักว่า แม้ว่าปศุสัตว์จะเป็นทรัพย์สินที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของผู้คนทั่วโลก และบ่อยครั้งมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ก็เป็นหนึ่งในมาตรการบรรเทาทุกข์ แต่จนถึงปัจจุบันยังไม่มีแนวทางที่แพร่หลายเพื่อช่วยให้ผู้บริจาค ผู้จัดการโครงการ หรือผู้เชี่ยวชาญทางเทคนิคสามารถที่จะออกแบบหรือปฏิบัติตามมาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ นอกจากนี้ LEGS ยังตระหนักว่าปัญหาสภาพภูมิอากาศมีแนวโน้มที่จะก่อให้เกิดภัยพิบัติต่อมนุษย์บ่อยขึ้นและในหลายรูปแบบมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยพิบัติที่ส่งผลต่อชุมชนซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปศุสัตว์เป็นหลัก

LEGS ยึดถือตามกระบวนการจัดทำ *กฎบัตรมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการตอบสนองต่อภัยพิบัติ (Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response)* หรือโครงการสเฟียร์ (พ.ศ. 2547) (Sphere Project (2004)) ดังนั้น การจัดทำคู่มือ LEGS จึงอยู่บนพื้นฐานของผลงานความร่วมมือของหลายองค์กร มีการพิจารณาทบทวนอย่างรอบด้าน และเทียบเคียงกับประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติงานจริง เนื้อหาและการจัดหน้าของ LEGS ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ปฏิบัติงานจะสามารถนำ LEGS ไปใช้เสริมกับคู่มือโครงการสเฟียร์ (Sphere Handbook) ได้

ใครควรจะนำคู่มือ LEGS ไปใช้

คู่มือ LEGS จัดทำขึ้นโดยมีจุดประสงค์เพื่อให้เป็นประโยชน์สำหรับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) องค์กรในระดับทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงรัฐบาลของประเทศต่างๆ ซึ่งจะนำมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัตินี้ไปใช้ในพื้นที่ซึ่งจำเป็นต้องพึ่งพาอาศัยปศุสัตว์เป็นสำคัญในวิถีการดำรงชีพ นอกจากนี้ LEGS ยังเกี่ยวข้องกับผู้กำหนดนโยบายและผู้ตัดสินใจภายในองค์กรของผู้บริจาคและหน่วยงานของรัฐ ซึ่งสนับสนุนเงินทุนและนำผลการตัดสินใจนี้ไปปฏิบัติจริงเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่สามสำหรับ LEGS ได้แก่ สถาบันการศึกษาและองค์กรที่มุ่งเน้นชุมชนเป็นหลัก

LEGS ครอบคลุมหัวข้อใดบ้าง

LEGS มุ่งเน้นที่ความเชื่อมโยงกันระหว่าง*ภาวะภัยพิบัติ (Emergency), ปศุสัตว์ (Livestock) และวิถีการดำรงชีพ (Livelihood)* โดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพเป็นสำคัญเมื่อดำเนินมาตรการบรรเทาทุกข์ด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ทั้งนี้ หากมองในระดับโลก หนึ่งในความจำเป็นที่สำคัญที่สุดในเวลานี้ก็คือ การปรับปรุงโครงการบรรเทาทุกข์ด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติสำหรับชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลักในแง่สภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจและสังคม กล่าวได้ว่าคู่มือ LEGS ครอบคลุมมาตรการให้ความช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้ รวมถึงการส่งเสริมด้านปศุสัตว์สำหรับชุมชนเกษตรที่ลงหลักปักฐานและปศุสัตว์ที่เลี้ยงไว้ในเขตเมือง

LEGS มีเป้าหมายเพื่อให้สามารถนำไปใช้งานได้ทั่วโลก แม้ว่าในฉบับแรกนี้ จะเน้นที่ประสบการณ์จากพื้นที่แถบแอฟริกาตอนใต้ ซึ่งสาเหตุหลักก็เป็นเพราะพื้นที่นี้มีเอกสารจำนวนมากเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ซึ่งเกิดจากประสบการณ์ของการปฏิบัติงานจริงในภูมิภาคดังกล่าว แต่คาดว่าในขั้นตอนการปรับปรุงคู่มือนี้ จะมีข้อมูลและกรณีศึกษาต่างๆ มากขึ้นเพื่อขยายเนื้อหาให้ครอบคลุมถึงภูมิภาคอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นในคู่มือฉบับต่อๆ ไป

LEGS ยึดถือแนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนเช่นเดียวกับโครงการสเฟียร์ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง*สิทธิที่พึงได้รับอาหาร* และ*สิทธิในการมีมาตรฐานการดำรงชีพ* กล่าวอีกอย่างหนึ่งก็คือ ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติมีสิทธิได้รับการปกป้องวิถีการดำรงชีพของตน มุมมองในเรื่องวิถีการดำรงชีพของ LEGS ยังครอบคลุมถึงแนวทางต่างๆ ที่

ต้องให้ความสำคัญ ซึ่งไม่ใช่แค่เพียงการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในสถานการณ์ที่รุนแรงเท่านั้น หากยังรวมถึงกิจกรรมในช่วงระยะฟื้นตัว (recovery-phase) และการเชื่อมโยงกับกระบวนการพัฒนาในระยะยาว (ดูกรอบ 0.1) LEGS จึงมองว่าการเตรียมพร้อมรับมือนั้นเป็นเรื่องสำคัญอีกประการหนึ่งในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ เช่นเดียวกับความสำคัญของการป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่เป็นทรัพย์สินอันมีค่าของครอบครัว เอาไว้เพื่อปกป้องและรักษาวิถีการดำรงชีพในอนาคต อีกทั้งยังเป็นการช่วยชีวิตผู้คนอีกด้วย อย่างไรก็ตาม คู่มือ LEGS ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการรับมือกับภัยพิบัตินี้ ย่อมไม่สามารถจัดการกับปัญหาทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาในระยะยาวได้[1]

กรอบ 0.1 ความท้าทายของกรอบวิธีคิดที่ให้ความสำคัญกับวิถีการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ

การคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพในการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติ จะเน้นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความเชื่อมโยงระหว่างโครงการบรรเทาทุกข์ (relief) กับโครงการพัฒนา (development) โดยการเตรียมพร้อมเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติและการฟื้นฟูหลังจากเกิดภัยพิบัติ การคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพมีแนวโน้มที่จะทำให้เส้นแบ่งระหว่างโครงการบรรเทาทุกข์กับโครงการพัฒนาเริ่มพร่าเลือน โดยการแบ่งแยกแบบเก่าในลักษณะนี้ยังคงเกิดขึ้นในการจัดทำโครงการของหลายหน่วยงานทั้งในแง่โครงสร้างเชิงองค์กรและในแง่นโยบายของหน่วยงานเหล่านั้น อย่างไรก็ตาม ผู้บริจาคและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) บางแห่งเริ่มเขียนโครงการแบบองค์รวม (holistic programming) และพัฒนาแนวทางใหม่ๆ ขึ้น เช่น ระบบป้องกันสังคมระดับใหญ่ (หรือเครือข่ายความปลอดภัย) สำหรับผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง และการประกันภัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศเพื่อคุ้มครองเกษตรกรและเจ้าของปศุสัตว์จากปัญหาความแห้งแล้ง

สิ่งที่ LEGS มุ่งให้ความสำคัญก็คือ การปรับปรุงคุณภาพของมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ดังนั้น การรับมือกับปัญหาต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อมโยงระหว่างโครงการบรรเทาทุกข์กับโครงการพัฒนา หรือปัญหาที่ท้าทายอื่นๆ ของโครงการพัฒนาในระยะยาวสำหรับผู้เลี้ยงปศุสัตว์ จึงถือว่าอยู่นอกขอบเขตเนื้อหาของคู่มือนี้ ประเด็นดังกล่าวหลายประเด็นเป็นเรื่องซับซ้อนซึ่งยังคงไม่ได้รับการแก้ไขปัญหา และเป็นหัวข้อที่ยังคงถกเถียงกัน ตัวอย่างเช่น ความสามารถอยู่รอดของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งในสภาพแวดล้อมที่เปราะบาง เช่น ผู้ที่ต้องทนทุกข์กับภาวะภัยพิบัติแบบเรื้อรังที่รุนแรงมากขึ้น อันเป็นผลจากภาวะโลกร้อน

LEGS ยอมรับว่ายังไม่มีคำตอบที่ชัดเจนสำหรับประเด็นปัญหาเหล่านี้ แต่เราพยายามปรับปรุงคุณภาพของการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติโดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพเป็นสำคัญ และยังให้ความสำคัญกับโครงการบรรเทาทุกข์อย่างเร่งด่วน รวมทั้งยอมรับในความเชื่อมโยงของสิ่งเหล่านี้กับการวางแผนโครงการในระยะยาว

LEGS ไม่ครอบคลุมหัวข้อใดบ้าง

LEGS นำเสนอมาตรฐานและแนวทางเพื่อเป็นหลักปฏิบัติที่ดีที่สุดและให้ความช่วยเหลือในการตัดสินใจ โดยมิได้มุ่งที่จะเป็นคู่มือเชิงปฏิบัติที่ให้รายละเอียดของการนำมาตรการให้ความช่วยเหลือไปปฏิบัติจริง แต่ผู้อ่านสามารถดูแนวทางที่เน้น “การนำไปปฏิบัติจริง” ได้จากข้อมูลอ้างอิงอื่นๆ ซึ่งระบุไว้ในส่วนข้อมูลอ้างอิงท้ายบท รวมถึงชุดคู่มือเชิงปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ขององค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) ซึ่งเขียนขึ้นเพื่อช่วยเสริมคู่มือ LEGS นี้ (FAO, 2009)

ในบางประเทศ มีการจัดทำแนวทางการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ของประเทศแล้ว คู่มือ LEGS จึงเป็นส่วนเสริมให้กับแนวทางเหล่านี้ สำหรับประเทศที่ยังไม่มีการจัดทำแนวทางดังกล่าว ก็สามารถใช้คู่มือ LEGS เพื่อพัฒนาแนวทางดังกล่าวขึ้น

คู่มือ LEGS อยู่บนพื้นฐานของหลักการและกฎหมายที่ส่งเสริมด้านมนุษยธรรม ดังนั้น จุดเริ่มต้นของคู่มือนี้คือสวัสดิภาพของคนสำคัญกว่าของสัตว์ อย่างไรก็ตาม ผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตวแพทย์ มีภาระหน้าที่ที่จะต้องคำนึงถึงความสำคัญของสวัสดิภาพสัตว์ในการดำเนินการของตน ทั้งนี้ ในเอกสารจำนวนหนึ่งได้มีการกล่าวถึงแนวทางต่างๆ ที่ให้ความสำคัญกับสวัสดิภาพสัตว์ (ซึ่งรวมถึงประเด็นปัญหาต่างๆ เช่น การฆ่าสัตว์อย่างมีมนุษยธรรม อาทิเช่น *หลักเกณฑ์ด้านสุขภาพสัตว์บก (Terrestrial Animal Health Code)* ซึ่งจัดทำขึ้นโดยองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) (www.oie.int; ดู Oxfam, 2007 ประกอบ) โดยตั้งสมมติฐานว่าการให้ความช่วยเหลือโดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพและมุ่งที่จะให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการปรับปรุงสุขภาพสัตว์ ที่อยู่อาศัยของสัตว์ และอาหารสัตว์นั้น จะให้ผลดีต่อทั้งคนและสัตว์

คู่มือ LEGS มุ่งเน้นที่ภูมิภาคที่กำลังพัฒนาเช่นเดียวกับโครงการสเฟียร์ และไม่ได้เน้นถึงการรับมือกับความจำเป็นของสัตว์เลี้ยง นอกจากนี้ LEGS ยังไม่ได้กล่าวถึงการป้องกันหรือการควบคุมโรคสัตว์ข้ามแดนบางอย่าง ซึ่งได้รับการกล่าวถึงไว้ในแนวทางสากลอื่นๆ เช่น แนวทางที่จัดทำขึ้นโดย FAO-EMPRES (Emergency Prevention System for Transboundary Animal and Plant Pests and Diseases (ระบบป้องกันภาวะภัยพิบัติสำหรับสัตว์ ศัตรูพืช และโรคข้ามแดน) และ OIE (ดูคู่มือ Emergency Prevention System (ระบบป้องกันภาวะภัยพิบัติ) ที่จัดทำขึ้นโดย FAO เพื่อรับมือกับการแพร่ระบาด ของโรคภัยไข้เจ็บ

www.fao.org/ag/againfo/programmes/en/empres/home.asp)

วิธีนำคู่มือ LEGS ไปใช้

LEGS มีจุดประสงค์หลักเพื่อเป็นเครื่องมือสำหรับการวางแผนและตัดสินใจในการพัฒนามาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติอย่างเหมาะสม นอกจากนี้ แนวทางและมาตรฐานที่อธิบายไว้ในคู่มือนี้ยังสามารถใช้เป็นเกณฑ์เปรียบเทียบเพื่อพิจารณาทบทวนและประเมินผลมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ ทั้งในขณะที่ดำเนินมาตรการนั้นๆ หรือภายหลังจากนั้น

การระบุมาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ที่เหมาะสม

บทที่ 1 ของคู่มือ LEGS (การรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลถึงปศุสัตว์โดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ) จะให้ภาพรวมของประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อวางแผนมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการให้ความช่วยเหลือที่ให้ความสำคัญกับวิถีการดำรงชีพ และเนื้อหาในบทนี้จะกล่าวถึงระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน และที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป บทที่ 2 (การประเมินและการรับมือ) จะเน้นที่หัวข้อการประเมินเบื้องต้นและแสดงเครื่องมือในการตัดสินใจ (ตารางแสดงแนวทางการรับมือแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS หรือ LEGS Participatory Response Identification Matrix - PRIM) เพื่อช่วยในการตัดสินใจเลือกมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่เหมาะสมที่สุด และระยะเวลาที่เหมาะสมในการนำมาตรการนั้นๆ มาใช้

มาตรฐานสากล

บทที่ 3 ของคู่มือ LEGS (มาตรฐานสากลขั้นต่ำสำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ทุกรูปแบบ) จะให้ข้อมูลและแนวทางดำเนินงานที่เป็นสากลในการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในทุกรูปแบบเมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติ บทนี้จะกล่าวถึงมาตรฐาน ดัชนีชี้วัดหลัก และบันทึกแนวทางปฏิบัติสำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือแต่ละอย่าง โดยมีรูปแบบดังนี้

- ข้อมูลเบื้องต้นซึ่งกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา
- ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจ (decision-making Tree) เพื่อเสนอทางเลือกในการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม
- มาตรฐาน ดัชนีชี้วัดหลัก และบันทึกแนวทางปฏิบัติ

- ภาคผนวก ซึ่งประกอบด้วยข้อมูลทางเทคนิคเพิ่มเติม เช่น รายการตรวจสอบเพื่อประเมินผล และข้อมูลอ้างอิงที่สำคัญ

มาตรฐาน (standards), ดัชนีชี้วัดหลัก (key indicators) และบันทึกแนวทางปฏิบัติ (guidance notes) จะอยู่ในรูปแบบดังนี้

มาตรฐาน
โดยทั่วไปแล้ว มาตรฐานจะเป็นคำอธิบายในเชิงคุณภาพซึ่งควรนำไปปรับใช้ในทุกๆ ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้น

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ดัชนีชี้วัดหลักซึ่งเชื่อมโยงกับมาตรฐานแต่ละข้อ จะเป็นวิธีชี้วัดความสำเร็จของมาตรฐานและความคืบหน้า (ในเชิงปริมาณหรือเชิงคุณภาพ) ของโครงการ

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. บันทึกแนวทางปฏิบัติ (ซึ่งควรอ่านคู่กับดัชนีชี้วัดหลัก) จะกล่าวถึงประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาเมื่อนำมาตรฐานต่างๆ ไปปรับใช้

บทที่กล่าวถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในเรื่องต่างๆ

คู่มือ LEGS กล่าวถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือ*ชุมชน*ด้านปศุสัตว์ในเรื่องต่างๆ โดยละเอียด เช่น การลดจำนวนปศุสัตว์ (บทที่ 4), บริการด้านสัตวแพทย์ (บทที่ 5), การจัดหาอาหารสัตว์ (บทที่ 6), การจัดหาน้ำ (บทที่ 7), ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ (บทที่ 8) และการจัดหาปศุสัตว์ (บทที่ 9) เนื้อหาในบทต่างๆ เหล่านี้จะมีรูปแบบการนำเสนอเช่นเดียวกับในบทที่ 3 โดยระบุถึงมาตรฐานสากล แนวทางและข้อมูลทางเทคนิคของมาตรการให้ความช่วยเหลือแต่ละอย่าง

เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ

LEGS ยังได้จัดทำซีดี-รอมเพื่อสนับสนุนขั้นตอนการตัดสินใจ โดยประกอบด้วยเนื้อหาหลักและคำถามและแนวทางต่างๆ ซีดีรอมนี้ยังให้ข้อมูลอ้างอิงที่ระบุไว้ในส่วนบรรณานุกรมของ LEGS อีกด้วย

หมายเหตุ

1. ความสัมพันธ์ระหว่างการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ กับวัตถุประสงค์ของโครงการพัฒนาในระยะยาวเป็นหัวข้อที่ถกเถียงกันมากในโครงการสเฟียร์และคู่มือสเฟียร์ฉบับปรับปรุง (ดู Young et al, 2004, หน้า 155)

ภาพโดย เคอรี่ ลินย์/องค์กรเซียฟเดียฟ้าของสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA)

บทที่ 1

การรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลถึงปศุสัตว์โดยคำนึงถึงการดำรงชีพ

การดำรงชีพและภาวะภัยพิบัติ

ทุกวันนี้ มีความตระหนักกันมากขึ้นว่า ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัตินั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงชีวิตความเป็นอยู่ของกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น ไม่เพียงแต่ต้อง “ช่วยชีวิตมนุษย์” เท่านั้น หากยังต้อง “ป้องกันและส่งเสริมวิถีการดำรงชีพที่มั่นคง” ของกลุ่มประชากรดังกล่าวด้วย การดำเนินการเพื่อรับมือในลักษณะนี้ไม่เพียงเป็นการช่วยฟื้นฟูกลุ่มผู้ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์เฉพาะหน้าเท่านั้น หากยังต้องช่วยปรับปรุงความสามารถในการกลับสู่สภาพปกติในระยะยาว และลดความเสี่ยงต่อภาวะช็อกและสถานการณ์ภัยพิบัติในอนาคตอีกด้วย

การดำเนินการเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยคำนึงถึงการดำรงชีพนี้ยังเป็นการผสมผสานโครงการการบรรเทาทุกข์และโครงการพัฒนาไว้ด้วยกัน เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมา สองโครงการนี้มักแยกขาดจากกันโดยสิ้นเชิง และบางครั้งอาจถึงขั้นขัดแย้งกัน ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับว่าการรับมือกับภาวะภัยพิบัติในบางรูปแบบสามารถช่วยชีวิตผู้คนได้ในระยะสั้น แต่ไม่สามารถสนับสนุนวิถีการดำรงชีพในท้องถิ่น (และในบางครั้งอาจเป็นการทำลายด้วยซ้ำ) ยิ่งกว่านั้นยังบ่อนทำลายโครงการพัฒนาที่ดำเนินการอยู่ในปัจจุบัน รวมทั้งส่งผลกระทบแง่ลบต่อการให้บริการในท้องถิ่น ถึงแม้จะเป็นที่ทราบกันดีว่าการพัฒนาอาจส่งผลกระทบด้านลบได้ด้วย และการแยกมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติออกจากแผนการพัฒนานั้นอาจมีประโยชน์อยู่บ้างในบางกรณี แต่สิ่งสำคัญก็คือบรรดาหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือด้านบรรเทาทุกข์จะต้องเข้าใจและคำนึงถึงกิจกรรมการพัฒนาต่างๆ ของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมวิถีการดำรงชีพในท้องถิ่น คู่มือ LEGS นี้จึงได้รับการจัดทำขึ้นโดยคำนึงถึงหลักการนี้เป็นสำคัญ เพื่อให้การรับมือกับภาวะภัยพิบัตินั้นช่วยชีวิตและสนับสนุนวิถีการดำรงชีพของผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ

ปศุสัตว์และการดำรงชีพ

ปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญในหลายๆ ด้านต่อรายได้และความเป็นอยู่ของผู้คนจำนวนมากในทั่วโลก อาทิเช่น ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง ซึ่งสัตว์ของพวกเขา (เช่น วัว ควาย อูฐ จามรี แกะ แพะ ลา) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการวิถีการดำรงชีพ ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตร ซึ่งต้องพึ่งพาทั้งฝูงสัตว์และพืชผล เกษตรกรรายย่อยผู้ต้องอาศัยพืชผลของตนเป็นหลัก ขณะเดียวกันก็ยังมีวัว แพะฝูงเล็กๆ หมู หรือไก่ที่ใช้เป็นแหล่งอาหารหรือสร้างรายได้เสริมที่สำคัญ ไปจนถึงผู้ให้บริการรายย่อยต่างๆ เช่น เจ้าของเกวียนเทียมล่อหรือลาที่มีรายได้จากปศุ

สัตว์ ผู้ค้าปศุสัตว์ เจ้าของร้านค้าและผู้ค้าในธุรกิจที่เกี่ยวกับปศุสัตว์เป็นสำคัญ นอกจากนี้ ปุศสัตว์ยังเป็นแหล่งรายได้เสริม และ/หรือเป็นอาหารสำหรับผู้อยู่อาศัยในเขตเมืองและเขตชานเมืองบางส่วนอีกด้วย

กรอบวิธีคิดด้านวิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืน (ดูรูป 1.1) ซึ่งเป็นที่รู้จักและยอมรับกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน ถือเป็นหลักพื้นฐานในการทำความเข้าใจและวิเคราะห์เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ รวมทั้งกระบวนการพัฒนาในระยะยาว การวิเคราะห์เรื่องวิถีการดำรงชีพนี้มีศูนย์กลางอยู่ที่ "*ทรัพย์สินส่วนทุน*" จำนวนหนึ่ง (ดูอภิธานศัพท์) ที่แต่ละครอบครัวใช้เป็นพื้นฐานในการดำรงชีพของตน

สำหรับเจ้าของปศุสัตว์แล้ว ปศุสัตว์จัดเป็น *ทรัพย์สินทางการเงิน* ที่สำคัญ (สำหรับผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งโดยส่วนใหญ่ ปศุสัตว์ถือเป็นทรัพย์สินทางการเงิน *เพียงอย่างเดียว* ของพวกเขา) โดยให้ทั้งอาหาร (นม เนื้อสัตว์ เลือด และไข่) และรายได้ (โดยการขาย แลกเปลี่ยน ขนส่ง การใช้ลากจูง และทำงานรับจ้าง) นอกจากนี้ ปศุสัตว์ยังเป็น *ทรัพย์สินทางสังคม* ที่สำคัญสำหรับเจ้าของปศุสัตว์โดยส่วนใหญ่อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง

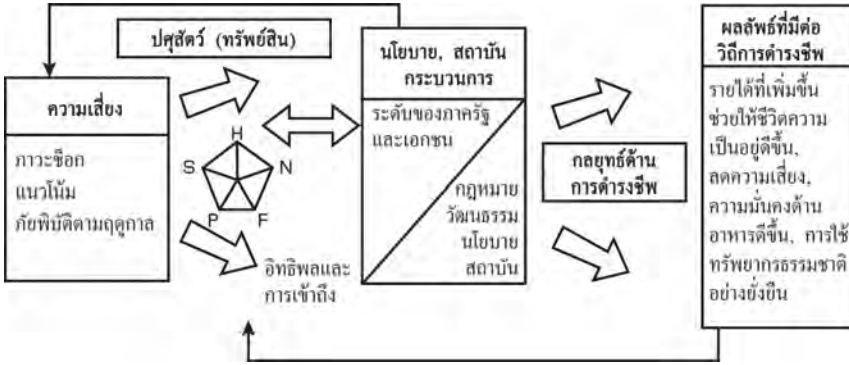

รูป 1.1 กรอบวิธีคิดเกี่ยวกับการดำรงชีพที่ยั่งยืน

ปัจจัยสำคัญ: H = ทุนทางทรัพยากรมนุษย์ (human capital), S = ทุนทางสังคม (social capital), N = ทุนตามธรรมชาติ (natural capital), P = ทุนทางกายภาพ (physical capital), F = ทุนทางการเงิน (financial capital)

ที่มา: เอกสารแนวทางการดำรงชีพที่ยั่งยืนของ DFID (www.livelihoods.org/info/guidance_sheets_rtfs/Sect2.rtf)

หมายเหตุ: ดูข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับการวิเคราะห์เรื่องวิถีการดำรงชีพได้ที่ www.livelihoods.org

และผู้เลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตร ปศุสัตว์ยังมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายทางสังคมสำหรับผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง ระหว่างสมาชิกของกลุ่ม เครือญาติและเพื่อนฝูง รวมทั้งยังมีค่าแทนเงินในฐานะของที่มอบให้กันและใช้เป็นค่าปรับในชุมชนได้อีกด้วย

ดังที่ได้เน้นย้ำในกรอบวิธีคิดด้านการดำรงชีพว่า *นโยบายและสถาบัน* มีอิทธิพลต่อความสามารถของเจ้าของปศุสัตว์ในการใช้ทรัพย์สินของตนในการส่งเสริมวิถีการดำรงชีพ ตัวอย่างเช่น หน่วยงานให้บริการด้านสัตวแพทย์ นโยบายการเก็บภาษี นโยบายการตลาด และนโยบายการส่งออก ทั้งหมดนี้มีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีพที่พึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลัก

ความเสี่ยง สัมพันธ์กับความสามารถของประชากรในการรับมือกับภาวะช็อก และแนวโน้มการเกิดภัยพิบัติต่างๆ (ดูกรอบ 1.1) สำหรับครอบครัวที่ต้องอาศัยปศุสัตว์ในการดำรงชีพ ความเสี่ยงยังอาจจะเชื่อมโยงโดยตรงกับปศุสัตว์ กล่าวคือ ยิ่งปศุสัตว์มีมูลค่ามากเท่าใด ครอบครัวก็ยิ่งต้องสามารถจัดการกับภาวะภัยพิบัติและฟื้นตัวจากภาวะช็อกให้ได้เร็วขึ้นเท่านั้น ดังนั้น การป้องกันและการผลิตปศุสัตว์เหล่านี้ขึ้นมาใหม่จึงส่งผลสำคัญต่อการลด

ความเสี่ยงลง อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี วิถีการดำรงชีพของเจ้าของปศุสัตว์อาจได้รับความเสียหายมากจนทำให้ไม่สามารถผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ และจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์การให้ความช่วยเหลืออื่นๆ เช่น เครือข่ายความปลอดภัย การเข้าใจถึงบทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อวิถีการดำรงชีพ และผลกระทบของภาวะภัยพิบัติ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ 2 ทั้งหมดนี้ถือเป็นหัวใจสำคัญในการกำหนดแนวทางการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยการให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือที่ไม่เกี่ยวกับปศุสัตว์ เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร การให้เงินช่วยเหลือ และการให้เงิน/อาหารแลกกับการทำงาน ยังสามารถเป็นมาตรการเสริมควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ เนื่องจากสามารถลดแรงกดดันที่มีต่อครอบครัวผู้ประสบภัยอันเนื่องมาจากผลกระทบต่อปศุสัตว์ในระยะสั้น เพื่อให้พวกเขาสามารถผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่

กรอบ 1.1 ความเสี่ยง

ความเสี่ยง หมายถึง การที่ชุมชนหรือครัวเรือนไม่สามารถรับมือกับภาวะภัยพิบัติและแรงกดดันที่พวกเขาต้องเผชิญได้ ซึ่งมีสาเหตุ 3 ประการคือ

- การเผชิญกับความเสี่ยงและอันตรายต่างๆ (ภัยแล้ง อุทกภัย แผ่นดินไหว)
- ความอ่อนไหวต่อสถานการณ์อันตรายที่จะเกิดขึ้น
- ความสามารถในการรับมือหรือฟื้นตัวจากสถานการณ์อันตราย (กลยุทธ์การรับมือ)

ที่มา: Trench et al (2007)

การป้องกันและสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ปศุสัตว์ในฐานะทรัพย์สินที่สำคัญต่อวิถีการดำรงชีพ จึงถือเป็นหัวใจหลักในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์ ประเด็นนี้ได้รับการย้ำเน้นไว้ในคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook หรือกฎบัตรมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการรับมือกับภัยพิบัติ พ.ศ. 2547) โดยเน้นถึงความสำคัญของ “การสนับสนุน ป้องกัน และส่งเสริมวิถีการดำรงชีพ” (หน้า 166) และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การสงวนรักษาปศุสัตว์ที่ให้ผลผลิตหรือการฟื้นฟูปศุสัตว์ที่สูญหายไปเนื่องจากภัยพิบัติ” (หน้า 177)

ปศุสัตว์และแนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน

เช่นเดียวกับคู่มือสเฟียร์ คู่มือ LEGS เขียนขึ้นบนพื้นฐานของแนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนเป็นหลัก (ดูกรอบ 1.2) โดยเฉพาะสิทธิที่สำคัญในระดับสากล 2 ข้อคือ *สิทธิที่จะได้รับอาหาร* และ*สิทธิในการมีมาตรฐานการครองชีพ*[1]

กรอบ 1.2 แนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน

แนวทางการพัฒนาและการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนกำหนดให้มีการรวมเป้าหมายด้านสิทธิมนุษยชนไว้ในวัตถุประสงค์ของแนวทาง โดยในบริบทนี้ สิทธิมนุษยชนมิได้มีความหมายเพียงแค่ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน พ.ศ. 2491 (The 1948 Universal Declaration on Human Rights) เท่านั้น แต่ยังหมายรวมถึงข้อตกลงและปฏิญญาต่างๆ ที่มีการตกลงกันหลังจากนั้นมา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ข้อตกลงว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (CP) และสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (ESC) ที่มีการตกลงร่วมกันในปี พ.ศ. 2509 รวมทั้งข้อตกลงอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกปฏิบัติทางเชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติต่อสตรีเพศ การทรมาน สิทธิเด็ก และอื่นๆ

สำหรับสิทธิในแต่ละเรื่อง จะมี “เจ้าหน้าที่” ที่รับผิดชอบในการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่ามีการคุ้มครองและรักษาสิทธิอย่างแท้จริง ในส่วนของสิทธิบางประการ (เช่น สิทธิที่จะได้รับอาหาร) ประเทศต่างๆ จะต้องร่วมมือกันเพื่อให้ประชาชนทั้งหมดมีสิทธิอย่างแท้จริง ซึ่งไม่ใช่เรื่องที่จะสำเร็จลงได้ภายในเวลาอันรวดเร็ว

แนวทางการพัฒนาและการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนอาจมีการตีความได้อย่างหลากหลาย แต่แนวทางส่วนใหญ่จะมุ่งที่การใช้เครื่องมือและปฏิญญาว่าด้วยสิทธิมนุษยชนต่างๆ ในการย้ำเน้นถึงความรับผิดชอบและหน้าที่ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ รวมทั้งมุ่งเน้นเป้าหมายที่ต้องการอีกด้วย แนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนจึงเน้นการมีส่วนร่วม การให้อำนาจ ความรับผิดชอบ และการไม่เลือกปฏิบัติในการดำเนินโครงการพัฒนาหรือการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ และในบางครั้งอาจเน้นถึงสิทธิบางอย่าง เช่น สิทธิที่จะได้รับอาหาร

ที่มา: Aklilu and Wekesa (2002)

ผู้เลี้ยงปศุสัตว์จึงมีสิทธิได้รับการสนับสนุนเมื่อเกิดภัยพิบัติเพื่อป้องกันและผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ในฐานะทรัพย์สินที่สำคัญ ซึ่งเป็นปัจจัยในการผลิตอาหารและรักษามาตรฐานการครองชีพเพื่อเลี้ยงดูครอบครัวของตน นอกจากนี้ กฎหมายมนุษยชนระหว่างประเทศยังให้ความสำคัญกับการป้องกันปศุสัตว์ในฐานะทรัพย์สินที่สำคัญเพื่อการอยู่รอดในสถานการณ์ความขัดแย้งและในภาวะสงครามด้วย[2]

วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพของ LEGS

คู่มือ LEGS ได้รับการจัดทำขึ้นโดยอิงตามสิทธิมนุษยชนดังกล่าว และการตระหนักถึงบทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อวิถีการดำรงชีพของผู้คน โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการที่มุ่งเน้นเรื่องการดำรงชีพ นั่นคือ

1. *การให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน*แก่ชุมชนที่ได้รับกระทบจากภาวะภัยพิบัติโดยผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่มุ่งเน้นวิถีการดำรงชีพ
2. *การปกป้องปศุสัตว์ที่สำคัญ*ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ
3. *การผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญขึ้นมาใหม่*ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ

ในภาวะภัยพิบัติทุกรูปแบบ (ดูด้านล่าง) แนวทางที่มุ่งเน้นวิถีการดำรงชีพล้วนมีเป้าหมายเพื่อออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือที่จะไม่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาในระยะยาว

ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่มีต่อผู้เลี้ยงสัตว์

ภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อมนุษย์อาจแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Slow Onset),ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (Rapid Onset) และภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อนและ/หรือยืดเยื้อ (Complex and/or Chronic)

ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

ในบรรดาภัยพิบัติที่จำเป็นต้องมีการจัดการปศุสัตว์ ภัยแล้งจัดเป็นภาวะภัยพิบัติที่พบได้บ่อยในสภาพแวดล้อมแบบแห้งแล้งและกึ่งแห้งแล้งและเป็นภาวะภัยพิบัติประเภทที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในช่วงแรก ปศุสัตว์จะมีสภาพแย่ลงและเสียชีวิตในเวลาต่อมา โดยมีสาเหตุหลักจากการขาดแคลนอาหารและน้ำ ผลกระทบต่อผู้เลี้ยงสัตว์มีสองประการด้วยกัน คือ หนึ่ง ผลผลิตจากปศุสัตว์ลดลง ทั้งในแง่แหล่งอาหารและรายได้ เนื่องจากสภาพสัตว์ที่ย่ำแย่ทำให้ราคาสัตว์ในตลาดตกต่ำ ผู้เลี้ยงสัตว์จึงขายสัตว์ได้ในราคาไม่ดี นอกจากนี้ ปศุสัตว์ยังมี

ความเสี่ยงต่อโรคบางอย่างมากขึ้นเมื่อเกิดภัยแล้ง ส่งผลให้ผลผลิตลดน้อยลง ราคาต้นทุนหรือการตายเพิ่มสูงขึ้น สอง ภัยแล้งส่งผลให้สัตว์มีสภาพย่ำแย่และตายลง ทรัพย์สินในการดำรงชีพของผู้เลี้ยงสัตว์จึงสูญหายไปทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (ดูกรอบ 1.3)

ภัยแล้งโดยทั่วไปสามารถแบ่งออกเป็น 4 ระยะด้วยกัน คือ *เตรียมพร้อม* (alert), *เตือนภัย* (alarm), *ภาวะภัยพิบัติ* (emergency) และ*ฟื้นตัว* (recovery) ก่อนที่จะกลับสู่สถานการณ์ "ปกติ" (ดูอภิธานศัพท์) (แต่ก็ใช่ว่าภัยแล้งทั้งหมดที่เกิดขึ้นจะเป็นไปตามแบบจำลองเส้นตรงอย่างนี้เสมอไป เนื่องจากบางกรณีอาจมีลักษณะเป็นวงจร (ตัวอย่างเช่น ภัยแล้งที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จะมีระยะฟื้นตัวเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย) หรือในบางกรณีก็มีระยะที่คาบเกี่ยวกันหรือเกิดขึ้นซ้ำ) ความจำเป็นของเจ้าของปศุสัตว์จะแตกต่างกันไปในแต่ละระยะของภัยแล้ง ตัวอย่างเช่น ในระยะเตรียมพร้อมและเตือนภัย ผลผลิตจากปศุสัตว์จะลดลง แต่ยังไม่ถึงกับสูญเสียปศุสัตว์ไป อย่างไรก็ตาม เจ้าของปศุสัตว์อาจใช้วิธีการรับมือแบบต่างๆ

กรอบ 1.3 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

จากสถานการณ์ภัยแล้งในเคนยาช่วงปีพ.ศ. 2542-2544 มีการประเมินกันว่าแกะและแพะจำนวนกว่า 2 ล้านตัว วัวควายจำนวน 900,000 ตัว และอูฐจำนวน 14,000 ตัวต้องตายลง ตัวเลขนี้แสดงถึงความสูญเสียสัตว์ขนาดเล็กและวัวควายร้อยละ 30 และอูฐร้อยละ 18 ของกลุ่มประชากรผู้เลี้ยงสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ภัยพิบัติดังกล่าวยังส่งผลกระทบทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญ อันได้แก่ ครอบครัวต้องแยกทางกัน ผลกระทบทางลบต่อเครือข่ายทางสังคมที่เป็นเครือข่ายความปลอดภัยของผู้เลี้ยงสัตว์ และหลายคนจำเป็นต้องย้ายไปอยู่ที่ศูนย์อพยพและศูนย์แจกจ่ายอาหาร ผู้เลี้ยงสัตว์จำนวนมากต้องขอรับความช่วยเหลือด้านอาหาร เนื่องจากปศุสัตว์ไม่สามารถผลิตอาหารได้อย่างเพียงพอ เมื่อภัยแล้งสิ้นสุดลง ผู้เลี้ยงสัตว์บางรายไม่สามารถกลับไปประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ได้เนื่องจากสูญเสียสัตว์ไปเป็นจำนวนมาก และวิถีการดำรงชีพถูกทำลายไป

ที่มา: Aklilu and Wekesa (2002)

เช่น จำใจต้องขายสัตว์ออกไปเพื่อซื้ออาหาร และอาจเลือกกระทำการด้วยวิธีที่ส่งผลเสียต่อความมั่นคงด้านอาหารในระยะยาว (เช่น การขายสัตว์ที่ขยายพันธุ์ได้) ดังนั้น ความจำเป็นเร่งด่วนในสถานการณ์เช่นนี้คือ การปกป้องปศุสัตว์เอาไว้ ในขณะเดียวกันก็จัดหาอาหารให้แก่ครอบครัวผู้ประสบภัย ในระยะภาวะภัยพิบัติ ปศุสัตว์อาจตายลง และครอบครัวอาจมีความ

ต้องการอาหารและจำเป็นต้องป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่เหลือ ส่วนในระยะฟื้นตัว จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่

ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหว อุทกภัย และสภาพอากาศที่รุนแรง (ภัยสึนามิ พายุไซโคลน พายุไต้ฝุ่น พายุเฮอริเคน ดูข้อมูลการระบาดของโรคในภาวะภัยพิบัติดังกล่าวได้จากแนวทางระบบป้องกันภาวะภัยพิบัติขององค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO's Emergency Prevention System) ที่ www.fao.org/ag/againfo/programmes/en/empres/home.asp)) มีลักษณะที่แตกต่างอย่างมากจากภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แม้ว่าผลของภัยพิบัติทั้งสองรูปแบบจะจบลงคล้ายกันคือ ปศุสัตว์อาจตายลงหรือสามารถอยู่รอด แต่ทว่าระยะเวลาที่แตกต่างกันมีความหมายดังนี้คือ ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ผลกระทบต่อปศุสัตว์มักจะฉับพลันทันที (ขณะที่ในภาวะแล้ง ปศุสัตว์จะได้รับผลกระทบทางลบอย่างช้าๆ) กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบอาจพลัดหลงกันในเวลาอันสั้น และอาจต้องละทิ้งสัตว์ของตน ดังนั้น เจ้าของปศุสัตว์จึงได้รับผลกระทบทั้งในแง่การสูญเสียอาหาร/รายได้อย่างฉับพลันและสูญเสียปศุสัตว์ที่จะให้ผลผลิตในอนาคตอีกด้วย (ดูกรอบ 1.4)

โดยปกติแล้ว ระยะ (phase) ของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันมีความแตกต่างจากระยะของภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ภาวะภัยพิบัติรูปแบบแรกอาจเกิดขึ้นโดยมีสัญญาณเตือนล่วงหน้าเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย และผลกระทบเบื้องต้นโดยส่วนใหญ่จะเกิดขึ้นภายในสองสามชั่วโมงหรือสองสามวันเท่านั้น เมื่อเกิด*ผลกระทบขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ*แล้ว (ดูอภิธานศัพท์) ก็จะเข้าสู่ระยะ*เริ่มต้นฟื้นตัว* (early recovery) ตามมาด้วยระยะ*ฟื้นตัว*หลัก (main recovery) โดยขึ้นอยู่กับลักษณะของภัยพิบัติ ซึ่งอาจใช้เวลาหลายวัน (เช่น ช่วงเวลาที่ระดับน้ำท่วมลดลง) หลายเดือนหรือหลายปี (เช่น การก่อสร้างใหม่ภายหลังเหตุการณ์แผ่นดินไหว)

กรอบ 1.4 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

เหตุการณ์สึนามิในมหาสมุทรอินเดียเมื่อปีพ.ศ. 2547 ได้ส่งผลกระทบรุนแรงต่อปศุสัตว์ของกลุ่มผู้ประสบภัย ซึ่งรวมถึงการสูญเสียสัตว์เลี้ยงในฟาร์ม (เป็ด ไก่ แกะ แพะ รวมทั้งวัว และควาย) เช่น ในอินโดนีเซีย ฝูงวัวกว่า 78,000 ตัว และควายกว่า 61,000 ตัวตายลง พร้อมกับแพะ 52,000 ตัว แกะ 16,000 ตัว และไก่อีกเกือบ 1.5 ล้านตัว นอกจากนี้ วิถีการดำรงชีพยังได้รับผลกระทบเนื่องจากโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับปศุสัตว์ (เช่น โรงนา ร้านค้า และสถานแปรรูปผลิตภัณฑ์จากสัตว์) ได้รับความเสียหาย นอกจากนี้ แหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่ใช้เลี้ยงดูปศุสัตว์ อาทิเช่น เศษพืชผล ฟาง และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์บนบกก็ได้รับความเสียหาย

ที่มา: www.fao.org/ag/tsunami/assessment/animal.html

อย่างไรก็ตาม ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในบางกรณี มีระยะ "*เตือนภัย*" ว่ากำลังจะเกิดภัยพิบัติขึ้น ซึ่งอาจจะเป็นช่วงเวลาสั้นๆ หรือบางครั้งก็นานพอสำหรับการเตรียมตัวหรือวางแผนรับมือได้

ภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อนและ/หรือยืดเยื้อ

สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ (UN Office for the Coordination of Humanitarian Affairs) ให้คำจำกัดความของภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน (complex emergency) ว่าเป็น "ภาวะวิกฤตที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ในระดับประเทศ ภูมิภาค หรือสังคม โดยที่หน่วยงานทางการสูญเสียอำนาจการควบคุมดูแลทั้งหมดหรือเป็นส่วนใหญ่ อันเป็นผลมาจากความขัดแย้งภายในหรือภายนอก และจำเป็นต้องอาศัยการรับมือในระดับสากล ซึ่งอยู่นอกเหนือจากข้อบังคับหรือขีดความสามารถของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง และ/หรือโครงการของสหประชาชาติที่ดำเนินการอยู่ในประเทศนั้น" (UN OCHA, 1999)[3] ภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อนมักเป็นผลจากการขาดหลักธรรมาภิบาลหรือความขัดแย้งที่ยืดเยื้อยาวนาน และอาจทวีความซับซ้อนขึ้นเนื่องจากปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เช่น ภัยแล้งหรืออุทกภัย ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพของเจ้าของปศุสัตว์ เนื่องจาก

- การพลัดถิ่น และมีความเป็นไปได้ที่จะสูญเสียปศุสัตว์ และ/หรือไม่สามารถเข้าถึงแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และแหล่งน้ำ
- การลักขโมยสัตว์โดยกลุ่มติดอาวุธ
- บริการที่เคยได้รับหยุดชะงักลง เช่น บริการด้านสัตวแพทย์

- ข้อจำกัดด้านการจัดการปศุสัตว์และการตลาด เช่น ข้อจำกัดในการเข้าถึงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ แหล่งน้ำ และตลาด
- ระบบการสื่อสารและโครงสร้างพื้นฐานเกิดความเสียหาย ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือตลาดได้อย่างเต็มที่

นอกจากนี้ บางภูมิภาคยังประสบกับภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อหรือเป็นวัฏจักร เช่น ภัยแล้งที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า โดยระยะฟื้นตัวจากภัยพิบัติหนึ่งๆ เกิดขึ้นพร้อมกับที่เกิดภาวะภัยพิบัติใหม่ หรือสถานการณ์ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อยาวนาน ทำให้ผู้เลี้ยงสัตว์มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ย่ำแย่เป็นเวลานาน (ดูกรอบ 1.5)

กรอบ 1.5 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน

เมืองดาร์ฟูร์ในประเทศซูดานได้รับความเดือดร้อนจากปัญหาความขัดแย้งที่ยืดเยื้อ และภัยแล้งที่เกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่าเป็นเวลาหลายปี แต่เดิมผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและผู้เลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตรในภูมิภาคดังกล่าว มีรายได้/ได้รับอาหารจากปศุสัตว์มากถึงร้อยละ 50 ทว่าปัญหาความขัดแย้งและภัยแล้งส่งผลให้พวกเขาต้องสูญเสียปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชน ตัวอย่างเช่น ชาวบ้านบางส่วนรายงานว่า ร้อยละ 70-100 ของปศุสัตว์ของตนถูกลักขโมยไป นอกจากนี้ ความแออัดของปศุสัตว์และบริการด้านสัตวแพทย์ที่หยุดชะงัก (ซึ่งทั้งสองสาเหตุนี้เป็นผลมาจากความไม่มั่นคง) ยังส่งผลให้อัตราการตายของปศุสัตว์เพิ่มสูงขึ้น การปิดเขตชายแดนซูดาน-ลิเบียยิ่งส่งผลกระทบร้ายแรงต่อการค้าขายปศุสัตว์ ดังนั้น จึงส่งผลกระทบรุนแรงต่อวิถีการดำรงชีพของประชากร แหล่งทรัพยากรตามธรรมชาติเสียหายเนื่องจากภัยแล้ง และปัญหาความขัดแย้งส่งผลให้เส้นทางการอพยพเดิมต้องถูกจำกัด รวมทั้งเส้นทางสำคัญสู่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ขนาดใหญ่ก็ถูกจำกัดไปด้วย ปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ถูกขายไปในที่สุดเนื่องจากราคาตกต่ำลงมาก

ที่มา: ICRC (2006); Helene Berton, pers.com

ประเด็นปัญหาที่เชื่อมโยงกับหลายด้าน

ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติทุกรูปแบบจำเป็นต้องคำนึงถึงประเด็นปัญหาที่สำคัญ 4 ประการ ซึ่งได้แก่ บทบาททางเพศ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ความมั่นคงและการให้ความคุ้มครอง และสิ่งแวดล้อม ในหัวข้อนี้จะกล่าวถึงภาพรวมของประเด็นเหล่านี้ในบริบทของการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ผลที่ตามมาของประเด็นเหล่านี้ที่เกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในแต่ละเรื่อง จะได้กล่าวถึงต่อไปในบทที่เกี่ยวข้อง

เพศและความเป็นธรรมในสังคม

ความเป็นธรรมในสังคมเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาพิจารณาเมื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ เพราะภาวะภัยพิบัติส่งผลกระทบ ต่อกลุ่มคนต่างๆ อย่างแตกต่างกันออกไป และการให้ความช่วยเหลืออย่างยุติธรรมต่อคนทุกกลุ่มนั้นถือเป็นส่วนหนึ่งของหลักพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนของ LEGS การให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติอาจยิ่งตอกย้ำความไม่เป็นธรรมในสังคม หรือส่งเสริมให้เกิดความเป็นธรรมเพิ่มขึ้นในบรรดากลุ่มทางสังคมต่างๆ เช่น กลุ่มคนที่มีอายุแตกต่างกัน (เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มเด็กกำพร้า หรือกลุ่มเด็กที่มีความเสี่ยงอื่นๆ รวมถึงครอบครัวที่มีเด็กเป็นหัวหน้าครอบครัว) กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ หรือกลุ่มผู้ชาย/กลุ่มผู้หญิง

เพศมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้น ผู้หญิงและผู้ชายมีความสามารถที่แตกต่างกัน และมีแนวทางการรับมือต่างกัน ดังนั้น หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือจึงต้องเข้าใจและตระหนักในเรื่องนี้ ในบางกรณี แนวทางการรับมือของสตรีอาจยิ่งเพิ่มความเสี่ยง ตัวอย่างเช่น ความเสี่ยงของการถูกละเมิดทางเพศหรือการแสวงหาประโยชน์เชิงพาณิชย์ บ่อยครั้งที่ภาวะภัยพิบัติยิ่งเพิ่มงานสำหรับผู้หญิง ในขณะเดียวกันก็อาจจะลดโอกาสการเข้าถึงปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้ครอบครัว

ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์ ประเด็นเรื่องความเป็นเจ้าของและการควบคุมดูแลปศุสัตว์ในฐานะทรัพย์สินเพื่อการดำรงชีพนั้นถือเป็นประเด็นสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น การดำเนินการในเรื่องนี้จึงต้องอาศัยความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทของสตรีในการผลิตปศุสัตว์ ซึ่งรวมถึงการมีส่วนร่วมทำงานและความรับผิดชอบประจำวันและความรับผิดชอบตามฤดูกาลของผู้หญิง การเข้าถึงและควบคุมดูแลปศุสัตว์ รวมถึงสิทธิในการใช้งานและจำหน่ายปศุสัตว์ออกไป และความแตกต่างระหว่างสัตว์พันธุ์ต่างๆ และในช่วงอายุต่างๆ (ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงอาจมีหน้าที่ดูแลลูกสัตว์ แต่ไม่ได้ดูแลสัตว์ที่โตเต็มวัย) ในชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์บางชุมชน มีบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมที่กำหนดให้ผู้หญิงดูแลผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ (เช่น นม เนย และหนังสัตว์) โดยเป็นส่วนหนึ่งของการดูแลเรื่องอาหารการกิน ในขณะที่ผู้ชายมีสิทธิในการจำหน่ายปศุสัตว์ (ขาย แลกเปลี่ยน หรือมอบให้ผู้อื่น)

ดังนั้น ในการประเมินเบื้องต้นก่อนจะให้ความช่วยเหลือ จึงต้องประเมินบทบาททางเพศที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ และจำแนกข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบและขอบเขตของภาวะภัยพิบัติ นอกจากนี้ ยังต้องตรวจสอบโดยละเอียดถึงผลกระทบของมาตรการให้ความช่วยเหลือที่อาจมีต่อบทบาททางเพศ ภาระงานของผู้หญิง และการเข้าถึงและควบคุมดูแลแหล่งทรัพยากรโดยผู้หญิง (โดยเฉพาะปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์) ยิ่งกว่านั้น อย่าลืมว่าในภาวะภัยพิบัติ บทบาททางเพศอาจเปลี่ยนแปลงไปจาก “บรรทัดฐาน” ปกติ (ตัวอย่างเช่น ผู้หญิงอาจต้องรับผิดชอบดูแลปศุสัตว์มากขึ้น หากผู้ชายย้ายถิ่นฐานเพื่อไปหางานทำ หรือในทางกลับกัน ผู้หญิงอาจต้องอยู่ที่ศูนย์แจกจ่ายอาหาร ในขณะที่ผู้ชายต้องเลี้ยงดูปศุสัตว์) ประการสุดท้าย อาจต้องพิจารณาถึงบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในเรื่องบทบาททางเพศของเจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลือ และการติดต่อกับผู้หญิงในวัฒนธรรมนั้นๆ แนวทางการประเมินประเด็นต่างๆ ที่สำคัญเหล่านี้จะได้กล่าวถึงโดยละเอียดต่อไป (สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเพศในภาวะภัยพิบัติ โปรดดู IASC, 2006)

ประเด็นสำคัญเหล่านี้ (ผลกระทบ ของภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลต่อกลุ่มคนแต่ละกลุ่มแตกต่างกัน การเข้าถึงและควบคุมดูแลแหล่งทรัพยากรและทรัพย์สิน และผลกระทบของแผนการให้ความช่วยเหลือที่มีต่อภาระงานและบทบาทหน้าที่ของแต่ละเพศ) ควรถูกนำมาพิจารณาสำหรับกลุ่มต่างๆ ทางสังคม เช่น กลุ่มคนอายุต่างๆ, กลุ่มชาติพันธุ์ต่างๆ หรือชนชั้นที่แตกต่างกัน

เอชไอวี/เอดส์

เอชไอวี/เอดส์ ยังคงเป็นภัยคุกคามต่อสุขภาพของมนุษย์ทั่วโลก แม้ว่าจำนวนการติดเชื้อในบางประเทศจะลดน้อยลง และมีการเข้าถึงยาต้านไวรัส (ARV) เพิ่มมากขึ้น แต่กลุ่มประเทศในทวีปแอฟริกาทางตอนใต้ ซึ่งมีผู้เลี้ยงปศุสัตว์อยู่เป็นจำนวนมาก ยังคงเป็นภูมิภาคที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด โดยผู้หญิงมีจำนวนการติดเชื้อเพิ่มสูงขึ้นอย่างมาก การแพร่ระบาดนี้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเจ้าของปศุสัตว์และต่อความสามารถในการตอบสนองความจำเป็นขั้นพื้นฐาน ข้อจำกัดต่างๆ เช่น โรคสัตว์ ภัยแล้ง อุทกภัย ปัญหาความขัดแย้ง ระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ไม่ดี และข้อจำกัดในการได้รับสินเชื่อและการเข้าถึงตลาด ทั้งหมดนี้จะยิ่งแย่ลงเนื่องจากการแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ผลกระทบสำคัญประการหนึ่งคือ ผลกระทบต่อแรงงานในครอบครัว ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตตกต่ำและรายได้ลดน้อยลง เนื่องจากไม่สามารถจัดการปศุสัตว์ได้ดีพอ นอกจากนี้ ยังขาดความรู้และทักษะเนื่องจากผู้เป็นพ่อแม่เสียชีวิตไปก่อนที่จะได้ถ่ายทอดข้อมูลให้แก่รุ่นลูก อีกทั้งบริการให้ความช่วยเหลือและการสนับสนุน เช่น บริการด้านสัตวแพทย์

ก็ไม่มีประสิทธิภาพเนื่องจากเจ้าหน้าที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่ระบาดของโรค บรรดาผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ (People living with HIV and AIDS หรือ PLHIV) อาจถูกแยกขาดออกจากสังคมและถูกปฏิเสธ เช่น ถูกกีดกันไม่ให้ใช้แหล่งน้ำร่วมกัน หรือถูกขับไล่ออกจากหมู่บ้าน ซึ่งเป็นผลด้านลบต่อวิถีการดำรงชีพ ปศุสัตว์มักจะถูกขายเพื่อนำเงินมาใช้รักษาตัวและจัดงานศพ ฝูงสัตว์ของครอบครัวจึงหมดไปเนื่องจากต้องรับมือกับผลกระทบจากเอชไอวี/เอดส์ และทำให้ทรัพย์สินในการดำรงชีพที่สำคัญหมดไปด้วย

เมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติหรือหรือสถานการณ์ฉุกเฉินขึ้น ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์จะมีความเสี่ยงมากกว่าบุคคลอื่นเนื่องจากร่างกายที่ไม่แข็งแรงอยู่แล้วต้องมีสภาพที่ย่ำแย่ลง สถานการณ์ต่างๆ เช่น ภาวะอดอยากหรืออุทกภัยยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการขาดแคลนอาหาร และการติดโรค รวมทั้งความเป็นไปได้ที่จะเกิดความขัดแย้งเนื่องจากแหล่งทรัพยากรขาดแคลน เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำ ความขัดแย้งและภาวะภัยพิบัติอื่นๆ มักจะส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพเนื่องจากผู้คนอพยพไปอยู่ในพื้นที่ที่มั่นคงกว่า ในกรณีที่กฎหมายและคำสั่งต่างๆ ไม่มีความศักดิ์สิทธิ์ในช่วงภาวะภัยพิบัติ อาจมีการก่ออาชญากรรมและการใช้ความรุนแรงทางเพศเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจส่งผลให้การแพร่กระจายของเชื้อเอชไอวี/เอดส์เพิ่มสูงขึ้น และทำให้ผู้หญิงมีความเสี่ยงมากขึ้น

เนื่องจากเอชไอวี/เอดส์มักจะส่งผลกระทบต่อภาคการผลิตของชุมชน เด็กกำพร้าและครอบครัวที่มีผู้นำเป็นเด็กหรือผู้สูงอายุจึงต้องรับผิดชอบดูแลวิถีการดำเนินชีวิต รวมทั้งดูแลและจัดการปศุสัตว์ด้วย ข้อจำกัดด้านแรงงานอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการพิจารณาที่จะเพิ่มการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ เช่น การแจกจ่ายปศุสัตว์ ในขณะเดียวกัน ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ยังมีความจำเป็นด้านโภชนาการซึ่งสามารถได้รับจากผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ (เช่น นม ผลิตภัณฑ์จากนม และไข่) ตัวอย่างเช่น ผู้ที่รับยาต้านไวรัสจะต้องรับประทานอาหารที่ถูกหลักโภชนาการเพื่อให้ยาออกฤทธิ์ได้ผลดี ดังนั้น การสูญเสียปศุสัตว์ไปในภาวะภัยพิบัติอาจส่งผลกระทบด้านลบในแง่อาหารของผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ ในทางกลับกัน การสงวนรักษาและการฟื้นฟูปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่จะช่วยปรับปรุงสุขภาวะของผู้ติดเชื้อให้ดีขึ้นได้

นอกจากนี้ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ยังอาจรับเชื้อโรคอื่นๆ ได้ง่าย รวมทั้งกลุ่มโรคที่อาจติดต่อจากสัตว์สู่คน (zoonoses) โรคติดต่อจากสัตว์สู่คนเหล่านี้ ได้แก่ วัณโรครูปแบบต่างๆ (TB) ท็อกโซพลาสโมซิส และโรคอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง วัณโรคมีความสำคัญเป็นพิเศษ เนื่องจากเป็นสาเหตุหลักของการเสียชีวิตของสตรีวัยเจริญพันธุ์ และเป็นสาเหตุสำคัญของการเสียชีวิตของผู้ติดเชื้อเอชไอวี (คิดเป็นหนึ่งในสามของผู้เสียชีวิตจากเอดส์ในทั่วโลก) โดยส่วนใหญ่แล้ว เชื้อโรคเป็นภัยต่อกลุ่มประชากรที่ยากจนและกลุ่มคนชายขอบ วัณโรคทำให้เชื้อเอชไอวีแบ่งตัวได้

มากขึ้น และอาจเร่งให้การดำเนินโรคไปสู่โรคเอดส์เร็วขึ้น การป้องกันโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน จึงมีความสำคัญในการลดความเสี่ยงของผู้ติดเชื้อได้

ทั้งนี้ เมื่อวางแผนให้การช่วยเหลือควรตระหนักถึงผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่มีต่อผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และความจำเป็นของกลุ่มคนดังกล่าว การให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ควรกำหนดขึ้นโดยอิงตามกลยุทธ์การแก้ไขปัญหาที่ใช้กับครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจากเอชไอวี/เอดส์ และควรพิจารณาถึง “ระยะการแก้ไขปัญหา” ของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบด้วย

ความมั่นคงปลอดภัยและการให้ความคุ้มครอง

หลักการการให้ความคุ้มครองนั้นเกี่ยวข้องกับ *ความปลอดภัย ศักดิ์ศรี และเกียรติของบุคคล* (ดู Slim and Bonwick, 2005) และกำหนดขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยมนุษยธรรมระหว่างประเทศและสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ในภาวะภัยพิบัติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานการณ์ที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง การป้องกันอันตรายสำหรับกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบอาจยังทำได้ไม่เต็มที่ นัก ชุมชนและบุคคลอาจได้รับผลจากความรุนแรงทางเพศ การลักขโมย การฉกชิง การบีบบังคับ การเอารัดเอาเปรียบ การโจมตี การลิดรอน การยักยอกที่ดินและ/หรือการทำลายบริการต่างๆ องค์กรที่รับมือกับภาวะภัยพิบัติจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการตรวจสอบว่าการให้ความช่วยเหลือของตนมิได้เพิ่มความเสี่ยงให้แก่ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือ และควรมีเป้าหมายที่จะลดความเสี่ยงและให้ความคุ้มครองกลุ่มคนดังกล่าวมากขึ้น

คู่มือ LEGS เขียนขึ้นตามแนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน และเพื่อให้สอดคล้องกับกฎบัตรมนุษยธรรมในคู่มือสเฟียร์ เราจึงได้ตระหนักถึง “สิทธิของการดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรี” (ดู www.sphereproject.org) ดังนั้น คู่มือ LEGS จึงมีเป้าหมายที่จะคุ้มครองกลุ่มประชากรที่เกี่ยวข้องในการรับมือภาวะภัยพิบัติที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์และลดความเสี่ยงให้เหลือน้อยที่สุด สิ่งนี้จะประสบผลสำเร็จได้ก็โดยการวิเคราะห์ประเด็นเรื่องการให้ความคุ้มครองได้เป็นอย่างดีก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือ ตัวอย่างเช่น การแจกจ่ายปศุสัตว์อาจเพิ่มโอกาสที่แต่ละครอบครัวจะถูกขโมยหรือฉกชิงปศุสัตว์ กิจกรรมที่ทำให้ผู้หญิงต้องเดินทางไปยังพื้นที่ห่างไกล (เช่น การหาอาหารหรือน้ำให้กับสัตว์) อาจทำให้ผู้หญิงตกอยู่ในภาวะเสี่ยง และการสร้างแหล่งน้ำโดยไม่มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ อาจทำให้บุคคลเสี่ยงต่อการถูกเอาเปรียบ ในภาวะที่แหล่งทรัพยากรธรรมชาติขาดแคลน การเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ไปยังสถานที่ใหม่อาจเพิ่มโอกาสการเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่อยู่ก่อนกับชุมชนที่อพยพมาอยู่ใหม่ได้

นอกจากนี้ ต้องคำนึงถึงการให้ความคุ้มครองและความปลอดภัยของเจ้าหน้าที่ขององค์กรด้วย เนื่องจากเจ้าหน้าที่อาจไม่ปลอดภัยและไม่สามารถเข้าถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเพื่อ

ปฏิบัติหน้าที่ได้ ซึ่งอาจนำไปสู่การมีค่าใช้จ่ายสูงเนื่องจากมีความจำเป็นต้องมีระบบสื่อสารที่ดี มียานพาหนะเพิ่ม มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยซึ่งมีอาวุธ และอื่นๆ ความล่าช้าในการดำเนินงานอาจทำให้การให้ความช่วยเหลือล่าช้า และ/หรือมีการเปลี่ยนแปลงในนาทีสุดท้าย ซึ่งส่งผลกระทบต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ

สิ่งแวดล้อม

การจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนถือเป็นหัวใจสำคัญของความสำเร็จในการดำรงชีพที่ต้องอาศัยปศุสัตว์เป็นหลัก เนื่องจากปศุสัตว์ต้องพึ่งพาแหล่งทรัพยากรทางธรรมชาติ เช่น ทุ่งหญ้าและน้ำเพื่อความอยู่รอด เมื่อการมีอยู่ของแหล่งทรัพยากรเหล่านี้และความต้องการจากปศุสัตว์สมดุลกัน ก็มีความเป็นไปได้น้อยมากที่จะเกิดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม อันที่จริง ระบบจัดการปศุสัตว์โดยส่วนใหญ่ (เช่น การย้ายถิ่นฐานตามฤดูกาล) ได้ผสมผสานองค์ประกอบต่างๆ ที่ทำให้เกิดผลกระทบทางลบต่อสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และทำให้เกิดการผลิตสัตว์ที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตาม ระบบการผลิตปศุสัตว์บางระบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระบบที่มีสัตว์อาศัยอยู่กันอย่างหนาแน่น (เช่น พื้นที่สำหรับขุนสัตว์ โรงเลี้ยงไก่) อาจก่อให้เกิดผลกระทบด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น มลภาวะต่อดินและน้ำ หากไม่มีการย้ายถิ่นฐาน ในกรณีที่สภาพแวดล้อมไม่ถูกสุขอนามัย ก็อาจทำให้สัตว์ล้มป่วยและตายลงได้ ซึ่งทำให้สัตว์มีมูลค่าลดลง และค่าจัดการต่อหัวเพิ่มสูงขึ้น

เงื่อนไขในช่วงก่อนหรือในระหว่างเกิดภัยพิบัติอาจเพิ่มความเสี่ยงของผลกระทบด้านลบจากปศุสัตว์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อม ตัวอย่างเช่น ทุ่งหญ้า อาหารและน้ำที่ลดลงเนื่องจากภัยแล้ง ทำให้ปศุสัตว์อยู่กันอย่างหนาแน่นในบริเวณที่มีแหล่งน้ำน้อยลง และนำไปสู่การกินหญ้าในเฉพาะบางพื้นที่ ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่พำนักอาศัยอยู่ในค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่นอาจส่งผลให้มีปศุสัตว์อยู่มากเกินไปในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด แม้ว่าอาหารและน้ำอาจทำให้ปศุสัตว์มีชีวิตอยู่รอดได้ในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ แต่การตระหนักแต่เนิ่นๆ ถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมก็จะช่วยลดความเสียหายที่เกิดขึ้นต่อแหล่งทรัพยากรธรรมชาติได้ การพลัดถิ่นและการย้ายถิ่นฐานเนื่องจากความขัดแย้งหรือปัจจัยอื่นๆ ล้วนเป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายสัตว์ตามปกติ และทำให้ปศุสัตว์อยู่กันอย่างแออัดจนทำให้สัตว์ต้องแก่งแย่งอาหารกันและสุขภาพของสัตว์แย่ลง

นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงการจัดการขยะจากปศุสัตว์ การกำจัดเครื่องในและซากสัตว์ภายหลังการฆ่าเป็นอาหาร ภัยพิบัติบางอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุทกภัย อาจส่งผลให้เกิดซากสัตว์นับหมื่นๆ ตัว ซึ่งถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งในการพยายามที่จะหลีกเลี่ยงผลกระทบด้านลบต่อสภาพแวดล้อม (และสุขอนามัยของมนุษย์)

หมายเหตุ

1. ข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม, มาตรา 11(2) และปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน, มาตรา 25(1) หากต้องการทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน โปรดดูที่ www.ohchr.org/english/law/index.htm
2. อนุสัญญาเจนีวาฉบับปีพ.ศ. 2492: พิธีสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคุ้มครองเหยื่อจากความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีการใช้อาวุธ, พิธีสาร 1 (มาตรา 54) พ.ศ. 2520; พิธีสารเพิ่มเติมเกี่ยวกับการคุ้มครองเหยื่อจากความขัดแย้งที่ไม่ใช่ความขัดแย้งระหว่างประเทศและมีการใช้อาวุธ, พิธีสาร 2 (มาตรา 14) พ.ศ. 2520 สำหรับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับกฎหมายมนุษยธรรมระหว่างประเทศ โปรดดูที่ www.icrc.org/Web/Eng/siteeng0.nsf/htmlall/genevaconventions

คู่มือ OCHA แห่งสหประชาชาติ ยังกล่าวเพิ่มเติมว่า ภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อนมักจะมี “การใช้ความรุนแรงที่กินบริเวณกว้างและมีการสูญเสียชีวิต การพลัดถิ่นของประชากรจำนวนมาก เกิดความเสียหายต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจอย่างกว้างขวาง มีความจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในหลายๆ ด้านเป็นอย่างมาก การขัดขวางหรือหยุดยั้งมิให้มีการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมเนื่องจากปัจจัยที่เป็นข้อจำกัดทางการเมืองและการทหาร และความเสี่ยงด้านความมั่นคงที่สำคัญของเจ้าหน้าที่ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในบางพื้นที่”

ภาพโดย สัพพี และอาจี แห่ง Vetwork UK

บทที่ 2

การประเมินและการรับมือ

การประเมินภาวะภัยพิบัติในเบื้องต้น

ก่อนที่จะดำเนินการเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติไม่ว่าในรูปแบบใด จำเป็นต้องมีการประเมินสถานการณ์เพื่อให้แน่ใจว่าการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่มุ่งเน้นการดำรงชีพนั้นมีความเหมาะสมและปฏิบัติได้จริงในบริบทเฉพาะนั้นๆ หรือไม่ เมื่อพิจารณาจากประเภท ระยะ และระดับความรุนแรงของภาวะภัยพิบัติ หรือการรับมือนั้นจำเป็นจริงๆ หรือไม่ จากข้อมูลของคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook หรือกฎบัตรมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการรับมือกับภัยพิบัติ พ.ศ. 2547) และคู่มือการประเมินสถานการณ์อื่นๆ ระบุว่า การประเมินในเบื้องต้นนี้ไม่ใช่กระบวนการที่เสร็จสมบูรณ์ในตัวเอง หากแต่เป็นขั้นตอนแรกในการช่วยตัดสินใจว่า จะดำเนินการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคในรูปแบบใด นอกจากนี้ การประเมินเบื้องต้นยังทำให้ได้ข้อมูลความเป็นมาที่มีประโยชน์เพื่อใช้เป็นหลักในการประเมินการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคเฉพาะด้านโดยละเอียดในภายหลัง

ขั้นตอนการประเมินของ LEGS ประกอบด้วยสามส่วน ซึ่งอาจดำเนินการพร้อมกันดังนี้

1. บทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อการดำรงชีพ
2. ลักษณะและผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ
3. การวิเคราะห์สถานการณ์

รายการตรวจสอบโดยละเอียดสำหรับการประเมินเหล่านี้มีอยู่ในภาคผนวก 2.1 ซึ่งประกอบด้วยคำถามสำคัญที่ต้องพิจารณาและข้อสรุปที่สำคัญ/ประเด็นที่ต้องพิจารณาก่อนสิ้นสุดโครงการ เนื้อหาสรุปเกี่ยวกับระเบียบวิธีที่สามารถนำมาใช้ในการประเมินเหล่านี้มีอยู่ในภาคผนวก 2.2 ทั้งนี้ ในส่วนของการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแต่ละวิธี อาจจำเป็นต้องมีการประเมินโดยละเอียดมากขึ้น โดยจะอธิบายถึงประเด็นเหล่านี้ในบทที่ว่าด้วยการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่เกี่ยวข้อง

ในทางทฤษฎีแล้ว ควรเก็บข้อมูลเพื่อทำการประเมินบางอย่างก่อนเกิดภาวะภัยพิบัติ ซึ่งถือเป็นขั้นตอนหนึ่งในการวางแผนเตรียมความพร้อม (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากล, มาตรฐานข้อ 7) แม้แต่ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ก็ควรมีการเก็บข้อมูลเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับพื้นที่ที่ทราบกันดีว่ามีแนวโน้มว่าจะเกิดภัยพิบัติ ดังนั้น หน่วยงานที่ทำงานในพื้นที่ซึ่งรับผิดชอบโครงการการพัฒนาในระยะยาว (ถ้ามีหน่วยงานดังกล่าว) จึงมีความเหมาะสมที่สุดที่จะพัฒนาขีดความสามารถด้านการเตรียมพร้อมในเรื่องนี้ ทั้งภายในองค์กรนั้นเองและกิจกรรมที่ร่วมมือกับชุมชน

มีการจัดทำระบบเตือนภัยล่วงหน้าในหลายๆ ภูมิภาคโดยมีจุดประสงค์เพื่อคาดการณ์ภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้น (โดยเฉพาะภัยธรรมชาติ) เพื่อจะได้มีเวลาสำหรับการเตรียมพร้อมและการอพยพล่วงหน้า โดยทั่วไป ระบบเตือนภัยล่วงหน้าเหล่านี้มักมุ่งเน้นที่ข้อมูลความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการสำหรับมนุษย์ แม้ว่าบางระบบจะมีข้อมูลตัวบ่งชี้วิถีการดำรงชีพรวมอยู่ด้วย เช่น สภาพปศุสัตว์ นอกจากนี้ ยังมีระบบการจำแนกประเภทอีกมากมายที่อยู่ในระหว่างขั้นตอนการพัฒนาเพื่อช่วยในการแปลผลของระบบเตือนภัยล่วงหน้าและข้อมูลการประเมินภาวะภัยพิบัติ กรอบ 2.1 จะแสดงข้อมูลบางส่วนเกี่ยวกับแนวทางเหล่านี้

ผลที่ได้จากระบบเตือนภัยล่วงหน้าและการจำแนกประเภทจะมีประโยชน์อย่างมากในการวิเคราะห์ภาวะภัยพิบัติ และช่วยให้สามารถกำหนดวิธีรับมือกับภาวะภัยพิบัติได้ อย่างไรก็ตาม นอกจากจะให้ความสำคัญกับความจำเป็นที่ต้องมีการวิเคราะห์ที่ดีและการจัดประเภทภาวะภัยพิบัติที่ถูกต้องแม่นยำแล้ว เรายังควรใส่ใจถึงความจำเป็นในการรับมืออย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพอีกด้วย การรับมืออย่างรวดเร็วและทันเวลาคือสิ่งสำคัญอย่างยิ่งยวดในภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ภัยแล้ง ซึ่งอัตราผลประโยชน์ที่ได้รับต่อต้นทุนของการให้ความช่วยเหลืออาจลดลงเมื่อเวลาผ่านไป

กรอบ 2.1 ระบบเตือนภัยและจำแนกประเภทภาวะภัยพิบัติที่เลือกใช้

- ดัชนียุทธศาสตร์การแก้ปัญหา (Coping Strategies Index): ระเบียบวิธีการประเมินสถานการณ์ที่เร่งด่วนเกี่ยวกับความมั่นคงทางอาหารของครัวเรือน ซึ่งออกแบบโดยองค์การแคร์ (CARE) โดยอ้างอิงตามการเปลี่ยนแปลงหลักๆ 4 ประเภท ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางอาหาร การเข้าถึงอาหารในระยะสั้นที่มีมากขึ้น จำนวนผู้ต้องการอาหารที่ลดลง และการแบ่งปันอาหาร คะแนนถ่วงน้ำหนักซึ่งระบุค่าดัชนีจะบ่งบอกถึงสถานะของความมั่นคงทางอาหารที่เกี่ยวข้องในปัจจุบันและที่คาดการณ์
- เครือข่ายระบบเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาวะอดอยาก (Famine Early Warning System Network - NET): โครงการริเริ่มที่ได้รับเงินสนับสนุนจากสำนักงานเพื่อพัฒนาการระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริก (United States Agency for International Development - USAID) ในการจัดทำข้อมูลเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับภัยคุกคามต่อความมั่นคงทางอาหาร สร้างเครือข่ายข้อมูล และสร้างบุคลากรในท้องถิ่นเพื่อจัดหาและแบ่งปันข้อมูล
- ระบบสารสนเทศและการเตือนภัยล่วงหน้าในระดับโลก (Global Information and Early Warning System - GIEWS): บริการจาก FAO ในการจัดทำรายงานเกี่ยวกับสถานการณ์อาหารทั่วโลก และการเตือนภัยล่วงหน้าเกี่ยวกับวิกฤติด้านอาหารที่อาจเกิดขึ้นในแต่ละประเทศ นอกจากนี้ ยังดำเนินภารกิจการประเมินการจัดหาอาหารร่วมกับโครงการอาหารโลก (World Food Program -WFP) ในการให้ข้อมูลแก่รัฐบาลและหน่วยงานสากลต่างๆ
- แนวทางเศรษฐกิจครัวเรือน (Household Economy Approach - HEA): พัฒนาโดยองค์กร Save the Children (สหราชอาณาจักร) ใช้กรอบวิธีคิดด้านการดำรงชีพที่ยั่งยืนเป็นหลักในการกำหนดเขตการดำรงชีพที่ชัดเจน แล้วจึงวิเคราะห์ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีพซึ่งช่วยให้สามารถวัดปริมาณความต้องการอาหาร
- การจำแนกช่วงของความมั่นคงทางอาหารและมนุษยธรรมแบบบูรณาการ (Integrated Food Security and Humanitarian Phase Classification - IPC): พัฒนาขึ้นโดยหน่วยวิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารสำหรับโซมาเลียซึ่งบริหารจัดการโดย FAO (FAO-managed food Security Analysis Unit for Somalia – FSAU) เพื่อตอบสนองความต้องการในการจำแนกสถานการณ์ความมั่นคงทางอาหารที่ได้มาตรฐานและสามารถ

เปรียบเทียบได้ในแต่ละท้องถิ่นและในภาวะภัยพิบัติแต่ละสถานการณ์ การจำแนกนี้ใช้ตารางอ้างอิงตัวบ่งชี้สวัสดิภาพและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ซึ่งสัมพันธ์กับการรับมือในเชิงยุทธศาสตร์และระบบเตือนภัยล่วงหน้า นอกจากนี้ ยังรวมถึง เกณฑ์วิธีการสร้างแผนที่เพื่อช่วยสื่อสารข้อมูลที่ซับซ้อนให้เห็นภาพ แม่แบบการวิเคราะห์บันทึกหลักฐานและตารางประชากร

- เกณฑ์วิธีว่าด้วยมาตรฐานการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ (Standardized Monitoring and Assessment of Relief and Transitions - SMART): โครงการริเริ่มระหว่างหน่วยงานโดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำข้อมูลที่เชื่อถือได้และมีมาตรฐานเกี่ยวกับอัตราการเสียชีวิต ภาวะโภชนาการและความมั่นคงทางอาหาร เพื่อให้ง่ายต่อการตัดสินใจ นอกจากนี้ ยังมีหน้าที่จัดทำคู่มือการสำรวจและโปรแกรมซอฟต์แวร์สำหรับการวิเคราะห์ รวมถึงจัดทำฐานข้อมูลเกี่ยวกับภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน (CE-DAT)
- คณะกรรมการประเมินความเสี่ยง (Vulnerability Assessment Committees - VACs): ก่อตั้งขึ้นโดยประเทศในกลุ่มชุมชนเพื่อการพัฒนาแอฟริกาใต้ (Southern Africa Development Community - SADC) เพื่อประสานงานด้านการประเมินความต้องการจากกลุ่มเสี่ยงและภาวะภัยพิบัติในประเทศสมาชิก รวบรวมการวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (ขั้นรอง) ที่มีอยู่ในปัจจุบัน พร้อมกับการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ (ขั้นต้น) ด้านการดำรงชีพ (ดูข้อมูลอ้างอิงได้ที่ภาคผนวก 2.4)

แนวทางการประเมิน

การประเมินที่อธิบายไว้ในบทนี้ได้รับการออกแบบให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวางแผนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งประกอบไปด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ รวมถึงตัวแทนจากชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือ (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากล, มาตรฐานข้อ 1 “การมีส่วนร่วม”) ในบริบทของภาวะภัยพิบัติ โดยเฉพาะในกรณีของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน อาจถือได้ว่าความจำเป็นในเรื่องความรวดเร็วและการรับมืออย่างเร่งด่วนคือตัวจำกัดโอกาสต่างๆ ของแนวทางการมีส่วนร่วม อย่างไรก็ตาม แนวทางในการประเมินมีความสำคัญพอๆ กับระเบียบวิธีที่เลือกใช้ เนื่องจากอาจนำมาซึ่งพื้นฐานที่ดีในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นที่การร่วมมือกันและการมีส่วนร่วม ดังนั้น ไม่ว่าจะใช้ระเบียบวิธีใด ก็ควรยึดตามแนวทางที่เป็นมติของคนส่วนใหญ่

การประเมินไม่ได้ออกแบบมาเพื่อให้ทำตามลำดับขั้นตอนอย่างใดอย่างหนึ่งเท่านั้นในหลายๆ กรณี อาจเก็บข้อมูลบางอย่างจากการประเมิน 3 แบบพร้อมกัน ตัวอย่างเช่น ในระหว่างที่มีการประชุมของชุมชน การปรึกษากับเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น หรือจากข้อมูลทุติยภูมิ เมื่อเปรียบเทียบกับการประเมินภาวะภัยพิบัติที่มีต่อมนุษย์แล้ว การประเมินที่มาตรการให้ความช่วยเหลือที่มุ่งเน้นปศุสัตว์อาจเป็นการประเมินเชิงคุณภาพมากกว่า โดยอิงตามความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เนื่องจากการวิเคราะห์เชิงปริมาณไม่อาจทำได้เสมอไป (ตัวอย่างเช่น ในปัจจุบัน ไม่มีการประเมินมาตรการให้ความช่วยเหลือที่มุ่งเน้นปศุสัตว์ใดจะสามารถเทียบได้กับการประเมินด้านโภชนาการของมนุษย์ซึ่งทำได้อย่างรวดเร็ว และไม่มีระเบียบวิธีมาตรฐานในการชี้วัดอัตราการตายของปศุสัตว์) และในบางครั้ง เจ้าของปศุสัตว์ก็ไม่เต็มใจจะเปิดเผยจำนวนปศุสัตว์ นอกจากนี้ บทบาทของปศุสัตว์ต่อการดำรงชีพยังเป็นประเด็นสำคัญของการประเมิน และจะแตกต่างกันไปในแต่ละชุมชนและแต่ละภูมิภาค

ระเบียบวิธีการประเมิน

ทีมผู้ประเมินควรมีทั้งหญิงและชายในจำนวนเท่าๆ กัน และมีทั้งผู้ที่มีความรู้หลากหลายสาขาและผู้ชำนาญการด้านปศุสัตว์ที่มีความรู้เกี่ยวกับท้องถิ่น ถึงแม้ระยะเวลาในการประเมินอาจค่อนข้างจำกัด โดยเฉพาะในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่ก็ไม่ควรปิดกั้นการมีส่วนร่วมของตัวแทนจากชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ดังนั้น ทีมผู้ประเมินจึงควรให้ตัวแทนจากชุมชนและสถาบันต่างๆ ในท้องถิ่นเข้าร่วมในการประเมินด้วย การมีส่วนร่วมจากคนในท้องถิ่นจะช่วยปรับปรุงคุณภาพของข้อมูลที่จัดเก็บได้

สำหรับการประเมินเบื้องต้นอย่างเร่งด่วนในภาวะภัยพิบัติ การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (ดูภาคผนวก 2.2) อาจพิสูจน์ว่าเป็นวิธีสุ่มตัวอย่างที่มีประสิทธิภาพที่สุด โดยคำนึงตัวแปรสำคัญเช่น เพศ อายุ เชื้อชาติ และวิถีการดำรงชีพ

เวลาที่จำกัดในภาวะภัยพิบัติยังเป็นตัวจำกัดขอบเขตการสำรวจในเชิงปริมาณอย่างละเอียดอีกด้วย ดังนั้น ขอแนะนำให้ใช้วิธีการเชิงคุณภาพเป็นส่วนใหญ่ โดยการสอบถามจากผู้เข้าร่วมและตรวจสอบกับตัวแทนจากชุมชนท้องถิ่น รัฐบาลและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานในท้องถิ่นนั้นๆ วิธีต่างๆ ที่สามารถนำมาใช้ได้นี้แสดงไว้ในภาคผนวก 2.2 การแยกข้อมูลที่ได้ตามปัจจัยหลัก เช่น เพศ อายุ การติดเชื้อเอชไอวี และเชื้อชาติ สิ่งเหล่านี้สำคัญต่อการทำความเข้าใจเกี่ยวกับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติที่มีต่อประชากรกลุ่มเสี่ยงต่างๆ1

การรวบรวมข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินเบื้องต้น (รวมถึงข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับประเด็นสำคัญ 4 ประเด็นซึ่งเกี่ยวข้องกับหลายเรื่องดังที่ระบุไว้ข้างต้น) จะทำได้ง่ายขึ้นหากหน่วยงานนั้นๆ ดำเนินการอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ หรือสามารถทำงานร่วมกับองค์กรที่ทำงานอยู่ในพื้นที่ดังกล่าว ภายใต้สถานการณ์เช่นนี้ จะทำให้เรามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องวิถีการดำรงชีพ ระบบการผลิต บรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม รวมถึงผู้มีบทบาทและสถาบันที่สำคัญ ดังนั้น การประเมินในเบื้องต้นอย่างเร่งด่วนจึงมีความถูกต้องยิ่งขึ้น

การระบุมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์

การให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพของ LEGS

เพื่อให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพของ LEGS เราสามารถนำวิธีการทางเทคนิคต่างๆ มาใช้ได้ทั้งแบบเดี่ยวๆ หรือหลายวิธีร่วมกัน ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพและวิธีการทางเทคนิคได้อธิบายไว้ในตาราง 2.1 รวมถึงผลที่ตามมาที่สำคัญซึ่งควรพิจารณาในการเลือกใช้วิธีการทางเทคนิคแต่ละวิธี

ทั้งนี้ จะมีการกล่าวโดยละเอียดถึงผลที่ตามมาของวิธีการทางเทคนิคแต่ละวิธีในบทอื่นๆ ต่อไป

ตารางแสดงแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS

ตารางแสดงแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS (LEGS Participatory Response Identification Matrix - PRIM) เป็นเครื่องมือที่นำข้อมูลที่ได้จากการ

ประเมินเบื้องต้นมาใช้ประโยชน์สำหรับการพูดคุยหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่น เพื่อที่จะระบุมาตรการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมที่สุดและเป็นไปได้มากที่สุด เพื่อทำการป้องกันปศุสัตว์และผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ (ดูกรณีศึกษาด้านล่าง) ทั้งนี้ ควรจัดทำตาราง PRIM ให้เสร็จสมบูรณ์โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการประเมินโดยกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงตัวแทนจากชุมชน

ตาราง PRIM จะพิจารณาวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ 3 ประการ (การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน การป้องกันดูแลปศุสัตว์ การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่) ในการตัดสินใจเลือกมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิครูปแบบต่างๆ (การลดจำนวนปศุสัตว์ บริการด้านสัตวแพทย์ อาหารสัตว์ น้ำ ที่อยู่อาศัย และการจัดหาปศุสัตว์) โดยอาศัยข้อมูลที่ได้จากการประเมิน โดยเน้นที่ความสำคัญของวัตถุประสงค์ทั้งสามประการเพื่อสนับสนุนวิถีการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ และในการระบุว่ามาตรการให้ความช่วยเหลือในแต่ละรูปแบบเหมาะสมกับสถานการณ์นี้อย่างไร และคาบเกี่ยวกันอย่างไรภายในระยะของภาวะภัยพิบัตินั้น ด้านขวาของตารางจะช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถวางแผนระยะเวลาในการให้ความช่วยเหลือที่สัมพันธ์กับระยะของภาวะภัยพิบัตินั้นๆ และทำให้มีเวลาเพียงพอในการเตรียมความพร้อมและนำไปสู่กิจกรรมอื่นๆ ต่อไป ระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติจะแตกต่างกันไป สำหรับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ในส่วนของอภิธานศัพท์จะมีคำจำกัดความอย่างกว้างๆ สำหรับ

กรอบ 2.2 การช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติโดยวิธีให้เงินช่วยเหลือ

มีการถกเถียงกันมากขึ้นเรื่อยๆ เกี่ยวกับบทบาทของเงินสดที่มีต่อการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติ ในฐานะทางเลือกหนึ่ง นอกเหนือจากความช่วยเหลือด้านอาหาร/การทำงานเพื่อแลกกับอาหาร และยังเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์อีกด้วย เช่น อาหารสัตว์ น้ำ หรือการจัดหาปศุสัตว์ วิธีให้เงินช่วยเหลือทำให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถตัดสินใจเลือกได้ด้วยตนเองว่า สิ่งใดที่จะตอบสนองความต้องการของตนมากที่สุด แม้ว่าวิธีนี้จะยังไม่ใช่ระเบียบวิธีที่ผ่านการพิสูจน์แล้ว แต่ก็มีความสนใจกันมากขึ้นที่จะปรับปรุงแนวทางนี้ (ดูตัวอย่างเพิ่มเติมที่ Mattinen and Ogden, 2006)

ตาราง 2.1 วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพและทางเลือกของมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคของ LEGS

วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ	**ทางเลือกของมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค**	**ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและประเด็นปัญหา**
1. ให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติด้วยการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์	**การลดจำนวนปศุสัตว์** (การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก)	• อาจเหมาะสมในช่วงเริ่มต้นของภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป • ป้องกันดูแลฝูงสัตว์ที่เหลืออยู่ในระยะยาว • ให้การสนับสนุนทางการเงินแก่เจ้าของปศุสัตว์ • อาจนำไปใช้ได้สำหรับภาวะฉุกเฉินที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน โดยช่วยสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวที่อาจจะขาดแคลนอาหารสัตว์ ที่อยู่สำหรับปศุสัตว์ หรือแรงงานที่จะดูแลปศุสัตว์ของตน • จำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐาน ผู้ค้าที่สนใจและแนวนโยบายที่เอื้อประโยชน์
	การลดจำนวนปศุสัตว์ (การลดจำนวนโดยการฆ่าเป็นอาหาร)	• อาจเหมาะสมเมื่อภาวะภัยพิบัติมีความรุนแรงมากกว่าจะสามารถแก้ไขด้วยการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก • ทำให้มีอาหารหรือช่วยสร้างรายได้ • จำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐาน ทักษะ และกลไกการแจกจ่ายเนื้อสัตว์สำหรับการฆ่าสัตว์เป็นอาหาร • อาจต้องการการสนับสนุนจากองค์กรภายนอกมากขึ้น

วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ	**ทางเลือกของมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค**	**ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและประเด็นปัญหา**
2 ป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่สำคัญของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ	**บริการด้านสัตวแพทย์** (การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ สนับสนุนการดำเนินงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ)	• อาจให้ผลในเชิงบวกในแง่การป้องกันและผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ในทุกระยะของภาวะภัยพิบัติ • สามารถครอบคลุมถึงมาตรการเตรียมความพร้อมต่างๆ เช่น การฉีดวัคซีนและการให้การรักษาเชิงป้องกัน • สามารถดำเนินการไปพร้อมกับกิจกรรมอื่นๆ (เช่น การจัดหาอาหารสัตว์ การจัดหาน้ำ และการจัดหาปศุสัตว์) เพื่อเพิ่มการป้องกันดูแลปศุสัตว์ • จำเป็นต้องมีหน่วยปฏิบัติงานหรือหน่วยบริการที่มีศักยภาพ (ของภาครัฐเอกชน และ/หรือชุมชน) และเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์
	การจัดหาน้ำ (การฟื้นฟูสภาพแหล่งน้ำ การสร้างแหล่งน้ำใหม่ การขนส่งน้ำเพื่อแจกจ่าย	• จำเป็นต้องมีแหล่งน้ำที่มีคุณภาพและมีปริมาณเพียงพอ หรือมีศักยภาพที่จะสร้างแหล่งน้ำใหม่ • จำเป็นต้องมีระบบการจัดการแหล่งน้ำในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ • อาจต้องใช้เงินทุนสูง (โดยเฉพาะการสร้างแหล่งน้ำใหม่) หรือมีค่าใช้จ่ายสูง (การขนส่งน้ำเพื่อแจกจ่าย)

วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ	ทางเลือกของมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและประเด็นปัญหา
3.การผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ	**ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์** (การตั้งถิ่นฐาน โครงสร้างพื้นฐาน ที่อยู่อาศัย)	• ตอบสนองต่อความจำเป็นด้านปศุสัตว์ในเรื่องต่างๆ นั่นคือ การป้องกันสัตว์จากสภาพอากาศร้อนหรือเย็น ความมั่นคงปลอดภัย การป้องกันไม่ให้สัตว์ออกนอกที่อยู่อาศัย การจัดสภาพแวดล้อมที่ถูกสุขลักษณะสำหรับมนุษย์และปศุสัตว์ รวมถึงความสะดวกในการบริหารจัดการ • โดยทั่วไปแล้วเหมาะสมกว่าสำหรับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันในสภาพอากาศที่รุนแรง เมื่อเทียบกับภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ภัยแล้ง • สามารถพัฒนามาตรการป้องกันขึ้น (เช่น ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ที่ทนต่อแรงแผ่นดินไหว) เช่นเดียวกับมาตรการที่ออกแบบมาเพื่อป้องกันปศุสัตว์หลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติ • แก้ปัญหาเรื่องการตั้งถิ่นฐานในระดับกว้าง (เช่น สิทธิในที่ดิน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการเข้าถึงอาหารสัตว์และน้ำ) • ครอบคลุมถึงการให้ความช่วยเหลือเจ้าของปศุสัตว์ในการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่หลังจากเกิดภัยพิบัติ หรือการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนในจำนวนที่น้อยลง (เช่น สัตว์ที่ใช้ลากจูงหรือใช้ในการขนส่ง หรือเป็ดไก่) ที่ช่วยส่งเสริมการดำรงชีพ
	การจัดหาปศุสัตว์ (การผลิตปศุสัตว์รุ่นใหม่ การแจกจ่ายปศุสัตว์อื่นๆ)	

วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ	ทางเลือกของมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	ผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นและประเด็นปัญหา
	บริการด้านสัตวแพทย์ น้ำ, อาหารสัตว์ ที่อยู่อาศัย	• เหมาะสำหรับระยะฟื้นตัวเมื่อสิ้นสุดผลกระทบที่เกิดขึ้นทันทีจากภัยพิบัติ และทำการประเมินความเสียหายของทรัพย์สินแล้ว • อาจมีค่าใช้จ่ายสูงมากและยากต่อการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ • จำเป็นต้องมีปศุสัตว์ในจำนวนที่เหมาะสมจากภายในท้องถิ่น หรือพื้นที่อื่นซึ่งอยู่ในระยะทางที่ขนส่งได้ • จำเป็นต้องมีทรัพยากรธรรมชาติอย่างเพียงพอเพื่อรองรับปศุสัตว์ที่ได้รับแจกจ่าย • ความสำเร็จขึ้นอยู่กับสิ่งต่อไปนี้คือ กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือที่เหมาะสม การคัดเลือกปศุสัตว์ที่เหมาะสม ศักยภาพของผู้ได้รับความช่วยเหลือในการจัดการและดูแลปศุสัตว์ และความพร้อมของการให้บริการด้านปศุสัตว์ • การให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมด้านสุขภาพของสัตว์ ซึ่งรวมถึงการฝึกอบรม สามารถเพิ่มอัตราการรอดชีวิตได้ • การเลี้ยงปศุสัตว์รุ่นใหม่อาจต้องการอาหารในระยะสั้นและการสนับสนุนอื่นๆ สำหรับผู้ได้รับความช่วยเหลือ • ดูด้านบน • การให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องในระยะฟื้นตัวสามารถช่วยผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่และเพิ่มความแข็งแรงของปศุสัตว์ รวมถึงการลดความเสี่ยงต่อความเสียหายหากเกิดภัยพิบัติในอนาคต

ระยะต่างๆ ดังกล่าว แต่ผู้มีส่วนร่วมจัดทำตาราง PRIM ควรตกลงกันเรื่องคำจำกัดความเฉพาะของตนที่เหมาะสมกับบริบทที่พวกเขาดำเนินการอยู่ สำหรับภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน ซึ่งประกอบด้วยภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปอย่างใดอย่างหนึ่ง ก็อาจใช้ PRIM ที่เกี่ยวข้องได้ (ดูตัวอย่างกรณีศึกษา C ด้านล่าง) ขณะที่ถ้าเป็นภาวะภัยพิบัติที่เรื้อรังและ/หรือซับซ้อนซึ่งไม่รวมภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ให้ใช้เฉพาะด้านซ้ายของ PRIM (ซึ่งก็คือวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ)

ดังนั้น ตาราง PRIM จึงควรให้ข้อสรุปที่เห็นภาพว่า มาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบใดที่สามารถทำได้และน่าจะมีประสิทธิภาพสูงสุดในการปกป้องวิถีการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติในระยะนั้นๆ กรณีศึกษาด้านล่างนี้จะแสดงตัวอย่างของตาราง PRIM ที่จัดทำเสร็จสมบูรณ์แล้ว และโปรดดูแบบฟอร์มตารางในภาคผนวก 2.3

สิ่งสำคัญที่ควรทราบคือ ไม่มีมาตรการให้ความช่วยเหลือรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในคู่มือนี้ที่จะเป็นวิธีแก้ปัญหาแบบเบ็ดเสร็จ การจะปกป้องและส่งเสริมวิถีการดำรงชีพของชุมชนนั้น การรับมือแบบบูรณาการซึ่งเกี่ยวข้องกับมาตรการให้ความช่วยเหลือมากกว่าหนึ่งวิธีพร้อมกัน หรือการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ ตามลำดับในช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัตินั้น เป็นสิ่งที่เหมาะสมกว่า ในบทต่อไปจะกล่าวถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคเฉพาะ ซึ่งได้แก่ การประเมินโดยละเอียดและคำแนะนำในการเลือกวิธีการย่อยๆ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการให้ความช่วยเหลือนั้นๆ

กรณีศึกษา - ตารางแสดงแนวทางการรับมือกับภัยพิบัติแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS (PRIM)

กรณีศึกษาต่อไปนี้แสดงให้เห็นถึงวิธีการใช้ตาราง PRIM สำหรับภาวะภัยพิบัติแบบต่างๆ ในแต่ละกรณีศึกษา จะมีคำอธิบายผลลัพธ์เกี่ยวกับตาราง PRIM ซึ่งเป็นเครื่องมือที่ออกแบบมาเพื่อช่วยในการวางแผน โดยอ้างอิงข้อมูลที่ได้จากการประเมินและการตัดสินใจของผู้เข้าร่วม แต่ไม่ควรนำไปใช้เพื่อกำหนดการดำเนินการ นอกจากนี้ ตัวอย่างเหล่านี้มีขึ้นเพื่อจุดประสงค์ในการอธิบายเท่านั้น ผู้เข้าร่วมควรตระหนักถึงอคติที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากความสนใจหรือความเชี่ยวชาญส่วนบุคคลเมื่อจัดทำตาราง

กรณีศึกษา A: แผ่นดินไหวในเอเชีย (ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน)

ตาราง 2.2 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา A

มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ			ระยะของภาวะภัยพิบัติ		
	การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน	การป้องกันดูแลปศุสัตว์	การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันที	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว
การลดจำนวนปศุสัตว์	n/a	n/a	n/a			
บริการด้านสัตวแพทย์	**	*****	*****	→	→	→
อาหารสัตว์	**	*****	*****	→		
น้ำ	*	*	*	→		
ที่อยู่สำหรับสัตว์	***	***	***	→	→	
การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน	n/a			n/a	*****	→

หมายเหตุ:

ระดับคะแนนตามวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ

***** มีประโยชน์มาก/เหมาะสมอย่างยิ่ง

**** มีประโยชน์/เหมาะสม

*** มีประโยชน์พอสมควร

** มีประโยชน์เล็กน้อย

* มีประโยชน์น้อยมาก/ไม่ค่อยเหมาะสม

N/A ไม่เหมาะสม

ระยะของภาวะภัยพิบัติ

→ เวลาที่เหมาะสมในการการให้ความช่วยเหลือ

หมายเหตุสำหรับกรณีศึกษา A:

- การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกไม่ใช่การช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนสำหรับครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ เนื่องจากในกรณีเช่นนี้ ระบบตลาดปกติยังไม่ทำงาน การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดในกรณีที่ปศุสัตว์อาจเสียชีวิตจากการขาดน้ำหรืออาหาร ซึ่งถ้าเป็นดังนั้น ปศุสัตว์จะไม่มีประโยชน์เท่าที่ควรต่อครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบ
- การให้ความช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์อาจเป็นได้ทั้งความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน (โดยการช่วยให้สัตว์ที่รอดจากภัยพิบัติยังมีชีวิตอยู่) ในสถานการณ์ได้รับผลกระทบในทันทีจากภัยพิบัติ และการสนับสนุนที่สำคัญในการป้องกันดูแลและผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ในระยะเริ่มต้นฟื้นฟูและระยะฟื้นฟู
- การจัดหาอาหารสัตว์ยังเอื้อให้เกิดการป้องกันดูแลและการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ แม้ว่าอาจจะไม่ใช่การให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน ถ้ามีการแจ้งเตือนล่วงหน้าเกี่ยวกับเหตุการณ์แผ่นดินไหว อาจต้องดำเนินมาตรการบางอย่างเพื่อสะสมอาหารสัตว์ (และน้ำ)
- การจัดหาน้ำอาจมีประโยชน์เล็กน้อย ขึ้นอยู่กับผลกระทบจากแผ่นดินไหวที่มีต่อแหล่งน้ำสำหรับปศุสัตว์
- การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยอาจเป็นมาตรการเสริมการให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน และการป้องกันดูแลและการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ โดยขึ้นอยู่กับประเภทของปศุสัตว์ที่เลี้ยงไว้และความต้องการด้านที่อยู่อาศัย หากมีการแจ้งเตือนอย่างเพียงพอ การจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์อาจช่วยชีวิตปศุสัตว์เหล่านั้นได้ในระยะแจ้งเตือน (ตัวอย่างเช่น การย้ายปศุสัตว์ออกจากอาคารที่อาจถล่มลงมา และให้ไปอยู่ในที่โล่งแทน) ในสถานการณ์ที่ได้รับผลกระทบในทันทีจากภัยพิบัติและในช่วงเริ่มต้นการฟื้นฟู การจัดหาที่อยู่ที่อบอุ่นและ/หรือแห้งสำหรับสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ ถือเป็นการสนับสนุนที่สำคัญต่อการป้องกันดูแลและการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่
- ในแง่ของการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ การจัดหาปศุสัตว์ (“การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน”) อาจเป็นการสนับสนุนที่สำคัญ นั่นคือ ช่วยให้ผู้ที่สูญเสียปศุสัตว์สามารถเริ่มต้นฟื้นฟูฝูงปศุสัตว์บางส่วนได้ อย่างไรก็ตาม กรณีนี้จะเกิดขึ้นได้ในระยะฟื้นฟูเท่านั้น

กรณีศึกษานี้มีการอธิบายไว้ในลักษณะแผนภาพดังรูป 2.1 โดยเปรียบเทียบมาตรการให้ความช่วยเหลือกับระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติ

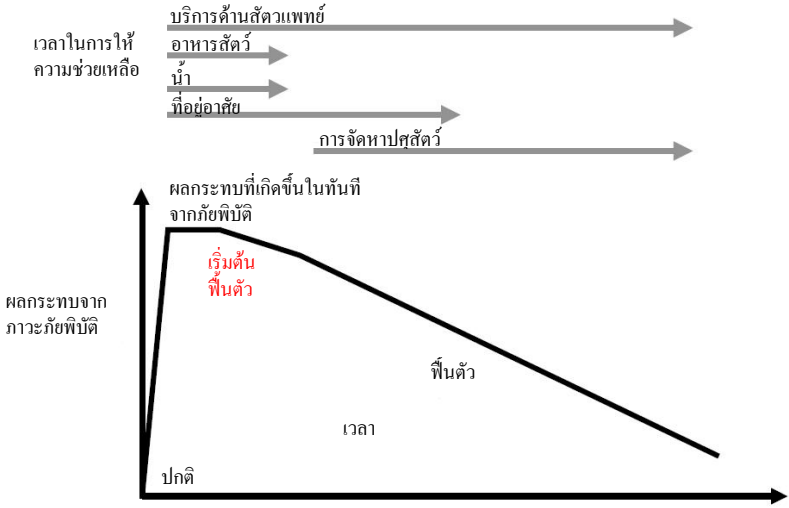

รูป 2.1 กรณีศึกษา A: แผ่นดินไหวในเอเชีย (ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน)

กรณีศึกษา B: ภัยแล้งในแอฟริกา (ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป)

ตาราง 2.3 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา B

มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ			ระยะของภาวะภัยพิบัติ			
	การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน	การป้องกันปศุสัตว์	การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การลดจำนวนปศุสัตว์	*****	***	**	→	→	→	
บริการด้านสัตวแพทย์	(*)	*****	****	→	→	→	→
อาหารสัตว์	(*)	***	****	→	→	→	
น้ำ	(*)	***	****	→	→	→	
ที่อยู่สำหรับสัตว์	n/a	n/a	n/a				
การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน	n/a	n/a	*****				→

หมายเหตุ:

ระดับคะแนนตามวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ

***** มีประโยชน์มาก/เหมาะสมอย่างยิ่ง

**** มีประโยชน์/เหมาะสม

*** มีประโยชน์พอสมควร

** มีประโยชน์เล็กน้อย

* มีประโยชน์น้อยมาก/ไม่ค่อยเหมาะสม

N/A ไม่เหมาะสม

ระยะของภาวะภัยพิบัติ

→ เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

หมายเหตุสำหรับกรณีศึกษา B:

- ภัยแล้งที่เกิดขึ้นอย่างช้าๆ ในแอฟริกาแสดงให้เห็นถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ และจังหวะเวลาที่เหมาะสม เมื่อเปรียบเทียบกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวในเอเชียในกรณีศึกษา A ในระยะแจ้งเตือน การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกเป็นวิธีที่มีประโยชน์อย่างมากในการให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ โดยการสร้างรายได้ให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติเพื่อนำไปใช้เลี้ยงดูครอบครัว และป้องกันดูแลปศุสัตว์ได้ในระดับหนึ่ง (นั่นคือ ปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ไม่ต้องแย่งใช้ทรัพยากรที่มีอยู่น้อย และเงินที่ได้บางส่วนอาจนำไปใช้ในการดูแลสุขภาพสัตว์และจัดหาอาหารสัตว์สำหรับปศุสัตว์ที่เหลืออยู่) ถ้าการให้ความช่วยเหลือล่าช้าออกไปจนถึงเวลาที่เกิดภาวะภัยพิบัติ การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกอาจไม่สามารถทำได้ เนื่องจากสัตว์จะอยู่ในสภาพย่ำแย่เกินไป ในกรณีนี้ การลดจำนวนโดยการฆ่า (ดังแสดงไว้ด้วยลูกศรเส้นประ) เป็นวิธีการให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบ
- ในตัวอย่างนี้ ภัยแล้งยังอยู่ในระยะเริ่มต้น (เตรียมพร้อม/แจ้งเตือน) ดังนั้น วิธีที่เหมาะสมควรเป็นการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกมากกว่าการลดจำนวนโดยการฆ่า เนื่องจากการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกทำให้เจ้าของปศุสัตว์มีรายได้และกระตุ้นกลไกตลาด

- การให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพของสัตว์ ซึ่งอาจดำเนินการได้ในทุกระยะของภัยแล้ง มีผลสำคัญต่อการป้องกันดูแลและการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ นั่นคือ สามารถป้องกันการเสียชีวิตและการเกิดโรคในฝูงปศุสัตว์ รวมทั้งเพิ่มความแข็งแรงให้ปศุสัตว์สามารถทนต่อภัยแล้งได้
- การจัดหาอาหารสัตว์และน้ำในระยะเตือนภัยและระยะภาวะภัยพิบัติของภัยแล้งอาจช่วยให้สามารถป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่เหลืออยู่และผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ได้ในอนาคต
- ในตัวอย่างนี้ การจัดหาที่อยู่สำหรับสัตว์ไม่ใช่วิธีที่เหมาะสม
- ในระยะฟื้นตัว การจัดหาปศุสัตว์ (“การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน”) จะเป็นประโยชน์ต่อการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่

กรณีศึกษานี้มีการอธิบายในลักษณะแผนภาพไว้ดังรูป 2.2 โดยเปรียบเทียบมาตรการให้ความช่วยเหลือกับระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติ

กรณีศึกษาสุดท้ายนี้แสดงให้เห็นว่าภาวะภัยพิบัติที่แตกต่างกัน (เช่นในกรณีนี้คือภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป) ส่งผลอย่างไรต่อความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของทางเลือกการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ ตามที่ตาราง PRIM เน้นย้ำไว้

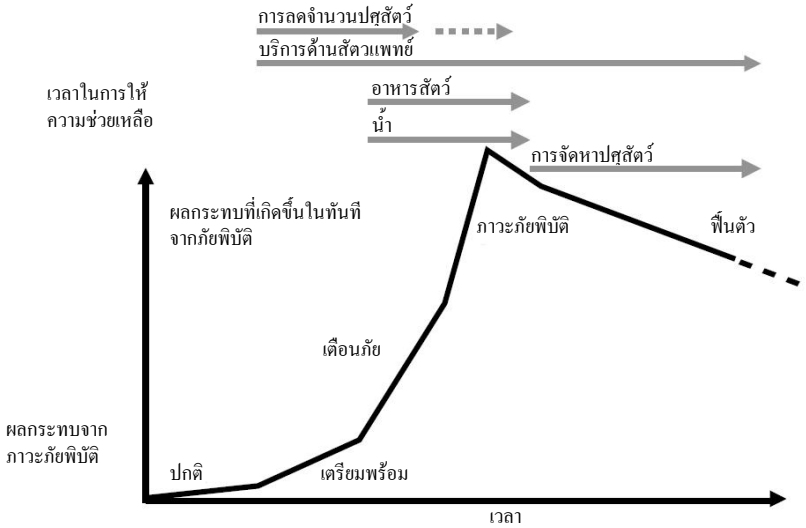

รูป 2.2 กรณีศึกษา B: ภัยแล้งในแอฟริกา (ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป)

กรณีศึกษา C: ภัยแล้งที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปเปรียบเทียบกับสถานการณ์ความขัดแย้งในแอฟริกา (ภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน)

ตาราง 2.4 ตาราง PRIM ของกรณีศึกษา C

มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ			ระยะของภาวะภัยพิบัติ			
	การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน	การป้องกันปศุสัตว์	การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การลดจำนวนปศุสัตว์	***	*	*			⇢	
บริการด้านสัตวแพทย์	(*)	*****	****	→	→	→	→
อาหารสัตว์	(*)	*****	*****		→	→	
น้ำ	(*)	**	**		→	→	
ที่อยู่สำหรับสัตว์	***	***	***	→	→	→	→
การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน	n/a	n/a	*****				→

หมายเหตุ:

ระดับคะแนนตามวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ

***** มีประโยชน์มาก/เหมาะสมอย่างยิ่ง

**** มีประโยชน์/เหมาะสม

*** มีประโยชน์พอสมควร

** มีประโยชน์เล็กน้อย

* มีประโยชน์น้อยมาก/ไม่ค่อยเหมาะสม

N/A ไม่เหมาะสม

ระยะของภาวะภัยพิบัติ

→ เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

หมายเหตุสำหรับกรณีศึกษา C:

- เมื่อเปรียบเทียบตารางนี้กับกรณีศึกษา B การให้ความช่วยเหลือโดยส่วนใหญ่ยังถือว่าเหมาะสม และมีศักยภาพที่จะให้ประโยชน์ที่สำคัญแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ เช่น บริการด้านสัตวแพทย์ การจัดหาอาหารสัตว์ น้ำ และการจัดหาปศุสัตว์
- อย่างไรก็ตาม การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกไม่ใช่วิธีที่เหมาะสมในสถานการณ์ความขัดแย้งนี้ เนื่องจากระบบตลาดและโครงสร้างพื้นฐานถูกทำลายเสียหายอย่างหนัก การลดจำนวนโดยการฆ่าอาจเป็นวิธีที่ทำได้ โดยขึ้นอยู่กับขีดจำกัดในการดำเนินการขององค์กรที่รับผิดชอบ
- การจัดหาอาหารสัตว์สามารถช่วยป้องกันดูแลและผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ โดยเฉพาะสำหรับชุมชนที่อาจถูกจำกัดให้อยู่ในค่ายพักพิง และไม่สามารถพาปศุสัตว์ไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้ ในทำนองเดียวกัน การจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ในกรณีที่ไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำปกติได้เนื่องจากความไม่ปลอดภัย อาจช่วยป้องกันดูแลและผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่
- ที่อยู่หรือคอกสำหรับปศุสัตว์ ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษา B อาจกลายเป็นปัญหาสำคัญเนื่องจากการย้ายถิ่นฐานและความไม่มั่นคง (เช่น อันตรายจากการชิงทรัพย์)
- การให้ความช่วยเหลือทั้งหมดนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถขององค์กรที่รับผิดชอบในสถานการณ์ขัดแย้งนั้น

การเลือกวิธีให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นที่การดำรงชีพของชุมชน
ข้อมูลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้น และผลของการหารือกันในเรื่องการวางแผนอย่างมีส่วนร่วม ตามตาราง PRIM และการวิเคราะห์คุณสมบัติและข้อบังคับขององค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ ควรสนับสนุนการเลือกมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคที่เหมาะสม เป็นไปได้จริง และทันเวลา เพื่อสนับสนุนและปกป้องวิถีการดำรงชีพที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

ภาคผนวกต่อไปนี้ประกอบด้วยรายการตรวจสอบสำหรับการประเมินเบื้องต้น ข้อสรุปของระเบียบวิธีการประเมิน และข้อมูลอ้างอิง/แหล่งข้อมูลเพิ่มเติมเพื่อสนับสนุนขั้นตอนนี้ บทต่อๆ ไปของคู่มือ LEGS จะอธิบายถึงมาตรฐานและแนวทางสำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแต่ละมาตรการดังที่ระบุหัวข้อไว้ข้างต้น รวมทั้งเครื่องมือในการตัดสินใจเพื่ออำนวยความสะดวกในการตัดสินใจเลือกวิธีที่เหมาะสมจากทางเลือกต่างๆ

หมายเหตุ

1. การสอบถามแบบมีส่วนร่วม (Participatory Inquiry) หมายถึง การรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ (และ ต้องดำเนินการอย่างรวดเร็วหากจำเป็น) และการวิเคราะห์ข้อมูลร่วมกับคนในท้องถิ่น หากทำได้ดี การสอบถามแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับทัศนคติของประชากรกลุ่มความเสี่ยงและกลุ่มคนชายขอบ ดังนั้น จึงสามารถแยกข้อมูลตามกลุ่มย่อยได้โดยอัตโนมัติ

ภาคผนวก 2.1 รายการตรวจสอบสำหรับการประเมินเบื้องต้น
รายการตรวจสอบเหล่านี้สัมพันธ์กับขั้นตอนการประเมินเบื้องต้นดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วข้างต้น โดยอ้างอิงตามการประเมิน 3 อย่างดังต่อไปนี้คือ 1) บทบาทของปศุสัตว์ต่อการดำรงชีพของชุมชน 2) ลักษณะและผลกระทบของภาวะภัยพิบัติ และ 3) การวิเคราะห์สถานการณ์

การประเมินเบื้องต้น 1: การจัดการปศุสัตว์และบทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อการดำรงชีพของชุมชน

วัตถุประสงค์ของการประเมิน: เพื่อให้มั่นใจว่าปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญหรือไม่ต่อการดำรงชีพของประชากรที่ได้รับผลกระทบ และลักษณะของบทบาทดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อตัดสินใจว่าการรับมือด้านปศุสัตว์มีความเหมาะสม และเพื่อให้เข้าใจว่าปศุสัตว์ได้รับการจัดการอย่างไร

คำถามสำคัญ:

1.1 วิถีการดำรงชีพที่สำคัญในพื้นที่ที่ประสบภัยในช่วงเวลา "ปกติ" คืออะไร

1.2 ประโยชน์หลักที่ได้จากปศุสัตว์มีอะไรบ้าง (อาหาร รายได้ สังคม การลากจูง การขนส่ง)

1.3 อาหารที่ได้จากปศุสัตว์ในช่วงเวลา "ปกติ" คิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์

1.4 รายได้จากปศุสัตว์ในช่วงเวลา "ปกติ" คิดเป็นกี่เปอร์เซ็นต์

1.5 สมาชิกในครัวเรือนมีบทบาทอะไรบ้างในการดูแลจัดการปศุสัตว์ รวมถึงสิทธิในการใช้งานและการกำจัดทิ้ง (หมายเหตุ: ปศุสัตว์พันธุ์ต่างๆ ในช่วงอายุต่างๆ, การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล) โดยอ้างอิงถึงเพศที่ดูแลปศุสัตว์นั้นๆ

1.6 โดยทั่วไปแล้ว สถาบันและองค์กรที่สำคัญใดมีส่วนเกี่ยวข้องในการผลิตปศุสัตว์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และองค์กรเหล่านี้มีบทบาทอย่างไร

1.7 ยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาที่สำคัญและตัวบ่งชี้ "ภาวะภัยพิบัติ" มีอะไรบ้าง (เช่น การขาดแคลนอาหาร การฆ่าสัตว์เป็นอาหารมากขึ้นหรือมีการจำหน่ายสัตว์มากขึ้น การอพยพ สมาชิกในครอบครัวกระจัดกระจายกันไป มีการขายทรัพย์สินอื่นๆ เป็นต้น) ยุทธศาสตร์เหล่านี้ส่งผลลบต่อความมั่นคงด้านการดำรงชีพในอนาคตหรือไม่

บทสรุป/ทางออก: ปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีพของผู้คนที่ได้รับผลกระทบหรือไม่ ถ้าเช่นนั้นแล้ว การรับมือด้านปศุสัตว์มีความเหมาะสมหรือไม่

การประเมินเบื้องต้น 2: ลักษณะและผลกระทบของภาวะภัยพิบัติ

วัตถุประสงค์ของการประเมิน: เพื่อระบุว่าจำเป็นต้องมีการรับมือกับภาวะภัยพิบัติหรือไม่ เพื่อเข้าใจถึงผลกระทบเบื้องต้นของภาวะภัยพิบัติที่มีต่อประชากรที่ได้รับผลกระทบ และเพื่อระบุว่าจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดเพิ่มเติม

คำถามสำคัญ:

2.1 ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นจัดอยู่ในประเภทใด เช่น ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน หรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป หรือภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน

2.2 สาเหตุของภาวะภัยพิบัติคืออะไร (ภัยแล้ง อุทกภัย สงคราม ฯลฯ)

2.3 ความเป็นมาของภาวะภัยพิบัติประเภทนี้ในบริบทนี้คืออะไร

2.4 ภาวะภัยพิบัตินี้เข้าสู่ระยะใด (เตรียมพร้อม/เตือนภัย/ภาวะภัยพิบัติ/ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันที/ฟื้นตัว ฯลฯ)

2.5 พื้นที่ใดที่ได้รับผลกระทบ

2.6 ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่มีต่อประชากรที่ได้รับผลกระทบคืออะไร

- 2.6.1 ภาวะโภชนาการของประชากรที่ได้รับผลกระทบเป็นอย่างไร
- 2.6.2 ความชุกของโรคเป็นอย่างไร
- 2.6.3 อัตราการเสียชีวิตเป็นอย่างไร
- 2.6.4 ผลกระทบต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง (ตัวอย่างเช่น ผู้หญิง เด็ก ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ โดยเฉพาะชนกลุ่มน้อย) (ดูข้อมูลอ้างอิงเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความเสี่ยงได้ในภาคผนวก 2.4)
- 2.6.5 มีสัญญาณใดๆ ที่แสดงว่ามีการนำยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหา/ตัวบ่งชี้ “ภาวะภัยพิบัติ" จากคำถามข้อที่ 1.7 มาใช้หรือไม่
- 2.6.6 มีการอพยพหรือย้ายถิ่นฐานของประชากร (บางส่วน) ที่ได้รับผลกระทบหรือไม่ ถ้ามี ใครคือผู้ได้รับผลกระทบ และคนเหล่านั้นพาปศุสัตว์ของตนไปด้วยหรือไม่ ผลกระทบที่มีต่อชุมชนเจ้าบ้านในสถานที่ใหม่นั้นคืออะไร

2.7 ภาวะภัยพิบัติส่งผลกระทบอย่างไรต่อยุทธศาสตร์การจัดการปศุสัตว์

- 2.7.1 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการเข้าถึงทุ่งหญ้าปศุสัตว์
- 2.7.2 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการเข้าถึงแหล่งน้ำสำหรับปศุสัตว์
- 2.7.3 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการเคลื่อนย้ายประจำวันและตามฤดูกาล
- 2.7.4 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อผู้ค้าปศุสัตว์และตลาดค้าปศุสัตว์หลัก
- 2.7.5 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อบริการด้านปศุสัตว์

2.7.6 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ

2.7.7 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการแบ่งงานระหว่างหญิง-ชาย

2.7.8 ประชากรที่ได้รับผลกระทบวางแผนไว้อย่างไรสำหรับปศุสัตว์ของตนในอนาคต

2.8 ภาวะภัยพิบัติส่งผลกระทบอย่างไรต่อปศุสัตว์ (แบ่งแยกตามพันธุ์ถ้าจำเป็น)

2.8.1 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อการจำหน่ายปศุสัตว์

2.8.2 ส่งผลกระทบอย่างไรต่อราคาของปศุสัตว์

2.8.3 เงื่อนไขทางการค้าระหว่างราคาปศุสัตว์กับราคาธัญพืชมีการเปลี่ยนแปลงหรือไม่

2.8.4 สภาพของปศุสัตว์ทรุดโทรมลงอย่างไร

2.8.5 ผลผลิตจากปศุสัตว์ลดลงหรือไม่ (การผลิตนม เลือด ไข่ ฯลฯ)

2.8.6 ปศุสัตว์มีอัตราการเจ็บป่วยเพิ่มขึ้นหรือไม่

2.8.7 การฆ่าปศุสัตว์เพื่อบริโภคกันในครัวเรือนเพิ่มขึ้นหรือไม่

2.8.8 อัตราการตายของปศุสัตว์เป็นอย่างไร

2.8.9 ส่งผลกระทบต่อที่อยู่/คอกของปศุสัตว์หรือไม่

2.8.10 ผลกระทบเหล่านี้มีความรุนแรงในระดับใด

2.9 ภาวะภัยพิบัติส่งผลกระทบอย่างไรต่อสิ่งแวดล้อม (ควรประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากภาวะภัยพิบัติ และจากแผนการให้ความช่วยเหลืออย่างละเอียดรอบคอบ) มีการคิดค้นระเบียบวิธีจำนวนมากเพื่อวัตถุประสงค์นี้ โปรดดูตัวอย่างจากเครื่องมือการประเมินสิ่งแวดล้อมอย่างเร่งด่วน (Rapid Environmental Assessment - REA) ที่จัดทำโดยศูนย์การวิจัยความเสี่ยงเบ็นฟิลด์ ยูซีแอล (Benfield UCL Hazard Research Centre) และองค์การแคร์อินเตอร์เนชั่นแนล (CARE International) ตลอดจนเครื่องมือการประเมิน FRAME (ดูรายละเอียดในภาคผนวก 2.4)

2.10 การคาดการณ์และแนวโน้ม (ที่เกี่ยวข้อง) ของฤดูกาลที่กำลังจะมาถึงเป็นอย่างไร (เช่น การคาดการณ์เรื่องหิมะ ฝน ความร้อน ความแห้งแล้ง ความไม่ปลอดภัยที่เพิ่มมากขึ้น การเข้าถึงอาหาร ฯลฯ)

บทสรุป/ทางออก: การให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติจำเป็นหรือไม่

การประเมินเบื้องต้น 3: การวิเคราะห์สถานการณ์

วัตถุประสงค์การประเมิน: เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ข้อจำกัดหรือความคาบเกี่ยวกันทางด้านการจัดสรรทรัพยากรที่อาจเกิดขึ้น และการร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ

คำถามสำคัญ:

3.1 ใครคือผู้มีบทบาทสำคัญในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ และบุคคลเหล่านั้นทำอย่างไร

3.2 มีผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ทำหน้าที่ประสานงานหรือไม่

3.3 มีบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกใดบ้างในเวลาปกติ และภาวะภัยพิบัติส่งผลกระทบอย่างไรต่อบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกเหล่านั้น (รวมถึงการบริหารจัดการของรัฐ ตลาด และบริการด้านสุขภาพของสัตว์และการผลิตปศุสัตว์)

3.4 มีทรัพยากรใดอยู่บ้าง โดยเฉพาะยุทธศาสตร์การแก้ปัญหาเฉพาะในท้องถิ่น

3.5 ประวัติของการรับมือภัยพิบัติในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ทั้งในแง่ดีและแง่ลบ รวมถึงบทเรียนที่ได้เรียนรู้เป็นอย่างไร

3.6 บริบทปัจจุบันคืออะไร (อาจต้องทำการประเมินโดยละเอียดมากขึ้นเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ โดยขึ้นอยู่กับมาตรการทางเทคนิคที่เลือกใช้ (ดูบทต่อๆ ไปซึ่งเกี่ยวกับมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค) คำถามที่เฉพาะเจาะจงเหล่านี้จะมีความสำคัญมาก (และในบางกรณีอาจเป็น “ข้อสมมติฐานที่เป็นอุปสรรค” (killer assumption)) ในสถานการณ์ที่มีความขัดแย้ง)

- 3.6.1 มีวิธีการสื่อสารอย่างไร
- 3.6.2 สถานการณ์ด้านความมั่นคงเป็นอย่างไร
- 3.6.3 ผลที่ตามมาจากการเคลื่อนย้ายและการอพยพปศุสัตว์คืออะไร (สิทธิในการเข้าถึง ความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้น)
- 3.6.4 เจ้าของปศุสัตว์กำลังเผชิญปัญหาสำคัญเรื่องการป้องกันสัตว์ในเรื่องใด
- 3.6.5 โครงสร้างพื้นฐานในปัจจุบันมีอะไรบ้าง (ถนนและการขนส่ง)
- 3.6.6 มีปัญหาเรื่องการข้ามพรมแดนหรือไม่
- 3.6.7 ข้อจำกัดด้านนโยบายและ/หรือทางกฎหมายที่ส่งผลกระทบต่อการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์มีอะไรบ้าง (เช่น การห้ามเคลื่อนย้ายหรือส่งออกปศุสัตว์ กฎหมายว่าด้วยการฆ่าสัตว์เป็นอาหาร นโยบายการ

จัดเก็บภาษี ข้อกำหนดในการออกใบอนุญาต การประสานงานกับหน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือ นโยบายการจัดการภัยพิบัติระดับประเทศ นโยบายองค์กรของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ)

บทสรุป/ทางออก: มีคำตอบใดข้างต้นที่เป็น "ข้อสมมติฐานที่เป็นอุปสรรค" ซึ่งทำให้ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่พื้นที่นั้นๆ ได้ (ตัวอย่างเช่น สถานการณ์ความมั่นคงที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้าย ผู้มีบทบาทอื่นๆ ได้ให้ความช่วยเหลือแก่ประชากรที่ได้รับผลกระทบอย่างเพียงพอแล้ว)

ภาคผนวก 2.2 ระเบียบวิธีการประเมิน

ระเบียบวิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วมได้แก่วิธีการดังต่อไปนี้:

- การสังเกต: อาจสังเกตเห็นตัวบ่งชี้หลักต่อไปนี้ได้ง่าย เช่น สภาพของปศุสัตว์ การเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ อัตราการตายของปศุสัตว์ และผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติที่มีต่อโครงสร้างพื้นฐาน
- การสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญอาจครอบคลุมถึงพนักงานขององค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ในท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่รัฐ ผู้นำชุมชนและผู้นำดั้งเดิม ผู้นำทางศาสนา และองค์กรประชาสังคม
- การสนทนากลุ่มร่วมกับประชากรกลุ่มเสี่ยงซึ่งได้รับผลกระทบ โดยคำนึงถึงเพศ อายุ การติดเชื้อเอชไอวี และตัวแปรอื่นๆ
- ข้อมูลเชิงปริมาณ: อาจมีการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณเกี่ยวกับตัวบ่งชี้ (เช่น ราคาปศุสัตว์และธัญพืชในตลาดท้องถิ่น หรือจำนวนปศุสัตว์ที่เสียชีวิตโดยประมาณ) โดยใช้แบบสอบถามหากมีเวลา
- อาจรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพจากตัวแทนกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบโดยใช้วิธีการประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม (participatory rural appraisal - PRA) (ดูตาราง 2.5) ซึ่งได้แก่
  - o การจัดทำแผนที่
  - o กำหนดเวลา/แนวโน้มเรื่องเวลา
  - o วิธีการรวบรวมและให้คะแนน Proportional piling and scoring
  - o การจัดอันดับ
  - o การวิเคราะห์ปัจจัยด้านเพศ – การเข้าถึงเครื่องมือประกอบอาชีพ (resources tool)
  - o ปฏิทินประจำวันและประจำฤดูกาล
  - o แผนภาพของเวนน์ (Venn diagram)

  เทคนิคเหล่านี้ต้องอาศัยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างและอาจใช้ในระหว่างการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญและ/หรือการสนทนากลุ่ม
- การสุ่มตัวอย่าง: หากมีเวลาไม่มากนักสำหรับการประเมินส่วนใหญ่ ควรใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างรวดเร็วที่ทำได้ง่าย โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงนี้รวมถึงการเลือกกลุ่มตัวอย่าง “ที่เป็นตัวแทนของคนกลุ่มใหญ่”

โดยดูจากลักษณะเฉพาะอย่างใดอย่างหนึ่ง (เช่น เจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง เจ้าของปศุสัตว์ที่เป็นผู้หญิง ชาวบ้านในหมู่บ้านที่เกิดอุทกภัย)

- ควรรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิโดยใช้รายงานจากภาครัฐ สถิติด้านสุขภาพและสัตวแพทย์ รายงานจากองค์กรพัฒนาเอกชน และเอกสารข้อมูลอื่นๆ ที่มี หน่วยงานอื่นๆ ที่ดำเนินการอยู่ในพื้นที่อาจทำการประเมินเบื้องต้นหรือการประเมินภาวะภัยพิบัติอย่างละเอียด รวมถึงการประเมินความเสี่ยง ซึ่งถือเป็นแหล่งข้อมูลทุติยภูมิที่มีประโยชน์ ทั้งนี้ หากมีระบบเตือนภัยล่วงหน้า อาจจะให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ได้ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเองก็อาจเป็นแหล่งข้อมูลหลักที่มีประโยชน์เช่นกัน ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ
- ควรกำหนดข้อมูลพื้นฐาน (baseline) โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิที่มีอยู่ ถ้าทำไม่ได้ อาจกำหนดเส้นฐานจากการประเมินด้วยการให้กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบนึกทบทวนโดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพดังที่อธิบายข้างต้น (เช่น วิธีการรวบรวมข้อมูล Proportional Piling หรือวิธีการวิเคราะห์แนวโน้มที่เกี่ยวกับเวลา (Time Trend) เพื่อระบุถึงการเปลี่ยนแปลงของการมีอาหารสัตว์จากช่วงเวลา "ปกติ" จนถึงช่วงที่เกิด "ภาวะภัยพิบัติ")
- ข้อมูลเชิงพื้นที่อาจมีประโยชน์เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ภาพถ่ายจากดาวเทียม/GIS การจัดทำแผนที่จุดแจกจ่ายน้ำ และอื่นๆ

ตาราง 2.5 แสดงให้เห็นวิธีการใช้เครื่องมือรวบรวมข้อมูลโดยใช้วิธีการประเมินผลอย่างมีส่วนร่วม (PRA) ที่กล่าวถึงข้างต้นในการประเมินภาวะภัยพิบัติเบื้องต้นดังที่อธิบายไว้ในบทนี้

ตาราง 2.5 การปรับใช้ระเบียบวิธีแบบมีส่วนร่วมในการประเมิน

วิธี	รายการตรวจสอบการประเมิน	หัวข้อ
ปฏิทินตามวัน/ตามฤดูกาล	1.5	บทบาทตามเพศ/อายุและฤดูกาล
การวิเคราะห์เพศ – การเข้าถึงเครื่องมือประกอบอาชีพ (ดู Pasteur, 2002)	1.5	การควบคุมของแต่ละเพศและการเข้าถึงทรัพยากร
การจัดทำแผนที่	2.5 2.7 2.7 2.6.4 2.9 2.10	ขอบเขตพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกในช่วงเวลา “ปกติ” และในภาวะภัยพิบัติ การจัดทำแผนที่บ่งบอกแหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (ก่อนและหลัง) เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงปศุสัตว์ น้ำ เส้นทางการเคลื่อนย้าย ประชากรกลุ่มเสี่ยงที่ได้รับผลกระทบ ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล

วิธี	รายการตรวจสอบการประเมิน	หัวข้อ
กำหนดเวลา/แนวโน้มเวลา	2.4 2.8 2.8 2.8 2.8	ระยะของภาวะภัยพิบัติ แนวโน้มการขายปศุสัตว์ แนวโน้มราคาปศุสัตว์ แนวโน้มผลผลิตจากปศุสัตว์ แนวโน้มโรคในปศุสัตว์
การรวบรวมข้อมูล Proportional Piling	1.3, 1.4 2.6 2.6 2.8	แหล่งรายได้/อาหาร การเปลี่ยนแปลงของภาวะโภชนาการ การเปลี่ยนแปลงของโรคในคน การเปลี่ยนแปลงด้านการขาย ราคาและผลผลิตจากปศุสัตว์
การจัดอันดับ/การให้คะแนน	1.3, 1.4 2.8 3.5	แหล่งรายได้/อาหาร สภาพของปศุสัตว์ อัตราการตาย โรค ประวัติและประสิทธิผลของการรับมือในช่วงก่อนหน้านี้
การจัดอันดับความยากจน (Wealth ranking)	2.6	กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ (เพื่อทราบกลุ่มเป้าหมาย)
แผนผังของเวนน์ (Venn diagram)	1.6 3.1, 3.2	บทบาทและความสัมพันธ์ของสถาบันที่มีมาแต่เดิม ผู้มีบทบาทสำคัญและการประสานงาน

ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับระเบียบวิธี PRA แสดงไว้ในส่วนอ้างอิงของบทนี้

ภาคผนวก 2.3 ตารางแสดงวิธีการรับมือกับภาวะภัยพิบัติแบบเน้นการมีส่วนร่วมของ LEGS (PRIM)

ตาราง 2.6 ตาราง PRIM สำหรับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน

มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ			ระยะของภาวะภัยพิบัติ		
	การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน	การป้องกันปศุสัตว์	การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันที	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว
การลดจำนวนปศุสัตว์						
บริการด้านสัตวแพทย์						
อาหารสัตว์						
น้ำ						
ที่อยู่สำหรับสัตว์						
การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน						

ตาราง 2.7 ตาราง PRIM สำหรับภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

มาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิค	วัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ			ระยะของภาวะภัยพิบัติ			
	การให้ความช่วยเหลือเร่งด่วน	การป้องกันปศุสัตว์	การผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การลดจำนวนปศุสัตว์							
บริการด้านสัตวแพทย์							
อาหารสัตว์							
น้ำ							
ที่อยู่สำหรับสัตว์							
การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน							

หมายเหตุ:

ระดับคะแนนตามวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ

*****	มีประโยชน์มาก/เหมาะสมอย่างยิ่ง	****	มีประโยชน์/เหมาะสม
***	มีประโยชน์พอสมควร	**	มีประโยชน์เล็กน้อย
*	มีประโยชน์น้อยมาก/ไม่ค่อยเหมาะสม	n/a	ไม่เหมาะสม

ระยะของภาวะภัยพิบัติ

→ เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

ข้อมูลอ้างอิง

การประเมินภาวะภัยพิบัติ

Devereux, S. (2006) *'Desk review: Identification of methods and tools for emergency assessments to distinguish between chronic and transitory food insecurity and to evaluate the effects of various types and combinations of shocks on these different livelihood groups'*, Strengthening Emergency Needs Assessment Capacity (SENAC) Project, Institute of Development Studies and World Food Program, Brighton, www.livelihoods.org/static/sdevereux_NN338.html

Useful summary of Devereux's 'Household Self Assessment' methodology (pp24–25).

FAO (2007) *The Livelihood Assessment Toolkit: Analysing and Responding to the Impact of Disasters on the Livelihoods of People*, Food and Agriculture Organisation of the United Nations and International Labour Organisation, Rome and Geneva, www.fao.org/fileadmin/templates/tc/tce/pdf/Livelihood_Assessment_ Toolkit. pdf

Frankenberger, T. and R. Caldwell (2003) 'Sampling approaches and options for emergency needs assessments, in World Food Program, 2003', in *Key Issues in Emergency Needs Assessment: Volume II Background Technical Papers*, Supplement to the Report on the Technical Meeting 28–30 October 2003, Emergency Needs Assessment Unit (OEN), World Food Program, Rome, (adapted from Watts, Simon and Lyndsay Halliwell 1996 and TANGO International 2002), www.wfp.org/policies/policy/background/ OEN_Vol2.pdf

Institute of Development Studies (2005) *Desk Review: Identification of Factors that Trigger Emergency Needs Assessments in Slow-onset crises*, Strengthening Emergency Needs Assessment Capacity (SENAC) Project, Emergency Needs Assessment Branch (ODAN), World Food Program, Brighton.

Institute of Development Studies (2006) *Desk Review: Distinguishing Between Chronic and Transitory Food Insecurity in Emergency Needs Assessments*, Strengthening Emergency Needs Assessment Capacity (SENAC) Project, Emergency Needs Assessment Branch (ODAN), World Food Program, Brighton.

Mattinen, H. and K. Ogden (2006) 'Cash-based interventions: Lessons from southern Somalia' Disasters, 30 (3): 297-315

Oxfam (2008) 'Situation Analysis Knowledge Map', (interactive programme available by request from Oxfam, contact: EFSLteam@Oxfam.org.uk

ProVention Consortium (no date) 'Community risk assessment toolkit', www.proventionconsortium.org/?pageid=39

Sphere Project (2004) *Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response*, The Sphere Project, Geneva, www.sphereproject.org See Common Standard 2: Initial Assessment (pp29–33).

UNICEF (2005) *Emergency Field Handbook: A Guide for UNICEF Staff*, UNICEF, New York www.unicef.org/publications/files/UNICEF_EFH_2005.pdf

Young, H. and S. Jaspars (2006) *Food Security Assessments in Emergencies: A livelihoods Approach*, Humanitarian Practice Network Paper 36, Overseas Development Institute, London, www.odihpn.org/documents/networkpaper036.pdf

การเตือนภัยล่วงหน้าและระบบการจำแนกภาวะภัยพิบัติ (ดูกรอบ 2.1)

Emergency Nutrition Network (2007) 'The Coping Strategies Index: Monitoring Food Security Status in Emergencies', www.ennonline.net/fex/13/rs5-1.html

Famine and Early Warning Systems Network (FEWSNET), www.fews.net

FSAU (2006) *Integrated Food Security and Humanitarian Phase Classification; Technical Manual. Version 1*, Food Security Analysis Unit for Somalia, Nairobi, www.fao.org/docrep/009/a0748e/a0748e00.htm see also www.IPC-net.org

Global Information and Early Warning System (GIEWS), www.fao.org/GIEWS/english/index.htm

Howe, P. and S. Devereux (2004) 'Famine intensity and magnitude scales: A proposal for an instrumental definition of famine', *Disasters*, 28 (4): 353–372.

MSF (2004) *Nutrition Guidelines*, revised draft, MSF, London.

PASS (no date) *Assessment of the Vulnerability Assessment Committee's (VAC) Methodology*, Programme of Advisory and Support Services to DFID, Department for International Development, London,

www.passlivelihoods.org.uk/site_files%5Cfiles%5Creports%5Cproject_id_77%5CExecutive%20Summary_ %20MA0060.pdf

Save the Children UK (2000) The Household Economy Approach: A Resource Manual for Practitioners *Save the Children Development Manual No. 6*, Save the Children UK, London, www.savethechildren.org.uk/en/ 54_2331.htm

Save the Children UK (2008) *The Household Economy Approach: A Guide for Programme Planners and Policy Makers*, Save the Children UK, London, www.savethechildren.org.uk/en/54_5678.htm

Save the Children UK (2005) *The Household Economy Approach: What is it and What Can it be Used For?*, Save the Children UK, London, www.odi.org.uk/hpg/papers/SCF_HEA.pdf

SMART (2005) *Measuring Mortality, Nutritional Status and Food Security in Crisis Situations:* The SMART Protocol Version 1, SMART, Tulane University, New Orleans, www.smartindicators.org

การประเมินด้านสิ่งแวดล้อม

Rapid Environmental Assessment (REA) tool devised by the Benfield UCL Hazard Research Centre and CARE International, www.benfieldhrc.org/disaster_studies/rea/rea_guidelines.htm

UNHCR Framework for Assessing, Monitoring and Evaluating the Environment in Refugee-related Operations (FRAME), joint UNHCR-CARE project, www.benfieldhrc.org/disaster_studies/rea/rea_unhcr_framework.htm

การวิเคราะห์และการประเมินที่เกี่ยวกับเพศ

FAO and WFP (no date) *Passport to Mainstreaming a Gender Analysis in Emergency Situations: Key Analytical Questions for Designing Gender-Sensitive Humanitarian Interventions*, Socio-Economic and Gender Analysis Programme (SEAGA), FAO and WFP, Rome, www.fao.org/sd/seaga/downloads/En/passporten.pdf

Inter-Agency Standing Committee (2006) *Women, Girls, Boys and Men: Different Needs, Different Opportunities*, Gender Handbook in Humanitarian Action, http://ochaonline.un.org/AboutOCHA/GenderEquality/KeyDocuments/ IASCGenderHandbook/tabid/1384/Default.aspx

Pasteur, K. (2002*) Gender Analysis for Sustainable Livelihoods Frameworks: Tools and Links to Other Sources*, draft, http://www.eldis.org/go/topics/dossiers/livelihoods&id=41450&type=Document

Vavra, J. (2005) *Best Practices: Gender and Conflict in Africa*, Management Systems International and US Agency for International Development, Washington DC, www.ansa-africa.net/uploads/documents/publications/Gender_conflict_Africa_ Aug2005.pdf

เอชไอวี/เอดส์

Goe, M. R. (2005) *Linkages Between HIV/AIDS and Livestock Production in Countries in East and Southern Africa*, Working Paper, FAO, Rome, www.fao.org/ag/AGAinfo/resources/en/pubs_aprod.html

Harvey, P. (2004) *HIV/AIDS and Humanitarian Action*, HPG Report 16, Humanitarian Policy Group, Overseas Development Institute, London, www.odi.org.uk/hpg/papers/hpgreport16.pdf

การป้องกัน

Slim, H. and A. Bonwick (2005) *Protection: An ALNAP Guide for Humanitarian Agencies*, Overseas Development Institute, London

ระเบียบวิธีแบบมีส่วนร่วม

IIED (1995) *RRA Notes 20: Livestock*, April, IIED, London, www.iied.org/NR/agbioliv/pla_notes/pla_backissues/20.html

IIED (2002) *PLA Notes 45: Community-based Animal Healthcare*, October, IIED, London, www.iied.org/NR/agbioliv/pla_notes/pla_backissues/45.html

Pretty, J., I. Guijt, J. Thompson and I. Scoones (1995*) Participatory Learning and Action: A Trainer's Guide*, IIED, London www.iied.org/pubs/display.php?o=6021IIED&n=1&l=1&k=Participatory%20Learning%20and%20Action%20A %20trainer's%20guide

การวิเคราะห์ความเสี่ยง

ActionAid International (no date) *Participatory Vulnerability Analysis: A Step-by-step Guide for Field Staff*, ActionAid International, London, www.actionaid.org.uk/wps/content/documents/PVA%20final.pdf

Trench, P., J. Rowley, M. Diarra, F. Sano and B. Keita (2007) *Beyond Any Drought: Root Causes of Chronic Vulnerability in the Sahel*, The Sahel Working Group, IIED, London.

แนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชน

ODI (1999) *What Can we Do With a Rights-based Approach to Development?*, ODI Briefing Paper 3, Overseas Development Institute, London

UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR) (2002) 'Frequently asked questions on a human rights-based approach to development cooperation' www.ohchr.org/Documents/Publications/FAQen.pdf

ภาพโดย: แอนดี้ แคทลีย์ (Andy Catley)

บทที่ 3

มาตรฐานสากลขั้นต่ำในการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ทุกรูปแบบ

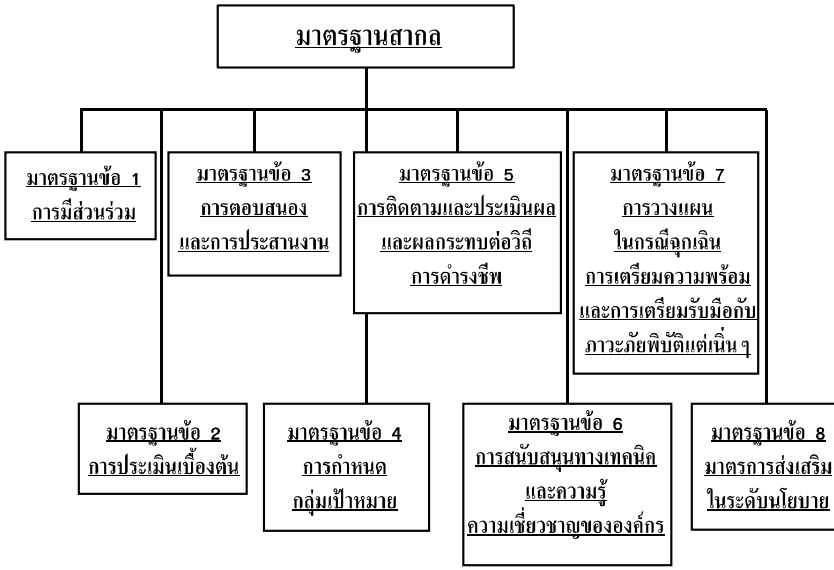
มาตรฐานสากล
มาตรฐานข้อ 1 การมีส่วนร่วม
มาตรฐานข้อ 3 การตอบสนองและการประสานงาน
มาตรฐานข้อ 5 การติดตามและประเมินผลและผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ
มาตรฐานข้อ 7 การวางแผนในกรณีฉุกเฉินการเตรียมความพร้อมและการเตรียมรับมือกับภาวะภัยพิบัติแต่เนิ่น ๆ
มาตรฐานข้อ 2 การประเมินเบื้องต้น
มาตรฐานข้อ 4 การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
มาตรฐานข้อ 6 การสนับสนุนทางเทคนิคและความรู้ความเชี่ยวชาญขององค์กร
มาตรฐานข้อ 8 มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย

บทนำ

ความสำคัญของการมีมาตรฐานสากล

บทนี้จะกล่าวถึงมาตรฐานที่สำคัญ 8 ข้อ ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในทุกรูปแบบซึ่งจะอธิบายถึงในบทต่อๆ ไป มาตรฐานดังกล่าวได้แก่ 1) การมีส่วนร่วม 2) การประเมินเบื้องต้น 3) การตอบสนองและการประสานงาน 4) การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย 5) การติดตามและประเมินผล และผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ 6) การสนับสนุนทางเทคนิคและความรู้ความเชี่ยวชาญขององค์กร 7) การวางแผนในกรณีฉุกเฉิน การเตรียมความพร้อม และการเตรียมรับมือกับภาวะภัยพิบัติแต่เนิ่นๆ และ 8) มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย

มาตรฐานสากลเหล่านี้เกี่ยวข้องกับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ทุกรูปแบบซึ่งจะอธิบายถึงในบทต่อๆ ไป และยังเป็นส่วนหนึ่งของมาตรการดังกล่าวทั้งหมดด้วย การปฏิบัติตามมาตรฐานที่อธิบายไว้ในที่นี้จะช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถบรรลุเป้าหมายของมาตรฐานต่างๆ ที่อธิบายไว้ในบทอื่นๆ ได้ นอกจากนี้ ผู้อ่านควรอ้างอิงคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook) เพื่อทราบรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับมาตรฐานสากลในการรับมือกับภัยพิบัติโดยคำนึงถึงหลักมนุษยธรรม รวมทั้งอ้างอิงถึงมาตรฐานและเกณฑ์เปรียบเทียบของ Humanitarian Accountability Partnership (HAP) เพื่อทราบข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับความรับผิดชอบในการดำเนินงานด้านมนุษยธรรม (ดู HAP, 2007)

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

ขอแนะนำให้อ่านเนื้อหาในบทนี้ก่อนที่จะอ่านบทที่ว่าด้วยมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในรูปแบบต่างๆ

ความเสี่ยงและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

คู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook) ระบุว่าประชากรบางกลุ่มอาจเผชิญความเสี่ยงมากเป็นพิเศษในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ ประชากรในกลุ่มเหล่านี้ ได้แก่ สตรี เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ทุพพลภาพ ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ และชนกลุ่มน้อยหรือกลุ่มผู้นับถือศาสนาบางกลุ่ม ปศุสัตว์อาจเป็นทรัพย์สินที่มีค่าสำหรับกลุ่มคนเหล่านี้ ตัวอย่างเช่น อาหารที่ได้จากปศุสัตว์ เช่น นมและไข่ เป็นอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงและสำคัญต่อเด็กเล็ก และสตรีมีครรภ์หรือสตรีที่ให้นมบุตร สัตว์บรรทุกสัมภาระ เช่น ลา ช่วยให้ผู้หญิงสามารถไปตักน้ำหรือเก็บฟืน หรือขนสินค้าไปที่ตลาดได้

ในการประเมินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่เป็นไปได้ในเบื้องต้น จะต้องคำนึงถึงการใช้ประโยชน์จากปศุสัตว์ของกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงเหล่านี้ และคำนึงถึงขีดความสามารถของกลุ่มประชากรดังกล่าวในการจัดการปศุสัตว์หรือเข้าถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการจากปศุสัตว์ โดยในบางชุมชน การเป็นเจ้าของปศุสัตว์จะขึ้นอยู่กับฐานะความร่ำรวยและเพศ ดังนั้น ในการประเมินและการออกแบบโครงการ จะต้องระบุกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงเหล่านี้ให้ชัดเจน ประชากรกลุ่มอื่นๆ อาจได้รับประโยชน์จากความช่วยเหลือในลักษณะอื่น ซึ่งทำให้โครงการมีความซับซ้อนมากขึ้น และต้องใช้ประสบการณ์ในการจัดการเป็นอย่างมาก

ในขณะเดียวกัน ชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือก็มีขีดความสามารถในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติของชุมชนเอง ซึ่งได้แก่ ความรู้และทักษะของท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้และทักษะที่เกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์และการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ หน่วยงานในท้องถิ่นและในชุมชนยังอาจจะมีบทบาทสำคัญในการรับมือกับภัยพิบัติได้ด้วยการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมและบริหารจัดการมาตรการให้ความช่วยเหลือ

การเน้นการมีส่วนร่วม (participatory approaches-) ในขั้นตอนของการประเมินจะช่วยให้เราสามารถวิเคราะห์ความต้องการของกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงเหล่านี้ได้อย่างรวดเร็ว และทราบถึงศักยภาพและทักษะของท้องถิ่นซึ่งสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติได้

มาตรฐานขั้นต่ำ

มาตรฐานสากลข้อ 1: การมีส่วนร่วม (Participation)

กลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการประเมิน ออกแบบ ดำเนินงาน ติดตามตรวจสอบ และประเมินผลโครงการด้านปศุสัตว์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ระบุประชากรกลุ่มย่อยและประชากรกลุ่มเสี่ยงทั้งหมด และแจ้งให้ประชากรเหล่านี้ทราบว่าจะมีการประเมินและดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือที่เป็นไปได้ รวมทั้งกระตุ้นให้พวกเขาเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนการประเมินผลกระทบและริเริ่มดำเนินงาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1 และ 2) รวมทั้งการติดตามและประเมินผล (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- จัดทำเอกสารเกี่ยวกับการผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญในท้องถิ่น ความรู้และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับสุขภาพของปศุสัตว์ ยุทธศาสตร์การรับมือกับภาวะภัยพิบัติ และบริการด้านปศุสัตว์ที่มีอยู่ก่อนแล้ว และนำเอกสารข้อมูลเหล่านี้มาใช้เพื่อให้แน่ใจถึงการสนับสนุนอย่างยั่งยืน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มาตรการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ต้องอยู่บนพื้นฐานของความเข้าใจเกี่ยวกับบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- พูดคุยหารือกับตัวแทนชุมชน และ/หรือกลุ่มคนที่เป็นตัวแทนของประชากรกลุ่มย่อยและประชากรกลุ่มเสี่ยงในเรื่องเกี่ยวกับการสนับสนุนโครงการและแนวทางการดำเนินงานตามที่วางแผนไว้

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การตั้งตัวแทนกลุ่ม**: การกำหนด ออกแบบ และดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่มีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในท้องถิ่น รวมทั้งกลุ่มคนชายขอบหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงซึ่งเลี้ยงปศุสัตว์หรืออาจได้รับประโยชน์จากปศุสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ การใช้ประโยชน์และการเป็นเจ้าของปศุสัตว์ที่แท้จริงหรือที่เป็นไปได้ภายในชุมชนมักจะแตกต่างกันตามฐานะความร่ำรวย เพศ หรือปัจจัยอื่นๆ ดังนั้น การประเมินเบื้องต้นควรครอบคลุมถึงการเป็นเจ้าของปศุสัตว์ตามฐานะความร่ำรวยและเพศ และความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีกำหนดกลุ่มเป้าหมายของมาตรการให้ความช่วยเหลือสำหรับประชากรกลุ่มต่างๆ รวมทั้งผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น ตัวอย่างเช่น ผู้ที่มีฐานะดีกว่าอาจมีสัตว์ขนาดใหญ่กว่า เช่น วัวควายหรืออูฐ และต้องการความช่วยเหลือสำหรับสัตว์เหล่านี้ ในขณะที่ครอบครัวซึ่งมีหัวหน้าครอบครัวเป็นผู้หญิงและมีฐานะยากจนกว่า อาจต้องการความช่วยเหลือสำหรับแกะและแพะ สัตว์ปีก หรือลามากกว่า องค์กรที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องตระหนักถึงความแตกต่างเหล่านี้ และต้องแน่ใจว่าได้มีการจัดตั้งตัวแทนของกลุ่มต่างๆ อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ ควรพิจารณาถึงอุปสรรคต่างๆ (เช่น ขีดความสามารถ ทักษะ ความปลอดภัย และประเด็นทางวัฒนธรรม) ที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้หญิงและประชากรกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ ในขั้นตอนการประเมินและดำเนินงานด้วย
2. **ประเภทของการมีส่วนร่วม**: ตามมาตรฐาน LEGS แล้ว การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบมีสิทธิที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการ และสามารถเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ ชุมชนต่างๆ ยังสามารถเลือกรูปแบบของมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติในพื้นที่ของตนได้และมีส่วนร่วมในการออกแบบมาตรการเหล่านี้ มาตรฐานสากลในเรื่องการมีส่วนร่วมนี้ถือว่า ความรู้และทักษะของท้องถิ่นเป็นทรัพยากรที่มีค่าสำหรับองค์กรบรรเทาทุกข์ และควรมีการรวบรวมข้อมูลเหล่านี้อย่างจริงจัง นอกจากนี้ โครงการที่ประชากรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังมีแนวโน้มที่จะให้ประโยชน์หรือมีความยั่งยืนมากกว่า โดยทั่วไปแล้ว การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายเป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพในการก่อให้เกิดการกระจายผลประโยชน์ที่เหมาะสม (ดูมาตรฐานข้อ 4 ด้านล่าง) แม้ว่าการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในระดับนี้จะเป็นเรื่องยาก

โดยเฉพาะในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน แต่การมีส่วนร่วมก็ยังคงเป็นเป้าหมายสำคัญตามมาตรฐาน LEGS ซึ่งสะท้อนถึงแนวทางที่คำนึงถึงสิทธิและความยั่งยืนในระยะยาวของกิจกรรมต่างๆ

3. **ความรับผิดชอบและการมีส่วนร่วม**: การให้ความสนใจกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการติดตามและประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติ ถือเป็นวิธีที่สำคัญในการปรับปรุงความรับผิดชอบต่อท้องถิ่นของผู้ปฏิบัติงานและองค์กรด้านมนุษยธรรม–ดูมาตรฐานสากลข้อ 5 การติดตามและประเมินผล และผลกระทบที่มีต่อวิถีการดำรงชีพที่ด้านล่าง
4. **ความยั่งยืน (Sustainability)**: ชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลักมักมีความรู้ในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการและการดูแลสุขภาพของปศุสัตว์เป็นอย่างดี ซึ่งถือว่ามีความสำคัญมากต่อโครงการด้านปศุสัตว์ บริการหรือการสนับสนุนที่ยั่งยืนโดยส่วนมากมักเป็นผลมาจากการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เน้นการมีส่วนร่วม ยอมรับความรู้และทักษะของท้องถิ่น กำหนดยุทธศาสตร์การรับมือกับภาวะภัยพิบัติของชุมชนอย่างยั่งยืน รวมทั้งใช้ประโยชน์และเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับบริการและระบบที่มีอยู่แล้ว ทั้งนี้ ในส่วนของมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ องค์กรต่างๆ ต้องตระหนักว่า หากดำเนินโครงการบรรเทาทุกข์โดยปราศจากความร่วมมือจากผู้ให้บริการภาคเอกชนในท้องถิ่น ก็เป็นเรื่องยากที่ระบบต่างๆ ในท้องถิ่นจะสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. **บรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม**: ความเชื่อและแนวทางปฏิบัติของสังคม วัฒนธรรม และศาสนาล้วนมีอิทธิพลต่อผู้เป็นเจ้าของปศุสัตว์ รวมถึงการใช้งานปศุสัตว์และการบริโภคผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ การใช้ประโยชน์จากสัตว์หรืออาหารที่ได้จากสัตว์บางประเภทอาจสามารถทำได้ในทัศนะของบุคคลภายนอก แต่อาจถูกต่อต้านในท้องถิ่นเนื่องจากธรรมเนียมปฏิบัติ แม้ว่าคนในท้องถิ่นจะไม่คัดค้านแนวทางปฏิบัติใหม่ๆ เสมอไป แต่สิ่งเหล่านี้มักต้องใช้เวลาและต้องได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่องค์กรที่มีประสบการณ์การทำงานยาวนานในชุมชนนั้นๆ ในกรณีที่ต้องดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วน การมีความเข้าใจในเรื่องบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมจะช่วยให้เรามั่นใจได้ว่ามาตรการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวมีความเหมาะสม

6. **กลุ่มต่างๆ ในชุมชน**: สถาบันต่างๆ ในท้องถิ่นหรือสถาบันเก่าแก่ที่มีมาแต่ดั้งเดิมอาจมีบทบาทสำคัญในการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติ ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่การระบุประชากรกลุ่มเสี่ยงที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ การออกแบบและการบริหารจัดการมาตรการให้ความช่วยเหลือ ไปจนถึงการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลโครงการ ในส่วนของปศุสัตว์ สถาบันที่มีมาแต่เดิมมักจะมีบทบาทสำคัญในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ซึ่งได้แก่ ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และแหล่งน้ำ โดยทั่วไปแล้ว การมีส่วนร่วมของกลุ่มคนเหล่านี้ในการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ถือเป็นปัจจัยที่สำคัญ ซึ่งจะทำให้แน่ใจว่ากิจกรรมเหล่านี้จะยั่งยืนและส่งผลดีต่อวิถีการดำรงชีพ

มาตรฐานสากลข้อ 2: การประเมินเบื้องต้น (Initial Assessment)

การประเมินเบื้องต้นช่วยให้เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของปศุสัตว์ที่มีต่อวิถีการดำรงชีพของกลุ่มทางเศรษฐกิจ-สังคมต่างๆ ในชุมชน การวิเคราะห์ลักษณะและขอบเขตของภาวะภัยพิบัติ และการประเมินมาตรการให้ความช่วยเหลือโดยคำนึงถึงแนวทางของนโยบายและสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน รวมทั้งผู้ให้บริการและระบบต่างๆ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การประเมินเบื้องต้นจะครอบคลุมหัวข้อหลักๆ ที่ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 โดยใช้การสอบถามอย่างเป็นระบบและเน้นการมีส่วนร่วม ซึ่งดำเนินการโดยเจ้าหน้าที่ซึ่งผ่านการอบรม รวมทั้งมีการตรวจสอบข้อมูลที่ได้รับแบบสามเส้า (Triangulation) โดยใช้ข้อมูลทางเทคนิคที่มีอยู่เดิม (ถ้ามี) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ข้อมูลที่ได้จะถูกนำมาแยกตามประชากรกลุ่มย่อยและประชากรกลุ่มเสี่ยงภายในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- การประเมินเบื้องต้นจะเป็นการทบทวนขีดความสามารถของหน่วยงานทางการที่เกี่ยวข้องในการป้องกันดูแลประชากรในเขตพื้นที่ของตน รวมถึงการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน และผลที่ตามมาจากมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในรูปแบบต่างๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

- การประเมินเบื้องต้นจะระบุถึงผู้ให้บริการในท้องถิ่นที่มีอยู่ในปัจจุบันอย่างชัดเจน และอธิบายว่ามาตรการให้ความช่วยเหลือจะมีประโยชน์กับผู้ให้บริการเหล่านี้หรือไม่ และจะดำเนินการอย่างไร รวมทั้งกำหนดแผนสิ้นสุดโครงการ (exit strategy) เพื่อให้มีการใช้ประโยชน์จากบริการต่างๆ และกลไกตลาดในท้องถิ่นอย่างยั่งยืนมากที่สุด (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- การประเมินเบื้องต้นเป็นการวิเคราะห์อย่างเร่งด่วนเกี่ยวกับนโยบายและข้อบังคับที่ส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ หรือที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือในบางรูปแบบ นอกจากนี้ ยังเป็นการทบทวนขีดความสามารถขององค์กรกำกับดูแลในท้องถิ่นในการบังคับใช้กฎระเบียบและข้อบังคับที่เป็นทางการอีกด้วย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **หัวข้อและวิธีการประเมินเบื้องต้น**: บทที่ 2 (การประเมินและการรับมือ) ได้กล่าวถึงหัวข้อหลักในการประเมินเบื้องต้น ซึ่งครอบคลุมถึง *บทบาทของปศุสัตว์ต่อวิถีการดำรงชีพ ลักษณะและขอบเขตของภาวะภัยพิบัติ และการวิเคราะห์สถานการณ์* ทั้งนี้ โปรดดูรายการตรวจสอบการประเมินผล และข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับเรื่องนี้ได้ในภาคผนวก 2.1 และในข้อมูลอ้างอิงของบทที่ 2
2. **การป้องกันดูแลปศุสัตว์:** ปศุสัตว์เป็นทรัพย์สินที่มีค่า และการเป็นเจ้าของหรือการบริหารจัดการปศุสัตว์อาจทำให้บุคคลนั้นๆ มีความเสี่ยงมากขึ้นที่จะเผชิญกับความรุนแรง การถูกลักพาตัว หรือการกระทำทารุณ การวิเคราะห์สภาพความปลอดภัยในท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับการเป็นเจ้าของปศุสัตว์ ประวัติล่าสุดเกี่ยวกับการฉกชิงหรือการจู่โจมปศุสัตว์ แนวทางการเลี้ยงสัตว์ และความจำเป็นในการเข้าถึงบริการด้านปศุสัตว์หรือตลาดต่างๆ ทั้งหมดนี้ควรบ่งชี้ถึงแนวทางปฏิบัติและกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง ซึ่งรวมไปถึงการเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์ไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือแหล่งน้ำที่ไม่ปลอดภัย การใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ซึ่งเคยเป็นเขตวางระเบิดหรือมีวัตถุระเบิดที่ยังไม่ระเบิด การกักปศุสัตว์ไว้ในสถานที่ที่ไม่มีการป้องกันใดๆ ในยามค่ำคืน หรือการเลี้ยงดูปศุสัตว์ที่อาจเป็นเป้าหมายของกลุ่มติดอาวุธ การประเมินที่จะจัดทำขึ้นนี้ควรเป็นการวิเคราะห์ผลได้-ผลเสียของประโยชน์ที่จะได้รับในแง่ของช่องทางการดำรง

ชีพของเจ้าของฝูงปศุสัตว์ขนาดใหญ่หรือการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ กับความเสี่ยงในการป้องกันดูแลปศุสัตว์ ในบางกรณี อาจมีการเปลี่ยนแปลงแนวทางการจัดการปศุสัตว์แบบเก่าเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรกลุ่มเสี่ยง ควรจะได้รับการพิจารณาไว้เป็นพิเศษในขั้นตอนการประเมินนี้ เพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มคนเหล่านี้จะได้รับการป้องกันดูแลอย่างเหมาะสม

3. **บริการและตลาดในท้องถิ่น**: มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่สนับสนุนบริการและตลาดในท้องถิ่นเป็นปัจจัยสำคัญในการออกแบบโครงการ โดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ ผู้ให้บริการในท้องถิ่น ได้แก่ ผู้จัดหาอาหารสัตว์ ผู้จัดหาน้ำ สัตวแพทย์และผู้ช่วยสัตวแพทย์ ผู้ค้าปศุสัตว์ และผู้ขนส่งปศุสัตว์ การประเมินเบื้องต้นควรกล่าวถึงผู้มีบทบาทเหล่านี้ รวมถึงขีดความสามารถในปัจจุบันและในอนาคตของพวกเขา โดยเป็นส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์สถานการณ์ (ดูภาคผนวก 2.1) ในบางประเทศที่การแปรรูปรัฐวิสาหกิจของหน่วยงานบริการปศุสัตว์ยังดำเนินการไม่เสร็จสมบูรณ์ จะมีการแข่งขันกันระหว่างเจ้าหน้าที่ภาครัฐกับภาคเอกชน ซึ่งอาจทำให้คู่ค้าของรัฐบาลมีบทบาทเหนือกว่าภาคเอกชน

4. **นโยบายและข้อบังคับ:** นโยบายและข้อบังคับของแต่ละประเทศอาจเป็นอุปสรรคหรือสนับสนุนมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในบางรูปแบบ ในบางประเทศผู้ดูแลสุขภาพสัตว์ของชุมชนจะไม่ได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการ หรือเจ้าหน้าที่เหล่านี้สามารถให้บริการด้านสัตวแพทย์ได้ในขอบเขตที่จำกัดมาก ในบางกรณี การเก็บภาษีท้องถิ่น ภาษีศุลกากร หรือระบบราชการอาจขัดขวางการให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วโดยใช้ช่องทางผ่านกลไกตลาด การวิเคราะห์สถานการณ์จึงจำเป็นต้องประเมินนโยบายและข้อบังคับ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องระบุถึงแนวโน้มการบังคับใช้ข้อบังคับดังกล่าวในภาวะภัยพิบัติด้วย เนื่องจากการทดลองใช้แนวทางใหม่ๆ ในช่วงภาวะภัยพิบัติก็เป็นหลักฐานอันหนึ่งที่บ่งชี้ถึงการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายได้ เมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติในบางครั้ง (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เกี่ยวกับความขัดแย้ง) รัฐบาลหรือผู้มีอำนาจอื่นๆ อาจกระตุ้นให้มีการออกนโยบายที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการซึ่งส่งผลเสียอย่างชัดเจนต่อวิถีการดำรงชีพของประชากร ตัวอย่างเช่น ข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ข้ามพรมแดน การปิดตลาด หรือการจงใจตัดปศุสัตว์ออกจากชุมชน การวิเคราะห์นโยบายเหล่านี้ในเบื้องต้นจะช่วยให้

องค์กรต่างๆ สามารถกำหนดกิจกรรมเชิงนโยบายได้ (ดูมาตรฐานสากลข้อ 8: มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย)

มาตรฐานสากลข้อ 3: การตอบสนองและการประสานงาน (Response and Coordination)

มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในรูปแบบต่างๆ ต้องได้รับการปรับให้สอดคล้องกันและส่งเสริมมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมอื่นๆ ซึ่งมีเป้าหมายเพื่อช่วยรักษาชีวิตและวิถีการดำรงชีพของผู้คน และไม่ขัดขวางการดำเนินการเร่งด่วนที่กำหนดขึ้นเพื่อช่วยชีวิตมนุษย์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- เมื่อชีวิตคนตกอยู่ในความเสี่ยง มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ต้องไม่ขัดขวางมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมที่เน้นการช่วยชีวิตคน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ต้องสอดคล้องกันเพื่อให้แน่ใจว่าแนวทางการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ มีความสอดคล้องกันและเป็นไปตามยุทธศาสตร์การนำไปปฏิบัติที่ตกลงไว้ร่วมกัน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- เมื่อองค์กรใดไม่สามารถทำการประเมินด้านปศุสัตว์ หรือตอบสนองความต้องการเกี่ยวกับปศุสัตว์ได้ จะต้องแจ้งให้องค์กรอื่นๆ ที่อาจมีขีดความสามารถในเรื่องนี้ทราบ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- หากเป็นไปได้ ต้องรวมมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เข้ากับการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในลักษณะอื่นๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลสูงสุด และเพื่อใช้ทรัพยากรร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญในการประสานงาน รวมทั้งปรับปรุงแนวทางของผู้บริจาคและแนวทางของรัฐบาลให้สอดคล้องกัน เพื่อให้สามารถรับมือกับภาวะภัยพิบัติและกำหนดโครงการพัฒนาในระยะยาว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การให้ความสำคัญด้านมนุษยธรรมเป็นอันดับแรก**: เมื่อเกิดภัยพิบัติ สิ่งจำเป็นเร่งด่วนที่สุดอาจเป็นการให้ความช่วยเหลือเพื่อรักษาชีวิตของกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบ ความช่วยเหลือดังกล่าวจะต้องไม่ถูกลดทอนหรือได้รับผลกระทบทางลบจากการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ ในทางปฏิบัติ หลักการนี้หมายความว่าในภาวะภัยพิบัติเมื่อการขนส่ง การสื่อสาร หรือทรัพยากรอื่นๆ มีจำกัด ทีมงานและการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ควรมาทีหลังการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร ที่พักพิง น้ำ และสุขอนามัยแก่ผู้คนที่กำลังต้องการสิ่งเหล่านี้ ยกตัวอย่างเช่น โครงการจัดหาน้ำควรมีเพียงพอสำหรับความต้องการของคนและปศุสัตว์ หรือใช้น้ำที่มีคุณภาพแตกต่างกันสำหรับสองกลุ่มดังกล่าว โดยรักษาแหล่งน้ำที่มีคุณภาพดีกว่าไว้สำหรับการบริโภคของมนุษย์ และจัดสรรแหล่งน้ำที่มีคุณภาพต่ำกว่าให้แก่ปศุสัตว์
2. **การประสานงาน**: เมื่อคำนึงถึงมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติในรูปแบบต่างๆ ที่เป็นไปได้ และความจำเป็นที่จะต้องปรับเปลี่ยนมาตรการเหล่านั้นให้เหมาะสมกับประชากรกลุ่มย่อยหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะแล้ว สิ่งที่สำคัญคือการประสานงานในการให้ความช่วยเหลือ องค์กรแต่ละแห่งที่ให้การสนับสนุน จำเป็นต้องประสานความช่วยเหลือเหล่านี้ให้สอดคล้องกันเพื่อหลีกเลี่ยงความซ้ำซ้อน และจะต้องไม่มีการมองข้ามการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญ นี่เป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งโดยเฉพาะในกรณีที่จำเป็นต้องมีการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร น้ำ และสุขอนามัยสำหรับปศุสัตว์แบบบูรณาการ เนื่องจากหากขาดการสนับสนุนด้านใดด้านหนึ่ง จะทำให้มาตรการให้ความช่วยเหลือในด้านอื่นๆ ต้องด้อยคุณภาพลง ตัวอย่างเช่น สัตว์อาจได้รับอาหารและน้ำ แต่ต้องตายเพราะเป็นโรค ในกรณีที่มีองค์กรต่างๆ ให้การสนับสนุนที่คล้ายคลึงกันในต่างพื้นที่ ก็ควรมีการประสานงานกันเพื่อให้แน่ใจว่าแนวทางและการดำเนินโครงการต่างๆ มีความสอดคล้องกัน ตัวอย่างเช่น ถ้าองค์กรในพื้นที่ใกล้เคียงกันกำหนดราคาซื้อปศุสัตว์แตกต่างกัน ปศุสัตว์จะถูกเคลื่อนย้ายไปยังพื้นที่ที่ให้ราคาซื้อสูงกว่า ในภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ภาวะแล้ง การประสานงานด้านหนึ่งควรเป็นการส่งเสริมมาตรการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญอย่างเหมาะสมตามระยะของภาวะแล้ง นอกจากนี้ ควรรวมมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เข้ากับการให้ความ

ช่วยเหลือประเภทอื่นๆ การประสานงานดังกล่าวจะนำไปสู่การดำเนินโครงการร่วมกันและการแบ่งปันทรัพยากรและสิ่งอำนวยความสะดวกกับภาคส่วนอื่นๆ อย่างมีประสิทธิผล (ดูกรณีศึกษา 3.1 และ 3.2 ในบทกรณีศึกษา)

3. **ขีดความสามารถและความเชี่ยวชาญ:** การประเมินและให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์โดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพนี้เป็นสาขาความรู้เฉพาะ และบางองค์กรอาจไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในเรื่องนี้ องค์กรที่ไม่มีความเชี่ยวชาญอย่างเพียงพอและต้องให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ ก็ควรขอความช่วยเหลือจากองค์กรอื่นๆ
4. **การรับมือแบบบูรณาการและการแบ่งปันทรัพยากร:** ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์โดยส่วนใหญ่ จะมีมาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ เกิดขึ้นพร้อมกัน ถ้าเป็นไปได้ ควรรวมมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เข้ากับการให้ความช่วยเหลือด้านอื่นๆ เพื่อใช้ประโยชน์จากทรัพยากรให้คุ้มค่ามากที่สุด ตัวอย่างเช่น ในโครงการลดจำนวนปศุสัตว์ รถบรรทุกที่ขนส่งสิ่งของไปช่วยเหลือผู้ประสบภัยอาจบรรทุกปศุสัตว์กลับออกมา หรือเราอาจใช้ตู้เย็นจัดเก็บยาสำหรับทั้งมนุษย์และสัตว์ หรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการก่อสร้างที่พักพิงสำหรับมนุษย์ซึ่งเสียหายหรือไม่ใช้แล้ว อาจนำไปใช้ก่อสร้างที่อยู่ของสัตว์ได้
5. **ความสำคัญของการประสานงานกัน**: ประสบการณ์ได้ชี้ให้เห็นว่าการประสานงานระหว่างองค์กรผู้ดำเนินงาน ผู้บริจาค และรัฐบาลนั้นจำเป็นอย่างยิ่งต่อประสิทธิภาพของโครงการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม แต่การประสานงานนี้จำเป็นต้องอาศัยเวลาและความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่จากทุกฝ่าย องค์กรที่สนับสนุนเงินทุนและรัฐบาลต้องทำความเข้าใจถึงผลที่ตามมาของมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติที่ตนสนับสนุน และความเชื่อมโยงกับวิถีการดำรงชีพของชุมชน การตั้งกลุ่มทำงานสำหรับพื้นที่เฉพาะหรือภาวะภัยพิบัติอย่างใดอย่างหนึ่ง อาจช่วยให้แนวทางต่างๆ สอดคล้องกัน ควรมีการตกลงกันเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบ และปรับปรุงโครงการด้านการพัฒนาที่กำลังดำเนินอยู่ให้ส่งเสริมวิถีการดำรงชีพให้มากขึ้น ตัวอย่างเช่น การจัดตั้งกลุ่มประสานงานเพื่อหาวิธีการลดจำนวนปศุสัตว์ (เหมาะสำหรับระดับประเทศ และสามารถนำมาปฏิบัติในระดับอำเภอและอื่นๆ) จะช่วยส่งเสริมการประสานงานในเรื่องยุทธศาสตร์การดำเนินงานต่างๆ หรือมีการระบุถึงองค์กรหลักที่รับผิดชอบโดยแยกตามพื้นที่ทางภูมิศาสตร์หรือความชำนาญเฉพาะ

ด้าน และควรมีการสื่อสารกับผู้ได้รับความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ การประสานแนวทางต่างๆ เข้าด้วยกันนี้จะยิ่งมีความสำคัญในเรื่องการจัดหาบริการด้านสัตวแพทย์ เนื่องจากนโยบายที่แตกต่างกันในเรื่องความคุ้มทุนอาจส่งผลลบต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ และยังทำให้เกิดความสับสนในกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลืออีกด้วย ผู้บริจาคอาจอยู่ในฐานะที่เหมาะสมที่จะกระตุ้น หรือเรียกร้องให้เกิดการประสานแนวทางต่างๆ ขององค์กรผู้ดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

มาตรฐานสากลข้อ 4: การกำหนดกลุ่มเป้าหมาย (Targeting)

จะต้องให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์อย่างเป็นธรรมและเสมอภาค โดยพิจารณาจากการใช้ประโยชน์และความจำเป็นของผู้ใช้งานปศุสัตว์กลุ่มต่างๆ ในทางเศรษฐกิจและสังคม

ดัชนีชี้วัดหลัก

- หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายขึ้นอยู่กับความเข้าใจถึงการใช้ประโยชน์จากปศุสัตว์ในปัจจุบันและในอนาคตของประชากรกลุ่มเสี่ยง และต้องกำหนดหลักเกณฑ์นี้อย่างชัดเจนและเผยแพร่ให้ทราบกันอย่างกว้างขวาง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ต้องมีการตกลงกับชุมชน รวมทั้งตัวแทนของประชากรกลุ่มเสี่ยงในเรื่องวิธีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และการเลือกผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือจริง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **หลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย**: ควรพัฒนาหลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมายร่วมกับตัวแทนของชุมชนนั้นๆ โดยเจ้าหน้าที่องค์กรควรทราบก่อนล่วงหน้า (ในช่วงของการประเมินเบื้องต้น) ว่าใครคือประชากรกลุ่มเสี่ยง ในชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลัก มักมีระบบสนับสนุนทางสังคมในท้องถิ่นนั้นๆ เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงตามบรรทัดฐานของท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ ฐานะความร่ำรวย เพศ หรือความสัมพันธ์ทางสังคม ทั้งนี้ หากเหมาะสมและเป็นไปได้ ชุมชนในท้องถิ่นอาจช่วยพัฒนาระบบการกำหนดกลุ่มเป้าหมายตามแนวทางของท้องถิ่นนั้นๆ ขึ้น
2. **วิธีการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย**: เพื่อให้แน่ใจว่ามีความโปร่งใสและความเสมอภาคในการคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือ ควรตกลงกับตัวแทนของชุมชนและ/หรือตัวแทนของประชากรกลุ่มเสี่ยงเกี่ยวกับวิธีการกำหนดกลุ่มเป้าหมายหรือผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งจะแตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ แต่อาจจัดการประชุมรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณะและอธิบายหลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย และทำการคัดเลือกจริง ในบางชุมชน การคัดเลือกโดยสาธารณชนอาจไม่เหมาะสมด้วยเหตุผลทางสังคมหรือวัฒนธรรม แต่ไม่ว่าจะใช้วิธีใดก็ตาม ควรอธิบายถึงขั้นตอนการกำหนดกลุ่มเป้าหมายอย่างชัดเจนโดยละเอียดที่สุดเท่าที่จะทำได้ภายใต้การควบคุมดูแลของชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือ ทั้งนี้ เพื่อหลีกเลี่ยงการให้ความช่วยเหลืออย่างไม่เท่าเทียมกัน และเพื่อให้แน่ใจว่าการดำเนินการนี้มีความโปร่งใสและไว้วางใจได้

มาตรฐานสากลข้อ 5: การติดตามและประเมินผล (Monitoring and Evaluation) และผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ

ต้องติดตามตรวจสอบ ประเมินผล และวิเคราะห์ผลกระทบที่มีต่อการวิถีดำรงชีพเพื่อตรวจสอบและปรับปรุงการดำเนินงานตามความจำเป็น รวมทั้งสรุปบทเรียนเพื่อปรับปรุงโครงการในอนาคต

ดัชนีชี้วัดหลัก

- กำหนดระบบการติดตามและประเมินผลโดยเร็วที่สุดเท่าที่จะทำได้ในระหว่างการดำเนินงาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ระบบการติดตามและประเมินผลต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การติดตามตรวจสอบต้องทำบ่อยพอสมควรเพื่อให้สามารถทำการเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินงานได้อย่างรวดเร็วตามความเหมาะสม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- ระบบการติดตามตรวจสอบจะต้องมีดัชนีชี้วัดความคืบหน้าของมาตรการให้ความช่วยเหลือในเชิงเทคนิคและดัชนีชี้วัดผลกระทบซึ่งกำหนดขึ้นโดยผู้ได้รับความช่วยเหลือ ส่วนการวัดผลนั้นจะกระทำโดยผู้ได้รับความช่วยเหลือร่วมกับเจ้าหน้าที่องค์กร (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- การประเมินผลกระทบต้องอ้างอิงวัตถุประสงค์ของโครงการตามที่กำหนดไว้ และมีทั้งดัชนีชี้วัดความคืบหน้าของมาตรการให้ความช่วยเหลือในเชิงเทคนิค กับดัชนีชี้วัดที่ชุมชนกำหนดขึ้น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- ให้ประเมินผลกระทบโดยพิจารณาถึงความเปลี่ยนแปลงด้านวิถีการดำรงชีพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- เมื่อมีหลายองค์กรเข้ามาเกี่ยวข้องกับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ ระบบการติดตามและประเมินผลจะต้องมีมาตรฐานเดียวกันเพื่อใช้พิจารณาความคืบหน้าของโครงการ และผลกระทบที่วัดค่าได้ รายงานการติดตามและประเมินผลจะถูก

นำมาเผยแพร่ให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด รวมทั้งชุมชนและองค์กรที่ทำหน้าที่ประสานงาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

- ระบบการติดตามและประเมินผลนี้ (M&E) จะต้องช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การติดตามและประเมินผล**เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง กล่าวคือ ในปัจจุบัน มีคนเพียงส่วนน้อยที่ทราบถึงผลกระทบของมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในรูปแบบต่างๆ ที่มีต่อวิถีการดำรงชีพของผู้คน ขณะที่มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ถือเป็นส่วนหนึ่งของการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในช่วงสองสามทศวรรษที่ผ่านมา เหตุผลหนึ่งที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะขั้นตอนการติดตามและประเมินผลโครงการบรรเทาทุกข์ด้านปศุสัตว์นั้นมักไม่ได้รับการพิจารณาอย่างละเอียดในขั้นตอนการออกแบบโครงการ หรือถูกนำไปปฏิบัติอย่างไร้ประสิทธิภาพ หรือไม่ได้รับเงินทุนสนับสนุนอย่างเหมาะสม แม้ว่าภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันอาจทำให้เราละเลยการติดตามและประเมินผลในขั้นตอนการออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือ แต่มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์จำนวนมากเป็นมาตรการที่รับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไปหรือภาวะภัยพิบัติที่ซับซ้อน ซึ่งในสถานการณ์ดังกล่าว มักจะมีเวลามากพอสำหรับการติดตามและประเมินผลอย่างเหมาะสม ข้อมูลพื้นฐานในการติดตามและประเมินผลอาจได้มาจากเอกสารที่มีอยู่ในปัจจุบัน (เช่น การประเมินความเสี่ยง) หรืออาจจัดทำขึ้นโดยการวิเคราะห์ย้อนหลังโดยใช้วิธีการสอบถามที่เน้นการมีส่วนร่วม ในภาคผนวกของแต่ละบทที่ว่าด้วยมาตรการให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคเหล่านี้จะแสดงรายการตรวจสอบสำหรับการติดตามและประเมินผล
2. **การติดตามและประเมินผลที่เน้นการมีส่วนร่วม**: การติดตามและประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ควรเน้นการมีส่วนร่วมให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลในเรื่องการมีส่วนร่วม แม้ว่าระบบการติดตามตรวจสอบที่เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ อาจไม่สามารถทำได้ในภาวะภัยพิบัติ แต่การมีส่วนร่วมในการประเมินผลและวัดผลกระทบถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะ

ส่งเสริมความรับผิดชอบ และทำให้มีการรวบรวมข้อมูลที่มีคุณภาพ เนื่องจากผู้เลี้ยงสัตว์ย่อมได้ทราบผลกระทบของมาตรการให้ความช่วยเหลือเมื่อเวลาผ่านไป

3. **การติดตามตรวจสอบ (Monitoring)**: การติดตามตรวจสอบเป็นเครื่องมือการบริหารจัดการที่สำคัญในระหว่างที่ดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ แม้ว่ากิจกรรมนี้มักจะเป็นจุดอ่อนที่สุดก็ตาม การติดตามตรวจสอบจะช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถติดตามการนำแผนไปปฏิบัติจริงและค่าใช้จ่ายเมื่อเทียบกับวัตถุประสงค์และแผนงานที่กำหนดได้ ขณะเดียวกัน ก็ช่วยให้แน่ใจว่าผู้ดำเนินงานจะสามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพื่อปรับปรุงแนวทางการปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสมทันเวลาหรือสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงาน ตัวอย่างเช่น ในการลดจำนวนปศุสัตว์ (ไม่ว่าจะเป็นการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกหรือการฆ่าเป็นอาหาร) ควรตรวจสอบราคาปศุสัตว์เพื่อให้แน่ใจว่าการลดจำนวนปศุสัตว์นี้จะไม่เพิ่มความเสี่ยงในแง่อื่นๆ หรือในการตรวจสอบการให้บริการด้านสัตวแพทย์ อาจนำดัชนีชี้วัดสุขภาพของมนุษย์ (ซึ่งเป็นดัชนีที่ยอมรับกันโดยทั่วไป) มาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ อาทิเช่น *ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ความพร้อมในการให้บริการ ราคาที่สมเหตุสมผล การเป็นที่ยอมรับ* และ*คุณภาพของบริการ* นอกจากนี้ ระบบการติดตามตรวจสอบดังกล่าวควรมีข้อมูลเกี่ยวกับการเกิดโรคของปศุสัตว์ซึ่งจะทำให้เกิดการเฝ้าระวังโรค มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนจะต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและระบบการติดตามตรวจสอบเพื่อประเมินการเจริญเติบโตของปศุสัตว์และการพัฒนาฝูงปศุสัตว์เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ผลกระทบ ข้อมูลการติดตามตรวจสอบที่ได้รวบรวมไว้นี้มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อความรับผิดชอบของทั้งระดับบน (ผู้บริจาค รัฐบาล) และระดับล่าง (ชุมชนและสถาบันที่ได้รับความช่วยเหลือ) นอกจากนี้ ยังมีประโยชน์ต่อการประเมินผลด้วย
4. **ดัชนีชี้วัดการติดตามและประเมินผลของท้องถิ่น**: แนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลอาจใช้ดัชนีชี้วัดประโยชน์ที่ได้รับจากจากปศุสัตว์ซึ่งกำหนดขึ้นโดยคนในท้องถิ่น และเมื่อนำมารวมกับข้อมูลการติดตามตรวจสอบกิจกรรมในโครงการแล้ว ก็จะช่วยให้มองเห็นภาพรวมของผลกระทบจากโครงการได้อย่างถูกต้องชัดเจน

5. **ผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ**: การประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ มักจะวัดผลแต่เฉพาะการดำเนินกิจกรรมและความคืบหน้าตามวัตถุประสงค์ แต่ละเลยผลกระทบที่เกิดขึ้นกับปศุสัตว์และวิถีการดำรงชีพตามลำดับ หากวัตถุประสงค์ของโครงการไม่ได้ระบุถึงความเปลี่ยนแปลงที่มีต่อวิถีการดำรงชีพของผู้ได้รับผลกระทบ การประเมินผลที่ตามมาอาจมองข้ามผลกระทบของโครงการที่มีต่อวิถีการดำรงชีพไป ผลกระทบดังกล่าวได้แก่ การบริโภคอาหารที่ได้จากปศุสัตว์โดยประชากรกลุ่มเสี่ยง การมีรายได้จากการจำหน่ายปศุสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ประโยชน์ที่ได้รับจากการใช้แรงงานสัตว์บรรทุกสัมภาระ หรือประโยชน์ทางสังคม เช่น ของกำนัลหรือเงินกู้ที่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ การประเมินผลกระทบดังกล่าวควรมีเป้าหมายเพื่อทำความเข้าใจถึงบทบาทของโครงการให้ความช่วยเหลือในการเพิ่มหรือลดประโยชน์ที่จะได้รับเหล่านี้ วิธีการประเมินผลกระทบที่เน้นการมีส่วนร่วมจะช่วยให้แน่ใจว่าเราจะได้ผลลัพธ์ที่มีคุณภาพ รวมทั้งเพิ่มพูนความรู้ของผู้ได้รับความช่วยเหลือ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพวกเขาในการออกแบบโครงการในอนาคต
6. **แนวทางที่ประสานงานร่วมกัน**: หากเป็นโครงการที่เกี่ยวข้องกับหลายองค์กร การกำหนดแนวทางการติดตามและประเมินผลที่มีการประสานงานร่วมกันและมีมาตรฐานเดียวกันจะช่วยให้เราสามารถสรุปบทเรียนของโครงการทั้งหมดได้ แนวทางการติดตามและประเมินผลที่ได้มาตรฐานนี้อาจอ้างอิงตามวัตถุประสงค์หลัก ประเด็นหรือปัญหาที่พบได้ทั่วไปในทุกๆ องค์กร ในขณะเดียวกัน ก็อนุญาตให้มีการนำดัชนีชี้วัดที่ชุมชนกำหนดขึ้นเองมาปรับใช้กับแต่ละพื้นที่ได้อย่างยืดหยุ่นอีกด้วย
7. **การเรียนรู้**: ประสบการณ์ที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่ามักเกิดความผิดพลาดเดิมๆ ขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า และองค์กรผู้ดำเนินงานในภาวะภัยพิบัติขาดการเรียนรู้ถึงบทเรียนเหล่านี้ (ดูตัวอย่าง ProVention, 2007) ทางแก้ไขก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายต้องทุ่มเทเวลาและความพยายามในการติดตามและประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และมีการแบ่งปันบทเรียนที่ได้รับ ระบบการติดตามและประเมินผลควรส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้นี้โดยมีการแบ่งปันเอกสารและหลักวิธีที่ช่วยสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ (เช่น

การประเมินผลในขณะนั้น (Real-time Evaluation)) นอกจากนี้ ข้อมูลด้านการติดตามและประเมินผลสามารถจะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อการส่งเสริมแผนริเริ่มเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาในระดับนโยบายที่เป็นตัวจำกัดประสิทธิภาพในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ (ดูมาตรฐานข้อ 8)

มาตรฐานข้อ 6: การสนับสนุนทางเทคนิค (Technical Support) และความรู้ความเชี่ยวชาญขององค์กร (Agency Competencies)

เจ้าหน้าที่ผู้ให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ต้องมีคุณสมบัติ ทัศนคติ และประสบการณ์ที่เหมาะสมในการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินโครงการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ต้องมีคุณสมบัติด้านเทคนิคที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งความรู้และทักษะในการประเมินผลแบบเน้นการมีส่วนร่วมและดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว และความรู้และทักษะในการวางแผนมาตรการให้ความช่วยเหลือร่วมกับประชากรกลุ่มย่อยและประชากรกลุ่มเสี่ยงที่เกี่ยวข้องทั้งหมด (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ต้องคุ้นเคยกับหลักการในเรื่องสิทธิมนุษยชนและหลักมนุษยธรรมเป็นอย่างดี รวมทั้งเห็นความเชื่อมโยงของหลักการเหล่านี้กับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- เจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ต้องคุ้นเคยกับหลักการของโครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ทักษะและคุณสมบัติด้านเทคนิค**: ความเป็นมืออาชีพและประสิทธิภาพของเจ้าหน้าที่ปศุสัตว์ขึ้นอยู่กับการรู้จักผสมผสานความรู้ทางเทคนิค ประสบการณ์ ทัศนคติ และทักษะด้านการสื่อสารอย่างเหมาะสม โดยทั่วไปแล้ว ผู้จัดการ

โครงการหรือผู้อำนวยการระดับประเทศอาจมีความรู้เป็นอย่างดีในเรื่องการรับมือกับภัยพิบัติ แต่อาจมีความรู้เกี่ยวกับปศุสัตว์ค่อนข้างน้อย ซึ่งตรงกันข้ามกับผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์ เช่น สัตวแพทย์หรือนักวิชาการสัตวบาลที่มีความรู้เชิงเทคนิคเกี่ยวกับปศุสัตว์ดี แต่อาจไม่ได้หมายความว่าจะต้องมีทักษะในเรื่องการประเมินผลแบบเน้นการมีส่วนร่วม และการออกแบบโครงการ หรือการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ ประสบการณ์จากการทำงานในพื้นที่กับชุมชนที่มีความเสี่ยงถือเป็นปัจจัยสำคัญในการประเมินความสามารถของบุคคลที่จะทำงานร่วมกับชุมชนและออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือที่เกี่ยวข้อง ในส่วนของเจ้าหน้าที่โครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่เป็นมืออาชีพ การเข้ารับการอบรมเรื่องแนวทางที่เน้นการมีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการ การดำเนินงาน และการติดตามและประเมินผล จะช่วยพัฒนาความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่เหล่านี้อย่างมีมาตรฐาน

2. **แนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนและวิถีการดำรงชีพ**: เราจำเป็นต้องเข้าใจถึงความเชื่อมโยงกันระหว่างมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์กับแนวทางของหลักสิทธิมนุษยชนและการคุ้มครองสิทธิ ดังนั้น เจ้าหน้าที่โครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์จึงจำเป็นต้องทราบแนวทางที่เน้นหลักสิทธิมนุษยชนในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม รวมทั้งหลักมนุษยธรรมเป็นอย่างดี นอกจากนี้เจ้าหน้าที่จะต้องคุ้นเคยกับการดำเนินโครงการที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพด้วย ทั้งนี้ควรมีการระบุถึงความรู้ที่จำเป็นทั้งหมดนี้ไว้ในหลักสูตรการอบรมระยะสั้นก่อนที่จะเกิดภาวะภัยพิบัติ

มาตรฐานข้อ 7: การเตรียมความพร้อม (Preparedness)

การรับมือกับภาวะภัยพิบัติต้องอยู่บนพื้นฐานของหลักการการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ รวมทั้งการเตรียมความพร้อม การวางแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ และการเตรียมพร้อมรับมือแต่เนิ่นๆ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การลดความเสี่ยงจากภาวะภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction - DRR) ช่วยให้ข้อมูลและเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนรับมือกับภาวะภัยพิบัติและการดำเนินงานขององค์กรต่างๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- องค์กรที่มีโครงการพัฒนาในระยะยาวต้องทำการทบทวนภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในอดีตในพื้นที่รับผิดชอบของตนอย่างสม่ำเสมอ โดยพิจารณาถึงประเภทของภัยพิบัติ ความถี่ ความรุนแรง และบทเรียนที่ได้รับจากการรับมือกับภัยพิบัติ (ถ้ามี) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- จากข้อมูลนี้ องค์กรต่างๆ ต้องจัดทำแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ โดยระบุดัชนีชี้วัดที่ชัดเจนซึ่งจะบอกว่าเมื่อใดจึงจะเริ่มดำเนินงาน รวมทั้งการจัดหาเงินทุนและทรัพยากรอื่นๆ ที่เป็นผลตามมา (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- แผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัตินี้ต้องคำนึงถึงขั้นตอนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารจัดการขององค์กร รวมทั้งระบุอุปสรรคต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตในการรับมือกับภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- แผนฉุกเฉินในการรับมือกับภัยพิบัติในกรณีของภาวะแล้งจะอยู่บนพื้นฐานของหลักการจัดการวงจรของภาวะแล้ง (Drought-cycle Management) และการเตรียมพร้อมรับมือแต่เนิ่นๆ รวมทั้งลำดับความสำคัญของมาตรการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- ควรส่งเสริมให้ชุมชนเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต (ทั้งภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)

- แผนการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติทั้งหมดจะต้องมีแผนสิ้นสุดโครงการ (exit strategy) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการฟื้นฟูหลังจากเกิดภัยพิบัติและการสนับสนุนวิถีการดำรงชีพในระยะยาว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ**: ปัจจุบันมีความตื่นตัวกันมากขึ้นในเรื่องการนำมาตรการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติมารวมไว้ในการวางแผนและการดำเนินโครงการพัฒนาในระยะยาว ซึ่งอาจออกมาในลักษณะการวางแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติขององค์กรและ/หรือชุมชนต่างๆ (จัดสรรเงินทุนไว้โดยเฉพาะและวางแผนขยายขอบเขตการรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินในกรณีที่เกิดภัยพิบัติ) หรือการเตรียมความพร้อมเพื่อลดผลกระทบจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต
2. **การวางแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติและการดำเนินงาน**: ในพื้นที่ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นซ้ำซาก เช่น ภาวะแล้งหรืออุทกภัย แผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยพิบัติจะช่วยให้สามารถเตรียมรับมือได้แต่เนิ่นๆ และเป็นไปอย่างรวดเร็ว ประสบการณ์ที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่าการเตรียมรับมือกับภาวะแล้งแต่เนิ่นๆ เป็นปัจจัยหนึ่งที่สำคัญซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีพ แม้แต่ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน การเตือนภัยล่วงหน้าแม้ในเวลากระชั้นชิด (เช่น การแจ้งเตือนเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรืออุทกภัย) ก็สามารถกระตุ้นให้มีการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ได้ การให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดมักจะดำเนินการโดยองค์กรให้ความช่วยเหลือซึ่งมีประสบการณ์ด้านโครงการพัฒนามาเป็นเวลายาวนานในพื้นที่เฉพาะนั้นๆ โดยอิงตามแผนการรับมือกับภัยพิบัติที่ระบุไว้ในโครงการด้านการพัฒนา แผนดังกล่าวเกิดจากความรู้ที่ได้จากภาวะภัยพิบัติในอดีตและประเภทของการรับมือกับภัยพิบัติซึ่งสามารถดำเนินการภายใต้สภาพแวดล้อมการปฏิบัติงานและเงินทุนที่มีอยู่ การพัฒนาแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยพิบัติร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ในท้องถิ่นถือเป็นเรื่องสำคัญ และต้องระบุดัชนีชี้วัดที่ชัดเจนซึ่งจะบอกถึงการเริ่มดำเนินงานในทันทีและการจัดสรรเงินทุนฉุกเฉิน (ดูกรณีศึกษา 3.3 ในบทกรณีศึกษา) กระบวนการนี้จำเป็นต้องใช้ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (EWS) มาช่วยสนับสนุน

3. **การจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารจัดการ**: แม้ว่าจะมีการพัฒนาแผนฉุกเฉินเพื่อรับมือกับภัยพิบัติ แต่ในระหว่างที่ดำเนินงานอยู่ องค์กรบางแห่งอาจเผชิญกับอุปสรรคด้านการเงินหรือการบริหารจัดการที่เกิดขึ้นโดยไม่คาดคิดภายในองค์กรของตน (เช่น ข้อจำกัดด้านการจัดซื้อจัดจ้างหรือข้อจำกัดเรื่องสัญญา) มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพนี้อาจต้องจัดซื้อสิ่งของใหม่ๆ อย่างเร่งด่วน เช่น อาหารสัตว์จำนวนมาก หรือต้องทำสัญญากับผู้ดำเนินงานภาคเอกชน เช่น บริษัทขนส่ง ซัพพลายเออร์อาหารสัตว์ หรือเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ องค์กรต่างๆ จำเป็นต้องทบทวนขั้นตอนการบริหารจัดการโดยจะต้องมีความยืดหยุ่นและขั้นตอนการตัดสินใจที่รวดเร็วในช่วงที่ต้องรับมือกับภัยพิบัติ เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถดำเนินการได้โดยไม่ติดขัดในเรื่องการบริหารจัดการ
4. **การบริหารจัดการวงจรภาวะแล้ง**: แม้ว่าโดยปกติจะถือว่าภาวะแล้งเป็นภัยพิบัติ แต่ในแง่ของวิถีการดำรงชีพมองว่า ภาวะแล้งอาจถือเป็นเหตุการณ์ปกติที่สามารถคาดเดาได้ล่วงหน้าในพื้นที่แห้งแล้งหลายพื้นที่ การบริหารจัดการวงจรภาวะแล้งนั้นจำเป็นต้องใช้ดัชนีชี้วัดเฉพาะเพื่อกระตุ้นให้เกิดการรับมือรูปแบบต่างๆ และมีการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ ผสมผสานกันอย่างเหมาะสมในแต่ละระยะของภาวะแล้ง (ดูคำจำกัดความการบริหารจัดการวงจรภาวะแล้งในระยะต่างๆ ในส่วนอภิธานศัพท์) แนวทางนี้จะส่งเสริมให้มีการเตรียมรับมือกับภาวะแล้งแต่เนิ่นๆ และทันท่วงที โดยปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นว่าวิธีนี้จะทำให้เจ้าของปศุสัตว์มีอัตราส่วนต้นทุนต่อประโยชน์ที่ได้รับดีขึ้นกว่าการได้รับความช่วยเหลือในเวลาต่อมา (เช่น การลดจำนวนปศุสัตว์เมื่อเทียบกับการจัดหาอาหารสัตว์หรือการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนในภายหลัง)
5. **การเตรียมพร้อมของชุมชน**: องค์กรต่างๆ ที่ทำงานกับชุมชนในระยะยาวควรส่งเสริมให้ชุมชนมีการวางแผนเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตไม่ว่าจะเป็นภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป ซึ่งการเตรียมพร้อมนี้อาจรวมถึงการจัดหาที่อยู่สำหรับปศุสัตว์ (เช่น ที่อยู่สำหรับปศุสัตว์ที่สามารถทนแรงสั่นสะเทือนเมื่อเกิดแผ่นดินไหวได้ ดูบทที่ 8) ธนาคารอาหารสัตว์ (ดูบทที่ 6) การรณรงค์ให้ฉีดวัคซีนป้องกันโรคสำหรับสัตว์ (ดูบทที่ 5) หรือการพัฒนาตลาดปศุสัตว์ (ดูบทที่ 4)

6. **แผนสิ้นสุดโครงการ (Exit Strategy):** บ่อยครั้งที่การวางแผนและดำเนินงานเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัตินั้นขาดยุทธศาสตร์ที่ชัดเจน ไม่ว่าจะในแง่ของแผนสิ้นสุดโครงการ หรือการเชื่อมโยงกับโครงการพัฒนาในระยะยาว การหยุดกิจกรรมต่างๆ โดยฉับพลันทันทีเนื่องจากการให้เงินทุนสำหรับโครงการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติได้ยุติลง (เช่น เมื่อภาวะภัยพิบัตินั้นๆ ถือว่าผ่านพ้นไปแล้ว) จะส่งผลลบอย่างมากต่อชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือ เมื่อคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ การวางแผนเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติในระยะฟื้นตัวนั้นควรเชื่อมโยงกับการดำเนินการเพื่อสนับสนุนวิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืนในระยะยาวซึ่งทำโดยองค์กรหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ

มาตรฐานสากลข้อ 8: มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย (Advocacy and Policy)

ถ้าเป็นไปได้ ควรมีการระบุและแก้ไขนโยบายที่เป็นอุปสรรคต่อการรับมือกับภาวะภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ และการส่งเสริมวิถีการดำรงชีพของ

ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ระบุข้อจำกัดด้านนโยบายที่ส่งผลกระทบต่อการป้องกันดูแล การใช้ประโยชน์ หรือการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ประสานงานกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ อย่างเหมาะสมในเงื่อนไขนั้นๆ, ทำการแก้ไขข้อจำกัดในเชิงนโยบายด้วยการใช้มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายหรือดำเนินกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง (เช่น ในระดับท้องถิ่น ระดับประเทศ ภูมิภาค หรือระดับสากล) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การวิเคราะห์นโยบายและการดำเนินการต้องคำนึงสาเหตุที่สำคัญของความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)

- ระบบการติดตามและประเมินผลจะให้ข้อมูลที่สำคัญโดยตรงต่อการวางแผนนโยบายและมาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การวิเคราะห์ข้อจำกัดในเชิงนโยบาย**: รายการตรวจสอบการวิเคราะห์สถานการณ์ (ดูบทที่ 2 ในส่วนภาคผนวก 2.1) จะแสดงคำถามเกี่ยวกับแนวทางนโยบายที่อาจส่งผลกระทบต่อมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ตัวอย่างเช่น ข้อจำกัดในการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์หรือการห้ามส่งออก กฎหมายว่าด้วยการฆ่าสัตว์ ข้อบังคับด้านการออกใบอนุญาต นโยบายการจัดเก็บภาษี การขาดการประสานงานขององค์กรที่ให้ความช่วยเหลือ การเคลื่อนย้ายผู้คนหรือสิ่งของข้ามพรมแดน นโยบายการจัดการภัยพิบัติในระดับชาติ และนโยบายโครงสร้างองค์กรของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ ข้อจำกัดในเชิงนโยบายดังกล่าวอาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติที่คำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ หรือลดทอนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบต่างๆ ตัวอย่างเช่น ข้อจำกัดในการส่งออกปศุสัตว์จากจงอยแอฟริกา (Horn of Africa) ไปยังตะวันออกกลางได้จำกัดความเป็นไปได้ของแผนริเริ่มให้ความช่วยเหลือโดยใช้ช่องทางผ่านกลไกตลาดซึ่งมีขึ้นเพื่อช่วยเหลือกลุ่มผู้เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยทุ่งในเอธิโอเปียและโซมาเลียเป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องประเมินข้อจำกัดในเชิงนโยบายเหล่านี้ในช่วงเริ่มต้นวางแผนมาตรการรับมือกับภัยพิบัติ เพราะหนึ่ง เพื่อให้แน่ใจว่ามาตรการให้ความช่วยเหลือที่วางแผนไว้นั้นสอดคล้องกับความเป็นจริงและสามารถทำได้ และสอง เพื่อระบุประเด็นปัญหาที่องค์กรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องจะสามารถช่วยกันแก้ไขได้
2. **ปัญหาการส่งเสริมในระดับนโยบาย**: ปัจจุบัน เป็นที่สนใจกันมากขึ้นว่ามาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายจะเป็นมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีองค์กรต่างๆ จำนวนมากขึ้นที่ยึดถือแนวทางที่คำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนในการวางแผนรับมือกับภาวะภัยพิบัติหรือในการออกแบบโครงการพัฒนา อย่างไรก็ตาม ความสามารถขององค์กรในการแก้ไขประเด็นปัญหาเหล่านี้ (ในนามของหรือร่วมกับชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ) ก็ขึ้นอยู่กับ

สภาพแวดล้อมในการดำเนินงาน หากเป็นภาวะภัยพิบัติจากความขัดแย้ง ข้อจำกัดในเชิงนโยบายอาจเป็นผลมาจากกลยุทธ์ของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่ควบคุมดูแลที่กำหนดขึ้นเพื่อสร้างแรงกดดันต่อชุมชน กลุ่มกบฏ หรือผู้ฝ่ายตรงข้าม ในกรณีดังกล่าว การใช้มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายกับรัฐบาลอาจไม่มีประสิทธิภาพและอาจเป็นอันตรายต่อผู้สนับสนุน ในกรณีที่มีการใช้มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบาย จำเป็นต้องมีการประสานงานระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ (ผู้บริจาค องค์กรที่ดำเนินงานในระดับประเทศและระดับสากล รวมถึงสังคมในวงกว้าง)

3. **สาเหตุที่สำคัญ**: มาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายเพื่อสนับสนุนวิถีการดำรงชีพของเจ้าของปศุสัตว์มิได้เป็นเพียงการดำเนินการที่เร่งด่วนเท่านั้น หากยังมีความจำเป็นที่เราจะต้องระบุปัจจัยระยะยาวในทางการเมืองและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์กรต่างๆ ซึ่งเป็นสาเหตุหรือเพิ่มความเสี่ยงของภาวะภัยพิบัติ ด้วยวิธีนี้จะทำให้เกิดความเชื่อมโยงกันระหว่างมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติและโครงการพัฒนาในระยะยาว กับแผนริเริ่มในเชิงนโยบายซึ่งจำเป็นต่อการรับมือกับภัยพิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและสนับสนุนวิถีการดำรงชีพ
4. **หลักฐานที่ได้จากการติดตามและประเมินผล**: ประโยชน์ข้อหนึ่งของข้อมูลที่ได้จากการติดตามและประเมินผลก็คือ เพื่อให้ทราบถึงมาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายและแผนริเริ่มเชิงนโยบายในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยคำนึงถึงวิถีการดำรงชีพ ดังนั้น จึงควรออกแบบระบบการติดตามและประเมินผลโดยคำนึงถึงประโยชน์ข้อนี้เสมอ

ข้อมูลอ้างอิง

ALNAP (2003) *ALNAP Annual Review 2003 Humanitarian Action: Improving Monitoring to Enhance Accountability and Learning*, ALNAP, London, www.alnap.org/publications/rha.htm

ALNAP (2006) *Review of Humanitarian Action: Evaluation Utilisation*, ALNAP, London, www.alnap.org/publications/rha.htm

Benson, C. and J. Twigg, with T. Rossetto (2007) *Tools for Mainstreaming Disaster Risk Reduction: Guidance Notes for Development Organisations*, ProVention Consortium, Tulane University, New Orleans.

Catley, A., T. Leyland, and S. Bishop (2008) 'Policies, practice and participation in protracted crises: The case of livestock interventions in South Sudan', in L. Alinovi, G. Hemrich and L. Russo (eds) *Beyond Relief: Food Security in Protracted Crises*, Practical Action Publishing, Rugby.

Gosling, L. and M. Edwards (2003) *Toolkits: A practical guide to planning, monitoring, evaluation and impact assessment*, Save the Children, London.

Hallam, A. (1998) *Evaluating Humanitarian Assistance Programmes in Complex Emergencies*, Good Practice Review No. 7, Overseas Development Institute, Humanitarian Practice Network, London, www.odihpn.org/documents/gpr7. pdf

HAP (2007) *Standard in Humanitarian Accountability and Quality Management*, Humanitarian Accountability Partnership International, Geneva, www.hapinternational.org

Herson, M. and J. Mitchell (no date) *Real-Time Evaluation: Where Does its Value Lie?*, Humanitarian Practice Network, Overseas Development Institute, London, www.odihpn.org/report.asp?id=2772

Oxfam (2007) *Impact Measurement and Accountability in Emergencies: Th e Good Enough Guide*, Oxfam, Oxford.

ProVention Consortium (2007) *M&E Sourcebook*, ProVention Consortium, Geneva, www.proventionconsortium.org/?pageid=61

Roche, R. (1999) *Impact Assessment for Development Agencies: Learning to Value Change*, Oxfam, Oxford.

Sandison, P. (2003) *Desk Review of Real-Time Evaluation Experience*, Evaluation Working Paper, UNICEF, New York, www.unicef.org/evaldatabase/files/FINAL_Desk_Review_TRE.pdf

Wood, A., R. Apthorpe and J. Borton (eds) (2001) *Evaluating International Humanitarian Action: Reflections from Practitioners*, Zed Books/ALNAP, London.

ภาพโดย: เคลลี่ ลินช์ (Kelly Lynch) องค์กร Save the Children สหรัฐอเมริกา

บทที่ 4

มาตรฐานขั้นต่ำในการลดจำนวนปศุสัตว์

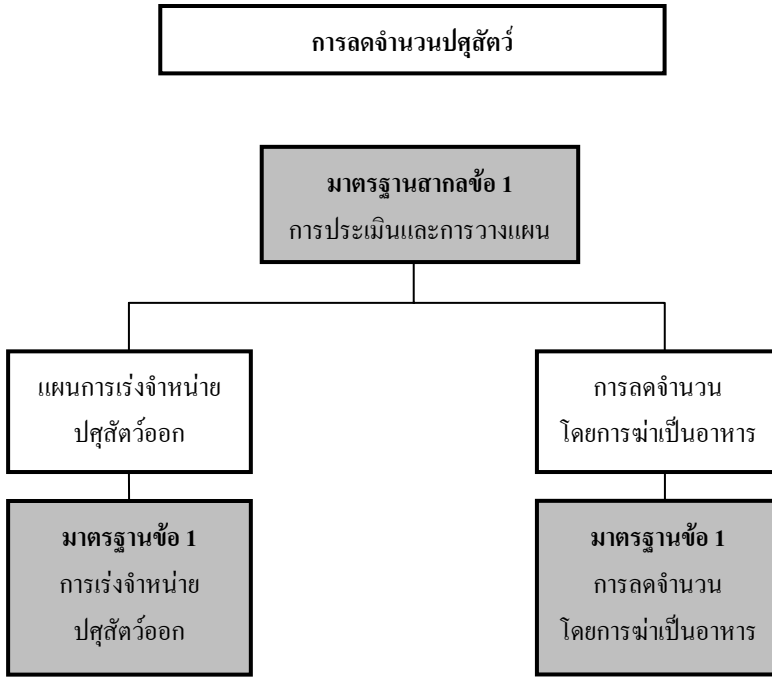
การลดจำนวนปศุสัตว์
มาตรฐานสากลข้อ 1
การประเมินและการวางแผน
แผนการเร่งจำหน่าย
ปศุสัตว์ออก
การลดจำนวน
โดยการฆ่าเป็นอาหาร
มาตรฐานข้อ 1
การเร่งจำหน่าย
ปศุสัตว์ออก
มาตรฐานข้อ 1
การลดจำนวน
โดยการฆ่าเป็นอาหาร

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ด้านวิถีการดำรงชีพ

การลดจำนวนปศุสัตว์ (destocking) มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับวัตถุประสงค์ด้านวิถีการดำรงชีพข้อแรกของ LEGS ในการให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติโดยมุ่งเน้นที่การให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ นอกจากนี้ การลดจำนวนปศุสัตว์ยังช่วยสนับสนุนวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 อีกด้วย กล่าวคือ ช่วยป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเพื่อให้ปศุสัตว์ที่เหลืออยู่มีโอกาสรอดชีวิต และรายได้ส่วนหนึ่งที่ได้รับจากการลดจำนวนปศุสัตว์มักจะนำไปใช้ในการลงทุนใหม่เพื่อดูแลสุขภาพสัตว์ การจัดหาน้ำ และทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เพื่อดูแลปศุสัตว์ที่เหลืออยู่

ความสำคัญของการลดจำนวนปศุสัตว์เพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ

เมื่อเกิดภัยพิบัติ สัตว์ที่มีแนวโน้มว่าจะเสียชีวิตยังอาจถือเป็นทรัพย์สินของเจ้าของได้หากมีการดำเนินการอย่างทันท่วงที กล่าวคือการสามารถเปลี่ยนปศุสัตว์เหล่านั้นให้เป็นเงินสดหรือเนื้อสัตว์ โดยการลดจำนวนปศุสัตว์รูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง การลดจำนวนปศุสัตว์จะช่วยลดแรงกดดันที่จะต้องทำให้ทรัพยากรธรรมชาติเป็นประโยชน์ต่อปศุสัตว์ที่เหลือ และทำให้มีแหล่งอาหารโดยตรงและโดยอ้อมสำหรับครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ อย่างไรก็ตาม โครงการลดจำนวนปศุสัตว์ในทุกกรณีมีองค์ประกอบที่ซับซ้อนในแง่ของการดำเนินงาน สิ่งที่สำคัญที่สุดประการหนึ่งคือ จะต้องให้ความช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสมกับระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติ ดังจะได้กล่าวถึงต่อไป

การลดจำนวนปศุสัตว์เป็นวิธีที่ใช้กันมากที่สุดในภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป แต่มักจะไม่เหมาะกับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน เนื่องจากปศุสัตว์มักถูกฆ่าหรือไม่ก็รอดชีวิต (แทนที่จะอยู่ในสภาพที่ค่อยๆ แย่ลง) และเมื่อเกิดภัยพิบัติโดยทั่วไปแล้ว การดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ มักจะสายเกินไป อย่างไรก็ตาม ในภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เช่น ภาวะแล้ง การลดจำนวนปศุสัตว์อาจเป็นวิธีที่ได้ผลในการให้ความช่วยเหลือครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบอย่างทันท่วงที และยังช่วยให้ครัวเรือนเหล่านั้นสามารถป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ได้อีกด้วย

ทางเลือกในการลดจำนวนปศุสัตว์

ในบทนี้จะเน้นที่การดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ใน 2 รูปแบบเป็นหลัก นั่นคือ การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก (การลดจำนวนปศุสัตว์เชิงพาณิชย์) และการลดจำนวนโดยการฆ่าเป็นอาหาร

การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก (Accelerated livestock off-take)

การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกเป็นการสนับสนุนให้ผู้ค้าและผู้ส่งออกปศุสัตว์ซื้อปศุสัตว์ก่อนที่สัตว์จะตายลง และทำให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบมีเงินสดจากการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก (ซึ่งสามารถนำมาใช้จ่ายซื้อสิ่งจำเป็นในระยะสั้น เช่น อาหาร และนำไปลงทุนใหม่กับฝูงสัตว์ที่เหลือ) และช่วยส่งเสริมการซื้อขายปศุสัตว์ระหว่างผู้ค้ากับเจ้าของปศุสัตว์ซึ่งมีโอกาสได้รับผลประโยชน์ในระยะยาวมากขึ้น นอกจากนี้ ยังมีข้อได้เปรียบเมื่อเทียบกับทางเลือกอื่นๆ ในแง่ของความสะดวกในการจำหน่ายปศุสัตว์ออกเป็นจำนวนมากและไม่ต้องอาศัยจำนวนเงินลงทุนมากนัก

การสนับสนุนผู้ค้าปศุสัตว์สามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การส่งเสริมการเชื่อมโยงติดต่อกัน การติดต่อสื่อสาร การให้สินเชื่อ การให้เงินกู้ระยะสั้น ตลอดจนการให้เงินช่วยเหลือด้านการขนส่งเป็นครั้งคราวแก่ผู้ค้า ทั้งนี้ ทางเลือกแรกซึ่งก็คือ การส่งเสริมการเชื่อมโยงติดต่อกันนั้นเป็นรูปแบบที่ง่ายที่สุด ดังนั้น จึงเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือที่ยั่งยืนที่สุดในระยะยาว ส่วนการให้สินเชื่อและการให้เงินกู้ระยะสั้นสามารถดำเนินการได้ในเวลาเดียวกัน เพื่อให้การจำหน่ายปศุสัตว์ออกมีความราบรื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงเริ่มต้น การให้เงินช่วยเหลือด้านการขนส่งยังคงเป็นที่ถกเถียงกันมากเนื่องจากมีความกังวลใจเกี่ยวกับการติดตามตรวจสอบและความรับผิดชอบ รวมถึงความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นจากความต้องการที่จะส่งเสริมกลไกการตลาดที่ยั่งยืนต่อไป หลังจากที่ภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว และเป็นการให้ความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่องโดยคำนึงถึงรายได้และความเป็นอยู่ของเจ้าของปศุสัตว์ แม้ว่าโดยทั่วไปผู้ค้าในภาคเอกชนจะเป็นผู้ดำเนินมาตรการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก แต่องค์กรช่วยเหลือต่างๆ เช่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ก็มีส่วนร่วมในกิจกรรมนี้ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อหน่วยงานเหล่านั้นเกรงว่าอาจมีการลดราคาลงเป็นจำนวนมากเพื่อพยุงราคาที่เหมาะสม และช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน ทั้งนี้ ในอดีตที่ผ่านมา รัฐบาลบางประเทศ

ได้จำหน่ายปศุสัตว์ออกด้วยวิธีการให้เงินอุดหนุนเพื่อซื้อปศุสัตว์ที่จะถูกฆ่าในโรงฆ่าสัตว์ของรัฐ อย่างไรก็ตาม วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันน้อยลง

การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหาร (Slaughter destocking)

การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารแตกต่างจากการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกตรงที่การลดจำนวนโดยการฆ่าจะดำเนินการโดยองค์กรภายนอกหรือรัฐบาล แทนที่จะเป็นผู้ค้าในภาคเอกชน และเป็นการซื้อและฆ่าปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะแล้งเพื่อแจกจ่ายเนื้อสัตว์สดหรือแห้งให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ทางเลือกนี้จะช่วยลดแรงกดดันในเรื่องการขาดแคลนทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และน้ำสำหรับปศุสัตว์ที่เหลือ, ช่วยให้เจ้าของปศุสัตว์สามารถแปลงปศุสัตว์ที่มีมูลค่าซื้อขายต่ำให้เป็นเงินสด และทำให้มีแหล่งอาหารโดยตรงในรูปของเนื้อสดหรือเนื้อแห้งสำหรับครอบครัวที่ได้รับผลกระทบ การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารเป็นการซื้อปศุสัตว์ที่อยู่ในสภาพย่ำแย่โดยองค์กรภายนอก ปศุสัตว์จะถูกฆ่าและแจกจ่ายเนื้อสัตว์แบบสดหรือผ่านกระบวนการ (หมักเกลือ ต้ม หรือตากแห้ง) และเก็บรักษาเนื้อสัตว์ไว้สำหรับการแจกจ่ายเป็นระยะๆ เพื่อบรรเทาทุกข์แก่ชุมชน โดยต้องมีการวางแผนกำหนดกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลืออย่างรอบคอบ (ทั้งผู้ที่มีสิทธิขายปศุสัตว์และผู้ที่มีสิทธิได้รับแจกจ่ายเนื้อสัตว์) รวมทั้งต้องแน่ใจว่ากระบวนการฆ่าสัตว์นั้นเป็นไปตามบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและศาสนาในท้องถิ่น ตลอดจนมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับ

การฆ่าเพื่อกำจัด

ทางเลือกที่สามในการลดจำนวนปศุสัตว์ซึ่งมักไม่ใช้กัน ก็คือการซื้อปศุสัตว์ที่ใกล้เสียชีวิตโดยใช้เงินสดเพื่อนำไปฆ่าและกำจัดทิ้ง (ไม่มีการขายต่อหลังจากนั้น หรือไม่มีคุณค่าทางอาหาร) การให้ความช่วยเหลือในลักษณะนี้คล้ายกับการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกตรงที่ช่วยให้เจ้าของปศุสัตว์ได้รับเงินสดแลกกับสัตว์ดังกล่าว แต่ต่างกันตรงที่ไม่มีศักยภาพในระยะยาว และมักใช้เป็นวิธีการสุดท้ายเมื่อไม่มีทางเลือกอื่นๆ แล้ว นอกจากนี้ ยังอาจเป็นวิธีการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันเมื่อปศุสัตว์ได้รับบาดเจ็บและมีแนวโน้มว่าจะเสียชีวิต

ตาราง 4.1 แสดงสรุปข้อดี-ข้อเสีย และเงื่อนไขสำคัญของแนวทางต่างๆ เหล่านี้

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

การตัดสินใจเลือกรูปแบบการลดจำนวนปศุสัตว์ที่เหมาะสมที่สุดนั้นสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับระยะต่างๆ ของภาวะภัยพิบัติ กล่าวคือ ในระยะเตรียมพร้อมและระยะเตือนภัยช่วงแรก ซึ่งเป็นช่วงเวลาก่อนที่ปศุสัตว์จะอยู่ในสภาพย่ำแย่มาก ยังมีความเป็นไปได้ที่จะจำหน่ายปศุสัตว์ออกสู่ตลาด แต่ในระยะเตือนภัยในช่วงท้าย หรือในระยะเกิดภัยพิบัติ สภาพของปศุสัตว์อาจแย่ลงมากจนผู้ค้าปศุสัตว์ไม่ต้องการจะซื้อปศุสัตว์เหล่านั้น และการลดจำนวนด้วยการฆ่าอาจเป็นเพียงทางเลือกเดียว (ดูตาราง 4.2)

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

การลดจำนวนปศุสัตว์ช่วยให้ครอบครัวที่เดือดร้อนมีโอกาสเปลี่ยนปศุสัตว์ที่อาจจะเสียชีวิตลงให้เป็นเงินสดได้ วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนี้ นอกเหนือจากเพื่อให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนแก่ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบแล้ว ยังช่วยป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่เหลืออยู่อีกด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ และเพิ่มโอกาสที่สัตว์ที่เหลือจะมีชีวิตรอดในภาวะภัยพิบัติเพื่อให้ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบสามารถผลิตฝูงปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ ควรพิจารณาแนวทางการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อเป็นมาตรการเสริมสำหรับการลดจำนวนปศุสัตว์โดยเป็นแนวทางแบบบูรณาการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดหาน้ำและอาหารสัตว์ และการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพสัตว์ (ดูบทที่ 7, 6 และ 5) กิจกรรมเหล่านี้ทั้งหมดจะช่วยสนับสนุนปศุสัตว์ที่เหลืออยู่หลังจากลดจำนวนปศุสัตว์ลงแล้ว อันที่จริง กระบวนการลดจำนวนปศุสัตว์นั้นสามารถช่วยส่งเสริมสัตว์ที่เหลืออยู่ ตัวอย่างเช่น เจ้าของปศุสัตว์ในเอธิโอเปียซึ่งได้รับประโยชน์จากโครงการริเริ่มเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก โดยสามารถนำรายได้กว่าร้อยละ 36 ซึ่งได้รับจากการขายปศุสัตว์ไปใช้กับฝูงสัตว์ที่เหลือ รวมทั้งการขนส่งสัตว์ไปยังพื้นที่ที่มีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์อุดมสมบูรณ์กว่า (ดูกรณีศึกษา 4.1 ในบทกรณีศึกษา) สำหรับครอบครัวที่ยากไร้ซึ่งมีสัตว์เหลืออยู่เพียงสองสามตัว การลดจำนวนสัตว์ลงอาจทำให้ปศุสัตว์ของพวกเขาเหลือน้อยจนถึงระดับที่ไม่สามารถผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ได้ อย่างไรก็ตาม ถ้าสัตว์ตายลง เช่น เมื่อเกิดภาวะแล้ง การลดจำนวนปศุสัตว์จะสามารถช่วยเหลือครอบครัวนั้นได้ทันทีไม่ว่าจะในรูปของเงินสดหรือเนื้อสัตว์

ในกรณีที่ปศุสัตว์เป็นหัวใจสำคัญของรายได้และความเป็นอยู่ในชุมชน เช่น ในชุมชนของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและผู้เลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตร อาจจะต้องเพิ่มมาตรการสนับสนุนด้านปศุสัตว์โดยการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นๆ (เช่น ความช่วยเหลือด้านอาหาร) หากต้องใช้เวลาหลายปีในการผลิตฝูงสัตว์ใหม่และควรดำเนินการในช่วงก่อนที่จะเกิดภาวะภัยพิบัติอีกครั้งหลังจากพื้นที่นั้นเกิดภาวะแล้งหรือภาวะภัยพิบัติที่คล้ายกัน คู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook หรือกฎบัตรมนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการรับมือกับภัยพิบัติ พ.ศ. 2547) กล่าวถึงแนวทางการให้ความช่วยเหลือในลักษณะนี้โดยละเอียด

ตาราง 4.1 ข้อดี ข้อเสีย และเงื่อนไขสำคัญของทางเลือกต่างๆ ในการลดจำนวนปศุสัตว์

ทางเลือกในการลดจำนวนปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	เงื่อนไขสำคัญ
การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก	• ทำให้มีเงินสดในกรณีที่มีความจำเป็นเร่งด่วนและ/หรือต้องการลงทุนใหม่ในปศุสัตว์ • ต่อยอดจากกลยุทธ์ที่มีอยู่ • การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกในปริมาณมาก • ต้นทุนค่อนข้างต่ำ (ผู้ค้าเป็นผู้รับผิดชอบต้นทุนส่วนใหญ่) • ไม่ต้องมีการบริหารจัดการมาก • ส่งเสริมการซื้อขายในระยะยาว เพื่อประโยชน์ต่อวิถีการดำรงชีพในอนาคต	• ต้องรีบดำเนินการก่อนที่สภาพของปศุสัตว์จะย่ำแย่เกินไป • ยากต่อการกำหนดเป้าหมายเชิงรุกสำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยง	• มีผู้ค้าที่สนใจ • มีตลาดปลายทางหรือตลาดส่งออก • โครงสร้างพื้นฐาน เช่น ถนน ที่ขังสัตว์ อาหารสัตว์และน้ำ ความปลอดภัย • นโยบายที่เอื้อประโยชน์ต่อการค้าปศุสัตว์และสินเชื่อ • นโยบายที่เอื้อประโยชน์ภายในหน่วยงานเพื่อร่วมมือกับภาคเอกชน

ทางเลือกในการลดจำนวนปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	เงื่อนไขสำคัญ
การลดจำนวนโดยการฆ่าเป็นอาหาร: เนื้อสดหรือเนื้อแห้ง	● ทำให้มีเงินสดในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนและ/หรือต้องการลงทุนใหม่ในปศุสัตว์ รวมทั้งเป็นการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารด้วย ● เนื้อสดเป็นสิ่งที่หลายชุมชนชอบมากกว่าเนื้อแห้ง แต่เนื้อแห้งจะมีระดับโปรตีนสูงกว่าเนื้อสด ● สร้างโอกาสการจ้างงานภายในชุมชนท้องถิ่น ● เนื้อแห้งทำให้สามารถเก็บไว้แจกจ่ายในภายหลังได้	● ต้องมีการบริหารจัดการและการให้ความช่วยเหลือมากกว่าการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก จึงทำให้มีต้นทุนสูงกว่า ● ความยั่งยืน* ในระยะยาวน้อยลง ● จัดการได้ยากขึ้นหากมีปศุสัตว์ที่จะต้องฆ่าเป็นจำนวนมาก	● หน่วยงานในท้องถิ่นสามารถจัดระบบ จัดการและช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมายได้ ● มีศูนย์ประสานงานระหว่างองค์กรที่ดำเนินงานในเรื่องต่างๆ เพื่อตกลงกันเกี่ยวกับระเบียบวิธีต่างๆ โดยเฉพาะกลยุทธ์การกำหนดราคา ● มีองค์กรดำเนินการที่มีขีดความสามารถในการจัดการ ● มีโครงสร้างพื้นฐานในการฆ่าสัตว์หรือศักยภาพที่จะก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว ● มีนโยบายด้านสาธารณสุขที่เอื้อประโยชน์ ● การฆ่าเป็นอาหารและการแจกจ่ายโดยการจัดการขององค์กรซึ่งเป็นไปตามบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมของชุมชน

ทางเลือกในการลดจำนวนปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	เงื่อนไขสำคัญ
การฆ่าเพื่อกำจัด	● ทำให้มีเงินสดในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วนและ/หรือต้องการลงทุนใหม่	● เจ้าของปศุสัตว์ได้ราคาต่ำ ● ต้องอาศัยการบริหารจัดการและการให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก ● มีต้นทุนสูง ● ไม่ได้รับอาหารสำหรับบรรเทาทุกข์หรือไม่ได้รับประโยชน์ในระยะยาว	● ปศุสัตว์ที่ป่วยในระยะสุดท้ายซึ่งไม่มีมูลค่าในตลาดหรือไม่มีคุณค่าทางอาหาร ● หน่วยงานในท้องถิ่นที่สามารถจัดระบบจัดการ และช่วยเหลือกลุ่มเป้าหมาย ● มีโครงสร้างพื้นฐานในการฆ่าสัตว์หรือศักยภาพที่จะก่อสร้างโครงสร้างพื้นฐานดังกล่าว ● นโยบายด้านสาธารณสุขที่เอื้อประโยชน์

หมายเหตุ: *งานที่เกี่ยวข้องในการจัดเตรียมเนื้อแห้งและเนื้อสด รวมถึงหนังสัตว์ ไม่เพียงแต่สร้างงานในระยะสั้นเท่านั้น แต่ยังช่วยพัฒนาทักษะต่างๆ อีกด้วย ตัวอย่างเช่น กลุ่มสตรีในประเทศเคนยาที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการลดจำนวนปศุสัตว์ ได้รับทักษะในการทำธุรกิจและการตลาด รวมถึงช่องทางการติดต่อ และได้รับการส่งเสริมให้ทำการค้าขายปศุสัตว์ต่อไปหลังจากที่โครงการสิ้นสุดลง

ตาราง 4.2 เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือโดยการลดจำนวนปศุสัตว์

ทางเลือกในการลดจำนวนปศุสัตว์	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ	เริ่มฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก	โดยทั่วไปแล้ว ไม่เกี่ยวข้อง[1]			→			
การลดจำนวนโดยการฆ่า					→		
การฆ่าเพื่อกำจัด	โดยทั่วไปแล้ว ไม่เกี่ยวข้อง →					→	

ความเสี่ยง (Vulnerabilities) และขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

การกำหนดให้ประชากรกลุ่มเสี่ยงเป็นผู้ได้รับความช่วยเหลือจากการลดจำนวนปศุสัตว์นั้น นับเป็นสิ่งที่ท้าทายมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากเลือกใช้วิธีการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก เนื่องจากผู้ค้าในภาคเอกชนมุ่งที่จะทำกำไรสูงสุด จึงอาจหลีกเลี่ยงการตอบสนองต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง (เช่น กลุ่มที่เดินทางเข้าถึงถนนลำบาก มีการรักษาความปลอดภัยไม่ดี หรือมีอาหารสัตว์และน้ำจำกัดสำหรับพื้นที่กักกันสัตว์) องค์กรภายนอกอาจช่วยลดปัญหานี้ลงได้ในระดับหนึ่งด้วยการเพิ่มเงื่อนไขของสินเชื่อหรือเงินช่วยเหลือ การสนับสนุนและส่งเสริมการติดต่อกับชุมชนที่มีความเสี่ยงมากกว่า การติดตามและประเมินผลการเข้ารับบริการโดยประชาชนกลุ่มเสี่ยง การลงทุนด้านการตลาดในช่วงเวลา “ปกติ” และโดยการส่งเสริมให้องค์กรท้องถิ่นสนับสนุนและอำนวยความสะดวกในการจัดหาเส้นทางเข้าถึงสถานที่ที่เป็นตลาดชั่วคราวของกลุ่มคนและบุคคลที่มีความเสี่ยงภายในชุมชนนั้นเอง

การมีส่วนร่วมของชุมชนมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเลือกครัวเรือนและบุคคลที่มีความเสี่ยงที่จะได้รับความช่วยเหลือ ในการลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารนั้น กลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับความช่วยเหลืออาจมีลักษณะดังนี้

- กลุ่มเป้าหมายกลุ่มแรกประกอบด้วย*ผู้ที่มีสิทธิขายสัตว์เพื่อนำไปฆ่าเป็นอาหาร* การให้ความช่วยเหลือด้วยการลดจำนวนปศุสัตว์อาจมุ่งที่ครัวเรือนที่มีความเสี่ยง (ครอบครัวที่มีปศุสัตว์น้อย) โดยเฉพาะอย่างยิ่งครอบครัวที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัว และชุมชนที่มีความเสี่ยงหรือเป็นกลุ่มคนชายขอบ กลุ่มเป้าหมายอาจขยายออกไปโดยการสลับสับเปลี่ยนวันที่เปิดซื้อขายในตลาดชั่วคราวระหว่างชุมชนต่างๆ เพื่อให้กลุ่มคนที่อาศัยอยู่ห่างจากถนนและตลาดสามารถเข้าร่วมซื้อขายด้วยได้
- กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่สองคือ*ผู้มีสิทธิได้รับเนื้อสัตว์* กลุ่มนี้ควรเน้นที่ครัวเรือนที่มีความเสี่ยงในชุมชน (ครอบครัวที่มีบุตรหลายคน หญิงที่ให้นมบุตร หญิงม่าย และผู้สูงอายุ) อย่างไรก็ตาม ในสภาพการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง และการเลี้ยงสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตร มีแนวโน้มว่าครอบครัวผู้ได้รับความช่วยเหลืออาจแบ่งเนื้อสัตว์ให้แก่ครอบครัวอื่นๆ สำหรับในกรณีนี้หากมีเนื้อสัตว์เพียงพอสำหรับทั้งชุมชน การแจกจ่ายเนื้อสัตว์ให้แก่สมาชิกทุกคนในชุมชนเท่าๆ กันอาจเป็นวิธีที่ง่ายที่สุดและหลีกเลี่ยงความไม่พอใจที่อาจเกิดขึ้น กลุ่มผู้ได้รับเนื้อสัตว์นี้อาจรวมถึงสถาบันที่ไม่ได้รับความช่วยเหลือ เช่น โรงเรียน โรงพยาบาล และเรือนจำ ด้วย
- กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่สามประกอบด้วย*ผู้มีสิทธิได้รับการจ้างงาน*ในกรณีที่มีการจัดเตรียมเนื้อแห้ง ควรเน้นการจ้างงานครัวเรือนที่มีความเสี่ยงซึ่งมีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัวเป็นอันดับแรก เนื่องจากการจ้างงานดังกล่าวจะช่วยให้กลุ่มเป้าหมายนี้มีโอกาสสร้างรายได้ และในบางกรณี กลุ่มเป้าหมายนี้มีความรู้และทักษะในการจัดเตรียมและแปรรูปเนื้ออยู่แล้ว ควรจ้างผู้ชายที่ไม่มีรายได้หรือมีรายได้ต่ำให้ทำหน้าที่ฆ่าสัตว์ ถลกหนัง และดูแลเนื้อสัตว์ และผู้หญิงให้เตรียมเนื้อสัตว์ (ตามบรรทัดฐานการแบ่งงานโดยคำนึงถึงเพศ) นอกจากนี้ การฟอกหนังก็ช่วยสร้างโอกาสการจ้างงานด้วย
- กลุ่มเป้าหมายกลุ่มที่สี่อาจประกอบด้วย*ผู้ที่มีสัญญาซื้อสัตว์* (ในกรณีที่องค์กรเลือกที่จะทำสัญญาซื้อ ดูกรณีศึกษา 4.3 ในบทกรณีศึกษา) โดยองค์กรดังกล่าวต้องทำข้อตกลงในรูปของสัญญาซื้อสัตว์ (และพันธุ์สัตว์) จากผู้รับเหมาแต่ละรายในราคาคงที่ ข้อตกลงนั้นควรระบุสภาพของสัตว์ที่จะซื้อ และมีการจำกัด

จำนวนและชนิดของสัตว์ที่จะซื้อจากผู้รับเหมาแต่ละรายเพื่อให้โอกาสที่เท่าเทียมกันแก่สมาชิกในชุมชน การจัดการแบบนี้จะช่วยให้ครอบครัวที่มีความเสี่ยงได้รับผลกำไรจากการซื้อสัตว์จากพื้นที่ที่เดินทางไปลำบาก แล้วขายสัตว์ดังกล่าวให้แก่โครงการ (เนื่องจากทราบราคาคงที่ที่ทางองค์กรจะซื้อ) ทำให้ครอบครัวที่มีความเสี่ยงมีโอกาสซื้อกลุ่มพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์หรือสร้างธุรกิจขนาดเล็กขึ้น

กระบวนการนี้ควรอิงตามหลักเกณฑ์ของชุมชนในการพิจารณาความเสี่ยง และอาจอาศัยการประเมินความเสี่ยงในช่วงก่อนหน้านี้และ/หรือผลของการประเมินขั้นต้นตามที่อธิบายไว้ในบทที่ 2 นอกจากนี้ ผู้นำชุมชนยังมีบทบาทสำคัญในการจัดการและการจัดระบบอื่นๆ ของการลดจำนวนปศุสัตว์อีกด้วย รวมถึงการระบุสถานที่ที่เหมาะจะเป็นตลาดชั่วคราว การกำหนดราคา ชนิดของสัตว์ที่ควรเสนอให้ซื้อและฆ่าเป็นอาหาร ตลอดจนสถานที่ฆ่าสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

เมื่อทำการวางแผนการลดจำนวนปศุสัตว์ ควรพิจารณาบทบาทและบรรทัดฐานในเรื่อง**เพศชาย/หญิง**ของชุมชนด้วย เช่น ในหลายสังคมที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์ ผู้ชายเป็นผู้ดูแลเรื่องเงินในขณะที่ผู้หญิงรับผิดชอบเรื่องอาหาร ในกรณีนี้ การแจกจ่ายเนื้อสัตว์อาจช่วยสนับสนุนบทบาทของผู้หญิงในการจัดหาอาหารสำหรับครอบครัวและเด็กๆ ขณะที่การซื้อปศุสัตว์ด้วยเงินสดอาจเพิ่มอำนาจการใช้จ่ายของครอบครัวที่มีผู้ชายเป็นหัวหน้า (โดยผู้หญิงมีอำนาจน้อยมาก) ดังนั้น ในบางกรณี ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าครอบครัวที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัวได้รับความช่วยเหลือจากการซื้อปศุสัตว์ นอกจากนี้ ผู้หญิงยังอาจมีส่วนร่วมในการเตรียมเนื้อสัตว์ด้วยโดยเป็นไปตามบรรทัดฐานทางเพศในท้องถิ่น

ผู้ติดเชื้อ**เอชไอวี/เอดส์**นั้นมีความต้องการด้านโภชนาการเฉพาะ (โดยเฉพาะผู้ที่รับยาต้านไวรัสหรือ ARV) โดยบางคนอาจได้รับการจัดหาผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ดังนั้น หากเป็นไปได้ จะต้องลดจำนวนปศุสัตว์โดยไม่ทำให้ผู้ติดเชื้อเอชไอวี (PLHIV) ต้องขาดผลิตภัณฑ์เหล่านี้เนื่องจากการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ที่ให้ผลผลิตออกมากเกินไป และต้องให้ผู้ติดเชื้อเป็นกลุ่มเป้าหมายในการได้รับการแจกจ่ายเนื้อแห้งหรือเนื้อสด อย่างไรก็ตาม มีความเป็นไปได้ที่ผู้ติดเชื้อเอชไอวีอาจจะไม่ได้รับยาต้านไวรัสอย่างต่อเนื่องในช่วงเกิดภาวะภัย

พิบัติหรือหลังจากนั้น เนื่องจากระบบสาธารณสุข เช่น ระบบคมนาคมหรือบริการด้านสุขภาพอาจได้รับผลกระทบรุนแรง

เงื่อนไขเรื่อง**ความปลอดภัยและการป้องกันดูแล** อาจมีผลต่อการตัดสินใจว่าจะใช้วิธีการลดจำนวนปศุสัตว์หรือไม่ อย่างไร ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ปลอดภัยนั้น ปศุสัตว์อาจเป็นสาเหตุของความไม่ปลอดภัยเนื่องจากปศุสัตว์เป็นสิ่งที่เคลื่อนย้ายได้ง่าย เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ และ/หรือเป็นทรัพย์สิน นอกจากนี้ ผู้ค้าในภาคเอกชนอาจไม่ต้องการลงทุนในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย การลดจำนวนปศุสัตว์ (ไม่ว่าจะเพื่อค้าขายหรือฆ่าเป็นอาหาร) อาจทำให้สถานการณ์ความขัดแย้งเลวร้ายลงเนื่องจากเกี่ยวข้องกับธุรกรรมเงินสดจำนวนมาก ทำให้ชุมชนมีความเสี่ยงมากขึ้น ในทางตรงกันข้าม ถ้าสามารถจัดการการแจกจ่ายเนื้อสดหรือเนื้อแห้งได้อย่างปลอดภัย ก็จะทำให้แต่ละครัวเรือนเผชิญความเสี่ยงน้อยลง องค์กรที่ทำงานในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งอาจต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าสัตว์ที่จะขายนั้นไม่ใช่สัตว์ที่ถูกขโมยมา นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่องค์กรก็ต้องเผชิญความเสี่ยงในแง่ความปลอดภัยด้วยเช่นกันหากต้องถือเงินสดเป็นจำนวนมาก

สำหรับประเด็นด้าน**สิ่งแวดล้อม** ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับผลที่ตามมาจากการลดจำนวนปศุสัตว์ และยังต้องศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้มีหลักฐานที่เป็นรูปธรรมของผลกระทบไม่ว่าจะเป็นแง่ลบหรือแง่บวก ในแง่หนึ่ง การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าทำให้เกิดขยะที่ต้องกำจัดทิ้งอย่างปลอดภัย ต้องใช้น้ำซึ่งในเวลานั้นอาจขาดแคลน และอาจมีส่วนทำให้เกิดมลภาวะทางดิน อากาศ และน้ำ ขณะที่ในอีกแง่หนึ่ง การลดจำนวนปศุสัตว์เป็นจำนวนมากอาจมีข้อดีคือ ช่วยบรรเทาปัญหาต่อทรัพยากรธรรมชาติในช่วงเวลาที่เกิดภาวะข้าวยากหมากแพง (เช่น ภาวะแล้ง) หากความหลากหลายทางชีวภาพของพันธุ์ปศุสัตว์ถูกคุกคาม ควรมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่าการลดจำนวนปศุสัตว์จะไม่ทำให้ความหลากหลายทางชีวภาพของปศุสัตว์ท้องถิ่นต้องสูญเสียไป โดยต้องอนุรักษ์ฝูงพ่อแม่พันธุ์สัตว์และพันธุ์สัตว์ต่างๆ ทั้งนี้ หากมีการฟอกหนังสัตว์เกิดขึ้นโดยเป็นส่วนหนึ่งของการลดจำนวนปศุสัตว์ กรณีนี้อาจส่งผลกระทบที่สำคัญต่อสิ่งแวดล้อม โดยขึ้นอยู่กับจำนวนสัตว์ที่ต้องจัดการ

ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติมี**ขีดความสามารถ**ของตนที่สามารถดึงออกมาใช้เพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ ในการลดจำนวนปศุสัตว์ ขีดความสามารถเหล่านี้อาจรวมถึงองค์กรท้องถิ่นที่สามารถระบุตัวผู้ควรได้รับความช่วยเหลือ จัดระบบสถานที่จำหน่ายปศุสัตว์

การตกลงในเรื่องนโยบายการกำหนดราคา และควบคุมดูแลการฆ่าสัตว์ นอกจากนี้ โดยทั่วไปแล้ว ชุมชนที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์จะมีภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องการฆ่าสัตว์ และวิธีการเตรียมเนื้อสัตว์และการถนอมอาหาร ชาวบ้านมักใช้ความรู้ความชำนาญในการจัดการปศุสัตว์แบบท้องถิ่นโดยการเลือกชนิดของปศุสัตว์และสัตว์ที่ควรจะลดจำนวนลง (ไม่ว่าจะด้วยการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกหรือการฆ่า) และสัตว์ที่ควรจะรักษาไว้เพื่อเป็นฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ต่อไปในอนาคต

มาตรฐานขั้นต่ำ

ส่วนที่ 1: มาตรฐานสากลในการลดจำนวนปศุสัตว์

การลดจำนวนปศุสัตว์ทำให้เจ้าของปศุสัตว์ได้รับประโยชน์จากมูลค่าของสัตว์ ในขณะที่หากไม่มีการให้ความช่วยเหลือ ปศุสัตว์เหล่านี้อาจมีมูลค่าเพียงเล็กน้อยหรือไม่มีเลย รูป 4.1 ด้านล่างนี้แสดงลำดับขั้นตอนการตัดสินใจที่มุ่งเน้นคำถามสำคัญในการวางแผนริเริ่มการลดจำนวนปศุสัตว์ รูปด้านล่างแสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลของการลดจำนวนปศุสัตว์ซึ่งสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับเวลาในการให้ความช่วยเหลือ ก่อนที่ปศุสัตว์จำนวนมากจะตายลงและ/หรือตลาดจะเต็มไปด้วยอุปทานมากเกินไปจนทำให้ราคาปศุสัตว์ดิ่งลงแบบฉับพลัน ดังนั้น การวิเคราะห์เบื้องต้นในระยะแรกๆ เมื่อเกิดภัยพิบัติจึงสำคัญต่อการประเมินความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการลดจำนวนปศุสัตว์ รวมทั้งการวางแผนการรับมือกับภัยพิบัติอย่างเหมาะสม

มาตรฐานทั่วไปในการลดจำนวนปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน

เลือกวิธีการลดจำนวนปศุสัตว์ที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากระยะของภาวะภัยพิบัติ และดัชนีชี้วัดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการประเมินระยะของภาวะภัยพิบัติอย่างรอบคอบ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 1)
- มีการติดตามสภาพของปศุสัตว์และเงื่อนไขด้านการซื้อขาย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 2)
- พิจารณาการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกเฉพาะในระยะเตรียมพร้อมและระยะเตือนภัยช่วงแรกเท่านั้น ในเวลาที่ผู้ค้าในภาคเอกชนเต็มใจจะซื้อปศุสัตว์ และสภาพของปศุสัตว์เหมาะสมต่อการจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 1 และ 2)
- การให้ความช่วยเหลือโดยการลดจำนวนปศุสัตว์ต้องพิจารณาพันธุ์สัตว์ อายุ และชนิดของสัตว์ที่เหมาะสมโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นและเป็นไปตามแนวทางปฏิบัติในท้องถิ่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 3)
- การประเมินต้องคำนึงถึงแนวทางของนโยบายทั้งภายนอกและภายในองค์กร (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 4)
- สถานการณ์ความมั่นคงปลอดภัยต้องไม่มีความเสี่ยงของธุรกรรมการซื้อขาย ความเสี่ยงต่อเจ้าของสัตว์ และผู้ดำเนินโครงการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ระยะของภาวะภัยพิบัติ**: ดังที่สรุปไว้ในตาราง 4.2 ขอแนะนำให้มีการลดจำนวนปศุสัตว์ในระยะเตรียมพร้อมและระยะเตือนภัยช่วงแรกของภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อให้การลดจำนวนปศุสัตว์สามารถทำได้จริงและประสบความสำเร็จ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบสถานการณ์อย่างใกล้ชิด
2. **การติดตามสภาพของปศุสัตว์**และเงื่อนไขทางการค้า: อุปทานของปศุสัตว์ที่เพิ่มขึ้นในตลาด ในขณะที่อุปสงค์ไม่ได้เพิ่มขึ้นอย่างสอดคล้องกัน ทำให้ราคาปศุ

สัตว์ตกต่ำลง ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าเจ้าของปศุสัตว์ยอมจำหน่ายปศุสัตว์แบบขาดทุนเพื่อให้ได้รับมูลค่าจากปศุสัตว์ผ่านช่องทางของตลาดปกติ นอกจากนี้ สภาพของปศุสัตว์ที่แย่ลงยังเป็นดัชนีชี้วัดว่ากำลังจะเกิดภัยพิบัติขึ้นอีกด้วย ราคาปศุสัตว์ที่ลดลงร้อยละ 25 (ภายใต้สถานการณ์ดังกล่าว) มักถือว่าเป็นจุดที่ต้องมีการเริ่มลดจำนวนปศุสัตว์ ทั้งนี้ จากระยะเตรียมพร้อมเป็นต้นไป เงื่อนไขของการค้าธัญพืช-ปศุสัตว์มีแนวโน้มที่จะเปลี่ยนแปลงและทำให้ราคาธัญพืชเพิ่มขึ้นอย่างไม่เป็นสัดส่วนกับราคาของปศุสัตว์ ควรถือว่าเมื่ออัตราส่วนราคาธัญพืช-ปศุสัตว์เพิ่มขึ้นร้อยละ 25 ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการวางแผนลดจำนวนปศุสัตว์

3. **การเลือกปศุสัตว์:** เจ้าของปศุสัตว์ส่วนใหญ่มีความรู้ค่อนข้างมากเกี่ยวกับชนิดของสัตว์ที่ควรจะลดจำนวน (ไม่ว่าจะด้วยการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกหรือการฆ่าเป็นอาหาร) และความรู้นี้ควรจะเป็นพื้นฐานสำหรับกลยุทธ์การลดจำนวนปศุสัตว์ ทั้งนี้ ไม่ควรลดปศุสัตว์ตัวเมียที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ในทุกกรณี เนื่องจากปศุสัตว์ตัวเมียมีความสำคัญต่อการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่หลังเกิดภาวะภัยพิบัติ ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในหัวข้อมาตรฐานที่เกี่ยวข้องด้านล่าง
4. **แนวทางของนโยบาย**: ควรพิจารณานโยบายภายนอกและภายใน (องค์กร) ในการประเมินเบื้องต้นเพื่อให้ทราบถึงอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการนำไปปฏิบัติ และเพื่อระบุมาตรการส่งเสริมในระดับนโยบายที่เป็นไปได้ (ดูมาตรฐานสากลข้อ 8) ข้อจำกัดภายนอกได้แก่ ข้อจำกัดด้านการค้าปศุสัตว์ภายในประเทศหรือข้ามพรมแดนและการเคลื่อนย้ายสัตว์ การออกใบอนุญาต ระบบภาษีและระบบการโอนเงิน หรือการให้สินเชื่อแก่ผู้ค้า ข้อจำกัดภายในอาจเป็นตัวจำกัดความสามารถขององค์กรในการร่วมมือกับภาคเอกชน (เช่น ผ่านการให้เงินกู้) ควรระบุปัญหาต่างๆ เหล่านี้อย่างชัดเจนในขั้นตอนการประเมินและวางแผน ตลอดจนการบรรเทาทุกข์หากเป็นไปได้ นอกจากนี้ การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหาร ยังต้องมีแนวทางนโยบายที่เอื้อประโยชน์ โดยคำนึงถึงประเด็นด้านสาธารณสุขในเรื่องการฆ่าปศุสัตว์เป็นหลัก ในทำนองเดียวกัน นโยบายสั่งซื้อขององค์กรต่างๆ อาจจำกัดขีดความสามารถในการซื้อปศุสัตว์จากสมาชิกในชุมชน

5. **ประเด็นเรื่องความปลอดภัย**: ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง การลดจำนวนปศุสัตว์อาจทำให้สถานการณ์ความปลอดภัยแย่ลงเนื่องจากมีธุรกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายเงินจำนวนมาก ก่อนจะตัดสินใจลดจำนวนปศุสัตว์ลง ควรประเมินความเป็นไปได้ของการเคลื่อนย้ายเงินสดในพื้นที่ และประเมินว่าการลดจำนวนปศุสัตว์ลงนี้จะยิ่งทำให้สถานการณ์ความไม่ปลอดภัยที่เป็นอยู่ ทวีความร้ายแรงขึ้นหรือไม่

ส่วนที่ 2: การเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก

มาตรฐานในการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกข้อ 1: ให้การสนับสนุนการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกสำหรับสัตว์ที่สามารถซื้อขายได้

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ประเมินความเป็นไปได้ของตลาดปศุสัตว์และระบุตัวผู้ค้า/ผู้ส่งออก/เจ้าของปศุสัตว์/ผู้ประกอบการขุนสัตว์ส่งขายในท้องถิ่น/ระดับประเทศ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1 และ 2)

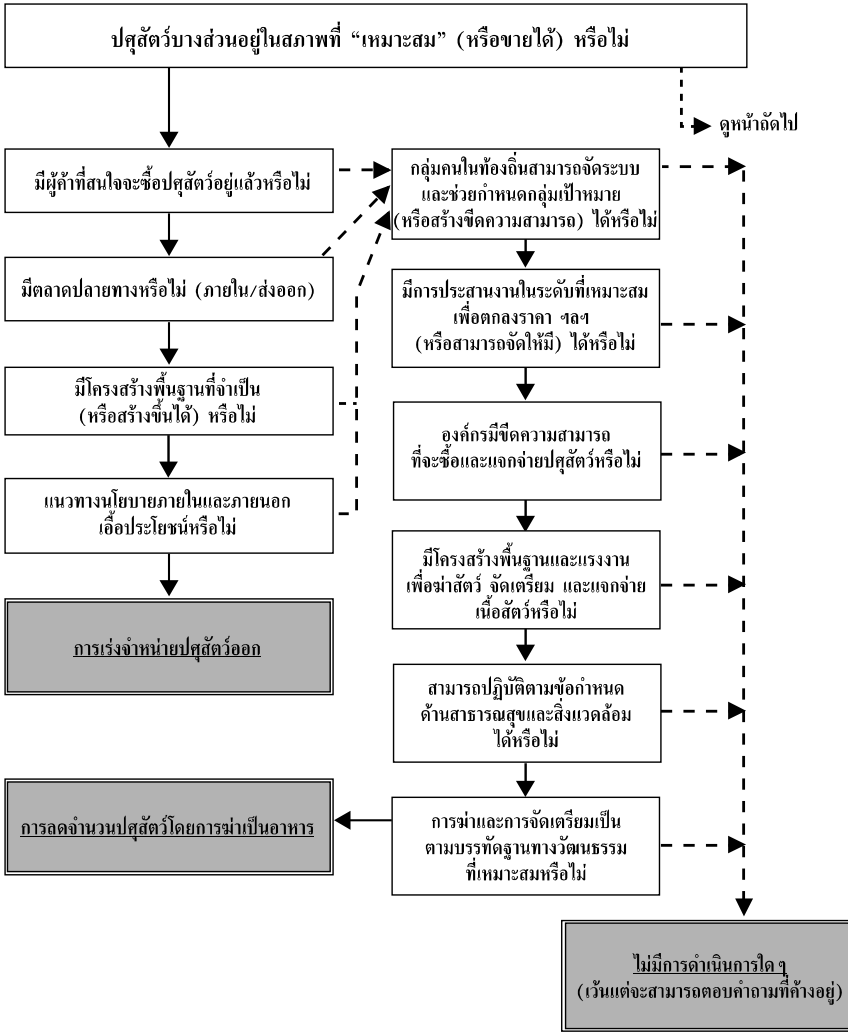

คำอธิบายสัญลักษณ์: ⟶ = "ใช่" - -> = "ไม่ใช่"

หมายเหตุ: "ไม่มีการดำเนินการใดๆ" (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)" หมายความว่า ควรจัดการฝึกอบรมเพิ่มเติมหรือเพิ่มขีดความสามารถเพื่อให้สามารถตอบว่า "ใช่" สำหรับคำถามสำคัญที่ค้างอยู่ แต่ไม่ได้หมายความว่า ไม่ควรให้ความช่วยเหลือใดๆ

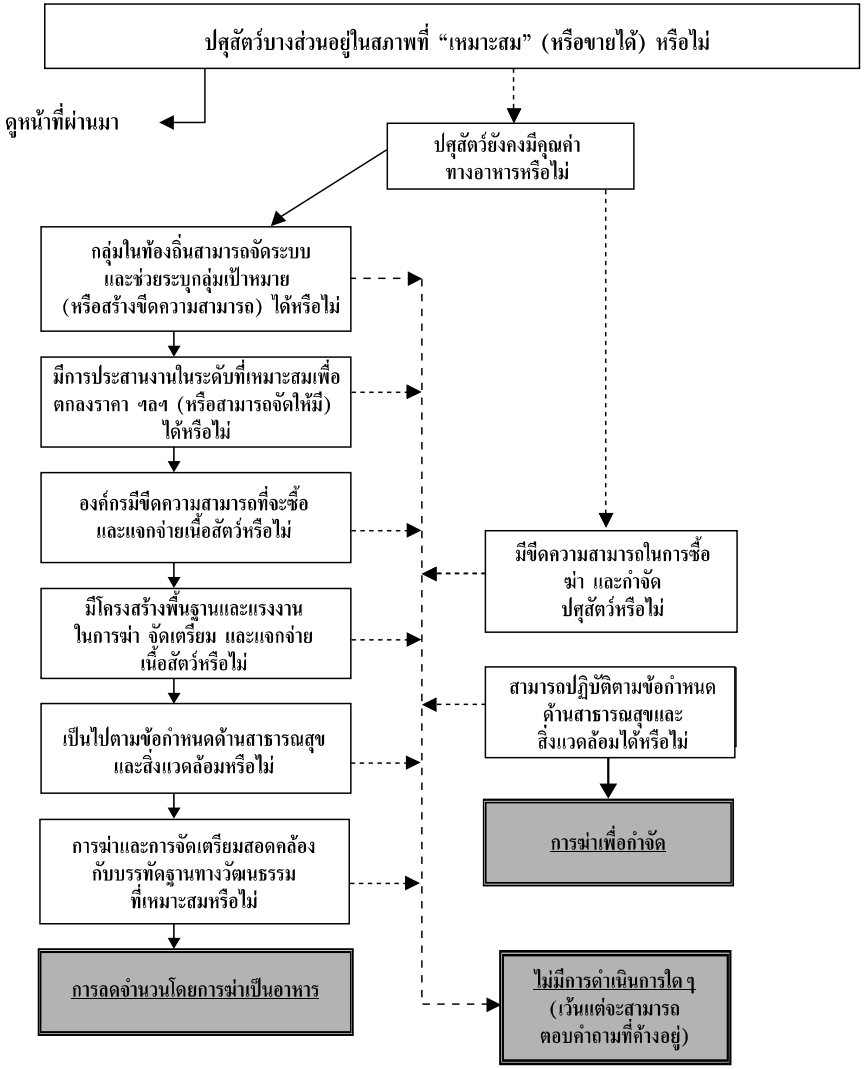

รูปที่ 4.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเลือกวิธีการลดจำนวนปศุสัตว์

- มีการปรึกษาหารือและเจรจาต่อรองโดยผ่านศูนย์ประสานงาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการเลือกพื้นที่ที่จะให้ความช่วยเหลือโดยคำนึงถึงความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการตกลงเรื่องการเลือกปศุสัตว์และนโยบายการกำหนดราคากับชุมชนท้องถิ่นและผู้ค้า (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- มีการประเมินข้อกำหนดการจัดเก็บภาษีและระบบราชการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)
- มีการประเมินการให้การสนับสนุนที่สำคัญ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)
- มีการให้การสนับสนุนและการติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 8)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมินตลาดปศุสัตว์ที่เป็นไปได้**: ในแผนริเริ่มการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก (ถ้าทำได้) ต้องมีการประเมินความต้องการปศุสัตว์ของตลาดส่งออกในระดับประเทศ เพื่อรองรับจำนวนปศุสัตว์ที่มีมากเกินไปในช่วงเวลาสั้นๆ สัตว์ซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะแล้งอาจจะขายได้ไม่ดีในตลาดปลายทางหรือตลาดส่งออก แต่เจ้าของฟาร์มปศุสัตว์และผู้ประกอบการขุนสัตว์เพื่อส่งขายสามารถใช้โอกาสนี้ในการซื้อสัตว์ที่อ่อนแอไปฟื้นฟูสภาพได้ ในบางประเทศ มีฟาร์มปศุสัตว์ให้เช่าและผู้ค้าปศุสัตว์อาจใช้สถานที่ดังกล่าวให้เป็นประโยชน์จนกว่าจะสามารถขายสัตว์เหล่านั้นได้ อาจมีการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ เครือข่ายผู้ค้า และรูปแบบของอุปสงค์และอุปทานในระดับประเทศ นอกจากนี้สมาชิกของศูนย์ประสานงานยังสามารถให้ข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับพื้นที่ดำเนินการที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ค้าในการลดจำนวนปศุสัตว์ด้วย
2. **การระบุผู้ค้าที่สำคัญ**: เนื่องจากผู้ค้ามีบทบาทสำคัญในการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก จึงต้องระบุตัวผู้ค้า/ผู้ส่งออกปศุสัตว์ เจ้าของฟาร์มปศุสัตว์ และผู้ประกอบการขุนอาหารให้ได้โดยเร็วที่สุด ในกรณีที่ไม่มีรายชื่อสมาชิกในทำเนียบการค้าของสมาคมที่เกี่ยวข้อง ให้ใช้วิธีการสอบถามโดยตรง อย่างไรก็ตาม ควรคาดการณ์ไว้ว่าผู้ประกอบการบางรายอาจไม่ยินดีเข้าร่วมการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกเนื่องจากขาดแคลนทุนหรือขาดศักยภาพด้านอื่นๆ หากเป็นไปได้ ควรระบุผู้ค้าที่มุ่งมั่นที่จะเข้าร่วมโดยมีความสนใจและมีศักยภาพจำนวนหนึ่งเพื่อดำเนินการตามแผนริเริ่มนี้ให้สำเร็จ (ดูกรณีศึกษา 4.1 ในบทกรณีศึกษา)

3. **การปรึกษาและการเจรจาผ่านศูนย์ประสานงาน**: ควรจัดตั้งศูนย์ประสานงานซึ่งประกอบด้วยผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ เพื่อกำกับดูแลกระบวนการในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น ศูนย์นี้ควรจัดการประชุมผู้ค้า ผู้ส่งออก ผู้ประกอบการขุนอาหาร และเจ้าของฟาร์มปศุสัตว์ที่สนใจเพื่อประเมินและหารือเกี่ยวกับสถานการณ์และบทบาทการมีส่วนร่วมของแต่ละฝ่ายในการเร่งจำหน่ายออก นอกจากนี้ หากเป็นไปได้และเหมาะสม ตัวแทนชุมชนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการประชุมนี้ด้วย เพื่อให้มีการหารือกันโดยละเอียดมากขึ้นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ผู้ค้าต้องการดำเนินการและประเภทการสนับสนุนที่พวกเขาต้องการจากรัฐบาล หน่วยงานกำกับดูแลในท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) และกลุ่มประชาคมต่างๆ นอกจากนี้ การประชุมยังช่วยประเมินการสนับสนุนประเภทต่างๆ ที่หน่วยงานท้องถิ่นสามารถจัดหาให้ได้อีกด้วย
4. **พื้นที่ให้ความช่วยเหลือ**: การเลือกพื้นที่ให้ความช่วยเหลือควรเป็นไปตามการประเมินสถานการณ์ความปลอดภัย (ตามที่ระบุไว้ในมาตรฐานข้อ 1 ข้างต้น เนื่องจากผู้ค้าย่อมไม่ต้องการเข้าไปในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย) และความพร้อมของโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม เช่น ถนน และคอกสัตว์
5. **การเลือกปศุสัตว์และการกำหนดราคา**: เนื่องจากการเร่งจำหน่ายออกมุ่งเน้นที่การจัดตั้งและส่งเสริมการค้าในระยะยาวระหว่างเจ้าของปศุสัตว์กับผู้ค้าในภาคเอกชน ซึ่งสามารถดำเนินการต่อในช่วงเวลาปกติที่ไม่เกิดภัยพิบัติ เพื่อช่วยส่งเสริมรายได้และความเป็นอยู่ของเจ้าของปศุสัตว์ ชนิดของปศุสัตว์ที่จะขายจึงควรสอดคล้องกับการตลาดใน “เวลาปกติ” มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นสัตว์เพศผู้ที่มีจำนวนมากเกินไป โดยส่วนใหญ่แล้ว เจ้าของปศุสัตว์จะมีกลยุทธ์การตลาดของตนและมีความรู้ที่กว้างขวางเกี่ยวกับปศุสัตว์ที่เหมาะสำหรับขาย นอกจากนี้ ควรหารือเกี่ยวกับนโยบายการกำหนดราคาปศุสัตว์กับผู้ค้าและชุมชน เพื่อให้มีการกำหนดราคาที่เป็นธรรม
6. **ข้อกำหนดด้านการจัดเก็บภาษีและระบบราชการ**: ข้อกำหนดด้านการจัดเก็บภาษีและระบบราชการสำหรับการซื้อและการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ไม่ว่าจะภายในประเทศหรือเพื่อส่งออกนั้น จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ และในบางกรณีอาจจำกัดความสามารถของผู้ค้าภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออก

ควรมีการประเมินข้อกำหนดเหล่านี้ในขั้นตอนการวางแผน และพยายามส่งเสริมการเคลื่อนย้ายและการค้าปศุสัตว์ หากเหมาะสม

7. **การประเมินการสนับสนุนที่สำคัญ**: ตั้งแต่ตอนต้นของการให้ความช่วยเหลือ จะต้องมีการอธิบายเกี่ยวกับประเภทของการสนับสนุนที่องค์กรภายนอก (ไม่ว่าจะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรให้ความช่วยเหลืออื่นๆ) จะให้แก่ผู้ค้า เพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ค้าเกิดความคาดหวังที่ไม่เป็นจริง ในการสนับสนุนให้เกิดการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ในตลาดระยะยาวแบบยั่งยืน ควรให้การสนับสนุนน้อยที่สุดเท่าที่จำเป็นเพื่อให้เกิดกระบวนการดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระยะเริ่มแรก โดยการสนับสนุนนี้อาจมีหลายรูปแบบ รูปแบบแรกที่ง่ายที่สุดคือ การอำนวยความสะดวกด้านการสื่อสารระหว่างผู้ค้าที่สนใจกับเจ้าของปศุสัตว์ รวมถึงการให้ข้อมูลการติดต่อแก่ผู้นำในท้องถิ่นซึ่งสามารถจัดสถานที่ซื้อขายชั่วคราวและวันที่ซื้อขาย รวมทั้งจัดให้มีคอกสัตว์ชั่วคราว การจัดเตรียมความปลอดภัย การจัดหาอาหารสัตว์และ/หรือน้ำ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังอาจรวมถึงการอำนวยความสะดวกในการติดต่อธุรกิจสำหรับการสร้างสำนักงานชั่วคราว ตัวแทนในท้องถิ่น ฯลฯ ผู้ที่มีบทบาทในการอำนวยความสะดวกได้ดีที่สุดคือองค์กรที่มีเจ้าหน้าที่ประจำอยู่ภาคสนาม และมีประสบการณ์ความรู้เกี่ยวกับพื้นที่นั้นๆ รูปแบบที่สองคือการให้สินเชื่อแก่ผู้ค้าที่สนใจ (หรือการอำนวยความสะดวกด้านการให้สินเชื่อโดยบุคคลอื่น) ดังที่กล่าวข้างต้น แนวทางของนโยบาย (ทั้งภายในและภายนอกองค์กร) นับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความเป็นไปได้ของการสนับสนุนประเภทนี้ รูปแบบที่สามคือ การสนับสนุนระบบการขนส่งและจัดสรรทรัพยากรในลักษณะของการจัดหาคอกสัตว์ที่ปลอดภัย การจัดหาน้ำหรืออาหารสัตว์ หรือการดูแลสุขภาพสัตว์จนกว่าจะมีการขนส่งสัตว์ รูปแบบสุดท้ายคือ บางองค์กรอาจให้เงินช่วยเหลือด้านการขนส่งให้แก่ผู้ค้า แม้ว่าบางฝ่ายจะวิจารณ์ว่าวิธีนี้อาจทำลายความยั่งยืนและความเป็นอิสระของการค้าในตลาดปศุสัตว์ ซึ่งเป็นสิ่งที่การเร่งจำหน่ายออกควรจะส่งเสริมเพื่อให้เกิดรายได้ในระยะยาว
8. **การสนับสนุนและการติดตามอย่างต่อเนื่อง:** ควรมีการประเมินความจำเป็นของการสนับสนุนแบบต่อเนื่องในระยะแรกเริ่มเพื่อให้แน่ใจว่าหน่วยงานต่างๆ มีขีดความสามารถในการให้ความช่วยเหลือนี้ระหว่างการดำเนินการ ซึ่งอาจใช้รูปแบบการตัดสินข้อโต้แย้งในท้องถิ่นหรือตรวจสอบว่ามีการชำระเงินตรงเวลา รวมทั้งการตรวจสอบราคาเพื่อป้องกันมิให้มีการเอาเปรียบของเจ้าของปศุสัตว์ สิ่งสำคัญคือมี

การเก็บบันทึกข้อมูลเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการดำเนินงานเพื่อประเมินมูลค่าและผลกระทบ รวมทั้งจัดทำเอกสารแนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ

ส่วนที่ 3: การลดจำนวนโดยการฆ่า

มาตรฐานการลดจำนวนโดยการฆ่าข้อ 1: การลดจำนวนโดยการฆ่า
การสร้างประโยชน์จากปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติโดยช่วยให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบได้รับเนื้อสัตว์และ/หรือเงินสด

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการกำหนดสถานที่และวันที่ซื้อขายโดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการกำหนดราคาซื้อขายสำหรับสัตว์แต่ละพันธุ์และตกลงเรื่องวิธีการจ่ายเงิน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2 และ 3)
- มีการระบุครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ และตกลงกับชุมชนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการตรวจสอบความเป็นไปได้ในการจัดตั้งและทำงานร่วมกับ “คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์” (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- มีการเลือกปศุสัตว์โดยพิจารณาถึงชนิดของสัตว์ที่เหมาะสมที่สุดโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)
- มีการระบุวิธีการจัดซื้อ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)
- มีการตัดสินใจว่าจะแจกจ่ายเนื้อสดหรือเนื้อแห้ง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 8)
- วิธีการฆ่า การจัดเตรียม และการถนอมอาหารเป็นไปตามบรรทัดฐานที่ยอมรับกันในท้องถิ่นและมาตรฐานสากล (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 9)
- การฆ่าสัตว์เป็นอาหารไม่มีความเสี่ยงของโรคระบาดสัตว์ที่สำคัญหรือความเสี่ยงด้านสุขภาพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 10)
- มีการประเมินกระบวนการกำจัดหนังสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 11)

- หากไม่มีทางเลือกอื่น อาจพิจารณาการฆ่าเพื่อกำจัดปศุสัตว์ที่ชุบผอมอย่างรุนแรง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 12)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การกำหนดสถานที่และวันที่ซื้อขาย**: การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดสถานที่และวันที่ซื้อเป็นสิ่งสำคัญเพื่อรับรองถึงความมีประสิทธิภาพและการเลือกสถานที่ที่เหมาะสม การจัดให้มีสถานที่ซื้อขายใกล้กับหมู่บ้านจะช่วยให้ชุมชนสามารถหลีกเลี่ยงปัญหาที่จะต้องนำสัตว์ที่อ่อนแอเดินทางไปยังตลาดที่มีอยู่ทั่วไป ควรมีการกำหนดวันซื้อขายล่วงหน้าเพื่อให้มีเวลาเพียงพอในการแจ้งเจ้าของปศุสัตว์และช่วยให้เจ้าหน้าที่สามารถเดินทางไปสถานที่ซื้อขายแต่ละแห่งตามวันที่ที่กำหนด ทั้งนี้จำนวนสถานที่และวันที่จะขึ้นอยู่กับหน่วยงานและขีดความสามารถของท้องถิ่นในการจัดให้มีตลาดชั่วคราว (ดูกรณีศึกษา 4.5 ในบทกรณีศึกษา)
2. **การกำหนดราคาซื้อสำหรับสัตว์แต่ละพันธุ์**: ควรมีการตกลงกันล่วงหน้าเกี่ยวกับราคาซื้อขายสัตว์พันธุ์ต่างๆ โดยผ่านศูนย์ประสานงานและโดยการเจรจากับชุมชนท้องถิ่น ข้อตกลงระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่ดำเนินโครงการเป็นสิ่งสำคัญเพื่อไม่ให้เกิด “การแข่งขัน” กันระหว่างพื้นที่ที่อยู่ใกล้กัน และศูนย์ประสานงานมีบทบาทสำคัญในการประสานเรื่องเหล่านี้ เมื่อบรรลุข้อตกลงแล้ว ควรมีการแจ้งราคาที่กำหนดสำหรับพันธุ์สัตว์แต่ละพันธุ์ให้สมาชิกทุกคนในชุมชนทราบโดยจัดให้มีการประชุมที่เปิดเผยเพื่อเกิดความโปร่งใส ราคาซื้อขายนี้อาจไม่จำเป็นต้องเป็นราคาตลาดในปัจจุบัน เนื่องจากราคาดังกล่าวอาจต่ำเกินกว่าจะให้ประโยชน์แก่ผู้ขายได้ แต่ก็ไม่ควรกำหนดราคาสูงจนทำให้ตลาดท้องถิ่นปั่นป่วนหรือทำให้โครงการช่วยเหลือไม่ครอบคลุมในวงกว้าง
3. **การตกลงวิธีการชำระเงิน**: การเดินทางโดยถือเงินสดจำนวนมากและการจ่ายเงินในพื้นที่ห่างไกลอาจทำให้เกิดความกังวลขึ้นได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภูมิภาคที่ไม่ปลอดภัย ควรเจรจากับชุมชนถึงวิธีการชำระเงินก่อนการดำเนินงาน รวมทั้งพูดคุยกันถึงความเป็นไปได้ที่จะใช้ระบบคูปองซึ่งแลกเป็นเงินสดในภายหลังในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย (ดูกรณีศึกษา 4.4 ในบทกรณีศึกษา)

4. **การระบุครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือ**: ควรมีการระบุตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือโดยผ่านกระบวนการที่ชุมชนเป็นผู้กำหนดโดยอิงตามหลักเกณฑ์การพิจารณาความเสี่ยงและการระบุกลุ่มเป้าหมายที่สำคัญดังกล่าวข้างต้น นั่นคือ ผู้ที่มีสิทธิขายสัตว์ ผู้ที่ควรจะได้รับเนื้อสัตว์ ผู้ที่ควรจะได้รับการจ้างงาน (หากเหมาะสม) ในการฆ่าและจัดเตรียมเนื้อสัตว์ รวมถึงผู้ที่อาจมีสัญญาซื้อสัตว์ในนามของโครงการ ควรมีการเจรจากับชุมชนเกี่ยวกับความช่วยเหลือในรูปแบบอื่นที่ชุมชนยินดีจะให้การสนับสนุนโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นการช่วยดูแลด้านความปลอดภัย ไปจนถึงความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือการบริหารจัดการ ตลอดจนการประสานงานกิจกรรม
5. **การจัดตั้งและทำงานกับ "คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์"**: อาจมีการสำรวจความเป็นไปได้ในการจัดตั้ง "คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์" โดยคณะกรรมการดังกล่าวอาจรับผิดชอบในการระบุผู้ได้รับความช่วยเหลือ ควบคุมดูแลการปฏิบัติงาน และตรวจสอบว่ามีการแจกจ่ายตามนั้นจริง รวมทั้งกำหนดความรับผิดชอบสำหรับการนำไปปฏิบัติภายในชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือ นอกจากนี้ คณะกรรมการยังมีหน้าที่ถ่วงดุลกับ "คณะกรรมการจัดสรรอาหารเพื่อบรรเทาทุกข์" ซึ่งอาจตั้งขึ้นเพื่อแจกจ่ายอาหาร (ดูกรณีศึกษา 4.6 ในบทกรณีศึกษา) และอาจมีการกำหนดบทบาทอื่นๆ ตามบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมและทักษะในท้องถิ่น เช่น ผู้หญิงมักจะมีทักษะในการเตรียมเนื้อสัตว์และถนอมอาหาร ส่วนผู้ชายอาจจะดูแลควบคุมปศุสัตว์ รวมทั้งหั่นเนื้อและ/หรือป้องกันดูแลเนื้อสัตว์
6. **การคัดเลือกปศุสัตว์**: การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารควรจะเน้นที่ปศุสัตว์ที่ไม่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์ กล่าวคือตัวผู้ที่อยู่ในสภาพอ่อนแอและมีจำนวนมากเกินไป ตัวผู้ที่มีอายุมาก และตัวเมียที่ไม่เป็นที่ต้องการ ในภาวะภัยพิบัติร้ายแรง อาจมีการพิจารณาปัจจัยอื่นๆ เช่น สัตว์ที่เจ็บป่วยง่ายจากภาวะแล้งและโรค ในบางกรณีอาจพิจารณาฆ่าเพื่อกำจัดปศุสัตว์ที่ซูบผอมอย่างรุนแรงซึ่งมีมูลค่าต่ำ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 12 ด้านล่าง)
7. **การระบุวิธีการจัดซื้อ**: โครงการลดจำนวนปศุสัตว์อาจซื้อปศุสัตว์จากเจ้าของโดยตรงหรือทำสัญญารับเหมาการจัดซื้อจากกลุ่มในชุมชน (เช่น กลุ่มสตรีหรือสหกรณ์ -- ดูกรณีศึกษา 4.3 ในบทกรณีศึกษา) วิธีนี้จะช่วยลดบทบาทขององค์กรในกระบวนการจัดซื้อ และให้ประโยชน์ทางการเงินแก่กลุ่มต่างๆ ในชุมชน นอกจากนี้ ยังทำให้แผน

ริเริ่มนี้ส่งผลต่อชุมชนที่อยู่ห่างไกลเนื่องจากผู้รับเหมาอาจเสาะหาสัตว์จากพื้นที่ที่อยู่ห่างไกล ควรมีการแจ้งราคาที่องค์กรซื้อพันธุ์สัตว์แต่ละพันธุ์จากผู้รับเหมา และราคาที่ผู้รับเหมาซื้อจากผู้ผลิต เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทราบโดยเป็นส่วนหนึ่งของข้อตกลงการกำหนดราคาอย่างโปร่งใส

8. **การพิจารณาแจกจ่ายเนื้อสดหรือเนื้อแห้ง**: ในการปรึกษากับชุมชนอย่างใกล้ชิด จะต้องมีการตัดสินใจว่าจะแจกจ่ายเนื้อสดหรือเนื้อแห้ง โดยทั่วไป ชุมชนมักต้องการเนื้อสดมากกว่า แม้ว่าเนื้อแห้งจะมีโปรตีนสูงกว่าเนื้อสดก็ตาม เนื้อแห้งยังมีข้อดีคือ สามารถฆ่าปศุสัตว์เป็นอาหารได้ครั้งละมากๆ และมีการแจกจ่ายอย่างทั่วถึงกันมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อสดซึ่งต้องแจกจ่ายในทันทีและครอบคลุมพื้นที่ได้จำกัด ทว่าในอีกแง่หนึ่ง เนื้อแห้งต้องมีการจัดเตรียมเพิ่มเติม มีการจัดหาน้ำที่ดี และความพร้อมของสถานที่จัดเก็บเนื้อในระยะสั้นเป็นอย่างน้อย การแจกจ่ายเนื้อสดต้องดำเนินการเป็นประจำเพื่อให้ได้รับเงินสดตอบแทนสำหรับสัตว์ที่อ่อนแอและให้เนื้อสัตว์แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติตลอดช่วงเวลาที่เกิดภัยพิบัติ เนื่องจากการแจกจ่ายแต่ละครั้งอาจมีปริมาณเนื้อสัตว์ที่สามารถบริโภคได้ภายในเวลาไม่กี่วัน
9. **วิธีการฆ่า**: วิธีการฆ่า ชำแหละ และวิธีการถนอมอาหาร (ถ้าทำเป็นเนื้อแห้ง) ควรเป็นไปตามบรรทัดฐานของท้องถิ่นในส่วนของข้อกำหนดทางศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี และ/หรือรสนิยม โดยต้องมีโครงสร้างพื้นฐาน เช่น พื้นที่ชำแหละสัตว์ชั่วคราวหรือถาวร รวมถึงแรงงานที่เพียงพอสำหรับดำเนินการ ในบางชุมชน มีการต้มเนื้อสัตว์ก่อนทำให้แห้งขณะที่ชุมชนอื่นๆ อาจโรยเกลือและนำไปตากแห้ง องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organisation for Animal Health – OIE) ได้กำหนดแนวทางการฆ่าสัตว์โดยเป็นส่วนหนึ่งของหลักเกณฑ์ด้านสุขภาพสัตว์บก (Terrestrial Animal Health Code) เพื่อเป็นมาตรฐานสากลสำหรับกระบวนการฆ่าสัตว์ (www.oid.int/eng/normes/mcode/en_chapitre_3.7.5.htm) นอกจากนี้ ควรศึกษาแนวทางการตรวจสอบเนื้อสัตว์ก่อนที่สัตว์จะตายและหลังจากตายแล้ว (www.oid.int/eng/normes/mcode/en_chapitre_3.10.1.html)
10. **ความเสี่ยงด้านสุขภาพ**: โรคติดต่อที่แพร่กระจายอย่างรวดเร็ว เช่น โรคแอนแทรกซ์และไข้ริฟต์วาลเลย์ (Rift Valley Fever) เป็นโรคที่ถ่ายทอดสู่คนได้ง่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีสภาพร่างกายอ่อนแอเนื่องจากภาวะภัยพิบัติ เช่น ภาวะแล้ง การฆ่าสัตว์จำนวนมากในสถานที่เดียวกันอาจทำให้เกิดการแพร่กระจายของโรคเหล่านี้และโรคอื่นๆ จึงควรมีการตรวจสอบโดยเจ้าหน้าที่ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมทั้งก่อนและหลังจากที่สัตว์ตาย และมี

การหมุนเวียนสถานที่ฆ่าสัตว์เพื่อลดความเสี่ยงให้น้อยที่สุด ควรมีการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพที่อาจเกิดขึ้นโดยละเอียดก่อนที่จะเลือกการให้ความช่วยเหลือโดยลดจำนวนปศุสัตว์ (ดูบทที่ 5 บริการด้านสัตวแพทย์)

11. **การตัดสินใจเรื่องการกำจัดหนังสัตว์**: การกำจัดหนังสัตว์ (ด้วยการขาย) ทำให้ชุมชนจำนวนมากขึ้นหรือสมาชิกในชุมชนที่มีความเสี่ยงซึ่งมีสิทธิรวบรวมและขายหนังสัตว์มีโอกาสได้รับประโยชน์ ไม่ว่าจะจากการแจกจ่ายเนื้อสดหรือแห้ง ในบางกรณี อาจมีการจ่ายค่าแรงด้วยหนังสัตว์ (ดูกรณีศึกษา 4.3 และ 4.5 ในบทกรณีศึกษา)
12. **การกำจัดโดยการฆ่า**: หากไม่มีทางเลือกอื่นในการลดจำนวนปศุสัตว์และชุมชนยังคงต้องการความช่วยเหลือโดยตรงจากการซื้อสัตว์ที่อ่อนแอด้วยเงินสด ก็อาจพิจารณาวิธีการกำจัดโดยการฆ่า เมื่อคำนึงถึงการสนับสนุนด้านการจัดการที่มีต้นทุนสูง ค่าใช้จ่ายที่สูง และความไม่ยั่งยืนของการดำเนินการดังกล่าว ก็ควรเลือกใช้วิธีการกำจัดโดยการฆ่าเป็นวิธีสุดท้ายในระยะที่เกิดภัยพิบัติเท่านั้น สิ่งที่สำคัญคือชุมชนต้องมีบทบาทในการคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือและการจัดการ รวมทั้งการประสานงานกิจกรรมเหล่านี้ให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยผ่านสถาบันหรือคณะกรรมการท้องถิ่นที่จัดตั้งขึ้นเพื่อจุดประสงค์นี้ ดังที่กล่าวข้างต้น การฆ่าควรจะเป็นไปตามบรรทัดฐานของชุมชนในแง่ศาสนาและ/หรือวัฒนธรรมท้องถิ่น และในสภาพที่ถูกสุขลักษณะเพื่อลดความเสี่ยงของโรคและการติดเชื้อให้เหลือน้อยที่สุด โปรดดูแนวทางขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศตามที่กล่าวข้างต้นในบันทึกแนวทางปฏิบัติ 9 และแนวทางการฆ่าสัตว์เพื่อควบคุมโรค (www.oie.int/eng/normes/mcode/en_chapitre_3.7.6.htm)

หมายเหตุ

1. ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหลายครั้ง การเร่งจำหน่ายออกอาจไม่เหมาะสม เนื่องจากมีเวลาเตรียมการรับมือกับภัยพิบัติน้อย และหลังจากนั้น ปศุสัตว์ที่รอดชีวิตอาจไม่มีความเสี่ยงอีกต่อไป อย่างไรก็ตาม มีตัวอย่างที่แสดงว่ากรณีนี้ไม่เป็นปัญหา เช่น สัตว์จำนวนมากถูกฆ่าในเหตุการณ์แผ่นดินไหวที่ประเทศปากีสถาน สัตว์ที่รอดชีวิตบางตัวถูกขายในเวลาไม่กี่เดือนต่อมาด้วยเหตุผลหลายประการ อาทิเช่น ได้รับบาดเจ็บ ขาดอาหารสัตว์และที่อยู่อาศัย ขาดแคลนเงินสด ขาดแรงงาน ในสถานการณ์เหล่านี้ การเร่งจำหน่ายออกอาจทำให้ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบได้ประโยชน์ที่สำคัญ (Roger Lough, pers.com)

ภาคผนวก 4.1 รายการตรวจสอบการประเมินเพื่อลดจำนวนปศุสัตว์

- ภาวะภัยพิบัติกำลังอยู่ในระยะใด
- ปศุสัตว์ที่กำลังจะนำออกขายในตลาดมีสภาพอย่างไร
- ปศุสัตว์ที่กำลังจะนำออกขายในตลาดมีจำนวนเพิ่มขึ้นหรือไม่
- ราคาปศุสัตว์เป็นอย่างไร
- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกำลังดำเนินการอย่างไรในพื้นที่นั้น
- สามารถจัดตั้งศูนย์ประสานงานได้หรือไม่
- พื้นที่นั้นปลอดภัยสำหรับการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์และเงินสดหรือไม่
- มีองค์กรในท้องถิ่นที่สามารถอำนวยความสะดวกในการลดจำนวนปศุสัตว์หรือไม่ องค์กรเหล่านั้นมีบทบาทอย่างไร

สำหรับการเร่งจำหน่ายออก:

- มีผู้ค้าที่ดำเนินงานในพื้นที่แล้วหรือไม่
- มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อให้สามารถเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกหรือไม่
- มีคอกสัตว์ (ชั่วคราว) หรือไม่
- มีเส้นทางสำหรับรถบรรทุกหรือไม่
- มีอาหารสัตว์และน้ำหรือไม่
- มีข้อจำกัดด้านนโยบายที่สำคัญในการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์และการค้าขายหรือไม่
- ข้อจำกัดใดที่ขัดขวางมิให้กลุ่มที่มีความเสี่ยงมากที่สุดเข้าถึงตลาดได้

สำหรับการลดจำนวนโดยการฆ่าเป็นอาหาร:

- มีสถานที่ใดบ้างสำหรับการฆ่าสัตว์
- มีข้อกำหนดทางศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการฆ่าปศุสัตว์หรือไม่ อย่างไร
- มีการกำหนดบทบาททางด้านเพศของท้องถิ่นหรือไม่อย่างไร ในเรื่องเกี่ยวกับการฆ่า การเตรียมเนื้อสัตว์ การถลกหนัง และอื่นๆ

- ชุมชน ครอบครัว และบุคคลใดที่มีความเสี่ยงมากที่สุดและได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ ซึ่งเป็นผู้ที่อาจได้รับประโยชน์จากการลดจำนวนปศุสัตว์
- ควรจัดตั้งตลาดชั่วคราวเพื่อให้เข้าถึงหมู่บ้านที่ห่างไกลหรือไม่
- ควรกำหนดกลุ่มที่มีความเสี่ยงกลุ่มใดเป็นกลุ่มเป้าหมายที่ควรได้รับเนื้อสัตว์จากการลดจำนวนปศุสัตว์
- บุคคลใดที่น่าจะได้รับประโยชน์จากโอกาสการจ้างงานเมื่อมีการลดจำนวนปศุสัตว์
- สามารถจัดตั้งระบบในการกำจัดหนังสัตว์ได้หรือไม่

ภาคผนวก 4.2 รายการตรวจสอบการติดตามและการประเมินผลโครงการลดจำนวนปศุสัตว์

รายการตรวจสอบต่อไปนี้เป็นรายการโดยย่อที่องค์กรต่างๆ อาจนำไปปรับใช้ในระดับชุมชนหรือครัวเรือน (ดูมาตรฐานสากล 5 เกี่ยวกับการประเมินผลกระทบ) และนำไปประยุกต์ใช้กับหลักวิธีต่างๆ

การเร่งจำหน่ายออก

กระบวนการ:

- ระยะของภาวะภัยพิบัติ (เตรียมพร้อม เตือนภัย ภาวะภัยพิบัติ)
- การจัดทำแผนที่ตลาด โอกาส และความเสี่ยง
- การคาดการณ์อุปสงค์ในประเทศและการส่งออก
- จำนวนผู้ค้าปศุสัตว์ที่เข้าร่วม
- จำนวนพื้นที่ปฏิบัติงาน (ตลาดที่มีอยู่และตลาดชั่วคราว)
- การจัดหา (จุดบริการแจกจ่ายน้ำ คอกสัตว์ บริการด้านสัตวแพทย์ ฯลฯ) สำหรับผู้ค้าปศุสัตว์ (คุณภาพและปริมาณ)
- การจัดหาระบบขนส่ง
- จำนวนและพันธุ์สัตว์ที่ซื้อ
- มูลค่ารวมของสัตว์ที่เข้าร่วมในโครงการ
- ราคาเฉลี่ยต่อพันธุ์สัตว์
- จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือจริงเมื่อเทียบกับที่คาดไว้
- ประเภทของผู้ได้รับความช่วยเหลือ

หลังการดำเนินการ:

ผู้ค้า:

- จำนวนสัตว์ที่ตายต่อพันธุ์สัตว์หลังจากซื้อ
- ต้นทุนรวมของสัตว์ที่ตาย
- ต้นทุนของสัตว์ที่ตายต่อผู้ค้าหนึ่งราย
- ระดับกำไรที่ประเมินต่อผู้ค้าหนึ่งราย
- จุดแข็ง/จุดอ่อนของโครงการในมุมมองของผู้ค้า

ชุมชน:

- มูลค่าเฉลี่ยที่ได้รับต่อผู้ได้รับความช่วยเหลือหนึ่งราย
- สัดส่วนของรายได้ที่ใช้ (เทียบกับข้อมูลฐานหรือการรวบรวมสัตว์ก่อนเกิดภาวะภัยพิบัติ) สำหรับ
  - อาหาร
  - ค่าเล่าเรียน
  - ยารักษาโรค
  - อาหารสัตว์
  - บริการด้านสัตวแพทย์
  - เสื้อผ้า
  - การขนส่งสัตว์ไปยังสถานที่อื่น
  - การลงทุนในธุรกิจ/ปศุสัตว์ขนาดเล็ก
  - อื่นๆ
- การจัดอันดับประโยชน์ที่ได้รับสำหรับผู้ได้รับความช่วยเหลือ
- มุมมองของชุมชนที่มีต่อข้อดี/ข้อเสียของโครงการในแง่ของ
  - เวลาดำเนินการ
  - ราคา
  - การชำระเงินตรงเวลาและวิธีการชำระเงิน
  - ประเด็นอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง
- มุมมองของผู้ได้รับความช่วยเหลือที่มีต่อขีดความสามารถของตนในการเริ่มประกอบอาชีพใหม่อีกครั้ง (ความอยู่รอดของปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ ฯลฯ)

การลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหาร

กระบวนการ:

- ระยะของภาวะภัยพิบัติ (เตรียมพร้อม เตือนภัย ภาวะภัยพิบัติ)
- งบประมาณดำเนินการที่มีอยู่
- ราคาซื้อที่ประเมินแยกตามพันธุ์สัตว์
- ปริมาณการซื้อเพื่อฆ่าเป็นอาหารตามที่คาดการณ์ไว้ (แยกตามพันธุ์สัตว์)
- หลักเกณฑ์เป้าหมายและจำนวนที่คาดการณ์ไว้ รวมถึงประเภทของผู้ได้รับความช่วยเหลือ (ผู้ขาย ผู้ได้รับเนื้อสัตว์ ผู้รับเหมา การจ้างงาน ฯลฯ)
- วิธีปฏิบัติ (โดยตรงหรือผ่าน “คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์”)
- ความครอบคลุม (ศูนย์แบบคงที่หรือหมุนเวียน)
- ความถี่ในการฆ่าสัตว์ (ศูนย์ละหนึ่งครั้ง หรือเป็นประจำตลอดระยะเวลาของโครงการ)
- ข้อตกลงการซื้อ (โดยตรง หรือทำสัญญารับเหมา)

ในระหว่างและหลังการดำเนินการ:

- ความเหมาะสมของผู้รับเมื่อเทียบกับหลักเกณฑ์ในการกำหนดกลุ่มเป้าหมาย
- จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือจริง (ผู้ขาย ผู้ได้รับเนื้อสัตว์ ผู้รับเหมา ลูกจ้าง ฯลฯ)
- จำนวนสัตว์ที่ซื้อและฆ่าทั้งหมดโดยแยกตามพันธุ์สัตว์
- ระวางน้ำหนักรวมของเนื้อสัตว์ที่ชำแหละได้ (ประเมินเป็นเนื้อสดหรือแห้ง) และที่แจกจ่าย
- จำนวนเนื้อสัตว์ (สดหรือแห้ง) ที่ได้รับต่อครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ
- ราคาซื้อพันธุ์สัตว์ตามราคาจริง
- ต้นทุนรวมของปศุสัตว์ที่ซื้อ
- จำนวนผู้ขายปศุสัตว์และรายได้เฉลี่ยที่ได้รับต่อครัวเรือน
- จำนวนผู้รับเหมาและจำนวนเฉลี่ยของรายได้ที่ได้รับแยกตามผู้รับเหมาแต่ละราย (ถ้ามี)
- จำนวนลูกจ้างและจำนวนเงินเฉลี่ยที่ลูกจ้างชั่วคราวแต่ละคนได้รับ

- บทบาทของคณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ (เชิงปริมาณ)
- ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการในมุมมองของชุมชน (เรียงตามลำดับ)
- ข้อเสียของโครงการในมุมมองของชุมชน (เวลา การกำหนดเป้าหมาย ราคาซื้อ ฯลฯ)
- สัดส่วนของรายได้ (สำหรับผู้ได้รับความช่วยเหลือเป็นเงินสดทุกคน) ที่ใช้ในส่วนของ
  - อาหาร
  - ค่าเล่าเรียน
  - ยารักษาโรค
  - อาหารสัตว์
  - บริการด้านสัตวแพทย์
  - เสื้อผ้า
  - การขนส่งสัตว์ไปยังสถานที่อื่นๆ
  - การลงทุนในธุรกิจ/ปศุสัตว์ขนาดเล็ก
  - อื่นๆ

ข้อมูลอ้างอิง

Barton, D. and J. Morton (1999) 'Livestock marketing and drought mitigation in northern Kenya', Unpublished paper, NRI, London.

Gill, R. and W. Pinchack (1999) *Destocking Strategies During Drought*, Texas A&M University, College Station, Texas, http://agfacts.tamu.edu/D11/Drought/ asweb016-destocks.pdf

Morton, J. and D. Barton (2002) 'Destocking as a drought-mitigation strategy: Clarifying rationales and answering critiques', *Disasters*, 26 (3): 213–28 www. ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=1 2227590&dopt=Abstract

Toulmin, C. (1994) 'Tracking through drought: Options for destocking and restocking', in I. Scoones (ed) *Living with Uncertainty: New Directions in Pastoral Development in Africa*, pp. 95–115, Intermediate Technology Publications, London.

Turner, M. D. and T. O. Williams (2002) 'Livestock market dynamics and local vulnerabilities in the Sahel', *World Development*, 30 (4): 683 – 705(23), www.ingentaconne

ct.com/content/els/0305750x/2002/00000030/00000004/ art00133

ภาพโดย: เทอดี ลินบ์/ออกไทร Save the Children สหรัฐอเมริกา

บทที่ 5

มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับบริการด้านสัตวแพทย์

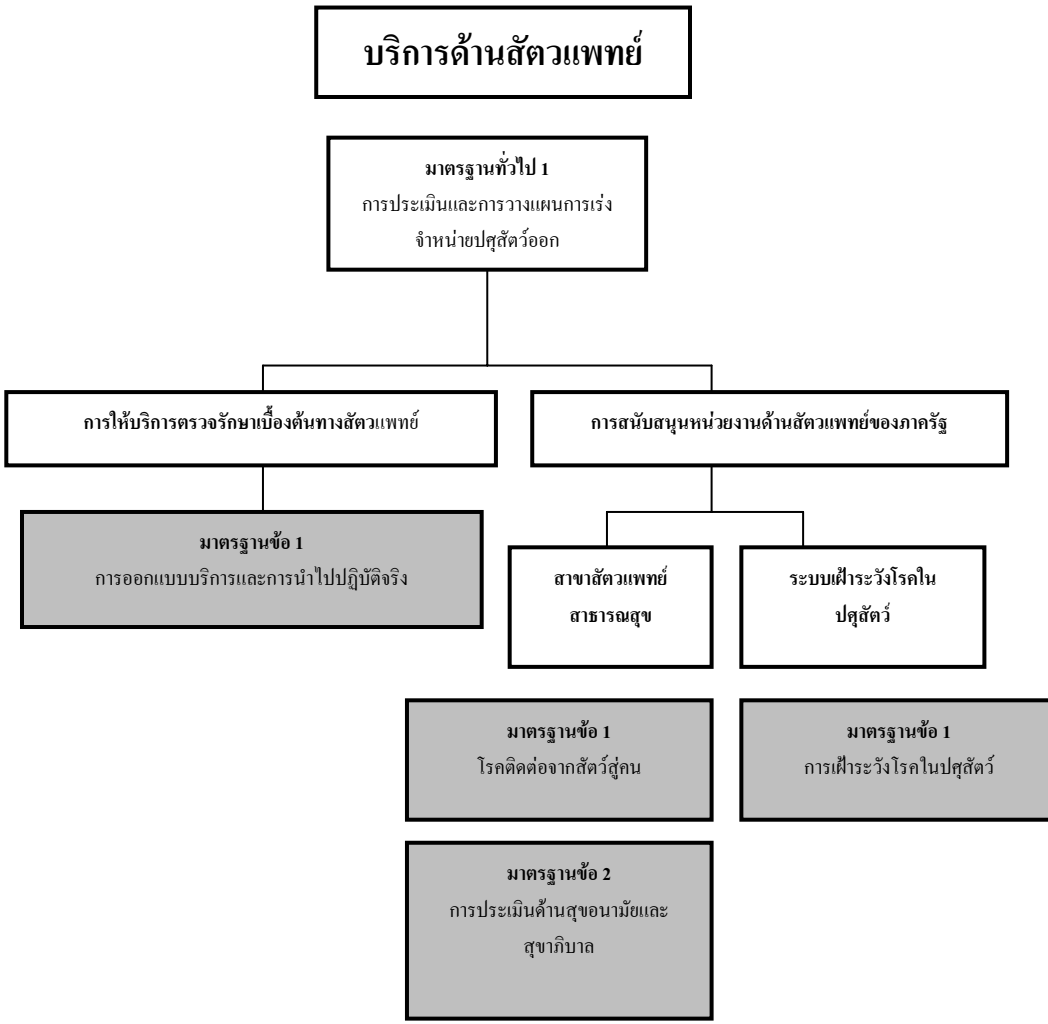
บริการด้านสัตวแพทย์
มาตรฐานทั่วไป 1
การประเมินและการวางแผนการเร่ง
จำหน่ายปศุสัตว์ออก
การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์
การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ
มาตรฐานข้อ 1
การออกแบบบริการและการนำไปปฏิบัติจริง
สาขาสัตวแพทย์
สาธารณสุข
ระบบเฝ้าระวังโรคใน
ปศุสัตว์
มาตรฐานข้อ 1
โรคติดต่อจากสัตว์สู่คน
มาตรฐานข้อ 1
การเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์
มาตรฐานข้อ 2
การประเมินด้านสุขอนามัยและ
สุขาภิบาล

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพตามมาตรฐาน LEGS

การให้บริการด้านสัตวแพทย์ในภาวะภัยพิบัติเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงชีพข้อ 2 และข้อ 3 ของ LEGS นั่นคือ

- เพื่อป้องกันปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- เพื่อผลิตปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนขึ้นมาใหม่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

บริการด้านสัตวแพทย์จะช่วยป้องกันและทำให้ปศุสัตว์มีสุขภาพแข็งแรงขึ้น และส่วนใหญ่แล้วจะช่วยให้สัตว์ยังคงมีชีวิตรอดต่อไป นอกจากนี้ การสนับสนุนดังกล่าวยังช่วยเพิ่มผลผลิตจากปศุสัตว์ในช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัติ (เนื่องจากสัตว์มีสุขภาพดีขึ้น) ดังนั้น จึงส่งผลดีต่อวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงชีพข้อแรก (คือ ให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติโดยผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์) โดยการส่งเสริมแหล่งอาหารของครัวเรือน

ความสำคัญของบริการด้านสัตวแพทย์ในการรับมือภาวะภัยพิบัติ

การให้บริการด้านสัตวแพทย์ในภาวะภัยพิบัติถือเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่จะช่วยให้ผู้คนสามารถป้องกันปศุสัตว์และรักษาผลประโยชน์ในความเป็นเจ้าของหรือการมีปศุสัตว์ได้ ทั้งนี้ ภาวะภัยพิบัติส่วนใหญ่มักจะทำให้สัตว์ต้องเผชิญความเสี่ยงด้านสุขภาพมากขึ้นและสัตว์มีความอ่อนแอต่อโรคมากขึ้น บริการด้านสัตวแพทย์จะช่วยป้องกันการสูญเสียปศุสัตว์โดยกะทันหัน เนื่องจากโรคเฉียบพลันที่ทำให้มีอัตราการตายสูง เช่น ภาวะแล้งหรือน้ำท่วมจะทำให้ปศุสัตว์อยู่ในสภาพอ่อนแอและเสี่ยงต่อการแพร่กระจายโรคมากขึ้น ในขณะที่น้ำท่วมอาจชะหน้าดินไป ก่อให้เกิดสภาวะที่เอื้อต่อการแพร่กระจายเชื้อแอนแทรกซ์ ภัยพิบัติอื่นๆ เช่น แผ่นดินไหว อาจทำให้ปศุสัตว์ได้รับบาดแผลหรือบาดเจ็บได้ ในสถานการณ์ที่ปศุสัตว์มีอัตราการตายสูง อาจใช้เวลาหลายปีกว่าชุมชนจะสามารถผลิตปศุสัตว์ใหม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นฝูงสัตว์ขนาดใหญ่ของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง หรือลาตัวเดียว วัวที่ใช้ลากสัมภาระหนึ่งคู่ หรือไก่ไม่กี่ตัวที่อาจมีส่วนสำคัญต่อวิถีการดำรงชีพ นอกจากนี้ บริการด้านสัตวแพทย์ยังช่วยจำกัดผลกระทบของโรคเรื้อรังที่อาจส่งผลต่อประโยชน์ที่ได้รับ เช่น การผลิตนม การผสมพันธุ์ หรือการใช้ปศุสัตว์เป็นสัตว์บรรทุกสัมภาระ โดยทั่วไป วัคซีนและยารักษาโรคสำหรับสัตว์นับว่ามีราคาไม่แพง เมื่อเทียบกับมูลค่าทางเศรษฐกิจ (และอื่นๆ) ของปศุสัตว์

ในอดีต การระบาดของโรคปศุสัตว์ เช่น โรครินเดอร์เปสต์ (Rinderpest) ได้ก่อให้เกิดภัยพิบัติต่อมนุษย์ อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันโรครินเดอร์เปสต์ได้ถูกขจัดให้หมดไปจากพื้นที่ส่วนใหญ่ของโลกแล้ว และมีโรคอื่นๆ อีกไม่กี่ชนิดที่ทำให้ปศุสัตว์มีอัตราการตายสูงเช่นนี้โดยครอบคลุมพื้นที่บริเวณกว้าง โรคระบาดในปศุสัตว์ยังคงอาจเกิดขึ้นได้ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ แต่ไม่มีแนวโน้มที่จะเป็นสาเหตุของภัยพิบัติดังกล่าว แนวทางและมาตรฐานของมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ฉบับนี้มิได้ครอบคลุมการป้องกันหรือควบคุมโรคระบาดในปศุสัตว์ส่วนใหญ่ที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากล เนื่องจากมีแนวทางที่กำหนดขึ้นโดยองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE) และองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) อยู่แล้ว (ดูที่ www.oie.int,www.fao.org/ag/againfo/programmes/en/empres/home.asp)

ทางเลือกในการรับมือด้านสัตวแพทย์

บทนี้จะกล่าวถึงการรับมือด้านสัตวแพทย์ที่สำคัญสองแนวทาง แนวทางแรกคือ *การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์* ซึ่งเป็นการรับมือที่สำคัญอันดับแรกในภาวะภัยพิบัติ อย่างไรก็ตาม แนวทางที่สองคือ *การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ* ก็อาจเหมาะสมเช่นกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ หรือในระยะฟื้นตัวของภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์

ในประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศ บริการด้านสัตวแพทย์อยู่ในช่วงเปลี่ยนผ่านจากการให้บริการทางคลินิกโดยภาครัฐไปสู่ภาคเอกชน ในสถานการณ์หลังเกิดภัยพิบัติ ธุรกิจสัตวแพทย์ภาคเอกชนที่กำลังเติบโตอาจเป็นแหล่งสำคัญในการให้บริการด้านสัตวแพทย์ที่มีคุณภาพ โดยทั่วไปแล้วในแต่ละประเทศ สัตวแพทย์ส่วนใหญ่จะอยู่ตามเมืองใหญ่ๆ และเขตเมือง ส่วนในพื้นที่ห่างไกล ชนบท หรือพื้นที่ชายขอบ ผู้ช่วยสัตวแพทย์จะเป็นผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ โดยอาจได้รับการว่าจ้างในช่วงภัยพิบัติเพื่อให้บริการด้านสัตวแพทย์ หรือให้บริการผ่านกลไกต่างๆ เช่น โครงการให้ความช่วยเหลือโดยการแจกคูปอง (voucher scheme)

มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์เชิงป้องกันและรักษาเมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติต่อมนุษย์นั้นแบ่งออกเป็นสองประเภทใหญ่ๆ ซึ่งสามารถดำเนินการไปพร้อมกันได้

การตรวจและรักษาสัตว์รายตัวหรือฝูงสัตว์

มาตรการช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์ในภาวะภัยพิบัติอาจมีเป้าหมายเพื่อให้การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ โดยการรักษาพยาบาลปศุสัตว์ที่เจ็บป่วยหรือการให้วัคซีนโดยผ่านบริการ ณ สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งหรือบริการเคลื่อนที่ บริการดังกล่าวอาจให้ประโยชน์ในทันทีแก่ผู้ดูแลปศุสัตว์ที่สามารถเข้าถึงบริการได้ หากการวินิจฉัยและการรักษาโรคมีคุณภาพเพียงพอ การให้บริการนี้อาจจะไม่คิดค่าใช้จ่าย โดยขอบเขตของการให้บริการจะขึ้นอยู่กับเงินทุนสนับสนุนจากองค์กรภายนอก ซึ่งโดยส่วนใหญ่แล้ว จะเข้าถึงประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติได้เพียงส่วนน้อยเท่านั้น นอกจากนี้ หากไม่มีการกำกับดูแลอย่างใกล้ชิด ก็มีความเสี่ยงที่บริการนั้นจะไม่ใช่บริการฟรีจริงและผู้ใช้อาจถูกเรียกเก็บค่าบริการ ณ จุดให้บริการ การตัดสินใจเกี่ยวกับชนิดของปศุสัตว์และโรคที่จะรักษา รวมทั้งวิธีการรักษา ขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ขององค์กรที่เกี่ยวข้องและการพิจารณาข้อมูลทางคลินิกของเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ภาคสนาม หากเจ้าหน้าที่ขององค์กรช่วยเหลือเป็นผู้ให้บริการโดยแยกออกจากผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ในท้องถิ่น จะมีความเป็นไปได้สูงที่จะส่งผลเสียต่อบริการในท้องถิ่นและกระบวนการพัฒนาระยะยาว การประสานงานเป็นเรื่องสำคัญเพื่อไม่ให้องค์กรทำงานขัดแย้งกันและส่งผลเสียต่อกัน รวมทั้งส่งผลเสียต่อผู้ให้บริการที่มีอยู่เดิมทางเลือกของระบบการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์มีเป้าหมายที่จะใช้เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ที่มีอยู่ (ในกรณีที่มีเจ้าหน้าที่อยู่แล้ว) หรือทำการคัดเลือกและฝึกอบรมผู้ช่วยสัตวแพทย์โดยเร่งด่วน วิธีการเหล่านี้จะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในท้องถิ่นและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ระบบสนับสนุนที่สามารถปรับปรุงให้ดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไปและเมื่อภาวะภัยพิบัติคลี่คลายลง อีกทั้งยังช่วยเพิ่มความสะดวกในการ

เข้าถึงบริการและความพร้อมในการให้บริการด้วย อย่างไรก็ดี ประเด็นเรื่องราคาที่สมเหตุสมผลก็สำคัญ แนวทางที่สามเกี่ยวข้องกับการค่อยๆ เรียกเก็บค่าบริการ โดยให้บริการฟรีในภาวะภัยพิบัติในระยะฉับพลัน (acute stage) และคิดค่าบริการในระยะต่อๆ มาและเมื่อกลไกตลาดปศุสัตว์เริ่มทำหน้าที่ องค์กรที่พิจารณาการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์จะต้องคำนึงถึงผลได้ผลเสียของแนวทางต่างๆ เหล่านี้ แต่ทว่าดูเหมือนจะไม่ค่อยมีหลักฐานที่ชี้ให้เห็นว่า การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ฟรีแก่สัตว์รายตัวนั้นมีประโยชน์อย่างมีนัยสำคัญต่อวิถีการดำรงชีพของประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือคุ้มค่าใช้จ่าย หรือให้บริการอย่างทั่วถึงและยุติธรรม แต่มีหลักฐานที่ค่อนข้างชัดเจนกว่าที่แสดงให้เห็นว่า ระบบผู้ช่วยสัตวแพทย์ซึ่งมีการเรียกเก็บค่าบริการในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ มีประโยชน์ต่อวิถีการดำรงชีพของประชากร โดยผลการศึกษาพบว่าอัตราการตายของปศุสัตว์ลดลง และความสะดวกในการเข้าถึงบริการ ความพร้อมในการให้บริการ และการยอมรับสูงกว่า นอกจากนี้ เมื่อออกแบบโดยใช้แนวทางการมีส่วนร่วม ระบบเหล่านี้ยังให้ทางเลือกแก่ผู้ดูแลปศุสัตว์ในแง่ของปัญหาสุขภาพที่สำคัญ ของปศุสัตว์ที่ต้องจัดการด้วย ประสบการณ์เหล่านี้แสดงให้เห็นว่า การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์เมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติต่อมนุษย์ ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของแนวทางต่างๆ เช่น

- การสนับสนุนหรือจัดให้มีระบบผู้ช่วยสัตวแพทย์โดยเร่งด่วน ภายใต้การกำกับดูแลโดยรวมของสัตวแพทย์
- การให้ความสนใจอย่างเร่งด่วนในเรื่องค่าบริการ โดยใช้โครงการให้ความช่วยเหลือในรูปคูปอง (voucher scheme) สำหรับผู้ดูแลปศุสัตว์ที่มีความเสี่ยงสูงสุด และกลับมาเรียกเก็บค่าบริการเต็มจำนวนสำหรับผู้ดูแลปศุสัตว์รายอื่นๆ โดยเร็ว
- หลักการเสนอทางเลือกในการรับบริการให้แก่ผู้ดูแลปศุสัตว์สามารถเลือกชนิดของบริการป้องกันหรือรักษาสัตว์ที่ตนต้องการสำหรับโรคอื่นๆ ทั้งหมดนอกเหนือจากที่อยู่ภายใต้นโยบายควบคุมโรคอย่างเป็นทางการ

โครงการรักษาพยาบาลหรือให้วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่

ในบางครั้ง สิ่งที่ดำเนินการไปพร้อมกันกับการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นแก่สัตว์รายตัวหรือฝูงสัตว์คือ โครงการรักษาพยาบาลหรือให้วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งมุ่งที่จะป้องกันปศุสัตว์ภายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ทั้งนี้ โครงการรักษาพยาบาลมักเน้นการใช้ยา

ต้านปรสิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับการติดเชื้อหนอนพยาธิในระบบทางเดินอาหารและการมีปรสิตภายนอก ในขณะที่โครงการให้วัคซีนมักจะครอบคลุมโรคต่างๆ เช่น แอนแทรกซ์ โรคคลอสทริเดียม โรคพาสเจอเรลโลซิส (โรคปอดจากเชื้อแบคทีเรีย) และโรคนิวคาสเซิลโดยทั่วไป โครงการรักษาพยาบาลและให้วัคซีนจะเป็นกิจกรรมแบบครั้งเดียวและดำเนินการโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายกับผู้ดูแลปศุสัตว์

โครงการรักษาพยาบาลเป็นกลุ่มใหญ่แบบครั้งเดียวมีการนำมาใช้กันอย่างแพร่หลายและเกี่ยวข้องกับยาสำหรับสัตว์ในปริมาณมาก แม้ว่าจะมีหลักฐานทางคลินิกอยู่พอสมควรที่ชี้ให้เห็นว่าโครงการรักษาพยาบาลสามารถเพิ่มความอยู่รอดและการผลิตของปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติหรือในระยะฟื้นตัวได้ แต่ไม่ค่อยมีการศึกษาเชิงปริมาณในเรื่องเหตุผลสนับสนุนด้านระบาดวิทยาหรือด้านเศรษฐกิจสำหรับโครงการเหล่านี้ หลักฐานที่มีอยู่จำกัดชี้ให้เห็นถึงผลกระทบในเชิงบวก แต่ไม่ได้จำแนกผลประโยชน์ตามชนิดของการรักษาอย่างเฉพาะเจาะจง สำหรับโครงการให้วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่แบบครั้งเดียวในภาวะภัยพิบัติสถานการณ์วิกฤตที่เกิดขึ้นกับมนุษย์อาจเกิดขึ้นในช่วงที่ไม่ใช่ระยะเวลาที่มีความเสี่ยงสูงสำหรับโรคปศุสัตว์ที่ป้องกันได้ด้วยวัคซีน ซึ่งในกรณีนี้ การให้วัคซีนจะมีผลน้อยมาก ในสถานการณ์อื่นๆ การให้วัคซีนหากดำเนินการอย่างถูกต้องเหมาะสม อาจช่วยป้องกันการตายของปศุสัตว์เนื่องจากโรคที่เกี่ยวข้องกับภาวะภัยพิบัติได้ เช่น การแพร่กระจายของโรคแอนแทรกซ์ภายหลังเหตุการณ์น้ำท่วม เช่นเดียวกับโครงการรักษาพยาบาลเป็นกลุ่มใหญ่ มีหลักฐานเชิงปริมาณอยู่ไม่มากนักเกี่ยวกับผลกระทบของการให้วัคซีนแก่ปศุสัตว์ในเกิดภาวะภัยพิบัติขึ้นกับมนุษย์ ภายในประเทศหรือพื้นที่หนึ่งๆ ควรมีการให้วัคซีนตามนโยบายการควบคุมโรคอย่างเป็นทางการโดยใช้แบบแผนการให้วัคซีนที่เป็นที่ยอมรับ รวมทั้งกำหนดช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้วัคซีนและทำการให้วัคซีนจนครบคอร์ส การมีระบบห่วงโซ่ความเย็นที่ไว้ใจได้ก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้โครงการให้วัคซีนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิผล เว้นแต่วัคซีนที่เกี่ยวข้องสามารถจัดเก็บในอุณหภูมิปกติได้ โดยทั่วไป รัฐบาลและองค์กรช่วยเหลือควรสนับสนุนโครงการให้วัคซีนในฐานะกิจกรรมการพัฒนาตามมาตรฐาน มากกว่าการให้วัคซีนในภาวะภัยพิบัติ ทั้งนี้ เมื่อมีการให้วัคซีนโดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการป้องกันโรคที่ได้รับการออกแบบมาเป็นอย่างดี จะเป็นวิธีการที่คุ้มค่าใช้จ่ายมากในการป้องกันปศุสัตว์ แม้ว่ารัฐบาลมักจะมองว่าเป็น “สินค้าสาธารณะ” (Public Good) แต่การป้องกันโรค เช่น โรคคลอสทริเดียม หรือโรคพาสเจอเรลโลซิส ถือเป็นสินค้าเอกชน (Private Good) และควรให้บริการโดยภาคเอกชน (“สินค้าสาธารณะ” อาจหมายถึง สินค้าที่

ทุกคนสามารถเข้าถึงได้โดยที่การบริโภคสินค้านี้ของบุคคลคนหนึ่งมิได้ลดความเป็นไปได้ที่ผู้อื่นจะใช้สินค้านี้ ในทางกลับกัน เจ้าของ “สินค้าเอกชน” สามารถป้องกันไม่ให้ผู้อื่นใช้สินค้านั้นได้ และหลังจากบริโภคแล้ว ไม่สามารถนำสินค้านั้นมาใช้อีกได้)

การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐในภาวะภัยพิบัติ

สิ่งที่ควรพิจารณาเมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติในระยะยาวคือ ความจำเป็นที่จะต้องสนับสนุนหน่วยงานหลักด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ การสนับสนุนดังกล่าวอาจจำเป็นต่อการช่วยเหลือรัฐบาลที่มีศักยภาพอ่อนแอ หรือในกรณีที่ไม่มีหน่วยงานของรัฐที่เป็นที่ยอมรับอย่างเป็นทางการ

สาขาสัตวแพทย์สาธารณสุข

สาขาสัตวแพทย์สาธารณสุขครอบคลุมการป้องกันหรือควบคุมโรคสัตว์ที่สามารถแพร่กระจายมาสู่คนได้ ไม่ว่าจะเป็นทางอาหาร หรือโดยการสัมผัสกันระหว่างสัตว์กับคน และเป็นหน่วยงานสำคัญของภาครัฐ ทั้งนี้ โรคติดต่อจากสัตว์สู่คนดังกล่าว ได้แก่ โรคแอนแทรกซ์ โรคซัลโมเนลโลซิส (Salmonellosis) วัณโรค โรคบรูเซลโลซิส (Brucellosis) โรคพิษสุนัขบ้า โรคเรื้อน โรคไข้ริฟต์ วาลเลย์ (Rift Valley Fever) และโรคไข้หวัดนกชนิดก่อโรครุนแรง ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ แนวทางในการป้องกันและควบคุมโรคต่างๆ เหล่านี้โดยเฉพาะสามารถขอรับได้จากองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) และองค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (OIE)

ภัยพิบัติอาจส่งผลให้มีการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์หรือใช้พื้นที่เลี้ยงสัตว์อย่างผิดปกติ อัตราการตายของปศุสัตว์สูง ตามมาด้วยการเก็บกินซากสัตว์โดยสัตว์ป่าหรือสัตว์บ้านที่กินเนื้อ ความแออัดของปศุสัตว์ หรือการสัมผัสกันอย่างใกล้ชิดระหว่างปศุสัตว์กับคน สภาพเหล่านี้อาจยิ่งเพิ่มความเสี่ยงของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนในปศุสัตว์และมนุษย์ ทั้งนี้ วิธีการควบคุมโรคจะขึ้นอยู่กับโรคที่เกี่ยวข้อง และโดยส่วนใหญ่แล้ว จะต้องมีการร่วมมือกันระหว่างบริการสาธารณสุขสำหรับสัตว์และสำหรับมนุษย์

ตัวอย่างกิจกรรมสัตวแพทย์สาธารณสุขในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นกับมนุษย์ ได้แก่

- การรณรงค์เพื่อสร้างความตื่นตัวให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคพิษสุนัขบ้าและโครงการให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

- การรณรงค์ให้ความรู้แก่ประชาชนเพื่อควบคุมโรควัณโรคหรือโรคบรูเซลโลซิส โดยการปรับปรุงสุขอนามัยและบริโภคนมที่ต้มสุก เป็นต้น
- การควบคุมสุนัขจรจัดและสัตว์ป่าสายพันธุ์นักล่า เช่น ไฮยีนา หรือสุนัขจิ้งจอก

การเฝ้าระวังโรค

ในบางภูมิภาค การค้าปศุสัตว์หรือผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ระหว่างประเทศมีความสำคัญต่อวิถีการดำรงชีพของผู้ดูแลปศุสัตว์ การค้าดังกล่าวได้รับอิทธิพลจากมาตรฐานสากลด้านสุขภาพสัตว์ ซึ่งนำมาใช้กับข้อมูลโรคเพื่อระบุความเสี่ยงของบางประเทศที่แพร่เชื้อโรคจากปศุสัตว์ แหล่งข้อมูลโรคที่สำคัญแหล่งหนึ่งคือระบบเฝ้าระวังของรัฐ ดังนั้น กิจกรรมการเฝ้าระวังโรคใดๆ จึงจำเป็นต้องได้รับการออกแบบโดยร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐในกรณีที่มีอยู่

ตัวอย่างกิจกรรมการเฝ้าระวังโรคในช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัติต่อมนุษย์ ได้แก่

- การให้ผู้ช่วยสัตวแพทย์เป็นผู้รายงานการแพร่กระจายโรค
- การรณรงค์เพื่อสร้างความตื่นตัวให้แก่ประชาชนเกี่ยวกับโรคระบาดที่สำคัญ
- กิจกรรมที่จะสนับสนุนระบบเฝ้าระวังโรคของรัฐบาลในระดับท้องถิ่นหรือประเทศ เช่น การเชื่อมโยงระบบการรายงานโรคโดยผู้ช่วยสัตวแพทย์เข้ากับโครงสร้างการรายงานโรคอย่างเป็นทางการ
- การอำนวยความสะดวกในการตรวจสอบข้อเท็จจริงและการรับมือกับการแพร่กระจายโรคอย่างทันท่วงที

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

บริการด้านสัตวแพทย์เพียงอย่างเดียวย่อมไม่อาจรับประกันความอยู่รอดและประสิทธิภาพการผลิตของปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติได้ ปศุสัตว์ก็ต้องการอาหารและน้ำเช่นกัน รวมถึงที่อยู่อาศัยด้วยในบางพื้นที่ ดังนั้น บริการด้านสัตวแพทย์จึงควรผสานเข้ากับความช่วยเหลือปศุสัตว์ในรูปแบบอื่นๆ ดังที่อธิบายไว้ในบทอื่นๆ ของ LEGS (เช่น บทที่ 6 การจัดหาอาหารสัตว์ และบทที่ 7 การจัดหาน้ำ) ในกิจกรรมอื่นๆ เช่น การลดจำนวนปศุสัตว์ บริการด้านสัตวแพทย์อาจช่วยเสริมแผนริเริ่มดังกล่าวได้ จึงช่วยให้แน่ใจถึงความอยู่รอดของปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ (ดูบทที่ 4) รวมถึงการให้การสนับสนุน เช่น การตรวจก่อนฆ่าและหลังฆ่าสัตว์ ทั้งนี้ในระหว่างการจัดหาปศุสัตว์ในระยะฟื้นตัวหลังภัยพิบัติ จำเป็นจะต้องมีการสนับสนุนเพิ่มเติมด้านสัตวแพทย์ รวมถึงการตรวจปศุสัตว์ก่อนซื้อและการให้บริการทางคลินิกระดับเบื้องต้นหลังการแจกจ่ายปศุสัตว์ (ดูบทที่ 9 การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน)

ตาราง 5.1 ข้อดีและข้อเสียของทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์

ทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์		ข้อดี	ข้อเสีย
บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์	การตรวจและรักษาสัตว์รายตัว/ฝูงสัตว์	• มีความยืดหยุ่นและสามารถให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นเป็นรายกรณี • สามารถสนับสนุนผู้ให้บริการภาคเอกชนที่มีอยู่ เช่น โดยผ่านโครงการให้ความช่วยเหลือโดยการแจกคูปอง • ผู้ดูแลปศุสัตว์สามารถขอรับบริการในขอบเขตที่กว้างขึ้น • ครอบคลุมพื้นที่ในวงกว้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อดำเนินการโดยผู้ช่วยสัตวแพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมมาเป็นอย่างดีและอยู่ภายใต้การกำกับดูแล	

ทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์		ข้อดี	ข้อเสีย
	โครงการรักษาพยาบาลหรือให้วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่	ออกแบบและดำเนินการได้ค่อนข้างง่าย	• มีหลักฐานเชิงปริมาณอยู่ไม่มากนักเกี่ยวกับผลกระทบที่มีต่ออัตราการตายหรือการผลิตของปศุสัตว์ • ขาดแคลนสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการวินิจฉัยในหลายพื้นที่ • โครงการให้วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่ออกแบบได้ยากหากไม่มีข้อมูลพื้นฐานด้านระบาดวิทยา • ความครอบคลุมมักจะขึ้นอยู่กับงบประมาณมากกว่าหลักเกณฑ์การออกแบบทางเทคนิค • การรักษาพยาบาลและการให้วัคซีนฟรีอาจส่งผลเสียต่อภาคเอกชน • วัคซีนหลายตัวจำเป็นต้องมีหรือสนับสนุนระบบลูกโซ่ความเย็น

ทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์		ข้อดี	ข้อเสีย
			● มีความเสี่ยงที่สัตว์ที่อยู่ในสภาพอ่อนแออยู่แล้ว (เช่น เนื่องจากขาดอาหาร) จะมีการตอบสนองทางภูมิคุ้มกันต่อวัคซีนในระดับต่ำ
การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ	สัตวแพทย์สาธารณสุข	● การสร้างความตื่นตัวในหมู่ประชาชนมักมีค่าใช้จ่ายไม่สูงนัก ● สามารถสนับสนุนความร่วมมือระหว่างระบบบริการสาธารณสุขสำหรับสัตว์และสำหรับมนุษย์	● อาจต้องอาศัยความชำนาญในการสื่อสารเฉพาะด้านสำหรับการออกแบบและทดสอบสื่อให้ความรู้ในภาษาท้องถิ่น ● หากไม่มีการจัดการและกำหนดเวลาอย่างรอบคอบ อาจเบี่ยงเบนทรัพยากรไปจากความช่วยเหลือที่มุ่งเน้นด้านวิถีการดำรงชีพโดยตรงได้

ทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์		ข้อดี	ข้อเสีย
			● อย่างชัดเจน ● อาจกลายเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นข้อมูล แทนที่จะมุ่งเน้นการดำเนินการไปได้ง่ายๆ ● หากไม่มีการจัดการและกำหนดเวลาอย่างรอบคอบ อาจเบี่ยงเบนทรัพยากรไปจากความช่วยเหลือที่มุ่งเน้นด้านวิถีการดำรงชีพโดยตรงได้

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

การสนับสนุนการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์อาจเป็นสิ่งที่เหมาะสมตลอดช่วงภาวะภัยพิบัติ เช่นเดียวกับในสถานการณ์ปกติ อย่างไรก็ตาม การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐอาจเหมาะสมที่สุดในระยะฟื้นตัว เมื่อภัยคุกคามเฉพาะหน้าอันเนื่องจากการตายและการเจ็บป่วยของปศุสัตว์ได้ผ่านพ้นไปแล้ว (ดูตาราง 5.2)

จุดอ่อนและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ในการออกแบบการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ระดับเบื้องต้นที่มีความเท่าเทียมและมีประสิทธิผลนั้น จำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจในเรื่องความเป็นเจ้าของปศุสัตว์และการใช้งานปศุสัตว์โดยกลุ่มทางสังคมและเศรษฐกิจต่างๆ ภายในกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ ประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น ครัวเรือนที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าครอบครัวอาจเป็นเจ้าของปศุสัตว์บางชนิด เช่น สัตว์ปีก สัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดเล็ก หรือลา ทำให้ปัจจัยสำคัญที่ควรพิจารณาคือปัญหาสุขภาพหลักที่มีผลกระทบต่อสัตว์เหล่านี้

เช่นเดียวกับการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตว์แพทย์ บริการด้านสัตวแพทย์ควรเข้าถึงได้อย่างสะดวก มีความพร้อมในการให้บริการ ราคาไม่แพง เป็นที่ยอมรับ และมีคุณภาพเพียงพอ ในภาวะภัยพิบัติ คุณสมบัติสองข้อจากคุณสมบัติต่างๆ ที่กล่าวข้างต้นของการให้บริการมีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งในบางครั้งบางคุณสมบัติก็อาจขัดแย้งกัน

ตาราง 5.2 ช่วงเวลาที่เป็นไปได้ของการให้ความช่วยเหลือด้านบริการทางสัตวแพทย์

ทางเลือกในการให้บริการด้านสัตวแพทย์	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การให้บริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์	→	→	→	→	→	→	→
การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ			→				→

ความสะดวกในการเข้าถึงบริการ

ในพื้นที่ห่างไกลที่ขาดแคลนระบบสาธารณูปโภคและการติดต่อสื่อสาร การให้บริการด้านสัตวแพทย์ทำได้ยากลำบากแม้แต่ในช่วงสถานการณ์ปกติ การเข้าถึงชุมชนอาจทำได้โดยทางเท้าหรือทางเรือเท่านั้น และโดยทั่วไป ยิ่งชุมชนอยู่ห่างไกลมากเท่าใด ชุมชนนั้นก็จะยิ่งมีความเสี่ยงมากขึ้นในภาวะภัยพิบัติ โดยปกติแล้ว ผู้ช่วยสัตวแพทย์จะเป็นผู้ให้บริการที่เหมาะสมที่สุดในภาวะเช่นนี้ เนื่องจากสามารถเดินทางและปฏิบัติหน้าที่ในสภาพแวดล้อมดังกล่าวได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ แม้ว่าผู้ช่วยสัตวแพทย์จะมีความเหมาะสมและมีประสิทธิผล แต่ในบางครั้ง เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน (CAHW) ก็อาจถูกต่อต้านจากสถานพยาบาลสัตว์และอาจไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย เนื่องจากมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่และ/หรือทัศนะที่มองว่าการทำเช่นนี้อาจส่งผลเสียต่อการให้บริการของผู้ประกอบวิชาชีพสัตวแพทย์ซึ่งมีลักษณะผูกขาด อย่างไรก็ตาม เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนถือเป็นวิชาชีพผู้ช่วยสัตวแพทย์ประเภทหนึ่งตามมาตรฐานสากลที่องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศกำหนดไว้ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนที่ผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดีและอยู่ภายใต้การกำกับดูแล ควรจะถือว่าเป็นผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ที่มีศักยภาพในภาวะภัยพิบัติ

ราคาที่สามารถจ่ายได้

แนวโน้มการแปรรูปการให้บริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์ไปสู่ภาคเอกชนในประเทศกำลังพัฒนา เกิดขึ้นพร้อมกับการถกเถียงกันในเรื่องความเต็มใจและความพร้อมของผู้ดูแลปศุสัตว์ที่ยากจนในการจ่ายค่าบริการด้านสัตวแพทย์ของเอกชน แม้ว่าปศุสัตว์จะมีมูลค่าทางเศรษฐกิจที่ชัดเจน แต่ฝ่ายหนึ่งเห็นว่าผู้ดูแลปศุสัตว์บางรายไม่สามารถจ่ายค่าบริการด้านสัตวแพทย์ของเอกชนได้ ทำให้ถูกกีดกันจากการใช้บริการดังกล่าว ส่วนอีกฝ่ายเห็นว่าเมื่อบริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์ของภาคเอกชนยึดหลักแนวทางเรียบง่ายที่มุ่งเน้นให้บริการแก่ชุมชนเป็นหลักโดยมีต้นทุนดำเนินงานต่ำ แม้แต่ผู้ดูแลปศุสัตว์ที่ยากจนที่สุดก็สามารถใช้บริการเหล่านี้ ในช่วงเกิดภัยพิบัติ ประเด็นเรื่องราคาที่สามารถจ่ายได้ถือเป็นความท้าทายอย่างยิ่งสำหรับองค์กรที่มุ่งจะให้บริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์อย่างรวดเร็ว เสมอภาค และมีประสิทธิผล ควบคู่ไปกับการพยายามสนับสนุนผู้ให้บริการเอกชนในท้องถิ่นที่จำเป็นต้องมีรายได้ แนวทางอย่างเช่น การว่าจ้างเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์เอกชนในท้องถิ่นเป็นการชั่วคราว หรือการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือโดยการแจกคูปอง ดูจะมีแนวโน้มสดใสและมั่นใจได้ว่าจะมีการนำไปปฏิบัติจริงและการประเมินผลในวงกว้าง โครงการเหล่านี้สามารถเข้าถึงผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่มีฐานะยากจนและมีความเสี่ยงมากกว่า ขณะเดียวกันก็ช่วยให้สถานพยาบาลสัตว์เอกชนยังดำรงอยู่ได้ในภาวะภัยพิบัติ ในทางตรงกันข้าม มีหลักฐานไม่มากนักที่ชี้ให้เห็นว่า การให้บริการด้านสัตวแพทย์ฟรีในวงกว้าง ซึ่งให้บริการโดยตรงโดยองค์กรช่วยเหลือหรือโดยรัฐบาลในภาวะภัยพิบัติ ช่วยขจัดปัญหาเรื่องความเท่าเทียม หรือส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพอย่างมีนัยสำคัญ

ในสังคมส่วนใหญ่ มีการแบ่งหน้าที่การดูแลและจัดการปศุสัตว์โดยคำนึงถึงเพศ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่การให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทความรับผิดชอบของแต่ละ**เพศ**และผลกระทบต่อกิจกรรมที่วางแผนไว้ ตัวอย่างเช่น สตรี (และเด็กผู้หญิง) อาจมีหน้าที่ดูแลปศุสัตว์ขนาดเล็กและ/หรือลูกสัตว์ รวมถึงการวินิจฉัยและรักษาโรคปศุสัตว์ และอาจมีความรู้ที่สำคัญเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่นในการรักษาสัตว์ ซึ่งสิ่งเหล่านี้ควรนำมาพิจารณาในการวางแผนด้วย นอกจากนี้ โดยทั่วไปแล้ว ในภาวะภัยพิบัติ ผู้หญิงยังมักจะมีความเสี่ยงมากกว่าในเรื่องความไม่มั่นคงทางอาหารและภัยคุกคามอื่นๆ จึงควรมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพสัตว์ รวมถึงการกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนของกิจกรรมที่เฉพาะเจาะจงและการสรรหาเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนที่เป็นผู้หญิง ในกรณีที่เป็นไปได้และมีความเหมาะสม

ในส่วนของ**ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์** การป้องกันโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนมีความสำคัญอย่างยิ่ง ดังนั้น การให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพสัตว์จึงอาจช่วยลดความเสี่ยงของสัตว์ได้ นอกจากนี้ ผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ (ดังที่ได้ระบุไว้ข้างต้น) อาจมีประโยชน์ด้านโภชนาการที่สำคัญต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตปศุสัตว์โดยผ่านการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพสัตว์ และอาจส่งผลดีต่อกลุ่มผู้ติดเชื้อเป็นพิเศษ ในกรณีที่สัตว์และคนอยู่ร่วมกันอย่างใกล้ชิด เช่น ในสภาพแวดล้อมเมืองและชานเมือง หรือในค่ายผู้ลี้ภัยหรือค่ายผู้พลัดถิ่น ความเสี่ยงของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนก็ยิ่งเพิ่มขึ้น เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว จำเป็นจะต้องมีการจัดการและเตรียมอาหารอย่างเหมาะสม ดังนั้น การประสานงานเพื่อผนวกรวมการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เข้ากับข้อมูลและบริการด้านสุขภาพมนุษย์ จึงมีความจำเป็นในสถานการณ์เหล่านี้ (ในคู่มือสเฟียร์ (SPHERE Handbook) ได้กล่าวถึงมาตรฐานขั้นต่ำเกี่ยวกับสุขอนามัยและบริการด้านสุขภาพของมนุษย์)

ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงผลกระทบด้าน**ความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครอง**ที่จะเกิดขึ้นจากการให้ความช่วยเหลือด้านสุขภาพสัตว์ไม่ว่าในรูปแบบใดๆ ด้วย เช่น การที่ เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนพกพาเงินสดและ/หรือยา อาจทำให้พวกเขาต้องเผชิญความเสี่ยงที่จะถูกโจรกรรมหรือจู่โจมเพิ่มขึ้น เนื่องจากยารักษาโรคสำหรับสัตว์อาจมีมูลค่าสูงแม้ในปริมาณน้อย ซึ่งทำให้โจรกรรมได้ง่าย นอกจากนี้ ความไม่ปลอดภัยยังเกี่ยวข้องกับสุขภาพสัตว์ด้วย เช่น สัตว์ที่ถูกขโมยมาจากกลุ่มหรือพื้นที่ใกล้เคียงอาจนำโรคมาสู่ฝูงสัตว์ได้

แผนริเริ่มเพื่อช่วยป้องกันปศุสัตว์ (เช่น การจัดหาอาหารสัตว์ น้ำ หรือบริการด้านสัตวแพทย์) จะต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับ**สิ่งแวดล้อม** โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบร้ายแรงต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ภาวะแล้ง อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องสำคัญเช่นกันที่จะต้องตระหนักว่าการให้บริการด้านสัตวแพทย์ไม่สามารถส่งผลต่อขนาดของฝูงสัตว์จนถึงขั้นที่ทำให้ไม่สามารถรักษาปศุสัตว์จำนวนมากไว้ได้เลย ในระดับครัวเรือน สุขอนามัยและสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมที่ดีขึ้นอาจช่วยลดปัญหาสุขภาพสัตว์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากปศุสัตว์ถูกจำกัดบริเวณ

แนวทางการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ซึ่งมุ่งเน้นชุมชนเป็นหลักนั้น ตระหนักว่าคนในท้องถิ่นมี**ศักยภาพ**ที่สำคัญและจะมีส่วนช่วยอย่างมากในเรื่องวิธีการออกแบบและประเมินผลการให้บริการ ชุมชนที่พึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลักมักจะมีภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ละเอียดลึกซึ้งเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพสัตว์ รวมถึงสัญญาณของโรค รูปแบบการแพร่กระจายโรค และวิธีการป้องกันหรือควบคุมโรค ความรู้นี้ได้รับการบันทึกเป็นเอกสารไว้อย่างดีสำหรับชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ควบคู่กับทำการเกษตร การฝึกอบรมและ

สนับสนุนคนท้องถิ่นในฐานะเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน สามารถอาศัยรากฐานภูมิปัญญานี้ และยังเป็นวิธีการที่มีประสิทธิผลและเป็นที่ยอมรับในท้องถิ่นในการนำบริการด้านสัตวแพทย์ไปสู่ชุมชนในชนบทที่ห่างไกล นอกจากนี้ เจ้าหน้าที่ดังกล่าวยังสามารถมีส่วนช่วยในเรื่องสัตวแพทย์สาธารณสุขและการเฝ้าระวังโรคอีกด้วย ในชุมชนที่ไม่ได้พึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลักในการดำรงชีพ การมีส่วนร่วมของคนท้องถิ่นในฐานะเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน (แม้ว่าพวกเขาจะต้องได้รับการฝึกอบรมอย่างละเอียดกว่าผู้ที่อยู่ในพื้นที่เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง) จะช่วยให้ได้รับความไว้วางใจจากชุมชน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และเพิ่มประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น

มาตรฐานขั้นต่ำ

ส่วนที่ 1: มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับบริการด้านสัตวแพทย์

ก่อนที่จะให้การสนับสนุนบริการด้านสัตวแพทย์ ควรพิจารณาให้รอบคอบถึงความต้องการของประชากรที่ได้รับผลกระทบ ตลอดจนความพร้อมและขีดความสามารถของผู้ให้บริการที่มีอยู่ ตามที่ระบุไว้ในรูป 5.1

มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับบริการด้านสัตวแพทย์ข้อ 1: การวางแผนและประเมิน
ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ รวมถึงประชากรกลุ่มเสี่ยง ต้องมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้านสัตวแพทย์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- จัดให้มีการประเมินและจัดลำดับความสำคัญของความต้องการด้านสัตวแพทย์อย่างเร่งด่วน โดยเปิดโอกาสให้กลุ่มย่อยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดภายในกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติได้มีส่วนร่วม และร่วมมือกับหน่วยงานด้านสัตวแพทย์และผู้ให้บริการในท้องถิ่น ถ้ามี (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- จัดทำแผนที่ของผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ที่มีอยู่ทั้งหมดภายในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ และทำการวิเคราะห์ในแง่ขีดความสามารถในปัจจุบันและที่เป็นไปได้ หากได้รับความช่วยเหลือจากองค์กรช่วยเหลือ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

- การประเมินครอบคลุมถึงการวิเคราะห์ผู้ให้บริการในสถานการณ์ปกติก่อนเกิดภัยพิบัติเกี่ยวกับค่าบริการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การประเมินครอบคลุมถึงการวิเคราะห์นโยบายหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องอย่างคร่าวๆ ซึ่งอาจเป็นอุปสรรคหรือเอื้อต่อยุทธศาสตร์การดำเนินการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)

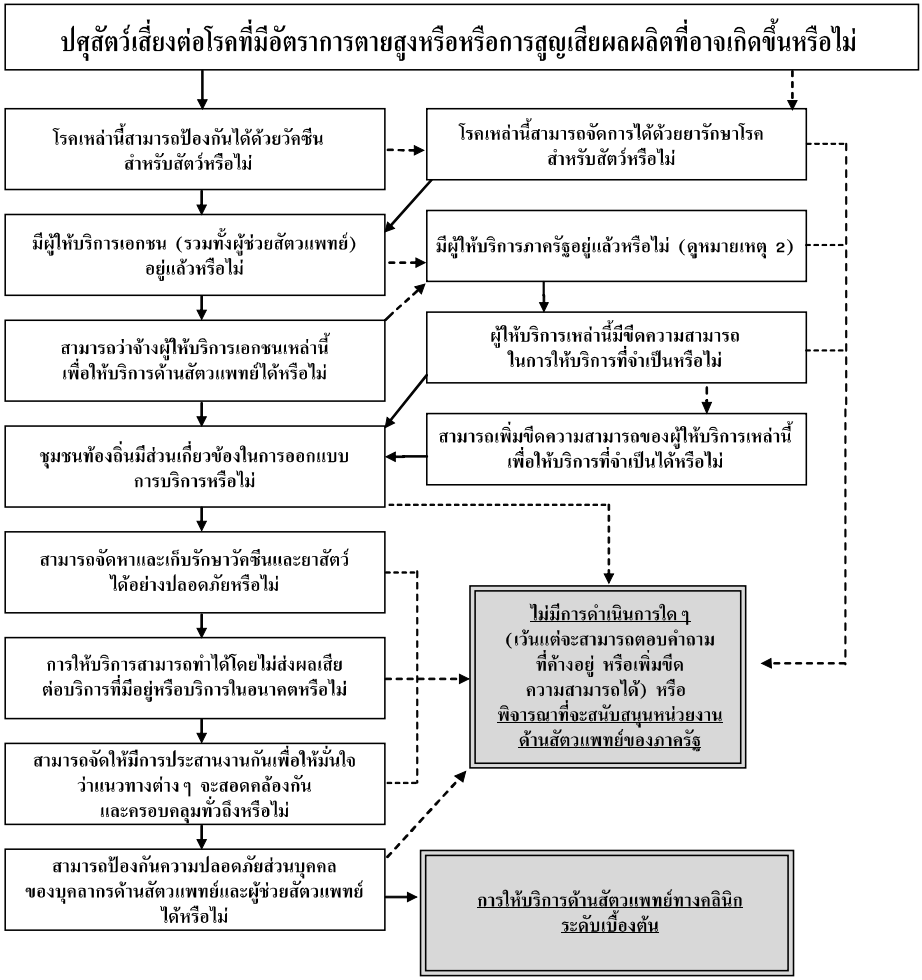

รูป 5.1: ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์

คำอธิบายสัญลักษณ์: ——→ = "ใช่" - - - → = "ไม่ใช่"

หมายเหตุ:

1. “ไม่มีการดำเนินการ” (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)” หมายความว่า ต้องมีการฝึกอบรมหรือการสร้างขีดความสามารถเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตอบว่า “ใช่” สำหรับคำถามที่สำคัญ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีการให้ความช่วยเหลือใดๆ
2. ในกรณีที่ไม่มีทั้งบริการด้านสัตวแพทย์ภาครัฐและภาคเอกชนอยู่ (เช่น เป็นบริการที่ขัดแย้งกัน) อาจอาศัยการปฏิบัติงานโดยองค์กรภายนอกได้ภายในระยะเวลาสั้นๆ

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมินแบบเน้นการมีส่วนร่วมโดยเร่งด่วน**: ควรทำการประเมินโดยเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ที่มีประสบการณ์ ซึ่งผ่านการฝึกอบรมด้านการสอบถามแบบมีส่วนร่วม (Participatory Inquiry) การประเมินควรให้ความสำคัญกับประชากรกลุ่มเสี่ยงโดยเฉพาะ และมีการปรึกษาหารือกับบุคลากรด้านสัตวแพทย์ภาครัฐและภาคเอกชนในท้องถิ่น โดยมีเป้าหมายเพื่อระบุและจัดลำดับความสำคัญของปัญหาสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีของปศุสัตว์ซึ่งต้องให้ความสนใจโดยเร่งด่วน โดยแยกตามชนิดของปศุสัตว์และประชากรกลุ่มเสี่ยง ข้อมูลที่ได้มาจากวิธีการแบบมีส่วนร่วมควรนำไปตรวจสอบยืนยันกับข้อมูลทุติยภูมิ ถ้ามี (เช่น รายงานการเฝ้าระวังโรคของรัฐบาล ผลการศึกษาวิจัยโรคจากสถาบันวิจัยท้องถิ่น และข้อมูลที่ตีพิมพ์เผยแพร่) การสำรวจโรคในปศุสัตว์อย่างเป็นทางการ ซึ่งต้องใช้แบบสอบถามและการวินิจฉัยในห้องปฏิบัติการ เป็นเรื่องที่แทบจะเป็นไปไม่ได้ในภาวะภัยพิบัติ และคุณค่าที่เพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยของข้อมูลเกี่ยวกับโรคภัยไข้เจ็บที่ได้มาก็ดูจะไม่ค่อยคุ้มค่านัก เมื่อเทียบกับเวลาและต้นทุนที่ต้องใช้ รวมทั้งความจำเป็นที่จะต้องดำเนินการโดยเร่งด่วน รายการตรวจสอบและวิธีการประเมินมีแสดงอยู่ในภาคผนวก 5.1 (ดูเพิ่มเติมได้ที่ ภาคผนวก 2.2: การประเมินและการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยวิธีการสอบถามโดยทั่วไปซึ่งเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน) เมื่อการสำรวจหรือการศึกษาวิจัยโรคในปศุสัตว์อย่างเป็นระบบมากขึ้นเป็นสิ่งจำเป็นในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ เนื่องจากเป็นวิธีที่จะช่วยปรับเปลี่ยนยุทธศาสตร์การควบคุมโรค ก็ควรนำวิธีการทางระบาดวิทยาแบบมีส่วนร่วมมาใช้เช่นกัน (ดู Catley, 2005)
2. **การวิเคราะห์ผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์**: การจัดทำแผนที่ของผู้ให้บริการที่มีอยู่ ซึ่งได้แก่ สัตวแพทย์และผู้ช่วยสัตวแพทย์ทุกประเภท และทำความเข้าใจกิจกรรมและขอบเขตของผู้ให้บริการเหล่านี้ จะช่วยให้องค์กรต่างๆ สามารถกำหนดยุทธศาสตร์การให้บริการในภาวะภัยพิบัติได้ รวมทั้งแนวทางในการอุดช่องว่างในแง่ของความครอบคลุมทางภูมิศาสตร์หรือการเข้าถึงประชากรกลุ่มเสี่ยง ประเภทของเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยสัตวแพทย์ (Para-veterinary Worker) จะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่หมายรวมถึงผู้ช่วยสัตวแพทย์ (Veterinary Assistant), ผู้ช่วยดูแลสุขภาพสัตว์ (Animal Health Auxiliar), ผู้เชี่ยวชาญด้านสุขภาพสัตว์ (Animal Health Technician) และเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน ตามคำจำกัดความตามกฎหมายและ

ประมวลกฎหมายสัตวแพทย์ในประเทศและระดับสากล นอกจากนี้ ผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์อย่างไม่เป็นทางการยังอาจรวมไปถึงแพทย์แผนโบราณ และ "ร้านขายยา" ด้วย โดยส่วนหนึ่งของการวิเคราะห์นี้ควรรวมการพิจารณาทบทวนการกำหนดราคาที่ใช้โดยผู้ให้บริการต่างๆ ด้วย ทั้งนี้ ในภาวะภัยพิบัติบางอย่าง (โดยปกติมักจะเป็นภาวะภัยพิบัติที่มีความขัดแย้ง) อาจเป็นกรณีที่ทั้งรัฐบาลและภาคเอกชนไม่มีขีดความสามารถในการให้บริการด้านสัตวแพทย์ ในภาวะเช่นนี้ อาจเป็นเรื่องเหมาะสมที่องค์กรภายนอกจะสนับสนุนการให้บริการ (เช่น โดยการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน และ/หรือเจ้าของปศุสัตว์เอง) โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานของการกำหนดแผนสิ้นสุดโครงการที่ชัดเจน (clear exit strategy) และแผนการสร้างขีดความสามารถของภาครัฐและ/หรือเอกชนหากเป็นไปได้

3. **นโยบายและกฎหมาย**: การประเมินควรครอบคลุมถึงการพิจารณาทบทวนนโยบาย กฎระเบียบ หรือระเบียบปฏิบัติของรัฐบาลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการโดยเร่งด่วน ในบางประเทศ ผู้ช่วยสัตวแพทย์บางประเภทไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมาย หรือถูกจำกัดให้ทำได้เฉพาะการให้บริการด้านสัตวแพทย์บางอย่างเท่านั้น นอกจากนี้ บางประเทศยังอาจมีนโยบายการควบคุมโรคในปศุสัตว์ที่ต้องปฏิบัติตามหรือมิฉะนั้น ทางเลือกในการควบคุมโรคจะต้องได้รับการตรวจสอบ และอาจมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการใช้ยาสัตว์บางประเภท ตามที่กำหนดโดยหน่วยงานขึ้นทะเบียนยาแห่งชาติ ในบางครั้ง การใช้เงินทุนจากผู้บริจาคบางส่วนเพื่อซื้อยาสำหรับสัตว์ในอาจมีอุปสรรคในเรื่องข้อกำหนดทางราชการจากผู้บริจาค ทำให้ไม่สามารถจัดซื้อเวชภัณฑ์อย่างเหมาะสมและเร่งด่วนในภาวะภัยพิบัติได้ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายต่างๆ เพื่อให้ตระหนักถึงข้อจำกัดที่อาจเกิดขึ้น และเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับมาตรการส่งเสริมระดับนโยบายหรือการดำเนินการด้านนโยบายที่เกี่ยวข้อง (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากลข้อ 8: มาตรการส่งเสริมระดับนโยบาย)

ส่วนที่ 2: การให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์

มาตรฐานการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ข้อ 1: การออกแบบบริการและการนำไปปฏิบัติ

บริการด้านสัตวแพทย์ต้องได้รับการออกแบบอย่างเหมาะสมโดยพิจารณาบริบททางสังคม เทคนิค ความปลอดภัย และนโยบายท้องถิ่น และนำไปปฏิบัติจริงโดยเปิดโอกาสให้ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง

ดัชนีชี้วัดหลัก

- กระบวนการการออกแบบบริการเป็นผลมาจากการประเมินเบื้องต้นโดยตรง โดยใช้ข้อมูลและการวิเคราะห์ผลการประเมิน และยึดหลักการที่เปิดโอกาสให้กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ รวมถึงประชากรกลุ่มเสี่ยงได้มีส่วนร่วมอย่างจริงจัง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- การออกแบบบริการครอบคลุมถึงองค์ประกอบเฉพาะในการเข้าถึงประชากรกลุ่มเสี่ยง และมุ่งเน้นการจัดการกับปัญหาในเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงบริการและราคาที่สามารถจ่ายได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การออกแบบบริการคำนึงถึงความจำเป็นในการจัดซื้อยาสำหรับสัตว์อย่างเร่งด่วน และการมีวัคซีนและยาสัตว์ที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนความจำเป็นในเรื่องคุณภาพที่เหมาะสมของเวชภัณฑ์และการจัดเก็บอย่างถูกต้องเหมาะสมในพื้นที่จริง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- การออกแบบบริการครอบคลุมถึงการจัดฝึกอบรมโดยเร่งด่วนแก่ผู้ให้บริการในท้องถิ่นตามความจำเป็น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- การออกแบบบริการยึดหลักบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบาททางเพศ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- การออกแบบบริการเน้นความปลอดภัยสูงสุดของคนในท้องถิ่น ผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ และเจ้าหน้าที่ขององค์กรช่วยเหลือ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)
- บทบาทและความรับผิดชอบของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมดควรมีการจัดทำเป็นเอกสารไว้อย่างชัดเจน และถือเป็นพื้นฐานของข้อตกลงที่เป็นลายลักษณ์อักษร ในกรณีที่เหมาะสมและจำเป็น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การออกแบบอิงตามข้อมูลที่ได้รับจากการประเมิน:** การออกแบบบริการควรมุ่งที่การแก้ไขปัญหาสุขภาพปศุสัตว์ตามลำดับความสำคัญที่ได้ระบุไว้ในการประเมินเบื้องต้น ทั้งนี้ ย่อมเป็นไปไม่ได้หรือไม่เหมาะสมที่บริการด้านสัตวแพทย์ระดับเบื้องต้นในภาวะภัยพิบัติจะสามารถจัดแก้ไขปัญหาสุขภาพปศุสัตว์ได้ทั้งหมด และโดยส่วนใหญ่แล้ว มีวัคซีนและยาสำหรับสัตว์เพียงบางส่วนเท่านั้นที่สามารถใช้เพื่อป้องกันหรือรักษาโรคที่สำคัญที่สุดในพื้นที่หนึ่งๆ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหมด รวมถึงผู้ดูแลปศุสัตว์ จะต้องทำความเข้าใจและตกลงกันเกี่ยวกับเป้าหมายของการให้บริการรักษาโรคปศุสัตว์ตามที่จัดลำดับความสำคัญไว้ และในกรณีที่ไม่สามารถกำหนดลำดับความสำคัญได้ (เช่น เมื่อขาดการสนับสนุนด้านเทคนิคที่จำเป็น เช่น ระบบห่วงโซ่ความเย็น) ควรมีการตกลงเรื่องนี้กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด รวมถึงชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ควรมีการหารือและตกลงกันเกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดกี่ยวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ (โดยเฉพาะการให้วัคซีน) ประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติควรมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการออกแบบบริการให้มากที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ภายใต้สถานการณ์ที่เกิดขึ้น
2. **การเข้าถึงประชากรกลุ่มเสี่ยง**: การออกแบบบริการควรคำนึงถึงชนิดของปศุสัตว์ที่กลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงครอบครองหรือใช้งานอยู่ และควรมุ่งที่จะแก้ไขปัญหาสุขภาพที่สำคัญในปศุสัตว์เหล่านี้ นอกจากนี้ ความเสี่ยงในแง่ของการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ยังต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษในเรื่องความสะดวกในการเข้าถึงบริการและราคาที่จ่ายได้ เพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการ การให้บริการในพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อจำกัดด้านสาธารณูปโภคและจำเป็นต้องใช้ต้นทุนสูง (เช่น การขนส่งทางอากาศ) จะเป็นการจำกัดความครอบคลุมในการให้บริการ หรือต้องอาศัยผู้ช่วยสัตวแพทย์ที่สามารถเดินเท้า หรือขี่ล่อ จักรยาน ใช้เรือ หรือพาหนะอื่นๆ ในท้องถิ่น ในบางกรณี โครงการอาจต้องจัดหาหรือสนับสนุนพาหนะในท้องถิ่นสำหรับผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน อาจมีการจัดหาพาหนะให้โดยไม่คิดค่าใช้จ่าย ในขณะที่ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ อาจมีการจัดเตรียมบริการให้โดยเฉลี่ยต้นทุนกัน วิธีคิดค่าบริการจะต้องคำนึงถึงความจำเป็นในการให้บริการอย่างรวดเร็วและเท่าเทียม ขณะเดียวกันก็สนับสนุนผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ภาคเอกชนด้วย ถ้าเป็นไปได้

สำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยง ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ภาคเอกชนอาจได้รับการว่าจ้างจากองค์กรเพื่อให้บริการในระยะเวลาสั้นๆ ตามที่กำหนด โครงการให้ความช่วยเหลือโดยการแจกคูปองเป็นรูปแบบหนึ่งของแนวทางดังกล่าว โดยผู้มีปศุสัตว์ที่ระบุจะได้รับคูปองเพื่อเข้ารับบริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์ของเอกชนได้ไม่เกินมูลค่าที่กำหนด จากนั้น ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์เอกชนก็จะนำคูปองเหล่านั้นไปแลกเป็นเงินสดกับองค์กรช่วยเหลือ ในพื้นที่ที่มีธุรกิจสัตวแพทย์เอกชนดำเนินงานอยู่หรือในพื้นที่ที่รัฐบาลคิดค่าบริการสำหรับบริการตรวจรักษาทางปศุสัตว์ ควรใช้นโยบายการกำหนดราคาตามปกติอย่างต่อเนื่องสำหรับประชากรกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่ประชากรกลุ่มเสี่ยง ทั้งนี้ เพื่อไม่ให้เกิดความสับสน ชุมชนจำเป็นต้องมีส่วนร่วมและต้องทำความตกลงกับตัวแทนชุมชนเกี่ยวกับประเด็นเหล่านี้ รวมทั้งชี้แจงให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายเข้าใจอย่างชัดเจน

3. **การจัดหาและการเก็บรักษา**: คุณภาพของวัคซีนและยารักษาโรคสำหรับสัตว์ที่จัดหาจากตัวแทนจัดหาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์หลายรายทั้งในท้องถิ่นและจากต่างประเทศมีความหลากหลายอย่างมาก นอกจากนี้ ตัวแทนจัดหาและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ต่างก็มีขีดความสามารถแตกต่างกันในการจัดหายาจำนวนมากที่ระบุวันหมดอายุที่เหมาะสมและสอดคล้องกับกำหนดเวลาการจัดส่งตามที่ตกลงกันไว้ การจัดหาอาจมีความซับซ้อนยิ่งขึ้นตามความหลากหลายของโรคในสายพันธุ์ปศุสัตว์ที่แตกต่างกันและความหลากหลายของผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่สำหรับการป้องกันหรือรักษาโรคแต่ละชนิด วัคซีนสำหรับสัตว์บางชนิดจำเป็นต้องแยกสายพันธุ์ของเชื้อที่ก่อให้เกิดโรคในพื้นที่ท้องถิ่น (Local Field Strain) เพื่อให้มั่นใจถึงการป้องกันอย่างเพียงพอ จึงจำเป็นต้องมีการตรวจสอบองค์ประกอบที่แน่นอนของวัคซีนเหล่านี้ และองค์กรที่มีประสบการณ์ไม่มากในด้านการจัดซื้อยาสัตว์ ควรขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำเข้าท้องถิ่นซึ่งมักจะอยู่ในเมืองหลวง อาจเป็นแหล่งจัดหายาที่พร้อมใช้ในปริมาณที่เหมาะสม อย่างไรก็ตาม จะต้องมีการตรวจสอบคุณภาพ วันหมดอายุ และการเก็บรักษาในช่วงก่อนหน้านี้ของยาเหล่านี้ ส่วนในระดับพื้นที่ วัคซีนสำหรับสัตว์ส่วนใหญ่และยาสัตว์บางชนิดจำเป็นต้องเก็บรักษาในที่เย็น ดังนั้น ไม่ควรซื้อหรือใช้ยาดังกล่าว เว้นแต่จะมีสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมเพียงพอสำหรับการเก็บรักษาในสภาพเย็นและมั่นใจได้ถึงระบบห่วงโซ่ความเย็นสำหรับการขนส่งยาเหล่านั้น ในบางครั้ง สามารถใช้สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับการเก็บรักษาในสภาพเย็นร่วมกับ

บริการที่เกี่ยวกับสุขภาพมนุษย์ได้ (มักจะถูกต่อต้านอย่างมากจากเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลสุขภาพมนุษย์เกี่ยวกับการเก็บรักษายาสัตว์ไว้ในระบบห่วงโซ่ความเย็นสำหรับมนุษย์ ดังนั้น เพื่อให้สามารถใช้ประโยชน์จากระบบห่วงโซ่ความเย็นที่มีราคาแพงได้อย่างเต็มที่ จำเป็นจะต้องมีการตกลงกันโดยละเอียดเป็นการล่วงหน้า)

4. **การฝึกอบรม:** ในกรณีที่มีผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์อยู่ส่วนหนึ่งแล้วและจำเป็นจะต้องให้บริการโดยเร่งด่วน การฝึกอบรมควรจำกัดเพียงหลักสูตรทบทวนความรู้สั้นๆ ซึ่งเน้นการวินิจฉัยทางคลินิกสำหรับโรคที่มีความสำคัญและการให้วัคซีนหรือยาสัตว์อย่างถูกต้อง การฝึกอบรมทบทวนความรู้ดังกล่าวอาจไม่จำเป็นเสมอไป โดยขึ้นอยู่กับขีดความสามารถที่มีอยู่ของบุคลากรท้องถิ่น ในกรณีที่จำเป็นต้องคัดเลือกและฝึกอบรมผู้ช่วยสัตวแพทย์ เช่น เจ้าหน้าที่ใหม่ผู้ทำหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน ก็สามารถศึกษาแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน ได้ (ดูข้อมูลอ้างอิง) อย่างไรก็ดี แนวทางปฏิบัติดังกล่าวจะเน้นเรื่องการพัฒนามากกว่าโครงการฉุกเฉิน ในสถานการณ์ฉุกเฉินที่ต้องให้บริการโดยเร่งด่วน อาจจำเป็นต้องลดขั้นตอนและลดหย่อนหลักการที่เป็นแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเกี่ยวกับการคัดเลือกและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนลงบ้าง อย่างไรก็ตาม เมื่อภาวะภัยพิบัติเริ่มยืดเยื้อหรือสิ้นสุดลง ควรมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มความรู้และทักษะให้แก่เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน ในบางประเทศ มีมาตรฐานขั้นต่ำและแนวทางปฏิบัติสำหรับระบบเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน พร้อมทั้งคู่มือสนับสนุนสำหรับผู้ฝึกอบรมในการดำเนินการหลักสูตรฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนระยะสั้น โดยใช้เทคนิคการฝึกอบรมแบบมีส่วนร่วม

5. **บรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม**: การออกแบบบริการด้านสัตวแพทย์จำเป็นต้องคำนึงถึงบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของหญิงและชายในฐานะผู้ให้บริการ ในบางชุมชน เป็นเรื่องยากที่ผู้หญิงจะไปไหนมาไหนอย่างอิสระหรือเดินทางตามลำพังไปยังพื้นที่ห่างไกล ซึ่งอาจมีปศุสัตว์อยู่ อย่างไรก็ตาม แม้แต่ในวัฒนธรรมที่มีลักษณะอนุรักษ์นิยมมาก ก็มีความเป็นไปได้ที่จะคัดเลือกและฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนที่เป็นผู้หญิงเพื่อให้บริการแก่ผู้หญิงด้วยกัน ซึ่งมักจะอยู่ในประชากรกลุ่มที่เสี่ยงที่สุด

6. **การป้องกัน**: การออกแบบบริการควรคำนึงถึงความเสี่ยงของบุคลากรด้านสัตวแพทย์ที่อาจจะต้องเผชิญกับความรุนแรง การลักพาตัว หรือการโจรกรรม ปศุสัตว์มักจะถูกนำไปเลี้ยงในทุ่งซึ่งอยู่ห่างไกลจากถิ่นที่อยู่ที่ปลอดภัย และในบางครั้งต้องถูกย้ายไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และแหล่งน้ำที่อยู่ห่างออกไปเป็นระยะทางไกลๆ ในภาวะภัยพิบัติที่มีความขัดแย้ง ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ที่เดินทางไปยังพื้นที่ดังกล่าวอาจมีความเสี่ยง การใช้บริการจากผู้ช่วยสัตวแพทย์ในท้องถิ่นอาจมีความเหมาะสมในสถานการณ์ดังกล่าว เนื่องจากคนเหล่านี้รู้จักพื้นที่และกองกำลังติดอาวุธหรือกองกำลังรักษาความปลอดภัยที่เกี่ยวข้อง และสามารถเจรจาขอเข้าไปยังพื้นที่ได้ ในพื้นที่ที่ปศุสัตว์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจและวิถีการดำรงชีพในท้องถิ่น ยารักษาโรคสำหรับสัตว์ถือเป็นทรัพย์สินที่มีมูลค่าสูง แม้ในปริมาณน้อย จึงทำให้ถูกลักขโมยและนำไปขายต่อได้ง่าย
7. **บทบาทและความรับผิดชอบ**: ปัญหาหลายประการที่เกิดขึ้นในระหว่างการให้บริการด้านสัตวแพทย์ฉุกเฉินเกี่ยวข้องกับความเข้าใจผิดในเรื่องบทบาทและความรับผิดชอบของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต่างๆ ความคาดหวังที่ผิดๆ เกี่ยวกับเป้าหมายและความครอบคลุมของบริการ หรือความสับสนเกี่ยวกับการตกลงเรื่องราคา หรือการระบุตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือ ปัญหาส่วนใหญ่เหล่านี้สามารถหลีกเลี่ยงได้ด้วยการเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม และการทำงานร่วมกันอย่างใกล้ชิดกับหน่วยงานและภาคเอกชนที่มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น หากเป็นไปได้ ควรมีการจัดทำเอกสารที่ระบุถึงบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และนำมาใช้ในบันทึกความเข้าใจหรือข้อตกลงที่คล้ายกัน เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงที่มีประโยชน์ในกรณีที่มีข้อพิพาทเกิดขึ้น

ส่วนที่ 3ก: การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ – สัตวแพทย์สาธารณสุข

มาตรฐานด้านสัตวแพทย์สาธารณสุขข้อ 1: โรคติดต่อจากสัตว์สู่คน
ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลและบริการที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การประเมินโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนและการจัดลำดับความสำคัญของโรคเหล่านี้ถือเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินปัญหาสุขภาพสัตว์เบื้องต้น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มาตรการควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนได้รับการออกแบบและนำมาใช้ร่วมกับการให้บริการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์ หรือเป็นกิจกรรมแยกต่างหาก (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมิน**: การประเมินแบบมีส่วนร่วมอย่างเร่งด่วนที่จัดทำขึ้นภายใต้มาตรฐานการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ข้อที่ 1 ควรครอบคลุมถึงการประเมินโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนอย่างเร่งด่วน ทั้งในกรณีที่เกิดขึ้นแล้วหรือความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเมื่อพิจารณาจากปรากฏการณ์ของโรค ในภาวะภัยพิบัติ โรคแอนแทรกซ์อาจเกี่ยวข้องกับการย้ายปศุสัตว์อย่างผิดปกติไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่โดยปกติแล้วจะหลีกเลี่ยง โรคพิษสุนัขบ้าอาจเกี่ยวข้องกับสัตว์ป่าหรือสัตว์เลี้ยงสายพันธุ์นักล่าในท้องถิ่น ซึ่งอาจถูกดึงดูดไปยังซากสัตว์หรือขยะ โรคติดต่อจากสัตว์สู่คนอื่นๆ อาจเกิดจากการสัมผัสอย่างใกล้ชิดระหว่างคนและสัตว์ สภาวะที่ไม่ถูกสุขอนามัยอันเกิดจากความแออัดของคนและสัตว์ในค่ายพักอาศัย หรือการเน่าเสียของแหล่งน้ำ
2. **การควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์สู่คน**: วิธีการควบคุมโรคจะแตกต่างกันไปตามชนิดของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนที่เกี่ยวข้อง สำหรับโรคบางอย่าง ข้อมูลที่มอบให้แก่ผู้ดูแลปศุสัตว์อาจเป็นการพูดคุยหรือใช้แผ่นพับที่จัดส่งโดยผู้ช่วยสัตวแพทย์ ซึ่งเป็นหน้าที่เพิ่มเติมจากงานประจำในการตรวจรักษาทางสัตวแพทย์ นอกจากนี้เจ้าหน้าที่อาจช่วยจัดการรณรงค์ฉีดวัคซีน (เช่น โรคพิษสุนัขบ้า) หรือการควบคุม

จำนวนสุนัขจรจัดด้วย ในกรณีที่ใช้บริการจากเจ้าหน้าที่ของภาคเอกชนในระยะสั้น โดยปกติจะต้องมีการจ่ายค่าบริการให้แก่เจ้าหน้าที่เหล่านี้โดยองค์กรช่วยเหลือความพยายามในการควบคุมโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนระหว่างองค์กรต่างๆ และระหว่างพื้นที่ควรสอดคล้องกัน โดยเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะประสานงานกัน นอกจากนี้ การร่วมมือกับองค์กรและโครงการด้านสุขภาพของมนุษย์ก็จะช่วยให้การทำงานสอดคล้องเป็นไปในแนวทางเดียวกัน และสามารถใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ เช่น ตู้เย็น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3 มาตรฐานการให้บริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์ข้อ 1 ข้างต้น)

มาตรฐานด้านสัตวแพทย์สาธารณสุขข้อ 2: สุขาภิบาลและสุขอนามัยด้านอาหาร
มีการกำหนดมาตรการสุขาภิบาลและสุขอนามัยด้านอาหารที่เกี่ยวกับการกำจัดปศุสัตว์และการบริโภคผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- สัตว์ที่เจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บซึ่งจำเป็นต้องถูกทำให้ตายอย่างไม่เจ็บปวดทรมานหรือการุณยฆาต (Euthanasia) ควรดำเนินการอย่างปลอดภัยและมีมนุษยธรรม และกำจัดทิ้งโดยเป็นไปตามหลักสุขอนามัยที่ดี (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ ควรมีการจัดทำพื้นที่ฆ่าสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการกำหนดกระบวนการตรวจสอบเนื้อสัตว์ ณ พื้นที่ฆ่าสัตว์และโรงฆ่าสัตว์ที่ใช้งานโดยกลุ่มคนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การุณยฆาตและการกำจัดทิ้ง**: ภัยพิบัติอาจทำให้สัตว์จำนวนมากได้รับบาดเจ็บ ซึ่งจำเป็นต้องทำให้ตายอย่างไม่เจ็บปวดทรมานและกำจัดซากสัตว์ทิ้ง สัตว์ที่ตายเนื่องจากได้รับบาดเจ็บจากภัยพิบัติโดยตรงก็จำเป็นต้องกำจัดทิ้งเช่นกัน ซากสัตว์อาจแพร่กระจายโรค มีสภาพที่ไม่น่าดู ก่อให้เกิดกลิ่นเหม็นที่เป็นอันตราย และดึงดูดสัตว์นักล่าและสัตว์กินซาก เช่น ฝูงสุนัข ไฮยีนา หรือสุนัขจิ้งจอก ดังนั้น จึงควรคำนึงถึงประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพด้วยในการกำจัดสัตว์เหล่านี้ การทำการุณยฆาตต่อสัตว์ควรปฏิบัติตามมาตรฐานและวิธีปฏิบัติที่มีมนุษยธรรม (ดูแนวทาง

ปฏิบัติขององค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศเกี่ยวกับการฆ่าสัตว์: ข้อกำหนดมาตรฐานด้านสุขภาพสัตว์บก ภาคผนวก 3.7.5 และ 3.7.6 www.oie.int) ซากปศุสัตว์บางอย่างอาจเหมาะสำหรับการบริโภคของมนุษย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเจ็บป่วย/การบาดเจ็บและวิธีการฆ่า

2. **โรงฆ่าสัตว์และการตรวจสอบเนื้อสัตว์:** ในค่ายผู้พลัดถิ่นหรือในสถานการณ์ที่โรงฆ่าสัตว์ได้รับความเสียหาย อาจเป็นเรื่องเหมาะสมที่จะสร้างลานฆ่าสัตว์เพื่อสนับสนุนการฆ่าสัตว์อย่างมีมนุษยธรรมโดยผู้ปฏิบัติงานที่ผ่านการฝึกอบรม การจัดการเนื้อสัตว์อย่างถูกสุขอนามัย และการตรวจสอบเนื้อสัตว์ ในทำนองเดียวกัน หากมีการดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ จะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานด้านสวัสดิภาพ สุขภาพ และสุขอนามัยของสัตว์ หรืออาจจะต้องมีการสร้างลานฆ่าสัตว์ประจำที่หรือเคลื่อนที่ (ดูบทที่ 4) ในกรณีที่กล่าวมาทั้งหมด การปรึกษาหารือกับผู้ปฏิบัติงานด้านปศุสัตว์หรือผู้จำหน่ายเนื้อสัตว์ในท้องถิ่นจะช่วยในการระบุทำเลที่ตั้งที่ถูกต้องสำหรับลานฆ่าสัตว์และการออกแบบลานฆ่าสัตว์ กระบวนการตรวจสอบเนื้อสัตว์นั้นเป็นที่ทราบกันดีโดยทั่วไป ทั้งนี้ ควรดำเนินการให้แน่ใจว่าเครื่องในสัตว์จากปศุสัตว์ที่ถูกฆ่าได้รับการกำจัดทิ้งอย่างปลอดภัย

ส่วนที่ 3ข: การสนับสนุนหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ของภาครัฐ –ระบบเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์

มาตรฐานด้านระบบสารสนเทศโรคปศุสัตว์ข้อ 1: การเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์
ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ ควรมีการสนับสนุนระบบเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์เพื่อปกป้องประชากรที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การเฝ้าติดตามบริการตรวจรักษาเบื้องต้นทางสัตวแพทย์เป็นประจำนั้นครอบคลุมถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโรคปศุสัตว์ที่สำคัญ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการดำเนินการสอบสวนโรคในปศุสัตว์เพื่อรับมือกับการระบาดของโรค โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อยืนยันการวินิจฉัยและส่งเสริมหรือปรับเปลี่ยนมาตรการควบคุมตามที่จำเป็น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

- ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อและสำหรับโรคปศุสัตว์ที่อยู่ภายใต้นโยบายการเฝ้าระวังโรคแห่งชาติหรือยุทธศาสตร์การกำจัดโรค มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยสอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ดังกล่าว (บันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- คณะกรรมการประสานงาน (coordination body) ทำหน้าที่รวบรวมข้อมูลโรคปศุสัตว์และส่งรายงานไปยังหน่วยงานด้านสัตวแพทย์ที่เกี่ยวข้อง ถ้ามี (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การเฝ้าติดตามเป็นประจำ**: การเฝ้าติดตามกิจกรรมทางคลินิกของผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์จะช่วยสนับสนุนระบบเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์ได้โดยอาศัยการบันทึกสถานการณ์ของโรคปศุสัตว์ นอกเหนือจากมาตรการรักษาพยาบาลหรือการควบคุม (ถ้ามี) ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นประโยชน์สูงสุดหากมีการบันทึกอัตราการป่วยและการตายแยกตามสายพันธุ์ และมีการบันทึกโรคโดยสัมพันธ์กับประชากรกลุ่มเสี่ยง งานด้านการเฝ้าติดตามควรได้รับการออกแบบร่วมกับหน่วยงานของรัฐ ถ้ามี
2. **การสอบสวนทางสัตวแพทย์**: โครงการด้านสัตวแพทย์และองค์กรต่างๆ ควรมีศักยภาพในการดำเนินการสอบสวนการระบาดของโรค ภายในโครงการหนึ่งๆ ที่มีหลายองค์กรทำงานร่วมกัน หน้าที่นี้อาจมอบหมายให้แก่ทีมงานหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งที่ได้รับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญในการสอบสวนโรค รวมทั้งการตรวจหลังการฆ่าสัตว์และการวินิจฉัยทางห้องปฏิบัติการ หากไม่มีความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวในพื้นที่ องค์กรควรมีความพร้อมที่จะเก็บรวบรวมตัวอย่างที่เกี่ยวข้องและส่งตัวอย่างดังกล่าวไปยังห้องปฏิบัติการในประเทศหรือต่างประเทศ กิจกรรมทั้งหมดจะต้องสนับสนุนระบบการสอบสวนทางสัตวแพทย์ของรัฐบาล ถ้ามี พร้อมทั้งมีการรายงานการวินิจฉัยอย่างเป็นทางการโดยเจ้าหน้าที่ภาครัฐ ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ องค์กรต่างๆ ควรพิจารณาการจัดตั้งห้องปฏิบัติการวินิจฉัยขนาดเล็กในท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนความสามารถในการตรวจวินิจฉัยของผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์และการสอบสวนโรค โดยอาจใช้สิ่งอำนวยความสะดวกร่วมกับห้องปฏิบัติการทางแพทย์ก็ได้
3. **การเฝ้าระวังโรคระบาดสัตว์ (Epizootic disease)**: ในหลายประเทศ โรคระบาดสัตว์บางโรคอยู่ภายใต้โครงการควบคุมหรือกำจัดระดับประเทศหรือระดับสากล ซึ่งใช้

กระบวนการเฝ้าระวังมาตรฐานที่กำหนดโดยองค์การระหว่างประเทศ เช่น OIE และ FAO ในกรณีที่เป็นไปได้ ระบบเฝ้าระวังโรคในปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อควรเป็นไปตามกระบวนการมาตรฐานดังกล่าว หากข้อจำกัดด้านการปฏิบัติงานทำให้ไม่สามารถดำเนินการตามกระบวนการเหล่านี้ได้ การประสานงานกับหน่วยงานระดับประเทศ (ถ้ามี) และ OIE หรือ FAO ควรนำไปสู่การปรับเปลี่ยนวิธีการเฝ้าระวังให้เหมาะสมกับสภาวะในพื้นที่

4. **การรายงาน**: ในภาวะภัยพิบัติที่ยืดเยื้อ องค์กรทั้งหมดควรส่งรายงานการเฝ้าระวังให้แก่คณะกรรมการประสานความร่วมมือเป็นประจำ จากนั้น คณะกรรมการประสานความร่วมมือควรรวบรวมข้อมูลและจัดส่งไปยังหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ควรมีการจัดทำรายงานเป็นประจำทุกเดือน

ภาคผนวก 5.1 วิธีการประเมินและรายการตรวจสอบเกี่ยวกับการให้บริการด้านสัตวแพทย์

การประเมินการให้บริการด้านสัตวแพทย์อย่างเร่งด่วนอาจอาศัยดัชนีชี้วัดหลัก 5 ประการ ได้แก่ ความสะดวกในการเข้าถึง ความพร้อมในการให้บริการ ราคาที่สามารถจ่ายได้ การยอมรับ และคุณภาพ

ดัชนีชี้วัด	วิธีการที่เป็นประโยชน์
ความสะดวกในการเข้าถึง ระยะห่างทางกายภาพระหว่างผู้ดูแลปศุสัตว์และผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ที่ผ่านการฝึกอบรมซึ่งอยู่ใกล้ที่สุด	การจัดทำแผนที่แบบเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน - แผนที่ที่ร่างขึ้นอย่างง่ายๆ เพื่อแสดงที่ตั้งของปศุสัตว์และเจ้าของปศุสัตว์ รวมทั้งผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ที่อยู่ใกล้ที่สุด โดยแยกตามประเภทของผู้ให้บริการ ระยะทางอาจวัดเป็นกิโลเมตร ไมล์ หรือระยะเวลาการเดินทางเป็นชั่วโมง แผนที่ฉบับเดียวสามารถแสดงผู้ให้บริการด้านสัตวแพทย์ทั้งหมดในพื้นที่ที่กำหนด
ความพร้อมในการให้บริการ ตัวชี้วัดที่ตั้งของหน่วยบริการในแต่ละพื้นที่ โดยพื้นที่หนึ่งๆ อาจมีสัตวแพทย์จำนวนมาก แต่หากสัตวแพทย์เหล่านี้กระจุกตัวอยู่ในตัวเมืองใหญ่ทั้งหมด จะถือว่ามีบริการอยู่แต่ไม่สามารถเข้าถึงได้	การจัดทำแผนที่แบบมีส่วนร่วม - ดังที่กล่าวไว้ข้างต้น การสังเกตผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์และสถานพยาบาลสัตว์ และการสัมภาษณ์โดยตรง - เพื่อประเมินสินค้าคงคลังของเวชภัณฑ์ทางสัตวแพทย์ที่มีอยู่ และคุณภาพของยา และอุปกรณ์
ราคาที่สามารถจ่ายได้ ความสามารถในการจ่ายค่าบริการ	การสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างและการสังเกตสถานประกอบการด้านสัตวแพทย์และตลาดปศุสัตว์ - การสังเกตสถานพยาบาลสัตว์และรายการราคาจะระบุถึงต้นทุนค่าบริการตามปกติ ส่วนการสัมภาษณ์จะระบุมูลค่าของปศุสัตว์ ทำให้สามารถเปรียบเทียบต้นทุนค่าบริการกับมูลค่าปศุสัตว์ได้ หากตลาดปศุสัตว์ยังทำหน้าที่อยู่ หรือหากมีการลดจำนวนปศุสัตว์ จะมีความเป็นไปได้มากขึ้นที่ผู้คนจะ

	สามารถจ่ายค่ารักษาพยาบาลสัตว์ได้
ดัชนีชี้วัด	วิธีการที่เป็นประโยชน์
การยอมรับ เกี่ยวข้องกับการยอมรับผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ในแง่วัฒนธรรมและการเมือง และได้รับผลจากบรรทัดฐานทางสังคมและวัฒนธรรม ประเด็นเรื่องเพศ ความสามารถทางภาษา และประเด็นอื่นๆ	การสัมภาษณ์ผู้ดูแลปศุสัตว์
คุณภาพ ระดับการฝึกอบรมผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ความรู้และทักษะทางเทคนิค ทักษะการสื่อสาร คุณภาพและความหลากหลายของยา วัคซีน หรือเวชภัณฑ์ทางสัตวแพทย์	การสัมภาษณ์ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ การสังเกตสถานพยาบาลสัตว์โดยตรง การสังเกตประกาศนียบัตรทางการศึกษา ใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หรืออื่นๆ ที่เทียบเท่า
ดัชนีชี้วัดทั้งหมด	ตารางการให้คะแนน (Matrix Scoring): หากมีผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์หลายประเภทที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่ ตารางการให้คะแนนสำหรับผู้ปฏิบัติงานต่างๆ ตามดัชนีชี้วัด 5 ประการจะแสดงถึงจุดเด่นและจุดด้อยเชิงเปรียบเทียบของผู้ปฏิบัติงานแต่ละประเภท

ภาคผนวก 5.2 ตัวอย่างดัชนีชี้วัดในการเฝ้าติดตามและการประเมินผลสำหรับการให้บริการด้านสัตวแพทย์

	ดัชนีชี้วัดกระบวนการ (วัดสิ่งที่เกิดขึ้น)	**ดัชนีชี้วัดผลกระทบ** (วัด "ผลลัพธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น")
การออกแบบระบบ	● การดำเนินการสำรวจและวิเคราะห์แบบมีส่วนร่วมจนเสร็จสิ้น ● จำนวนครั้งของการประชุมกับชุมชน/ตัวแทนของชุมชน	● การระบุปัญหาสุขภาพสัตว์ที่สำคัญที่สุด 10 ประการในชุมชน โดยแยกตามระดับความมั่งคั่งและเพศของกลุ่มประชากร ● การวิเคราะห์ทางเลือกในการปรับปรุงสุขภาพสัตว์ ● การตกลงเรื่องการดำเนินการที่จะเกิดขึ้น
การเชื่อมโยงกับร้านขายยา	● จำนวนครั้งของการประชุมระหว่างผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์เอกชนกับองค์กร	● การตกลงระหว่างฝ่ายต่างๆ ● จำนวนผู้ช่วยสัตวแพทย์ที่เชื่อมโยงกับตัวแทนจัดหาและจำหน่ายยาสำหรับสัตว์ภาคเอกชนหรือองค์กร
การฝึกอบรมด้านสัตวแพทย์อย่างเร่งด่วน	● จำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ได้รับการฝึกอบรม ● จำนวนและประเภทของปัญหาสุขภาพสัตว์ที่อยู่ในหลักสูตรการฝึกอบรม ● ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงาน ● ต้นทุนการฝึกอบรม	● ความรู้และทักษะทางสัตวแพทย์ที่ดีขึ้นในกลุ่มผู้เข้ารับการฝึกอบรม

	ดัชนีชี้วัดกระบวนการ (วัดสิ่งที่เกิดขึ้น)	**ดัชนีชี้วัดผลกระทบ (วัด "ผลลัพธ์ของสิ่งที่เกิดขึ้น")**
กิจกรรมของผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์	● จำนวนชุดอุปกรณ์เริ่มต้นที่จัดหาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● ต้นทุนค่าชุดอุปกรณ์เริ่มต้นที่จัดหาให้ ● ปริมาณและชนิดของยาที่จัดหาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● ต้นทุนค่ายาที่จัดหาให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● จำนวนการรักษาต่อโรคต่อชนิดปศุสัตว์ต่อผู้ปฏิบัติงานในแต่ละเดือน ● จำนวนการฉีดวัคซีนต่อโรคต่อชนิดปศุสัตว์ต่อผู้ปฏิบัติงานในแต่ละเดือน ● รายได้ที่ผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ได้รับ ● จำนวนแบบฟอร์มการเฝ้าติดตามที่จัดส่งโดยผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● จำนวนการระบาดของโรคที่รายงานโดยผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์	● อัตราการตายของปศุสัตว์เมื่อเวลาผ่านไป ● ความครอบคลุมในแง่พื้นที่ทางภูมิศาสตร์ของผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● สัดส่วนของครัวเรือนที่เลี้ยงปศุสัตว์ซึ่งได้รับบริการจากผู้ปฏิบัติงานด้านสัตวแพทย์ ● สัดส่วนหรือจำนวนผู้ปฏิบัติงานที่ปฏิบัติงานหลังการฝึกอบรม ● ยาและวัคซีนที่จัดหาให้แก่เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชนอีกครั้งตามการจัดเก็บรายได้ ● การดำเนินการที่เกิดขึ้นตามรายงานการระบาดของโรค ● การบริโภคอาหารในชุมชนซึ่งสัมพันธ์กับสุขภาพสัตว์ที่ดีขึ้นและตามความมั่งคั่งและเพศของกลุ่มประชากร ● รายได้ในชุมชนซึ่งสัมพันธ์กับสุขภาพสัตว์ที่ดีขึ้นและตามความมั่งคั่งและเพศของกลุ่มประชากร ● อิทธิพลต่อนโยบาย

ที่มา: Catley et al (2002)

ข้อมูลอ้างอิง

Admassu, B., S. Nega, T. Haile, B. Abera, A. Hussein and A. Catley (2005) 'Impact assessment of a community-based animal health project in Dollo Ado and Dollo Bay districts, southern Ethiopia', *Tropical Animal Health and Production,* 37 (1) 33-48.

Aklilu, Y. (2003) 'The impact of relief aid on community-based animal health programmes: The Kenyan experience', in Sones, K. and Catley, A. (eds) *Primary Animal Healthcare in the 21st Century: Shaping the Rules, Policies and Institutions,* Proceedings of an international conerence, 15-18 October 2002, Mombasa, Kenya, African Union/Interafrican Bureau for Animal Resources, Nairobi, www.eldis.org/cf/search/disp/docdisplay.cfm?doc=DoC 13301&resource=f1pastoralism

Burton, R. (2006) *Humane Destruction of Stock*, PrimeFact 310, New South Wales Department of Primary Industries, Orange, New South Wales, www.dpi.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/0010/96796/humane-destruction-of-stock.pdf

Catley, A. (2005) *Participatory Epidemiology: A Guide for Trainers,* African Union/Interafrican Bureau for Animal Resources, Nairobi, www.participatoryepidemiology.info/TrainingMaterials.html

Catley, A., T. Leyland and S. Blakeway (eds) (2002) *Community-Based Animal Healthcare: A Practical Guide to Improving Primary Veterinary Services,* ITDG Publishing, London.

Catley, A, T. Leyland, J. C. Mariner, D. M. O. Akabwai, B. Admassu, W. Asfaw, G. Bekele and H. Sh. Hassan (2004) 'Para-veterinary professionals and the development of quality, self-sustaining community-based services', *Rev. Sci. Techn. Off. Int. Epiz.,* 23: (1): 225-52, www.oie.int/eng/publicat/rt/230/A_R23118.htm

Catley, A., D. Abebe, B. Admassu, G. Bekele, B. Abera, G. Eshete, T. Rufael and T. Haile (2008) 'Impact of drought-related livestock vaccination in pastoralist areas of Ethiopia', *Disasters,* in press.

Health, S. E., S. J. Kenyon and C. A. Zepeda Sein (1999) 'Emergency management of disasters involving livestock in developing countries', *OIE Revue Scientifique et Technique,* 18 (1): 256-71.

Leyland, T. (1996) 'The case for a community-based approach, with reference to Southern Sudan', in *The World Without Rinderpest,* FAO Animal Health and Production Paper 129, pp. 109-120, www.fao.org/docrep/003/w3246e/W3246E09.htm

Linnabary, R. D., J. C. New and J. Casper (1993) 'Environmental disasters and veterinarians' response', *Journal of the American Veterinary Medical Association,* 202 (7): 1091-93.

Mutungi, P. M. (2005) 'External Evaluation of the ICRC veterinary vouchers system for emergency intervention in Turkana and West Pokot Districts', ICRC, Nairobi.

Schreuder, B. E. C., H. A. J. Moll, N. Noorman, A. H. Halimi, A. H. Kroese and G. Wassink (1995) 'A benefit-cost analysis of veterinary interventions in Afghanistan based on a livestock mortality study', *Preventive Veterinary Medicine,* 26: 303-14.

ภาพโดย: เคลซี สินธุ์/องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA)

บทที่ 6

มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาอาหารสัตว์

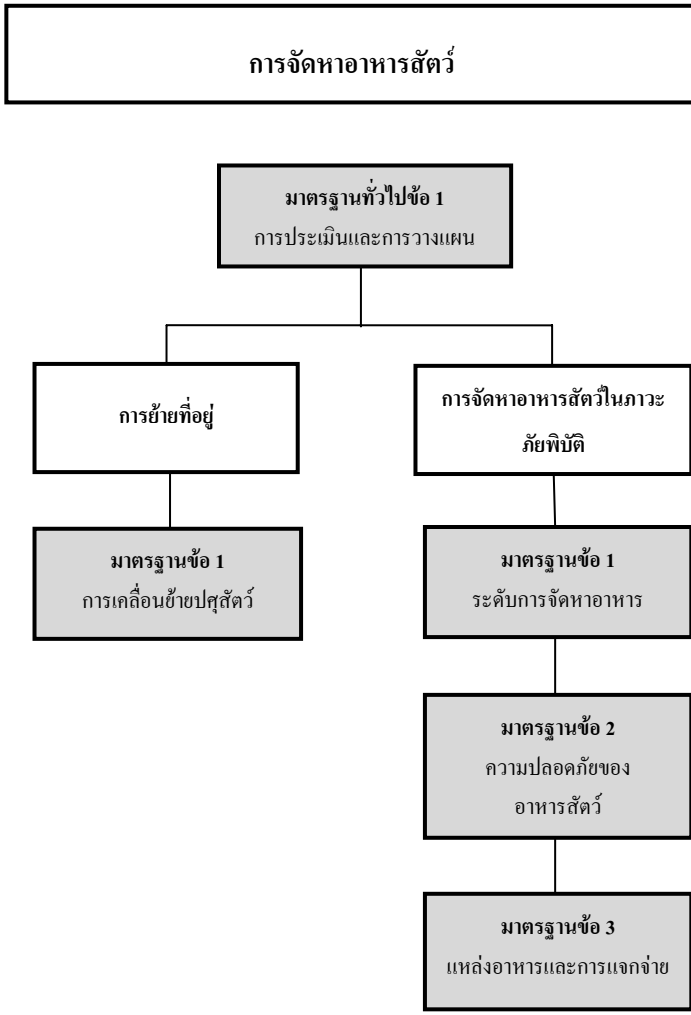
การจัดหาอาหารสัตว์
มาตรฐานทั่วไปข้อ 1
การประเมินและการวางแผน
การย้ายที่อยู่
การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ
มาตรฐานข้อ 1
การเคลื่อนย้ายปศุสัตว์
มาตรฐานข้อ 1
ระดับการจัดหาอาหาร
มาตรฐานข้อ 2
ความปลอดภัยของอาหารสัตว์
มาตรฐานข้อ 3
แหล่งอาหารและการแจกจ่าย

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพตามมาตรฐานของ LEGS

ภาวะภัยพิบัติประเภทต่างๆ อาจส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงอาหารของปศุสัตว์ เช่น ในภาวะแล้งอาหารจะขาดแคลนเนื่องจากฝนตกไม่เพียงพอ หรือในสถานการณ์ความขัดแย้ง ปศุสัตว์อาจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งอาหารตามปกติได้ และในสถานการณ์อุทกภัยรุนแรง แหล่งทรัพยากรธรรมชาติอาจได้รับความเสียหาย การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพข้อ 2 และ 3 ตามมาตรฐาน LEGS ซึ่งได้แก่

- เพื่อป้องกันปศุสัตว์ที่สำคัญในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- เพื่อผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญขึ้นมาใหม่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ด้วยวิธีการดังกล่าว ปศุสัตว์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพจะได้รับการป้องกันดูแล เช่น ได้รับความช่วยเหลือให้มีชีวิตรอดโดยการให้อาหาร หลังจากนั้น จึงมีการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ นอกจากนี้ การจัดหาอาหารสัตว์อาจส่งผลต่อวัตถุประสงค์เพื่อการดำรงชีพข้อแรก (คือ การให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติโดยผ่านมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์) เพื่อให้สัตว์มีชีวิตรอดและเป็นแหล่งอาหารสำหรับครัวเรือน

ความสำคัญของการจัดหาอาหารสัตว์ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ

ปศุสัตว์มีความเสี่ยงอย่างยิ่งเมื่อทรัพยากรที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เกิดการขาดแคลนในระยะสั้น ปศุสัตว์จำเป็นต้องได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอเพื่อที่จะอยู่รอดในช่วงระยะเวลาที่เกิดภัยพิบัติ การรับมือกับภาวะภัยพิบัติใดๆ ที่มีเป้าหมายเพื่อช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ จำเป็นต้องมีการจัดหาอาหารสัตว์ที่เพียงพออย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะภัยแล้ง ซึ่งโดยทั่วไปสัตว์ต่างๆ มักเสียชีวิตจากขาดอาหารไปก่อนที่จะตายจากโรค หรือในสถานการณ์อุทกภัย ซึ่งเราไม่สามารถให้อาหารสัตว์ที่ประสบภัยได้ ก็อาจทำให้สัตว์เหล่านั้นเสียชีวิตลง ส่วนในสถานการณ์ความขัดแย้ง ซึ่งมีการจำกัดการเข้าสู่ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เนื่องจากความไม่ปลอดภัยหรือการทุจริตคอร์รัปชั่น ตัวอย่างเช่น ชนเผ่าคูชิ (Kuchi) ในอัฟกานิสถานไม่สามารถเข้าไปในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในช่วงฤดูร้อนได้เนื่องจากมีความไม่ปลอดภัย และมีเงินไม่พอที่จะซื้ออาหารสัตว์ ขณะที่ในสาธารณรัฐไนเจอร์ในช่วงภาวะภัยพิบัติปี พ.ศ. 2547-2548 คนเลี้ยงสัตว์ถูกบังคับให้ต้องจ่ายสินบนและจ่าย “ค่าปรับ" เพื่อเข้าไปในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ของรัฐ เมื่อคลังสำรองอาหารถูกทำลายลงเนื่องจากภาวะภัยพิบัติ (เช่น พายุเฮอร์ริเคน แผ่นดินไหว หรือ

น้ำท่วม) อาจจำเป็นต้องหาอาหารมาเก็บสำรองไว้อย่างเร่งด่วน และสร้างคลังสำรองอาหารขึ้นมาใหม่ เพื่อช่วยให้ปศุสัตว์รอดชีวิตในช่วงระยะเวลาสั้นๆ จนถึงระยะปานกลาง

การจัดหาอาหารให้แก่ปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติมักเป็นสิ่งที่เจ้าของปศุสัตว์ให้ความสำคัญเป็นอันดับแรก ตัวอย่างเช่น ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งชาวเอธิโอเปียที่เข้าร่วมในโครงการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกในช่วงภาวะแล้งในปี พ.ศ. 2549 ได้จ่ายเงินสดที่ได้รับมาจำนวนหนึ่งในการขนย้ายสัตว์ที่เหลืออยู่ไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่มีอาหารดีกว่า (ดูกรณีศึกษา 4.1 ในบทกรณีศึกษา) ในกรณีอื่นๆ เจ้าของปศุสัตว์จะนำอาหารสำหรับคนที่ได้รับบริจาคมาให้แก่ปศุสัตว์ที่ตนเลี้ยงไว้ หรือนำไปแลกอาหารสัตว์ (ดูกรณีศึกษา 6.3 ในบทกรณีศึกษา) แม้ว่าความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกในการจัดหาอาหารสัตว์อาจก่อให้เกิดข้อโต้แย้งหากมีการเบียดเบียนทรัพยากรที่สามารถใช้ในการจัดหาอาหารให้แก่คนได้ (เช่น การขนส่ง) แต่อาหารสัตว์ก็เป็นสิ่งที่ชุมชนเจ้าของปศุสัตว์ให้ความสำคัญมากที่สุดในภาวะภัยพิบัติ

ทั้งนี้ ต้องมีการกำหนดค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องในการช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดในระหว่างเกิดภัยพิบัติ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะแล้ง) โดยเปรียบเทียบกับทางเลือกอื่นๆ เช่น การจัดหาปศุสัตว์ทดแทนเพื่อการฟื้นสภาพหลังจากที่ภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไป จากการศึกษาเกี่ยวกับผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งในพื้นที่ทางตอนเหนือของเคนยา และทางตะวันออกของเอธิโอเปีย พบว่า การเลี้ยงปศุสัตว์รุ่นใหม่ขึ้นหลังจากภาวะแล้งผ่านพ้นไปนั้น ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายมากกว่าการช่วยให้สัตว์มีชีวิตรอดด้วยการให้อาหารถึง 3-6 เท่า (ดู Pastoralist Livelihoods Initiative, 2007)

ทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์

มาตรฐานต่างๆ ที่นำเสนอในบทนี้จะมุ่งที่มาตรการให้ความช่วยเหลือซึ่งมีเป้าหมายเพื่อจัดหาอาหารสัตว์ที่มีคุณค่าทางโภชนาการในปริมาณที่ “เพียงพอ” ต่อประชากรสัตว์ตลอดช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัติ หรือกล่าวอย่างกว้างๆ ก็คือ ปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบสามารถกลับมาให้ผลผลิตได้โดยอาศัยความช่วยเหลือจากภายนอกน้อยที่สุด และมีความล่าช้าเพียงเล็กน้อยในช่วงระยะฟื้นตัวหลังเกิดภัยพิบัติ เนื้อหาในบทนี้ครอบคลุมถึงวิธีการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ 2 วิธี ซึ่งได้แก่ การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ และการให้อาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ปัจจุบัน มีผู้ให้ความสนใจมากขึ้นเกี่ยวกับการช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติโดยวิธีให้เงินช่วยเหลือ รวมถึงการจัดหาอาหารสัตว์ในรูปแบบต่างๆ (ดูกรอบ 2.2 ในบทที่ 2) การตัดสินใจกำหนดโครงการช่วยเหลือแบบใดแบบหนึ่งหรือทั้งสองแบบย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยต่างๆ หลายประการ

การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์

ในชุมชนจำนวนมากที่เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง จะมีการรวมฝูงสัตว์จากเจ้าของหลายรายเข้าด้วยกัน และย้ายฝูงสัตว์เหล่านี้ไปยังพื้นที่ที่มีแหล่งอาหารอุดมสมบูรณ์กว่า วิธีการเช่นนี้ปฏิบัติกันมาช้านานแล้วในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ และกลยุทธ์นี้อาจมีประโยชน์ในแง่อื่นๆ อีก เช่น การช่วยป้องกันสัตว์จากการติดโรค การปล้นสะดม หรือการลักขโมย แม้ว่าจะมีความเสี่ยงในกรณีของฝูงสัตว์ขนาดใหญ่ก็ตาม สำหรับฝูงสัตว์ขนาดใหญ่ที่รวมกลุ่มกันในลักษณะนี้ อาจยากที่จะจัดหาอาหารและน้ำให้อย่างเพียงพอ ซึ่งจะทำให้ปัญหาทวีความรุนแรงขึ้น แทนที่จะช่วยบรรเทาให้น้อยลง นอกจากนี้ โรคติดเชื้อบางอย่างอาจแพร่กระจายในวงกว้างมากขึ้น เนื่องจากสัตว์มีการสัมผัสใกล้ชิดกันมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม เป็นเรื่องแย่ที่ในภาวะภัยพิบัติโดยส่วนใหญ่ มักเป็นเรื่องยากที่จะใช้วิธีการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ เนื่องจากแหล่งทรัพยากรร่อยหรอลงไป หรือสถานที่ที่จะเคลื่อนย้ายฝูงสัตว์ไปนั้นมีฝูงสัตว์อยู่เดิม นอกจากนี้ ในพื้นที่ที่เกิดสถานการณ์ความขัดแย้ง การเคลื่อนย้ายสัตว์ไปยังพื้นที่ใดๆ อาจทำให้ผู้ดูแลปศุสัตว์ตกอยู่ในความเสี่ยงมากขึ้น

การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติมีจุดประสงค์เพื่อนำมาทดแทนแหล่งอาหารเดิมที่ตอนนี้มีปริมาณไม่เพียงพออันเนื่องมาจากภาวะภัยพิบัติ ซึ่งอาจเริ่มต้นจากการที่ผู้ดูแลปศุสัตว์หันไปใช้อาหารสัตว์แบบใหม่ อาหารสัตว์ที่เก็บไว้ หรืออาหารสัตว์ที่ซื้อมา หรือหันไปใช้ธนาคารอาหารสัตว์แบบเดิม ซึ่งมีการเก็บตุนอาหารสัตว์ไว้ล่วงหน้าก่อนที่จะเกิดภาวะขาดแคลน อย่างไรก็ตาม บางครั้ง ทางเลือกเหล่านี้อาจไม่สามารถทำได้ โครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติที่ได้รับการสนับสนุนจากภายนอก อาจเข้ามามีบทบาทโดยการจัดหาอาหารสัตว์ทั่วไป อาหารสัตว์ชนิดข้น (Concentrate) หรืออาหารสัตว์ชนิดก้อน (Multi-nutrient Block)

รูปแบบการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติจะแตกต่างกันออกไปตามระดับความสำคัญของปศุสัตว์ที่มีต่อการดำรงชีพ ในพื้นที่ของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง การให้อาหารจะเน้นเฉพาะการรักษาฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์เอาไว้แทนที่จะให้อาหารสัตว์แก่ฝูงสัตว์ทั้งหมดในพื้นที่อื่นๆ ซึ่งครัวเรือนต่างๆ อาจมีสัตว์ในครอบครองเป็นจำนวนไม่มาก (เช่น แพะสองสามตัว, วัวนมสักตัว หรือไก่ส่วนหนึ่ง) โครงการจัดหาอาหารสัตว์อาจตั้งเป้าหมายที่จะให้อาหารแก่ปศุสัตว์ทั้งหมดในชุมชน ในกรณีที่คลังสำรองอาหารสัตว์ที่สำคัญถูกทำลายเมื่อเกิดภัยพิบัติ โครงการจัดหาอาหารสัตว์อาจช่วยจัดหาอาหารเข้ามาเติมในคลังสำรองอาหารได้ (รวมถึงการสร้างคลังสำรองอาหารใหม่ - ดูบทที่ 8)

เมื่อปศุสัตว์ยังคงมีบทบาทสำคัญต่อการดำรงชีพของครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบ ประโยชน์ที่จะได้รับจากโครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติเพื่อช่วยให้สัตว์มีชีวิตรอด จึงเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน นอกจากนี้ ยังสามารถใช้โครงสร้างพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับโครงการนี้ เพื่อช่วยสนับสนุนกิจกรรมสำคัญอื่นๆ เช่น การแจกจ่ายเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ ตลอดจนการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูล

อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปแล้ว โครงการดังกล่าวจะให้การสนับสนุนในระยะสั้น และต้องมีการกำหนดแผนสิ้นสุดโครงการ (Exit Strategy) ที่ชัดเจนก่อนที่จะเริ่มดำเนินการ เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถดำเนินโครงการต่อไปได้อย่างเหมาะสมตลอดระยะเวลาที่เกิดภัยพิบัติ และหยุดให้ความช่วยเหลือในเวลาที่เหมาะสม ปศุสัตว์โดยเฉพาะอย่างยิ่งสัตว์เคี้ยวเอื้อง อาจต้องการอาหารปริมาณมากเป็นเวลานาน และมักต้องมีการขนส่งเป็นระยะทางไกล ในกรณีของฝูงสัตว์ขนาดใหญ่ จะต้องพิจารณาดำเนินโครงการลดจำนวนปศุสัตว์ที่คล้ายกัน เพื่อสร้างสมดุลของระบบนิเวศให้แก่พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ หรือเพื่อแก้ไขปัญหาข้อจำกัดด้านทรัพยากรโดยกำหนดกลุ่มปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบซึ่งมีค่ามากที่สุด

ควรแจกจ่ายอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ “ในพื้นที่จริง” เช่น อาหารสัตว์จะถูกขนส่งไปให้ปศุสัตว์ ในกรณีที่ไม่สามารถขนส่งอาหารสัตว์ได้หรือการขนส่งอาหารสัตว์ไม่ปลอดภัย อาจมีการจัดตั้งค่ายอาหารสัตว์ขึ้นมา ซึ่งเจ้าของสามารถนำปศุสัตว์ที่ตกอยู่ในอันตรายเข้ามาอยู่ในค่ายได้ ตัวอย่างเช่น ในสถานการณ์ความขัดแย้ง อาจมีการตั้งค่ายอาหารขึ้นมาในบริเวณที่แหล่งอาหารไม่เพียงพอแต่มีความปลอดภัย เนื่องจากสามารถขนส่งอาหารสัตว์โดยมีความเสี่ยงน้อยกว่าที่สัตว์จะออกไปหากินเอง นอกจากนี้ ค่ายอาหารยังอาจเปิดโอกาสให้เกิดการเชื่อมโยงกับโครงการทำงานเพื่อแลกอาหาร (food for work) หรือทำงานเพื่อให้มีรายได้ (cash-for-work) เพื่อการคุ้มครองและควบคุมดูแลค่าย

ทางเลือกทั้งสองแบบดังข้างต้น (การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์และการจัดหาอาหารในภาวะภัยพิบัติ) มีปัจจัยที่ต้องพิจารณาหลายประเด็นด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องศักยภาพในการบริหารจัดการ แนวทางการจัดการของท้องถิ่น ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับโรคและแมลง และภาวะชะงักงันของกลไกตลาดท้องถิ่น ดังจะอธิบายต่อไป

ศักยภาพในการบริหารจัดการ

แม้แต่ในชุมชนที่มีการเลี้ยงสัตว์สืบต่อกันมายาวนาน ภาวะภัยพิบัติก็อาจทำให้ศักยภาพในการบริหารจัดการเสียไปได้ สมาชิกในครอบครัวอาจถูกฆ่าตายหรือต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น หรือสุขภาพของผู้เลี้ยงอาจไม่เอื้อต่อการใช้แรงงานหรือทักษะด้านการจัดการอีกต่อไป นอกจากนี้

รูปแบบการให้อาหารสัตว์อาจต้องใช้ทักษะการจัดการที่ไม่คุ้นเคย เช่น การให้อาหารสัตว์ชนิดข้นหรือชนิดก้อน โครงการให้ความช่วยเหลือต่างๆ ต้องพิจารณาว่าปัจจัยดังกล่าวมีแนวโน้มว่าจะเป็นอุปสรรคต่อความสำเร็จหรือไม่ และสามารถให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอได้หรือไม่ในการเพิ่มศักยภาพด้านการจัดการและด้านแรงงานอื่นๆ (โครงการฝึกอบรมและการส่งเสริมแรงงานจากภายนอก)

แนวทางการจัดการของท้องถิ่น

ผู้คนในส่วนต่างๆ ของโลกจำเป็นต้องเผชิญกับผลที่ตามมาจากภาวะภัยพิบัติเป็นเวลานานก่อนที่ความช่วยเหลือจากภายนอกจะมาถึง แม้ว่าความช่วยเหลือจากภายนอกจะมีความสำคัญอย่างเห็นได้ชัด แต่หน่วยงานต่างๆ ก็ไม่ควรเพิกเฉยต่อกลยุทธ์ที่ชุมชนพัฒนาขึ้นมาเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ เนื่องจากกลยุทธ์ดังกล่าวมักให้ความสำคัญกับวัตถุประสงค์หลักในการฟื้นฟูสภาพสำหรับกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ ตัวอย่างเช่น ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งจะมีทุ่งหญ้าที่สงวนไว้สำหรับใช้ในภาวะแล้ง ตัวอย่างอื่นๆ ของกลยุทธ์การจัดการเฉพาะของท้องถิ่นจะกล่าวถึงต่อไปในดัชนีชี้วัดหลักและบันทึกแนวทางปฏิบัติด้านล่าง

ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับแมลง โรค และพาหะนำโรค

เมื่อมีการขนส่งอาหารสัตว์จากภายนอกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ มักมีความเสี่ยงที่จะเกิดการแพร่ระบาดของโรคของพืชหรือสัตว์ แมลงและพาหะนำโรค จึงต้องมีมาตรการด้านสุขอนามัยพืชที่เหมาะสมเพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าวให้เหลือน้อยที่สุด

ภาวะชะงักงันของกลไกตลาดท้องถิ่น

บางครั้ง อาจเป็นที่เข้าใจกันว่าการขนส่งอาหารสัตว์เข้ามาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบนั้นเป็นทางเลือกที่ “ง่ายดาย” อย่างน้อยที่สุดก็ในแง่ระบบการจัดสรรทรัพยากร (ลอจิสติกส์) อันที่จริงแล้ว ไม่ควรพิจารณาที่จะขนส่งอาหารเข้ามาในพื้นที่ที่ประสบภาวะภัยพิบัติ จนกว่าจะไม่สามารถจัดหาทรัพยากรในชุมชนได้ เพราะการขนส่งอาหารสัตว์ดังกล่าวนอกจากจะมีความเสี่ยงที่จะเกิดโรคดังที่กล่าวข้างต้นแล้ว อาหารสัตว์ที่นำมาจากที่อื่นอาจเข้ามาแทนที่อาหารสัตว์ที่เจ้าของฟาร์มและผู้ค้าในท้องถิ่นควรจะสามารถจัดหาเองได้ เพื่อให้ประโยชน์ที่ได้รับจากมาตรการให้ความช่วยเหลือมีการกระจายออกไปอย่างกว้างขวางในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ การซื้อสินค้าจากตลาดท้องถิ่นยังเป็นประโยชน์ต่อการชะลอการซื้ออาหารสัตว์เพื่อจำกัดผลกระทบที่มีต่อระบบตลาด (และหลีกเลี่ยงการฉวยโอกาสขึ้นราคาที่อาจเกิดขึ้นได้)

ตาราง 6.1 ข้อดีและข้อเสียของทางเลือกการจัดหาอาหารสัตว์แบบต่างๆ

ทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย
การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์	• สามารถดำเนินการตามแนวทางปฏิบัติเฉพาะพื้นที่ เช่น การใช้คลังสำรองอาหารสำหรับช่วงหน้าแล้ง • หลีกเลี่ยงความเสี่ยงต่างๆ เช่น โรค การปล้นสะดม หรือการลักขโมย • ลดความยุ่งยากของระบบจัดหาอาหารสัตว์และน้ำเมื่อจำเป็น	• ต้องมีทรัพยากรอย่างเพียงพอภายในระยะทางที่เหมาะสมเพื่อให้ปศุสัตว์เข้าถึงได้ • ปศุสัตว์ต้องแข็งแรงพอที่จะเดินทาง • อาจต้องแย่งชิงกับสัตว์ที่ไม่อพยพย้ายถิ่นซึ่งประจำอยู่ตามเส้นทางการย้ายถิ่น • ในสถานการณ์ความขัดแย้ง การเคลื่อนย้ายฝูงสัตว์อาจเพิ่มความเสี่ยงให้แก่เจ้าของปศุสัตว์ • สัตว์ที่มาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากอาจเสี่ยงที่จะติดโรคเพิ่มขึ้น • อาจทำให้ประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น เด็กและผู้สูงอายุ เข้าถึงผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ได้น้อยลง

ทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย
		• อาจส่งผลกระทบต่อกิจกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการดำรงชีพ หากมีการถอนแรงงานออกเพื่อไปดูแลปศุสัตว์ในพื้นที่ห่างไกล
การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: การแจกจ่าย “ในพื้นที่จริง”	• เป็นการรับมือที่รวดเร็วเพื่อช่วยให้สัตว์ที่ตกอยู่ในความเสี่ยงมีชีวิตรอด • สามารถใช้ประโยชน์จากธนาคารอาหารสัตว์ที่ก่อตั้งขึ้นมาก่อนหน้านี้เพื่อเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะภัยพิบัติ • สามารถสร้างประโยชน์ทางอ้อมให้ระบบเศรษฐกิจในท้องถิ่น ซึ่งมีโอกาสในการใช้วัตถุดิบในชุมชน • สามารถกำหนดฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ได้ • มีความเป็นไปได้ที่จะจัดหาอาหารสัตว์มาเติมในสต็อกอาหารที่เสียหายไปในระหว่างเกิดภัยพิบัติ	• ต้องให้การสนับสนุนอย่างมากและมีค่าใช้จ่ายสูง • ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องตลอดระยะเวลาที่เกิดภัยพิบัติ • ไม่มีความยั่งยืนในระยะยาว • ต้องมีสถานที่ที่ปลอดภัยสำหรับการเก็บรักษาและการขนส่ง • มีความเสี่ยงที่จะนำโรค แมลง และพาหะนำโรคต่างๆ จากภายนอกเข้ามา • การนำอาหารสัตว์จากภายนอกเข้ามาอาจทำให้กลไกตลาดในท้องถิ่นหยุดชะงัก • ต้องมีการควบคุมดูแลและการจัดการ

ทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย
การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: ค่ายอาหาร	• ปศุสัตว์และเจ้าของมีความปลอดภัยเพิ่มขึ้น • หากทรัพยากรในพื้นที่มีจำนวนจำกัด สามารถขนส่งอาหารจากที่อื่นเข้ามาในค่ายได้ • ผู้ดูแล/ผู้เฝ้ายามมีโอกาสในการทำงานเพื่อแลกอาหาร (food for work) หรือทำงานเพื่อให้มีรายได้ (cash-for-work)	• ต้องมีบริเวณที่เหมาะสม มีที่พักและรั้วปิดล้อม พร้อมทั้งน้ำและอาหาร • ต้องมีการจัดการเป็นระบบมากกว่าการย้ายถิ่นที่อยู่ทั่วไป รวมทั้งมีเงินเดือนสำหรับบุคลากร, มีอาหารสัตว์ เป็นต้น • ต้องมีแรงงานที่เป็นระบบเพื่อดูแลจัดการและดูแลรักษาปศุสัตว์ • ปศุสัตว์ต้องแข็งแรงพอที่จะเดินทางไปยังค่ายได้

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์อาจทำได้ตั้งแต่ช่วงแรกๆ ในระยะเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เมื่อถึงระยะฉุกเฉิน/ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภาวะภัยพิบัติ การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์และ/หรือค่ายอาหารอาจเป็นสิ่งที่สมควรทำโดยทั่วไปแล้ว การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติจะเป็นมาตรการระยะสั้นที่ใช้ในระยะผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภาวะภัยพิบัติ หรือระยะฉุกเฉินของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เพื่อช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดจนกว่ามาตรการให้ความช่วยเหลือระยะยาว (เช่น การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์) จะประสบความสำเร็จอย่างที่คาดหวัง หรือทรัพยากรธรรมชาติมีการฟื้นตัวมากพอที่จะช่วยให้ปศุสัตว์ดำรงชีวิตอยู่ได้ ในกรณีนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงช่วงเวลาในการวางแผนการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ รวมทั้งประเมินเวลาที่จะมีแหล่งอาหารอีกครั้งภายหลังภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไป (ดูตาราง 6.2 ด้านล่าง)

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

การจัดหาอาหารสัตว์อาจเป็นมาตรการเสริมสำหรับมาตรการอื่นๆ ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการลดจำนวนปศุสัตว์ (ดูบทที่ 4 และกรณีศึกษา 4.9 ในบทกรณีศึกษา) ซึ่งมีการนำปศุสัตว์บางส่วนออกจากระบบการผลิตและมีการดำเนินมาตรการต่างๆ เช่น การจัดหาอาหาร (และน้ำ) เพื่อให้สัตว์ที่เหลืออยู่มีชีวิตรอดและมีสภาพความเป็นอยู่ดีขึ้น ความร่วมมือกันระหว่างโครงการและหน่วยงานต่างๆ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งเพื่อหลีกเลี่ยงการดำเนินการที่จะส่งผลเสียต่อกิจกรรมอื่น (ดูบทที่ 3, มาตรฐานสากลข้อ 3 – ความร่วมมือ) โครงการจัดหาอาหารสัตว์จะให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติมที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดหาปศุสัตว์ให้แก่ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ (ดูบทที่ 9)

ความเสี่ยงและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ในการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติทุกประเภท จะต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าโครงการต่างๆ มีเป้าหมายเพื่อช่วยเหลือผู้ที่เดือดร้อนที่สุด เนื่องจากอาหารสัตว์เป็นสินค้าที่ขายได้ (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาวะขาดแคลน) การจัดการด้านระบบลอจิสติกส์จึงต้องช่วยให้อาหารถูกขนส่งไปถึงปลายทางตามที่กำหนด หากไม่สามารถควบคุมได้ดีพอ จะเกิดปัญหาดังนี้

- ผู้ที่ร่ำรวยและมีอำนาจในชุมชนอาจใช้ทรัพยากรในสัดส่วนที่ไม่เหมาะสมในการจัดหาอาหารสัตว์ให้แก่สัตว์ของตน ซึ่งมีความเสี่ยงน้อยกว่าสัตว์ของคนอื่นๆ
- การจัดส่งอาหารอาจถูกเปลี่ยนเส้นทาง และมีการนำอาหารสัตว์ไปขายเอากำไรโดยบุคคลที่ไม่ได้ดูแลปศุสัตว์

ตาราง 6.2 เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร

ทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบในทันทีจากภัยพิบัติ	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์	→			→			
การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: การแจกจ่าย “ในพื้นที่จริง”	→				→		
การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: ค่ายอาหาร	→				→		

ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติมักคาดการณ์แตกต่างกันไปในระยะยาว กล่าวคือ ครอบครัวที่มีอาชีพดูแลปศุสัตว์สืบต่อกันมาหลายชั่วอายุ อาจได้รับผลกระทบจนถึงขั้นที่ไม่สามารถเลี้ยงปศุสัตว์ได้อีกหลังจากผ่านระยะฟื้นตัวไปแล้ว โครงการให้ความช่วยเหลือจะต้องพิจารณาโดยละเอียดถึงอาชีพทดแทนในอนาคต เช่น การจัดหาอาหารสัตว์ ซึ่งมีจุดประสงค์เพื่อให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดในช่วงภาวะภัยพิบัติ การจัดหาอาหารสัตว์ในช่วงเกิดภัยพิบัติจะไม่เกิดประโยชน์เท่าใดนักหากว่าครัวเรือนต้องจำหน่ายสัตว์ออกไปหลังจากที่ภาวะภัยพิบัติสิ้นสุดลง

โครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติทุกโครงการ ควรพิจารณาถึงบทบาททาง**เพศ**ที่มีต่อการดูแลและการผลิตปศุสัตว์เมื่อจะเลือกรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ ในบางสังคม กิจกรรมหลายอย่างที่เกี่ยวกับการจัดการปศุสัตว์จะทำโดยผู้หญิง ซึ่งไม่ได้รับประโยชน์ที่เป็นธรรมจากการทำงานดังกล่าวเสมอไป การรีดนมวัว/สัตว์ที่ให้ทั้งเนื้อและไข่ และการทำความสะอาดที่อยู่ของสัตว์มักเป็นงานที่สมาชิกครอบครัวที่เป็นผู้หญิงต้องทำมากกว่าผู้ชาย นอกจากนี้ การเก็บรวบรวมและการจัดการอาหารยังเป็นภาระหนักของผู้หญิงและเด็กผู้หญิงอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ โครงการให้ความช่วยเหลือเมื่อเกิดภัยพิบัติซึ่งดำเนินการจัดหาอาหารสัตว์ ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าการดำเนินงานดังกล่าวของตนจะต้องไม่ลดทอนผลประโยชน์ของผู้หญิง หรือส่งผลเสียต่อภาระงานประจำวันของผู้หญิงหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ

ในครอบครัวที่ได้รับผลกระทบจาก**เชื้อเอชไอวี/เอดส์** จำนวนแรงงานที่สามารถทำงานได้อาจลดลงมาก ในกรณีนี้ การให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาอาหารสัตว์อาจต้องอาศัยแรงงานคน แต่ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบไม่สามารถมีส่วนร่วมได้ หรือไม่เช่นนั้นหากมีการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในรูปแบบอื่นๆ ดังที่ได้กล่าวถึงในคู่มือนี้ ก็ควรตรวจสอบให้แน่ใจว่าการช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดจะสามารถช่วยให้ครอบครัวผู้ติดเชื้อที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติได้รับสารอาหารที่มีคุณค่าจากผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ ในกรณีนี้ การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์อาจเป็นทำให้ครอบครัวผู้ติดเชื้อไม่สามารถเข้าถึงผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์ และส่งผลเสียต่อภาวะโภชนาการของผู้ติดเชื้อและประชากรกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ เช่น เด็ก และสตรีที่ตั้งครรภ์/แม่ที่ให้นมบุตร

นอกจากนี้ ยังต้องพิจารณาถึงประเด็นเรื่อง**ความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครอง** กล่าวคือ ภาวะภัยพิบัติอาจสร้างความยุ่งยากเนื่องจากเป็นภาวะไร้กฎหมายและเกิดความไม่สงบขึ้นในบ้านเมือง แม้ว่าสถานการณ์ยุ่งยากดังกล่าวอาจไม่ได้เกิดขึ้นจากความขัดแย้งโดยตรงก็ตาม โครงการจัดหาอาหารสัตว์ที่ประสบผลสำเร็จจะช่วยฟื้นฟูให้ปศุสัตว์มีมูลค่ากลับมาเท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น ซึ่งอาจก่อให้เกิดการปล้นสะดมมากยิ่งขึ้น ค่ายอาหารที่มีปศุสัตว์จำนวนมากอาจดึงดูดโจรและขโมย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัย ผู้ดูแลปศุสัตว์ที่ยากไร้อาจไม่มีอาวุธรับมือโจรที่เข้ามาขโมยปศุสัตว์ ดังนั้น ผู้ดำเนินโครงการต่างๆ จึงควรพิจารณาอย่างรอบคอบว่าทำอย่างไรจึงจะสามารถป้องกันดูแลสัตว์ได้อย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ ในกรณีที่ไม่สามารถรับประกันความปลอดภัยของสัตว์ได้อย่างเหมาะสม ควรพิจารณา

มาตรการให้ความช่วยเหลืออื่นๆ แทน เช่น การลดจำนวนปศุสัตว์ เมื่อประชากรจำนวนมากต้องพลัดถิ่นและย้ายเข้าไปอยู่ในค่ายพร้อมกับปศุสัตว์ โดยอาจจะมีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์อยู่นอกค่าย ก็มีความเสี่ยงที่จะเกิดเหตุการณ์รุนแรงหรือเกิดความไม่ปลอดภัยต่อบุคคล ดังนั้น จึงควรจัดหาอาหารให้สัตว์ภายในค่ายหรือพื้นที่บริเวณใกล้เคียง

นอกจากนี้ จะต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อ**สิ่งแวดล้อม**ของโครงการจัดหาอาหารสัตว์ ปศุสัตว์จะสร้างภาระให้แก่ระบบนิเวศไม่มากก็น้อยในบริเวณที่สัตว์อาศัยอยู่ ซึ่งเป็นผลมาจากการบริโภคอาหารในพื้นที่นั้น และการทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลของเสียในกรณีที่เป็นระบบปิดและมีขนาดใหญ่ (Intensive System) เมื่อระบบนิเวศได้รับผลกระทบรุนแรงจากภาวะภัยพิบัติ ผลกระทบจากสิ่งเหล่านี้อาจเลวร้ายลงทั้งในระยะสั้นและในระยะฟื้นตัว ในสถานการณ์ดังกล่าว อาจเกิดคำถามว่าโครงการต่างๆ เช่น โครงการที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาอาหารสัตว์ซึ่งเพิ่มจำนวนปศุสัตว์ขึ้นอย่างรวดเร็ว จะช่วยให้ผู้ประสบภัยพิบัติมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีที่สุดหรือไม่ ในขณะเดียวกัน การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ให้ไกลออกไปจากพื้นที่ที่เสื่อมโทรมมาก อาจช่วยป้องกันความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมได้ ทั้งนี้ ในการพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการในเรื่องต่างๆ ควรคำนึงถึงความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์หรืออาหารสัตว์ด้วย ในบางกรณี ความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการขนส่งอาหารสัตว์อาจมากกว่าผลกระทบจากการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ แต่ในบางกรณี ก็อาจเสียหายน้อยกว่า นอกจากนี้ โครงการจัดหาอาหารสัตว์ควรพิจารณาถึงความเพียงพอของแหล่งน้ำด้วย (ดูบทที่ 7)

ชุมชนเจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติสามารถนำภูมิปัญญาท้องถิ่นและศักยภาพด้านต่างๆ มาใช้เพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ และในบางครั้ง อาจนำมาใช้ในการคาดการณ์ภัยพิบัติ (โดยอาศัยระบบการเตือนภัยล่วงหน้าของท้องถิ่น) ความรู้และทักษะในการจัดการปศุสัตว์หมายความว่า พวกเขาสามารถเลือกปศุสัตว์ที่เหมาะสมเพื่อรับประโยชน์จากโครงการจัดหาอาหารสัตว์ เพื่อรักษาฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ไว้ ชุมชนท้องถิ่นอาจมีความรู้มากเกี่ยวกับแหล่งอาหารสัตว์และชนิดของอาหารสัตว์ที่เหมาะสมซึ่งควรจัดซื้อและ/หรือเก็บรักษาไว้ นอกจากนี้ ชุมชนยังสามารถเจรจาต่อรองเพื่อเข้าถึงบริเวณทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ใกล้เคียงโดยผ่านแครือข่ายความสัมพันธ์ทางสังคมได้

มาตรฐานขั้นต่ำ

ส่วนที่ 1: มาตรฐานทั่วไปเกี่ยวกับอาหารสัตว์

ก่อนที่จะดำเนินโครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงความเป็นไปได้ของทางเลือกต่าง ๆ ที่ระบุไว้ในรูป 6.1 ร่วมกับการพิจารณาเพื่อกำหนดกลุ่มปศุสัตว์ที่เหมาะสมที่สุด

มาตรฐานทั่วไปในการจัดหาอาหารสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน
ต้องพิจารณาถึงทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์แบบต่างๆ โดยคำนึงถึงความต้องการของท้องถิ่น แนวทางปฏิบัติ และโอกาสต่างๆ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ควรดำเนินมาตรการจัดหาอาหารสัตว์เฉพาะในกรณีที่มีความเป็นไปได้สูงว่าผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจะสามารถรักษาและจัดการปศุสัตว์ต่อไปได้หลังจากภาวะภัยพิบัติสิ้นสุดลง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการจัดทำแผนงานโดยพิจารณาถึงทางเลือกต่างๆ ตามที่ระบุไว้ในบทนี้ โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมพิจารณาอย่างเต็มที่ และคำนึงถึงกลยุทธ์การจัดการในท้องถิ่น การจัดหาทรัพยากรในท้องถิ่น รวมทั้งความเป็นไปได้ที่จะเกิดภาวะชะงักงันของตลาดท้องถิ่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การกำหนดกลุ่มปศุสัตว์ที่จะได้รับอาหารสัตว์ควรใช้การวิเคราะห์สภาพสัตว์ โอกาสการรอดชีวิตในภาวะภัยพิบัติ และประโยชน์ที่จะได้รับจากการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ในอนาคต (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- ในการประเมินและการวางแผน จะต้องพิจารณาถึงนโยบายและข้อจำกัดด้านนโยบาย ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเข้าถึงอาหารและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถรักษาและจัดการปศุสัตว์ได้ในอนาคต:** บางครัวเรือนอาจมีความเสี่ยงในระยะยาวที่จะต้องสูญเสียปศุสัตว์ของตนหลังจากภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไป กล่าวคือ พวกเขาอาจสูญเสียปศุสัตว์จำนวนมาก หรือแรงงานในครอบครัวอาจเสียชีวิต มีการโยกย้ายถิ่นฐาน หรือเจ็บป่วยจนไม่สามารถรักษาปศุ

สัตว์ไว้ได้ต่อไป ดังนั้น ก่อนที่จะดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดในระยะสั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีความมั่นใจในระดับหนึ่งว่าครอบครัวผู้ได้รับความช่วยเหลือจะสามารถรักษาและจัดการปศุสัตว์ได้ต่อในระยะยาว โดยใช้กระบวนการตัดสินใจของชุมชนเพื่อกำหนดผู้ที่เหมาะสมที่จะได้รับความช่วยเหลือ

2. **แผนงานแบบมีส่วนร่วมซึ่งอิงตามกลยุทธ์การรับมือกับภาวะภัยพิบัติของท้องถิ่นและกลไกตลาดท้องถิ่น**: ดังที่กล่าวมาข้างต้น ชุมชนที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์จำนวนมากจะมีระบบในท้องถิ่นในการจัดการกับภาวะขาดแคลนอาหาร ซึ่งเป็นสิ่งที่หน่วยงานที่ให้ความช่วยเหลือควรคำนึงถึงและสนับสนุนในเรื่องนี้ (หากทำได้) หากท้องถิ่นนั้นๆ มีระบบการจัดการแต่ไม่มีการนำมาใช้ ควรวิเคราะห์หาสาเหตุอย่างรอบคอบก่อนที่จะให้ความช่วยเหลือต่อไป กลไกตลาดท้องถิ่นควรได้รับการสนับสนุนและไม่ควรถูกทำลายลงเนื่องจากการจัดซื้อหรือการขนส่งอาหารสัตว์ใดๆ และควรทำการประเมินแหล่งผลิตวัตถุดิบอาหารสัตว์ในท้องถิ่น (โดยเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมก่อนเกิดภาวะภัยพิบัติ - ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากลข้อ 7) ในบางกรณี มีการจัดตั้งธนาคารอาหารสัตว์ของชุมชนขึ้นเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของโครงการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ และจัดเตรียมอาหารสัตว์ในท้องถิ่นที่มีค่าในภาวะภัยพิบัติ (ดูกรณีศึกษา 6.5 ในบทกรณีศึกษา) โปรดดูรายการตรวจสอบเพื่อให้คำแนะนำในกระบวนการประเมินและการวางแผนในภาคผนวก 6.1

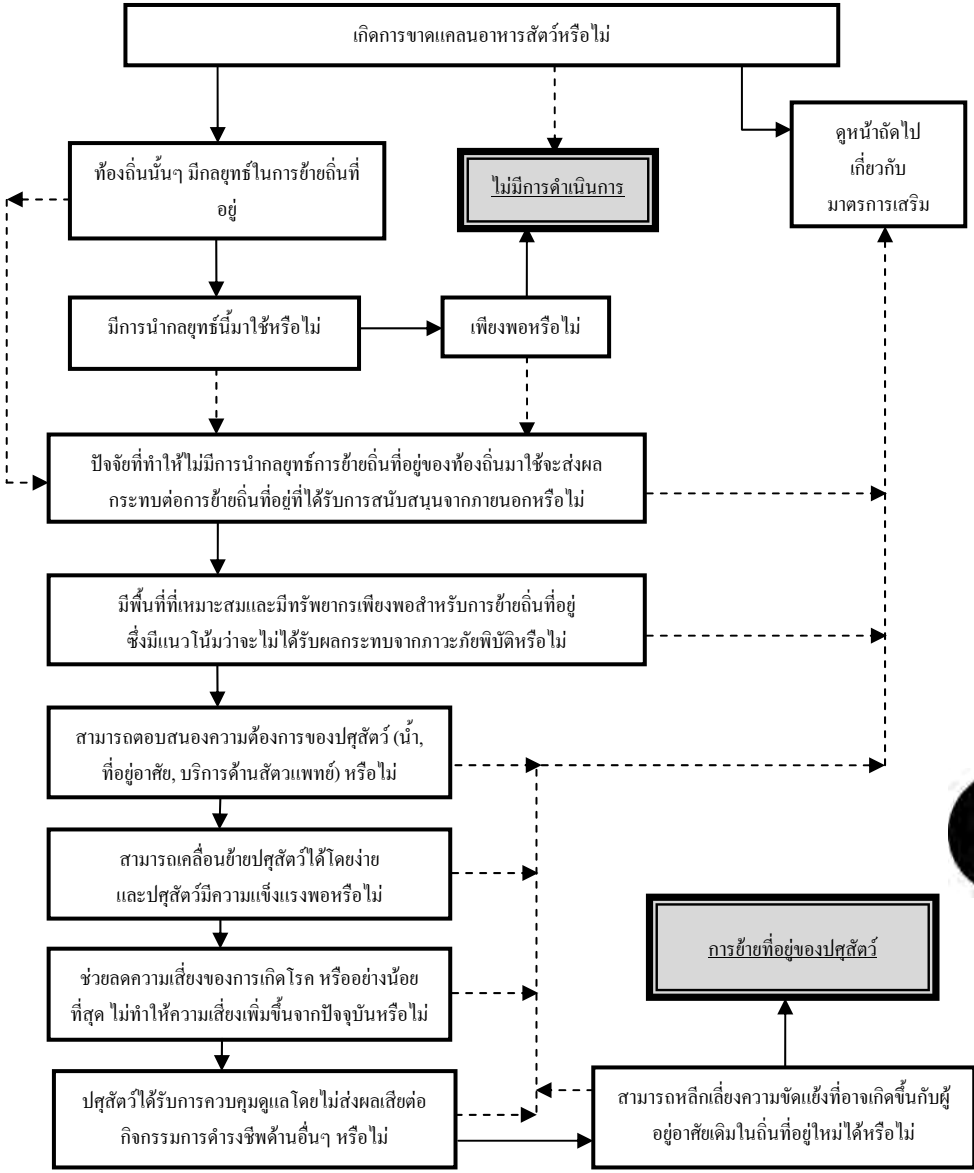

คำอธิบายสัญลักษณ์: ——→ = "ใช่" - - - → = "ไม่ใช่"

หมายเหตุ: "ไม่มีการดำเนินการ" (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)" หมายความว่า ต้องมีการฝึกอบรม หรือการสร้างขีดความสามารถเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตอบว่า "ใช่" สำหรับคำถามที่สำคัญ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีการให้ความช่วยเหลือใดๆ

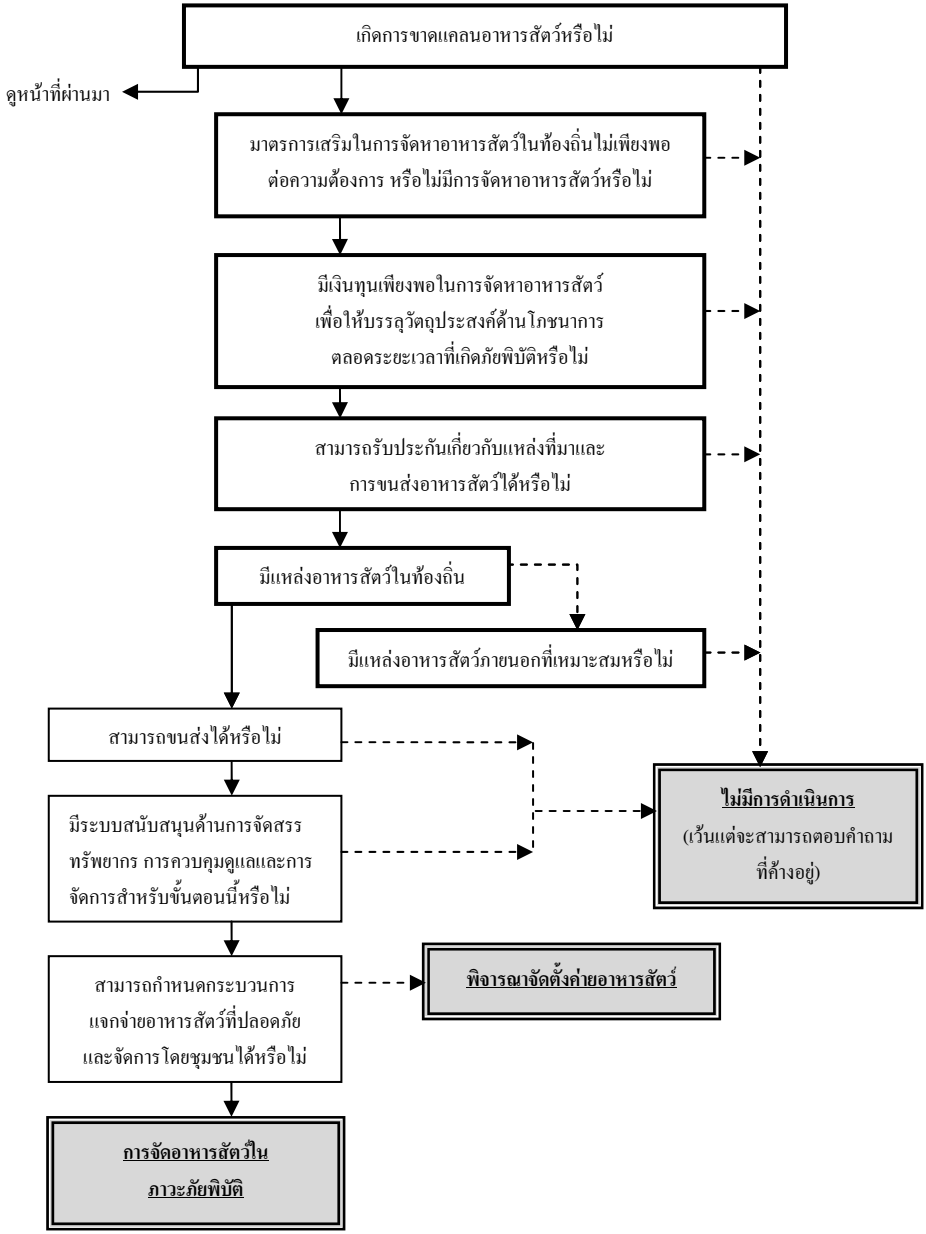

รูป 6.1 ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับทางเลือกในการจัดหาอาหารสัตว์

3. **การกำหนดกลุ่มปศุสัตว์เป้าหมาย**: สัตว์บางประเภทมีการปรับตัวดีกว่าสัตว์อื่นในภาวะภัยพิบัติและสามารถฟื้นตัวจากภาวะขาดแคลนอาหารหรือน้ำ สัตว์บางประเภทอาจต้องการความช่วยเหลือน้อยกว่า เพราะสามารถมีชีวิตรอดในภาวะภัยพิบัติได้โดยไม่ต้องจัดหาอาหารให้เป็นพิเศษ สัตว์บางประเภทอาจเหมาะสมที่จะได้รับความช่วยเหลือมากกว่าเนื่องจากสัตว์ประเภทอื่นๆ ที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงเช่นกันมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถรอดชีวิตแม้ว่าจะได้รับอาหารก็ตาม ทรัพยากรที่จะนำมาใช้ในการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัตินั้นมักมีจำกัด ดังนั้น จึงเป็นไปไม่ได้ที่จะตอบสนองความต้องการของสัตว์ทุกตัวในฝูง และเราต้องกำหนดกลุ่มสัตว์ที่มีค่ามากที่สุดเท่านั้น ในทางปฏิบัติ สัตว์ดังกล่าวหมายถึงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ที่มีคุณภาพ และอาจหมายถึงสัตว์ใช้งานหรือสัตว์ที่อาจมีมูลค่าทางตลาดพอสมควรโดยไม่ต้องให้อาหารในปริมาณมากนัก การวางแผนเพื่อกำหนดกลุ่มเป้าหมายสัตว์ที่ควรได้รับความช่วยเหลือนี้ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้แน่ใจว่าพันธุ์สัตว์ที่เลือกตรงกับความต้องการของประชากรกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มชนส่วนน้อย ซึ่งอาจได้รับผลกระทบจากภาวะขาดแคลนอาหารสัตว์แตกต่างกันออกไป
4. **แนวทางนโยบาย:** ในการประเมินเบื้องต้น ควรวิเคราะห์แนวทางนโยบายในเรื่องการเข้าถึงอาหารสัตว์ ซึ่งได้แก่ ข้อจำกัดต่างๆ ในการเข้าถึงบริเวณทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรือการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ไปยังพื้นที่ใหม่ ตลอดจนอุปสรรคในการเคลื่อนย้ายหรือการจัดซื้ออาหารสัตว์ (ตัวอย่างเช่น ขั้นตอนภายในของการจัดซื้อ) การวิเคราะห์นี้ควรระบุแผนการนำไปปฏิบัติ และกิจกรรมสนับสนุนที่เกี่ยวข้องตามความเหมาะสม (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากลข้อ 8)

ส่วนที่ 2: การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์

มาตรฐานทั่วไปในการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ข้อ 1: การสนับสนุนแผนริเริ่มในการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์
การดำเนินการเพื่อเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ต้องอิงตามผลการประเมินประโยชน์ที่จะได้รับ และเป็นไปตามกลยุทธ์การจัดการในท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัดหลัก

- กำหนดกลไกและกระบวนการที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้แน่ใจว่าผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นและผู้ที่จะนำไปใช้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการออกแบบโครงการตั้งแต่ขั้นตอนแรกๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ให้ความสนใจกับการระบุกลุ่มประชากรและประเภทปศุสัตว์เป้าหมายที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ และได้รับประโยชน์จากการเคลื่อนย้ายดังกล่าว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- ในระหว่างการออกแบบโครงการ ควรระบุถึงผลที่ตามมาจากการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ที่เสนอ เช่น ครอบครัวกระจัดกระจาย ข้อขัดแย้งกับมาตรการฟื้นฟูอื่นๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการประเมินพื้นที่ปลายทางของการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์อย่างเหมาะสมในแง่ขีดความสามารถในการรับมือกับความขาดแคลนของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบในการเลี้ยงดูปศุสัตว์ของตน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3, 4 และ 5)
- การออกแบบโครงการนี้ควรพิจารณาถึงการกำหนดแผนสิ้นสุดโครงการ (exit strategy) ด้วย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

รายการตรวจสอบเกี่ยวกับการประเมินที่แสดงไว้ในภาคผนวก 6.1 จะระบุถึงประเด็นสำคัญๆ ในการพิจารณาให้การสนับสนุนโครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ ผลการประเมินนี้อาจมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้ที่เกี่ยวข้อง และสามารถนำไปใช้เพื่อช่วยให้ครอบครัวผู้ได้รับผลกระทบตัดสินใจได้ว่าควรทำการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ดีหรือไม่

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การขอให้ผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม:** การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์เป็นกลยุทธ์การรับมือกับภัยพิบัติแบบดั้งเดิมและมีมายาวนาน ความพยายามจากภายนอกในการสนับสนุนโครงการเหล่านี้จำเป็นต้องตระหนักว่า ผู้เชี่ยวชาญที่นำโครงการไปใช้มักอยู่ในชุมชนท้องถิ่น และมีทักษะในการประเมินความเป็นไปได้ของทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ใหม่

รวมทั้งคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและเงื่อนไขทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ ควรระบุตัวผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวโดยพิจารณาตามความเห็นชอบของคนส่วนใหญ่ในชุมชนและผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ และเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้เข้ามามีส่วนร่วมในการพูดคุยและวางแผนโครงการ หากมีการพิจารณาในประเด็นการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ในขณะเกิดภัยพิบัติระยะรุนแรง อาจมีการอธิบายเหตุผลที่ดีว่าทำไมคนในท้องถิ่นยังไม่ตัดสินใจอพยพปศุสัตว์ การตรวจสอบประเด็นเหล่านี้จากมุมมองของผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นอาจเป็นตัวชี้วัดที่สำคัญในการให้ความช่วยเหลือด้วยมาตรการอื่นที่เหมาะสมกว่า

2. **การเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับผลกระทบได้มีส่วนร่วมในการพิจารณา:** การระบุกลุ่มเป้าหมายถือเป็นขั้นตอนสำคัญที่จะมั่นใจว่าประโยชน์ที่อาจได้รับจากมาตรการให้ความช่วยเหลือนั้น สอดคล้องกับความจำเป็นของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (มนุษย์และสัตว์) อย่างแท้จริง เจ้าของปศุสัตว์อาจได้รับประโยชน์จากโครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ แต่ก็ควรคำนึงถึงเงื่อนไขเบื้องต้นดังต่อไปนี้ด้วย นั่นคือ
   - ควรสนับสนุนให้ครอบครัวต่างๆ ทำการประเมินความสามารถในการฟื้นฟูกิจการด้านปศุสัตว์ของตนภายหลังภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไป ครอบครัวที่ได้รับผลกระทบรุนแรงจากภัยพิบัติจนมีแนวโน้มว่าจะไม่สามารถดำเนินกิจการปศุสัตว์ได้อีกต่อไป ก็ไม่ควรเข้าร่วมในโครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ วิธีนี้จะเป็นการช่วยให้ครอบครัวดังกล่าวหันไปให้ความสนใจกับทางเลือกอื่นในการฟื้นฟู สถาบันต่างๆ ในชุมชน ซึ่งทราบถึงทักษะและทรัพย์สินของครอบครัวต่างๆ ในชุมชน ควรเป็นผู้นำในการดำเนินงานในเรื่องนี้
   - ต้องพิจารณาถึงบทบาทของปศุสัตว์ในฐานะองค์ประกอบเดียวที่สนับสนุนวิถีการดำรงชีพของครัวเรือน การเข้าร่วมในโครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์อาจยิ่งลดทอนทรัพยากรที่ร่อยหรอของครอบครัวที่ได้รับผลกระทบและส่งผลเสียตามมาอันเนื่องจากการพยายามรักษาหรือกอบกู้กิจกรรมการดำรงชีพอื่นที่ได้รับผลกระทบโดยทั่วไปแล้ว การย้ายถิ่นที่อยู่ของปศุสัตว์น่าจะเหมาะสมสำหรับครอบครัวที่พึ่งพาปศุสัตว์เป็นอย่างมาก
   - การเข้าร่วมในโครงการนี้ควรแสดงถึงมูลค่าสูงสุดของปศุสัตว์ โดยปกติแล้ว การจำหน่าย ฆ่า หรือกำจัดสัตว์ที่มีมูลค่าน้อยจะถือว่าคุ้มค่า เนื่องจากในภาวะที่ขาดแคลนทรัพยากร ควรนำทรัพยากรมาใช้สำหรับสัตว์ที่มีมูลค่าสูง
   - ไม่ว่าผู้เลี้ยงจะคิดว่าสัตว์ที่เจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บมีมูลค่ามากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม แต่ในความเป็นจริง สัตว์ดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะไม่ได้ประโยชน์จากการย้ายที่อยู่

- การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์อาจนำไปสู่กรณีขัดแย้งกับเจ้าของทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ปลายทาง ดังนั้น การเจรจากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่ายจึงเป็นเรื่องสำคัญ

3. **การให้ความรู้:** การรวบรวมข้อมูลความรู้และเผยแพร่เรื่องระบบลอจิสติกส์ ถือเป็นงานเฉพาะอย่างหนึ่งซึ่งหน่วยงานภายนอก (รวมทั้งรัฐบาลท้องถิ่น) สามารถให้ความช่วยเหลืออย่างจริงจังเพื่อสร้างความร่วมมือในการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ "ของท้องถิ่นนั้นๆ" ตัวอย่างเช่น คนในท้องถิ่นอาจไม่ต้องการจะเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ของตนไปยังพื้นที่ดั้งเดิม เนื่องจากพวกเขาไม่อาจทราบได้ว่าทรัพยากรในพื้นที่ดังกล่าวมีเพียงพอหรือไม่ (อันเนื่องมาจากลักษณะของภัยพิบัติหรือเหตุผลอื่นๆ) หากคนในท้องถิ่นแน่ใจว่าปศุสัตว์ของตนจะได้รับการป้องกันและมีอาหารกินอย่างเพียงพอทั้งใน *ระหว่างทาง* และเมื่อไปถึงที่หมาย ความเสี่ยงที่คิดว่าจะเกิดขึ้นจากการนำกลยุทธ์การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์มาใช้ ก็จะลดลงอย่างมาก
4. **มาตรการส่งเสริมระดับนโยบาย:** ต้องให้การสนับสนุนอย่างเป็นระบบเพื่อกำหนดมาตรการส่งเสริมระดับนโยบายสำหรับครัวเรือนพลัดถิ่นและปศุสัตว์ในโครงการย้ายที่อยู่ ซึ่งได้แก่
   - การขอการสนับสนุนเพิ่มเติมจากองค์กรของรัฐและองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO)
   - การติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย เพื่อเพิ่มการสนับสนุนที่เจ้าหน้าที่สามารถจัดหาให้ได้
- การเจรจาต่อรองกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายอื่นๆ ในพื้นที่ที่ได้รับมอบหมาย (โดยเฉพาะผู้ใช้ทรัพยากรเกี่ยวกับปศุสัตว์รายอื่นๆ) เพื่อลดความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด

5. **การสนับสนุนเพิ่มเติม:** หน่วยงานภายนอกสามารถช่วยส่งเสริมโครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ที่เหมาะสมได้ ด้วยการให้การสนับสนุนเพิ่มเติมซึ่งคนในท้องถิ่นอาจไม่สามารถเข้าถึงได้ อันได้แก่
   - การจัดหาน้ำและอาหารสัตว์ใน*ระหว่างทาง*
   - การเจรจาต่อรองเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรในระหว่างการเดินทางและเมื่อเดินทางถึงที่หมาย
   - การจัดหาบริการด้านสัตวแพทย์ให้ใน*ระหว่างทาง* และเมื่อถึงที่หมาย
   - การจัดตั้งและปรับปรุงช่องทางการตลาด

ความจำเป็นที่ต้องได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมดังกล่าวจะปรากฏชัดเจนในสถานการณ์ต่างๆ และการให้ความช่วยเหลือสามารถส่งผลกระทบที่สำคัญต่อความเป็นไปได้และการยอมรับแผนการย้ายที่อยู่โดยรวมสำหรับปศุสัตว์ในฐานะมาตรการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ อย่างไรก็ตาม การนำมาใช้อาจมีความยากลำบากด้านการจัดสรรทรัพยากรที่สำคัญและมีต้นทุนสูง ดังนั้น จึงควรมีการประเมินต้นทุนและประโยชน์อย่างเหมาะสมก่อนที่จะเริ่มดำเนินการย้ายถิ่นที่อยู่ของปศุสัตว์

6. **การกำหนดแผนสิ้นสุดโครงการ (Exit Strategy):** มีความเสี่ยงที่โครงการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์จะมุ่งเน้นที่ความจำเป็นเร่งด่วนเพื่อป้องกันปศุสัตว์ในช่วงที่เกิดภัยพิบัติรุนแรง อย่างไรก็ตาม มักมีความจำเป็นอื่นๆ ตามมาเสมอสำหรับผู้ดูแลปศุสัตว์ในการกำหนดกลยุทธ์การจัดการแบบยั่งยืนขึ้นมาใหม่สำหรับปศุสัตว์ของตน ซึ่งไม่รวมถึงวิถีการดำรงชีพอยู่ในพื้นที่ใหม่ ทั้งนี้ ในขั้นตอนการวางแผน จะต้องมีการกำหนดกลยุทธ์อื่นที่เป็นไปได้สำหรับผู้เข้าร่วมในโครงการเหล่านี้ซึ่งจะนำมาใช้ได้ในระยะฟื้นตัว และควรมีการสำรองทรัพยากรไว้ให้เพียงพอ ซึ่งได้แก่
   - การจัดการด้านการขนส่งปศุสัตว์และเจ้าของกลับสู่พื้นที่เดิมหรือสถานที่อื่นที่เหมาะสมกว่าในการตั้งถิ่นฐานระยะยาว
   - สนับสนุนการเลี้ยงแบบดั้งเดิมอีกครั้ง ในกรณีของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง
   - ในกรณีที่การรักษาปศุสัตว์ไว้ไม่ใช่ปัจจัยที่จำเป็นต่อการดำรงชีพอย่างยั่งยืนอีกต่อไป ควรให้ความช่วยเหลือในการกำจัดปศุสัตว์ หรือการใช้ประโยชน์สูงสุดจากตลาดสำหรับผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ในช่วงระยะฟื้นตัวหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติ

ส่วนที่ 3: การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 1: ระดับการจัดหาอาหาร
ระดับการจัดหาอาหารสัตว์ที่โครงการสนับสนุนควรจะช่วยให้มีผลผลิตอย่างเหมาะสม และมีความยั่งยืนตลอดระยะเวลาของโครงการ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- กำหนดระดับการจัดหาอาหารสัตว์ของโครงการ โดยอิงตามวัตถุประสงค์ด้านการผลิตที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1 และ 2)

- ระดับการจัดหาอาหารสัตว์ที่โครงการระบุนั้นต้องสามารถทำได้จริงและมีความยั่งยืน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- ในกรณีที่อาหารสัตว์ที่สำรองไว้หมดลงจนเป็นอันตรายต่อปศุสัตว์ ต้องมีการเติมอาหารสำรองให้เต็มโดยถือเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดหาอาหารสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **แนวคิดว่าด้วยความเพียงพอทางโภชนาการ (Nutritional Adequacy):** ควรตระหนักว่าแนวคิดว่าด้วยความเพียงพอด้านโภชนาการมิได้หมายถึง มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ที่ระบุตายตัวแน่นอน อาหารที่มีคุณค่าอาหารเพียงพอสำหรับการดำรงชีพของสัตว์ในภาวะแล้งนาน 2 เดือน อาจไม่เพียงพอสำหรับโคที่ให้นมวันละ 25 ลิตรในฟาร์มบริเวณชานเมือง ดังนั้น การกำหนดองค์ประกอบทางโภชนาการที่เพียงพอสำหรับ*สถานการณ์ในปัจจุบัน* จึงเป็นเรื่องสำคัญ (ตัวอย่างเช่น "สัดส่วนการรอดชีวิต" ขั้นต่ำ การคงน้ำหนักตัวไว้ การกำหนดระดับการเพิ่มน้ำหนักตัวขึ้นใหม่ การกำหนดสมรรถภาพการสืบพันธุ์ขึ้นใหม่ เป็นต้น) โดยควรใช้ข้อมูลนี้ในการพิจารณาทางเลือกต่างๆ และการปรับปรุงรายละเอียดทางเทคนิคและการจัดสรรทรัพยากรของโครงการให้ความช่วยเหลือ
2. **การกำหนดงบประมาณการจัดหาอาหารสัตว์:** การวางแผนปริมาณอาหารสัตว์ตามความต้องการของโครงการ จำเป็นต้องมีความสมดุลกันระหว่างปริมาณการบริโภคของปศุสัตว์ในโครงการ กับอาหารสัตว์ที่สามารถขนส่งไปยังจุดที่ใช้งานได้อย่างเหมาะสม โดยทั่วไปแล้ว จำเป็นจะต้องมีการประเมินดังนี้
   - ความต้องการอาหารในแต่ละวันของสัตว์ประเภทต่างๆ ที่เข้าร่วมโครงการ ซึ่งจะช่วยให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ที่ต้องการตามที่ระบุไว้ในบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1
   - ปริมาณอาหารที่มีอยู่ซึ่งสามารถจัดสรรได้ตามงบประมาณของโครงการ
   - ระยะทางจากแหล่งอาหารสัตว์
   - ระยะเวลาของโครงการที่เสนอ
   - จำนวนสัตว์ที่สามารถเข้าร่วมได้จริง

- ถ้าจำนวนสัตว์ที่เข้าร่วมไม่เพียงพอ โครงการอาจต้องประเมินวัตถุประสงค์โดยรวมอีกครั้ง (เช่น ยอมรับว่าสามารถคงน้ำหนักสัตว์โดยส่วนใหญ่ แทนที่จะกำหนดให้สัตว์เพิ่มน้ำหนัก) หรือจัดหาเงินทุนเพิ่มเติม

3. **การเติมอาหารสัตว์ในคลังเก็บอาหาร:** ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันโดยส่วนใหญ่ คลังเก็บอาหารสัตว์อาจถูกทำลายไป ซึ่งหากกรณีนี้ส่งผลต่อการรอดชีวิตของปศุสัตว์ โครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติควรเติมอาหารสัตว์ในคลังเก็บอาหารให้เต็ม (และสร้างคลังเก็บอาหารขึ้นใหม่ตามความจำเป็น) เพื่อให้แน่ใจว่าจะสามารถป้องกันปศุสัตว์ไว้ได้

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 2: ความปลอดภัยของอาหาร
เมื่อนำอาหารสัตว์เข้ามาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ควรระมัดระวังในเรื่องสุขอนามัยและสุขอนามัยพืช ตลอดจนความปลอดภัยด้านอาหารอื่นๆ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการประเมินความเสี่ยงของปศุสัตว์ในท้องถิ่นและอาหารสัตว์อย่างเหมาะสมในแง่ของสัตว์รบกวน โรค และพาหะนำโรค (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการตรวจคัดกรองวัตถุดิบอาหารที่นำเข้ามาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เพื่อหาที่มาของการติดเชื้อที่สำคัญ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการดำเนินมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่าพาหนะขนส่งและคลังเก็บอาหารสัตว์สะอาดและถูกหลักอนามัย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมินความเสี่ยง:** ในภาวะภัยพิบัติ การประเมินความเสี่ยงโดยละเอียดอาจเป็นเรื่องที่ทำได้ยาก อย่างไรก็ตาม จะต้องระบุความเสี่ยงที่สำคัญที่สุดซึ่งอาจส่งผลต่อระยะฟื้นตัว ก่อนจะมีการนำเข้าอาหารสัตว์ ปัญหาที่เกิดขึ้นในอดีตกับพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอาจเป็นดัชนีชี้วัดที่บอกถึงความเสี่ยงในอนาคต ในกรณีที่มีความเสี่ยงสูง อาจพิจารณานำเข้าวัตถุดิบอาหารสัตว์บางอย่างได้หากมีความมั่นใจในมาตรการที่ใช้ในการตรวจคัดกรองและการจัดการด้านวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่เกี่ยวข้อง (ดูด้านล่าง)

2. **การควบคุมคุณภาพอาหารที่นำเข้า:** วัตถุดิบอาหารที่จะนำเข้ามาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างเพียงพอก่อนที่จะจัดส่งเสมอ ซึ่งรวมถึงการตรวจสอบด้วยตาเปล่า (Visual Inspection) เพื่อดูว่ามีสัตว์รบกวนและการปนเปื้อนของโรคหรือไม่ โดยอาจตรวจสอบด้วยตาเปล่าหรือกล้องจุลทรรศน์ สำหรับอาหารบางประเภท อาจมีการวิเคราะห์ทางห้องปฏิบัติการเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบว่ามีสารพิษตกค้างหรือไม่ ตัวอย่างเช่น เมล็ดข้าวโพดหรือกากอาหารอาจมีความเสี่ยงที่จะปนเปื้อนเชื้อราอะฟลาท็อกซิน โดยเฉพาะเมื่อต้องขนส่งหรือเก็บรักษาเป็นเวลานาน ซึ่งถือเป็นเรื่องปกติของวัตถุดิบอาหารสัตว์ที่ใช้ในโครงการจัดหาอาหารในภาวะภัยพิบัติ
3. **ความสะอาดและขั้นตอนด้านสุขอนามัย:** โดยทั่วไปแล้ว เป็นไปไม่ได้และไม่สมควรจะนำขั้นตอนการควบคุมคุณภาพที่ละเอียดมาใช้ ณ จุดจัดส่ง ด้วยเหตุนี้ เจ้าหน้าที่ที่จัดการดูแลหรือขนส่งอาหารสัตว์เข้ามาในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบภายหลังการควบคุมคุณภาพ ควรดำเนินการขั้นตอนต่างๆ ที่ช่วยลดความเสี่ยงของการปนเปื้อนหรือการเสื่อมสภาพ ซึ่งได้แก่
   - การล้างและการทำความสะอาดถังเก็บอาหารและรถบรรทุกหลังจากบรรทุกอาหารสัตว์ในแต่ละครั้ง (ควรทำความสะอาดด้วยไอน้ำแม้ว่าอาจจะไม่สามารถทำได้ทุกครั้งก็ตาม)
   - เป่าแห้งถังเก็บอาหารและรถบรรทุกให้แห้งหลังทำความสะอาด
   - มีการบันทึกข้อมูลวัตถุดิบอย่างถูกต้อง เพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเกิดการปนเปื้อนข้ามประเภท ไม่ควรนำรถบรรทุกที่เคยขนส่งวัตถุอันตราย เช่น สารเคมีด้านการเกษตร แก้ว หรือเศษโลหะ มาใช้ในการขนส่งวัตถุดิบอาหารสัตว์
   - ควรลดโอกาสที่เจ้าหน้าที่จะสัมผัสถูกวัตถุดิบที่เก็บรักษาหรือขนส่งให้เหลือน้อยที่สุด เช่น พนักงานขับรถไม่ควรเดินย่ำบนอาหารสัตว์ที่บรรทุกซึ่งไม่มีอะไรปกปิด
   - ควรใช้ผ้าใบกันน้ำคลุมอาหารสัตว์ที่บรรทุก
   - ควรใช้เวลาในการจัดส่งและจัดเก็บอาหารสัตว์ให้น้อยที่สุด

มาตรฐานการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติข้อ 3: แหล่งอาหารและการแจกจ่ายทรัพยากรอาหารสัตว์

หากเป็นไปได้ ควรมีการจัดหาทรัพยากรอาหารสัตว์ภายในท้องถิ่น การแจกจ่ายอาหารสัตว์อย่างปลอดภัย และดำเนินการอย่างระมัดระวังเพื่อลดภาวะชะงักงันในตลาดระดับท้องถิ่นและระดับประเทศให้เหลือน้อยที่สุด

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีระบบการบริหารจัดการและกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง หรือนำระบบดังกล่าวมาปรับใช้ในหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนเพื่อให้สามารถจัดซื้ออาหารสัตว์ได้อย่างรวดเร็ว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการประเมินความพร้อมของทรัพยากรอาหารสัตว์ที่เหมาะสมในท้องถิ่น เพื่อรวมเข้าไว้ในโครงการจัดหาอาหารในภาวะภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- เมื่อต้องนำอาหารสัตว์เข้ามาจากภายนอกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ อาหารสัตว์นั้นต้องได้มาจากแหล่งอาหารที่เชื่อถือได้และมีความยั่งยืน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการประเมินความปลอดภัยอย่างเหมาะสมสำหรับเครือข่ายการแจกจ่ายอาหารสัตว์ที่เสนอ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- กำหนดกลไกการแจกจ่ายอาหารสัตว์ตามโครงสร้างของชุมชนท้องถิ่นหากเป็นไปได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- เมื่อไม่สามารถแจกจ่ายอาหารสัตว์ “ในพื้นที่จริง” ได้และมีการจัดตั้งค่ายอาหารขึ้นมา ต้องแน่ใจว่าปศุสัตว์และผู้คนมีความปลอดภัย ระบบขนส่งและทรัพยากรต่างๆ มีมากเพียงพอที่จะจัดส่งเข้าไปในค่ายอาหารในช่วงที่เกิดภัยพิบัติ และการจัดการค่ายอาหารจะช่วยสนับสนุนการกำหนดแนวทางปฏิบัติที่ยั่งยืนขึ้นมาใหม่ได้อย่างรวดเร็ว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ระบบการบริหารจัดการ:** บางองค์กรไม่มีระบบที่เหมาะสมในการจัดซื้ออาหารสัตว์ หรือมีนโยบายภายในที่ห้ามไม่ให้ซื้ออาหารสัตว์ (เช่น การซื้อจากผู้ค้าเอกชน) ควรมีการนำระบบต่างๆ ไปปฏิบัติจริงก่อนที่เกิดภาวะภัยพิบัติ เพื่อช่วยให้การดำเนินการต่างๆ เกิดขึ้นได้ ซึ่งอาจรวมถึงการจัดทำรายชื่อผู้ที่คาดว่าจะเป็นซัพพลายเออร์

อาหารสัตว์ อันเป็นส่วนหนึ่งของการเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติของหน่วยงานต่างๆ (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากลข้อ 7)

2. **ทรัพยากรอาหารสัตว์ที่มีในท้องถิ่น:** การใช้อาหารสัตว์ที่มีในท้องถิ่นมีข้อดีที่สำคัญมากมายสำหรับโครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ อาทิเช่น
   - ต้นทุนการขนส่งต่ำกว่ามากแม้ว่าต้นทุนการซื้อสินค้าอาจสูงกว่าในบางพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ
   - ระยะทางการขนส่งที่ลดลงทำให้เกิดการลักขโมยน้อยกว่า
   - สามารถหลีกเลี่ยงภาวะชะงักงัน ซึ่งอาจเป็นผลมาจากการแจกจ่ายอาหารสัตว์ที่นำเข้ามาในตลาดท้องถิ่น ("นำเข้า" ในที่นี้ หมายถึง อาหารสัตว์จากนอกพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นอาหารสัตว์ที่นำเข้าจากต่างประเทศ)
   - สามารถกระจายเงินสดเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยผ่านการจัดซื้ออาหารสัตว์
   - เป็นโอกาสสำคัญที่จะได้ใช้แรงงานในท้องถิ่นในการขนส่ง การจัดการ และการแจกจ่ายอาหารสัตว์

   แต่ในอีกแง่หนึ่ง การจัดซื้อในท้องถิ่นอาจนำไปสู่การที่องค์กรต่างๆ เข้ามาแข่งขันกับเจ้าของปศุสัตว์ต่างๆ ในท้องถิ่นในด้านทรัพยากร ดังนั้น จึงเพิ่มความเสี่ยงและอาจทำให้ราคาอาหารสัตว์ในตลาดสูงขึ้น

3. **การจัดหาอาหารสัตว์จากภายนอก:** โครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติบางโครงการอาจกำหนดให้ใช้อาหารสัตว์ที่ไม่สามารถหาได้จากทรัพยากรในท้องถิ่น อาทิเช่น อาหารสัตว์ชนิดข้นที่มีสูตรอาหารเฉพาะ หรืออาหารสัตว์ชนิดก้อน ในบางกรณี อาหารดังกล่าวอาจต้องนำเข้าจากต่างประเทศ ในกรณีนี้ จะต้องมีระบบขนส่งและสาธารณูปโภคที่เหมาะสม โดยทั่วไปแล้ว ยิ่งระยะทางระหว่างอุปทานกับการบริโภคห่างไกลกันมากเท่าใด ก็ยิ่งมีความเสี่ยงที่จะเกิดภาวะชะงักงันของอุปทานมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้ เพื่อลดความเสี่ยงดังกล่าว โครงการควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้:
   - การจัดเตรียมคลังเก็บรักษาอาหารสัตว์ภายในประเทศอย่างเพียงพอ ซึ่งจะช่วยให้คลังเก็บอาหารมีอาหารมากพอในกรณีที่การขนส่งอาหารสัตว์หยุดชะงัก แต่

โปรดระลึกไว้ว่าการดำเนินการนี้มีความเสี่ยงอยู่บ้าง เนื่องจากอาจมีการฉกชิงหรือการเสื่อมสภาพของอาหารสัตว์ที่เก็บไว้

- การระบุและการใช้ห่วงโซ่อุปทาน (supply chain) มากกว่าหนึ่งราย เพื่อไม่ให้โครงการต้องหยุดชะงักทั้งหมด หากห่วงโซ่อุปทานรายใดรายหนึ่งประสบปัญหา
- การมีทางเลือกอื่นในท้องถิ่นซึ่งสามารถใช้เป็น “อาหารทดแทน” ในระยะสั้น เช่น อาหารที่ให้โปรตีนสูง เช่น เมล็ดฝ้ายหรือกากเมล็ดพืชน้ำมันอื่นๆ อาจนำมาใช้แทนอาหารสัตว์ชนิดข้นสูตรพิเศษในช่วงระยะเวลาหนึ่ง
- ความเป็นไปได้ที่จะขนอาหารสัตว์ในระหว่าง “การขนส่งขากลับ” (Back Loading) ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ เช่น เมื่อดำเนินการร่วมกับการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกของโครงการด้านปศุสัตว์ อาจมีการนำปศุสัตว์ออกนอกพื้นที่โดยใช้รถบรรทุกคันเดียวกับที่ขนอาหารสัตว์เข้ามา
- การกำหนดวัตถุประสงค์เพียงไม่กี่ข้อสำหรับโครงการจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ โดยสามารถใช้อาหารสัตว์ที่มีอยู่ในท้องถิ่นได้

4. **การจัดตั้งเครือข่ายการแจกจ่ายอาหารสัตว์ที่ปลอดภัย:** ความเสี่ยงต่อความปลอดภัยส่วนบุคคลของพนักงานขนส่งอาหารสัตว์ในโครงการรับมือกับภัยพิบัติ ถือเป็นเรื่องสำคัญเสมอ ภาวะชะงักงันที่เกิดจากภัยพิบัติส่วนใหญ่มักเกี่ยวข้องกับภาวะไร้กฎหมาย สินค้าและรถบรรทุกที่เครือข่ายแจกจ่ายอาหารสัตว์ใช้ อาจตกเป็นเป้าของการโจรกรรม หน่วยงานให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ระหว่างประเทศส่วนใหญ่มีแนวทางการรักษาความปลอดภัยที่ชัดเจนเกี่ยวกับเรื่องนี้ และโดยทั่วไปแล้ว สามารถนำแนวทางดังกล่าวมาปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการร่วมกับหน่วยงานรักษาความปลอดภัยในท้องถิ่นหรืออื่นๆ อย่างไรก็ตาม อาจเป็นเรื่องยากที่โครงการเล็กๆ ในท้องถิ่นซึ่งมีทรัพยากรจำกัดจะบรรลุเป้าหมายการป้องกันความปลอดภัยในระดับเดียวกันได้
5. **โครงสร้างการแจกจ่ายอาหารสัตว์ในท้องถิ่น**: หากเป็นไปได้และเหมาะสม ควรจัดการและประสานงานการแจกจ่ายอาหารสัตว์โดยสอดคล้องกับโครงสร้างในท้องถิ่นปัจจุบัน (หรือที่กำหนดขึ้น) กลไกดังกล่าว (เช่น คณะกรรมการแจกจ่าย

อาหารสัตว์ของชุมชนที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อจุดประสงค์นี้โดยเฉพาะ หรือผู้นำหมู่บ้าน หรือโครงสร้างผู้นำที่มีอยู่) จะช่วยให้การแจกจ่ายทรัพยากรเป็นไปอย่างเป็นธรรม ตลอดจนมีการระบุถึงกลุ่มครัวเรือนที่มีความเสี่ยงได้อย่างสะดวกขึ้น โดยเป็นไปตามความเหมาะสมและตามที่ตกลงไว้ก่อนหน้านี้

6. **ค่ายอาหารสัตว์**: ควรมีการวางแผนและจัดตั้งค่ายอาหารสัตว์ให้แก่ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือ โดยพิจารณาถึงประเด็นปัญหาสำคัญๆ เช่น ความสามารถในการเข้าถึง ความปลอดภัย และการวิเคราะห์ต้นทุนทั้งสำหรับผู้ได้รับความช่วยเหลือและหน่วยงานที่สนับสนุน หากมีการลงทุนจำนวนมากเข้ามาเกี่ยวข้อง (การเคลื่อนย้ายสัตว์ การจัดหาอาหารและน้ำ การให้บริการด้านสุขภาพสัตว์ ต้นทุนด้านโครงสร้างพื้นฐานและบุคลากร) ควรจัดตั้งค่ายอาหารเมื่อมีทรัพยากรเพียงพอสำหรับระยะเวลาการเกิดภัยพิบัติที่คาดไว้เท่านั้น ค่ายอาหารควรกำหนดเป้าหมายไปที่ผู้ดูแลปศุสัตว์ที่มีความเสี่ยงมากที่สุดและปศุสัตว์ประเภทที่มีมูลค่ามากที่สุด ควรมีการวางแผนด้านการจัดการและบุคลากรไว้ล่วงหน้า และควรสำรวจความเป็นไปได้ในการควบคุมค่ายอาหารสัตว์ของชุมชน/สถาบันในท้องถิ่น

ภาคผนวก 6.1 รายการตรวจสอบการประเมินเกี่ยวกับการจัดหาอาหารสัตว์

รายการตรวจสอบโดยย่อนี้จะเป็นประโยชน์ในการประเมินการจัดหาอาหารสัตว์ได้อย่างรวดเร็ว โดยจะให้กรอบแนวคิดในการกำหนดเป้าหมายเกี่ยวกับทัศนะของผู้เชี่ยวชาญทั้งจากในชุมชนท้องถิ่นและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติ นอกจากหัวข้อในรายการตรวจสอบนี้แล้ว ยังต้องประเมินในรายละเอียดเกี่ยวกับปัญหาที่สำคัญต่างๆ ด้วย เช่น การยอมรับจากท้องถิ่น ความพร้อมของทรัพยากร และระบบขนส่ง

การย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์

วัตถุประสงค์ของการย้ายที่อยู่

- ปศุสัตว์ประเภทใดในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบซึ่งคาดว่าจะได้ประโยชน์จากการย้ายที่อยู่ และได้ประโยชน์อย่างไร
- วัตถุประสงค์สำคัญด้านโภชนาการของการย้ายที่อยู่คืออะไร (อัตราการรอดชีวิตต่ำ การรักษาน้ำหนักตัวของสัตว์ให้คงที่ การกำหนดอัตราการเพิ่มน้ำหนักตัวขึ้นใหม่ การกำหนดสมรรถภาพการสืบพันธุ์ขึ้นใหม่ การบรรลุเป้าหมายน้ำหนักที่สามารถขายได้และการบรรลุเงื่อนไขการขาย)
- มีประโยชน์อื่นๆ ที่จะได้รับจากการย้ายที่อยู่หรือไม่ (เช่น ลดความเสี่ยงที่สัตว์จะเป็นโรค การเข้าถึงตลาดผลิตภัณฑ์ปศุสัตว์ดีขึ้น ลดปัญหาขัดแย้งกับวิถีการดำรงชีพในด้านอื่นๆ ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ)
- ปศุสัตว์แต่ละประเภทที่จะทำการย้ายที่อยู่มีจำนวนเท่าใด
- มีแผนการในระยะยาวอย่างไรบ้างเกี่ยวกับปศุสัตว์ที่ถูกย้ายที่อยู่ (กำจัดเมื่อไปถึงที่หมาย นำกลับมายังพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ)

การระบุสถานที่ปลายทางที่เป็นไปได้

- มีทรัพยากรอาหารสัตว์ในพื้นที่ปลายทางที่เสนออย่างเพียงพอตามวัตถุประสงค์ของการย้ายที่อยู่หรือไม่ (คุณภาพ ปริมาณ และการยอมรับ)
- หากทรัพยากรมีไม่เพียงพอ จะสามารถนำโครงการสนับสนุนมาดำเนินการในพื้นที่ได้จริงและมีประสิทธิภาพหรือไม่ (เช่น การจัดส่งอาหารสัตว์ชนิดข้น)
- ในพื้นที่ปลายทางมีทรัพยากรอื่นๆ (เช่น น้ำ, ที่อยู่อาศัย บริการด้านสัตวแพทย์) ที่จำเป็นพร้อมรองรับปศุสัตว์ที่ย้ายที่อยู่มาหรือไม่

- พื้นที่ปลายทางที่เสนอมีแนวโน้มที่จะเกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคตหรือได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติที่กำลังเกิดขึ้นหรือไม่
- อาจเกิดความขัดแย้งขึ้นกับผู้อาศัยเดิมในพื้นที่ปลายทางหรือไม่ และโครงการจะสามารถแก้ปัญหาความขัดแย้งนี้ได้อย่างเหมาะสมหรือไม่
- หากจำเป็น จะสามารถกำจัดสัตว์ในพื้นที่ปลายทางโดยไม่ทำให้กลไกตลาดในปัจจุบันหยุดชะงักได้หรือไม่

การใช้ระบบ ลอจิสติกส์

- ปศุสัตว์ที่ย้ายถิ่นที่อยู่จะเดินทางมาพร้อมกับเจ้าของหรือตัวแทนหรือไม่
- ครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือจะสามารถปรับตัวในภาวะชะงักงันอันเนื่องจากการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์ โดยไม่ส่งผลกระทบสำคัญต่อวิถีการดำรงชีพอื่นๆ ได้หรือไม่
- การย้ายถิ่นที่อยู่จะดำเนินการอย่างไร (การเดินป่า ทางถนน รถไฟ เดินทางเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่)
- มีทรัพยากร (เงิน/แหล่งทรัพยากร) พร้อมที่จะรองรับวิธีการย้ายที่อยู่ที่เสนอหรือไม่
- ผู้เลี้ยงปศุสัตว์และปศุสัตว์สามารถย้ายที่อยู่ไปยังพื้นที่ปลายทางที่เสนอได้จริงหรือไม่
- มีการให้ความช่วยเหลือปศุสัตว์ในระหว่างเดินทางอย่างเหมาะสมหรือไม่ (เช่น การจัดหาน้ำ/อาหารให้ ณ จุดสำคัญๆ ระหว่างทาง)
- สามารถรับประกันความปลอดภัยของผู้เลี้ยงปศุสัตว์และปศุสัตว์ในระหว่างการย้ายที่อยู่ได้หรือไม่
- จะมีการจัดการปศุสัตว์ที่ย้ายที่อยู่อย่างไรเมื่อไปถึงพื้นที่ปลายทาง
- โครงการสามารถจัดหาทรัพยากรที่จำเป็น (เช่น น้ำ ที่อยู่ บริการด้านสัตวแพทย์) ซึ่งกำลังขาดแคลนอยู่ในปัจจุบันในพื้นที่เป้าหมายได้อย่างเหมาะสมหรือไม่
- ในกรณีที่จำเป็น มีการจัดการที่มีประสิทธิภาพเพื่อนำสัตว์ที่ถูกย้ายที่อยู่กลับมายังสถานที่เดิมหรือไม่

การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: การแจกจ่ายอาหารสัตว์ "ในพื้นที่จริง" (In situ)

ค่าใช้จ่ายด้านอาหารสัตว์และคุณภาพอาหาร

- มีการกำหนดรูปแบบการจัดหาอาหารสัตว์และค่าใช้จ่ายที่เหมาะสมตามวัตถุประสงค์เฉพาะของโครงการจัดหาอาหารสัตว์หรือไม่
- รูปแบบการจัดหาอาหารสัตว์ดังกล่าวสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงหรือไม่ เนื่องจากอาจประสบปัญหาการขนส่ง
- รูปแบบการจัดหาอาหารสัตว์ดังกล่าวสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงตามงบประมาณที่มีอยู่หรือไม่

ความปลอดภัยของอาหารสัตว์

- มีการประเมินความเสี่ยงเกี่ยวกับการปนเปื้อนของอาหารสัตว์ที่อาจเกิดขึ้น ซึ่งทำให้ปศุสัตว์ได้รับอันตรายหรือไม่
- มีมาตรการควบคุมคุณภาพอย่างเหมาะสมในการคัดเลือกอาหารสัตว์ที่ใช้ในโครงการหรือไม่
- เวลาเก็บรักษาอาหารสัตว์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณภาพและความปลอดภัยของอาหารหรือไม่
- มีกระบวนการที่เหมาะสมหรือไม่ในการตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีมาตรฐานด้านความสะอาดอย่างเหมาะสมสำหรับรถขนส่งอาหารและสถานที่เก็บอาหาร

แหล่งอาหารและการแจกจ่ายทรัพยากรอาหารสัตว์

- ระบบการบริหารจัดการของหน่วยงานต่างๆ มีความยืดหยุ่นเพียงพอที่จะตอบสนองต่อความต้องการของโครงการจัดหาอาหารสัตว์อย่างต่อเนื่องหรือไม่
- หากเป็นไปได้ มีการจัดหาแหล่งอาหารภายในท้องถิ่นเพื่อลดต้นทุนการขนส่ง และสนับสนุนผู้ค้าในท้องถิ่นและธุรกิจอื่นๆ หรือไม่
- หากมีแหล่งอาหารสัตว์ในท้องถิ่น มีการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่ากลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ ไม่ได้รับความเสี่ยงเนื่องจากการใช้อาหารในท้องถิ่นใช่หรือไม่
- มีการจัดหาอาหารสัตว์มาเติมคลังอาหารสัตว์สำรองที่หมดไปในช่วงระยะฟื้นตัวหรือไม่

- มีความเป็นไปได้ที่จะขนอาหารสัตว์ใน “การขนส่งขากลับ” (Back Loading) (ใช้รถบรรทุกทั้งขาไปและขากลับจากพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของระบบการแจกจ่ายอาหารสัตว์หรือไม่
- มีการป้องกันเครือข่ายการแจกจ่ายอาหารสัตว์อย่างเหมาะสมเพื่อมิให้ต้องเผชิญความเสี่ยงด้านความปลอดภัยหรือไม่

การจัดหาอาหารสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ: ค่ายอาหาร

การยอมรับค่ายอาหารสัตว์และการระบุตัวผู้ได้รับความช่วยเหลือ

- มีการประเมินผลที่เหมาะสมเกี่ยวกับขีดความสามารถของค่ายอาหารเพื่อตอบสนองความต้องการเร่งด่วนและความต้องการในระยะยาวของผู้ได้รับความช่วยเหลือกลุ่มต่างๆ หรือไม่
- มีขั้นตอนที่เหมาะสมในการแจ้งให้กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือทราบว่าค่ายอาหารสัตว์สามารถจัดหาสิ่งใดให้ได้บ้าง (และจัดหาอะไรให้ไม่ได้) ตลอดจนเงื่อนไขในการเข้าร่วมเป็นสมาชิกหรือไม่
- มีการแจ้งให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือทราบถึงความเสี่ยงต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นจากการเข้าร่วมโครงการนี้หรือไม่
- ผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถมีส่วนร่วมในค่ายอาหารสัตว์ได้หรือไม่ (เช่น ช่วยเฝ้าดูแลสัตว์)
- มีกระบวนการที่เหมาะสมในการระบุถึงกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือ และประเภทของสัตว์ที่เหมาะจะเป็นกลุ่มเป้าหมายสำหรับการจัดตั้งค่ายอาหารสัตว์หรือไม่

ระบบ ลอจิสติกส์ และการจัดการ

- สามารถจัดหาวัสดุก่อสร้างและวัสดุอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการจัดตั้งค่ายอาหารสัตว์ในท้องถิ่น หรือขนส่งไปยังพื้นที่ที่ประสบภัย ในราคาและระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้หรือไม่
- มีการจัดหาอาหารสัตว์และน้ำอย่างเพียงพอหรือสามารถจัดส่งไปยังค่ายอาหารสัตว์ได้ตามระดับที่คาดการณ์ไว้หรือไม่
- มีบริการสนับสนุนที่เหมาะสม เช่น บริการดูแลสุขภาพสัตว์ หรือไม่
- ผู้จัดการมีทักษะที่เหมาะสมในการดูแลจัดการค่ายหรือไม่

- มีโครงสร้างการจัดการที่สามารถตอบสนองความต้องการและข้อกังวลใจต่างๆ ของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในท้องถิ่นหรือไม่
- มีบุคลากรอย่างเพียงพอสำหรับค่ายอาหารสัตว์หรือไม่ (ในกรณีจำเป็น การสนับสนุนด้านแรงงานอาจต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ได้รับความช่วยเหลือด้วย)

ภาคผนวก 6.2 รายการตรวจสอบการติดตามและการประเมินผลการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์

การจัดการ

- มีสนับสนุนด้านการจัดการตลอดระยะเวลาที่ให้ความช่วยเหลือหรือไม่
- การบริหารจัดการโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการย้ายที่อยู่ของปศุสัตว์ในแต่ละด้านดังต่อไปนี้หรือไม่
  - เป็นไปตามกำหนดเวลา
  - ผู้เข้าร่วมโครงการหรือปศุสัตว์ไม่ต้องเผชิญความเสี่ยงด้านความปลอดภัย
  - ไม่เกิดกรณีขัดแย้งในกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
- มีการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารสัตว์อย่างต่อเนื่องสำหรับค่ายอาหารสัตว์หรือบุคคลผู้ได้รับความช่วยเหลือในเรื่องอาหารสัตว์หรือไม่
- สามารถหลีกเลี่ยงปัญหาการปนเปื้อนในอาหารสัตว์ได้หรือไม่
- มีประชากรกลุ่มเสี่ยงใดถูกปฏิเสธและไม่ได้รับความช่วยเหลือหรือไม่
- ทีมบริหารจัดการสามารถแก้ไขความขัดแย้งในกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือและกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นอย่างเป็นธรรมและภายในเวลาที่เหมาะสมหรือไม่

ความอยู่รอดของปศุสัตว์

- การให้ความช่วยเหลือทำให้เกิดผลดังต่อไปนี้หรือไม่
  - การคัดเลือกสัตว์ที่สามารถอยู่รอด
  - อัตราการตายของปศุสัตว์เนื่องจากสาเหตุอื่นๆ ลดน้อยลง
  - รูปแบบการขนส่งและการขายปศุสัตว์ที่ผิดปกติลดน้อยลง
- หากมีข้อมูลฐาน (baseline information) การประเมินความอยู่รอดของปศุสัตว์โดยตรงแสดงถึงสิ่งต่อไปนี้หรือไม่
  - คะแนนสภาพร่างกายที่ดีขึ้น
  - การเพิ่มน้ำหนักตัวในระยะสั้น
  - การป่วยเป็นโรคลดลง

ผลกระทบทางสังคม

- มีหลักฐานใดๆ ที่บ่งบอกถึงสิ่งต่อไปนี้หรือไม่
  - ผู้ดูแลปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบมีความเสี่ยงน้อยลงโดยไม่ต้องกำจัดสัตว์ของตน
  - ผู้ดูแลปศุสัตว์กลับมามีวิถีการดำรงชีพแบบเดิมก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งพึ่งพาอาศัยปศุสัตว์ของตน

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

- มีหลักฐานใดๆ ที่บ่งบอกว่าการดำเนินโครงการการจัดหาอาหารสัตว์ก่อให้เกิดผลเสียต่อสิ่งแวดล้อมเนื่องจากสาเหตุต่อไปนี้หรือไม่
  - ทางเดินของปศุสัตว์ในระหว่างการย้ายที่อยู่ (ถนน เส้นทางเดิน พื้นที่เพาะปลูก เป็นต้น)
  - การมาถึงของปศุสัตว์ในพื้นที่ปลายทางที่ย้ายไป
  - ของเสียจากปศุสัตว์หรือผู้ดูแลที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ปลายทาง
  - การใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นหรือทรัพยากรอื่นๆ ในระหว่างการดำเนินมาตรการเสริมในการจัดหาอาหารสัตว์

ข้อมูลอ้างอิง

Ayantunde, A. A., Fernandez-Rivera, S. and McCrabb, G. (eds) (2005) 'Coping with feed scarcity in smallholder livestock systems in developing countries', International Livestock Research Institute, Nairobi, ww.ilri.cgiar.org/Infoserv/webpub/fulldocs/CopingFeedScarcity/CopingWFood_Scarcity.pdf

Blackwood, I. and Clayton, E. (2006) *Supplementary Feeding Principles,* PrimeFact 287, New South Wales Department of Primary Industries, New South Wales, www.dpi.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/96903/supplementary-feeding-principles.pdf

Blackwood, I. (2006) *Survival Feeding in Drought,* PrimeFact 286, New South Wales, Department of Primary Industries, New South Wales, www.dpi.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/95900/survival-feeding-in-drough.pdf

Pastoralist Livelihoods Initiative (2007) *Food for Thought: Livestock Feeding Support during Drought,* Policy Brief No. 2, November, Feinstein International Center, Tufts University, Addis Ababa.

ภาพโดย: เคลลี่ ลินดี/องค์กรบรรเทาทุกข์เด็กแห่งสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA)

บทที่ 7

มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาน้ำ

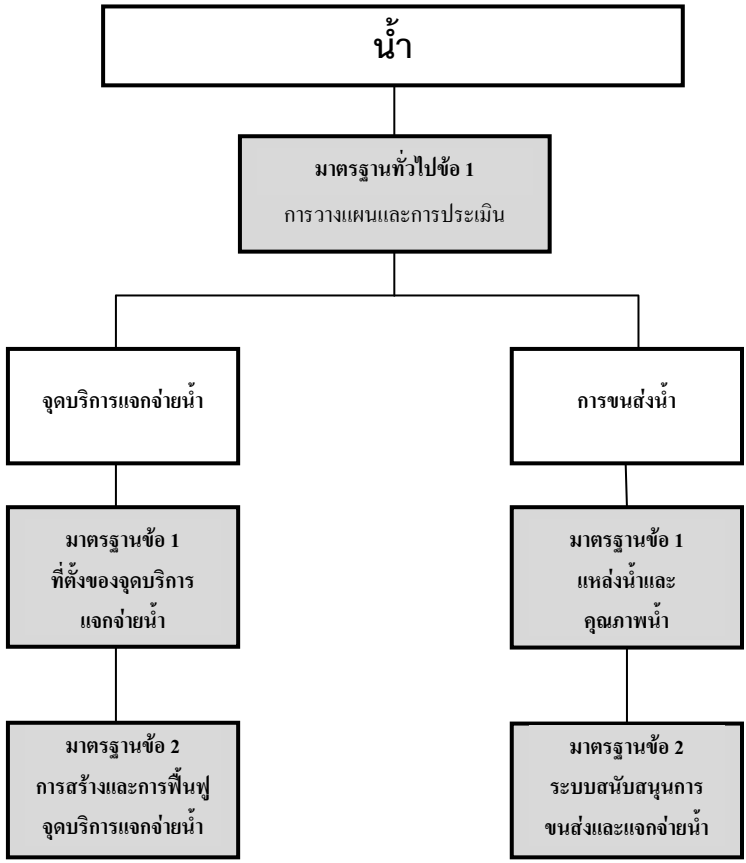
น้ำ
มาตรฐานทั่วไปข้อ 1
การวางแผนและการประเมิน
จุดบริการแจกจ่ายน้ำ
การขนส่งน้ำ
มาตรฐานข้อ 1
ที่ตั้งของจุดบริการ
แจกจ่ายน้ำ
มาตรฐานข้อ 1
แหล่งน้ำและ
คุณภาพน้ำ
มาตรฐานข้อ 2
การสร้างและการฟื้นฟู
จุดบริการแจกจ่ายน้ำ
มาตรฐานข้อ 2
ระบบสนับสนุนการ
ขนส่งและแจกจ่ายน้ำ

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพตามมาตรฐาน LEGS

การจัดหาน้ำให้ปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติจะมุ่งเน้นที่มาตรการซึ่งช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดทั้งในระหว่างที่เกิดภาวะภัยพิบัติ และหลังจากภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว และจะเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพข้อที่สองและสามเป็นส่วนใหญ่ อันได้แก่:

- เพื่อป้องกันปศุสัตว์ที่สำคัญในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ
- เพื่อผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญขึ้นมาใหม่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติ

ด้วยความช่วยเหลือดังกล่าวนี้ (เช่นเดียวกับการจัดหาอาหารสัตว์–ดูรายละเอียดในบทที่ 6) ปศุสัตว์ที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีพของผู้คน ก็จะสามารถมีชีวิตรอดต่อไปได้โดยการจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบ และหลังจากภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไปแล้ว ปศุสัตว์จะสามารถขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนได้อีกครั้งหนึ่ง นอกจากนี้ การจัดหาน้ำยังเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพข้อที่หนึ่ง นั่นคือ เพื่อให้ความช่วยเหลือเร่งด่วนแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบโดยการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ จนถึงระดับที่ว่าการพยุงให้ปศุสัตว์มีชีวิตรอดจะส่งผลโดยตรงให้ครัวเรือนมีแหล่งอาหารต่อไป

ความสำคัญของการรับมือกับภัยพิบัติโดยการจัดหาน้ำให้ปศุสัตว์

การจัดหาน้ำในภาวะภัยพิบัติเมื่อดำเนินการควบคู่ไปกับการให้บริการทางสัตวแพทย์แก่สัตว์ที่บาดเจ็บหรือป่วยหนัก อาจจะเป็นมาตรการที่มีผลโดยตรงและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเจ้าของปศุสัตว์ เนื่องจากหากขาดน้ำ สัตว์ชนิดต่างๆ (ยกเว้นสัตว์เลี้ยงในตระกูลอูฐบางชนิด) จะมีชีวิตรอดอยู่ได้เพียงสองสามวันเท่านั้น ดังนั้น ในภาวะภัยพิบัติที่แหล่งน้ำแห้งขอดหรือมีการปนเปื้อนสูง การจัดหาแหล่งน้ำทางเลือกอื่นๆ ถือว่าเป็นเรื่องสำคัญเร่งด่วนที่สุด ถึงแม้ในกรณีที่ยังคงมีน้ำอยู่ในแหล่งน้ำ แต่โครงการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ก็ยังจำเป็นต้องทำการประเมิน (ถ้าจำเป็น) และดำเนินมาตรการที่เหมาะสมเพื่อรับมือกับภัยคุกคามที่อาจเกิดขึ้นกับแหล่งน้ำในอนาคต เพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินโครงการบรรเทาทุกข์อื่นๆ จะไม่ได้รับผลกระทบหรือต้องสะดุดลงเนื่องจากภาวะขาดแคลนน้ำ ถึงแม้ว่าน้ำที่จัดหาให้ปศุสัตว์จะต้องได้คุณภาพตามข้อกำหนดเบื้องต้น (จะกล่าวถึงต่อไป) แต่มาตรฐานคุณภาพน้ำดังกล่าวจะไม่สูงเท่ากับน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับคน ดังนั้น ปศุสัตว์จึงสามารถใช้น้ำจากแหล่งน้ำที่คุณภาพไม่ได้มาตรฐานสำหรับคนได้

ทางเลือกในการจัดหาน้ำ

น้ำเป็นโภคภัณฑ์ที่มีลักษณะเดียวกันไม่ว่าจะอยู่ที่ใดก็ตาม แต่เราสามารถจัดหาน้ำได้จากแหล่งน้ำหลายประเภทและยังสามารถจัดส่งน้ำได้หลายวิธีด้วยกัน ด้วยเหตุนี้ จึงอาจก่อให้เกิดความยุ่งยากในการเลือกมาตรการจัดหาน้ำที่เหมาะสมซึ่งสามารถสร้างสมดุลระหว่างระดับอุปสงค์และอุปทาน หลักเกณฑ์ก็คือ ต้องเลือกวิธีการที่ยั่งยืนและคุ้มทุนมากที่สุด (ปัจจุบัน มีแนวโน้มมากขึ้นที่ผู้ที่เกี่ยวข้องจะใช้วิธีการรับมือกับภาวะภัยพิบัติโดยการให้เงินช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย เพื่อเป็นทางเลือกทดแทนวิธีการจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ โดยจะให้เงินช่วยเหลือเป็นรายบุคคลหรือแต่ละชุมชนเพื่อนำมาใช้ในการดูแลปศุสัตว์ของตนตามความจำเป็นเร่งด่วนของแต่ละคนหรือแต่ละชุมชน โดยอาจใช้บริการจากภาคเอกชนและ/หรือโครงการที่ดำเนินการโดยความร่วมมือของชุมชน ดูรายละเอียดจากกรอบ 2.2 ในบทที่ 2) อย่างไรก็ตาม เนื่องจากในภาวะภัยพิบัติ มักมีความจำเป็นที่จะต้องจัดส่งน้ำด้วยวิธีการที่เร่งด่วน ราคาแพง และไม่ยั่งยืน เช่นการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกเข้าไปในพื้นที่ ซึ่งอาจต้องเลือกใช้วิธีการนี้เป็นการเฉพาะหน้าในระยะสั้น

จุดบริการแจกจ่ายน้ำ (Water Point)

เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการหลักในการแจกจ่ายน้ำ นั่นคือ วิธีการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุก (ดูรายละเอียดต่อจากนี้) เราจะพบว่าการจัดจุดบริการแจกจ่ายน้ำเป็นวิธีการแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำในระยะยาวที่ได้ผลดีที่สุดเสมอ เนื่องจากวิธีการนี้จะช่วยให้เราสามารถดำเนินแผนการจัดการการใช้น้ำได้อย่างยั่งยืนและมีประสิทธิภาพ จุดบริการแจกจ่ายน้ำอาจมีได้หลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นบ่อน้ำผิวดิน บ่อน้ำบาดาล และระบบกักเก็บน้ำผิวดินแบบต่างๆ (อาทิเช่น ฝายชะลอน้ำ และแทงก์น้ำขนาดใหญ่ เป็นต้น) อย่างไรก็ตาม หลักการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำเหล่านี้และประเด็นปัญหาในเรื่องวิธีบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพโดยทั่วไปจะมีลักษณะเดียวกัน

ในภาวะภัยพิบัติ เราอาจจัดหาจุดบริการแจกจ่ายน้ำให้แก่เจ้าของปศุสัตว์ได้โดยใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่งดังต่อไปนี้:

- ปรับปรุงระบบการจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิมเพื่อให้กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างทั่วถึงมากยิ่งขึ้น
- ฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่แล้วแต่ตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ให้สามารถกลับมาใช้งานได้อีกครั้ง
- การสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่

ในทางทฤษฎีแล้ว สามารถทำตามวิธีการแรกได้โดยใช้เงินลงทุนต่ำที่สุด แต่วิธีการดังกล่าวอาจไม่สามารถทำได้จริงเนื่องจากอาจมีน้ำไม่เพียงพอ หรือมีความยุ่งยากในการจัดหาน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของทั้งกลุ่มผู้ใช้น้ำเดิมและกลุ่มผู้ใช้น้ำกลุ่มใหม่

นอกจากนี้ ยังอาจเกิดปัญหาตามมาอีกประการหนึ่ง นั่นคือ เจ้าของปศุสัตว์และปศุสัตว์ของตนจะต้องมาแย่งใช้น้ำกันเอง อย่างไรก็ตาม ปัญหาดังกล่าวอาจจะไม่รุนแรงเท่ากับกรณีที่มีแหล่งน้ำเพียงแหล่งเดียวจากรถขนส่งน้ำ หากมีการวางแผนและบริหารจัดการที่เหมาะสมก็น่าจะสามารถสร้างเครือข่ายจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่สามารถตอบสนองความต้องการของทั้งคนและสัตว์ได้

การขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุก (Water Trucking)

โดยทั่วไปจะถือว่าการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกเป็นทางเลือกสุดท้ายที่จะนำมาใช้ในระยะเริ่มต้นของภาวะภัยพิบัติเท่านั้น เนื่องจากต้องใช้ต้นทุนการดำเนินการสูงมาก เป็นการใช้ทรัพยากรอย่างไร้ประสิทธิภาพ และต้องใช้แรงงานคนมาก อย่างไรก็ตาม ท่ามกลางสภาวะ

คับขันที่ปศุสัตว์ต้องประสบภาวะขาดน้ำ/สูญเสียน้ำในร่างกาย ในบางครั้ง การขนส่งน้ำจึงเป็นวิธีเดียวที่สามารถดำเนินการได้อย่างทันท่วงที เพื่อช่วยพยุงชีวิตปศุสัตว์เอาไว้ในระยะสั้น ดังนั้น หลักเกณฑ์ก็คือ ให้ถือว่าการขนส่งน้ำเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวเท่านั้น และจะต้องนำวิธีการอื่นๆ ในการจัดหาน้ำมาใช้แทนโดยเร่งด่วนที่สุด โดยมาตรการที่จะนำมาใช้หลังจากนั้นได้แก่ วิธีการย้ายที่อยู่ของฝูงปศุสัตว์ไปอยู่ในบริเวณใกล้แหล่งน้ำ (ระยะสั้น/ปานกลาง) (ดูบทที่ 6) และการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิมหรือสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่ (ระยะปานกลาง/ระยะยาว) ดังที่ได้อธิบายไว้ข้างต้น

การขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกเป็นมาตรการที่ต้องอาศัยการสนับสนุนด้าน ระบบลอจิสติกส์เป็นอย่างมาก ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญและเอาใจใส่ในเรื่องการวางแผนและบริหารจัดการการขนส่งน้ำตลอดช่วงของการดำเนินการ โดยผู้ที่เกี่ยวข้องต้องคอยเฝ้าติดตามสถานการณ์ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ อาทิเช่น จะสามารถเปิดเส้นทางขนส่งน้ำได้ต่อไปหรือไม่ พนักงานขับรถขนส่งน้ำและพนักงานอื่นๆ จะได้รับความปลอดภัยหรือไม่ท่ามกลางสถานการณ์ด้านความปลอดภัยที่เปลี่ยนแปลงไป และจะต้องดำเนินการอย่างไรเพื่อให้สามารถจัดการรถขนส่งน้ำให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ
ตาราง 7.1 แสดงสรุปข้อดีและข้อเสียของวิธีการจัดหาน้ำแบบต่างๆ

ตาราง 7.1 เปรียบเทียบข้อดีและข้อเสียของวิธีการจัดหาน้ำแบบต่างๆ

ทางเลือกในการจัดหาน้ำ	ข้อดี	ข้อเสีย
การปรับปรุงระบบจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม	● ใช้เงินลงทุนค่อนข้างน้อย โดยสามารถใช้ประโยชน์จากโอกาสและทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างเต็มที่ ● โดยปกติแล้วสามารถดำเนินการได้โดยเร็วเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติ	● ในความเป็นจริง มักเป็นไปได้ยากที่จะดำเนินการให้สำเร็จลุล่วงได้ ● อาจทำให้เกิดความขัดแย้งระหว่างประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ใช้น้ำเดิม กับผู้ใช้น้ำกลุ่มใหม่
การฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม	● มักใช้เงินทุนน้อยกว่าการจัดหาน้ำวิธีอื่นๆ อาจมีโครงสร้างและระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำพร้อมอยู่แล้ว	● สาเหตุที่ทำให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมยังมีอยู่ และส่งผลให้แหล่งน้ำเสื่อมโทรมอีกครั้ง

ทางเลือกในการจัดหาน้ำ	ข้อดี	ข้อเสีย
	• เป็นแนวทางแก้ปัญหาในระยะยาวที่สามารถดำเนินการต่อไปได้หลังจากภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไป • มีศักยภาพเพียงพอในการจัดหาน้ำให้แก่ทั้งคนและปศุสัตว์	
การสร้างแหล่งน้ำขึ้นมาใหม่	• มีศักยภาพในการจัดหาแหล่งน้ำใหม่ที่ยั่งยืนให้แก่กลุ่มประชากรที่มีความต้องการน้ำอย่างเร่งด่วนทั้งในภาวะภัยพิบัติและหลังจากนั้น • มีศักยภาพในการจัดหาน้ำให้แก่ทั้งคนและปศุสัตว์	• มีค่าใช้จ่ายสูงกว่าการฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม ต้องใช้เงินลงทุนสูงมาก • ยากที่จะหาทำเลที่ตั้งที่เหมาะสมของแหล่งน้ำภายในระยะเวลาอันสั้น (ภาวะฉุกเฉิน) • จำเป็นต้องพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ตกลงร่วมกันและดำเนินการโดยหน่วยงานในท้องถิ่น เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดความขัดแย้งระหว่างกลุ่มต่างๆ และเพื่อให้มั่นใจว่าทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน และจะสามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำและสิ่งแวดล้อมได้อย่างยั่งยืน
การขนส่งน้ำ	• สามารถตอบสนองความต้องการน้ำในกรณีเร่งด่วนได้อย่างทันท่วงที • สามารถใช้น้ำที่มีคุณภาพต่ำกว่ามาตรฐานในการอุปโภคบริโภคของคนได้	มีค่าใช้จ่ายสูงและใช้ทรัพยากรไม่คุ้มค่า ดังนั้นวิธีการเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์ไปใกล้แหล่งน้ำน่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่า

ทางเลือกในการจัดหาน้ำ	ข้อดี	ข้อเสีย
		• ต้องใช้แรงงานคนมากและมีความยุ่งยากซับซ้อนในด้านการจัดสรรทรัพยากร • ไม่ยั่งยืน เป็นวิธีแก้ปัญหาชั่วคราวเท่านั้น • มีความเป็นไปได้สูงมากที่คนและปศุสัตว์จะต้องแย่งกันใช้น้ำ • ต้องใช้โครงสร้างการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่นเพื่อให้มั่นใจว่าทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำอย่างเท่าเทียมกัน • อาจก่อให้เกิดกรณีพิพาทกับคนในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ใช้แหล่งน้ำอยู่ก่อนแล้ว

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

ดังที่ได้อธิบายข้างต้น การใช้รถบรรทุกในการขนส่งน้ำเป็นเพียงมาตรการชั่วคราวระยะสั้น ซึ่งอาจเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับนำมาใช้ทันทีหลังจากเกิดภัยพิบัติ (ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน) หรือในช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัติ (ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป) แต่ไม่ควรใช้วิธีการขนส่งน้ำต่อหลังจากผ่านช่วงเวลาดังกล่าวไปแล้ว เนื่องจากเป็นวิธีการที่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงและไม่ยั่งยืน ในทางกลับกัน ในช่วงเวลาหลังจากนั้นก็อาจดำเนินการฟื้นฟูสภาพแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม หรือสร้างแหล่งน้ำใหม่ขึ้นมา และหากเป็นไปได้ ก็ควรดำเนินการให้สอดคล้องกับโครงการพัฒนาแหล่งน้ำในระยะยาวในพื้นที่นั้นๆ พร้อมกันนั้นก็ควรดำเนินการปรับปรุงระบบการบริหารจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำตามตำแหน่งต่างๆ ทั้งนี้ ควรพิจารณาสร้างแหล่งน้ำใหม่ในกรณีที่แหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมมีสภาพเสื่อมโทรม และไม่มีน้ำในปริมาณที่มากพอหรือไม่อยู่ในสภาพที่จะทำการฟื้นฟูได้แล้วเท่านั้น (ดูตาราง 7.2 ด้านล่าง)

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

การจัดหาน้ำอาจเป็นมาตรการเสริมสำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์อื่นๆ โดยเฉพาะการจัดหาอาหารสัตว์ (ดูบทที่ 6) และการลดจำนวนปศุสัตว์ (ดูบทที่ 4) ซึ่งจะมีการนำสัตว์บางส่วนออกจากระบบการผลิต และมีการดำเนินการบางอย่าง เช่น การจัดหาน้ำและอาหารสัตว์ เพื่อให้แน่ใจว่าปศุสัตว์ที่เหลืออยู่จะมีชีวิตรอดต่อไปได้ ดังนั้น สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ต้องมีการประสานงานที่ดีระหว่างโครงการและหน่วยงานต่างๆ เพื่อป้องกันไม่ให้กิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางอีกกิจกรรมหนึ่งที่กำลังดำเนินการอยู่ (ดูมาตรฐานข้อ 2 ด้านล่าง ในบทที่ 3) นอกจากนี้ การจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ยังช่วยเสริมการจัดหาน้ำให้แก่มนุษย์ได้เช่นกัน โดยเฉพาะในกรณีที่การฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมหรือการสร้างแหล่งน้ำใหม่ สามารถจัดหาน้ำที่ได้คุณภาพเหมาะสมสำหรับทั้งคนและสัตว์ในเวลาเดียวกัน ในทางตรงกันข้าม การขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกสำหรับปศุสัตว์อาจจะกลายเป็นการแย่งชิงทรัพยากรน้ำของมนุษย์ได้ เว้นแต่จะมีการจัดการที่ดีจึงจะสามารถป้องกันปัญหาดังกล่าว

ความเสี่ยงและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

เช่นเดียวกับการจัดหาอาหารสัตว์ (ดูบทที่ 6) นั่นคือ มีปัญหาและความท้าทายหลายประการเกี่ยวกับการดำเนินการเพื่อให้แน่ใจว่าน้ำที่จัดหาให้ปศุสัตว์ในระหว่างเกิดภาวะภัยพิบัติ จะไปถึงปศุสัตว์กลุ่มเสี่ยงต่อการล้มตายมากที่สุด

ตาราง 7.2 เวลาที่เหมาะสมในการจัดหาน้ำ

ทางเลือกในการจัดหาน้ำ	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การปรับปรุงระบบจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิม	→	→	→	→	→	→	→
การฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิม	→	→	→	⋯	⋯	→	→
การสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่	→	→	→			→	→
การบรรทุกขนส่งน้ำ	→				→	→	

ตัวอย่างเช่น เจ้าของปศุสัตว์ที่มีฐานะดีกว่าคนอื่นๆ อาจจะสามารถหาวิธีจัดหาน้ำให้ปศุสัตว์ของตนได้ด้วยตนเอง ขณะที่ครอบครัวที่ยากจนไม่สามารถทำเช่นนั้นได้ นอกจากนี้ ยังมีปัจจัยอื่นๆ เช่น สิทธิในการถือครองที่ดิน กลุ่มชาติพันธุ์ และการเมืองท้องถิ่น ซึ่งทั้งหมดนี้อาจส่งผลให้ประชากรบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้ ดังนั้น ในการดำเนินมาตรการต่างๆ จะต้องคำนึงถึงข้อจำกัดเหล่านี้ซึ่งกลุ่มผู้มีความเสี่ยงภายในชุมชนกำลังประสบอยู่ เพื่อให้แน่ใจว่าทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกันให้มากที่สุด ผู้ที่เกี่ยวข้องควรทำการประเมินบทบาทและผลกระทบอันเกิดจากประเด็นเรื่อง**เพศ** โดยเฉพาะเด็กและสตรีที่ยากจนซึ่งอาจเสี่ยงต่อการถูกทำร้ายหากพวกเขาต้องเดินทางออกจากที่พักอาศัยเพื่อไปขนน้ำมาให้ปศุสัตว์ หรืออาจถูกเอารัดเอาเปรียบ หรือประชากรกลุ่มต่างๆ อาจไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน

ผู้ที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาประเด็น**ความปลอดภัยและการให้ความปลอดภัย**ผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ ตัวอย่างเช่น ผู้ที่กำลังให้น้ำสัตว์ ณ จุดบริการแจกจ่ายน้ำอาจถูกกลุ่มโจรเข้ามาขโมยสัตว์ ถูกปล้นชิง หรือทำร้ายร่างกาย โดยเฉพาะสตรี ดังนั้น จึงควรบริหารจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำให้เรียบร้อยก่อนที่จะเริ่มฟื้นฟูหรือสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมา ทั้งนี้

เพื่อหลีกเลี่ยงกรณีพิพาทอ้างความเป็นเจ้าของที่อาจเกิดขึ้นได้ รวมทั้งเพื่อให้มั่นใจว่าทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน และมีระบบแจกจ่ายน้ำที่ยั่งยืนต่อไปในอนาคต ประเด็นการจัดการน้ำมีความสำคัญมากเป็นพิเศษเนื่องจากจะช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถให้ความคุ้มครองแก่ผู้ใช้น้ำที่อาศัยอยู่รอบค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น ตัวอย่างเช่น เมื่อผู้ที่อาศัยอยู่ในค่ายพักพิงชั่วคราวต้องเดินทางไปขนน้ำที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำที่อยู่ภายนอกค่ายเพื่อนำมาให้ปศุสัตว์ของตนและอาจทำให้เกิดกรณีพิพาทกับบรรดาผู้เป็นเจ้าของพื้นที่ได้ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการเจรจาระหว่างกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มเป็นการล่วงหน้า เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดกรณีพิพาทดังกล่าว

ข้อควรพิจารณาด้านสิ่งแวดล้อม ในการจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติต้องพิจารณาหลีกเลี่ยงการนำน้ำจากแหล่งน้ำออกมาใช้ในปริมาณมากเกินไป (ไม่ว่าจะโดยผ่านความหนาแน่นของแหล่งน้ำหรือการดูดน้ำขึ้นมามากเกินไป) ซึ่งจะส่งผลให้ระดับพื้นผิวของน้ำบาดาลลดลงและทำให้มีปศุสัตว์มาอาศัยอยู่รอบบริเวณจุดบริการแจกจ่ายน้ำจนแออัดมากเกินไป ซึ่งจะทำให้สภาพแวดล้อมบริเวณนั้นเสื่อมโทรมลง ในทางกลับกัน การจัดหาน้ำ (หากดำเนินการตามวิธีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ) สามารถส่งผลในทางที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมได้โดยการส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างมีประสิทธิผล นอกจากนี้ยังต้องดำเนินการให้มั่นใจว่าแหล่งน้ำที่คนใช้อุปโภคบริโภคต้องไม่ปนเปื้อนสิ่งปฏิกูลจากสัตว์ และหากแหล่งน้ำปนเปื้อนจะต้องมีการดำเนินมาตรการป้องกันไม่ให้เกิดการแพร่ระบาดของโรคจากปศุสัตว์ไปสู่สัตว์ป่า ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อสัตว์ป่าได้ และยังทำให้เกิดการปนเปื้อนจากปศุสัตว์เพิ่มขึ้นอีก

นอกจากนี้ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติอาจจะใช้ศักยภาพของตนในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ ตัวอย่างเช่น ใช้ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ โดยเฉพาะเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการน้ำกับทรัพยากรธรรมชาติ นอกจากนี้ ระบบการจัดการน้ำของท้องถิ่นและสถาบันในพื้นที่ยังสามารถมีบทบาทสำคัญในการจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำและป้องกันการเกิดกรณีพิพาทได้เช่นกัน

มาตรฐานขั้นต่ำ

ส่วนที่ 1: มาตรฐานทั่วไปในการจัดหาน้ำ

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินแผนการริเริ่มในการจัดหาน้ำ ต้องมีการศึกษาความเป็นไปได้และค่าใช้จ่ายของทางเลือกในการจัดหาน้ำแบบต่างๆ อย่างละเอียดรอบคอบตามลำดับขั้นตอนที่แสดงในรูป 7.1

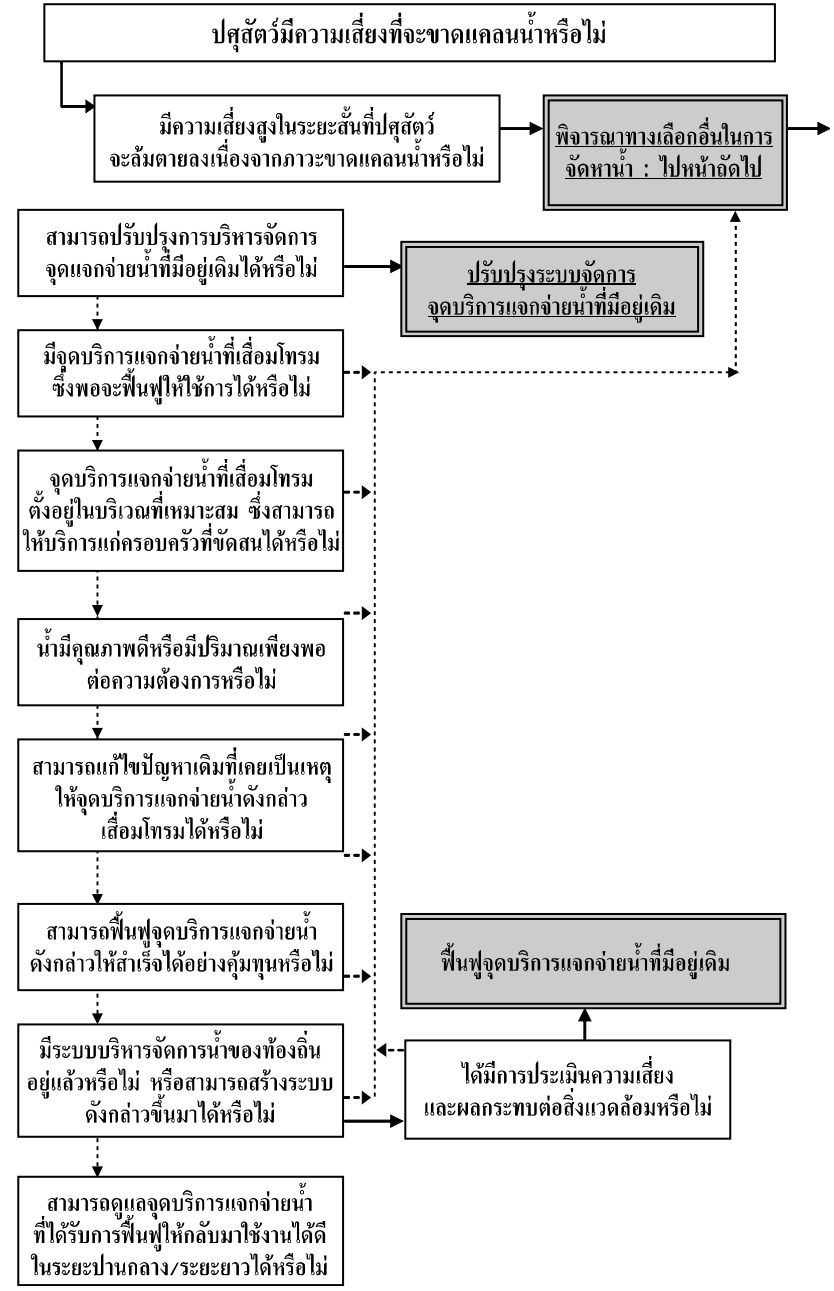
ปศุสัตว์มีความเสี่ยงที่จะขาดแคลนน้ำหรือไม่
มีความเสี่ยงสูงในระยะสั้นที่ปศุสัตว์จะล้มตายลงเนื่องจากภาวะขาดแคลนน้ำหรือไม่
พิจารณาทางเลือกอื่นในการจัดหาน้ำ : ไปหน้าถัดไป
สามารถปรับปรุงการบริหารจัดการจุดแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิมได้หรือไม่
ปรับปรุงระบบจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิม
มีจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่เสื่อมโทรมซึ่งพอจะฟื้นฟูให้ใช้การได้หรือไม่
จุดบริการแจกจ่ายน้ำที่เสื่อมโทรมตั้งอยู่ในบริเวณที่เหมาะสม ซึ่งสามารถให้บริการแก่ครอบครัวที่ขัดสนได้หรือไม่
น้ำมีคุณภาพดีหรือมีปริมาณเพียงพอต่อความต้องการหรือไม่
สามารถแก้ไขปัญหาเดิมที่เคยเป็นเหตุให้จุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวเสื่อมโทรมได้หรือไม่
สามารถฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวให้สำเร็จได้อย่างคุ้มทุนหรือไม่
ฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิม
มีระบบบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่นอยู่แล้วหรือไม่ หรือสามารถสร้างระบบดังกล่าวขึ้นมาได้หรือไม่
ได้มีการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่
สามารถดูแลจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่ได้รับการฟื้นฟูให้กลับมาใช้งานได้ดีในระยะปานกลาง/ระยะยาวได้หรือไม่
คำอธิบายสัญลักษณ์: = "ใช่" = "ไม่ใช่"

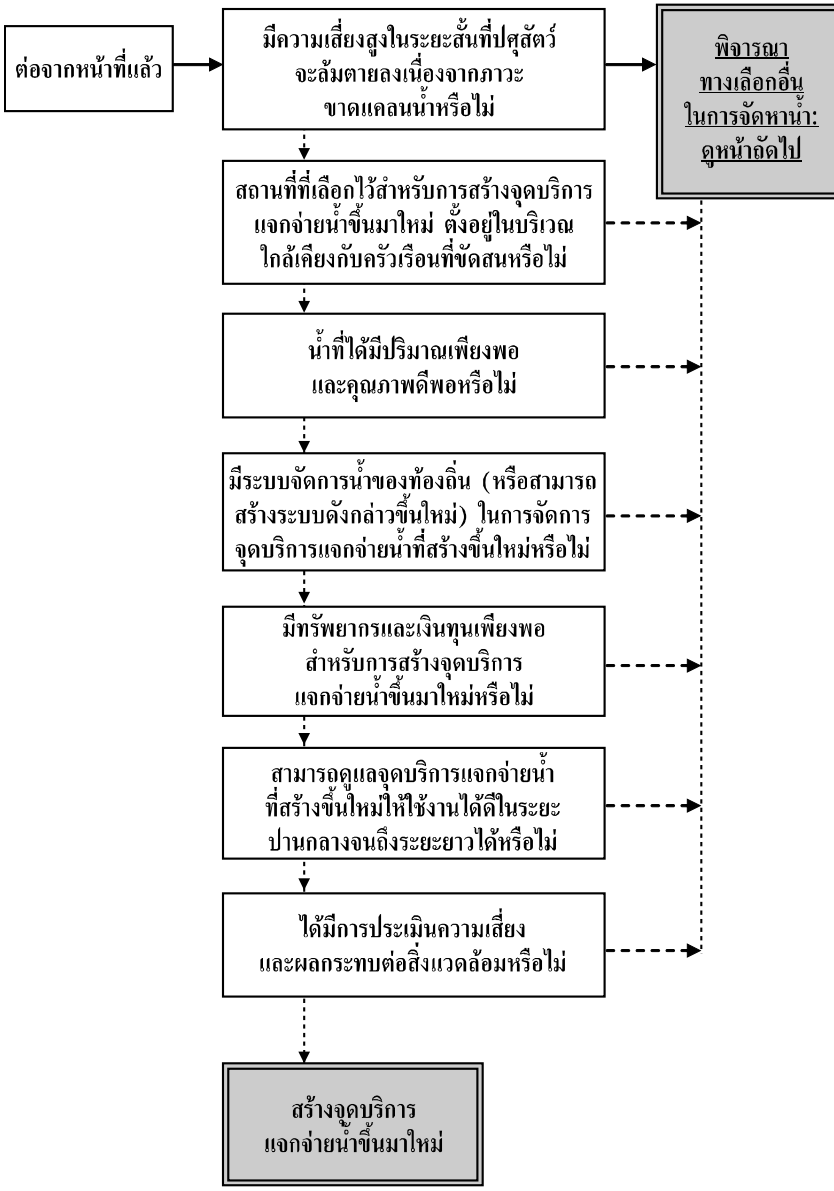
ต่อจากหน้าที่แล้ว
มีความเสี่ยงสูงในระยะสั้นที่ปศุสัตว์จะล้มตายลงเนื่องจากภาวะขาดแคลนน้ำหรือไม่
พิจารณาทางเลือกอื่นในการจัดหาน้ำ: ดูหน้าถัดไป
สถานที่ที่เลือกไว้สำหรับการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่ ตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับครัวเรือนที่ขัดสนหรือไม่
น้ำที่ได้มีปริมาณเพียงพอและคุณภาพดีพอหรือไม่
มีระบบจัดการน้ำของท้องถิ่น (หรือสามารถสร้างระบบดังกล่าวขึ้นใหม่) ในการจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่สร้างขึ้นใหม่หรือไม่
มีทรัพยากรและเงินทุนเพียงพอสำหรับการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่หรือไม่
สามารถดูแลจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่สร้างขึ้นใหม่ให้ใช้งานได้ดีในระยะปานกลางจนถึงระยะยาวได้หรือไม่
ได้มีการประเมินความเสี่ยงและผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่
สร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่

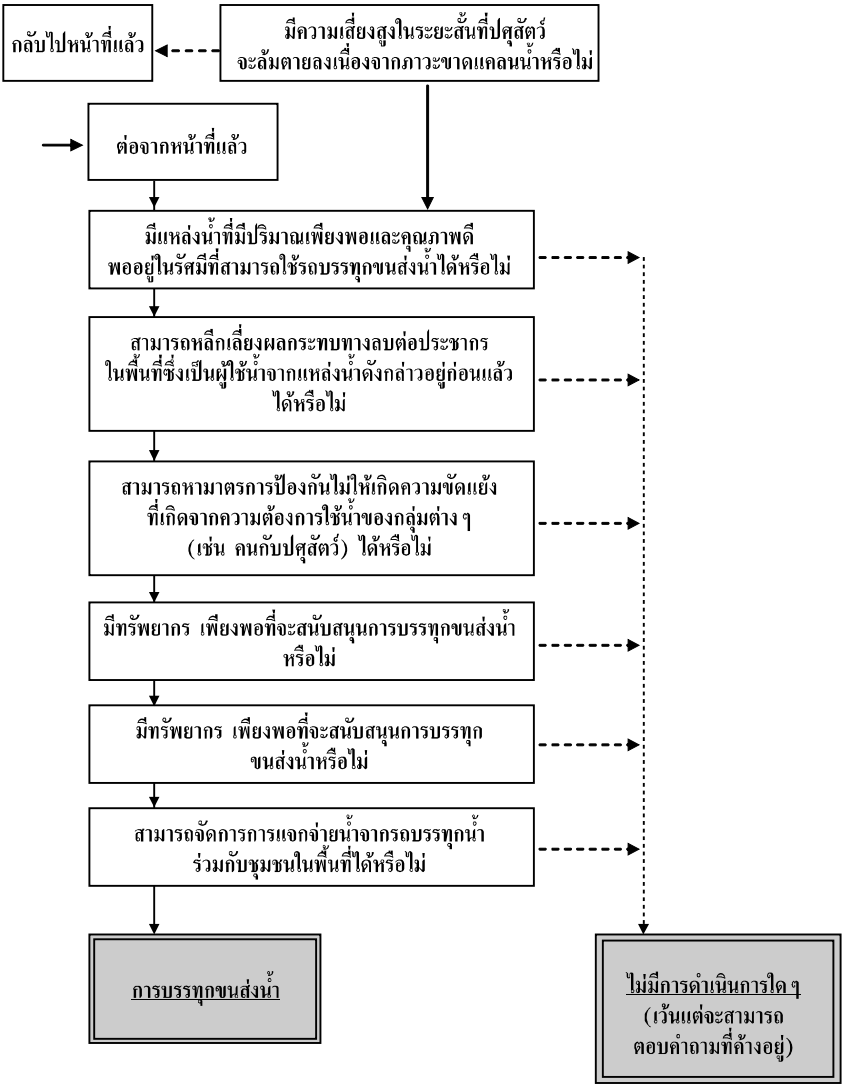

รูป 7.1: ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเลือกวิธีการจัดหาน้ำที่เหมาะสม

หมายเหตุ: "ไม่มีการดำเนินการ" (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)" หมายความว่า ต้องมีการฝึกอบรม หรือการสร้างขีดความสามารถเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตอบว่า "ใช่" สำหรับคำถามที่สำคัญ แต่ไม่ได้ หมายความว่า ไม่ควรมีการให้ความช่วยเหลือใดๆ

มาตรฐานทั่วไปในการจัดหาน้ำข้อ 1: การประเมินและวางแผน
การจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์ต้องอาศัยข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการ โอกาส และระบบการบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่น

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ **(Cost-benefit analysis)** ของทางเลือกในการจัดหาน้ำในแบบต่างๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการวิเคราะห์ระบบการบริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีอยู่ และนำมาใช้เป็นหลักเกณฑ์ในการดำเนินการจัดหาน้ำแบบต่างๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการประเมินแหล่งน้ำที่มีอยู่และตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม เพื่อตรวจสอบคุณภาพและปริมาณของน้ำ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3 และ 4)
- สามารถกำหนดระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิผล ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดหาน้ำที่มีคุณภาพได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องโดยไม่มีปัญหาหรือข้อพิพาทใดๆ อันเกิดจากความต้องการใช้น้ำของผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- มีการวิเคราะห์ข้อจำกัดด้านนโยบายที่ส่งผลต่อการเข้าถึงแหล่งน้ำ และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ในการวางแผนดำเนินโครงการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ (Cost-benefit analysis):** ควรมีการประเมินต้นทุนและประโยชน์ของทางเลือกในการจัดหาน้ำในแบบต่างๆ รวมทั้งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมที่อาจเกิดจากที่ตั้งและศักยภาพของแหล่งน้ำที่เป็นไปได้ ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ที่ตั้งของแหล่งน้ำอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมได้ ในทางกลับกัน การวางแผนพัฒนาจุดบริการแจกจ่ายน้ำตามหลักการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติสามารถส่งผลในทางที่ดีต่อสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติที่ปศุสัตว์สามารถใช้ประโยชน์ได้ ทั้งนี้ เนื่องจากวิธีการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกมีค่าใช้จ่ายสูงมาก ดังนั้น จึงควรศึกษาวิธีการจัดหาน้ำแบบอื่นๆ ก่อน อาทิเช่น การเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์ไปใกล้บริเวณแหล่งน้ำที่มีอยู่ น่าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมกว่า (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 6) ในการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์ต้องพิจารณาถึงความต้องการใช้น้ำของมนุษย์ด้วยเช่นกัน (ดูมาตรฐานข้อ 2 ด้านล่าง)

2. **การประเมินแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิม:** การวางแผนดำเนินการจัดหาน้ำควรเริ่มต้นจากการประเมินแหล่งน้ำที่มีอยู่ เพื่อประเมินปริมาณและคุณภาพน้ำในปัจจุบัน รวมถึงแหล่งน้ำที่ตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมและไม่มีการใช้งาน (องค์กรที่ทำงานอยู่ในพื้นที่อาจจะมีข้อมูลเรื่องนี้ – ดูบทที่ 3, มาตรฐานสากลข้อ 7, การเตรียมความพร้อมและวางแผนรับมือกับภาวะภัยพิบัติ) วิธีการนี้จะช่วยให้มั่นใจได้ว่าจะสามารถดำเนินมาตรการจัดหาน้ำโดยอาศัยโครงสร้างพื้นฐานที่มีอยู่เดิม ดังนั้น จึงช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายและมีความยั่งยืน ดูภาคผนวก 7.1 รายการตรวจสอบการประเมินจุดบริการแจกจ่ายน้ำแบบเร่งด่วน
3. **คุณภาพน้ำ:** ปศุสัตว์สามารถติดโรคที่ติดต่อผ่านทางน้ำที่ไม่สะอาด อาทิเช่น การติดเชื้อซัลโมเนลลา (salmonella) เชื้อแอนแทรกซ์ และเชื้อโคไลแบซิลโลซิส (coli bacillosis) ดังนั้น จึงจำเป็นต้องประเมินคุณภาพน้ำที่จัดหาให้ปศุสัตว์ อย่างไรก็ตาม น้ำสำหรับปศุสัตว์จะแตกต่างจากน้ำสำหรับคน เนื่องจากในกรณีของคนจะมีชุดทดสอบมาตรฐานคุณภาพน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับมนุษย์ แต่ในกรณีของสัตว์ ในปัจจุบันนี้ยังไม่มีชุดทดสอบภาคสนามซึ่งเป็นที่ยอมรับ เพื่อนำมาใช้ประเมินคุณภาพน้ำสำหรับปศุสัตว์โดยการตรวจหาปริมาณเชื้อแบคทีเรียในน้ำที่สัตว์ดื่มกิน ถึงแม้ว่าโดยทั่วไปแล้วประเด็นคุณภาพน้ำสำหรับปศุสัตว์จะมีความสำคัญน้อยกว่าคุณภาพน้ำสำหรับคนเป็นอย่างมาก แต่องค์กรที่มีส่วนร่วมในการจัดหาน้ำ ก็จำเป็นต้องตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับปศุสัตว์ด้วยเช่นกัน
4. **การปนเปื้อนเชื้อโรคและสารพิษในแหล่งน้ำ:** ในกรณีที่คนและปศุสัตว์ต้องใช้แหล่งน้ำร่วมกัน น้ำอาจจะถูกปนเปื้อนจากปศุสัตว์ได้ง่ายและส่งผลกระทบต่อสุขภาพและสวัสดิภาพของคนที่ใช้น้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าว ผู้ที่รับผิดชอบควรนำมาตรการการจัดการแบบง่ายๆ มาใช้เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดเหตุการณ์ดังกล่าวขึ้น ตัวอย่างเช่น การใช้รางน้ำหรือภาชนะใส่น้ำสำหรับให้ปศุสัตว์กินน้ำ (ไม่ให้สัตว์ลงไปกินน้ำในแหล่งน้ำโดยตรง) นอกจากนี้ อาจจำเป็นต้องป้องกันไม่ให้น้ำเกิดการปนเปื้อนสารฆ่าไร/ยาฆ่าแมลงวันและสารเคมีอื่นๆ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของปศุสัตว์ได้
5. **การวิเคราะห์ระบบการจัดการน้ำที่มีอยู่:** โดยปกติแล้วบ่อน้ำบาดาล รวมทั้งบ่อน้ำผิวดินแบบตื้นและแบบลึก จะได้รับการบริหารจัดการโดยหน่วยงานในท้องถิ่น

(โดยมักจะเป็นไปตามธรรมเนียมปฏิบัติที่สืบทอดกันมา) การดำเนินการฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีอยู่หรือการสร้างแหล่งน้ำใหม่จึงควรพิจารณาถึงระบบการบริหารจัดการน้ำเหล่านี้ด้วย จากนั้นจึงดำเนินการให้สอดคล้องกับระบบจัดการของท้องถิ่นเพื่อส่งเสริมการใช้น้ำอย่างยั่งยืนโดยทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การจัดการการแจกจ่ายน้ำจากรถขนส่งน้ำยังสามารถอาศัยระบบการจัดการน้ำของท้องถิ่นได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพื่อช่วยให้สามารถแจกจ่ายน้ำได้อย่างเท่าเทียมและทั่วถึงแก่สมาชิกทุกคนในชุมชน ในกรณีที่ผู้พำนักอยู่ในค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่นต้องการจัดหาน้ำให้ปศุสัตว์ของตน และจำเป็นต้องใช้แหล่งน้ำร่วมกับชุมชนที่เป็นเจ้าของพื้นที่ ผู้ที่รับผิดชอบต้องจัดการให้มีการเจรจาหารือกันเป็นการล่วงหน้าเพื่อหลีกเลี่ยงกรณีพิพาทที่อาจเกิดขึ้นได้ การกำหนดระบบบริหารจัดการแหล่งน้ำที่มีความชัดเจนและให้ความเท่าเทียมแก่ทุกฝ่ายยังมีความสำคัญในระยะยาว กล่าวคือ จนถึงระยะฟื้นตัวและหลังจากนั้น จากประสบการณ์ที่ผ่านมาพบว่า หากไม่พิจารณาแก้ไขประเด็นปัญหาเหล่านี้ตั้งแต่ตอนเริ่มดำเนินมาตรการจัดหาน้ำ แหล่งน้ำที่สร้างขึ้นใหม่หรือได้รับการฟื้นฟูขึ้นอาจจะเสื่อมโทรมลงจนไม่สามารถใช้การได้อีกหลังจากภาวะภัยพิบัติสิ้นสุดลงได้ไม่นาน

6. **ข้อจำกัดด้านนโยบาย:** ถึงแม้ว่าจะมีแหล่งน้ำอยู่ในพื้นที่แล้วก็ตาม แต่ด้วยข้อจำกัดด้านนโยบายที่เป็นทางการหรือไม่เป็นทางการ ก็อาจส่งผลให้คนบางกลุ่มไม่สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำที่มีอยู่ได้ จึงควรมีการวิเคราะห์ปัญหาเหล่านี้ในขั้นตอนการประเมินแหล่งน้ำ และต้องมีการกำหนดแผนการแก้ไขปัญหาตามความเหมาะสม (ดูบทที่ 3, มาตรฐานสากลข้อ 8)

ส่วนที่ 2: การจัดหาและการบริหารจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำ

มาตรฐานจุดบริการแจกจ่ายน้ำข้อ 1: ที่ตั้งของจุดบริการแจกจ่ายน้ำ
ต้องพิจารณาที่ตั้งของโครงการจัดสร้างหรือฟื้นฟูแหล่งน้ำอย่างละเอียดรอบคอบ เพื่อให้แน่ใจว่าปศุสัตว์ของครัวเรือนที่มีความเสี่ยงสูงสุดในชุมชนที่ได้รับผลกระทบ สามารถเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างเท่าเทียมกับปศุสัตว์ของประชากรกลุ่มอื่นๆ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การกำหนดที่ตั้งของจุดบริการแจกจ่ายน้ำต่างๆ ที่อยู่ในโครงการจะอาศัยข้อมูลจากการประเมินอย่างรอบคอบเกี่ยวกับความต้องการใช้น้ำของคนและปศุสัตว์ทั้งในปัจจุบันและในอนาคต (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ในด้านอุปทาน สามารถคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผลว่าแหล่งน้ำที่มีอยู่สามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำได้ตลอดช่วงที่เกิดภัยพิบัติและหลังจากนั้น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การจัดการให้ผู้ใช้น้ำสามารถเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำและได้รับการแจกจ่ายน้ำอย่างเหมาะสม โดยให้ความสำคัญกับการจัดหาน้ำให้แก่ประชากรกลุ่มเสี่ยงก่อนเป็นอันดับแรกและพิจารณาให้เกิดความเท่าเทียมกันในกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงทุกกลุ่ม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการจัดการอย่างเหมาะสมในการป้องกันความปลอดภัยของผู้ใช้น้ำและปศุสัตว์ในขณะที่ใช้บริการจากจุดบริการแจกจ่ายน้ำ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการดำเนินการในเรื่องการเลือกที่ตั้งและการจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำร่วมกับผู้นำชุมชน และหากทำได้ก็ควรดำเนินการต่อยอดจากระบบบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่นที่มีอยู่แล้ว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมินอุปสงค์การใช้น้ำ:** ในการประเมินอุปสงค์การใช้น้ำควรอ้างอิงข้อมูลตัวเลขประมาณการที่ใกล้เคียงที่สุด ซึ่งอาจหาข้อมูลได้จากสำมะโนประชากรปศุสัตว์ (ในกรณีที่มีแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้) บันทึกข้อมูลจากเจ้าหน้าที่ในท้องที่นั้นๆ

และจากการปรึกษาหารือกับกลุ่มประชากรในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ นอกจากนี้ ผู้ค้าปศุสัตว์และพ่อค้าคนกลางอาจจะสามารถให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในบางด้านได้เช่นเดียวกัน ผู้ประเมินต้องพิจารณาถึงความสะดวกในการเดินทางมารับบริการแจกจ่ายน้ำและความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งน้ำของฝูงปศุสัตว์ กล่าวคือ หากปศุสัตว์เดินมากินน้ำที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำ ในการประเมินอุปสงค์การใช้น้ำก็ต้องพิจารณาถึงระยะทางที่เหมาะสมที่ปศุสัตว์จะสามารถเดินมายังจุดบริการแจกจ่ายน้ำได้เพื่อที่จะสามารถหาขนาดพื้นที่ให้บริการของจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าว ในกรณีที่เจ้าของปศุสัตว์ต้องเดินมาขนน้ำหรือใช้รถเข็นบรรทุกน้ำไปให้สัตว์ที่อยู่ห่างออกไปจากจุดบริการแจกจ่ายน้ำ ก็ให้ทำการประเมินในลักษณะเดียวกันนี้เพื่อหาขนาดพื้นที่ให้บริการของจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าว

2. **ความเพียงพอของน้ำ:** ในบางครั้งปริมาณน้ำจากจุดบริการแจกจ่ายน้ำอาจไม่เพียงพอกับความต้องการ ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นก็จำเป็นต้องมีมาตรการเสริม (เช่น สร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำในบริเวณใกล้เคียง หรืออาจใช้รถบรรทุกน้ำขนน้ำมาเพิ่ม) นอกเหนือจากการจัดหาน้ำให้เพียงพอกับความต้องการในปัจจุบันแล้ว ในการประเมินความเพียงพอของน้ำ ยังต้องพิจารณาถึงประโยชน์ใช้สอยในอนาคตของจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวทั้งในยามปกติและเมื่อเกิดภาวะภัยพิบัติอื่นๆ ด้วยเช่นกัน หากเป็นไปได้ จุดบริการแจกจ่ายน้ำควรจะมีศักยภาพในการลดภัยคุกคามที่จะเกิดขึ้นจากภาวะภัยพิบัติในอนาคตได้ด้วย ในกรณีที่มีการวางแผนฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีสภาพเสื่อมโทรมต่างๆ เพื่อให้สามารถกลับมาใช้การได้อีกครั้ง ผู้ที่รับผิดชอบจะต้องหาสาเหตุให้ได้ว่าเหตุใดจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวจึงตกอยู่ในสภาพทรุดโทรมเช่นนั้น (ตัวอย่างเช่น เกิดความขัดแย้งในสังคม การปนเปื้อนสารพิษ ปริมาณน้ำไม่เพียงพอ ขาดการบำรุงรักษา เป็นต้น) หากโครงการจัดการน้ำที่ได้ปรับปรุงแก้ไขใหม่ไม่สามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ให้หมดสิ้นไป ก็แสดงว่าจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวอาจไม่มีความเหมาะสมที่จะทำการฟื้นฟู
3. **การใช้น้ำอย่างเท่าเทียมและเหมาะสม:** ในภาวะภัยพิบัติ ความจำเป็นในการใช้น้ำของคนจะถือว่ามีความสำคัญสูงสุด อย่างไรก็ตาม น้ำที่มีอยู่อาจมีคุณภาพไม่เหมาะสมที่จะให้คนใช้ในการอุปโภคบริโภค แต่สามารถนำมาให้ปศุสัตว์ใช้ดื่มกินได้ ซึ่งอาจถือว่าเป็นโอกาสอันดีในการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้น้ำทุกกลุ่ม ในสังคมบางแห่งอาจมีข้อห้ามทางสังคมบางอย่างที่อาจทำให้ผู้คนต่างชาติพันธุ์ ต่าง

เผ่า หรือต่างวรรณะ ไม่สามารถเข้าไปใช้น้ำที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำแห่งเดียวกันได้ ดังนั้น ผู้ที่รับผิดชอบต้องแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยความรอบคอบและระมัดระวังเป็นพิเศษเพื่อให้แน่ใจว่าคนทุกกลุ่มสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน

4. **การรักษาความปลอดภัย:** คนที่นำสัตว์ไปกินน้ำและมาชุมนุมกันอยู่ที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำอาจมีความเสี่ยงที่จะถูกโจรผู้ร้ายฉวยโอกาสเข้ามาขโมยสัตว์ ปล้นชิง และอาจถูกทำร้ายร่างกายได้ เนื่องจากโจรผู้ร้ายสามารถทราบความเคลื่อนไหวของเจ้าของปศุสัตว์ได้ง่าย ในสถานการณ์เช่นนี้ การรักษาความปลอดภัยให้กลุ่มผู้หญิงเป็นสิ่งสำคัญมาก ดังนั้น ในขั้นตอนการวางแผน ผู้ที่รับผิดชอบต้องติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่ดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบเพื่อให้สามารถลดอันตรายต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุดเท่าที่ทำได้
5. **การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชน:** ดังที่ได้อธิบายไว้ในมาตรฐานทั่วไปในการจัดหาน้ำข้อที่ 1 ผู้รับผิดชอบโครงการต้องให้ความสำคัญกับระบบบริหารจัดการน้ำของท้องถิ่นเพื่อประกอบการตัดสินใจในการเลือกที่ตั้งและจัดโครงสร้างการจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำ ไม่ว่าจะเป็นการฟื้นฟูแหล่งน้ำที่มีอยู่เดิมหรือสร้างแหล่งน้ำขึ้นมาใหม่ การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนมีความสำคัญมาก เนื่องจากจะเป็นการวางรากฐานการบริหารจัดการและการบำรุงรักษาแหล่งน้ำต่อไปในอนาคตหลังจากภาวะภัยพิบัติได้ผ่านพ้นไป ซึ่งจะทำให้โครงการมีความยั่งยืนและสมาชิกทุกคนในชุมชนสามารถเข้าถึงแหล่งน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน การทำงานร่วมกับผู้นำชุมชนจะมีความสำคัญมากเป็นพิเศษในกรณีของค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น เนื่องจากอาจเกิดการแย่งใช้น้ำระหว่างผู้พักอาศัยในค่ายกับประชากรเจ้าของพื้นที่ ในกรณีเช่นนี้ การจัดให้มีการเจรจาและทำข้อตกลงกับผู้นำชุมชนจะมีความสำคัญที่สุดเพื่อป้องกันการเกิดกรณีพิพาท

มาตรฐานจุดบริการแจกจ่ายน้ำข้อ 2: การฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เดิมหรือสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่ จุดบริการแจกจ่ายน้ำที่ได้รับการฟื้นฟูหรือที่สร้างขึ้นใหม่เป็นวิธีการที่ยั่งยืนและคุ้มทุนในการจัดหาน้ำสะอาดและมีปริมาณเพียงพอสำหรับปศุสัตว์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการดำเนินมาตรการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำเฉพาะในกรณีที่แหล่งน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบมีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการ โดยใช้วิธีเพิ่มการใช้งานจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการสำรวจจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีสภาพเสื่อมโทรมอย่างละเอียด และหาสาเหตุการของการเสื่อมโทรมของจุดบริการแจกจ่ายน้ำทุกแห่งที่อยู่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบ ซึ่งมีความต้องการใช้น้ำหรืออาจจะมีความต้องการใช้น้ำในระยะอันใกล้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือโดยการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่เฉพาะในกรณีเมื่อได้ขยายการใช้งานจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่หรือได้ฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีสภาพเสื่อมโทรมแล้ว แต่ยังไม่สามารถจัดหาน้ำให้เพียงพอต่อความต้องการของพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- สามารถให้การสนับสนุนด้านวิชาการ/เทคนิคและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นในการดำเนินโครงการฟื้นฟูและสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำไปยังสถานที่ดำเนินโครงการที่ได้คัดเลือกไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีกำลังคนเพียงพอในการบริหารจัดการและบำรุงรักษาจุดบริการแจกจ่ายน้ำอย่างสม่ำเสมอ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ความจำเป็นในการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำ:** การเพิ่มการใช้งานจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่มีอยู่เป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำ แต่ในขั้นตอนการวางแผนก็ควรมีการประเมินวิธีเพิ่มการใช้งานอย่างละเอียดถี่ถ้วน เนื่องจากวิธีการนี้อาจก่อให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้

ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว กับผู้ใช้น้ำกลุ่มใหม่ ในทางปฏิบัติ อาจสามารถให้บริการครอบคลุมกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบบางส่วนโดยใช้แหล่งน้ำที่มีอยู่ แต่ก็อาจจำเป็นต้องขยายบริการจัดหาน้ำให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น โดยการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่เสื่อมโทรมให้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดหาน้ำแบบบูรณาการ

2. **การสำรวจจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่เหมาะสำหรับการฟื้นฟู:** การสำรวจที่ดำเนินการอย่างถูกต้องตามหลักวิชานั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งในกรณีที่ต้องดำเนินโครงการจัดหาน้ำโดยการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่คุ้มค่าต่อการลงทุน ในการสำรวจที่ว่านี้ จะต้องสำรวจข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับจุดบริการแจกจ่ายน้ำแต่ละจุดดังนี้
   - คุณภาพน้ำ
   - ทรัพยากรที่ต้องใช้ในการดำเนินโครงการฟื้นฟู
   - ความจุของแหล่งน้ำโดยประมาณ (ปริมาณและความต่อเนื่องของน้ำจากแหล่งน้ำ)
   - ระดับความเสียหายและความยากง่าย/ค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซม
   - ระดับความต้องการน้ำของผู้ใช้น้ำ
   - สาเหตุที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวตกอยู่ในสภาพทรุดโทรมเช่นนั้น และมีวิธีใดหรือไม่ที่จะสามารถฟื้นฟูให้กลับมาใช้งานได้อีกครั้ง (ปัญหาต่างๆ เช่น สถานการณ์ความขัดแย้ง คุณภาพน้ำ ความไม่ชัดเจนในเรื่องสิทธิการถือครอง ทั้งหมดนี้อาจส่งผลให้จุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวถูกทิ้งร้าง รวมทั้งอาจมีสาเหตุมาจากปัญหาทางเทคนิคและการซ่อมบำรุง)
3. **ความจำเป็นในการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำแห่งใหม่:** โดยปกติแล้ววิธีการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำจะเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นมาใหม่ อย่างไรก็ตาม ควรนำวิธีฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำมาใช้ในการจัดหาน้ำให้แก่กลุ่มประชากรที่อาศัยอยู่ใกล้บริเวณจุดบริการแจกจ่ายน้ำที่ตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรมเท่านั้น ในกรณีที่วิธีการฟื้นฟูไม่สามารถให้บริการครอบคลุมกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบได้ทั้งหมด ก็จำเป็นต้องมีการขยายโครงการโดยการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำแห่งใหม่เพิ่มเติม

4. **ความเป็นไปได้ในทางเทคนิค:** การทำความเข้าใจว่าเหตุใดจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวจึงตกอยู่ในสภาพเสื่อมโทรม ถือเป็นสิ่งสำคัญเมื่อพิจารณาถึงความเป็นไปได้ในทางเทคนิคว่าจะสามารถทำการฟื้นฟูบูรณะได้หรือไม่ รวมทั้งช่วยในการวางแผนการฟื้นฟู ข้อกำหนดเบื้องต้นในการพิจารณาความเป็นไปได้ในทางเทคนิคมีดังนี้
   - ต้องมีวิศวกรแหล่งน้ำและแรงงานในการดำเนินโครงการ
   - มีศักยภาพในการจัดส่งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นไปยังที่ตั้งโครงการ และมีเส้นทางที่สามารถเข้าสู่ที่ตั้งโครงการได้หลายทางเพื่อให้สามารถจัดส่งวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นได้
   - สามารถจัดซื้อชิ้นส่วนอะไหล่สำหรับซ่อมบำรุงอุปกรณ์ของบ่อน้ำผิวดินและบ่อน้ำบาดาลได้ตลอดเวลาข้อกำหนดเหล่านี้ควรนำมาใช้กับทั้งกรณีการฟื้นฟูและการสร้างใหม่ แต่ก็ต้องตระหนักว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างจุดบริการแจกจ่ายน้ำจะมีขนาดใหญ่และหนักกว่าอุปกรณ์ที่ใช้ในการฟื้นฟูเป็นอย่างมาก (ตัวอย่างเช่น อุปกรณ์ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล/ขุดบ่อน้ำผิวดิน) ดังนั้น จึงอาจต้องใช้รถบรรทุกอุปกรณ์ที่มีสมรรถนะสูงกว่า และต้องมีสภาพถนนที่ดีกว่าเพื่อให้สามารถบรรทุกอุปกรณ์หนักขนาดใหญ่เข้าสู่ที่ตั้งของโครงการก่อสร้างได้
5. **หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่โครงการ:** เจ้าหน้าที่บริหารโครงการที่จัดให้มีจุดบริการแจกจ่ายน้ำมีหน้าที่รับผิดชอบต่างๆ ในการสร้างความมั่นใจว่าจุดบริการแจกจ่ายน้ำในโครงการจะสามารถให้บริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างต่อเนื่อง หน้าที่รับผิดชอบของเจ้าหน้าที่ประจำโครงการมีดังต่อไปนี้
   - ตรวจเช็คอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษาคุณภาพน้ำและให้บริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างต่อเนื่อง
   - ตรวจติดตามเพื่อให้แน่ใจว่าผู้ใช้น้ำทุกคนสามารถเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างเท่าเทียมกัน และทำการระงับข้อพิพาทระหว่างผู้ใช้น้ำกลุ่มต่างๆ
   - ทำการซ่อมบำรุงอุปกรณ์อย่างสม่ำเสมอ รวมทั้งจัดซื้ออะไหล่และเปลี่ยนชิ้นส่วนที่ชำรุดสึกหรอ ทั้งนี้ โดยทั่วไปแล้ว บ่อน้ำผิวดินจะมีโอกาสชำรุดสึกหรอน้อยกว่าบ่อน้ำบาดาล

ส่วนที่ 3: การขนส่งน้ำ

มาตรฐานการขนส่งน้ำข้อ 1: แหล่งน้ำและคุณภาพน้ำ
น้ำที่จะขนส่งต้องได้มาจากแหล่งน้ำซึ่งสามารถจ่ายน้ำที่มีคุณภาพได้มาตรฐานและมีปริมาณเพียงพอตลอดระยะเวลาที่ดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- วิธีการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกควรใช้เป็นมาตรการระยะสั้นเท่านั้น และใช้ในกรณีที่ไม่สามารถใช้ทางเลือกอื่นๆ ได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- แหล่งน้ำสำหรับการขนส่งน้ำต้องได้รับการดูแลรักษาตลอดช่วงระยะเวลาการขนส่งน้ำที่วางแผนไว้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การใช้แหล่งน้ำดังกล่าวเพื่อทำการขนส่งน้ำต้องไม่ส่งผลกระทบต่อความต้องการใช้น้ำของประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว และต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานที่รับผิดชอบ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2 และ 3)
- การใช้น้ำจากแหล่งน้ำต้องไม่ทำให้ปริมาณน้ำที่ผู้คนใช้ในการอุปโภคบริโภคลดลง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3 และ 4)
- น้ำที่ใช้การขนส่งน้ำต้องมีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับให้สัตว์ใช้ดื่มกิน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- ต้องทำความสะอาดรถบรรทุกน้ำและภาชนะบรรจุน้ำต่างๆ ก่อนนำมาใช้งาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **มาตรการระยะสั้น:** ดังที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ ควรใช้วิธีการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกเป็นทางเลือกสุดท้ายเพื่อรักษาชีวิตปศุสัตว์เอาไว้ เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายสูงและมีความยุ่งยากในการบริหารจัดการ แต่โดยทั่วไปจะไม่แนะนำให้ใช้วิธีขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกเพื่อนำไปใช้อุปโภคบริโภคสำหรับมนุษย์ ทั้งนี้ ก่อนที่จะเริ่มการขนส่งน้ำ ควรศึกษาทางเลือกอื่นๆ ให้ครบถ้วน อาทิเช่น การเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์ไปอยู่ใกล้บริเวณแหล่งน้ำที่มีอยู่ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 6)
2. **ความต่อเนื่องของการจัดหาน้ำ:** ถึงแม้ว่าควรจะนำวิธีการขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกมาใช้ชั่วคราวในระยะสั้น แต่ก็ใช่ว่าจะสามารถดำเนินการได้เสมอไปในทุกกรณี ในขั้นตอนการวางแผน ผู้ที่รับผิดชอบต้องทำการประเมินตาม

สภาพความเป็นจริงว่าแหล่งน้ำที่ใช้จะสามารถให้น้ำได้ต่อเนื่องตลอดระยะเวลาของการขนส่งน้ำหรือไม่ โดยประเมินองค์ประกอบต่างๆ ต่อไปนี้

- การประเมินความจุของแหล่งน้ำว่าจะสามารถให้บริการน้ำได้อย่างต่อเนื่องตลอดช่วงระยะเวลาได้หรือไม่ ในขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงความเป็นไปได้ที่แหล่งน้ำบางแหล่งอาจได้รับผลกระทบจากการขยายตัวของภาวะภัยพิบัติ
- ความเป็นไปได้ที่โครงการจัดหาน้ำจะได้รับอนุญาตจากประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว หรือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ให้สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำตลอดช่วงระยะเวลาการขนส่งน้ำ (ในกรณีที่การใช้น้ำต้องได้รับอนุญาตจากหน่วยงานทางการที่เกี่ยวข้อง)
- พิจารณาว่าจะสามารถดูแลรักษาเส้นทางเข้าสู่แหล่งน้ำให้สามารถใช้ได้ตลอดช่วงระยะเวลาการขนส่งน้ำได้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น การที่รถบรรทุกผ่านเข้าออกตลอดเวลาอาจทำให้ถนนชำรุด และประสบปัญหาในการขนส่งลำเลียงน้ำได้
- งบประมาณในการดำเนินโครงการ – ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนำ โดยทั่วไปแล้วการขนส่งน้ำเป็นการดำเนินงานที่มีค่าใช้จ่ายสูง ด้วยเหตุนี้ จึงต้องจัดเตรียมงบประมาณให้เพียงพอ โดยต้องมีงบสำรองไว้ใช้ยามฉุกเฉิน เนื่องจากอาจจำเป็นต้องขยายระยะเวลาการขนส่งน้ำออกไปในกรณีที่การดำเนินมาตรการจัดหาน้ำโดยวิธีอื่นๆ เกิดความล่าช้า ทั้งนี้ หากสามารถหาแหล่งน้ำที่อยู่ในบริเวณใกล้กับจุดบริการแจกจ่ายน้ำก็จะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้มาก อย่างไรก็ตาม วิธีนี้จะเพิ่มความเสี่ยงที่จะเกิดความขัดแย้งกับประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว หรืออาจทำให้ไม่สามารถให้บริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างต่อเนื่อง

3. **ต้องคำนึงถึงความต้องการใช้น้ำของประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว:** ในความเป็นจริง แทบจะเป็นไปไม่ได้ที่แหล่งน้ำซึ่งใช้สำหรับการขนส่งน้ำจะไม่มีประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้ว ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นเนื่องจากมาตรการขนส่งน้ำที่ต้องไปแย่งใช้น้ำจากประชากรในพื้นที่ อาจทำให้เกิดอุปสรรคขัดขวางทำให้การขนส่งน้ำด้วยรถบรรทุกล้มเหลวได้ หรือที่แย่ที่สุดมาตรการขนส่งน้ำอาจทำให้มีครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบอย่างรุนแรงขึ้นมาอีกกลุ่มหนึ่ง (เนื่องจากถูกรถบรรทุกน้ำแย่งน้ำไป) ถึงแม้ว่าการค้นหาแหล่งน้ำที่อยู่

ใกล้กับสถานที่ที่สัตว์มากินน้ำจะช่วยลดค่าใช้จ่ายลงได้มาก แต่ก็ไม่ควรขยายขอบเขตไปยังพื้นที่ได้รับ (หรืออาจจะได้รับ) ผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติแม้เพียงเล็กน้อย หรือพื้นที่ใดก็ตาม ซึ่งหากนำน้ำออกมาแล้วอาจส่งผลกระทบต่อความอยู่รอดของประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ใช้น้ำอยู่ก่อน ในขั้นตอนการวางแผนการขนส่งน้ำ ผู้จัดการโครงการควรประสานงานกับผู้นำท้องถิ่นและตัวแทนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ และหากสามารถทำได้ ก็ให้พยายามใช้ขั้นตอนการเจรจาไกล่เกลี่ยในระดับท้องถิ่นเพื่อให้แน่ใจว่าทางโครงการได้พิจารณาทบทวนความต้องการใช้น้ำของประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้วอย่างถี่ถ้วนก่อนจะตัดสินใจดำเนินการต่างๆ

4. **ต้องให้ความสำคัญกับน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับคนเป็นอันดับแรก:** ในภาวะขาดแคลนน้ำหรือหากทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับการขนส่งน้ำมีอยู่จำกัด จะต้องให้ความสำคัญกับความต้องการใช้น้ำอุปโภคบริโภคของคนก่อนเป็นอันดับแรกเสมอ อย่างไรก็ตาม ไม่จำเป็นต้องดำเนินการเพื่อตอบสนองความต้องการใช้น้ำของคนและปศุสัตว์เป็นการเฉพาะแต่อย่างใด
   - ในกรณีที่ภาวะภัยพิบัติลุกลามเป็นวงกว้าง โครงสร้างพื้นฐานที่ใช้ในการขนส่งน้ำอาจจะมีไม่เพียงพอที่จะให้บริการแก่ทั้งคนและสัตว์ได้ อย่างไรก็ตาม การดำเนินโครงการจัดหาน้ำขนาดเล็กซึ่งจำกัดเฉพาะพื้นที่อาจจะสามารถให้บริการแบบบูรณาการวิธีการจัดหาน้ำแบบต่างๆ เข้าด้วยกันและสามารถให้บริการแจกจ่ายน้ำสำหรับทั้งคนและปศุสัตว์ได้
   - ในกรณีที่มีรถบรรทุกน้ำและกำลังคนเพียงพอ อาจจะจัดหาน้ำสำหรับปศุสัตว์ได้จากแหล่งน้ำซึ่งมีคุณภาพด้อยกว่ามาตรฐานสำหรับคนใช้อุปโภคบริโภค
5. **คุณภาพน้ำ:** ในหลายๆ กรณี จะมีการขนส่งน้ำสำหรับทั้งคนและสัตว์ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามมาตรฐานสเฟียร์ (Sphere Standards) ซึ่งใช้ควบคุมคุณภาพน้ำ อย่างไรก็ตาม ในกรณีที่แหล่งน้ำคุณภาพสูงมีอยู่จำกัด การกำหนดมาตรฐานคุณภาพน้ำสำหรับปศุสัตว์ให้ต่ำกว่าคุณภาพน้ำสำหรับคนอาจเป็นทางออกที่ดีในการช่วยลดปัญหาความขัดแย้งระหว่างความต้องการน้ำของปศุสัตว์กับของคน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4 ข้างต้น) เนื่องจากสามารถนำน้ำด้อยคุณภาพมาจาก

แม่น้ำหรือบึง (ซึ่งพิจารณาแล้วว่าไม่สามารถนำมาบำบัดหรือไม่คุ้มสำหรับการลงทุนบำบัดน้ำดังกล่าวเพื่อให้คนใช้อุปโภคบริโภค) มาให้ปศุสัตว์ดื่มกินได้

6. **ความสะอาดถูกสุขอนามัยของรถบรรทุกน้ำ:** รถบรรทุกชนิดมีถังเก็บของเหลวที่จะนำมาใช้บรรทุกน้ำอาจจะผ่านการใช้งานเพื่อขนส่งของเหลวชนิดอื่นมาก่อน เช่น ยาฆ่าแมลง ยากำจัดวัชพืช สารทำละลาย น้ำมันเชื้อเพลิง และสิ่งปฏิกูล เป็นต้น ในกรณีที่ไม่ทราบประวัติการใช้งานของรถบรรทุกน้ำอย่างแน่ชัด จะต้องล้างทำความสะอาดและฆ่าเชื้อถังหรือภาชนะบรรจุน้ำและอุปกรณ์สำหรับแจกจ่ายน้ำทั้งหมดก่อนนำมาใช้ในปฏิบัติการขนส่งน้ำ

มาตรฐานการขนส่งน้ำข้อ 2: ระบบสนับสนุนการขนส่งและแจกจ่ายน้ำ

ผู้รับผิดชอบต้องดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อให้การขนส่งน้ำเป็นไปด้วยความปลอดภัย และเมื่อถึงพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบแล้วต้องมีการแจกจ่ายน้ำอย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ปฏิบัติการขนส่งน้ำได้รับการสนับสนุนด้วยดีจากผู้จัดการโครงการและเจ้าหน้าที่ประจำโครงการตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีงบประมาณเพียงพอสำหรับสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการเติมน้ำมันเชื้อเพลิงและซ่อมบำรุงกองรถบรรทุกน้ำและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งกรณีของค่าใช้จ่ายในส่วนนี้จะเกิดขึ้นตลอดระยะเวลาของปฏิบัติการขนส่งน้ำ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- หากเป็นไปได้ ควรเลือกเส้นทางลำเลียงขนส่งน้ำที่มั่นใจได้ว่าจะไม่เกิดการชำรุดเสียหายเนื่องจากการที่รถบรรทุกซึ่งบรรทุกน้ำเต็มคันรถจะต้องผ่านเข้า-ออกวันละหลายๆ เที่ยว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการตั้งจุดบริการแจกจ่ายน้ำขึ้นตามจุดที่เหมาะสมและมีการวางแผนและบริหารจัดการเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์ที่อาจจะเกิดขึ้นในช่วงที่มีการขนส่งน้ำ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4 และ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **บุคลากรประจำโครงการ:** ปฏิบัติการขนส่งน้ำจะประสบความสำเร็จได้ต้องอาศัยการสนับสนุนอย่างต่อเนื่องและแข็งขันจากบุคลากรของโครงการ ซึ่งรวมถึงการมีทีมงานบริหารจัดการและกำกับดูแลที่มีประสิทธิภาพและมีประสบการณ์ สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ ผู้บริหารโครงการต้องตรวจสอบให้มั่นใจว่าพนักงานขับรถและผู้ช่วยมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ซึ่งทำได้โดยการให้เงินชดเชยตามสมควรแก่กรณี รวมทั้งให้ความเอาใจใส่ในเรื่องที่จำเป็นอื่นๆ เช่น การให้เบี้ยเลี้ยงและการดูแลรักษาความปลอดภัยในชีวิต
2. **การซ่อมบำรุงและการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิง:** ต้องมีช่างซ่อมที่ชำนาญการและมีการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิงที่ไร้การปนเปื้อนจากแหล่งที่เชื่อถือได้ไว้ให้พร้อมตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการขนส่งน้ำ รวมถึงวัสดุอุปกรณ์ทุกชนิดที่ใช้สำหรับควบคุมการทำงานและบำรุงรักษาปั๊มน้ำและภาชนะบรรจุน้ำ/อุปกรณ์จัดส่งและแจกจ่ายน้ำ โดยผู้รับผิดชอบต้องพิจารณาประเด็นต่อไปนี้
   - ราคาและการจัดหาน้ำมันเชื้อเพลิง–หากเป็นไปได้ ควรให้พนักงานขับรถบรรทุกน้ำสามารถนำรถไปเติมน้ำมันได้โดยสะดวก โดยไม่ต้องขับอ้อมไปไกลจากเส้นทางที่ใช้ในการขนส่งน้ำ ซึ่งอาจจำเป็นต้องขนส่งน้ำมันเชื้อเพลิงเข้ามาในพื้นที่โดยแยกต่างหากจากวัสดุอุปกรณ์อื่นๆ ทำให้ปฏิบัติการขนส่งน้ำมีความยุ่งยากในแง่การจัดสรรทรัพยากรมากยิ่งขึ้นอีก ผู้ที่เกี่ยวข้องอาจจำเป็นต้องพิจารณาถึงประเด็นปัญหานี้ตั้งแต่เมื่อเริ่มเลือกแหล่งน้ำครั้งแรก
   - ต้องสามารถจัดหาชิ้นส่วนอะไหล่ได้สะดวก โดยทั่วไป ขอแนะนำให้ใช้อุปกรณ์ธรรมดาทั่วไปที่ผลิตภายในประเทศซึ่งสามารถซ่อมแซมได้ง่ายแทนอุปกรณ์นำเข้าจากต่างประเทศหรืออุปกรณ์ที่ใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประเด็นปัญหาเหล่านี้ (โดยเฉพาะเรื่องการซ่อมบำรุง) อาจส่งผลต่อการตัดสินใจว่าจะนำรถประเภทใดมาใช้ในการขนส่งน้ำ (ตัวอย่างเช่น รถบรรทุกหรือรถพ่วงที่ติดตั้งถังบรรจุน้ำ)
3. **การดูแลรักษาและซ่อมบำรุงเส้นทางขนส่งน้ำให้อยู่ในสภาพสมบูรณ์:** ถ้าเป็นไปได้ เส้นทางที่ใช้ลำเลียงขนส่งน้ำต้องอยู่ในสภาพที่พร้อมรองรับการเข้าออกของรถบรรทุกซึ่งบรรทุกน้ำเต็มคันรถวันละหลายๆ เที่ยวได้ตลอดช่วงปฏิบัติการขนส่ง

น้ำ หากเส้นทางที่พิจารณาไว้ไม่อยู่ในสภาพที่จะรองรับรถบรรทุกน้ำที่มีน้ำหนักมากได้ ทางโครงการต้องจัดการซ่อมแซมและบำรุงรักษาเส้นทางเพื่อให้สามารถกลับมาใช้การได้ตามปกติ

4. **การจัดการจุดบริการแจกจ่ายน้ำ:** ที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำอาจจะมีทั้งเจ้าของปศุสัตว์ที่เดินทางมารับน้ำและขนน้ำไปให้ปศุสัตว์ของตน หรือไม่ก็นำสัตว์มารับบริการน้ำโดยตรงจากแทงก์น้ำหรือหนองน้ำ/บึง ไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม ผู้รับผิดชอบต้องจัดระบบเพื่อให้แน่ใจได้ว่าจะสามารถตอบสนองความต้องการใช้น้ำของผู้ที่มารับบริการแจกจ่ายน้ำทุกรายได้อย่างเท่าเทียมกันตลอดช่วงเวลาที่ดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือ ถ้าเป็นไปได้ ระบบบริหารจัดการที่นำมาใช้ก็ควรยึดตามระบบบริหารจัดการน้ำที่มีอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ตามที่พิจารณาแล้วว่าเหมาะสม (ดูมาตรฐานทั่วไปในการจัดหาน้ำข้อ 1 บันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3) ถ้าสามารถสร้างถังเก็บน้ำขนาดใหญ่ไว้ที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำได้ ก็จะเป็นการช่วยเสริมให้มาตรการขนส่งน้ำมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เนื่องจากเมื่อรถบรรทุกน้ำมาถึงก็จะสามารถถ่ายน้ำสู่ถังเก็บได้อย่างรวดเร็ว จากนั้นก็รีบกลับไปรับน้ำเพิ่มจากแหล่งน้ำได้ในทันที ทำให้รถบรรทุกน้ำไม่ต้องเสียเวลารอจ่ายน้ำจากรถจนหมด
5. **การขนส่งน้ำให้ฝูงปศุสัตว์ที่มีการเคลื่อนย้ายถิ่น:** วิธีการเคลื่อนย้ายฝูงปศุสัตว์มักจะถูกนำมาใช้เป็นมาตรการอย่างหนึ่งในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ (ไม่ว่าจะเป็นวิธีการรับมือโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือได้รับการประสานงานจากหน่วยงานภายนอกก็ตาม – ดูรายละเอียดในบทที่ 6) ในกรณีนี้ อาจจำเป็นต้องมีการขนส่งน้ำไปแจกจ่ายให้แก่ปศุสัตว์ที่มีการย้ายถิ่น ซึ่งจะทำให้ระบบสนับสนุนด้านการจัดสรรทรัพยากรของการขนส่งน้ำซึ่งมีความซับซ้อนอยู่แล้ว มีความยุ่งยากยิ่งขึ้นไปอีก

ภาคผนวก 7.1 รายการตรวจสอบการประเมินจุดบริการแจกจ่ายน้ำแบบเร่งด่วน

รายการตรวจสอบต่อไปนี้ได้สรุปประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อจะทำการประเมินตำแหน่งที่ตั้งของจุดบริการแจกจ่ายน้ำแก่เจ้าของปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ แหล่งข้อมูลที่จะใช้ในการตอบคำถามของรายการตรวจสอบนี้อาจแตกต่างกันไป นับตั้งแต่การประเมินภาคสนามแบบเร่งด่วนไปจนถึง (อย่างน้อยก็โดยหลักการ) การตรวจวิเคราะห์คุณภาพน้ำทางห้องปฏิบัติการโดยวัดค่าพารามิเตอร์ต่างๆ อย่างไรก็ตาม จำเป็นต้องทำการสำรวจความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกลุ่มต่างๆ ในพื้นที่นั้นทุกครั้ง

การจัดหาน้ำ

- ปัจจุบันนี้จุดบริการแจกจ่ายน้ำที่ทำการประเมินยังสามารถผลิตน้ำได้หรือไม่
- ถ้ายังสามารถผลิตน้ำได้
  - จุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวเสี่ยงที่จะเกิดการแห้งขอดในระหว่างการรับมือกับภาวะภัยพิบัติหรือไม่
  - จุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวมีศักยภาพในการรองรับจำนวนปศุสัตว์ในพื้นที่ได้มากน้อยเพียงใด
- ถ้าไม่สามารถผลิตน้ำได้
  - ในทางเทคนิคแล้วมีความเป็นไปได้หรือไม่ (ทั้งในแง่ของค่าใช้จ่ายและกรอบเวลา) ที่จะทำการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวเพื่อให้สามารถสนองความต้องการใช้น้ำของปศุสัตว์ในพื้นที่
  - มีบุคลากรในการบริหารจัดการและดำเนินการฟื้นฟูจุดบริการแจกจ่ายน้ำดังกล่าวหรือไม่

การเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำ

- ปศุสัตว์ส่วนใหญ่ในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบสามารถเข้าถึงจุดบริการแจกจ่ายน้ำได้อย่างสะดวกหรือไม่
- ในพื้นที่ดังกล่าวมีข้อจำกัดทางสังคม วัฒนธรรม หรือทางการเมืองใดๆ ที่จะเป็นอุปสรรคทำให้ปศุสัตว์ไม่สามารถเข้าไปใช้น้ำที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำหรือไม่
- สามารถให้บริการแจกจ่ายน้ำแก่เจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบได้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียมกัน (โดยไม่คำนึงถึงอายุ เพศ หรือกลุ่มชาติพันธุ์) หรือไม่

- ปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบสามารถใช้น้ำจากจุดบริการแจกจ่ายน้ำโดย
  - ไม่ไปแย่งใช้น้ำจากประชากรในพื้นที่ซึ่งเป็นผู้ที่ใช้น้ำอยู่ก่อนแล้วหรือไม่ (อาจเป็นคนหรือสัตว์ก็ได้)
  - ไม่ก่อให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อเจ้าของ/ผู้ดูแลสัตว์ใช่หรือไม่
  - ไม่ขัดขวางมาตรการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์ด้านอื่นๆ ใช่หรือไม่

คุณภาพน้ำ

- มีเครื่องมือ/อุปกรณ์ทดสอบ (อาจจะเป็นภาคสนามหรือในห้องปฏิบัติการ) สำหรับใช้ทดสอบว่าน้ำจากแหล่งน้ำที่ใช้มีคุณภาพได้มาตรฐานหรือไม่
- ถ้ามี
  - มีห้องปฏิบัติที่มีขีดความสามารถตรวจวิเคราะห์การปนเปื้อนสารเคมีที่สำคัญหรือไม่
  - มีชุดอุปกรณ์ทดสอบน้ำที่สามารถนำมาใช้ทดสอบน้ำจากจุดบริการแจกจ่ายน้ำ/แหล่งน้ำที่จะพิจารณานำมาใช้หรือไม่
  - มีเจ้าหน้าที่ห้องปฏิบัติการผู้ชำนาญการอยู่ในพื้นที่เพื่อประเมินการปนเปื้อนเชื้อโรคในแหล่งน้ำหรือไม่
- ถ้าไม่มี อาจตั้งคำถามต่อไปนี้ช่วยในการประเมินแบบเร่งด่วน ณ จุดบริการแจกจ่ายน้ำ/แหล่งน้ำ
  - น้ำที่ได้จากแหล่งน้ำมีลักษณะใสหรือขุ่น
  - มีหลักฐานใดหรือไม่ที่บ่งชี้ว่าพื้นที่ดังกล่าวประสบปัญหาดินเค็ม/น้ำเค็ม (ตัวอย่างเช่น มีการก่อตัวของแผ่นเกลือบนพื้นดิน/น้ำจากแหล่งน้ำมีรสและกลิ่นเค็ม)
  - ในพื้นที่ดังกล่าวมีตัวชี้วัดความเสี่ยงว่าจะเกิดการปนเปื้อนสารเคมีในแหล่งน้ำหรือไม่ (ตัวอย่างเช่น รูปแบบการใช้งานปุ๋ยเคมีและยาฆ่าแมลง การมีอุตสาหกรรมรายย่อยอยู่ในพื้นที่ เช่น อุตสาหกรรมฟอกหนัง อุตสาหกรรมขนาดเล็กประเภทต่างๆ เป็นต้น)
  - เคยมีรายงานการระบาดของโรคติดต่อผ่านทางน้ำที่ไม่สะอาดในพื้นที่ดังกล่าวบ้างหรือไม่

ภาคผนวก 7.2 รายการตรวจสอบดัชนีชี้วัดผลกระทบสำคัญสำหรับการจัดหาแหล่งน้ำ

การบริหารจัดการ

- มีการใช้ระบบการจัดการที่มีประสิทธิผล (รวมถึงการสนับสนุนด้านวิชาการ/เทคนิค) ตลอดระยะเวลาของการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือใช่หรือไม่
- สามารถจัดหาน้ำให้แก่กลุ่มผู้ใช้น้ำที่เป็นเป้าหมายของการให้ความช่วยเหลือได้อย่างต่อเนื่องใช่หรือไม่
- มีกลุ่มที่มีความเสี่ยงถูกกีดกันไม่ให้เข้าถึงแหล่งน้ำด้วยเหตุผลอื่นหรือไม่
- คณะผู้บริหารโครงการสามารถระงับและแก้ไขข้อพิพาทระหว่างกลุ่มต่างๆ ได้อย่างทันท่วงทีและยุติธรรมหรือไม่

การมีชีวิตรอดของปศุสัตว์

- ผลจากการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาน้ำให้แก่ปศุสัตว์พบว่า
  - จำนวนการฆ่าปศุสัตว์ลดลงหรือไม่
  - อัตราการล้มตายของปศุสัตว์เนื่องจากสาเหตุอื่นๆ ลดลงหรือไม่
  - รูปแบบการโอนและการขายปศุสัตว์มีความผิดปกติหรือไม่
- ในกรณีที่มีข้อมูลก่อนเริ่มการดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือ (baseline information) เมื่อนำผลการประเมินการมีชีวิตรอดของปศุสัตว์มาเปรียบเทียบกับข้อมูลเริ่มต้นแล้วพบว่า
  - คะแนนร่างกาย (Body Condition Score) เพิ่มขึ้นหรือไม่
  - การเพิ่มน้ำหนักตัว (Live Weight Gain - LWG) ระยะสั้นเพิ่มขึ้นหรือไม่
  - อุบัติการณ์ของโรคในสัตว์ลดลงหรือไม่

ผลกระทบทางด้านสังคม

- มีหลักฐานใดๆ หรือไม่ที่บ่งชี้ว่า
  - เจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบมีความเสี่ยงลดลงโดยไม่จำเป็นต้องฆ่าหรือขายสัตว์
  - ปศุสัตว์สามารถกลับไปดำรงชีพในรูปแบบเดิมเหมือนเมื่อก่อนเริ่มมาตรการให้ความช่วยเหลือหรือไม่ โดยปศุสัตว์มีส่วนสำคัญสำหรับวิถีการดำรงชีพ

ผลกระทบทางด้านสิ่งแวดล้อม

- มีหลักฐานใดๆ หรือไม่ที่บ่งชี้ว่าการใช้น้ำจากแหล่งน้ำดังกล่าวได้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อม อันมีสาเหตุมาจาก
  - ปศุสัตว์เดินผ่านเข้าออกหรือเดินย่ำ (ถนน ทางเดิน เรือกสวนไร่นา เป็นต้น)
  - มีการนำน้ำออกมาใช้มากเกินไป
  - การสะสมสิ่งปฏิกูลของปศุสัตว์หรือเจ้าของปศุสัตว์บริเวณรอบๆ แหล่งน้ำ

ข้อมูลอ้างอิง

Anon. (no date) *Cleaning and Disinfecting Wells in Emergencies,* WHO Technical Notes for Emergencies No. 1, World Health Organization, Geneva, http://wedc.lboro.ac.uk/WHO_Technical_Notes_for_Emergencies/1%20-%20Cleaning%20and%20disinfecting%20wells.pdf

Anon. (no date) *Cleaning and Disinfecting Boreholes Wells in Emergencies,* WHO Technical Notes for Emergencies No. 2, World Health Organization, Geneva, http://wedc.lboro.ac.uk/WHO_Technical_Notes_for_Emergencies/2%20-%20Cleaning%20and%20disinfecting%20boreholes.pdf

Anon. (no date) *Delivering Safe Water by Tanker,* WHO Technical Notes for Emergencies No. 12, World Health Organization, Geneva, http://wedc.lboro.ac.uk/WHO_Technical_Notes_for_Emergencies/12%20-%20Delivery%20and%20safe%20water.pdf

House, S. and Reed, R. (2004) *Emergency Water Sources. Guidelines for Selection and Treatment,* Third Edition, Water Engineering and Development Centre, Loughborough, http://wedc.lboro.ac.uk/publications/details.php?book=1%2084380%20069%201

Markwick, G. I. (2007) *Water Requirement for Sheep and Cattle,* PrimeFact 326, New South Wales Department of Primary Industries, New South Wales, www.dpi.nsw.gov.au/_data/assets/pdf_file/96273/water-requirements-for-sheep-and-cattle.pdf

Reed, R. and Shaw, R. (no date) *Emergency Water Supply,* Technical Brief No. 44, WELL Resource Centre for Water, Loughborough, www.lboro.ac.uk/well/resources/technical-briefs/44-emergency-water.supply.pdf

ภาพถ่าย: โรงพยาบาลสำหรับสัตว์ต่างประเทศ (The Brooke Hospital for Animals)

บทที่ 8

มาตรฐานขั้นต่ำสำหรับที่อยู่อาศัย และการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

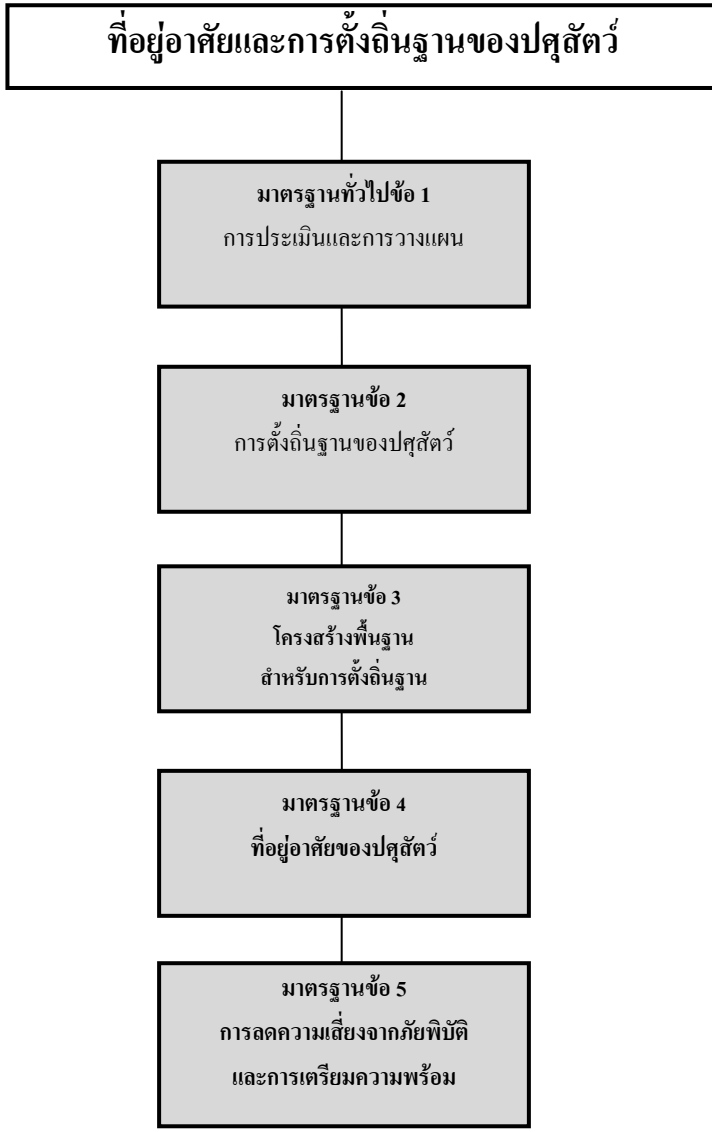
ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์
มาตรฐานทั่วไปข้อ 1
การประเมินและการวางแผน
มาตรฐานข้อ 2
การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์
มาตรฐานข้อ 3
โครงสร้างพื้นฐาน
สำหรับการตั้งถิ่นฐาน
มาตรฐานข้อ 4
ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์
มาตรฐานข้อ 5
การลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ
และการเตรียมความพร้อม

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ที่คำนึงถึงการดำรงชีพของ LEGS

การจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้แน่ใจว่าปศุสัตว์จะรอดชีวิตจากภาวะภัยพิบัติ ดังนั้น ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์จึงเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับวัตถุประสงค์ของ LEGS ที่คำนึงถึงการดำรงชีพของผู้คนที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้ความช่วยเหลือ 2 ข้อแก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติในระยะภาวะภัยพิบัติ 2 ประการ ซึ่งได้แก่

- เพื่อป้องกันดูแลปศุสัตว์ที่สำคัญในชุมชนซึ่งได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- เพื่อผลิตปศุสัตว์ที่สำคัญขึ้นมาใหม่ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

ความสำคัญของที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ

เราอาจให้คำจำกัดความของคำว่า “ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์” (livestock shelter) ว่าเป็น *โครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่จำเป็นต่อความอยู่รอดของสัตว์* เนื้อหาในบทนี้ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ หนึ่ง *การตั้งถิ่นฐาน (settlement)* ซึ่งเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมอย่างกว้างๆ ที่รองรับปศุสัตว์ เช่น การเลือกสถานที่ ปัญหาเรื่องสิทธิในที่ดิน และการจัดการด้านสิ่งแวดล้อม สอง *โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐาน (settlement infrastructure)* ซึ่งครอบคลุมถึงการวางแปลนอาคาร ถนนและสิ่งอำนวยความสะดวก และประการสุดท้ายคือ *ที่อยู่อาศัย (shelter)* ซึ่งเป็นที่อยู่และอาคารอยู่อาศัยของสัตว์

หลังจากเกิดภัยธรรมชาติหรือภาวะภัยพิบัติอันเนื่องมาจากความขัดแย้ง สิ่งที่เจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบมักจะรู้สึกกังวลใจเป็นอันดับต้นๆ (หรือเป็นความกังวลใจหลัก) ก็คือ ความปลอดภัย ความมั่นคง และสวัสดิภาพของปศุสัตว์ รูปแบบการย้ายถิ่นฐานหลังจากเกิดภัยพิบัติของกลุ่มประชากรที่เลี้ยงปศุสัตว์ มักเป็นผลมาจากความต้องการของสัตว์ นอกจากนี้ ที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์จะเป็นปัจจัยหลักที่ส่งผลกระทบต่อการตัดสินใจในเรื่องที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของชุมชนที่ได้รับ

ผลกระทบ ในภาวะภัยพิบัติบางสถานการณ์ ปศุสัตว์ที่ไม่เคยมีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่งมาก่อนอาจต้องการได้รับการป้องกันและมีที่อยู่อาศัย เช่น ในสภาพอากาศที่แปรปรวนหรือมีความไม่ปลอดภัยสูง

ทางเลือกเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

ความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์อาจแตกต่างกันไปตามประเภทของการตั้งถิ่นฐานและขึ้นอยู่กับว่ากลุ่มประชากรที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์ต้องย้ายออกจากถิ่นที่อยู่เดิมหรือไม่ นอกจากนี้ ความต้องการอาจแตกต่างกันไปตามระยะของภัยพิบัติในขณะที่ให้ความช่วยเหลือ ซึ่งเริ่มตั้งแต่ระยะเริ่มต้นไปจนถึงระยะที่เกิดผลกระทบขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ และระยะฟื้นตัว ไปจนถึงการบูรณะซ่อมแซมอย่างเต็มรูปแบบและวิธีแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนอื่นๆ อย่างไรก็ตาม การให้ความช่วยเหลือเพื่อบรรเทาทุกข์ในระยะเริ่มแรกควรคำนึงถึงวัตถุประสงค์ของระยะเริ่มต้นฟื้นตัว ซึ่งรวมถึงการใช้ที่ดินอย่างยั่งยืน สิทธิและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน รวมทั้งมาตรการต่างๆ ในการลดผลกระทบจากภาวะภัยพิบัติในอนาคต

หากเป็นไปได้ ควรมีการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการซ่อมแซมหรือบูรณะที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของ ปศุสัตว์ให้แก่แต่ละครอบครัวและชุมชนต่างๆ ในถิ่นที่อยู่เดิม ในกรณีที่ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ปศุสัตว์ที่อยู่กันอย่างกระจายตัวได้ ควรจัดหาสาธารณูปโภคสำหรับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ และควรเป็นสถานที่หรือคอกที่มีพื้นที่กว้างขวางอย่างเหมาะสม และตั้งอยู่ห่างจากถิ่นฐานของกลุ่มประชากรที่อยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เช่น ค่ายชั่วคราวที่หน่วยงานจัดตั้งให้หรือที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นเอง

การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์อาจมีได้หลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและลักษณะของภัยพิบัติ ซึ่งอาจครอบคลุมเรื่องต่างๆ ดังนี้

- การก่อสร้างที่อยู่อาศัยโดยตรง (โดยผู้รับเหมาหรือโดยผู้ได้รับความช่วยเหลือ) เช่น บริเวณที่ปลอดภัย ที่กำบัง หลังคา และ/หรือกำแพง
- การจัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้แก่เจ้าของปศุสัตว์สำหรับก่อสร้างที่อยู่อาศัย

- การฝึกอบรมเรื่องการก่อสร้างที่อยู่อาศัย
- การสนับสนุนด้านค่าใช้จ่ายซึ่งมีการตรวจสอบติดตาม หากมีความจำเป็นต้องจัดสร้างที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์
- การสนับสนุนให้มีการเจรจาเกี่ยวกับสิทธิในที่ดิน หรือการใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และ/หรือที่อยู่อาศัย
- การรณรงค์ให้สาธารณชนเกิดความตื่นตัวในเรื่องนี้

เนื้อหาในบทนี้เกี่ยวข้องกับการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของคนและสัตว์ และเน้นย้ำถึงความสำคัญของการดำเนินการในลักษณะร่วมมือและบูรณาการเข้าด้วยกันกับหน่วยงานอื่นๆ ที่ให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม ดังนั้น จึงควรอ่านบทนี้ร่วมกับบทที่ 4 ของคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook หรือคู่มือมาตรฐานสากลในการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม) (ดูมาตรฐานข้อ 1 ด้านล่างและมาตรฐานสากลข้อ 3 ในบทที่ 3) แม้ว่าหลังจากเกิดภัยพิบัติ ความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของคนจะสำคัญกว่าของปศุสัตว์ แต่บทนี้จะอธิบายถึงความต้องการขั้นพื้นฐานของปศุสัตว์ซึ่งไม่ขึ้นอยู่กับความต้องการของเจ้าของปศุสัตว์

การรับมือหลังเกิดภัยพิบัติอาจหมายรวมถึงการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานด้านสัตวแพทย์และด้านการค้า เช่น ตลาดซื้อขายปศุสัตว์ คลินิกรักษาสัตว์ และโรงฆ่าสัตว์ อย่างไรก็ตาม การดำเนินการใดๆ ในเรื่องนี้ควรสัมพันธ์กับวิสัยทัศน์เพื่อการพัฒนาในระยะยาว และควรคำนึงถึงศักยภาพในการพัฒนาของหน่วยงานบริการภาคเอกชน ซึ่งสามารถก่อให้เกิดประโยชน์ได้ในกรณีของการบูรณะฟื้นฟูภายหลังสถานการณ์ขัดแย้ง และหน่วยงานเอกชนมักเหมาะสมที่สุดที่จะเป็นผู้ให้บริการ ในกรณีดังกล่าว การก่อสร้างหรือการบูรณะโครงสร้างพื้นฐานด้านการค้าอาจเป็นความรับผิดชอบของผู้ให้บริการเอกชนแทนที่จะเป็นหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรภายนอก

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์สามารถทำได้ในทุกระยะของการรับมือกับภัยพิบัติ โดยเริ่มจากระยะภาวะภัยพิบัติไปจนถึงระยะฟื้นตัว รวมถึงการเสนอวิธีแก้ไขปัญหาในระยะยาวอื่นๆ ความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ควรนำไปสู่การเตรียมพร้อมรับมือกับภาวะภัยพิบัติและการวางแผนสำรองฉุกเฉิน ดังจะกล่าวต่อไปในมาตรฐานข้อ 5

ขั้น (Stage) ของภาวะภัยพิบัติและลักษณะของภัยพิบัติจะส่งผลต่อลักษณะความต้องการที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานที่จำเป็นสำหรับปศุสัตว์ มีแนวโน้มว่าภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันซึ่งเป็นผลมาจากภัยธรรมชาติจำเป็นต้องใช้แนวทางที่แตกต่างจากการรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ยังดำเนินอยู่ เช่น สถานการณ์ความขัดแย้ง หรือความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง หลังจากเหตุภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน อาจมีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ที่อยู่กลางแจ้ง หรือเสี่ยงต่อการถูกขโมยหรือถูกล่า นอกจากนี้ ยังอาจจะต้องย้ายที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ไปยังที่ที่ปลอดภัยกว่าเป็นการชั่วคราว เช่น ภายหลังเหตุการณ์อุทกภัย มาตรการชั่วคราวเหล่านี้อาจกลายเป็นมาตรการถาวรได้ในภายหลัง ในระยะหลังๆ ของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน อาจต้องหาข้อสรุปเรื่องความต้องการที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ในระยะยาว ในภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป จะมีเวลามากกว่าสำหรับการเตรียมตัวและการวางแผนรับมือกับความจำเป็นด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ แม้ว่าอาจจำเป็นจะต้องกำหนดมาตรการชั่วคราวในระหว่างเกิดภัยพิบัติ (ดูตาราง 8.1 ด้านล่าง)

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

การจัดหาที่อยู่อาศัยอาจเป็นมาตรการเสริมสำหรับมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์อื่นตามที่อธิบายไว้ในบทอื่นๆ ซึ่งได้แก่ การจัดหาปศุสัตว์ (บทที่ 9), การจัดหาน้ำ (บทที่ 7) และการจัดหาอาหารสัตว์ (บทที่ 6) ตัวอย่างเช่น ในภาวะภัยพิบัติที่ร้านจำหน่ายอาหารสัตว์เสียหาย อาจจำเป็นต้องสร้างโกดังเก็บอาหารใหม่ก่อนที่จะจัดหาอาหารสัตว์เพิ่มเติม หากมีการแจกจ่ายปศุสัตว์ในสถานการณ์ซึ่งที่อยู่อาศัยของสัตว์มีความจำเป็นต่อความอยู่รอดและสวัสดิภาพของสัตว์ เช่น ในสภาพอากาศเย็น ก็ต้องมีการตกลงกันถึงเรื่องความจำเป็นที่จะต้องมีที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ก่อนที่จะทำการแจกจ่ายปศุสัตว์ หากมาตรการให้ความช่วยเหลือเพื่อรับมือภัยพิบัตินั้นครอบคลุมถึงการแจกจ่ายสัตว์ชนิดใหม่ให้แก่ชุมชนที่ไม่คุ้นเคยกับการเลี้ยงสัตว์เหล่านั้น ก็จำเป็นจะต้องให้คำแนะนำเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดเตรียมที่อยู่อาศัย (และการจัดการอื่นๆ) ของสัตว์ดังกล่าว

ความเสี่ยงและศักยภาพของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

การจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ภายหลังเกิดภัยพิบัตินั้นควรคำนึงถึงบทบาทและความรับผิดชอบในการดูแลสัตว์ของชุมชนที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน รวมถึงการแบ่งงานกันทำซึ่งคำนึงถึง**เพศ**และอายุ บรรทัดฐานทางวัฒนธรรมในการสร้างที่อยู่อาศัยของสัตว์ควรพิจารณาบทบาทของชายและหญิงในการก่อสร้าง และในกรณีที่เหมาะสม ให้กำหนดหลักการในการให้ความช่วยเหลือ

ตาราง 8.1 เวลาที่เป็นไปได้ในการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

ทางเลือกต่างๆ ในการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันที	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยชั่วคราว	→					→	
การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยถาวร	⇢	⇢	→				
การให้ความช่วยเหลือด้านการตั้งถิ่นฐาน	⇢	⇢	→				

ตำแหน่งที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์อาจส่งผลกระทบต่อประชากรกลุ่มเสี่ยง โดยเฉพาะผู้หญิงและเด็ก ความสามารถในการเข้าใช้พื้นที่ดังกล่าวถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ได้รับผลจากระยะทางระหว่างที่อยู่อาศัยของสัตว์กับที่อยู่อาศัยของคน ความไม่มั่นคง หรืออันตรายที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องจากปรากฏการณ์ธรรมชาติ เช่น เหตุการณ์อุทกภัย สาเหตุเหล่านี้อาจจำกัดการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากสัตว์ เช่น นมหรือไข่ ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากสำหรับประชากรกลุ่มเสี่ยง ซึ่งได้แก่ เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้ป่วยและผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์

ที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์อาจส่งผลกระทบต่อ**ความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครอง**เจ้าของปศุสัตว์ ตัวอย่างเช่น ที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นห่างจากแหล่งชุมชนอาจทำให้ผู้ดูแลปศุสัตว์มีความเสี่ยง (โดยเฉพาะผู้หญิงหรือเด็ก) โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความขัดแย้ง ขั้นตอนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยอาจส่งผลในเรื่องความปลอดภัยตามมา หากมีการกำหนดให้ผู้หญิงเป็นผู้จัดหาวัสดุอุปกรณ์การก่อสร้างในพื้นที่ที่ห่างไกล

ควรพิจารณา**ประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม**เมื่อจะก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์และวางแผนด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของสัตว์ หากการก่อสร้างที่อยู่อาศัยทำให้สัตว์ต้องอยู่รวมกันอย่างแออัด อาจส่งผลต่อความเพียงพอของทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม สิ่งปฏิกูลจากสัตว์ โดยเฉพาะในพื้นที่ที่สัตว์อยู่รวมกันอย่างแออัด หรือในบริเวณที่ใกล้กับที่อยู่อาศัยของคน อาจส่งผลต่อสุขภาพและสุขอนามัยของผู้คน (คู่มือ LEGS ไม่ได้กล่าวถึงประเด็นเรื่องความปลอดภัยทางชีวภาพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับองค์กรทางการค้าขนาดใหญ่) การใช้วัสดุในท้องถิ่นเพื่อการก่อสร้างในจำนวนที่มากเกินไปอาจส่งผลลบต่อสิ่งแวดล้อมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ จะกล่าวถึงประเด็นเหล่านี้ในหัวข้อมาตรฐานข้อ 2

นอกจากนี้ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติจำเป็นต้องนำ**ศักยภาพ**ของตนมาใช้ในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติต่างๆ ในส่วนของที่อยู่อาศัย ศักยภาพดังกล่าวอาจหมายถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับวัสดุก่อสร้างและรูปแบบสิ่งก่อสร้างที่เหมาะสมที่สุดสำหรับเป็นที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ รวมทั้งทักษะการก่อสร้าง

มาตรฐานขั้นต่ำ

ก่อนที่จะทำการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์ ควรพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบถึงความเป็นไปได้และความเหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ ตามที่แสดงไว้ในรูป 8.1 ด้านล่าง

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมินและการวางแผน

การประเมินและการวางแผนด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์นั้นต้องดำเนินการโดยมีการปรึกษากับชุมชน การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น การพิจารณาผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม และความเป็นไปได้ของวิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ควรมีการปรึกษาหารือกับคนในชุมชน (ทั้งหญิงและชาย) เกี่ยวกับแนวทางในเรื่องที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ในพื้นที่ การปรึกษาหารือนี้ควรต่อยอดจากข้อมูลที่ได้จากการประเมินเบื้องต้นในบทที่ 2 (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ออกแบบการให้ความช่วยเหลือด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์โดยอิงตามการออกแบบที่อยู่อาศัยของสัตว์ในพื้นที่ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- ควรตอบสนองต่อความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ของกลุ่มประชากรที่มีความเสี่ยงมากที่สุดในชุมชน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการประเมินผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมของการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ และมีการลดผลเสียที่อาจเกิดขึ้นให้เหลือน้อยที่สุด (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

- ความจำเป็นด้านการดำรงชีพอย่างยั่งยืนของชุมชนถือเป็นส่วนสำคัญในการประเมินและระบุวิธีการรับมือกับภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- ควรมีการเจรจาต่อรองกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องทั้งหมดในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)

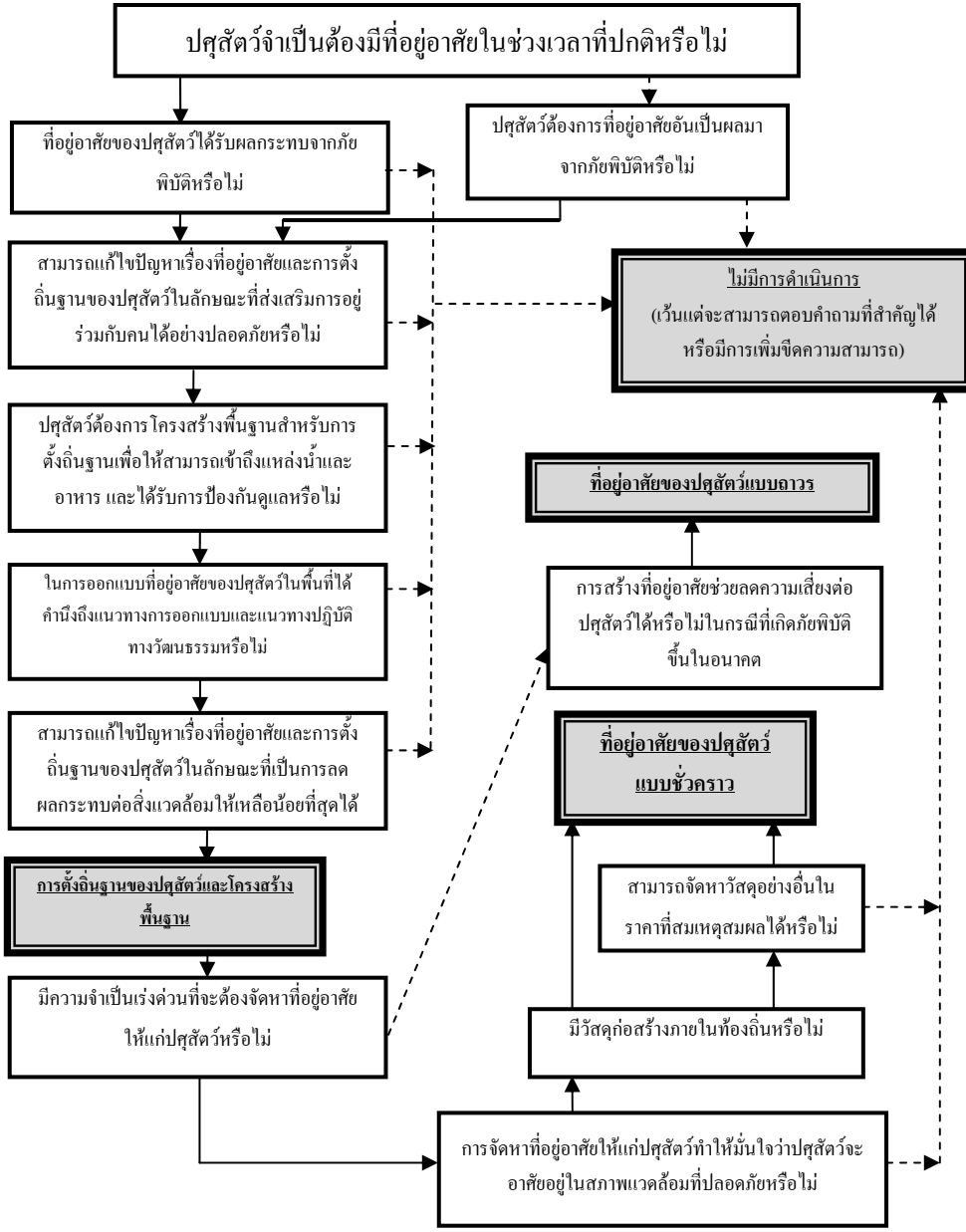
ปศุสัตว์จำเป็นต้องมีที่อยู่อาศัยในช่วงเวลาที่ปกติหรือไม่
ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติหรือไม่
ปศุสัตว์ต้องการที่อยู่อาศัยอันเป็นผลมาจากภัยพิบัติหรือไม่
สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ในลักษณะที่ส่งเสริมการอยู่ร่วมกับคนได้อย่างปลอดภัยหรือไม่
ไม่มีการดำเนินการ
(เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่สำคัญได้หรือมีการเพิ่มขีดความสามารถ)
ปศุสัตว์ต้องการโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานเพื่อให้สามารถเข้าถึงแหล่งน้ำและอาหาร และได้รับการป้องกันดูแลหรือไม่
ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์แบบถาวร
ในการออกแบบที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ในพื้นที่ได้คำนึงถึงแนวทางการออกแบบและแนวทางปฏิบัติทางวัฒนธรรมหรือไม่
การสร้างที่อยู่อาศัยช่วยลดความเสี่ยงต่อปศุสัตว์ได้หรือไม่ในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคต
สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ในลักษณะที่เป็นการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุดได้
ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์แบบชั่วคราว
การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์และโครงสร้างพื้นฐาน
สามารถจัดหาวัสดุอย่างอื่นในราคาที่สมเหตุสมผลได้หรือไม่
มีความจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ปศุสัตว์หรือไม่
มีวัสดุก่อสร้างภายในท้องถิ่นหรือไม่
การจัดหาที่อยู่อาศัยให้แก่ปศุสัตว์ทำให้มั่นใจว่าปศุสัตว์จะอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัยหรือไม่

คำอธิบายสัญลักษณ์: ⟶ = "ใช่" - - - → = "ไม่ใช่"

หมายเหตุ: "ไม่มีการดำเนินการ" (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)" หมายความว่าต้องมีการฝึกอบรมหรือการสร้างขีดความสามารถเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตอบว่า "ใช่" สำหรับคำถามที่สำคัญ แต่ไม่ได้หมายความว่าไม่ควรมีการให้ความช่วยเหลือใดๆ

รูป 8.1: ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การปรึกษาหารือกับชุมชน:** ชุมชนที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้จะทราบดีว่าที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ประเภทใดที่เหมาะสมสำหรับปศุสัตว์ของตน และทราบว่าการออกแบบที่อยู่อาศัยในลักษณะใดจึงจะตอบสนองความต้องการเหล่านี้ได้ ความรู้เหล่านี้ได้แก่ ความรู้ในเรื่องวัสดุก่อสร้างที่เหมาะสม การเลือกสถานที่ ข้อควรพิจารณาเรื่องการเข้าถึงสถานที่ สุขอนามัยและการจัดการปศุสัตว์ และควรจะสร้างอย่างไรหรือโดยใคร ความพยายามในการดำเนินการทั้งหมดนี้ควรเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรงในการประเมินขั้นต้น ออกแบบ นำไปปฏิบัติจริง และการประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ การประเมินดังกล่าวต้องคำนึงถึงบทบาทและความรับผิดชอบในการเลี้ยงสัตว์ของสมาชิกในชุมชน ซึ่งรวมถึงการแบ่งงานกันทำโดยพิจารณาตามอายุ และบทบาทของชายและหญิงในงานก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ โดยเฉพาะความจำเป็นที่ผู้หญิงจะต้องดูแลเลี้ยงสัตว์ การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ควรคำนึงถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นจุดเริ่มต้นในการพิจารณาให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนปลูกสร้างสิ่งก่อสร้างชั่วคราวหรือถาวร นอกจากนี้ การประเมินเบื้องต้นยังอาจระบุถึงประเด็นในเชิงนโยบายเพื่อขอความเห็นชอบจากชุมชนทั้งในระดับท้องถิ่นหรือในระดับที่ใหญ่กว่าตามความเหมาะสม (ดูบทที่ 3 มาตรฐานสากลข้อ 8)
2. **การออกแบบของท้องถิ่น:** ควรมีการประเมินบรรทัดฐานทางวัฒนธรรมสำหรับการสร้างที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาความรู้ความ

เข้าใจในวัสดุก่อสร้างที่มีในท้องถิ่นและการออกแบบที่มีลักษณะเฉพาะของท้องถิ่น สำหรับโครงสร้างพื้นฐานของที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ รวมถึงวิธีการก่อสร้างที่เหมาะสม ควรนำเทคโนโลยีของท้องถิ่นในการสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์มาใช้หรือปรับใช้ รวมถึงการใช้วัสดุท้องถิ่นตามความเหมาะสม ทั้งนี้ เป็นไปได้น้อยมากที่ "ระบบการสร้างที่อยู่อาศัย" หรือที่อยู่อาศัยสำเร็จรูปซึ่งนำเข้าจากต่างประเทศ จะสามารถนำมาใช้ได้อย่างเหมาะสมหรือทำได้จริง

3. **ความเสี่ยง:** การประเมินและการวางแผนต้องคำนึงถึงความต้องการเฉพาะของประชากรกลุ่มเสี่ยง และมีการตรวจสอบว่าจำเป็นต้องให้ความช่วยเหลือเป็นอันดับแรกหรือไม่ เช่น การให้ความช่วยเหลือแก่ผู้สูงอายุ ผู้ป่วย หรือผู้พิการ ที่อาจจะไม่มีแรงงานในการก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ด้วยตนเอง ผู้ที่ไม่สามารถเข้าถึงวัสดุก่อสร้าง (เช่น เนื่องจากความไม่ปลอดภัยในท้องถิ่น) อาจต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติม (ดูภาคผนวก 8.1 รายการตรวจสอบเกี่ยวกับการประเมินความต้องการด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์) ในการให้ความช่วยเหลือใดๆ โปรดระลึกไว้ว่าการให้ความช่วยเหลือแก่ประชากรกลุ่มเสี่ยงนั้นไม่ควรเป็นอุปสรรคต่อความสามารถของชุมชนในการจัดหาและให้การดูแลกลุ่มประชากรเหล่านี้โดยใช้แนวทางการจัดการของชุมชนนั้นๆ เอง
4. **ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:** ต้องมีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นอันเป็นผลมาจากการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ ซึ่งรวมถึงการใช้วัสดุในท้องถิ่นและการจำกัดบริเวณของปศุสัตว์ซึ่งไม่ใช่แนวทางที่ยั่งยืน ประเด็นเหล่านี้มีรายละเอียดอยู่ในมาตรฐานข้อ 2
5. **วิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืน:** แม้ว่าอาจจะมีความจำเป็นที่จะต้องมีมาตรการชั่วคราวในการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในช่วงที่เกิดภาวะภัยพิบัติ แต่การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์นั้นต้องคำนึงถึงความจำเป็นด้านการดำรงชีพของกลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบ เพื่อให้ทรัพยากรที่เหลืออยู่ในภาวะภัยพิบัติสามารถก่อประโยชน์ได้ในระยะยาว นอกจากนี้ ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงที่คาดการณ์ไว้ในเรื่องการใช้ที่ดิน วิถีการดำรงชีพของชุมชนที่จะเปลี่ยนแปลงไปอย่างถาวร และแนวทางการบริหารจัดการปศุสัตว์ในขณะที่ชุมชนฟื้นตัวจากภัยพิบัติ

6. **การเจรจากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย:** ควรพูดคุยหารือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรายอื่นๆ ที่อยู่ภายนอกชุมชนที่ได้รับผลกระทบในเรื่องการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ หากว่าการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวอาจส่งผลกระทบสำคัญต่อที่อยู่ของกลุ่มประชากร ควรขอให้หน่วยงานราชการในท้องถิ่นที่ดูแลรับผิดชอบด้านการเกษตร แหล่งน้ำ สุขอนามัย การใช้ที่ดิน และการเคหะเข้าร่วมในการพูดคุยนี้ด้วย นอกจากนี้ อาจเรียนรู้จากประสบการณ์ขององค์กรด้านมนุษยธรรมในภาคส่วนอื่นตามความเหมาะสม เช่น สำนักงานการเคหะ หน่วยงานที่ดูแลเรื่องน้ำและสุขอนามัย และหน่วยงานที่ดูแลด้านการตั้งค่าย เป็นต้น ในภาวะภัยพิบัติที่กินพื้นที่กว้างและมีการนำ “แนวทางการจัดกลุ่ม” (cluster approach) (ดูอภิธานศัพท์) มาใช้ การดำเนินการในเรื่องเหล่านี้จะมีการประสานงานกันโดยผ่านกลุ่มประสานงานด้านที่อยู่อาศัยชั่วคราว การเริ่มต้นฟื้นตัว และกลุ่มประสานงานด้านการตั้งค่ายและการจัดการค่าย (CCCM) องค์กรต่างๆ ที่ทำหน้าที่จัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ควรมีส่วนร่วมในกลุ่มประสานงานนี้อย่างจริงจังเพื่อแจ้งถึงความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ และเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการของตนสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และประเด็นที่สำคัญของกลุ่มประสานงานนอกจากนี้ ยังเป็นเรื่องสำคัญที่กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบและย้ายออกจากถิ่นฐานของตนต้องปรึกษากับชุมชน “เจ้าของที่อยู่แห่งใหม่” เพื่อให้แน่ใจว่าจะไม่เกิดความขัดแย้ง ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม หรือการแย่งงานหรือทรัพยากรธรรมชาติกัน อันเป็นผลมาจากการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์และการจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 2: การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ต้องส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยระหว่างคนกับสัตว์ ลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมให้เหลือน้อยที่สุด และสนับสนุนการฟื้นฟูและวิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ส่งเสริมความปลอดภัยของคน และการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยระหว่างปศุสัตว์กับคน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจากการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์เกิดขึ้นน้อยที่สุด (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ช่วยส่งเสริมวัตถุประสงค์ในการฟื้นฟูและการตั้งถิ่นฐานที่ยั่งยืน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ความปลอดภัยของคนและการอยู่ร่วมกัน:** ตำแหน่งที่ตั้งของที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์อาจส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยและการปกป้องคุ้มครองเจ้าของปศุสัตว์ได้ ตัวอย่างเช่น ที่อยู่อาศัยที่สร้างไว้ห่างไกลจากที่อยู่ของคนอาจทำให้เจ้าของปศุสัตว์ตกอยู่ในความเสี่ยง โดยเฉพาะผู้หญิงหรือเด็ก ในพื้นที่ที่มีสถานการณ์ขัดแย้ง ในทางกลับกัน ที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานของปศุสัตว์ที่อยู่ใกล้กับที่อยู่ของคนมากเกินไป อาจทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและเพิ่มความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรค การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ควรส่งเสริมการอยู่ร่วมกันอย่างปลอดภัยระหว่างปศุสัตว์และชุมชน โดยเฉพาะการลดความเสี่ยงในการแพร่เชื้อโรคจากสัตว์สู่คน เช่น โรคไข้หวัดนก และป้องกันการแพร่เชื้อโดยพาหะนำโรคจากอุจจาระของสัตว์
2. **ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:** ควรลดผลกระทบจากมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ที่มีต่อสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ให้เหลือน้อยที่สุด ประเด็นนี้จะยิ่งมีความสำคัญถ้าการก่อสร้างที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์จำเป็นต้องมีหรือกระตุ้นให้เกิดการเก็บเกี่ยวผลผลิตในท้องถิ่น ซึ่งอาจเสี่ยงต่อความเสื่อมโทรม

ของสิ่งแวดล้อมอย่างถาวร การตัดต้นไม้เพื่อนำไม้มาสร้างที่อยู่อาศัยและคอกสัตว์ หรือนำมาเป็นเชื้อเพลิงในการเผาอิฐสำหรับสร้างบ้าน ถือเป็นความเสี่ยงที่เห็นได้ชัด ควรซื้อวัสดุก่อสร้างจากแหล่งผลิตที่ยั่งยืนหรือจัดหามาในวิธีการที่ยั่งยืน การปลูกพืช "รั้วกินได้" อาจเป็นทางเลือกที่สามารถทำได้หากต้องการเก็บเกี่ยวผลผลิตในท้องถิ่นเพื่อนำมากั้นอาณาบริเวณ นอกจากนี้ ไม่ควรให้ปศุสัตว์อยู่รวมกันอย่างแออัดเพื่อลดความเสี่ยงในการทำลายทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ตามธรรมชาติโดยปศุสัตว์และการเสื่อมโทรมลงของสิ่งแวดล้อม

การให้ปศุสัตว์อยู่รวมกับผู้อพยพหรือในแคมป์ IDP จะยิ่งเพิ่มปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรในท้องถิ่น ดังนั้น จึงควรพิจารณาถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเมื่อจะจัดหาที่อยู่ให้แก่ปศุสัตว์ในลักษณะเช่นนี้ การแย่งใช้ทรัพยากรร่วมกับปศุสัตว์ในท้องถิ่นอาจเป็นสาเหตุของความขัดแย้ง ดังนั้น จึงต้องมีการเจรจาตกลงกันกับประชากรในพื้นที่ใหม่ในเรื่องการใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์

3. **การตั้งถิ่นฐานอย่างยั่งยืนของคนและสัตว์**: ความจำเป็นในการตั้งถิ่นฐานของชุมชนสำคัญกว่าการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์เสมอ และสิ่งสำคัญที่สุดคือการให้ความช่วยเหลือด้านการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์ต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการตั้งถิ่นฐานของผู้คน อย่างไรก็ตาม ในหลายๆ กรณี ความจำเป็นในการตั้งถิ่นฐานของคนและปศุสัตว์สามารถเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน และนี่คือความจำเป็นที่จะต้องมีการประสานงาน การวางแผนและการดำเนินการร่วมกันกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆ (ดูมาตรฐานข้อ 1 และบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6 ข้างต้น)

ในการให้ความช่วยเหลือด้านการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์ในทุกรูปแบบนั้น ควรเป็นไปเพื่อการสนับสนุนชุมชนผู้เป็นเจ้าของปศุสัตว์ให้สามารถตั้งถิ่นฐานกันอย่างกระจัดกระจายในท้องถิ่นของตน อย่างไรก็ตาม อาจมีบางครั้งที่เราจำเป็นต้องให้การสนับสนุนครอบครัวและชุมชนพลัดถิ่น การให้ความช่วยเหลือด้านการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์ของครอบครัวพลัดถิ่น ก็อาจมีลักษณะกระจัดกระจายได้เช่นกัน ตัวอย่างเช่น ครอบครัวเหล่านี้อาจขออาศัยอยู่กับครอบครัวที่ให้ความช่วยเหลือ หรือ

อนุญาตให้สร้างที่พักอาศัยบนที่ดินของผู้อื่น หรือครอบครัวเหล่านี้อาจอยู่รวมกันเป็นกลุ่ม เช่น ครอบครัวที่อาศัยอยู่ในศูนย์พักพิงชั่วคราว และ IDP หรือค่ายผู้อพยพ

การตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกันของกลุ่มครอบครัวที่พลัดถิ่นนั้นเป็นเรื่องยุ่งยากซับซ้อน และมีค่าใช้จ่ายสูงเนื่องจากเป็นเรื่องยากที่จะหาวิธีแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืนและถาวร ทั้งนี้ ควรศึกษาแนวทางแก้ไขอื่นๆ เช่น เอกสาร UNHCR (2006), เอกสารชื่อ Transitional settlement: displaced populations โดย Corsellis and Vitale (2005) และคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook พ.ศ. 2547) เพื่อพิจารณาถึงแนวทางการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมในสถานการณ์ดังกล่าวนี้ ค่ายอพยพของผู้พลัดถิ่นที่มีลักษณะแออัดมักไม่อนุญาตให้ปศุสัตว์อยู่ร่วมด้วย เนื่องจากมีความเสี่ยงที่จะทำให้สิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมและเกิดการแพร่ระบาดของโรค แม้ว่าการให้ความช่วยเหลือโดยตรงแก่ชุมชนพลัดถิ่นที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์โดยการจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์แบบกระจัดกระจายจะเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในระยะภาวะภัยพิบัติ แต่การดำเนินการทั้งหมดนี้ควรเป็นไปเพื่อส่งเสริมให้ชุมชนพลัดถิ่นเหล่านี้กลับสู่บ้านเกิดของตน

การตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์จำเป็นต้องคำนึงถึงสิทธิในทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นและโครงสร้างการจัดการ ความสามารถในการเข้าใช้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ตลอดจนสิทธิและกรรมสิทธิ์ในที่ดิน ประเด็นเหล่านี้มีความสำคัญมากในยามที่เกิดภัยพิบัติ เช่น สถานการณ์น้ำท่วมที่ทำให้สิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นเปลี่ยนไป และในช่วงที่ชุมชนที่เป็นเจ้าของปศุสัตว์ต้องย้ายออกจากถิ่นที่อยู่เดิม ซึ่งถือเป็นกรณีที่ควรพิจารณาถึงความจำเป็นที่จะต้องมีกลุ่มประชากรผู้ให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัย ทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้อาจต้องอาศัยการปรึกษาหารือโดยละเอียดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และคำแนะนำจากหน่วยงานทางการในท้องถิ่น รวมถึงผู้เชี่ยวชาญในภาคส่วนอื่นๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างยั่งยืน

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 3: โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

โครงสร้างพื้นฐานสำหรับถิ่นฐานของปศุสัตว์ต้องมีสภาพแวดล้อมที่ปลอดภัย ถูกสุขอนามัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

ดัชนีชี้วัดหลัก

- โครงสร้างสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ส่งเสริมการจัดการปศุสัตว์ที่ถูกสุขอนามัย ปลอดภัย และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- โครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานช่วยลดผลเสียต่อสุขภาพที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การจัดการปศุสัตว์อย่างปลอดภัยและยั่งยืน:** นอกเหนือจากที่อยู่อาศัยทางกายภาพสำหรับปศุสัตว์แล้ว (ดูมาตรฐานข้อ 4 ด้านล่าง) อาจจำเป็นต้องมีโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานเพื่อให้เกิดการจัดการปศุสัตว์อย่างปลอดภัยและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งอาจรวมถึงการให้คำแนะนำหรือการช่วยให้เข้าถึงแหล่งน้ำและอาหารสัตว์ รวมทั้งป้องกันสัตว์จากขโมยและสัตว์นักล่าโดยการใช้คอก คอกอาจมีผลกระทบตามมา เช่น จำเป็นต้องนำอาหารไปเลี้ยงปศุสัตว์ (ดูบทที่ 6) และอาจมีปัญหาเรื่องสุขภาพของสัตว์เพิ่มเติม เช่น ปัญหาเรื่องพยาธิ รวมถึงจำเป็นต้องมีที่จัดเก็บยาสำหรับรักษาโรคของสัตว์ หรือต้องมีลานฆ่าสัตว์ (ดูบทที่ 5) ในส่วนของที่อยู่ของปศุสัตว์ ควรออกแบบโครงสร้างพื้นฐานโดยใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและวิธีก่อสร้างแบบดั้งเดิมของคนในท้องถิ่น (ดูมาตรฐานข้อ 1 ด้านบน)
2. **ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:** ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ควรได้รับการออกแบบให้มีการจัดการด้านสุขอนามัยและการกำจัดทิ้งมูลสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่เจ้าของปศุสัตว์ที่เป็นครอบครัวผู้พลัดถิ่นต้องอาศัยอยู่ใกล้กับปศุสัตว์ของตน เช่น ในลักษณะการจัดตั้งค่าย โดยอาจสร้างคอกให้อยู่ภายนอกเขตที่คนอาศัยอยู่เพื่อป้องกันไม่ให้สัตว์เข้าถึงได้ และเพื่อให้แน่ใจว่ามีระยะห่างอย่างเหมาะสมระหว่างที่อยู่อาศัยของคนกับสัตว์ (ดูเอกสาร UNHCR, 2005, p30ff หากต้องการทราบรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับข้อกำหนดเรื่องพื้นที่สำหรับสัตว์ชนิดต่างๆ)

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 4: ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์

ปศุสัตว์ต้องมีสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยที่ปลอดภัย ถูกสุขอนามัย และเหมาะสมกับบริบท รวมถึงจุดประสงค์ในการใช้งาน

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ต้องสามารถป้องกันสัตว์จากสภาพอากาศทั่วไปและสภาพอากาศที่ผิดปกติประจำวันและตามฤดูกาล (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ได้รับการออกแบบมาเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการเฉพาะของสัตว์บางชนิดได้ และสอดคล้องกับจุดประสงค์การใช้งาน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- ปศุสัตว์ได้รับการป้องกันดูแลทางกายภาพอย่างเหมาะสมจากขโมยหรือสัตว์นักล่า (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีมาตรการรับรองว่าปศุสัตว์ที่ถูกจำกัดบริเวณจะได้รับอิสระชั่วคราว ทั้งนี้เพื่อป้องกันการเกิดภาวะอดอยากก่อนที่จะได้รับความช่วยเหลืออื่นๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **สภาพแวดล้อมการดำรงชีวิตที่ปลอดภัยและถูกสุขอนามัย:** ในสภาพอากาศร้อน ที่อยู่อาศัยของสัตว์ควรมีพื้นที่ร่มเงาและระบายอากาศได้ดี ในสภาพอากาศหนาว ที่อยู่อาศัยควรมีหน้าต่าง/ประตูที่ปิดแน่นหนาเพื่อกันลม และปูฉนวนที่พื้น สำหรับที่ที่มีสภาพอากาศผิดปกติ ควรพิจารณาถึงความจำเป็นของปศุสัตว์ก่อนแจกจ่ายปศุสัตว์
2. **การออกแบบที่เหมาะสม:** ที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ควรสร้างโดยใช้เทคโนโลยีการก่อสร้างเฉพาะของท้องถิ่น หากเป็นไปได้ และใช้วัสดุก่อสร้างในท้องถิ่น หลังเกิดภัยธรรมชาติ อาจสร้างที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์โดยใช้วัสดุเหลือใช้จากสิ่งก่อสร้างหรืออาคารที่เสียหาย และควรสนับสนุนให้มีการนำวัสดุเหลือใช้มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งรวมถึงการแจกจ่ายชุดเครื่องมือ ภัยพิบัติบางอย่างอาจทำให้ต้องมีการจัดหาที่อยู่อาศัยให้กับปศุสัตว์อย่างเร่งด่วนเพื่อให้สัตว์มีชีวิตรอด อย่างไรก็ตาม ที่อยู่อาศัยเหล่านี้อาจไม่เหมาะสมในระยะยาว และชุมชนต้องให้การสนับสนุนการก่อสร้างที่อยู่อาศัยใหม่ให้คงทนกว่าเดิม สิ่งสำคัญคือควรพิจารณาความเป็นไปได้ที่จะให้มีที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติอยู่ในสิ่งก่อสร้างแบบชั่วคราวหรือถาวร ก่อนที่จะมีความช่วยเหลือตามมาในภายหลัง ยกตัวอย่างเช่น การออกแบบที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์เพื่อประโยชน์ใน

ภาวะภัยพิบัติอาจรวมถึงการกำหนดให้มีหลังคา (ที่คงทน) และโครงสร้างที่รองรับการปรับปรุงในภายหลังเพื่อให้เป็นที่อยู่อาศัยแบบถาวรโดยมีกำแพง ประตู และรั้ว แนวทางนี้ควรนำไปพิจารณาอย่างยิ่ง ไม่ว่าการปรับปรุงในภายหลังจะได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานหรือดำเนินการอย่างเป็นอิสระโดยชุมชนเอง

3. **การลักขโมยและการจู่โจม:** ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ต้องสามารถป้องกันสัตว์จากขโมยหรือการถูกจู่โจมได้เมื่อพิจารณาตามบรรทัดฐานของท้องถิ่น ซึ่งอาจรวมถึงการจัดหาประตูที่เหมาะสมและมีที่เปิด-ปิดหรือที่ล็อกอย่างแน่นหนา สิ่งเหล่านี้อาจมีผลกระทบต่อการวางแปลนสถานที่เพื่อให้แน่ใจว่าที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ตั้งอยู่ใกล้กับที่อยู่อาศัยของคน เพื่อป้องกันอันตรายให้แก่สัตว์
4. **การปล่อยสัตว์ที่ถูกกักบริเวณ:** จากประสบการณ์แสดงให้เห็นว่าสัตว์ต่างๆ เช่น กระบือ นมและโคนมจะเสียชีวิตเนื่องจากถูกล่ามไว้หากว่าครอบครัวของผู้เลี้ยงเสียชีวิตหรือได้รับบาดเจ็บรุนแรงเพราะเหตุการณ์แผ่นดินไหวหรือภัยพิบัติอื่นๆ การให้ความช่วยเหลือง่ายๆ คือการปล่อยสัตว์เหล่านั้นให้เป็นอิสระเพื่อให้สัตว์มีโอกาสไปกินอาหารและน้ำ ควรทำเครื่องหมายที่ตัวสัตว์เหล่านี้ เช่น ทาสี เพื่อให้สัตว์สามารถกลับไปหาเจ้าของที่รอดชีวิตได้

มาตรฐานเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ข้อ 5: การลดความเสี่ยงในการเกิดภัยพิบัติและการเตรียมพร้อมรับมือ

ที่อยู่อาศัยและสาธารณูปโภคของปศุสัตว์ช่วยลดผลกระทบจากภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นได้

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคต (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์และโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานช่วยลดความเสี่ยงของปศุสัตว์และเจ้าของในกรณีที่เกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคต (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การประเมินความเสี่ยงในอนาคต**: ควรมีการประเมินความเสี่ยงของการเกิดภัยพิบัติในอนาคต โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของขั้นตอนการวางแผนริเริ่มเกี่ยวกับที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

2. **การลดการสูญเสียปศุสัตว์ในอนาคต:** การก่อสร้างที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์อาจเป็นโอกาสในการบรรเทาผลกระทบที่อาจเกิดจากภัยพิบัติในอนาคต ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงในอนาคตจึงควรมีผลต่อการเลือกสถานที่ การออกแบบ และการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ ทั้งนี้เพื่อช่วยลดความเสี่ยงในการสูญเสียปศุสัตว์เมื่อเกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคต ซึ่งอาจรวมถึง:

   - *แผ่นดินไหว:* ที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ควรตั้งอยู่บนพื้นดินที่แข็งแรง และห่างจากบริเวณที่เสี่ยงต่อการเกิดดินถล่มและความเสียหายอื่นๆ อันเกิดจากเหตุการณ์อาฟเตอร์ช็อค ควรพิจารณาอย่างรอบคอบถึงโครงสร้างสำหรับที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ รวมถึงควรหาวิธีเพิ่มความแข็งแรงทางโครงสร้างเพื่อให้ทนต่อแรงแผ่นดินไหว หรือการใช้วัสดุก่อสร้างที่มีน้ำหนักเบาเพื่อลดความเสี่ยงที่อาคารจะถล่มลงมาทำให้สัตว์บาดเจ็บล้มตาย ควรนำวัสดุและเทคโนโลยีในท้องถิ่นมาใช้ แม้ว่าอาจจะจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงวิธีการก่อสร้างของท้องถิ่น ทั้งนี้เพื่อให้ทนแรงแผ่นดินไหวได้มากขึ้น
   - *อุทกภัย:* หากเป็นไปได้ ควรจัดให้ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์อยู่ห่างจากพื้นที่ราบซึ่งน้ำท่วมถึง เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดจากเหตุการณ์อุทกภัยในอนาคต แต่หากไม่สามารถทำได้ ควรปรับปรุงการระบายน้ำในบริเวณนั้นหรือใช้วิธียกพื้นของที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ให้สูงกว่าระดับน้ำที่เคยท่วมถึง อาจพิจารณาก่อสร้างเสริมความแข็งแกร่งที่ฐานหรือลดชั้นอิฐลง เช่นเดียวกับการเสริมความแข็งแกร่งที่โครงสร้างหลักเพื่อลดความเสี่ยงที่อาคารจะถล่มเมื่อเกิดอุทกภัย
   - *ไต้ฝุ่นและเฮอร์ริเคน:* การก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ต้องมีการตรวจสอบให้แน่ใจว่าหลังคายึดแน่นกับโครงสร้าง
   - *สึนามิ:* หากเป็นไปได้ ควรดำเนินการให้ที่อยู่อาศัยของสัตว์ตั้งอยู่ห่างจากชายฝั่ง ไม่ว่าในกรณีใดๆ ควรขอความช่วยเหลือในด้านความชำนาญทางเทคนิคจากเจ้าหน้าที่ก่อสร้าง (ดูส่วนอ้างอิง) เพื่อให้แน่ใจว่าได้ดำเนินการก่อสร้างตามแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อบรรเทาภัยพิบัติ

ภาคผนวกที่ 8.1 รายการตรวจสอบในการประเมินการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

ที่อยู่อาศัย

- มีมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบทันทีทันใดที่ทำได้จริง ซึ่งสามารถลดการตายของปศุสัตว์หรือไม่ (เช่น การปล่อยสัตว์ที่ถูกล่ามไว้หลังเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหว)
- มีความต้องการเร่งด่วนในเรื่องที่อยู่อาศัยชั่วคราวของปศุสัตว์หรือไม่
- สัตว์ชนิดต่างๆ ที่อาจจะต้องการที่อยู่อาศัยมีจำนวนประมาณเท่าใด
- สัตว์ชนิดต่างๆ มีความต้องการเฉพาะอะไรบ้างในเรื่องที่อยู่อาศัยท่ามกลางสภาวะอากาศและสิ่งแวดล้อมเฉพาะในพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ
- กลุ่มทางสังคมหลักประกอบด้วยกลุ่มใดบ้าง
  - บทบาทของชายและหญิงในการดูแลปศุสัตว์เป็นอย่างไร
  - โดยปกติแล้ว ใครในชุมชนที่รับผิดชอบเรื่องการก่อสร้างที่อยู่อาศัย
  - มีกลุ่มประชากรที่มีความต้องการเป็นพิเศษหรือประชากรกลุ่มเสี่ยง เช่น ผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ หรือสตรีที่พลัดถิ่น หรือไม่
- การออกแบบ เทคนิคการก่อสร้าง และวัตถุดิบในการสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์มีอะไรบ้าง
- แนวทางปฏิบัติในการก่อสร้างเหล่านี้ช่วยลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียหากเกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคตได้หรือไม่
- มีวัตถุดิบในท้องถิ่นเพียงพอหรือไม่
  - มีวิธีการจัดหาวัสดุก่อสร้างในท้องถิ่นอย่างไร
  - การก่อสร้างที่อยู่อาศัยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมอย่างมีนัยสำคัญหรือไม่
  - ควรนำวัสดุก่อสร้างจากภายนอกท้องถิ่นเข้าไปหรือไม่

การตั้งถิ่นฐาน

- รูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชุมชนเจ้าของปศุสัตว์เป็นอย่างไร อาศัยอยู่อย่างกระจัดกระจายหรืออยู่รวมกันเป็นกลุ่ม อาศัยอยู่ในท้องถิ่นหรือพลัดถิ่น แบบเร่ร่อนหรืออยู่กับที่
- มีแนวโน้มว่าจะเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนเจ้าของปศุสัตว์ต่างๆ หรือไม่ เช่น กลุ่มประชากรที่ได้รับผลกระทบกับชุมชนที่เป็นเจ้าของที่อยู่ใหม่นั้น
- มีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นมากเพียงพอหรือไม่ กลุ่มคนพลัดถิ่นและปศุสัตว์จะทำให้เกิดปัญหาการเสื่อมสภาพของทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์นั้นหรือไม่
- สิทธิการใช้ที่ดินและระบบการจัดการในปัจจุบันสำหรับที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ของชุมชนหรือที่ใช้ร่วมกันมีอะไรบ้าง สิทธิและระบบดังกล่าวเหมาะสมสำหรับที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นใหม่หรือไม่
- เจ้าของปศุสัตว์มีความต้องการอื่นๆ ด้านการตั้งถิ่นฐานอีกหรือไม่

ที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ที่เพิ่งนำเข้ามาเลี้ยง (เช่น สัตว์ปีกและกระต่าย)

- ประชากรกลุ่มเสี่ยงโดยส่วนใหญ่ ซึ่งรวมถึงผู้ติดเชื้อเอชไอวี/เอดส์ จะได้รับประโยชน์จากการก่อสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ชนิดใหม่ที่พวกเขาไม่เคยเลี้ยงมาก่อนหรือไม่
- ผู้ได้รับความช่วยเหลือต้องได้รับการอบรมเป็นพิเศษในเรื่องการก่อสร้างที่อยู่อาศัยและการจัดการหรือไม่

ภาคผนวกที่ 8.2 รายการตรวจสอบในการตรวจสอบติดตามและประเมินผลการจัดหาที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานสำหรับปศุสัตว์

ผลที่ได้และขั้นตอนการดำเนินงาน

- ในภาวะเงื่อนไขใดที่จำเป็นจะต้องมีแผนริเริ่มในการป้องกันปศุสัตว์ (เช่น สภาพอากาศที่เลวร้าย ความไม่ปลอดภัย ความเสี่ยงต่อสุขภาพสัตว์) และเพื่อการป้องกันสัตว์ชนิดใด
- มีมาตรการใดที่นำมาใช้เพื่อป้องกันปศุสัตว์จากสภาวะเหล่านั้น
- มาตรการให้ความช่วยเหลือเหล่านี้ตอบสนองความจำเป็นในการมีที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์ (เพื่อการป้องกัน การเข้าใช้ที่อยู่อาศัยนั้น ความปลอดภัย การจัดการ) ของชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือหรือไม่
- มีวิธีการตอบสนองความจำเป็นด้านโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์อย่างไร
- ผลที่ได้ (จำนวนที่อยู่อาศัยและผู้ได้รับความช่วยเหลือ) และการสนับสนุน (ต้นทุนค่าวัสดุ การขนส่ง การก่อสร้าง การมีส่วนร่วมโดยชุมชน) มีอะไรบ้าง
- อัตราในการจัดทำแผนริเริ่มเป็นอย่างไร และเหตุผลที่ไม่มีการจัดทำแผนริเริ่มคืออะไร

การมีส่วนร่วม

- ชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือมีส่วนร่วมในแผนริเริ่มนี้อย่างไร
  - มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบและการก่อสร้างหรือไม่
  - มีจัดการหาวัสดุในท้องถิ่นหรือไม่
  - มีการนำโครงสร้างการจัดการ (หากจำเป็น) ใดมาใช้ในการดูแลที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ของส่วนรวม
  - ผู้ได้รับความช่วยเหลือมีส่วนในการตรวจสอบและประเมินแผนริเริ่มหรือไม่

ผลกระทบ

- อะไรคือสาเหตุของการเสียชีวิตของปศุสัตว์และการเจ็บป่วยของปศุสัตว์ที่มีที่อยู่อาศัย เปรียบเทียบกับปศุสัตว์ที่ไม่มีที่อยู่อาศัย
- มีการดูแลเรื่องการเข้าถึงปศุสัตว์และผลิตภัณฑ์จากปศุสัตว์หรือไม่ (โดยเฉพาะในประชากรกลุ่มเสี่ยง)
- ผู้เข้าร่วมมีมุมมองอย่างไรต่อประโยชน์ที่จะได้รับจากแผนริเริ่ม
- แผนริเริ่มส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอย่างไรบ้าง โดยเฉพาะในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ

การวางแผนในอนาคต

- หากมีการก่อสร้างที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราว แผนสำหรับการสร้างที่อยู่อาศัยในระยะยาวคืออะไร
- มีการพิจารณาถึงสถานที่ การออกแบบ และการก่อสร้างเพื่อบรรเทาภัยพิบัติในอนาคตหรือไม่ เมื่อมีการสร้างที่อยู่อาศัยและโครงสร้างพื้นฐานใหม่สำหรับการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์

ข้อมูลอ้างอิง

Coburn, A., R. Hughes A. Pomonis and R. Spence (1995) *Technical Principles of Building for Safety*, Intermediate Technology Publications, Rugby.

Corsellis, T. and A. Vitale (2005) *Transitional Settlement*, *Displaced Populations*, Oxfam, Oxford.

Indian Society of Earthquake Technology (1989) *Manual of Earthquake-resistant Non-engineered Construction*, Indian Society of Earthquake Technology, Roorkee, India.

Seraj, S. and K. I. Ahmed (2004) *Building Safer Houses in Bangladesh*, Bangladesh University of Engineering and Technology, Dhaka.

UNHCR (2005) *Livestock-Keeping and Animal Husbandry in Refugee and Returnee Situations: A Practical Manual of Improved Management*, UNHCR and IUCN, Geneva, www.unhcr.org/protect/ PROTECTION/4385e3432.pdf

UNHCR (2006) Handbook for Emergencies, UNHCR, Geneva, www.unhcr.org/publ/PUBL/3bb2fa26b.pdf

UNDRO (1982) *Shelter After Disaster: Guidelines for Assistance*, Oxford Polytechnic Press, Oxford.

White, C.M. (2006) 'Pakistani cob animal shelter (technical drawings)', unpublished, contact: Caroline Meyer White, Natural Building Architect, Hojt Paa Straa, Skraldhedevej 8, 6950 Ringkobing, Denmark; Darcey Donovan, Eco Engineering, PE 59754, PO Box 1083, Truckee, CA 96160, USA.

Zegarra, I. and A. Giesecke (1993) 'Reconditioning of existing adobe housing to mitigate the effects of earthquakes', in P. Merriman and C. Browitt (eds) *Natural Disaste*rs, pp 358–364, Thomas Telford, London.

ภาพโดย: เกลส์ สินย์/องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA)

บทที่ 9

มาตรฐานขั้นต่ำในการจัดหาปศุสัตว์

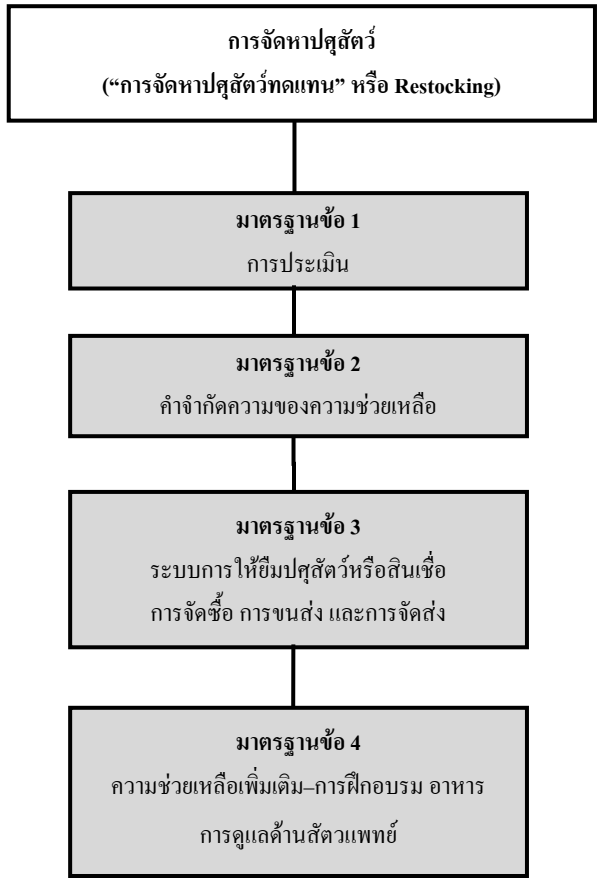
การจัดหาปศุสัตว์
("การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน" หรือ Restocking)
มาตรฐานข้อ 1
การประเมิน
มาตรฐานข้อ 2
คำจำกัดความของความช่วยเหลือ
มาตรฐานข้อ 3
ระบบการให้ยืมปศุสัตว์หรือสินเชื่อ
การจัดซื้อ การขนส่ง และการจัดส่ง
มาตรฐานข้อ 4
ความช่วยเหลือเพิ่มเติม–การฝึกอบรม อาหาร
การดูแลด้านสัตวแพทย์

บทนำ

ความเชื่อมโยงกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพ

การจัดหาปศุสัตว์นั้นเกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ด้านการดำรงชีพข้อที่สาม คือการผลิตปศุสัตว์ที่สร้างรายได้หลักให้แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติขึ้นมาใหม่ และการจัดหาปศุสัตว์นี้จะดำเนินการทันทีหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติและในระยะฟื้นตัวจากภัยพิบัติ

ความสำคัญของการจัดหาปศุสัตว์ในการรับมือกับภัยพิบัติ

เมื่อภาวะภัยพิบัติได้ส่งผลให้เกิดการสูญเสียปศุสัตว์ไปเป็นจำนวนมาก วิธีการเพิ่มจำนวนหรือฟื้นฟูฝูงปศุสัตว์หลังจากเกิดภัยพิบัติถือเป็นแนวทางที่สำคัญมากเพื่อผลิตปศุสัตว์ที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชนขึ้นมาใหม่ และช่วยให้ครอบครัวได้รับอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการสูงจากปศุสัตว์ เช่น นมหรือไข่

การจัดหาปศุสัตว์อาจจะเป็นในรูปของการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนในจำนวนหนึ่งเพื่อมารวมกับฝูงปศุสัตว์ที่ยังเหลืออยู่ หรือใช้วิธีการแจกจ่ายปศุสัตว์เพียงไม่กี่ตัวเพื่อทดแทนปศุสัตว์ส่วนที่สูญเสียไปซึ่งเคยเป็นแหล่งอาหารและ/หรือสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัวของผู้ได้รับผลกระทบ หรืออาจดำเนินโครงการใหม่ๆ เพื่อสร้างรายได้หรือทำให้ได้มาซึ่งอาหารอันจะเป็นแหล่งรายได้เสริมนอกเหนือจากวิถีการดำรงชีพแบบอื่นๆ ทั้งนี้ การจะนำวิธีการใดมาใช้ต้องพิจารณาถึงวิถีการดำรงชีพและโอกาสของประชากรที่ได้รับผลกระทบเป็นสำคัญ

ทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์

บทที่ 9 ได้แบ่งวิธีการจัดหาปศุสัตว์ออกเป็นสองแบบหลักๆ คือ หนึ่ง *การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน (herd reconstitution)* (ในบางครั้งก็เรียกว่า “การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน” (restocking) หรือ “การแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทน” (redistribution)) และ สอง *วิธีการแจกจ่ายปศุสัตว์แบบอื่นๆ* โดยวิธีการให้ความช่วยเหลือทั้งสองแบบนี้ต้องมีมาตรฐานสี่ข้อ

การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน (herd reconstitution)

การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนเป็นวิธีการจัดหาปศุสัตว์ที่มีจุดประสงค์เพื่อจัดหาปศุสัตว์เพื่อมาทดแทนฝูงสัตว์ที่ได้ล้มตายลงหรือถูกฆ่าทำลายทั้งหมด โดยจะเหมาะสมที่สุดสำหรับชุมชนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและชุมชนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงปศุสัตว์และทำการเกษตรควบคู่กันไปซึ่งต้องอาศัยปศุสัตว์เป็นแหล่งอาหาร แหล่งรายได้ และเป็นเครื่องบ่งชี้สถานภาพทางสังคม ทั้งนี้ ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งจะต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในการดำรงชีพมากเป็นพิเศษ โดยจะพบได้ในชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์บริเวณที่ราบกึ่งแห้งแล้งในแอฟริกาไปจนถึงในแถบ

ภูเขาสูงของทิเบต กลุ่มผู้เลี้ยงปศุสัตว์บางกลุ่มจะเลี้ยงปศุสัตว์แบบผสมผสานหลายชนิด อาทิเช่น แกะ แพะ วัวควาย และอูฐ ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ อาจจะเลี้ยงสัตว์เพียงชนิดเดียว เช่น จามรี หรือกวางเรนเดียร์

เมื่อพิจารณาถึงความหลากหลายของอาชีพของผู้คนในชุมชนแล้ว จะเห็นได้ว่าการวิเคราะห์วิถีการดำรงชีพของผู้คนในท้องถิ่นนั้นมีความสำคัญต่อการออกแบบและดำเนินโครงการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนมากกว่าการใช้แนวทางที่กำหนดไว้อย่างกว้างๆ ในสถานการณ์เช่นนี้ จะต้องมีการระบุชนิดของสัตว์และจำนวนที่แน่นอน ซึ่งเรียกว่า "จำนวนปศุสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ" (minimum herd size) โดยผู้ที่จะสามารถกำหนดจำนวนปศุสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพได้ดีที่สุดก็คือสมาชิกของชุมชนนั่นเอง โดยปกติแล้ว ชุมชนเหล่านี้จะมีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นในเรื่องปศุสัตว์เป็นอย่างดี และอาจมีระบบการแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทน (redistribution) ของท้องถิ่น ซึ่งเดิมทีได้มีการวางรากฐานไว้อย่างมั่นคงแล้ว แต่ยังไม่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่สามารถใช้ได้จริง ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นดังกล่าว หมายความว่า เราควรทำงานร่วมกับชาวบ้านในท้องถิ่นเพื่อการออกแบบและดำเนินโครงการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน และการให้ความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกก็ควรดำเนินการต่อยอดจากกลไกและแนวทางปฏิบัติที่เป็นอยู่ของท้องถิ่นนั้นๆ (ดูกรณีศึกษา 9.4 ในบทกรณีศึกษา) ในชุมชนเหล่านี้ โดยปกติแล้วไม่จำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมสมาชิกชุมชนในเรื่องการเลี้ยงและดูแลสัตว์แต่อย่างใด แต่การดำเนินโครงการในลักษณะนี้อาจจะมีค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนสูง เนื่องจากจำเป็นต้องจัดหาสัตว์ให้ได้เป็นจำนวนมากพอเพื่อให้มีจำนวนปศุสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพภายในระยะเวลาที่กำหนด

ในระยะฟื้นตัวหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติ การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนจะมีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูรายได้และความเป็นอยู่ของประชากรที่ได้รับผลกระทบ อย่างไรก็ตาม อาจจำเป็นต้องหาวิธีการที่ครอบคลุมมากขึ้น (และในระยะยาว) ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในการดำรงชีพ อาทิเช่น การช่วยให้ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งสามารถรับมือกับภาวะภัยพิบัติและความท้าทายที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ความท้าทายเหล่านี้บางส่วนอาจเกี่ยวข้องกับนโยบายและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งแหล่งทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงปศุสัตว์ การจัดหาฝูงปศุสัตว์อาจจำเป็นต้องเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดกับโครงการริเริ่มพัฒนาการเลี้ยงปศุสัตว์ในระยะยาว ตัวอย่างเช่น การเพิ่มศักยภาพการผลิตที่มุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของตลาด รวมทั้งการพัฒนาช่องทางและโอกาสในการหาตลาดใหม่ๆ และการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของสมาชิกในชุมชน

วิธีการแจกจ่ายปศุสัตว์แบบอื่นๆ

การแจกจ่ายปศุสัตว์เป็นมาตรการให้ความช่วยเหลือที่ดีสำหรับประชากรที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในการดำรงชีพ แม้ว่าประชากรดังกล่าวจะเลี้ยงสัตว์จำนวนค่อนข้างน้อย (และโดยหลักๆ แล้วจะพึ่งพาแหล่งอาหารและแหล่งรายได้ที่ไม่ได้มาจากปศุสัตว์) แต่อาหารหรือรายได้จากปศุสัตว์ก็อาจจะเป็นส่วนเสริมที่สำคัญได้เช่นกัน นอกจากนี้ ยังมีครอบครัวอื่นๆ ที่อาจต้องพึ่งพาสัตว์เพียงชนิดเดียวหรือสัตว์จำนวนไม่กี่ตัวในการดำรงชีพเป็นหลัก ตัวอย่างเช่น ต้องใช้ล่อหรือลาเป็นพาหนะหลักในการหารายได้จากการให้บริการโดยสารและขนส่งสินค้า ดังนั้น การแจกจ่ายปศุสัตว์อาจเป็นวิธีที่เหมาะสมในการทดแทนปศุสัตว์ที่สูญเสียไป หรือเป็นการเริ่มต้นลงทุนครั้งใหม่ก็ได้เช่นกัน สำหรับในกรณีหลัง ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลืออาจไม่มีประสบการณ์เพียงพอในการเลี้ยงสัตว์ ดังนั้น จึงอาจจำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมในเรื่องการเลี้ยงสัตว์ให้แก่ผู้ที่ได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์

การเลี้ยงสัตว์ถึงแม้จะเป็นการเลี้ยงแบบรายย่อยก็ถือเป็นวิถีการดำรงชีพที่สำคัญสำหรับคนยากจนและกลุ่มคนชายขอบในสถานการณ์ต่างๆ อาทิเช่น ในยามที่เกิดสงครามหรือในสถานการณ์ความขัดแย้งซึ่งการเข้าถึงพื้นที่เพาะปลูกและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เป็นไปด้วยความยากลำบาก (ดูภาคผนวก 9.3 เรื่องค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น) ในกรณีที่การเข้าถึงพื้นที่ที่เหมาะสำหรับการเพาะปลูกนั้นเป็นสิทธิพิเศษของชนชั้นใดชนชั้นหนึ่งหรือกลุ่มคนเผ่าใดเผ่าหนึ่งโดยเฉพาะ ในกรณีเช่นนี้ การเลี้ยงสัตว์สามารถเป็นแหล่งสร้างรายได้ เป็น “แหล่งเงินทุนสำรองฉุกเฉินในยามที่เกิดภาวะภัยแล้ง” (ดูกรณีศึกษา 9.2 ในบทกรณีศึกษา) หรือในยามที่แทบจะไม่มีช่องทางในการทำมาหากินอื่นๆ เลย แต่มีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ ปศุสัตว์ยังช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานประจำวันต่างๆ โดยอาจใช้เป็นพาหนะโดยสารและ/หรือให้กำลังลากจูง และปศุสัตว์ยังมีประโยชน์ต่อการเกษตร (เช่น เป็นแรงงานในการไถกลับหน้าดินในการเพาะปลูก นวดข้าว ให้ปุ๋ยคอกบำรุงดิน เป็นต้น) ด้วยเหตุผลทั้งหมดที่กล่าวมานี้ การจัดหาปศุสัตว์ในจำนวนน้อยๆ ก็สามารถจะสนับสนุนวิถีการดำรงชีพในช่วงหลังสงครามและหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติได้เป็นอย่างมาก และหากได้มีการวางแผนอย่างรอบคอบเพื่อนำมาช่วยเสริมกิจกรรมการดำรงชีพอื่นๆ ทั้งในแง่ของแรงงาน การลงทุน การดูแลและบำรุงรักษา

ถึงแม้ว่าปศุสัตว์จะยังประโยชน์ต่างๆ มากมาย แต่การให้ความช่วยเหลือหลังจากเกิดภัยพิบัติหรือในระยะฟื้นตัว ก็มีความยุ่งยากซับซ้อนทั้งในทางเทคนิคและในทางปฏิบัติ อีกทั้งยังมีค่าใช้จ่ายสูง นอกจากนี้ วิธีการจัดหาปศุสัตว์อาจทำให้เกิดผลกระทบทางบวกหรือด้านลบต่อสังคม ต่อสิ่งแวดล้อม และภาวะเศรษฐกิจ การให้ความช่วยเหลือด้วยการจัดหาปศุสัตว์ยังคงเป็นที่ถกเถียงกัน และมักจะมีคำถามต่างๆ ตามมา เช่น ความยั่งยืนของการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีนี้

เนื่องจากภาวะภัยพิบัติมักเกิดขึ้นซ้ำแล้วซ้ำเล่า, ขีดความสามารถของกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือและการวางแผนที่ไม่เหมาะสม นอกเหนือจากปัญหาเรื่องพันธุ์และประเภทของปศุสัตว์ที่แตกต่างไปจากของประชากรที่ได้รับผลกระทบแล้ว ยังมีความแตกต่างอย่างมากทั้งในเรื่องระบบการเลี้ยงสัตว์ สิทธิในการเป็นเจ้าของหรือการใช้งานสัตว์ที่อาจขึ้นอยู่กับเพศหรือฐานะของผู้ได้รับผลกระทบ ความเหมาะสมของพันธุ์สัตว์เมื่อคำนึงถึงสภาพแวดล้อม และบริการสนับสนุนหรือสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็นในการดูแลสัตว์ให้มีสุขภาพดี หรือในการจำหน่ายสัตว์หรือผลิตภัณฑ์จากสัตว์ นอกจากนี้ ปศุสัตว์ยังต้องการอาหารและน้ำ และในบางสภาพแวดล้อม ก็ต้องการคอกหรือที่หลบแดดฝนด้วยเช่นกัน ผู้ที่เกี่ยวข้องต้องศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ในระหว่างการออกแบบโครงการการจัดหาปศุสัตว์ ซึ่งทำให้ขั้นตอนการประเมินและขั้นตอนการออกแบบโครงการจำเป็นต้องอาศัยความรู้ทางเทคนิค และมักต้องการความช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์และเจ้าหน้าที่สังคมสงเคราะห์

ประเด็นที่ถกเถียงกันเกี่ยวกับการจัดหาปศุสัตว์ก็เช่น โครงการจัดหาปศุสัตว์มีค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับวิธีการให้ความช่วยเหลือแบบอื่นๆ โดยเฉพาะเมื่อคำนึงถึงความช่วยเหลือเพิ่มเติม เช่น การดูแลด้านสัตวแพทย์และการฝึกอบรม เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีการเสนอวิธีการให้เงินช่วยเหลือแทนการการจัดหาปศุสัตว์ชนิดใดชนิดหนึ่งโดยเฉพาะ และดูเหมือนจะเป็นวิธีการให้ความช่วยเหลือที่เหมาะสมในกรณีที่ตลาดท้องถิ่นยังคงมีการซื้อขายสินค้าเป็นปกติและสามารถจัดหาสิ่งของต่างๆ รวมทั้งปศุสัตว์ ซึ่งผู้คนอาจต้องการ (ดูกรณีศึกษา 9.1 ในบทกรณีศึกษา ซึ่งยกตัวอย่างวิธีการแจกคูปองเงินสดเพื่อนำไปซื้อปศุสัตว์ทดแทน) ทั้งนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องจำเป็นต้องประเมินผลกระทบและทำการวิเคราะห์ต้นทุน-ผลประโยชน์เพิ่มเติมต่อสำหรับทั้งวิธีการจัดหาปศุสัตว์และการให้เงินช่วยเหลือ เพื่อให้สามารถเปรียบเทียบข้อดี-ข้อเสียของวิธีการทั้งสอง

เมื่อพิจารณาถึงความยุ่งยากซับซ้อนของการออกแบบและการดำเนินโครงการจัดหาปศุสัตว์อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรที่ปฏิบัติงานอยู่ในพื้นที่จำเป็นต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าองค์กรของตนมีศักยภาพเพียงพอที่จะดำเนินโครงการดังกล่าวได้หรือไม่ ทั้งนี้ มีหลายองค์กรที่ต้องขอการสนับสนุนด้านวิชาการและความเชี่ยวชาญจากภายนอก ซึ่งกระบวนการที่ว่านี้ต้องอาศัยเวลาและความพยายาม จนถึงขณะนี้ ดูเหมือนว่าองค์กรที่มีประสบการณ์การดำเนินโครงการพัฒนาในระยะยาวในพื้นที่ใดพื้นที่หนึ่ง มักจะเป็นองค์กรที่มีความพร้อมในการสนับสนุนโครงการจัดหาปศุสัตว์ เนื่องจากองค์กรเหล่านี้มีความคุ้นเคยกับแนวทางการใช้ประโยชน์จากปศุสัตว์ของคนในท้องถิ่นและกลไกทางสังคมในพื้นที่นั้นๆ

ตาราง 9.1 ได้สรุปข้อดี ข้อเสีย และผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์แบบต่างๆ

ตาราง 9.1 ข้อดีและข้อเสียของทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์แบบต่างๆ

ทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน	● สามารถทดแทนฝูงปศุสัตว์ที่สูญเสียไปเป็นจำนวนมาก ● เป็นมาตรการรับมือระยะยาวที่สามารถช่วยเพิ่มพูนปศุสัตว์เพื่อส่งเสริมวิถีการดำรงชีพในอนาคต ● สามารถดำเนินการต่อยอดจากระบบการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนของท้องถิ่นได้	● มีค่าใช้จ่ายต่อครัวเรือนสูงเพื่อให้ได้จำนวนปศุสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ ● ต้องอาศัยการจัดการด้านลอจิสติกส์เป็นอย่างมากในการจัดซื้อและแจกจ่ายปศุสัตว์ให้ตามชนิดและสายพันธุ์ที่ต้องการ	● มีความเหมาะสมเฉพาะในกรณีที่ชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในการดำรงชีพเป็นหลัก ● กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือต้องมีทรัพย์สินเพียงพอ (ความสัมพันธ์ทางสังคม การเข้าถึงทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และน้ำ ความรู้ด้านวิชาการ เป็นต้น) เพื่อเลี้ยงปศุสัตว์ให้มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ● อาจต้องมีบริการเสริมอื่นๆ ทางด้านปศุสัตว์ (บริการด้านสัตวแพทย์ อาหารสัตว์ คอกหรือที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ เป็นต้น) ● อาจต้องการความช่วยเหลืออื่นๆ เพื่อ

ทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
			• การดำรงชีพ (เช่น การแจกจ่ายอาหาร) ในระยะแรก • จำเป็นต้องเสาะหาแหล่งจำหน่ายปศุสัตว์ที่เหมาะสมซึ่งอยู่ในรัศมีที่สามารถจัดซื้อและขนส่งได้สะดวก
วิธีการแจกจ่ายปศุสัตว์แบบอื่นๆ	• สามารถทดแทนปศุสัตว์ที่สูญเสียไปหรือจัดให้มีปศุสัตว์ฝูงใหม่เพื่อ o เป็นอาหารเสริม o สร้างรายได้ (จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ที่ได้จากปศุสัตว์, รับจ้างโดยสารและขนส่งสินค้า) o พาหนะขนส่งและแรงงานลากจูง	• การนำฝูงปศุสัตว์ใหม่หรือปศุสัตว์ชนิดใหม่มาแจกจ่ายจำเป็นต้องอาศัยบริการสนับสนุนอื่นๆ และต้องจัดการฝึกอบรมให้แก่กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือ • อาจมีค่าใช้จ่ายสูงเมื่อเทียบกับวิธีการช่วยเหลือแบบอื่นๆ เพื่อสนับสนุนการดำรงชีพ	• อาจต้องมีบริการเสริมอื่นๆ สำหรับปศุสัตว์ (บริการด้านสัตวแพทย์, อาหารสัตว์, คอกหรือที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์เป็นต้น) • จำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมเรื่องการจัดการดูแลปศุสัตว์ให้แก่ เจ้าของปศุสัตว์มือใหม่ • จำเป็นต้องเสาะหาแหล่งจำหน่ายปศุสัตว์ที่เหมาะสมซึ่งอยู่ในรัศมีที่สามารถจัดซื้อจัดหาและ

ทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์	ข้อดี	ข้อเสีย	ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
	● สามารถส่งเสริมวิถีการดำรงชีพในกรณีที่ช่องทางการหาเลี้ยงชีพอื่นๆ เป็นไปได้ยาก เนื่องจากภาวะขัดแย้ง ความเสี่ยง หรือข้อจำกัดอื่นๆ		ขนส่งได้สะดวก

เวลาที่เหมาะสมในการให้ความช่วยเหลือ

การจัดหาปศุสัตว์ (ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน หรือการแจกจ่ายปศุสัตว์แบบอื่นๆ) โดยปกติแล้วจะดำเนินการในระยะฟื้นตัวจากทั้งภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันและที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากในการจัดหาปศุสัตว์จำเป็นต้องมีการวางแผนและการบริหารจัดการเป็นอย่างมาก ซึ่งอาจไม่สามารถดำเนินการได้หรือไม่เหมาะสมในระหว่างที่เกิดภาวะภัยพิบัติ และยังต้องการปัจจัยต่างๆ ในการสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ (อาหารสัตว์ น้ำ คอกหรือที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์) ซึ่งอาจถูกทำลายไปในช่วงภาวะภัยพิบัติ นอกจากนี้ ในช่วงเวลาดังกล่าว ผู้คนในชุมชนอาจจะไม่มีขีดความสามารถเพียงพอที่จะดูแลปศุสัตว์ที่จัดหามาเพิ่มเติมหรือปศุสัตว์ทดแทนได้ อย่างไรก็ตาม ในกรณีของการแจกจ่ายปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน ซึ่งทรัพยากรธรรมชาติส่วนใหญ่ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพของปศุสัตว์ไม่ได้ถูกทำลายไปและจำนวนสัตว์ที่ต้องใช้มีจำนวนค่อนข้างน้อย องค์กรที่รับผิดชอบอาจเริ่มให้การช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์ได้ในระยะเริ่มฟื้นตัวจากภัยพิบัติ (ดูตาราง 9.2 ด้านล่าง)

ผู้ที่เกี่ยวข้องควรรวมการจัดหาปศุสัตว์เข้ากับการวางแผนพัฒนาในระยะยาวเพื่อสนับสนุนการดำรงชีพของกลุ่มประชากรที่ได้รับความช่วยเหลือให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ความเชื่อมโยงกับบทอื่นๆ

การรับมือภายหลังการเกิดภัยพิบัติโดยการจัดหาปศุสัตว์นั้นจำเป็นต้องอาศัยการบูรณาการกับการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์อื่นๆ ปศุสัตว์แต่ละชนิดอาจมีความต้องการอาหาร น้ำ ที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ และการดูแลด้านสัตวแพทย์ในระดับที่แตกต่างกันไป ดังนั้น จึงควรศึกษามาตรฐานการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในแบบอื่นๆ ที่ระบุไว้ในคู่มือเล่มนี้ด้วยเช่นกัน (ดูบทที่ 5, 6, 7 และ 8) สำหรับเรื่องการดูแลด้านสัตวแพทย์ ควรคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการดูแลปศุสัตว์ซึ่งผู้ได้รับความช่วยเหลือปศุสัตว์จะต้องแบกรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ใช้วิธีนี้เพื่อส่งเสริมการจัดส่งปศุสัตว์ส่วนบุคคล

เมื่อได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์แล้ว ครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลืออาจจะยังต้องการความช่วยเหลือรูปแบบอื่นๆ เพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานของตน เมื่อผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งหรือผู้เลี้ยงปศุสัตว์และทำการเกษตรควบคู่กันได้รับฝูงปศุสัตว์ทดแทน ครอบครัวเหล่านี้อาจต้องใช้เวลาหลายเดือนหรือแม้แต่หลายปีในการขยายจำนวนปศุสัตว์ให้มีจำนวนเพียงพอสำหรับการดำรงชีพโดยไม่ต้องพึ่งพาความช่วยเหลือจากภายนอก (ดูมาตรฐานข้อ 4 ด้านล่าง) ดังนั้น การจัดหาปศุสัตว์ต้องดำเนินการควบคู่ไปกับการให้ความช่วยเหลือแบบอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้องกับปศุสัตว์ด้วยเช่นกัน โปรดดูรายละเอียดมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการและความช่วยเหลือด้านอาหาร รวมถึงการจัดหาที่พักพิงชั่วคราวและสิ่งของบรรเทาทุกข์อื่นๆ ที่นอกเหนือจากอาหารในระหว่างเกิดภาวะภัยพิบัติในคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook พ.ศ.2547)

ตาราง 9.2 เวลาที่เหมาะสมในการจัดหาปศุสัตว์

ทางเลือกในการจัดหาปศุสัตว์	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน			ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป			
	ผลกระทบที่เกิดขึ้นในทันทีจากภัยพิบัติ	เริ่มต้นฟื้นตัว	ฟื้นตัว	เตรียมพร้อม	เตือนภัย	ภาวะภัยพิบัติ	ฟื้นตัว
การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน		→				→	
วิธีการแจกจ่ายปศุสัตว์แบบอื่นๆ		→				→	

ความเสี่ยงและขีดความสามารถของชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ

การจัดหาปศุสัตว์มีความท้าทายมากเป็นพิเศษเมื่อคำนึงถึงประชากรกลุ่มเสี่ยงและขีดความสามารถของชุมชน ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงควรคำนึงถึงบทบาทและความต้องการของบุคคลและครัวเรือนที่มีความเสี่ยง โดยเฉพาะบทบาททาง**เพศ**ในการดูแลและจัดการปศุสัตว์ ถึงแม้ว่าในบางชุมชนผู้หญิงจะไม่มีสิทธิครอบครองปศุสัตว์ แต่ปกติแล้วผู้หญิงมักจะทำหน้าที่เป็นผู้ดูแลสัตว์เป็นหลัก โดยเฉพาะปศุสัตว์ขนาดเล็ก ดังนั้น โครงการริเริ่มจัดหาปศุสัตว์จึงควรพัฒนาขึ้นโดยคำนึงถึงบทบาทของหญิงและชายและความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นเหล่านี้ ขณะเดียวกันก็ต้องคำนึงถึงภาระด้านแรงงานเพิ่มเติมที่อาจเกิดขึ้นเนื่องจากการจัดหาปศุสัตว์ นอกจากนี้ ยังควรคำนึงถึงบรรทัดฐานของท้องถิ่นเกี่ยวกับประโยชน์ของปศุสัตว์ด้วย (เช่น ผลิตภัณฑ์จากสัตว์เนื้อสัตว์ และเงินสดจากการขายปศุสัตว์) เพื่อให้มั่นใจว่าประชากรกลุ่มเสี่ยงจะสามารถเข้าถึงประโยชน์เหล่านี้ได้มากที่สุด ตัวอย่างเช่น พวกเด็กๆ มักมีหน้าที่ต้อนฝูงสัตว์ไปที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำ และการแอบรีดนมสัตว์ตามสุมทุมพุ่มไม้อาจเป็นแหล่งอาหารสำคัญสำหรับเด็กเหล่านี้ อย่างไรก็ตาม การทำหน้าที่ดังกล่าวอาจทำให้เด็กๆ เหล่านี้ไม่สามารถไปโรงเรียนได้ ผู้ที่รับผิดชอบจึงจำเป็นต้องประสานงานกับโครงการให้การศึกษาเพื่อให้มีการดำเนินการที่จำเป็นเพื่อให้เด็กสามารถไปดูแลฝูงสัตว์และยังสามารถไปโรงเรียนได้

ประเด็นเป้าหมายเฉพาะที่เกี่ยวกับการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน: ในกรณีของชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและชุมชนที่ประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและทำการเกษตรควบคู่กัน การจัดหาปศุสัตว์มีจุดประสงค์เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนเหล่านี้สามารถกลับไปหาเลี้ยงชีพโดยการเลี้ยงปศุสัตว์โดยเร็ว ในสถานการณ์เช่นนี้ กลุ่มผู้ได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์ไม่จำเป็นต้องเป็นครัวเรือนที่ขัดสนหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงเสมอไป แต่ควรเป็นครัวเรือนที่มีปศุสัตว์อยู่บ้างและต้องการจะกลับไปมีวิถีชีวิตเป็นผู้เลี้ยงปศุสัตว์ดังเช่นที่ผ่านมา รวมทั้งมีความรู้และทักษะในการเลี้ยงปศุสัตว์ที่จะได้รับการแจกจ่าย ประเด็นเรื่องประชากรที่ควรได้รับความช่วยเหลือทำให้เกิดคำถามตามมาอย่างน้อยสองข้อคือ หนึ่ง ในการให้ความช่วยเหลือด้านมนุษยธรรมแล้ว การแจกจ่ายปศุสัตว์ให้แก่ครอบครัวที่ไม่ใช่กลุ่มเสี่ยงมากที่สุดนั้นเหมาะสมหรือไม่ สอง ครอบครัวที่มีความเสี่ยงมากที่สุดควรได้รับความช่วยเหลือแบบใดจึงจะเหมาะสม ประเด็นทั้งสองยังต้องมีการอภิปรายถกเถียงกันต่อไป อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติแล้ว คำตอบขึ้นอยู่กับการปรึกษาหารือกับชุมชนในพื้นที่เป็นหลัก

ประเด็นเป้าหมายเฉพาะเกี่ยวกับการจัดหาปศุสัตว์เพื่อเป็นมาตรการเสริม: สำหรับกลุ่มประชากรที่โดยปกติแล้วต้องพึ่งพาปศุสัตว์ในการดำรงชีพน้อยกว่ากลุ่มแรกมาก จุดประสงค์ข้อหนึ่งของการประเมินวิถีการดำรงชีพในเบื้องต้นก็คือ เพื่อศึกษารูปแบบของสิทธิในการครอบครองปศุสัตว์ที่ขึ้นอยู่กับฐานะและเพศ จากนั้นจึงทำการออกแบบมาตรการให้ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกับผลการประเมินดังกล่าว กฎทั่วไปในที่นี้คือ ผู้ชายและผู้ที่มีฐานะดีมักจะเป็นผู้ครอบครองปศุสัตว์ขนาดใหญ่ เช่น วัวควายหรืออูฐ ในขณะที่ผู้หญิงหรือผู้ที่มีฐานะยากจนกว่ามักจะเลี้ยงเป็ดไก่หรือสัตว์ปีก แพะหรือแกะ ในสถานการณ์เช่นนี้ การจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์ขนาดเล็กจะสามารถให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ที่มีฐานะยากจนหรือประชากรกลุ่มเสี่ยงได้มากกว่า

ปศุสัตว์สามารถแพร่โรคสู่คนได้หลายโรค และพบว่าความเสี่ยงที่จะเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนจะเพิ่มขึ้นเมื่อมนุษย์และสัตว์อาศัยอยู่ใกล้กัน เช่น ในชุมชนเมืองหรือบริเวณรอบๆ ชุมชนเมือง หรือค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น/ค่ายผู้อพยพหนีภัยสงคราม (ดูภาคผนวก 9.3) ผู้ติดเชื้อ**เอชไอวี/เอดส์**มีความเสี่ยงสูงที่จะติดโรคที่แพร่โดยปศุสัตว์ นอกจากนี้ ครอบครัวที่มีผู้ติดเชื้อเอชไอวีอาจขาดแคลนแรงงานในการดูแลปศุสัตว์ ในขณะเดียวกัน ผลิตภัณฑ์ที่ได้จากปศุสัตว์ (ดังที่กล่าวไว้ในคู่มือเล่มนี้) สามารถมีบทบาทสำคัญในการให้สารอาหารที่จำเป็นแก่ผู้ป่วยที่ติดเชื้อเอชไอวี

ปัญหาเรื่อง**ความปลอดภัยและการให้ความปลอดภัย**อาจส่งผลกระทบต่อการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์ ในพื้นที่ที่มีความไม่สงบ ปศุสัตว์อาจถือเป็นทรัพย์สินมีค่าและเป็นที่ต้องการของทั้งกองกำลังติดอาวุธ ตำรวจ กองกำลังฝ่ายความมั่นคงของรัฐ หรือบรรดาโจรผู้ร้าย ในบางครั้ง กลุ่มติดอาวุธและฝ่ายรัฐบาลจะใช้วิธีการปล้นปศุสัตว์เป็นยุทธวิธีในการคุกคามข่มขวัญชุมชนและปล้นทรัพย์สิน ดังนั้น ในบางสถานการณ์ การจัดหาปศุสัตว์จะทำให้ชุมชนที่อ่อนแอและเปราะบางตกอยู่ในภาวะเสี่ยงมากยิ่งขึ้นที่จะตกเป็นเหยื่อเหตุการณ์ร้ายแรงดังที่กล่าวข้างต้น การจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์เป็นจำนวนมากในขณะที่ทรัพยากรท้องถิ่นขาดแคลน (เช่น แหล่งน้ำ ทุ่งหญ้า) อาจเป็นสาเหตุให้เกิดกรณีพิพาทระหว่างเกษตรกรกับเจ้าของปศุสัตว์ หรือระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงปศุสัตว์ด้วยกันเอง นอกจากนี้ องค์กรที่ปฏิบัติหน้าที่ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งอาจจำเป็นต้องตรวจสอบให้แน่ใจว่าสัตว์ที่นำมาขายในตลาดค้าปศุสัตว์นั้นไม่ใช่สัตว์ที่ถูกขโมยมา

นอกจากนี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องยังต้องคำนึงถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อ**สิ่งแวดล้อม**อันเนื่องมาจากการจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์ การจัดหาและแจกจ่ายสัตว์เป็นจำนวนมากในพื้นที่ซึ่งตลอดระยะเวลาที่ผ่านมาไม่เคยให้การสนับสนุนการเลี้ยงปศุสัตว์ อาจส่งผลให้เกิดความเสื่อมโทรมตามมา อย่างไรก็ตาม ในหลายกรณี การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมที่ไม่มีความสมดุล โดยชุมชนที่ประกอบอาชีพเป็นผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์และทำการเกษตรควบคู่กันได้พัฒนากลไกการจัดการดูแลปศุสัตว์ในพื้นที่ที่เปราะบางและอยู่ชายขอบ ในขณะเดียวกัน กิจกรรมการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนก็ควรมีมาตรการเพื่อให้แน่ใจว่า มีการจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์ในจำนวนที่เหมาะสมเพียงพอต่อการดำรงชีพของครอบครัว และได้สมดุลกับสภาพสิ่งแวดล้อมของพื้นที่นั้นๆ ในขณะเดียวกันก็ต้องมั่นใจว่ามีแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับการเลี้ยงปศุสัตว์

นอกจากนี้ ชุมชนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติเองก็ยังมี**ศักยภาพ**ของตนที่ได้จากประสบการณ์และการเรียนรู้จากภาวะภัยพิบัติครั้งก่อนๆ เมื่อกล่าวถึงการจัดหาปศุสัตว์ ชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์จำนวนมากจะมี “ระบบการจัดหาปศุสัตว์ทดแทน” (restocking system) ของท้องถิ่นของตน ซึ่งครอบครัวที่ด้อยโอกาสหรือกลุ่มเสี่ยงจะได้รับปศุสัตว์เป็นของขวัญหรือในรูปของการกู้ยืม และจากนั้นก็จะมีการส่งมอบสัตว์ที่ได้รับมาหรือลูกที่คลอดออกมาให้แก่ผู้ที่มีฐานะยากจนคนต่อไปอีกทอดหนึ่ง เราสามารถนำกลไกดังกล่าวมาใช้เป็นจุดเริ่มต้นในการจัดหาปศุสัตว์โดยการพัฒนาต่อยอดจากระบบและองค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้โครงการจัดหาปศุสัตว์มีความยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (ดูกรณีศึกษา 9.2 ในบทกรณีศึกษา)

มาตรฐานขั้นต่ำ

ก่อนที่จะเริ่มดำเนินการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์ ผู้ที่รับผิดชอบควรศึกษาความเป็นไปได้และความเหมาะสมของการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีนี้อย่างละเอียด ดังแสดงไว้ในลำดับขั้นตอนการตัดสินใจในรูป 9.1 ด้านล่าง พร้อมกันนั้น ก็ควรศึกษาผลกระทบที่อาจตามมาจากกิจกรรมดังกล่าว

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 1: การประเมิน

ทำการวิเคราะห์เพื่อประเมินบทบาทของปศุสัตว์ต่อการดำรงชีพของผู้คนทั้งในปัจจุบันและในอนาคต และประเมินผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม อันเนื่องมาจากการจัดหาปศุสัตว์

ดัชนีชี้วัดหลัก

- มีการวิเคราะห์บทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อการดำรงชีพของผู้คนในช่วงก่อนเกิดภาวะภัยพิบัติ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการประเมินกลไกของท้องถิ่นในการแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทนสำหรับแต่ละชุมชน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการพิจารณาทรัพย์สินส่วนทุนในเชิงสังคม กายภาพ และทรัพยากรธรรมชาติของกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือเพื่อประเมินคุณสมบัติและความเหมาะสมของผู้ที่ควรได้รับความช่วยเหลือ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการประเมินความคุ้มทุนของกิจกรรมการจัดหาปศุสัตว์โดยเปรียบเทียบกับการให้ความช่วยเหลือแบบอื่นๆ รวมทั้งข้อจำกัดด้านนโยบายใดๆ ที่อาจมี (ภายในหรือจากภายนอก) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการประเมินผลกระทบจากการจัดซื้อปศุสัตว์จำนวนมากที่อาจส่งผลต่อตลาดค้าปศุสัตว์ (ในท้องถิ่น) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- มีการประเมินบรรทัดฐานของท้องถิ่นในการระบุจำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)
- มีการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการจัดหาปศุสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)

- มีการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นกับความเป็นอยู่ของปศุสัตว์ที่ได้แจกจ่ายไป (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 8)
- มีการประเมินความเสี่ยงที่จะเกิดโรคระบาดในสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 9)
- มีการประเมินผลกระทบเรื่องความปลอดภัยที่อาจจะเกิดขึ้นเนื่องจากการจัดหาปศุสัตว์ และผู้รับผิดชอบที่จะเริ่มดำเนินการจัดหาปศุสัตว์ก็ต่อเมื่อสามารถรับประกันความปลอดภัยของทั้งปศุสัตว์และประชากรที่ได้รับความช่วยเหลือได้แล้วเท่านั้น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 10)

ไม่สามารถให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีการอื่น ๆ นอกเหนือจากวิธีการจัดหาปศุสัตว์ หรือวิธีการเหล่านั้นไม่คุ้มค่าใช่หรือไม่
สามารถร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่นในการระบุกลุ่มบุคคลที่สมควรได้รับความช่วยเหลือใช่หรือไม่
มีแหล่งปศุสัตว์ในท้องถิ่นที่สามารถจัดซื้อได้ในจำนวนที่เพียงพอ (โดยไม่ส่งผลกระทบต่อประชากรในพื้นที่) ใช่หรือไม่
ในขั้นตอนการวางแผนได้มีการคำนึงถึงบทบาททางเพศและอื่น ๆ ตลอดจนหน้าที่ความรับผิดชอบที่เกี่ยวกับสิทธิการครอบครอง การดูแลและจัดการปศุสัตว์ใช่หรือไม่
มีทรัพยากรธรรมชาติ (อาหารและน้ำ) เพียงพอและมีที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ตามความเหมาะสมหรือไม่
การดำเนินการนี้ส่งผลดีต่อสิ่งแวดล้อม หรืออย่างน้อยที่สุดไม่ส่งผลกระทบใด ๆ ต่อสิ่งแวดล้อมใช่หรือไม่
สามารถมั่นใจได้ว่าปศุสัตว์จะมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นใช่หรือไม่
สามารถป้องกันความเสี่ยงของการเกิดโรคระบาดในสัตว์ได้หรือไม่
สามารถลดหรือขจัดความขัดแย้ง/ความไม่ปลอดภัยได้หรือไม่
ไปยังหน้าต่อไป
ไม่มีการดำเนินการใด ๆ
(เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)

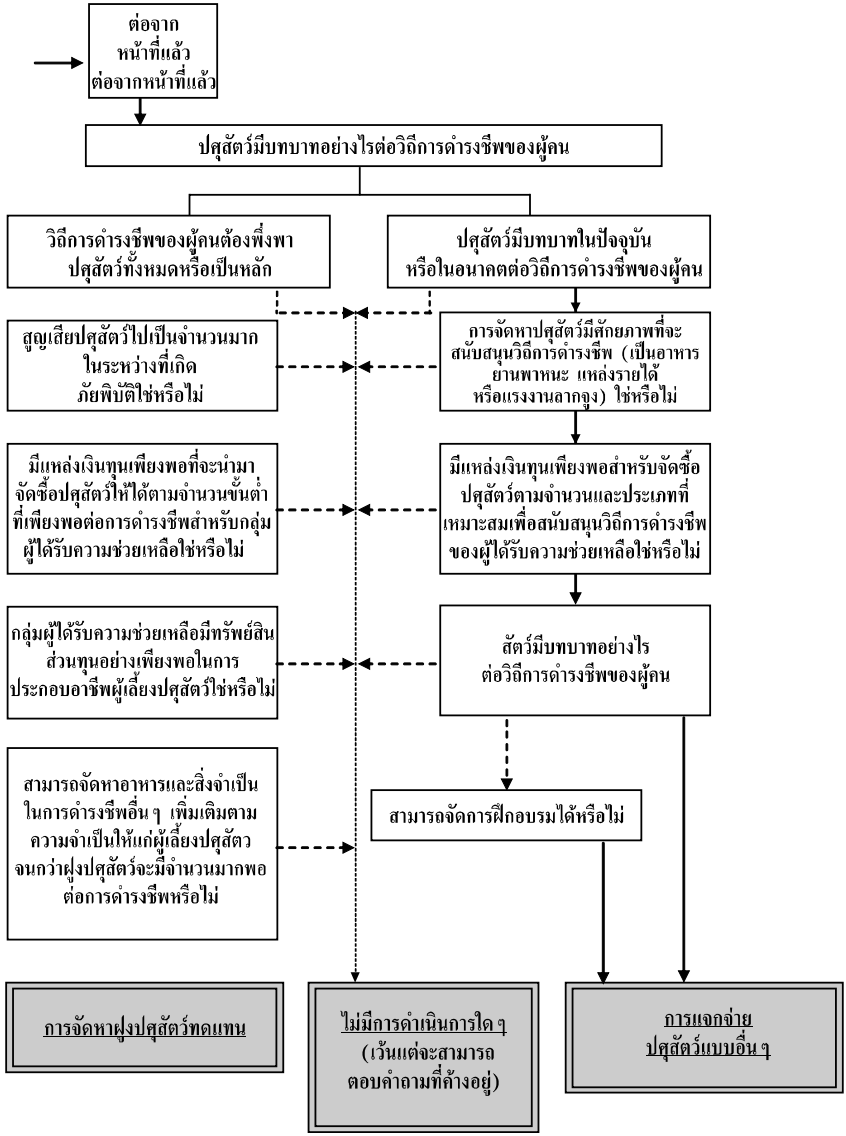

รูปที่ 9.1: ลำดับขั้นตอนการตัดสินใจในการจัดหาปศุสัตว์

คำอธิบายสัญลักษณ์: ⟶ = **"ใช่"** - - - -▶ = **"ไม่ใช่"**

หมายเหตุ: "ไม่มีการดำเนินการใดๆ" (เว้นแต่จะสามารถตอบคำถามที่ค้างอยู่)" หมายความว่า ต้องมีการฝึกอบรมหรือการสร้างขีดความสามารถเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถตอบว่า "ใช่" สำหรับคำถามที่สำคัญ แต่ไม่ได้หมายความว่า ไม่ควรมีการให้ความช่วยเหลือใดๆ

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การวิเคราะห์วิถีการดำรงชีพ:** การจัดหาปศุสัตว์ควรดำเนินการโดยยึดหลักความเข้าใจอย่างถ่องแท้ในเรื่องบทบาทของปศุสัตว์ในปัจจุบันที่มีต่อวิถีการดำรงชีพของกลุ่มบุคคลที่คาดว่าจะได้รับความช่วยเหลือ หากการเลี้ยงปศุสัตว์ยังไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำรงชีพของกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว จะต้องมีการศึกษาโดยละเอียดถึงผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเริ่มนำปศุสัตว์ไปแจกจ่ายให้แก่ผู้ได้รับผลกระทบก่อนที่จะเริ่มดำเนินการดังกล่าว (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3-9 ด้านล่าง)
2. **การแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทนโดยใช้กลไกในท้องถิ่น:** ในชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ส่วนใหญ่จะมีกลไกของท้องถิ่นในการแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทน ตัวอย่างเช่น ระบบสนับสนุนทางสังคมที่ให้ปศุสัตว์เป็นของกำนัลหรือให้ยืมปศุสัตว์แก่ครอบครัวที่ยากจนหรือครอบครัวในกลุ่มเสี่ยง การให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์จึงควรดำเนินการตามกลไกของท้องถิ่นเหล่านี้ตามความเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการและรู้สึกเป็นเจ้าของกระบวนการดังกล่าวนี้ ซึ่งท้ายที่สุดจะทำให้โครงการมีความยั่งยืน
3. **ทรัพย์สินส่วนทุน:** เป็นเรื่องสำคัญที่ครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือต้องมีทรัพย์สินเพื่อการดำรงชีพเพียงพอที่จะจัดการและดูแลปศุสัตว์ที่ได้รับมา ทรัพย์สินดังกล่าวได้แก่ แรงงาน ทักษะ เครือข่ายทางสังคม (สำคัญอย่างยิ่งต่อชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งซึ่งต้องอาศัยความสัมพันธ์ทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญต่อความสำเร็จในการประกอบอาชีพนี้) และการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติ เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และ/หรืออาหารสัตว์และน้ำ (ดูกรณีศึกษา 9.6 ในบทกรณีศึกษา) ปัจจุบันนี้เป็นที่ยอมรับกันมากขึ้นว่า การจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนให้แก่ผู้ที่เคยเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและผู้เลี้ยงปศุสัตว์และทำการเกษตรควบคู่กัน จะประสบความสำเร็จได้ก็ต่อเมื่อผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือสามารถรักษาทรัพย์สินเหล่านี้ไว้ได้ แม้ว่าจะได้สูญเสียฝูงปศุสัตว์ไปแล้วก็ตาม และเป็นที่ยอมรับกันในขณะนี้ว่า การฟื้นฟูวิถีการดำรงชีพโดยการจัดหาปศุสัตว์ให้แก่ผู้ที่ตกอยู่ในความแร้นแค้นขัดสนมาเป็นเวลานานนั้น มักจะไม่ประสบผลสำเร็จ ชุมชนจึงควรทำการวิเคราะห์เพื่อหากลุ่มบุคคลที่สมควรได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด โดยการประเมินทรัพย์สินและแนวโน้มความสำเร็จในการประกอบอาชีพผู้เลี้ยงปศุสัตว์ของผู้ที่สมควรได้รับความช่วยเหลือ
4. **ความคุ้มทุน:** เนื่องจากการจัดหาปศุสัตว์มีต้นทุนสูง (ทั้งเงินทุนและการบริหารจัดการ) ดังนั้น จึงควรดำเนินมาตรการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีนี้ก็ต่อเมื่อการให้ความช่วยเหลือแบบอื่นๆ เพื่อหลีกเลี่ยงการสูญเสียปศุสัตว์นั้นไม่ได้ผล (ตัวอย่างเช่น การจัดหาอาหาร

สัตว์ น้ำ บริการด้านสัตวแพทย์สำหรับสัตว์ - ดูบทที่ 6, 7 และ 5) นอกจากนี้ ควรพิจารณาความคุ้มทุนของการจัดหาปศุสัตว์ภายหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติโดยเปรียบเทียบกับมาตรการฟื้นฟูอื่นๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับชุมชนที่ปศุสัตว์ไม่ได้เป็นทรัพย์สินหลักที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ตัวอย่างเช่น การให้ความช่วยเหลือในรูปแบบอื่น อาทิเช่น อาหาร เงินสด หรือเมล็ดพันธุ์ อาจจะเป็นวิธีการที่คุ้มทุนกว่าในแง่การสนับสนุนวิถีการดำรงชีพที่ยั่งยืนภายหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติ ผู้ที่รับผิดชอบควรทำการประเมินเพื่อพิจารณาถึงข้อจำกัดทางนโยบายใดๆ ที่อาจจะมี ไม่ว่าจะเป็นข้อจำกัดจากภายนอก (ซึ่งเกี่ยวกับการจัดซื้อหรือการเคลื่อนย้ายปศุสัตว์) หรือข้อจำกัดภายใน (เช่น ระเบียบขั้นตอนการจัดซื้อขององค์กร) และนำข้อมูลที่ได้มาใช้ประกอบการวางแผนดำเนินโครงการตามความเหมาะสม ซึ่งรวมถึงกิจกรรมในระดับนโยบาย

5. **ผลกระทบต่อตลาดท้องถิ่น:** การจัดซื้อสัตว์จำนวนมากจากตลาดค้าสัตว์ในท้องถิ่นในคราวเดียวอาจส่งผลกระทบเป็นอย่างมากต่อราคาปศุสัตว์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงหลังจากเกิดภาวะภัยพิบัติ ซึ่งสัตว์ที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์อาจจะมีจำนวนน้อย และอาจส่งผลกระทบต่อเจ้าของปศุสัตว์ที่ฐานะไม่ดีนักซึ่งกำลังจัดหาปศุสัตว์ทดแทนหลังจากเกิดภัยพิบัติ
6. **จำนวนสัตว์ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ:** ในชุมชนที่ปศุสัตว์เป็นปัจจัยสร้างรายได้หลัก ชุมชนเจ้าของพื้นที่จะสามารถบอกได้ว่าการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน จะต้องใช้สัตว์จำนวนเท่าใดจึงจะเพียงพอต่อการดำรงชีพ ทั้งนี้โดยอาศัยความรู้ของชุมชนในเรื่องชนิดของปศุสัตว์ที่เหมาะสม ผลผลิตเมื่อเปรียบเทียบกับขนาดของครอบครัว และแหล่งทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์/อาหารสัตว์ และน้ำ แม้แต่ในชุมชนที่การเลี้ยงปศุสัตว์ไม่แพร่หลายเท่ากับกลุ่มแรก ก็ควรคำนึงถึงการประเมินในท้องถิ่นเกี่ยวกับพันธุ์และจำนวนปศุสัตว์ที่เหมาะสม รวมทั้งเรื่องความมีพร้อมด้านอาหารสัตว์ (ดูภาคผนวก 9.4)
7. **ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม:** ผู้ที่รับผิดชอบควรทำการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการจัดหาปศุสัตว์ (ดูการอภิปรายเรื่องประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่คาบเกี่ยวกันในบทที่ 1) โดยพิจารณาจากจำนวนสัตว์ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6 ข้างต้น) ภายใต้บริบทที่ว่านี้ ผู้ที่เกี่ยวข้องควรตระหนักว่า การจัดซื้อปศุสัตว์ในท้องถิ่นจะต้องไม่เพิ่มแรงกดดันต่อทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่มีอยู่ เนื่องจากสิ่งนี้ขึ้นอยู่กับอัตราหมุนเวียนของปศุสัตว์ในท้องถิ่น

8. **ความเป็นอยู่ที่ดีของปศุสัตว์:** ไม่ควรทำการแจกจ่ายปศุสัตว์จนกว่าจะมั่นใจได้ว่าผู้ที่ได้รับแจกจ่ายปศุสัตว์จะสามารถเลี้ยงและดูแลให้ปศุสัตว์มีความปลอดภัยและมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดี ตัวอย่างเช่น ในภาวะภัยพิบัติบางอย่าง อาหารสัตว์ในพื้นที่แห้งแล้งอาจมีไม่เพียงพอ ขณะที่ในทางกลับกัน หากเกิดภาวะภัยพิบัติขึ้นในพื้นที่ที่ภูมิอากาศหนาวเย็น หากไม่สามารถจัดหาที่อยู่อาศัยสำหรับปศุสัตว์ได้อย่างเพียงพอ สัตว์ก็อาจเจ็บป่วยหรือล้มตายได้
9. **ความเสี่ยงที่จะเกิดโรคระบาดในสัตว์:** โรคที่เกิดในปศุสัตว์บางโรคสามารถแพร่ระบาดได้ง่ายมากและอาจส่งผลกระทบต่อภาวะเศรษฐกิจและสังคมอย่างรุนแรงเป็นวงกว้างได้ โดยโรคระบาดอาจทำให้ปศุสัตว์ล้มตายได้ ผู้ที่รับผิดชอบควรทำการประเมินความเสี่ยงที่อาจจะเกิดโรคระบาดในสัตว์ ในกรณีที่มีการวางแผนจัดซื้อปศุสัตว์โดยการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน หากสามารถดำเนินมาตรการควบคุมโรคได้ ก็ไม่ควรดำเนินโครงการจัดหาปศุสัตว์
10. **การประเมินเรื่องความปลอดภัย:** ก่อนจะเริ่มดำเนินการให้ความช่วยเหลือ ผู้ที่รับผิดชอบควรทำการประเมินโดยละเอียดถึงผลกระทบด้านความปลอดภัยจากการจัดหาปศุสัตว์ ทั้งนี้ ควรคำนึงถึงข้อเท็จจริงที่ว่าครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือจะตกเป็นเหยื่อของโจรขโมยสัตว์หรือถูกกระทำการรุนแรงหรือไม่ รวมทั้งการให้ความช่วยเหลือด้วยวิธีนี้อาจนำไปสู่ความขัดแย้งในการแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติระหว่างชุมชนที่ทำการเกษตรกับชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ หรือเกิดความขัดแย้งระหว่างชุมชนผู้เลี้ยงปศุสัตว์ด้วยกันเองหรือไม่ ดังนั้น จึงไม่ควรให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์ หากพิจารณาแล้วเห็นว่า การดำเนินการดังกล่าวจะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงให้แก่ครอบครัวและชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือโดยการตกเป็นเหยื่อของความรุนแรงหรือความไม่ปลอดภัยได้

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 2: คำจำกัดความของคำว่า "ความช่วยเหลือ"
มีการแจกจ่ายปศุสัตว์ชนิดต่างๆ อย่างเหมาะสมและในจำนวนที่เพียงพอโดยผ่านกลไกที่เหมาะสมเพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างยั่งยืนแก่ชุมชนเป้าหมาย

ดัชนีชี้วัดหลัก

- การออกแบบโครงการให้ความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์คำนึงถึงระบบแจกจ่ายปศุสัตว์ของท้องถิ่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- การคัดเลือกกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือจะเปิดโอกาสให้ประชากรในพื้นที่เข้ามามีส่วนร่วมและยึดตามแนวทางปฏิบัติของท้องถิ่น (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- ชนิดและจำนวนของปศุสัตว์ที่นำมาแจกจ่ายมีความเหมาะสมในการสนับสนุนการดำรงชีพ และสามารถเจริญพันธุ์ มีสุขภาพแข็งแรง และสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมในท้องถิ่นได้ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการแจกจ่ายปศุสัตว์ ณ ช่วงเวลาที่เหมาะสม (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **ระบบการแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทนของท้องถิ่น:** ระบบเหล่านี้มักได้รับการพัฒนาขึ้นและมีความสมเหตุสมผล ซึ่งอาจประกอบด้วยการจัดหาปศุสัตว์บางชนิดให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ และอาศัยประสบการณ์ของท้องถิ่นในการผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ในสภาวะที่ยากลำบากซึ่งสั่งสมกันมานานหลายทศวรรษ ดังนั้น โครงการให้ความช่วยเหลือด้านการจัดหาปศุสัตว์จึงควรได้รับการออกแบบให้ช่วยเสริมระบบแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทนของท้องถิ่นที่มีอยู่ และมีความเหมาะสมในการตอบสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับความช่วยเหลือ
2. **การคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือ:** การระบุผู้ได้รับความช่วยเหลือควรดำเนินการต่อยอดจากวิธีการของท้องถิ่นในการระบุถึงผู้ที่มีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะได้รับการช่วยเหลือ โดยเชื่อมโยงกับฐานะหรือความมั่งคั่งซึ่งคำนึงถึงทรัพย์สินส่วนทุนขั้นต่ำที่ต้องใช้ในการเลี้ยงปศุสัตว์ให้ประสบผลสำเร็จในบริบทดังกล่าว (ดูมาตรฐานข้อ 1, บันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3 ข้างต้น) ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น แม้ว่าโดยทั่วไปแล้วสมาชิกของชุมชนที่มีฐานะยากจนที่สุดควรเป็นผู้ได้รับความช่วยเหลือมากที่สุด แต่ใน

บางครั้งผู้ที่มีฐานะยากจนที่สุดก็อาจจะไม่ใช่กลุ่มที่ควรได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์มากที่สุดหากพวกเขาขาดแคลนทรัพย์สินและปัจจัยที่จำเป็นในการดูแลและจัดการฝูงสัตว์ในอนาคต แม้แต่ในชุมชนที่คนส่วนใหญ่มิได้เป็นเจ้าของปศุสัตว์ แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการกำหนดหลักเกณฑ์ของผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือและการคัดเลือกผู้รับที่เหมาะสมจะช่วยให้มั่นใจว่าสามารถเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เหมาะสม และยังช่วยให้กระบวนการคัดเลือกมีความโปร่งใสเพื่อหลีกเลี่ยงความไม่พอใจ

3. **ชนิดของปศุสัตว์ที่จะนำมาแจกจ่าย:** การคัดเลือกชนิดปศุสัตว์นั้นได้แก่ การคัดเลือกชนิด สายพันธุ์ อายุ การใช้งาน และเพศของสัตว์ การให้ความช่วยเหลือด้วยการจัดหาปศุสัตว์ควรจะใช้สัตว์ที่อายุค่อนข้างน้อยและอยู่ในวัยเจริญพันธุ์ และควรเป็นสัตว์สายพันธุ์ท้องถิ่นเนื่องจากสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพความเป็นอยู่ รวมถึงสภาพแวดล้อมและโรคของสัตว์ในพื้นที่ได้ดี นอกจากนี้ ชุมชนเป้าหมายต้องมีความรู้และประสบการณ์ในการดูแลและจัดการสัตว์สายพันธุ์ท้องถิ่นอยู่ก่อนแล้ว สัตว์ดังกล่าวยังมีราคาถูกกว่าและสามารถหาซื้อได้ง่ายกว่าสัตว์ที่มีการปรับปรุงสายพันธุ์หรือสัตว์ที่นำมาจากต่างถิ่น ในกรณีของการจัดหาฝูงสัตว์ทดแทน ควรกำหนดความช่วยเหลือโดยคำนึงถึงขนาดครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการดูแลรักษา และความต้องการปศุสัตว์ของกลุ่มเป้าหมายที่จะได้รับความช่วยเหลือ (ตัวอย่างเช่น ปศุสัตว์ที่ให้ผลผลิต เช่น แพะหรือวัวนม สัตว์ที่ใช้ลากจูงหรือบรรทุกของ เช่น ลาหรืออูฐ เป็นต้น) และใช้การวิเคราะห์หาจำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ รวมถึงองค์ประกอบต่างๆ (ดังที่กำหนดไว้ในมาตรฐานข้อ 1, บันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6 ข้างต้น) จำนวนสัตว์ขั้นต่ำนี้จะขึ้นอยู่กับบทบาทของปศุสัตว์ที่มีต่อการดำรงชีพของผู้คนและการคาดการณ์ว่าปศุสัตว์จะสามารถสร้างรายได้สนับสนุนเศรษฐกิจของครัวเรือนได้เท่าใด ผู้ได้รับความช่วยเหลือควรได้รับอนุญาตให้คัดเลือกสัตว์แต่ละตัวด้วยตนเองให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้โดยใช้กระบวนการที่โปร่งใสและตรวจสอบได้ แม้ว่าการจัดหาปศุสัตว์ให้ได้จำนวนขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพอาจจะมีค่าใช้จ่ายสูงมาก (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในชุมชนที่ต้องพึ่งพาปศุสัตว์เป็นหลัก) แต่หากทำการแจกจ่ายปศุสัตว์ไม่ถึงจำนวนขั้นต่ำที่กำหนด ก็จะทำให้ครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือจำเป็นต้องได้รับความช่วยเหลือเพิ่มเติมเพื่อความมั่นคงด้านอาหารจนกว่าฝูงสัตว์จะมีจำนวนเพียงพอต่อการดำรงชีพ ซึ่งอาจใช้เวลาหลายปี

4. **ช่วงเวลาที่เหมาะสมในการแจกจ่ายปศุสัตว์:** ควรใช้ความรู้หรือภูมิปัญญาท้องถิ่นในการวางแผนการจัดหาปศุสัตว์เพื่อให้ตรงกับช่วงที่มีอาหารสำหรับสัตว์ (เช่น ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ หญ้าแห้งหรือฟาง เศษพืชผลต่างๆ หลังการเก็บเกี่ยว) และน้ำอุดมสมบูรณ์มากที่สุด เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการผลิตและการเจริญเติบโตของปศุสัตว์ให้มากที่สุด พร้อมกันนั้นก็ช่วยลดผลกระทบด้านลบที่จะเกิดกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ ยังควรพิจารณาถึงสภาพภูมิอากาศ ฤดูการผสมพันธุ์ของปศุสัตว์ และช่วงเวลาที่มักเกิดโรคระบาดในแต่ละปีควบคู่กันไป

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 3: ระบบสินเชื่อ การจัดซื้อ การขนส่งและจัดส่ง

ระบบสินเชื่อ การจัดซื้อ การขนส่ง และการจัดส่งมีประสิทธิภาพ คุ้มทุน และส่งเสริมให้สามารถจัดหาปศุสัตว์ได้อย่างมีคุณภาพ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- หากเป็นไปได้ ควรมีการจัดซื้อปศุสัตว์ในท้องถิ่นเป็นหลัก (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- การจัดซื้อเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ตกลงร่วมกันและเป็นไปตามขั้นตอนการจัดซื้อตามกฎหมาย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- มีการตรวจสุขภาพสัตว์ในขณะที่ทำการซื้อขายปศุสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- มีการจัดหาปศุสัตว์ภายใต้ระบบสินเชื่อในกรณีที่พิจารณาแล้วว่าเป็นการมอบหมายความรับผิดชอบให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือ และในขณะเดียวกันก็ต้องแน่ใจว่าวิธีการดังกล่าวไม่ไปทำให้ผลผลิตของปศุสัตว์ที่จัดหาให้ลดลง หรือทำให้ครัวเรือนดังกล่าวไม่สามารถจัดหาปัจจัยพื้นฐานได้เพียงพอต่อการดำรงชีพ ส่วนในกรณีอื่นๆ จะมีการจัดหาปศุสัตว์ให้เป็นของกำนัล (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการวางแผนล่วงหน้าเกี่ยวกับการขนส่งปศุสัตว์ เพื่อลดความเสี่ยงของการสูญเสียปศุสัตว์ในระหว่างขนส่ง และต้องมั่นใจได้ว่าปศุสัตว์มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในระหว่างการขนส่ง (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การจัดซื้อปศุสัตว์ในท้องถิ่น:** การจัดซื้อปศุสัตว์ในท้องถิ่นเป็นการสนับสนุนตลาดค้าปศุสัตว์ในท้องถิ่นและหลีกเลี่ยงปัญหาการขนส่ง ปัญหาเกี่ยวกับ

สุขภาพสัตว์ ปัญหาสิ่งแวดล้อม และปัญหาด้านการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนย้ายสัตว์จากพื้นที่ห่างไกล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ไม่ควรจัดซื้อปศุสัตว์ข้ามแดน การจัดซื้อปศุสัตว์จริงควรเปิดโอกาสให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือหรือตัวแทนของพวกเขาได้เข้ามามีส่วนร่วม เนื่องจากคนในท้องถิ่นจะทราบว่าสัตว์ชนิดใดมีความเหมาะสมที่สุดสำหรับพวกเขาในสถานการณ์ดังกล่าว ทั้งนี้ ในชุมชนแต่ละแห่ง ผู้ได้รับความช่วยเหลือควรแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์ ผู้ค้าปศุสัตว์ หรือผู้อาวุโสในท้องถิ่นของตนให้ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการคัดเลือกปศุสัตว์ งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์ (Livestock Fairs) ก็เป็นอีกช่องทางหนึ่งที่เปิดโอกาสให้กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถคัดเลือกปศุสัตว์ด้วยตนเอง (ดูภาคผนวก 9.5) อย่างไรก็ตาม หลังจากภาวะภัยพิบัติผ่านพ้นไปได้ไม่นาน อาจจะเป็นไปได้ยากที่จะจัดหาปศุสัตว์ตัวเมียที่อายุน้อยเป็นจำนวนมากพอจากแหล่งปศุสัตว์ในท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะสำหรับโครงการขนาดใหญ่ที่ต้องใช้สัตว์จำนวนมาก

2. **ขั้นตอนการจัดซื้อ:** จำเป็นต้องศึกษากฎระเบียบเกี่ยวกับการจัดซื้อปศุสัตว์ (ภาษี ด่านกักกันสัตว์ ประเด็นเรื่องการเคลื่อนย้ายสัตว์ข้ามพรมแดน เป็นต้น) ข้อกำหนดเรื่องการกักกันสัตว์อาจส่งผลกระทบที่สำคัญต่อการดำเนินการจัดหาปศุสัตว์ เนื่องจากขั้นตอนการกักกันสัตว์ต้องใช้เวลา ทรัพยากร ระบบลอจิสติกส์ และการดูแลจัดการสัตว์เพิ่มขึ้นเป็นอย่างมากก่อนที่จะสามารถแจกจ่ายสัตว์ให้ถึงมือผู้ได้รับความช่วยเหลือ นอกจากนี้ ควรมีการกำหนดแหล่งที่มา ชนิด เพศ และอายุของสัตว์ก่อนตกลงทำสัญญากับผู้ขายปศุสัตว์ เพื่อให้มั่นใจได้ว่าทุกอย่างเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่ได้ตกลงกันไว้ และต้องให้ผู้เชี่ยวชาญด้านปศุสัตว์และตัวแทนชุมชนร่วมกันตรวจสอบคุณภาพของปศุสัตว์ก่อนนำไปแจกจ่าย ในสถานการณ์ความขัดแย้ง หรือในพื้นที่ที่ไม่ปลอดภัยซึ่งมีการปล้นชิงฝูงสัตว์อยู่บ่อยๆ องค์กรที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบแหล่งที่มาของปศุสัตว์เพื่อหลีกเลี่ยงการซื้อปศุสัตว์ที่ถูกปล้นชิงมา
3. **การตรวจสุขภาพสัตว์:** ในวันที่ซื้อขายปศุสัตว์ต้องให้สัตวแพทย์หรือผู้ช่วยสัตวแพทย์ทำการตรวจสุขภาพสัตว์เพื่อดูว่าสัตว์มีอาการเจ็บป่วยหรือมีปัญหาด้านสุขภาพหรือไม่ ผู้ตรวจสุขภาพสัตว์อาจจะเป็นสัตวแพทย์เอกชนในพื้นที่ (ซึ่งได้รับการว่าจ้างโดยทางโครงการ) หรืออาจจะเป็นเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานราชการก็ได้
4. **ระบบสินเชื่อต้องไม่ส่งผลเสียต่อผลผลิต:** ในขั้นตอนการออกแบบโครงการ ผู้ที่รับผิดชอบควรปรึกษาหารืออย่างใกล้ชิดกับกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือเพื่อตัดสินใจว่าจะดำเนินโครงการในรูปแบบโครงการสินเชื่อหรือการแจกจ่ายปศุสัตว์เป็นของกำนัล

และหากเป็นโครงการสินเชื่อ จะกำหนดให้มีการชำระคืนในรูปแบบใด การตัดสินใจดังกล่าวต้องอยู่บนหลักของการทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้และการให้คำมั่นจากทุกครัวเรือนที่เข้าร่วมโครงการ ในกรณีการแจกจ่ายปศุสัตว์ภายใต้ระบบสินเชื่อ การชำระคืนสินเชื่ออาจจะอยู่ในรูปของการให้ลูกสัตว์ที่คลอดออกมาหรือชำระคืนเป็นเงินสดก็ได้ ในการชำระคืนเป็นเงินสด ชุมชนต้องปรับตัวเข้ากับระบบเศรษฐกิจที่ใช้กลไกตลาดให้ได้ในระดับหนึ่งก่อน และในหลายกรณีพบว่าการชำระคืนด้วยปศุสัตว์จะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุด ถ้าเป็นไปได้ก็ให้ดำเนินการตามระบบการให้ยืมและการชำระคืนของท้องถิ่นดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ผู้ที่รับผิดชอบต้องใช้ความระมัดระวังในการดำเนินโครงการในลักษณะนี้เพื่อให้แน่ใจว่าข้อกำหนดในการชำระคืน (เช่น ประเภทและเงื่อนไขเกี่ยวกับสัตว์ กำหนดเวลาในการชำระคืน เป็นต้น) ต้องไม่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อคุณภาพของความช่วยเหลือโดยการจัดหาปศุสัตว์ในช่วงแรก การคัดเลือกกลุ่มผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือเป็นกลุ่มถัดไป (กลุ่มผู้รับความช่วยเหลือทุติยภูมิ) ควรดำเนินการไปพร้อมกับการคัดเลือกกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือปฐมภูมิกลุ่มแรก (กลุ่มผู้รับความช่วยเหลือปฐมภูมิ) และผู้ที่รับผิดชอบต้องตรวจสอบติดตามการชำระคืนอย่างใกล้ชิด

5. **การวางแผนการขนส่งปศุสัตว์:** ต้องมีการวางแผนเล่วงหน้าให้ครอบคลุมเรื่องต่างๆ เช่น กำหนดการเดินทาง ระยะเวลาการเดินทาง สภาพอากาศที่คาดไว้ ระยะทาง ช่วงเวลาทำการของด่านศุลกากร จุดแวะพักระหว่างเดินทาง และจุดหยุดให้น้ำและอาหารสัตว์ รวมทั้งจัดเตรียมอุปกรณ์และของใช้ที่จำเป็นสำหรับการให้อาหารและน้ำแก่ปศุสัตว์และสำหรับรีดนมปศุสัตว์ตามความจำเป็น ผู้ที่รับผิดชอบในการขนส่งปศุสัตว์จะต้องแน่ใจว่าสภาพแวดล้อมต่างๆ และระยะเวลาในการเดินทางมีความเหมาะสมที่จะให้ปศุสัตว์มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีในระหว่างการเดินทาง โดยหลีกเลี่ยงการบรรทุกปศุสัตว์ในสภาพแออัดซึ่งจะเกิดอันตรายจากการขาดอากาศหายใจ ปศุสัตว์แต่ละตัวต้องการพื้นที่ที่กว้างพอสำหรับการยืนและนอนในท่าตามธรรมชาติ ในขณะเดียวกันผู้ที่รับผิดชอบการขนส่งเคลื่อนย้ายก็ต้องเว้นระยะปศุสัตว์ให้ใกล้กันมากพอที่จะไม่ให้ปศุสัตว์ล้มลงในระหว่างการเดินทาง รถบรรทุกที่นำมาขนปศุสัตว์ต้องได้รับการพ่นยาฆ่าเชื้อโรคทั้งก่อนและหลังบรรทุกปศุสัตว์และต้องมีการระบายอากาศอย่างเพียงพอ นอกจากนี้ ต้องดำเนินการจัดเตรียมจุดตรวจรับปศุสัตว์ให้พร้อมโดยจัดหาน้ำ อาหารสัตว์ ทำการล้อมรั้ว และสร้างที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์ไว้ให้เพียงพอตามความจำเป็น

มาตรฐานในการจัดหาปศุสัตว์ข้อ 4: ความช่วยเหลือเพิ่มเติม
มีการให้ความช่วยเหลือเพิ่มเติม (การดูแลด้านสัตวแพทย์ การฝึกอบรม อาหาร) ให้แก่กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือเพื่อให้มั่นใจได้ว่าการดำเนินการนี้จะส่งผลในทางที่ดีและยั่งยืนต่อวิถีการดำรงชีพ

ดัชนีชี้วัดหลัก

- ให้บริการดูแลด้านสัตวแพทย์เชิงป้องกันแก่ปศุสัตว์ก่อนนำสัตว์ไปแจกจ่าย (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 1)
- มีการวางระบบบริการดูแลด้านสัตวแพทย์อย่างต่อเนื่องสำหรับสมาชิกในชุมชนทุกคน (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 2)
- การสนับสนุนด้วยการจัดฝึกอบรมและสร้างเสริมขีดความสามารถให้แก่กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือ โดยอาศัยข้อมูลเชิงวิเคราะห์ด้านความรู้และทักษะในการเลี้ยงสัตว์ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 3)
- การฝึกอบรมและสร้างเสริมขีดความสามารถนั้นประกอบด้วยการเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือเหตุการณ์ไม่คาดฝันและเหตุการณ์ภัยพิบัติในอนาคต (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 4)
- มีการระบุถึงความต้องการเรื่องความมั่นคงด้านอาหารและดำเนินการตอบสนองโดยเป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการ และการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร (Sphere Handbook) เพื่อป้องกันการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกแต่เนิ่นๆ (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 5)
- มีการระบุถึงความต้องการด้านที่อยู่อาศัยและความต้องการอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหาร และดำเนินการตอบสนองโดยให้เป็นไปตามมาตรฐานขั้นต่ำด้านการจัดหาที่อยู่อาศัย การตั้งถิ่นฐาน และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่ไม่ใช่อาหาร (Sphere Handbook) (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 6)
- ควรยุติการให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงทางอาหารในกรณีที่มีจำนวนฝูงปศุสัตว์มากพอต่อการดำรงชีพและ/หรือมีกิจกรรมทางเศรษฐกิจอื่นๆ ที่จะช่วยให้ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบไม่จำเป็นต้องพึ่งพาความช่วยเหลือดังกล่าวอีกต่อไป (ดูบันทึกแนวทางปฏิบัติข้อ 7)

บันทึกแนวทางปฏิบัติ

1. **การดูแลด้านสัตวแพทย์เชิงป้องกัน:** ก่อนนำสัตว์ไปแจกจ่าย สัตว์ทุกตัวควรได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคและถ่ายพยาธิ และ/หรือได้รับบริการดูแลสุขภาพสัตว์เชิงป้องกันอื่นๆ ตามความเหมาะสมต่อสถานการณ์โรคระบาดในสัตว์ในพื้นที่ ส่วนใหญ่แล้วหน่วยงานที่รับผิดชอบจะให้บริการเหล่านี้พร้อมกันในครั้งเดียวโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม ผู้ที่เกี่ยวข้องควรคำนึงถึงความคุ้มทุนดังรายละเอียดในบทที่ 5
2. **การดูแลด้านสัตวแพทย์ในระยะยาว:** ชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือควรเข้าถึงบริการดูแลสุขภาพสัตว์ทั้งในแง่การป้องกันและรักษาโรคได้ตลอดเวลาตามมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติที่ระบุในบทที่ 5
3. **การฝึกอบรมและสร้างเสริมขีดความสามารถ:** ในกรณีของการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทน หน่วยงานที่เกี่ยวข้องอาจไม่จำเป็นต้องจัดการฝึกอบรมเรื่องการเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากชุมชนที่ได้รับความช่วยเหลือ (ซึ่งปกติแล้วจะเป็นผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งและผู้เลี้ยงปศุสัตว์และทำการเกษตรควบคู่กัน) อาจจะมีความรู้และประสบการณ์ในการจัดการปศุสัตว์มาเป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ในบางครั้งอาจมีการดำเนินโครงการให้ความช่วยเหลือโดยการแจกจ่ายปศุสัตว์เพื่อเสริมช่องทางการทำมาหากินในชุมชนหรือกลุ่มครอบครัวที่ที่มีความเสี่ยงซึ่งมีความรู้เรื่องการเลี้ยงปศุสัตว์อย่างจำกัด หรือในกรณีที่เกิดภัยพิบัติเป็นเวลานานและทำให้ความรู้ในการเลี้ยงปศุสัตว์ต้องสูญหายไป ในกรณีเช่นนี้ นอกเหนือจากการจัดหาปศุสัตว์แล้ว หน่วยงานที่รับผิดชอบควรจัดให้มีการฝึกอบรมเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดูแลจัดการสัตว์เพื่อให้มั่นใจได้ว่าปศุสัตว์จะมีชีวิตรอด, ได้รับการดูแลเป็นอย่างดี และสามารถช่วยเสริมช่องทางการดำรงชีพหลังเกิดภาวะภัยพิบัติ
4. **การเตรียมความพร้อมเพื่อรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต:** โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีของการแจกจ่ายปศุสัตว์เสริมในชุมชนที่มีประสบการณ์ในการจัดการปศุสัตว์ไม่มากนัก สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการคือการพัฒนาทักษะเตรียมความพร้อมให้แก่ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือเพื่อลดความเสี่ยงที่จะสูญเสียปศุสัตว์หากเกิดภัยพิบัติขึ้นในอนาคต กิจกรรมเตรียมความพร้อมดังกล่าวได้แก่ การจัดเก็บอาหารสัตว์ การป้องกันทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ การหาตลาดค้าปศุสัตว์ที่ให้ผลกำไรสูงสุด การลดจำนวนปศุสัตว์ตั้งแต่เนิ่นๆ การสร้างที่อยู่

อาศัยสำหรับสัตว์ การดูแลสุขภาพสัตว์ และการดูแลบำรุงรักษาแหล่งน้ำ (ทั้งหมดนี้ได้อธิบายไว้ในบทต่างๆ ของคู่มือเล่มนี้)

5. **การให้ความช่วยเหลือเพื่อความมั่นคงด้านอาหาร :** การจำหน่ายและบริโภคสัตว์ในช่วงเริ่มต้นเกิดภาวะภัยพิบัติเป็นเหตุการณ์ที่มักพบได้บ่อยและเกิดขึ้นในทันทีหลังจากครัวเรือนที่ได้รับแจกจ่ายปศุสัตว์ ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความต้องการเร่งด่วนในเรื่องความมั่นคงด้านอาหารของครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ และ/หรือการขาดแคลนแรงงาน และความจำเป็นที่ต้องมีการโยกย้ายทรัพยากรมาจากวิถีการดำรงชีพอื่นๆ เพื่อมาใช้ในการจัดการปศุสัตว์ ผู้ที่รับผิดชอบควรประเมินความต้องการความช่วยเหลือเพิ่มเติมโดยพิจารณาที่ความต้องการเรื่องความมั่นคงด้านอาหารของครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือ และดำเนินการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวจนกว่าปศุสัตว์จะให้ผลผลิตได้เต็มเม็ดเต็มหน่วย โปรดอ่านรายละเอียดได้จากคู่มือสเฟียร์ (Sphere Handbook) ซึ่งได้กำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในเรื่องความมั่นคงด้านอาหาร โภชนาการ และการให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร
6. **การให้ความช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัยและสิ่งของเครื่องใช้ที่จำเป็น:** ครอบครัวที่ได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์อาจมีความต้องการด้านที่อยู่อาศัย อุปกรณ์เครื่องใช้ในครัวเรือน ที่นอนหมอนมุ้ง ถังบรรจุน้ำ และสิ่งของจำเป็นอื่นๆ หากหน่วยงานที่รับผิดชอบไม่ได้แจกจ่ายสิ่งเหล่านี้ ครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบอาจจำเป็นต้องขายปศุสัตว์ที่ได้มาเพื่อนำเงินมาซื้อหาสิ่งของเหล่านี้ ในบางสถานการณ์หน่วยงานที่รับผิดชอบอาจจำเป็นต้องจัดหาอุปกรณ์ที่ใช้กับปศุสัตว์ เช่น เกวียน อุปกรณ์เทียมสัตว์ คันไถ และอื่นๆ ให้แก่ครัวเรือนที่ได้รับความช่วยเหลือ
7. **การยุติการให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงด้านอาหาร :** ระบบกำกับดูแลที่เน้นการมีส่วนร่วมซึ่งได้รับการออกแบบมาอย่างดี อาจจะมีมาตรการวัดการเพิ่มจำนวนของปศุสัตว์และดัชนีอื่นๆ เกี่ยวกับวิถีการดำรงชีพ เพื่อให้มั่นใจว่าหน่วยงานที่รับผิดชอบจะไม่ยุติการให้ความช่วยเหลือด้านความมั่นคงด้านอาหารก่อนที่ปศุสัตว์และ/หรือกิจกรรมการดำรงชีพอื่นๆ จะสามารถช่วยให้ครอบครัวผู้ได้รับความช่วยเหลือสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ดังนั้น จึงช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการเร่งจำหน่ายปศุสัตว์ออกเร็วเกินไปและเป็นการให้ความช่วยเหลือที่ไม่ยั่งยืน

ภาคผนวก 9.1 รายการตรวจสอบในการประเมินวิธีการจัดหาปศุสัตว์

วิธีการจัดหาปศุสัตว์และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

- ปศุสัตว์มีบทบาทต่อการดำรงชีพอย่างไรบ้างในช่วงก่อนเกิดภาวะภัยพิบัติ
  - ทรัพย์สินหลักในการดำรงชีพ
  - เป็นแหล่งอาหารเสริม
  - สร้างรายได้
  - เป็นพาหนะสำหรับโดยสาร/ขนส่งหรือให้กำลังลากจูง
- มีการเลี้ยงปศุสัตว์ชนิดและสายพันธุ์ใด และเพื่อวัตถุประสงค์ใด
- ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ได้สูญเสียปศุสัตว์ชนิดและสายพันธุ์ใดซึ่งต้องการให้มีการจัดหาทดแทน
- หากปศุสัตว์ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของวิถีการดำรงชีพ
  - มีความเป็นไปได้หรือไม่ที่จะทดลองนำปศุสัตว์มาแจกจ่ายเพื่อตอบสนองความต้องการเรื่องอาหารหรือสร้างรายได้เสริม
  - ปศุสัตว์ชนิดและสายพันธุ์ใดน่าจะมีคุณสมบัติเหมาะสมที่จะนำมาแจกจ่ายมากที่สุด
- ได้มีการพิจารณาทางเลือกอื่นในการจัดหาปศุสัตว์ที่คุ้มทุนกว่าบ้างหรือไม่
- มีกลไกสำหรับการแจกจ่ายปศุสัตว์ทดแทนของท้องถิ่นประเภทใดบ้าง
- เมื่อพิจารณาความเป็นอยู่ของผู้คนและสภาพแวดล้อมในพื้นที่แล้ว จะต้องจัดหาสัตว์ให้ได้จำนวนอย่างน้อยกี่ตัวต่อครัวเรือนเพื่อให้ครัวเรือนที่ได้รับแจกจ่ายปศุสัตว์สามารถดำรงชีพได้ด้วยตนเอง
- ผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นต่อชุมชนเนื่องจากการแจกจ่ายปศุสัตว์จำนวนขั้นต่ำดังกล่าวมีอะไรบ้าง
  - มีทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์หรืออาหารสัตว์เพียงพอหรือไม่
  - มีน้ำเพียงพอหรือไม่
  - มีที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์เพียงพอหรือไม่ หรือสามารถสร้างขึ้นได้หรือไม่
  - ปศุสัตว์จะมีความปลอดภัยหรือไม่ หรือการจัดหาปศุสัตว์จะยิ่งเพิ่มความเสี่ยงให้แก่เจ้าของปศุสัตว์และ/หรือตัวสัตว์เองหรือไม่

ผู้ได้รับความช่วยเหลือ

- กลุ่มผู้อยู่ในข่ายได้รับความช่วยเหลือมีทรัพย์สินส่วนทุนในเชิงสังคม เชิงกายภาพ และทรัพย์สินที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติใดบ้างที่จะช่วยให้พวกเขาสามารถดูแลจัดการปศุสัตว์ให้ประสบผลสำเร็จในอนาคต
- หากจำเป็น ทางโครงการ สามารถจัดฝึกอบรมเรื่องการบริหารจัดการปศุสัตว์ให้แก่ผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือได้หรือไม่
- ชายและหญิงมีบทบาทในการดูแลและจัดการปศุสัตว์อย่างไรบ้าง และการจัดหาปศุสัตว์อาจจะส่งผลกระทบต่อแรงงานอย่างไรบ้าง
- ประชากรกลุ่มเสี่ยงมีความต้องการใดเป็นการเฉพาะในเรื่องการดูแลจัดการปศุสัตว์และการเข้าถึงผลิตภัณฑ์ที่ได้จากปศุสัตว์อย่างไรบ้าง
- มีทรัพยากรเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือด้านการดูแลจัดการปศุสัตว์แก่กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นหรือไม่ (ตัวอย่างเช่น การดูแลด้านสัตวแพทย์ อาหารสัตว์ ที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์)
- มีทรัพยากรเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดูแลจัดการปศุสัตว์แก่กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือตามความจำเป็นหรือไม่ (ตัวอย่างเช่น อาหารหรือสิ่งของอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการดำรงชีพในขณะที่กำลังรอฝูงสัตว์เพิ่มจำนวนให้มากพอจนสามารถเลี้ยงตนเองได้)

การจัดซื้อปศุสัตว์

- ระบุผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นจากการจัดซื้อปศุสัตว์จำนวนมากในคราวเดียวจากตลาดค้าปศุสัตว์ในท้องถิ่น
- มีแหล่งปศุสัตว์ที่มีสัตว์จำนวนเพียงพอสำหรับการจัดซื้อคราวละมากๆ ซึ่งตั้งอยู่ในรัศมีที่สามารถขนส่งไปยังชุมชนที่รับความช่วยเหลือได้อย่างสะดวกหรือไม่
- มียานพาหนะสำหรับใช้ขนส่งปศุสัตว์หรือไม่ และสามารถทำการขนส่งปศุสัตว์ได้อย่างปลอดภัยโดยที่ไม่เสี่ยงต่อการทำให้ปศุสัตว์บาดเจ็บล้มตายได้หรือไม่
- ระบุความเสี่ยงของการเกิดโรคระบาดในสัตว์อันเนื่องมาจากการจัดซื้อปศุสัตว์มาจากต่างถิ่น

ภาคผนวก 9.2 รายการตรวจสอบการตรวจติดตามและประเมินผลการจัดหาปศุสัตว์

การจัดหาปศุสัตว์

- ผู้ได้รับความช่วยเหลือมีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์สำหรับกลุ่มเป้าหมาย
- จำนวนผู้ได้รับความช่วยเหลือในทางทฤษฎีกับจำนวนที่แท้จริง
- จำนวนของสัตว์ที่จัดหาให้
- คุณภาพของสัตว์ที่จัดหาให้
- ความเท่าเทียมเรื่องคุณภาพของสัตว์ที่จัดหาให้สำหรับกลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือกลุ่มต่างๆ
- ช่วงเวลาในการจัดหา
- การเข้าถึงจุดแจกจ่ายปศุสัตว์
- การกรอกเอกสารรับการแจกจ่ายปศุสัตว์
- สภาพของการขนส่ง
- การตรวจสุขภาพสัตว์และความเห็นของสัตวแพทย์ต่อสัตว์ดังกล่าว

การตรวจติดตามการเพิ่มจำนวนและประสิทธิภาพการผลิตของสัตว์ในฝูงปศุสัตว์

- จำนวนของสัตว์ทั้งหมด
- จำนวนของสัตว์ตัวเมีย/ตัวผู้ที่โตเต็มวัย
- จำนวนของสัตว์ตัวเมีย/ตัวผู้ที่ยังไม่โตเต็มวัย
- จำนวนของลูกสัตว์ตัวเมีย/ตัวผู้
- อัตราการเกิด
- อัตราการตาย (อัตราการตายโดยรวม อัตราการตายของสัตว์แรกคลอด)
- อัตราการเจ็บป่วย
- ผลผลิตเฉลี่ยและผลผลิตตามฤดูกาล และมูลค่าจำแนกตามชนิดของผลิตผลพลอยได้ (นม ไข่ หนังสัตว์ เขาสัตว์ เนื้อสัตว์ ฯลฯ)

การเฝ้าติดตามด้านการดำรงชีพและการวิเคราะห์ผลกระทบ

- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนแหล่งทรัพยากรและการเข้าถึงแหล่งทรัพยากร
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องกิจกรรมหรือช่องทางการดำรงชีพ

- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องรายได้และเงินทุน
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องระดับหนี้สินและความสามารถในการให้หรือให้ยืมสัตว์
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องศักยภาพของการลงทุนและตลาด
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องราคาตลาด
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องสถานะของอาหาร (คุณภาพ ปริมาณ)
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องสถานะสุขภาพของมนุษย์
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนของเด็กในโรงเรียน
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องสถานะทางสังคมภายในชุมชน (เช่น ความสามารถในการเข้าร่วมงานประเพณีต่างๆ)
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องแนวทางปฏิบัติในการเลี้ยงสัตว์
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องสถานะสุขภาพของสัตว์
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องจำนวนและความพร้อมของแรงงานคนในพื้นที่
- ความเปลี่ยนแปลงในเรื่องสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของครัวเรือน
- การพลัดถิ่นของประชากร การเดินทางกลับถิ่นฐานของผู้พลัดถิ่น/ผู้อพยพหนีภัยสงคราม
- ระดับของการฟื้นฟูที่อยู่อาศัย และวิถีการดำรงชีพ

ภาคผนวก 9.3 การจัดหาและแจกจ่ายปศุสัตว์ให้แก่ผู้ที่พำนักอยู่ในค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น/ค่ายผู้อพยพหนีภัยสงคราม

การจัดหาปศุสัตว์ในค่ายพักพิงชั่วคราวสำหรับบุคคลพลัดถิ่น/ค่ายผู้อพยพหนีภัยสงครามนั้นมีความท้าทายมากเป็นพิเศษในแง่ของการจัดการระบบสุขาภิบาลและความปลอดภัย เนื่องจากคนและสัตว์อาศัยอยู่ใกล้กัน ในค่ายพักพิงที่ประสบปัญหาความแออัดอย่างหนัก ปัญหาในการบริหารจัดการ สภาพที่เสี่ยงต่อการเกิดโรคระบาด ความขัดแย้ง หรือการขาดแคลนทรัพยากรในการดำรงชีพที่สำคัญอย่างเช่นน้ำ การจัดหาปศุสัตว์อาจไปทำให้สถานการณ์เลวร้ายลงไปอีกและอาจทำให้ผู้ที่พักอาศัยอยู่ในค่ายดังกล่าวมีความเสี่ยงเพิ่มขึ้นไปอีก

สำหรับค่ายที่ไม่มีสภาพปัญหาดังกล่าวและสามารถดำเนินการจัดหาปศุสัตว์ได้ ควรดำเนินมาตรการส่งเสริมสุขภาพและสุขอนามัยที่ดีเพื่อป้องกันการระบาดของโรคติดต่อจากสัตว์สู่คนและโรคระบาดในสัตว์ โดยอาจดำเนินมาตรการต่างๆ เช่น การไม่ให้ปศุสัตว์ออกมาเดินเพ่นพ่านภายในค่าย จัดหาสถานที่ผสมพันธุ์สัตว์ให้ห่างจากที่พักอาศัยของคนให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ถ้าเป็นไปได้ให้อยู่ในบริเวณรอบนอกของค่าย นอกจากนี้ต้องมีการพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบว่าควรจัดหาสัตว์ชนิดใด เนื่องจากสัตว์บางชนิดอาจทำให้เกิดสิ่งปฏิกูลมากกว่าชนิดอื่นๆ ควรส่งเสริมให้เจ้าของปศุสัตว์เร่งขายลูกสัตว์ที่คลอดใหม่ออกไปให้เร็วที่สุด และให้เลี้ยงแต่เฉพาะสัตว์ที่อยู่ในวัยเจริญพันธุ์เพื่อรักษาปศุสัตว์เอาไว้ โดยที่ไม่ให้มีการแพร่พันธุ์มากจนเกินไป

ทั้งตัวแทนของผู้ที่พำนักอยู่ในค่ายและประชาชนเจ้าของพื้นที่ควรร่วมกันวางระบบจัดการและควบคุมการเข้าถึงแหล่งน้ำและแหล่งอาหาร ทั้งนี้ เพื่อป้องกันความขัดแย้งและการขาดแคลนแหล่งน้ำและอาหารสำหรับสัตว์ ดังนั้น ในการจัดหาปศุสัตว์ให้ค่ายพักพิง ปศุสัตว์ขนาดเล็กซึ่งต้องการเนื้อที่และแหล่งอาหารน้อยกว่า จึงน่าจะเหมาะสมกว่าปศุสัตว์ขนาดใหญ่ นอกจากนี้ ปริมาณน้ำที่มีอยู่ในพื้นที่นั้นยังเป็นข้อจำกัดที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ที่ประสบปัญหาขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภคสำหรับคน ในกรณีเช่นนี้ ไม่ควรมีการจัดหาปศุสัตว์ให้แก่ค่ายพักพิง เนื่องจากการนำน้ำมาให้สัตว์ดื่มกินจะเป็นการแย่งใช้น้ำจากแหล่งน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคของผู้ที่พักอาศัยในค่ายหรือประชาชนเจ้าของพื้นที่

ผู้ที่รับผิดชอบควรคำนึงถึงความต้องการของปศุสัตว์ในเรื่องคอกหรือที่อยู่อาศัยและความปลอดภัยของสัตว์ (ดูรายละเอียดเพิ่มเติมในบทที่ 8) เพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการลักขโมยสัตว์ และเพื่อให้ปศุสัตว์มีที่หลบแดดหลบฝนหรือภาวะอากาศที่เลวร้ายได้ตามความเหมาะสม

ประการสุดท้าย ในการเลือกชนิดและสายพันธุ์ปศุสัตว์ ผู้รับผิดชอบควรคำนึงถึงสภาพการดำรงชีพในภาวะภัยพิบัติของกลุ่มประชากรที่ได้รับความช่วยเหลือ ดังนั้น การจัดหาปศุสัตว์ที่มีวงจรการผสมพันธุ์หรือเจริญพันธุ์ในช่วงระยะเวลาสั้นๆ และสามารถขายได้ง่ายจึงน่าจะเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด

ภาคผนวก 9.4 การอภิปรายเรื่องจำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ

ในโครงการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนที่ดำเนินการในพื้นที่ที่มีการเลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง มักมีการนำแนวคิดเรื่อง "จำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ" มาใช้ในการระบุจำนวนสัตว์ขั้นต่ำและชนิดของสัตว์ที่ต้องใช้ เพื่อให้ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งสามารถดำรงชีพต่อไปได้โดยการเลี้ยงปศุสัตว์ ถึงแม้ว่าปัจจุบันนี้จะมีมาตรฐานและแนวทางปฏิบัติต่างๆ เช่น LEGS ที่สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับชนิดและจำนวนของปศุสัตว์ที่จะนำมาแจกจ่ายได้ในทันที แต่ในทางปฏิบัติแล้ว ชนิดและจำนวนของปศุสัตว์ที่ต้องการจะแตกต่างกันเป็นอย่างมากระหว่างกลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งกลุ่มต่างๆ และไม่มีการกำหนดจำนวนปศุสัตว์ที่จะนำมาแจกจ่ายที่เป็นมาตรฐานตายตัวแต่อย่างใด ในทำนองเดียวกัน ก็เป็นเรื่องยากที่จะกำหนดตัวเลขที่เป็นมาตรฐานสากลสำหรับการจัดหาปศุสัตว์ให้แก่ชุมชนที่ทำการเกษตรแบบผสมผสานทั้งปลูกพืชและเลี้ยงสัตว์

ประสบการณ์จากการปฏิบัติงานภาคสนามได้ชี้ให้เห็นว่า วิธีที่ดีที่สุดในการกำหนดชนิดและจำนวนปศุสัตว์ที่ต้องจัดหาก็คือ การใช้วิธีวิเคราะห์โดยการมีส่วนร่วมจากหลายฝ่ายและการปรึกษาหารือกับชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยในขั้นตอนดังกล่าวนี้อาจต้องมีการอธิบายประโยชน์และปัญหาของปศุสัตว์ชนิดและสายพันธุ์ต่างๆ สำหรับกลุ่มประชากรในชุมชนที่มีฐานะต่างๆ กัน พร้อมกับการวิเคราะห์ระบบการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนของท้องถิ่น

สิ่งที่ต้องคำนึงถึงอีกประการหนึ่งคือ ถึงแม้ว่าผู้ที่รับผิดชอบจะสามารถหา "จำนวนสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ" ร่วมกับชุมชนได้โดยใช้วิธีข้างต้น แต่ในขณะเดียวกันหน่วยงานที่รับผิดชอบหลายหน่วยงานก็กำลังประสบปัญหาขาดแคลนงบประมาณในการจัดหาปศุสัตว์ และยิ่งจำนวนปศุสัตว์ที่ต้องจัดหาให้ต่อครัวเรือนสูงขึ้น จำนวนครัวเรือนที่จะได้ประโยชน์จากโครงการให้ความช่วยเหลือดังกล่าวก็จะยิ่งลดลงตามไปด้วย

ตัวอย่างเช่น องค์การ Save the Children ในสหราชอาณาจักร ได้ดำเนินโครงการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนในระหว่างปี พ.ศ. 2545-2546 เพื่อให้การช่วยเหลือครอบครัวผู้พลัดถิ่นภายในประเทศจำนวน 500 ครอบครัวทางตะวันออกของเอธิโอเปีย ซึ่งเป็นมาตรการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์หลังจากเกิดภัยแล้ง โดยมีการจัดหาพ่อพันธุ์แม่พันธุ์แกะหรือแพะให้ครอบครัวผู้เลี้ยงปศุสัตว์ครอบครัวละ 30 ตัว ในการนี้ ทางองค์การ Save the Children ในสหราชอาณาจักร ได้ดำเนินโครงการร่วมกับคณะกรรมการเตรียมความพร้อมและป้องกันภัยพิบัติของรัฐบาลเอธิโอเปีย (Disaster Preparedness and Prevention Committee) และสำนักปศุสัตว์เขตพื้นที่โซมาเลีย (Somali Region Livestock Bureau) โครงการนี้ต้องใช้เงินลงทุน

ประมาณ 244, 500 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 7,579,500 บาท) หรือเท่ากับ 489 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 15,159 บาท) ต่อครัวเรือน งบประมาณก้อนนี้ไม่รวมค่าใช้จ่ายในการแจกจ่ายอาหารและสิ่งของเครื่องใช้ภายในครัวเรือนซึ่งมีองค์กรอื่นๆ เป็นผู้จัดซื้อจัดหา อาทิ องค์กรคริสเตียนเพื่อการพัฒนาและการช่วยเหลือด้านมนุษยธรรม (Christian Relief and Development Agency) และองค์การยูนิเซฟ เป็นต้น จากการประเมินผลโครงการได้ข้อสรุปว่า ถึงแม้ว่าโครงการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนให้ผู้พลัดถิ่นได้ก่อให้เกิดประโยชน์เป็นอย่างมาก แต่การให้ความช่วยเหลือดังกล่าวก็ควรจะจัดหาแกะและแพะให้ได้อย่างน้อย 50 ตัวต่อครัวเรือน เพื่อให้ครอบครัวเหล่านี้สามารถดำรงชีพได้ด้วยตนเอง หากมีการจัดหาสัตว์ให้ได้ตามจำนวนที่ระบุไว้ ก็จะต้องเพิ่มงบประมาณของโครงการขึ้นอีก 41 เปอร์เซ็นต์ โดยจะมีครัวเรือนที่ได้รับการแจกจ่ายปศุสัตว์จำนวน 500 ครอบครัว ส่วนอีกทางเลือกหนึ่งก็คือ หากใช้งบประมาณก้อนเดิมและต้องจัดหาสัตว์ให้ครัวเรือนละ 50 ตัวก็จะสามารถจัดหาปศุสัตว์ให้ได้เพียง 300 ครัวเรือน ผลจากการประเมินชี้ว่าจะต้องใช้งบที่ประมาณ 690 ดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 21,390 บาท) ต่อครัวเรือนในการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนเพื่อให้ชุมชนเป้าหมายสามารถดำรงชีพได้ด้วยตนเอง (Wekesa, 2005)

ตัวอย่างข้างต้นได้แสดงให้เห็นถึงปัญหาและความท้าทายที่องค์กรช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ต่างๆ กำลังประสบอยู่ เมื่อต้องตัดสินใจว่าจะจัดหาปศุสัตว์ทดแทนให้ครัวเรือนจำนวนกี่ครัวเรือน และต้องจัดหาปศุสัตว์จำนวนเท่าใดให้แต่ละครัวเรือน พร้อมกันนั้นก็ได้ชี้ให้เห็นความสำคัญของการกำหนดว่า “จำนวนปศุสัตว์ขั้นต่ำที่เพียงพอต่อการดำรงชีพ” ที่แท้จริงนั้นเป็นอย่างไร เมื่อคำนึงถึงบริบทของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือเฉพาะกลุ่ม

ภาคผนวก 9.5 งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์ (Livestock Fairs)

งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์เป็นวิธีการหนึ่งในการจัดหาปศุสัตว์ ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้ที่รับความช่วยเหลือสามารถเลือกสัตว์ได้หลากหลายชนิด รวมทั้งเลือกเพศและอายุสัตว์ เมื่อเปรียบเทียบกับวิธีการแจกจ่ายสัตว์แบบทั่วไป งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์เป็นการส่งเสริมให้เกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของ และสร้างอำนาจการตัดสินใจให้มากขึ้น อีกทั้งยังช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในท้องถิ่น เม็ดเงินที่ลงทุนไปกับโครงการจะช่วยหล่อเลี้ยงเศรษฐกิจของพื้นที่เป้าหมายโดยตรง และการเข้าร่วมงานอย่างแข็งขันจากผู้ค้าสัตว์เป็นอาชีพและผู้ค้าสัตว์ขาจร จะเป็นเครื่องส่งเสริมให้เกิดโครงการริเริ่มใหม่ๆ และการประกอบการในด้านนี้มากขึ้น

งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์จัดขึ้นเพื่อเป็นตลาดค้าปศุสัตว์โดยเฉพาะ โดยในงานนี้ผู้ค้าและเจ้าของปศุสัตว์ในพื้นที่จะได้รับการเชิญชวนให้นำสัตว์มาขาย กลุ่มผู้ได้รับความช่วยเหลือที่ได้รับการคัดเลือกจากโครงการ จะได้รับแจกบัตรเงินสดที่มีมูลค่าจำนวนหนึ่งเพื่อนำไปแลกสัตว์ที่ตนต้องการในงานนี้ หลังจากทำการซื้อขายแล้ว ผู้ค้าปศุสัตว์สามารถนำบัตรเงินสดมาแลกเป็นเงินสกุลท้องถิ่น นอกจากนี้ งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์ยังเป็นโอกาสอันดีที่ผู้เลี้ยงปศุสัตว์จะได้มาพบปะกันเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ต่างๆ เกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์

งานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์อาจมีความเหมาะสมต่อการให้ความช่วยเหลือด้วยการจัดหาฝูงปศุสัตว์ทดแทนหรือการจัดหาปศุสัตว์แบบอื่นๆ

บทกรณีศึกษาจะกล่าวถึงกรณีศึกษาเรื่องงานนัดพบผู้ค้าปศุสัตว์ในประเทศไนเจอร์ (ดูกรณีศึกษา 9.3)

ข้อมูลอ้างอิง

Heffernan, C. (1999) *Livestock, Destitution and Drought: The Impact of Restocking on Food Security Post-Disaster***,** ODI, London, www.odi.org.uk/networks/pdn/drought/heff ernan.html

Heffernan, C. and J. Rushton (1999) *Restocking: A Critical Evaluation* ODI, London, www.odi.org.uk/networks/pdn/drought/heffernan-rushton.html

Heffernan, C., F. Misturelli and L. Nielsen (2004) *Restocking Pastoralists: A Manual of Best Practice and Decision Support Tools*, Practical Action Publishing, Rugby.

IFAD (2007) *IFAD Supporting Pastoralism: Livestock and Infrastructure – Issues on Restocking*, IFAD, Rome, www.ifad.org/lrkm/theme/livestock.htm#issues

Kelly, K. (1993) *Taking Stock: Oxfam's Experience of Restocking in Kenya*, Oxfam, Oxford.

Oxby, C. (1994) *Restocking: A Guide - Herd Reconstitution for African Livestock Keepers as Part of a Strategy for Disaster Rehabilitation*, VETAID, Midlothian.

Save the Children UK (no date) *Implementing Restocking Programmes for Droughtaffected Pastoral Populations*, Key sheet by Acacia Consultants, Nairobi.

Scott, M. F. and B. Gormley (1980) ' The animal of friendship: An indigenous model of Sahelian pastoral development in Niger', in D. Brokensha, D. M. Warren and O. Werner (eds) *Indigenous Knowledge Systems and Development*, pp 92–110, University Press of America, Lanham, MD.

Toulmin, C. (1995) 'Tracking through drought: Options for destocking and restocking', in I. Scoones (ed) *Living with Uncertainty: New Directions in Pastoral Development in Africa*, pp 95–115, Intermediate Technology Publications, London.

Unruh, J. (1993) 'Restocking refugee pastoralists in the Horn of Africa', *Disasters*, 17 (4): 305–320.

Wekesa, M. (2005) Terminal Evaluation of the Restocking/Rehabilitation Programme for the Internally Displaced Persons in Fik Zone of the Somali Region of Ethiopia, Save the Children UK, Addis Abab

กรณีศึกษา

บทที่ 1: การรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่ส่งผลถึงปศุสัตว์โดยคำนึงถึงการดำรงชีพ

กรณีศึกษา 1.1: ผลกระทบของภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหลังจากภาวะแล้ง

เหตุการณ์แผ่นดินไหวที่รัฐคุชราต (Gujarat) ทางตะวันตกของประเทศอินเดียเมื่อปี พ.ศ. 2544 ส่งผลกระทบต่อ 21 เขตจาก 25 เขตในรัฐดังกล่าว ในสามเขตที่ได้รับผลกระทบร้ายแรงที่สุด มีปศุสัตว์ (วัว ควาย แกะ และแพะ) เกือบ 9,000 ตัว ล้มตาย ได้รับบาดเจ็บ หรือเสียชีวิตจากการถูกทอดทิ้ง ในเวลานั้น เขตกัจฉ์ (Kachchh) ซึ่งได้รับความเสียหายมากที่สุดยังอยู่ระหว่างการฟื้นตัวจากพายุไซโคลนที่ถล่มพื้นที่ชายฝั่งในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2531 ซึ่งคร่าชีวิตปศุสัตว์ไปประมาณ 50,000 ตัว แผ่นดินไหวเกิดขึ้นเมื่อเวลา 08.47 น. ซึ่งหากเกิดขึ้นในเวลาเช้ากว่านั้นหรือในตอนกลางคืน อาจก่อให้เกิดความเสียหายต่อชีวิตมนุษย์และปศุสัตว์มากกว่านี้ ปศุสัตว์ส่วนมากถูกพาออกไปกินหญ้านอกหมู่บ้านแล้วตอนที่เกิดแผ่นดินไหว อย่างไรก็ตาม ชาวนาที่นำปศุสัตว์ออกไปกินหญ้าช้าในเช้าวันนั้นหรือไม่มีแรงงานเพียงพอต้องสูญเสียสัตว์ไปมากกว่า วัวและควายบางตัวที่เสียชีวิตเพิ่งจะถูกรีดนมและกำลังยืนอยู่ข้างกำแพงบ้านหรือเพิงตอนที่กำแพงถล่มลงมา

ปศุสัตว์ได้รับความสนใจเพียงเล็กน้อยในช่วงสองสัปดาห์แรกหลังจากเกิดแผ่นดินไหว เนื่องจากประชาชนยังคงอยู่ระหว่างการฟื้นฟูสภาพจิตใจจากความตกใจในเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้น และความพยายามในการบรรเทาทุกข์มุ่งไปที่ประชากรมนุษย์เป็นหลัก ปศุสัตว์ส่วนใหญ่ถูกปล่อยให้เร่ร่อนหาอาหารและน้ำกินเองไปทั่วเมืองและหมู่บ้าน สัตว์บางตัวเสียชีวิตจากอาการบาดเจ็บเนื่องจากอาคารถล่มลงมา หรือจากบาดแผลเพราะซากปรักหักพัง สัตว์อื่นๆ ซึ่งปกติจะอยู่ในที่พักตอนกลางคืนต้องเสียชีวิตจากการถูกทอดทิ้งเนื่องจากเป็นช่วงเวลาที่มีอากาศหนาวเย็นในรอบปี กว่าชาวนาจะสามารถให้ความสนใจกับสัตว์ของตัวเองและหาอาหารให้ได้ สัตว์ส่วนใหญ่ก็อยู่ในสภาพที่ย่ำแย่แล้ว วัวและควายที่ไม่ได้ถูกรีดนมในระยะนี้จะหยุดการผลิตน้ำนม

ผลกระทบของแผ่นดินไหวต่อภาคการเกษตรและปศุสัตว์มีความรุนแรงมากขึ้น เนื่องจากภาวะแล้งที่ต่อเนื่องยาวนานถึงสี่ปี ความแห้งแล้งได้ทำลายหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ส่วนใหญ่ และทุ่งเลี้ยงสัตว์ตามธรรมชาติได้รับความเสียหายหรือถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก นอกจากขาดแคลนอาหารสัตว์แล้ว น้ำดื่มสำก็ขาดแคลนเช่นกัน ถังเก็บน้ำส่วนใหญ่แตกหรือเสียหายเนื่องจากแผ่นดินไหว จึงไม่มีจุดแจกจ่ายน้ำตามปกติอีกต่อไป สัตว์ต้องเดินไกลขึ้น การรดน้ำน้อยลง พื้นที่เพาะปลูกและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ตามธรรมชาติจึงเสื่อมสภาพลงเมื่อสัตว์ต้องเดินผ่านไปยังพื้นที่ใหม่ หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหว หน่วยงานบริการด้านสัตวแพทย์ของรัฐหลายแห่งไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามปกติ อาคารให้บริการด้านสัตวแพทย์ ห้องปฏิบัติการ สถานที่จ่ายยา และที่พักของเจ้าหน้าที่ถูกทำลายทั้งหมดหรือได้รับความเสียหายอย่างรุนแรง

มีการจัดทำข้อเสนอโครงการความร่วมมือด้านเทคนิคขึ้น โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ชาวนากลุ่มเล็กๆ หรือกลุ่มชายขอบ ซึ่งเป็นเจ้าของปศุสัตว์ในชุมชนที่ได้รับผลกระทบมากที่สุดในเมืองกัจฉ์ได้รับความช่วยเหลืออย่างทันท่วงทีในรูปของที่พักแบบง่ายๆ และอาหารข้นสำหรับสัตว์ โครงการนี้ยังมีจุดประสงค์ในการช่วยเหลือรัฐบาลให้ฟื้นฟูความสามารถในการดำเนินงานของศูนย์ปฐมพยาบาลสัตว์ประจำหมู่บ้าน เพื่อให้สามารถดำเนินกิจกรรมสาธารณสุขสำหรับสัตว์และมาตรการป้องกันโรคที่จำเป็นได้ นอกจากนี้ โครงการยังสนับสนุนความพยายามในระยะกลางและระยะยาวของรัฐบาลที่จะฟื้นฟูกิจกรรมการเลี้ยงสัตว์ของเจ้าของปศุสัตว์รายย่อยให้สามารถกลับมาอยู่ในระดับเดิมก่อนที่จะเกิดแผ่นดินไหว และแก้ไขผลกระทบข้างเคียงจากภาวะแล้งที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องมาแล้วสองปีอีกด้วย

ที่มา: Goe, M. R. (2011) *Assessment of the Scope of Earthquake Damages to the Livestock Sector in Gujarat State, India,* Consultancy Mission Report. FAO, Bangkok/Rome.

บทที่ 3: มาตรฐานสากล

กรณีศึกษา 3.1: การส่งเสริมระบบตลาดปศุสัตว์และการปรับปรุงโภชนาการ

เมื่อต้นปี พ.ศ. 2548 ในเมืองเทอร์คานา ประเทศเคนยา VSF-Belgium ได้จัดทำโครงการลดจำนวนปศุสัตว์โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างตลาดสำหรับจำหน่ายปศุสัตว์ และปรับปรุงภาวะโภชนาการของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ ผู้ค้าเอกชนจะซื้อแพะจากผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในเทอร์คานาตามราคาที่ตกลงกัน และแจกจ่ายไปตามโรงเรียนและศูนย์อนามัยต่างๆ ภายในเมือง โดยจะได้รับเงินคืนจากเงินกองทุนของโครงการพร้อมกำไรเพิ่มอีก 20% จากราคาที่รับซื้อ โครงการนี้ประสบความสำเร็จในการลดจำนวนแพะกว่า 6,000 ตัวจากผู้ค้ากว่า 300 รายที่ซื้อแพะจากผู้เลี้ยงปศุสัตว์ 2,500-3,000 ราย และสามารถแจกจ่ายแพะเหล่านี้ไปยังศูนย์อนามัยและโรงเรียนต่างๆ ได้ถึงเกือบ 100 แห่ง

ความท้าทายต่างๆ ที่โครงการนี้ต้องเผชิญ ได้แก่ การกำหนดราคาที่เหมาะสมและตรวจสอบให้มั่นใจว่าผู้ค้าทุกรายปฏิบัติตามข้อตกลง ความกังวลของผู้ค้าเกี่ยวกับส่วนต่างกำไรที่ต่ำ ค่าธรรมเนียมธนาคารและค่าอาหารสัตว์ที่สูง ความสามารถในการเข้าถึงตลาดสำหรับผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่อยู่ห่างไกลหรือเป็นกลุ่มประชากรที่มีความเปราะบาง ขีดความสามารถของสถาบันต่างๆ ในการจัดการกับปริมาณแพะที่เข้ามาเป็นจำนวนมาก (ซึ่งจะถูกฆ่าในวันที่ส่งมาถึง) และในบางกรณียังรวมถึงแนวโน้มที่สถาบันต่างๆ จะใช้เนื้อสัตว์แทนโปรตีนอื่นๆ แทนที่จะใช้เสริมอาหารมื้อปกติ

โครงการนี้ได้รับการออกแบบและดำเนินงานโดย VSF-Belgium ซึ่งร่วมมือกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวนหนึ่ง โดยเฉพาะกลุ่มกำกับดูแลประจำเมือง (District Steering Group) และสภาผู้ให้บริการด้านปศุสัตว์ (Livestock Service Providers Forum) องค์กรเหล่านี้ให้ความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แม้จะยังคงมีความท้าทายในการให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์เข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการนี้มากขึ้น แต่ก็เห็นได้อย่างชัดเจนว่าความสำเร็จของโครงการนี้เกิดจากความร่วมมือและการประสานงานที่ดีระหว่างองค์กรต่างๆ ที่ดำเนินงานเป็นหลัก

ที่มา: D. J. Watson and J. van Binsbergen (2006) 'Review of VSF-Belgium's "Turkana Emergency Livestock Off-take" Intervention'), ILRI, Nairobi.

กรณีศึกษา 3.2: การประสานงานเพื่อการรับมือน้ำท่วมทางภาคใต้ของเอธิโอเปีย

เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2549 แม่น้ำโอโมทางภาคใต้ของเอธิโอเปียล้นตลิ่งและท่วมหมู่บ้านถึง 14 แห่งในเขตดัสเซนเนทช์ (Dassenetch) และนีอางอาทอม (Nyangatom) ชุมชนและหน่วยงานท้องถิ่นไม่ได้เตรียมการใดๆ เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกะทันหันนี้ ซึ่งส่งผลให้สูญเสียประชาชน 363 คนและวัวควาย 3,200 ตัว ชาวบ้านกว่า 21,000 รายต้องสูญเสียบ้าน และอีกจำนวนมากต้องสูญเสียพืชผลและเมล็ดข้าวที่เก็บไว้

Cordaid (องค์กรคาทอลิกเพื่อการบรรเทาทุกข์และการพัฒนา) ทำงานร่วมกับองค์กรภาคีในท้องถิ่นสามแห่ง คือฟาร์ม-แอฟริกา (FARM-Africa), สมาคมวิจัยและพัฒนาผู้เลี้ยงปศุสัตว์ชาวเอธิโอเปีย (Ethiopian Pastoralist Research and Development Association) หรือ EPaRDA และโบสถ์คาทอลิกกาโมโกฟา (Gamo Gofa Catholic Church) เพื่อดำเนินโครงการบริหารความเสี่ยงในโอโมตอนใต้ โดยร่วมมือกับองค์กรด้านมนุษยธรรมอื่นๆ เพื่อเพิ่มความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ในการรับมือกับวิกฤติ Cordaid และองค์กรภาคีอีกสองแห่ง (EPaRDA และ FARM-Africa) เริ่มดำเนินการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ควบคู่กับการให้ความช่วยเหลือด้านอาหารและที่พักพิงสำหรับมนุษย์ โดยเน้นการสนับสนุนด้านสัตวแพทย์และการจัดสรรทรัพยากร องค์กรบริหารประจำเขตได้แต่งตั้งคณะกรรมการให้ความช่วยเหลือในภาวะภัยพิบัติหลายคณะ (ได้แก่ ด้านสัตวแพทย์ สาธาณสุข การจัดสรรทรัพยากร การบรรเทาทุกข์) ซึ่งรายงานต่อคณะกรรมการกำกับดูแลส่วนกลางที่มีหัวหน้าองค์กรบริหารประจำเขตเป็นประธาน คณะกรรมการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติเป็นผู้ประสานงานของ Cordaid และองค์กรภาคี ซึ่งคณะกรรมดังกล่าวต้องรายงานต่อคณะกรรมการส่วนกลางทุกวัน ทำให้การรับมือภาวะภัยพิบัติด้านปศุสัตว์มีการประสานงานกัน รวมทั้งเป็นการระดมผู้เชี่ยวชาญด้านสัตวแพทย์และเจ้าหน้าที่ซึ่งทำงานด้านสุขภาพสัตว์ในชุมชน และมีการรักษาหรือการให้

วัคซีนเป็นกลุ่มใหญ่ กระบวนการประสานงานนี้ทำให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมดมารวมตัวกันและช่วยหลีกเลี่ยงการทำงานที่ซ้ำซ้อน ดังนั้น โครงการนี้จึงเข้าถึงปศุสัตว์จำนวนมากได้ในระยะเวลาอันสั้น (หกสัปดาห์) รวมทั้งสามารถให้วัคซีนแก่ปศุสัตว์ได้กว่า 150,000 ตัว และรักษาพยาธิในระบบทางเดินอาหารและปรสิตภายนอกในปศุสัตว์อีกกว่า 145,000 ตัว

ที่มา: Cordaid (2006) 'Cordaid Ethiopian partners emergency report', Cordaid, Addis Ababa

กรณีศึกษา 3.3: การวางแผนฉุกเฉินช่วยให้รับมือภัยพิบัติได้อย่างรวดเร็ว

องค์กรคอร์เดด (Cordaid) ได้ให้การสนับสนุนโครงการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติขององค์กรภาคีในท้องถิ่นทางภาคใต้ของเอธิโอเปีย (SNNPR และ Oromiya Regional State) การสนับสนุนดังกล่าวประกอบด้วย การวางแผนฉุกเฉินแบบและระบบการจัดสรรงบประมาณแบบเบ็ดเสร็จเพื่อให้สามารถรับมือกับภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันหรือค่อยเป็นค่อยไปได้อย่างมีประสิทธิผลและทันเวลา ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโครงการนี้ ทางคอร์เดดสนับสนุนให้ EPaRDA ซึ่งเป็นองค์กรภาคีดำเนินโครงการบริหารความเสี่ยงในโอโมตอนใต้ในเขตเลี้ยงปศุสัตว์สี่แห่ง โครงการนี้มีเป้าหมายเพื่อลดความเสี่ยงและเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับความเสี่ยงจากภัยพิบัติ โดยใช้รูปแบบการจัดการวงจรภาวะแล้งซึ่งขึ้นอยู่กับขอบเขตที่จะเกิดภาวะภัยพิบัติตลอดอายุโครงการ รวมทั้งมีการตรวจติดตามและการวางแผนฉุกเฉินด้วย

การเกิดน้ำท่วมฉับพลันตามที่ได้กล่าวถึงในกรณีศึกษา 3.2 ทำให้ประชาชนจำนวนมากไร้ที่อยู่อาศัยและสูญเสียปศุสัตว์ไป เนื่องจากมีแผนฉุกเฉินและงบประมาณอยู่แล้ว EPaRDA จึงสามารถให้ความช่วยเหลือได้แทบจะทันทีหลังจากเกิดภัยพิบัติ โดยการให้อาหาร เครื่องใช้ มาตรการให้ความช่วยเหลือปศุสัตว์อย่างเร่งด่วน และบริการด้านสุขภาพสำหรับมนุษย์ การตั้งงบประมาณภายใต้การควบคุมของภาคีในท้องถิ่นทำให้สามารถรับมือกับสถานการณ์ได้อย่างรวดเร็ว

ที่มา: Cordaid (2006) 'Cordaid South Omo Risk Management Project', Cordaid, Addis Ababa

บทที่ 4: การลดจำนวนปศุสัตว์

กรณีศึกษา 4.1: การเร่งจำหน่ายออกในเอธิโอเปีย

กรณีศึกษานี้นำเสนอผลลัพธ์จากการประเมินผลกระทบของมาตรการเร่งจำหน่ายในเขตโมยาเล (Moyale Woreda)ดำเนินงานโดยกรมประมงและการตลาดปศุสัตว์ (Department of Fisheries and Livestock Marketing) และองค์การช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกา (Save the Children US) ในช่วงที่เกิดภาวะแล้งในจงอยแอฟริกาเมื่อปี พ.ศ. 2549 ผู้ค้าปศุสัตว์เอกชนสองรายได้ติดต่อกับผู้เลี้ยงปศุสัตว์เพื่ออำนวยความสะดวกในการลดจำนวนวัวควาย ในขณะที่ดำเนินมาตรการนี้อยู่ ผู้ค้าทั้งสองรายได้รับเงินกู้จากองค์การช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริการายละ 25,000 ดอลลาร์ มาตรการนี้ทำให้เกิดการซื้อวัวควายประมาณ 20,000 ตัวซึ่งมีมูลค่า 1.01 ล้านดอลลาร์ และมีผลต่อประชากรประมาณ 5,405 ครัวเรือน ซึ่งแต่ละครัวเรือนได้รับเงินเฉลี่ย 186 ดอลลาร์จากการขายวัวควายในโครงการดังกล่าว เมื่อพิจารณาด้านการลงทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือ อัตราส่วนผลประโยชน์-ต้นทุนโดยประมาณอยู่ที่ 41:1 ในช่วงที่เกิดภาวะแล้ง รายได้จากการลดจำนวนปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 54.2 ของรายได้ครัวเรือน (n = 114 ครัวเรือน) และนำไปใช้ในการซื้ออาหารเลี้ยงดูปศุสัตว์ เป็นค่าใช้จ่ายจิปาถะในครอบครัว ช่วยเหลือญาติ และชำระหนี้หรือเป็นเงินออม ในด้านการสนับสนุนตลาดและบริการในท้องถิ่น ร้อยละ 79 ของรายได้จากการลดจำนวนปศุสัตว์ใช้สำหรับซื้อสินค้าหรือบริการในท้องถิ่น ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงปศุสัตว์คิดเป็นร้อยละ 36.5 ของค่าใช้จ่ายในท้องถิ่น รวมถึงการบรรทุกปศุสัตว์ไปยังทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ที่อุดมสมบูรณ์กว่า การส่งออกวัวควายที่มีชีวิตและเนื้อสัตว์แช่แข็งที่เพิ่มขึ้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ผลักดันให้เกิดการเร่งจำหน่ายออก ซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างการส่งออกปศุสัตว์และเนื้อสัตว์กับความเสี่ยงในการเลี้ยงปศุสัตว์ในช่วงที่เกิดภาวะแล้ง

ที่มา: Abebe, D., Cullis, A., Catley, A., Aklilu, Y., Mekonnen, G. และ Ghebre-chirstos, Y. (2008) 'Livelihoods impact and benefit-cost estimation of a commercial de-stocking relief intervention in Moyale district, southern Ethiopia', *Disasters*, 32 (2): 167-86.

กรณีศึกษา 4.2: เงินสนับสนุนการขนส่งเพื่อการเร่งจำหน่ายออกในเคนยา

เป้าหมายของมาตรการให้เงินสนับสนุนเพื่อการขนส่งของ VSF-Belgium ในปี พ.ศ. 2544 คือ การเพิ่มอัตราการจำหน่ายออกด้วยการสนับสนุนให้ผู้เลี้ยงปศุสัตว์แบบปล่อยทุ่งขายปศุสัตว์ของตนเองให้มากขึ้น โครงการนี้ให้เงินสนับสนุนสองประเภท ได้แก่ เงินสนับสนุนสำหรับผู้ค้าที่เดินทางไปตามที่ต่างๆ และรับซื้อปศุสัตว์จากชาวเทอร์คาน่าเพื่อนำมาขายต่อให้กับตลาดในเขตหรือผู้ค้ารายใหญ่ และเงินสนับสนุนสำหรับผู้ค้ารายใหญ่ที่ส่งออกให้กับตลาดปลายทางที่อยู่

นอกเมืองเทอร์คาน่า (Turkana) องค์กรที่ดำเนินงานและผู้ค้าได้ตกลงให้เงินสนับสนุนอยู่ที่ร้อยละ 40

องค์กรที่ดำเนินงานจะกำหนดขั้นตอนในการจ่ายเงินสนับสนุนการขนส่งซึ่งประกอบด้วย แบบฟอร์มในการตรวจสอบความถูกต้องที่เจ้าหน้าที่ควบคุมซึ่งอยู่ที่จุดหมายปลายทางของเขตในเมืองไคนุค (Kainuk) ต้องกรอกและลงนาม รวมทั้งรูปถ่ายยานพาหนะที่ใช้ขนส่งสัตว์ ใบเสร็จที่ส่งให้สภาประจำเทศมณฑลหรือหน่วยงานอื่นที่นำปศุสัตว์ไปส่ง ใบเสร็จค่าขนส่งและหนังสือจากหัวหน้าท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ที่แสดงรายละเอียดของถิ่นกำเนิด ประเภท และจำนวนของปศุสัตว์ วันที่นำออกจากจุดที่ซื้อ และรายละเอียดอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

วัวควาย 1,175 ตัว รวมทั้งแกะและแพะทั้งหมด 3,584 ตัวจะถูกขนส่งไปยังตลาดในไนโรบี นอกจากนี้ แกะและแพะจำนวน 20,688 ตัวยังถูกส่งจากที่หนึ่งไปยังอีกที่หนึ่งภายในเขตเพื่อเลี้ยงให้อ้วนหรือนำไปฆ่าเป็นอาหาร โดยรวมแล้วมีการใช้เงินสนับสนุน 52,790 ดอลลาร์ซึ่งเกินกว่างบประมาณเป็นจำนวน 3,340 ดอลลาร์ สัตว์ที่ถูกขนส่งไปยังไนโรบีมีมูลค่า 117,070 ดอลลาร์ ข้อดีประการหนึ่งของมาตรการให้ความช่วยเหลือก็คือ การทำบัญชีและการบริหารจัดการสามารถทำได้ดี อย่างไรก็ตาม ยังเป็นเรื่องยากที่จะควบคุมการฉ้อโกง งบประมาณจึงถูกใช้ไปอย่างรวดเร็ว แม้ว่าการร่วมมือกับหัวหน้าชุมชน สมาคมการตลาด และเจ้าหน้าที่รัฐในท้องถิ่นเป็นเรื่องสำคัญต่อความสำเร็จของโครงการ แต่ก็ทำให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดการทุจริต

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London.

กรณีศึกษา 4.3: การทำสัญญารับซื้อเพื่อลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเพื่อเป็นอาหาร เคนยา

เมื่อดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ในภาคเหนือของเคนยาในปี พ.ศ. 2543 Arid Lands Development Focus (ALDEF) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่น ขอให้สมาชิกในชุมชนระบุผู้รับจ้างที่ไว้วางใจได้จากบรรดาสมาชิกเพื่อจัดหาปศุสัตว์ให้กับโครงการ ซึ่งรวมถึงสมาชิกในกลุ่ม 200-plus women ที่อยู่ในพื้นที่ชานเมืองซึ่ง ALDEF ให้การสนับสนุนโครงการสินเชื่อขนาดย่อยอยู่ กลุ่มสตรีเหล่านี้จะทำหน้าที่จัดหาฝูงแกะ/แพะ แม้จะมีการทำสัญญากับผู้ชายในพื้นที่ชนบทสองสามแห่งที่เป็นเป้าหมายของโครงการก็ตาม ผู้รับจ้างที่เป็นสตรีเหล่านี้ยังจัดหาวัวควายและอูฐให้กับโรงเรียนและโรงพยาบาลด้วย ราคาซื้อจะถูกกำหนดไว้ที่ 15 ดอลลาร์/แกะ

หรือแพะหนึ่งตัว และ 66 ดอลลาร์/วัวควายหรืออูฐหนึ่งตัว ในระยะที่สองของการดำเนินงาน มีการปรับราคาซื้อขึ้นเป็น 17.5 ดอลลาร์/แกะหรือแพะหนึ่งตัว และ 73 ดอลลาร์/อูฐหนึ่งตัว และ 80 ดอลลาร์/วัวควายหนึ่งตัว ผู้รับจ้างจะได้รับคำสั่งเกี่ยวกับประเภทสัตว์ที่จะซื้อ เช่น สัตว์ที่อ่อนแอเกินกว่าที่จะอยู่รอดในภาวะแล้ง ซึ่งโดยทั่วไปจะเป็นสัตว์ตัวผู้ ตัวเมียที่มีเต้านมผิดปกติ สัตว์ที่มีอายุมากหรือเป็นหมัน และสัตว์ที่มีประวัติการแท้ง ALDEF และผู้รับจ้างทำข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับจำนวนและประเภทของสัตว์ที่ผู้รับจ้างแต่ละรายจะต้องจัดหา ผู้รับจ้างขายปศุสัตว์ให้กับ ALDEF ในราคาที่กำหนดโดยมีกำไร สัตว์ที่ซื้อแล้วจะถูกส่งไปยังคณะกรรมการชุมชน และจะออกเอกสารการจัดส่งเพื่อนำไปรับเงิน ผู้รับจ้างได้จัดหาวัวควาย/อูฐทั้งหมด 950 ตัว และแกะ/แพะ 7,500 ตัวส่งให้กับโครงการซึ่งครอบคลุมพื้นที่ชานเมืองเจ็ดแห่งและพื้นที่ชนบทที่มีประชากรเบาบางเจ็ดแห่ง เนื้อสัตว์สดถูกแจกจ่ายไปให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลืออย่างสม่ำเสมอ คือ แกะ/แพะ 2 ตัวต่อ 8 ครอบครัวต่อสัปดาห์ในระหว่างที่มีการดำเนินงาน ปศุสัตว์ถูกแจกจ่ายในอัตราวัวตัวผู้/อูฐ 2 ตัวต่อสัปดาห์ต่อโรงเรียนสำหรับโรงเรียนมัธยมสามแห่งและสี่แห่งในเวลาต่อมา แพะ 6 ตัวต่อสัปดาห์ต่อโรงพยาบาล 3 ตัวต่อสัปดาห์ต่อศูนย์ TB และแพะหลายตัวและวัวตัวผู้หนึ่งตัวต่อสัปดาห์สำหรับสถานเลี้ยงเด็กกำพร้า 6 แห่ง ความเกี่ยวข้องกับชุมชนมากขึ้นแสดงว่ากิจกรรมในโครงการนั้นๆ สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ทันเวลาทั้งสองระยะ มีการฆ่าสัตว์สองครั้งต่อสัปดาห์ในสถานที่ปฏิบัติงานทุกแห่ง

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2001) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London.

เอธิโอเปีย

องค์กรแคร์ในเอธิเอเปีย (CARE Ethiopia) ได้ดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ในโบโรนา (Borana) ทางภาคใต้ของเอธิโอเปียเมื่อต้นปี พ.ศ. 2549 โครงการนี้มีจุดประสงค์เพื่อส่งเสริมการจำหน่ายสัตว์ที่อาจเสียชีวิตจากภาวะภัยแล้งออกไป และเพื่อจัดหาอาหารที่อุดมด้วยโปรตีนให้กับผู้ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะแล้ง สัตว์ที่ซื้อมาจะถูกนำไปฆ่าและนำเนื้อมาทำให้แห้งและแจกจ่ายออกไป หลังจากการพูดคุยกับชุมชนแล้ว มีการจัดตั้งศูนย์ลดจำนวนปศุสัตว์ในหมู่บ้าน 4 แห่งใกล้กับบ่อน้ำถาวร การดำเนินงานเริ่มขึ้นในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2549 แต่ปริมาณปศุสัตว์ลดลงหลังจากเริ่มเข้าหน้าฝน*เฟอร์มาตา*กลางเดือนเมษายน

สัตว์สายพันธุ์ต่างๆ จำนวนทั้งหมด 2,411 ตัวถูกฆ่าเป็นอาหารในศูนย์ลดจำนวนปศุสัตว์ทั้ง 4 แห่ง และเนื้อแห้งทั้งหมด 2,814 กก. ถูกนำมาบรรจุหีบห่อและแจกจ่ายพร้อมกับอาหาร

เสริม น้ำหนักของเนื้อแห้งแต่ละห่อแตกต่างกันตั้งแต่ 0.5 กก. ถึง 0.75 กก. และแต่ละครอบครัวได้รับเนื้อแห้งเฉลี่ย 2.16 กก. สัตว์แต่ละสายพันธุ์จะถูกกำหนดมูลค่าไว้แน่นอน ได้แก่ วัวควายมีมูลค่า 34 ดอลลาร์ อูฐมีมูลค่า 68 ดอลลาร์ และแกะและแพะมีมูลค่า 8 ดอลลาร์ สหกรณ์อเนกประสงค์ดิลโล คาโย (Dillo Kayo Multi-Purpose Cooperative) จะดำเนินการจัดซื้อโดยได้รับกำไรขั้นต่ำ 1 ดอลลาร์สำหรับเนื้อวัวควาย 2 ดอลลาร์สำหรับเนื้ออูฐ และ 0.50 ดอลลาร์สำหรับแกะ/แพะ ดังนั้น ผู้เลี้ยงปศุสัตว์จึงได้รับเงินจำนวน 33, 65 และ 8 ดอลลาร์สำหรับวัวควาย อูฐ และแกะ/แพะตามลำดับ นอกจากได้รับกำไรเล็กน้อยจากการซื้อปศุสัตว์แล้ว สหกรณ์ยังได้รับหนังสัตว์จากสัตว์ที่ถูกฆ่าด้วย โดยรวมแล้วมี 1,121 ครอบครัวที่ขายปศุสัตว์เพื่อลดจำนวน และครอบครัวเหล่านี้ได้รับเงินทั้งสิ้น 25,590 ดอลลาร์ ดังนั้นรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนจากการขายปศุสัตว์จึงอยู่ที่ 23 ดอลลาร์

ที่มา: Demeke, F. (2007) 'Impact assessment of the PLI/ENABLE emergency livestock intervention in Dire Woreda, Borana Zone', CARE International, Addis Ababa.

กรณีศึกษา 4.4: ระบบการให้ความช่วยเหลือด้วยคูปองเพื่อลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารในเคนยา

ในปี พ.ศ. 2543 องค์กรแคร์ (CARE) ดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ในเขตการิสซา (Garissa) ประเทศเคนยา แต่เนื่องจากพื้นที่บางแห่งในเขตนี้เข้าถึงได้ยากและต้องมีการคุ้มกันจากทหาร เนื่องจากปัญหาด้านความปลอดภัย องค์กรจึงให้ความช่วยเหลือแก่ผู้ประสบภัยในรูปของคูปอง โดยระบุชื่อของสมาชิกในชุมชนที่ไว้ใจได้เพื่อนำไปขึ้นเงินสดที่สำนักงานขององค์กรแคร์ในการิสซา อาจมีการรวบรวมคูปองและมอบให้สมาชิกชุมชนคนใดคนหนึ่งเพื่อไปรับเงินสด หรือแลกเปลี่ยนเป็นเงินสดกับผู้ค้า แล้วผู้ค้าจะนำคูปองเหล่านี้ไปแลกเป็นเงินสดที่สำนักงานขององค์กรแคร์ในการิสซา ระบบการให้ความช่วยเหลือด้วยคูปองถูกนำมาใช้เนื่องจากปัญหาด้านความปลอดภัยเมื่อต้องเดินทางไปยังสถานที่ปฏิบัติงานพร้อมด้วยเงินสด มีการซื้อวัวควาย 850 ตัว รวมทั้งแพะและแกะ 250 ตัวด้วยระบบคูปองนี้

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London.

กรณีศึกษา 4.5: การขยายตลาดชั่วคราวในเคนยา

นอร์ทเทิร์น รีลีฟ ดีเวลลอปเมนท์ เอเจนซี่ (Northern Relief Development Agency หรือ NORDA) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนในท้องถิ่นทางภาคเหนือของเคนยาได้ดำเนินการลดจำนวนปศุสัตว์ในศูนย์ต่างๆ ประมาณ 20 แห่งในช่วงที่เกิดภาวะแล้งเมื่อปี พ.ศ. 2543 โดยในการประชุมครั้งแรกของแต่ละหมู่บ้าน มีการกำหนดวันที่ตลาดเปิดทำการซื้อขาย ทั้งนี้ มีการรับซื้อแกะและแพะกันมากในพื้นที่ส่วนใหญ่ แต่จะมีการซื้อวัวควายในหมู่บ้านสองสามแห่งที่อยู่บนพื้นที่สูงซึ่งไม่มีแพะ การซื้อปศุสัตว์จะกระทำต่อหน้าคณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์ และผู้ที่ได้รับเนื้อสัตว์สามารถเลือกซื้อหรือปฏิเสธสัตว์ที่เสนอมาตามราคาที่กำหนดโดย NORDA ได้ ในแต่ละศูนย์มีการเปิดตลาดเพียงครั้งเดียว แต่สามารถกระจายเนื้อสดทั้งหมด 13 ตันให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือจำนวน 6,000 ราย

ในปี พ.ศ. 2543 องค์กรแคร์ในเคนยา (Care Kenya) ได้วางแผนสนับสนุนศูนย์กระจายอาหารโดยการจัดหาเนื้อสัตว์ผ่านโครงการลดจำนวนปศุสัตว์ ศูนย์ที่ได้รับความช่วยเหลือด้านอาหารจะได้รับการจัดสรรวัวควาย 25 ตัว หรือแกะ/แพะ 50 ตัว เจ้าหน้าที่ขององค์กรแคร์ร่วมเป็นพยานในการฆ่าสัตว์เหล่านี้ แต่การกระจายเนื้อสดให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์ องค์กรแคร์สามารถควบคุมการดำเนินงานได้เพียงเล็กน้อย ส่วนหนึ่งเนื่องมาจากองค์กรแคร์มีจำนวนเจ้าหน้าที่หรือยานพาหนะไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับจำนวนศูนย์ดำเนินงานขององค์กร คณะกรรมการยังได้รับความไว้วางใจให้นำหนังสัตว์ไปมอบให้กลุ่มสตรีอีกด้วย การลดจำนวนปศุสัตว์นี้มีการดำเนินงานในศูนย์ทั้งหมด 39 แห่ง

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London

กรณีศึกษา 4.6: คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์

การควบคุมดูแลการลดจำนวนปศุสัตว์โดยชุมชน: เคนยา

ในปี พ.ศ. 2543 องค์กร ALDEF เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือจากการลดจำนวนปศุสัตว์โดยการฆ่าเป็นอาหารด้วยการตั้งคณะกรรมการคัดเลือก โดยเน้นเป้าหมายที่ครัวเรือนที่มีความเสี่ยง และมีการอ่านรายชื่อผู้ได้รับความช่วยเหลือต่อหน้าสาธารณะ ผู้ที่ไม่พอใจกับรายชื่อมีสิทธิยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์ได้ จากนั้น ข้อโต้แย้งดังกล่าวจะถูกส่งกลับมาที่คณะกรรมการคัดเลือกเพื่อทำการตัดสินอันเป็นที่สิ้นสุด คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์ยังดูแลการดำเนินการเพื่อลดจำนวนปศุ

สัตว์ด้วย (รวมทั้งควบคุมอำนาจของคณะกรรมการจัดการอาหารอื่นๆ) นอกจากการคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือแล้ว ยังได้รับความไว้วางใจให้ไปรับปศุสัตว์จากผู้รับเหมาและแจกจ่ายให้กับครอบครัวที่มีสิทธิ ลงนามในเอกสารจัดส่ง เป็นพยานในขั้นตอนการฆ่า เก็บหนังสัตว์ ไกล่เกลี่ยข้อโต้แย้ง และประสานงานกับ ALDEF นอกจากนี้ สมาชิกคณะกรรมการและผู้ตรวจสอบของ ALDEF ยังร่วมกันเป็นพยานในการแจกจ่ายเนื้อสัตว์อีกด้วย

การฆ่าปศุสัตว์และการแจกจ่ายในชุมชน: เคนยา

ในปี พ.ศ. 2543 NORDA ได้กำหนดจำนวนแกะและแพะที่วางแผนจะฆ่าเป็นอาหารในเขตย่อยเอลวัค (Elwak) และแคว้นทาคาบา (Takaba) ทางภาคเหนือของเคนยา อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เพื่อบรรเทาทุกข์ในเอลวัคและทาคาบายังจัดสรรเนื้อสัตว์ให้กับชุมชนและชุมชนย่อยต่างๆ อีกด้วย (15 แห่งในเอลวัคและ 5 แห่งในทาคาบา) มีการอธิบายหลักเกณฑ์การคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือ (ผู้มีสิทธิขายปศุสัตว์และผู้ที่จะได้รับเนื้อสัตว์) ให้คณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์เข้าใจ ซึ่งคณะกรรมการจัดสรรเนื้อสัตว์นี้จะดำเนินการคัดเลือกในระหว่างการประชุมกับชุมชน ตัวอย่างเช่น ในวอร์จิดัด (Worgedud) ผู้ได้รับความช่วยเหลือจะได้รับคัดเลือกโดยพิจารณาจากการไม่สามารถจ่ายค่าธรรมเนียมหลุมเจาะสำหรับสัตว์เลี้ยงของตัวเอง ในทาคาบา ผู้ที่ได้รับคัดเลือกเป็นผู้ที่มีปัญหาต้องการเงินสดเร่งด่วนมากที่สุด เช่น ครอบครัวที่มีสมาชิกซึ่งต้องรับประทานยา ครอบครัวที่มีบุตรซึ่งถูกเตือนว่าอาจถูกไล่ออกจากโรงเรียนเนื่องจากไม่ได้จ่ายค่าธรรมเนียมการศึกษา หรือครอบครัวที่ไม่สามารถซื้อสินค้าทั่วไป เช่น น้ำตาลและชา ครอบครัวของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจะแบ่งกลุ่มกันเอง โดยสี่ครอบครัวต่อแพะ/แกะหนึ่งตัว หรือ 30 ครอบครัวต่อวัวหนึ่งตัว และแต่ละกลุ่มจะฆ่า ถลกหนัง และแจกจ่ายเนื้อสดกันเองภายในกลุ่ม เนื้อจะถูกแจกจ่ายเพียงครั้งเดียวในพื้นที่ดำเนินการแต่ละแห่ง ตามธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว โดยส่วนใหญ่ครอบครัวของผู้ที่ได้รับความช่วยเหลือจะแบ่งปันเนื้อสัตว์ให้ครอบครัวอื่นๆ ด้วย

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London

กรณีศึกษา 4.7: โอกาสการจ้างงานจากการลดจำนวนปศุสัตว์

ในปี พ.ศ. 2544 VSF-Belgium ได้ดำเนินการแจกจ่ายเนื้อแห้งในเขตเทอร์คานา (Turkana) ประเทศเคนยา และใช้สมาชิกชุมชนในการแปรรูปเนื้อแห้งซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของโครงการจ้าง

งาน สมาชิกที่เป็นผู้หญิงได้รับเงิน 4 ดอลลาร์สำหรับเนื้อแห้งแปรรูปหนึ่งกิโลกรัม นอกจากนี้ ยังจ่ายเงิน 0.15 ดอลลาร์สำหรับการฆ่าสัตว์ และ 1.15 ดอลลาร์ต่อเนื้อแห้งหนึ่งกิโลกรัมสำหรับบริการเฝ้าดูแล เก็บรักษา และตรวจสอบเนื้อสัตว์

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London

กรณีศึกษา 4.8: ค่าใช้จ่ายในการแปรรูปเนื้อสัตว์แห้ง

ตารางต่อไปนี้แสดงค่าใช้จ่ายในการแปรรูปเนื้อแห้ง 1 ก.ก. จากกรณีศึกษาในเขตเทอร์คานา (Turkana) ทางภาคเหนือของเคนยา เปรียบเทียบค่าใช้จ่ายสุดท้ายต่อราคาซื้อแกะ/แพะหนึ่งตัว ดังนี้

รายการต้นทุน	**ราคา (ดอลลาร์สหรัฐ)**	**ราคา (ชิลลิ่งเคนยา)**
ราคาซื้อแกะ/แพะ 1 ตัว	8.75	600
ต้นทุนการฆ่า	0.15	10
ค่าจ้างยามเฝ้า (เมื่อทำแห้ง)	0.04	3
ต้นทุนการเก็บรักษา	0.73	50
เกลือ	0.15	10
ค่าตรวจสอบเนื้อ	0.37	25
น้ำ	0.03	2
ค่าแรง	3.65	250
ยอดรวม	13.87	950
กำไรขั้นต้น	3.63	250
ต้นทุนรวมของเนื้อแห้ง 1 กก.	17.5	1,200 เคนยาชิลลิ่ง

หมายเหตุ: ซากสัตว์ 6.5 กก. = เนื้อไม่ติดกระดูก 4 กก. = เนื้อแห้ง 1 กก.

ที่มา: Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999-2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper 40, Overseas Development Institute, London.

กรณีศึกษา 4.9: กิจกรรมการจัดหาอาหารเสริมและการลดจำนวนปศุสัตว์ สาธารณรัฐไนเจอร์

Jeunesse En Mission Entraide et Developpement (JEMED) ทำงานร่วมกับผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งในพื้นที่อาบาลัก (Abalak) ของไนเจอร์มาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2547 ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์แห้งแล้ง มีฝนตกน้อย และใกล้จะเกิดวิกฤตขึ้น JEMED จึงสนับสนุนการประเมินทุ่งหญ้าทั่วภาคกลางของไนเจอร์ โดยทีมชุมชนที่รายงานและช่วยวางแผนสำหรับการย้ายถิ่นที่อยู่

นอกจากนี้ JEMED ยังจัดทำแผนลดจำนวนปศุสัตว์จากครอบครัวที่สนใจ โดยจัดเตรียมการขนส่งให้ตัวแทนผู้ได้รับความช่วยเหลือนำปศุสัตว์ (สัตว์ขนาดใหญ่หนึ่งหรือสองตัว หรือขนาดเล็กหลายตัวต่อครอบครัว) ไปยังชายแดนที่ติดกับไนจีเรียเพื่อจำหน่ายในราคาที่เหมาะสม

แผนการลดจำนวนปศุสัตว์สัมพันธ์กับแผนการจัดหาอาหารเสริม โดยครอบครัวผู้ได้รับความช่วยเหลือยินยอมที่จะซื้อเมล็ดพืชหรืออาหารสัตว์เพื่อเลี้ยงปศุสัตว์ที่เหลืออยู่ของตน หลังจากการลดจำนวนปศุสัตว์ในพื้นที่ดำเนินงาน 14 แห่ง มีการจำหน่ายปศุสัตว์ขนาดเล็กทั้งสิ้น 4,849 ตัว และสัตว์เคี้ยวเอื้องขนาดใหญ่ 462 ตัว และมีการซื้อเมล็ดพืช รวมทั้งรำข้าวสาลี และต้นข้าวฟ่าง 317,199 กก.

หลังจากนั้นเกิดพายุ Harmattan ซึ่งเป็นภาวะภัยพิบัติร้ายแรงที่สุดที่เกิดขึ้นในช่วงชีวิตของคนในพื้นที่ ปศุสัตว์มากมายสูญหายและทุ่งหญ้าที่เหลืออยู่ถูกฝังอยู่ใต้ฝุ่น ราคาปศุสัตว์ในตลาดลดลง JEMED และหน่วยงานอื่นๆ ให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร จากการประเมินของ JEMED หลังจากผ่านภาวะภัยพิบัติไปแล้ว พบว่าครอบครัวผู้ประสบภัยที่เข้าร่วมโครงการลดจำนวนปศุสัตว์และอาหารเสริมสูญเสียปศุสัตว์เป็นจำนวนน้อยกว่าครอบครัวที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการเป็นจำนวนมาก (สูญเสียวัวควายน้อยกว่าครอบครัวอื่นๆ ร้อยละ 77 และสูญเสียปศุสัตว์ขนาดเล็กน้อยกว่าครอบครัวอื่นๆ ร้อยละ 32)

ที่มา: Jeff Woodke, pers.com., JEMED, Niger.

บทที่ 5: บริการด้านสัตวแพทย์

กรณีศึกษา 5.1: มาตรการให้ความช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์ในอัฟกานิสถาน

เหตุความขัดแย้งในช่วงเวลากว่า 5 ปีในอัฟกานิสถานทำให้เกิดความสูญเสียปศุสัตว์ไปร้อยละ 60-80 ในปี พ.ศ. 2545-2546 คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ (International Committee of the Red Cross - ICRC) ได้ให้ความช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์ในสองเขตของเซ็นทรัล ไฮแลนด์ (Central Highlands) โดยมุ่งที่จะผลิตปศุสัตว์ขึ้นมาใหม่ด้วยการทำให้สัตว์มีสุขภาพดีขึ้น

โครงการนี้วางแผนที่จะรักษาสัตว์ทุกตัวเพื่อลดจำนวนพยาธิลงอย่างมีนัยสำคัญ ทีมงานโครงการนี้ประกอบด้วยสัตวแพทย์ชาวอัฟกานิสถานสองคนและทีมงานจาก CAHW

สัตว์แต่ละตัวได้รับการรักษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายด้วยยาถ่ายพยาธิและยาฆ่าเห็บในฤดูใบไม้ร่วงปี พ.ศ. 2545 ในฤดูใบไม้ผลิปี พ.ศ. 2546 และอีกครั้งในฤดูใบไม้ร่วงปี พ.ศ. 2546 นอกจากนี้ เจ้าของปศุสัตว์ทุกรายยังได้รับผงฆ่าเห็บเพื่อใช้กับคอกหรือเพิงที่สัตว์อาศัยอยู่ในช่วงฤดูหนาว ในครั้งแรก มีสัตว์ได้รับการรักษา 57,000 ตัว ครั้งที่สอง 154,000 ตัว และครั้งที่สาม 248,000 ตัว มีครอบครัวเจ้าของปศุสัตว์รวมทั้งสิ้น 5,300 ครอบคัว ในจำนวนสัตว์ที่ได้รับการรักษา เป็นแกะหรือแพะร้อยละ 80 วัวควายร้อยละ 14 และม้าร้อยละ 6

มีการตรวจสอบติดตามในระหว่างการรักษา และมีบริการอื่นๆ หลังจากโครงการเสร็จสิ้น ทั้งนี้ โครงการให้ความช่วยเหลือส่งผลดังต่อไปนี้ ขนาดของฝูงสัตว์เพิ่มเป็นสองเท่า น้ำหนักเฉลี่ยก่อนฆ่าเพิ่มขึ้น ภาวะเจริญพันธุ์ของฝูงสัตว์และการอยู่รอดของปศุสัตว์อายุน้อยดีขึ้น หลังจากที่โครงการยุติลงไปแล้ว ยังส่งผลให้สัตวแพทย์สองคนสามารถหาเลี้ยงชีพโดยรักษาปศุสัตว์และได้รับการจ่ายเงินเต็มจำนวนจากเจ้าของปศุสัตว์อีกด้วย

ที่มา: Oxfam (2005) “Livestock Programming in Emergencies Guidelines”, unpublished draft, Oxfam, Oxford.

กรณีศึกษา 5.2: วิธีการอื่นๆ ในการให้บริการด้านสัตวแพทย์ในภาวะภัยพิบัติ – โครงการคูปองแทนเงินสด

เพื่อแก้ไขปัญหาทั่วไปบางอย่างที่เกี่ยวข้องกับการแจกจ่ายยารักษาสัตว์โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย และเพื่อให้ภาคเอกชนได้มีส่วนร่วมในโครงการรับมือภัยพิบัติ ICRC ได้นำร่องโครงการคูปองแทนเงินสด (voucher scheme) ในภาคตะวันตกเฉียงเหนือของเคนยา มีการมอบคูปองแทนเงินสดให้กับครอบครัวที่ได้รับเลือกซึ่งสามารถนำคูปองดังกล่าวไปรับการรักษาบางอย่างจาก CAHW และผู้ช่วยสัตวแพทย์ได้ นอกจากนี้ คูปองยังใช้เป็นค่ายามูลค่า 1,000 เคนยาชิลลิ่ง (14 ดอลลาร์) และใช้ได้กับยาสี่ประเภทด้วยกัน CAHW และผู้ช่วยสัตวแพทย์จะนำคูปองนี้ไปเปลี่ยนเป็นค่าใช้จ่ายบวกกับค่าบริการจากสัตวแพทย์เอกชน และ ICRC จะชำระเงินคืนให้ โดยบวกค่าบริการของสัตว์แพทย์รายดังกล่าวไปด้วย โครงการนี้ให้ความช่วยเหลือกับ 500 ครอบครัว ซึ่งเทียบเท่ากับประชากรประมาณ 30,000 คน

วิธีการนี้เป็นวิธีที่ดีในการให้ภาคเอกชนมีส่วนร่วมในโครงการช่วยเหลือด้านสัตวแพทย์ในภาวะภัยพิบัติ และอาจคุ้มค่ากับการนำไปทดลองใช้ในประเทศอื่นๆ ข้อดีของวิธีนี้ ได้แก่ การตั้งเป้าครอบครัวที่มีความเสี่ยงมากกว่า (ต้องมีกระบวนการที่อาศัยชุมชนที่เข้มแข็ง) ผนวกกับ

การให้บริการโดยเครือข่ายเอกชนที่ค่อนข้างมีประสิทธิภาพและมีอยู่ก่อนแล้วโดยมี CAHW กำกับดูแลด้านสัตวแพทย์ ก่อนหน้านี้ CAHW ได้รับการฝึกอบรมโดยใช้แนวทางปฏิบัติของคณะสัตวแพทย์ของเคนยา (Kenya Veterinary Board)

ข้อเสียคือ ต้องใช้เวลาค่อนข้างนานในการวางแผน รวมถึงต้องกำหนดกระบวนการและรูปแบบที่ละเอียดสำหรับการบริหารจัดการและตรวจสอบติดตามโครงการ ในกรณีที่จำเป็นต้องระบุปัญหาด้านสุขภาพในปศุสัตว์พันธุ์ต่างๆ จะต้องใช้ยาเกินสี่ประเภท ซึ่งจะทำให้รูปแบบและการบริหารจัดการโครงการยุ่งยากยิ่งขึ้น

ที่มา: Mutungi, P. (2005) 'External evaluation of the ICRC veterinary vouchers system for emergency intervention in Turkana and West Pokot Districts', ICRC, Nairobi.

กรณีศึกษา 5.3: การรับมือด้านสุขภาพสัตว์ในภาวะภัยแล้งในเคนยา

โครงการสร้างศักยภาพของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งในตอนเหนือของเคนยาของ FARM-Africa ดำเนินการในเขตมาร์ซาบิท (Marsabit) และโมยาเล (Moyale) ทางตอนเหนือเคนยา ในภาวะแล้งช่วงปี พ.ศ. 2548-2549 เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ของรัฐรายงานการสูญเสียปศุสัตว์ระหว่างร้อยละ 65-85 ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์และน้ำขาดแคลน ปศุสัตว์จึงอดอาหารและเป็นโรคได้ง่ายขึ้น

FARM-Africa โดยความร่วมมือกับบริการด้านสัตวแพทย์ของรัฐ ได้ขอเงินทุนจาก FAO เพื่อดำเนินโครงการริเริ่มด้านสุขภาพสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ วัตถุประสงค์คือเพื่อปรับปรุงภาวะสุขภาพของฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ในพื้นที่ของโครงการเพื่อต้านทานต่อโรคระบาดที่เกิดขึ้นจากความเครียดและเพื่อลดปริมาณพยาธิเพื่อรักษาผลผลิต โครงการนี้ตั้งเป้าที่จะให้ความช่วยเหลือแก่สัตว์ร้อยละ 20 ในสองเขต โดยให้การรักษากลุ่มและขับพยาธิ

ทีมงานประกอบด้วยเจ้าหน้าที่ของ FARM-Africa เจ้าหน้าที่สัตวแพทย์ของรัฐ และผู้ช่วยด้านสุขภาพสัตว์ เจ้าหน้าที่องค์กรภาคี และ CAHW ชุดยาประกอบด้วยยาขับพยาธิและยา trypanoside และมีชุดยาเพิ่มเติมสำหรับสัตว์ที่ป่วยหรืออ่อนแอ ซึ่งประกอบไปด้วยวิตามินรวม ยาฆ่าพยาธิ และยาปฏิชีวนะ ค่ารักษาสามารถชำระได้ด้วยเงินสดหรือสัตว์ที่มีมูลค่า โดยมีรายละเอียดดังนี้

รายการ	การจ่ายด้วยสัตว์ที่มีมูลค่า	การจ่ายด้วยเงินสด
วัวควาย/ลา	แพะ 1 ตัวต่อ 20	50 ชิลลิ่งเคนยา (0.70 ดอลลาร์)
แพะ/แกะ	แพะ 1 ตัวต่อ 100	5 ชิลลิ่งเคนยา (0.07 ดอลลาร์)
อูฐ	แพะ 1 ตัวต่อ 10	50 ชิลลิ่งเคนยา (0.70 ดอลลาร์)

ผู้ได้รับความช่วยเหลือโดยตรงของโครงการ ได้แก่ ครอบครัวในเขตมาร์ซาบิท 2,107 ครอบครัวและในเขตโมยาเล 1,560 ครอบครัว รวมเป็นประชากรทั้งสิ้นประมาณ 27,600 คน

ผลที่คาดว่าจะได้รับจากโครงการ คือ ปศุสัตว์มีสุขภาพดีขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งในทางกลับกันจะมีส่วนทำให้มีการผลิตนมและเนื้อสัตว์มากขึ้น มีภูมิคุ้มกันโรคมากขึ้น และวัวลากจูงมีสภาพดีขึ้นในการเตรียมความพร้อมสำหรับฤดูกาลเพาะปลูกครั้งต่อไป ในระยะยาว มีความคาดหวังว่าอัตราการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่จะเพิ่มขึ้น และในที่สุด จะมีความมั่นคงทางอาหารที่ดีขึ้น

ในระหว่างนั้น ผู้ได้รับความช่วยเหลือรู้สึกมั่นใจเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือ และรู้สึกว่าปศุสัตว์ของตนแข็งแรงขึ้น สามารถทนต่อผลจากภาวะแล้งได้มากขึ้น และมีแนวโน้มจะเพิ่มการผลิตนมสำหรับการบริโภคทันทีได้

ที่มา: FARM-Africa (2006) 'Immediate support to agro-pastoral communities as a drought mitigation response: Marsabit and Moyale Districts', Final Report to Food and Agriculture Organisation of the United Nations, OSRO/RAF/608/NET (CERF2), FARM-Africa, Nairobi.

บทที่ 6: การจัดหาอาหารสัตว์

กรณีศึกษา 6.1: การจัดหาอาหารเสริมในรัฐราชสถาน ประเทศอินเดีย

พื้นที่แห้งแล้งและกึ่งแห้งแล้งของรัฐราชสถาน (Rajasthan) ทางภาคเหนือของอินเดียมีภาวะแล้งเป็นครั้งคราว ซึ่งอาจเป็นภัยร้ายแรงต่อการดำรงชีพ ครอบครัวส่วนใหญ่ในพื้นที่นี้ทำการเกษตรแบบประจำที่หรือกึ่งประจำที่ ซึ่งหมายความว่าความสามารถในการย้ายถิ่นฐานเพื่อหาอาหารสำหรับปศุสัตว์ในช่วงเวลาที่อาหารขาดแคลนมีจำกัด องค์กรการกุศลออกซ์แฟม (Oxfam) จึงได้ดำเนินโครงการจัดหาอาหารสัตว์และอาหารเสริมในพื้นที่ระหว่างช่วงเวลาที่แห้งแล้ง โครงการ

นี้สามารถตั้งเป้าปศุสัตว์จำนวน 3,500 ตัว และประสบความสำเร็จเป็นอย่างมากในการป้องกันอัตราการตาย และแม้แต่ในการเพิ่มการผลิตนมเป็นครึ่งลิตรต่อวัน

ที่มา:www.reliefweb.int/rw/rwb.nsf/AllDocsByUNID/dd5cd2005c499eebc1256c84004c0f11

กรณีศึกษา 6.2: การย้ายถิ่นที่อยู่ของปศุสัตว์ขณะเกิดอุทกภัย ประเทศบังคลาเทศ

การย้ายถิ่นที่อยู่ของปศุสัตว์สามารถดำเนินการเพื่อรับมือกับผลกระทบจากการขาดแคลนอาหารภาวะแล้งได้ อย่างไรก็ตาม ในบังคลาเทศ อาจต้องย้ายถิ่นที่อยู่เพื่อปกป้องปศุสัตว์จากผลกระทบจากภาวะน้ำหลาก ระดับน้ำอาจสูงขึ้นจนถึงระดับที่อาจเป็นภัยคุกคามร้ายแรงต่อสวัสดิภาพของผู้คนและปศุสัตว์ระหว่างเหตุการณ์น้ำท่วมที่เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวในบังคลาเทศ มาตรการให้ความช่วยเหลือทั่วไปที่ดำเนินการโดยหน่วยงาน เช่น Oxfam คือการย้ายถิ่นที่อยู่ปศุสัตว์ที่อยู่ในอันตรายไปยังพื้นที่ในภาคกลางซึ่งปศุสัตว์เหล่านั้นสามารถได้รับอาหารและการดูแล ส่วนสัตว์ที่ไม่ได้รับการคุกคามทางกายภาพจากน้ำท่วม สามารถใช้เรือในการส่งอาหารและปัจจัยอื่นๆ ที่จำเป็น ซึ่งจะช่วยให้ปศุสัตว์อยู่รอดจนกว่าน้ำจะลดลง

ที่มา: www.odi.org.uk/alnap/publications/pdfs/ALNAP-ProVention_flood_lessons.pdf

กรณีศึกษา 6.3: เจ้าของปศุสัตว์แบ่งอาหารของตนให้กับสัตว์ ประเทศชาด

ผู้อพยพบางคนจากดาร์ฟูร์ (Darfur) ที่เดินทางไปถึงค่ายผู้อพยพทางตะวันออกของชาดนำปศุสัตว์ของตนไปด้วย แต่กลับพบว่ามีน้ำและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์น้อย จากการสัมภาษณ์ พบกว่าผู้อพยพบางคนแบ่งส่วนอาหารที่ตนได้รับมาให้กับสัตว์ เพื่อให้สัตว์มีชีวิตอยู่รอดเนื่องจากสัตว์ดังกล่าวเป็นแหล่งสำคัญในการผลิตนมและเงินสด

ที่มา: SPANA (2007) Press release, Society for the Protection of Animals Abroad, London.

กรณีศึกษา 6.4: การให้เงินทุนไม่ใช่ปัญหาเสมอไป

ในสถานการณ์ภัยพิบัติต่างๆ ปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากรมักจะเป็นสาเหตุให้การให้ความช่วยเหลือสำเร็จหรือล้มเหลว โครงการจัดหาอาหารเสริมอาจล้มเหลวได้เนื่องจากมีปัญหาความยุ่งยากในทางปฏิบัติระหว่างการดำเนินโครงการ องค์การวีเอสเอฟ-เบลเยียม (VSF-Belgium) อธิบายถึงความล้มเหลวของโครงการทดลองจัดหาอาหารเสริมแก่สัตว์ปีกในภูมิภาคเทอร์คานา (Turkana) ของเคนยา ซึ่งไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้แม้ว่าจะมีเงินทุนเพียงพอก็ตาม มีการ

ระบุปัญหาที่เป็นผลให้เกิดความล้มเหลวดังกล่าว ซึ่งได้แก่ การซื้ออาหารจากนอกประเทศโดยไม่มีการสำรวจความเป็นไปได้ของการรับอาหารจากแหล่งที่มาในท้องถิ่นอย่างเต็มที่ การเน่าเสียของอาหารเนื่องจากมีส่วนผสมที่ไม่เหมาะสม และการขาดการวางแผนสำรองเพื่อให้แน่ใจว่าวัตถุประสงค์ของโครงการจะยังคงลุล่วงแม้ว่าจะมีปัญหาเกิดขึ้น ประสบการณ์เหล่านี้อาจมีผลลบต่อเนื่องเนื่องจากผู้ที่สนใจเข้าร่วมโครงการมีแนวโน้มที่จะเกิดความสงสัยเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือซึ่งไม่ได้รับการประเมินอย่างเหมาะสมเพื่อผลประโยชน์ของพวกเขา

ที่มา: www.reliefweb.int/library/documents/2002/odi-ken-23dec.pdf

กรณีศึกษา 6.5: สตรีช่วยจัดการโครงการให้อาหารฝูงสัตว์ที่สำคัญในโมยาเล ประเทศเอธิโอเปีย

หนึ่งในมาตรการให้ความช่วยเหลือขององค์การช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA) ที่ให้ความช่วยเหลือระหว่างเกิดภาวะแล้งในเอธิโอเปียช่วงต้นปี พ.ศ. 2549 เป็นโครงการให้อาหารเพื่อช่วยเหลือสมาชิกชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งที่มีความเสี่ยงที่สุด เพื่อปกป้องส่วนประกอบสำคัญของวิถีการดำรงชีพโดยการรักษาฝูงพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์ มีการจัดสรรพื้นที่ให้อาหารสัตว์สามแห่งในเขตโมยาเล (Moyale) เพื่อให้อาหาร ดูแลรักษา และฉีดวัคซีนปศุสัตว์ที่เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์บางตัว รวมทั้งหมดแล้ว มีแพะ/แกะประมาณ 1,000 ตัวและวัวควาย 400 ตัว ในพื้นที่ให้อาหารดังกล่าวระหว่างเดือนที่ภาวะแล้งเลวร้ายที่สุด โดยสัตว์ดังกล่าวได้กลับคืนสู่เจ้าของในเวลาต่อมา

มีความพยายามที่จะทำให้แน่ใจว่าครอบครัวที่มีผู้หญิงเป็นหัวหน้าสามารถเข้าร่วมและได้รับประโยชน์จากโครงการได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ผู้หญิงยังมีส่วนร่วมในการจัดการพื้นที่ให้อาหารสัตว์อีกด้วย ซึ่งรวมถึงการจ้างงานในฐานะผู้ดูแลเพื่อให้อาหารและดูแลปศุสัตว์ระหว่างวัน ในเบื้องต้น มีการหารือและตกลงกันกับหัวหน้าชุมชน เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้หญิงในหน้าที่เหล่านี้โดยพิจารณาถึงบทบาทของผู้หญิงโซมาเลียในฐานะผู้ดูแลหลักที่ทำหน้าที่ดูแลแพะและแกะ

ที่มา: Nejat Abdi Mohammed, Education and Gender Officer, Moyale Site, Save the Children USA, Ethiopia, pers.com

กรณีศึกษา 6.6: ธนาคารอาหารสัตว์ในไนเจอร์ - การเตรียมความพร้อมสำหรับภาวะแล้ง

โครงการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง (Pastoralist Survival and Recovery Project) ในภูมิภาคดาโกโร (Dakoro) ของไนเจอร์ ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรบรรเทาทุกข์ลูเธอแรนทั่วโลก (Lutheran World Relief) และองค์กรพันธมิตร CEB (Contribution a l'Education de Base) เริ่มขึ้นหลังจากที่ LWR ให้ความช่วยเหลือด้านอาหารระหว่างเกิดภาวะความอดอยากในไนเจอร์เมื่อปี พ.ศ. 2548 โดยโครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการรับมือกับภาวะแล้งและความอดอยากในอนาคต จากการปรึกษาหารือกับชุมชนต่างๆ ในภูมิภาคดาโกโร มีการระบุมาตรการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญสี่ประการ ได้แก่ การจัดหาปศุสัตว์ (การผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่) ธนาคารอาหารสัตว์ การพัฒนาแหล่งน้ำ และสภาชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกแง่มุมของโครงการ รวมถึงเพื่อระบุปัญหา เช่น ความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่ทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ และเพิ่มการตระหนักในเรื่องสิทธิต่างๆ

จากการพูดคุยวางแผน มีการออกแบบและวางแผนโครงการในส่วนต่างๆ ธนาคารอาหารสัตว์ที่ชุมชนดำเนินการมีจุดประสงค์เพื่อให้มีการเข้าถึงอาหารสัตว์ที่มีราคาสมเหตุสมผลได้ตลอดปี ธนาคารอาหารสัตว์ 6 แห่งเป็นสถานที่จัดเก็บอาหารสัตว์ สหกรณ์ และสถาบันการเงิน และแต่ละแห่งมีคลังสินค้าและบัญชีธนาคารของตนเอง ธนาคารอาหารสัตว์ดังกล่าวมีสมาคมผู้เลี้ยงสัตว์เป็นเจ้าของ โดยจะซื้ออาหารเป็นจำนวนมากเมื่ออาหารมีราคาต่ำ (ระหว่างและหลังจากการเก็บเกี่ยว) และจำหน่ายอาหารสัตว์ให้แก่สมาชิกตลอดปีในราคาต้นทุนบวกค่าธรรมเนียมการจัดการ วิธีนี้ช่วยให้อัตราส่วนระหว่างต้นทุนอาหารสัตว์กับยอดขายปศุสัตว์ของผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งดีขึ้น เนื่องจากช่วยลดต้นทุน และ (เมื่อสต็อกอาหารสัตว์ดีขึ้น) ช่วยเพิ่มราคาขายปศุสัตว์ ดังนั้นจึงเพิ่มรายได้และความสามารถในการซื้ออาหารสำหรับครอบครัวได้

ธนาคารอาหารสัตว์จัดตั้งขึ้นในพื้นที่ซึ่งผู้เลี้ยงสัตว์ในท้องถิ่นเป็นผู้เลือก โดยคำนึงถึงความสามารถในการเข้าถึง ความปลอดภัย และการมองเห็น ซึ่งโดยทั่วไปมักจะเป็นสถานที่พบปะในหมู่บ้านของผู้เลี้ยงสัตว์ หรือถิ่นฐานชั่วคราวตามเส้นทางที่อพยพ สำหรับประชากรที่ตั้งถิ่นฐานเป็นหลักแหล่ง มีการสร้างธนาคารที่สำนักงานใหญ่ของหัวหน้าบนผืนดินที่ได้รับบริจาคจากหัวหน้าหรือสมาชิกในชุมชน สมาชิกในชุมชนจะช่วยเหลือด้านแรงงานและวัสดุก่อสร้างที่มีในท้องถิ่น เช่น ทรายและกรวด โดยมีคณะกรรมการที่ได้รับเลือกโดยสมาคมผู้เลี้ยงสัตว์เป็นผู้จัดการดูแล

มีการระบุดัชนีชี้วัดหลักสองประการในการตรวจติดตามผลกระทบของธนาคารอาหารสัตว์ กล่าวคือ ยอดขายอาหารสัตว์และการซื้ออาหารมาเพิ่ม จนถึงขณะนี้ ธนาคารอาหารทุกแห่งได้จำหน่ายอาหารทั้งหมดและซื้ออาหารเพิ่มแล้ว

นอกไปจากการป้องกันภาวะแล้ง ชุมชนผู้ได้รับความช่วยเหลือยังคาดหวังที่จะได้รับประโยชน์ด้านการดำรงชีพในระยะสั้นไปจนถึงระยะกลาง เช่น สุขภาพที่ดีขึ้นของสัตว์และการเพิ่มผลผลิตนม (ซึ่งอาจมีผลต่อโภชนาการและ/หรือรายได้) ถ้าเกิดภาวะแล้งขึ้น ชุมชนคาดหวังให้อัตราการตายของปศุสัตว์ลดน้อยลงจากเมื่อครั้งเกิดภาวะแล้งก่อนหน้านี้เนื่องจากการมีอาหารสัตว์พร้อม และการขายปศุสัตว์ภายใต้ความกดดันลดน้อยลง หากมีการลดจำนวนปศุสัตว์ พวกเขาคาดหวังว่าสัตว์จะมีราคาดีขึ้น เนื่องจากสัตว์มีสุขภาพดีขึ้นและอ้วนท้วมกว่าเดิม การอพยพเพื่อหางานหรือทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ควรจะน้อยลง

มีความต้องการอาหารสัตว์สูงจากผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งที่ย้ายสัตว์ไปตามฤดูกาล ซึ่งต้องเสียค่าอาหารสัตว์ในราคาสูงกว่าสมาชิกของสมาคม เพื่อให้คุ้มทุน คณะกรรมการเผชิญกับปัญหาในการจัดการปศุสัตว์เพื่อให้ยังคงมีอาหารพอเพียงแก่ความต้องการของชุมชน

ผู้นำชุมชนท้องถิ่นรายหนึ่งอธิบายว่า ประโยชน์สำคัญของธนาคารอาหารสัตว์ คือเพื่อช่วยให้ชุมชน “อยู่รอดและฟื้นตัวจากภาวะแล้ง” ในระหว่างเกิดภัยแล้ง อาหารสัตว์ขาดแคลนหรือมีราคาแพง ดังนั้นหากไม่มีธนาคารอาหารสัตว์แล้ว ชุมชนก็จะต้องขาย หรือฆ่าปศุสัตว์ส่วนใหญ่หรือทั้งหมดเพราะทราบว่าถึงอย่างไรสัตว์เหล่านี้ก็ต้องตาย ธนาคารอาหารสัตว์และการจัดหาปศุสัตว์โดยอาศัยระบบการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่แบบดั้งเดิม (ดูกรณีศึกษา 9.2) มีผลทางบวกต่อเงื่อนไขทางการค้าสำหรับผู้ดูแลปศุสัตว์ในภูมิภาคดาโกโร

ที่มา: Lutheran World Relief Pastoralist Survival and Recovery Program (ARVIP) Proposal (2005); ARVIP Baseline Survey; Mid-Term Visit Report by John Burns, Tufts University (2006); Evariste Karangwa, Meghan Armisted and Mahamadou Ouhoumoudou, LWR staff, pers. comms.

กรณีศึกษา 6.7: การใช้ประโยชน์จากเส้นทางลำเลียงอาหารและจุดแจกจ่ายที่มีอยู่

เมื่อเกิดเหตุการณ์แผ่นดินไหวครั้งใหญ่ขึ้นในปี พ.ศ. 2544 รัฐคุชราต (Gujarat) ในประเทศอินเดียประสบกับภาวะแล้งเป็นเวลาสองปีติดต่อกัน รัฐบาลจึงตั้งคณะกรรมการแห่งชาติเพื่อตรวจสอบและดำเนินกิจกรรมบรรเทาทุกข์จากภาวะแล้งขึ้น ด้วยเหตุนี้ จึงสามารถใช้ประโยชน์จากเส้นทางลำเลียงอาหารทางรถไฟและรถบรรทุกเพื่อนำอาหาร (อาหารข้นและวัตถุดิบอาหารสัตว์) ไปยังปศุสัตว์ในพื้นที่ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภาวะแล้ง ทั้งนี้เพื่อส่งอาหารไปยังจุด

แจกจ่ายในช่วงเวลาหลังเกิดแผ่นดินไหว องค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ท้องถิ่นและหน่วยงานประจำหมู่บ้านสามารถช่วยจัดหาที่อยู่ชั่วคราวและพื้นที่ดูแลปศุสัตว์ที่ปลอดภัย พร้อมกับอาหารและน้ำ นอกจากนี้ หน่วยงานเหล่านี้ยังช่วยประสานงานการรับและแจกจ่ายอาหารที่ส่งให้แก่พื้นที่ที่ได้รับผลจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวโดยองค์กรเอกชนและ NGO จากนอกประเทศ

ที่มา: Goe, M.R. (2001) 'Assessment of the scope of earthquake damages to the livestock sector in Gujarat State, India', Consultancy Mission Report, FAO, Bangkok/Rome; Goe, M.R. (2001) 'Relief and rehabilitation activities for the livestock sector in earthquake affected areas of Kachchh District, Gujarat State, India', Technical Cooperation Project Proposal. FAO, Rome/Bangkok.

กรณีศึกษา 6.8: การให้อาหารวัวควายในเหตุการณ์อุทกภัยในบังคลาเทศ

เกาะขนาดเล็กในบังคลาเทศ (Bangladesh char) เป็นเกาะทรายที่มีระดับต่ำ จึงมีแนวโน้มว่าจะเกิดน้ำท่วมบริเวณริมฝั่งแม่น้ำซึ่งมักถูกกัดเซาะและเกิดการพังทลายของดิน โครงการเพื่อการดำรงชีพบนเกาะ (Chars Livelihood Project) ของกระทรวงการพัฒนาระหว่างประเทศ (Department for International Development - DFID) ของรัฐบาลสหราชอาณาจักรประสานงานกับชาวเกาะ Char ทางตอนเหนือของยมุนา (Jamuna) เพื่อส่งเสริมการดำรงชีพด้วยวิธีการโอนทรัพย์สิน การปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้ทนต่อภาวะน้ำท่วม การจัดหาน้ำ และการฝึกอบรม รวมถึงการสร้างศักยภาพ

ในเดือนกรกฎาคมปี พ.ศ. 2550 ภาวะน้ำท่วมรุนแรงแบบฉับพลันมีผลต่อร้อยละ 60 ของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อผลเสียต่อทางตอนเหนือของยมุนา "โครงการเพื่อการดำรงชีพบนเกาะ" ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นเวลาสองสัปดาห์ เมื่อเหตุการณ์น้ำท่วมคลี่คลาย ความพยายามช่วยเหลือเหล่านั้น ได้แก่ การช่วยเหลือด้านอาหาร สารปรับสภาพน้ำชนิดเม็ด การดำเนินการช่วยชีวิต ตลอดจนการสนับสนุนปศุสัตว์บางอย่าง โดยเน้นที่การจัดหาอาหารให้ปศุสัตว์ประเภทวัวควายจำนวน 15,000 ตัวในช่วงเวลาแปดวัน ซึ่งนับว่าพอเพียงสำหรับครอบครัวอย่างน้อย 9 จาก 10 ครอบครัวในพื้นที่โครงการ นอกจากนี้ ยังได้ช่วยชีวิตผู้คนกว่า 3,800 คน รวมทั้งวัวควายอีก 3,375 ตัว

"แบบสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ" แสดงให้เห็นว่าครอบครัวประมาณร้อยละ 79 พึงพอใจอย่างมากกับความพยายามช่วยเหลือโดยรวม ส่วนอีกร้อยละ 20 ค่อนข้างพึงพอใจ มีผู้ได้รับความช่วยเหลือเพียงร้อยละหนึ่งเท่านั้นที่ไม่พอใจกับกิจกรรมบรรเทาทุกข์ครั้งนี้

ที่มา: Marks, M. and R. Islam (2007) 'The CLP flood relief activities (August 2007): Summary of relief efforts and customer satisfaction survey', Innovation, Monitoring and

Learning Division, Chars Livelihood Programme, Maxwell Stamp plc, DFID and Government of Bangladesh, London and Dhaka.

บทที่ 7: การจัดหาน้ำ

กรณีศึกษา 7.1: ผลของสถานีจ่ายน้ำในโบโรนา ประเทศเอธิโอเปีย

"Action for Development" องค์กรพัฒนาเอกชนในแอฟริกาตะวันออก ได้สร้างสถานีจ่ายน้ำหลายจุดในทุ่งหญ้าโบโรนา (Borana) ทางตอนใต้ของเอธิโอเปีย สถานีเหล่านี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างยิ่งในการจัดหาน้ำและช่วยรักษาชีวิตปศุสัตว์ในพื้นที่ที่ประสบภาวะแล้งในช่วงหลายปีที่ผ่านมา อย่างไรก็ตาม การดำเนินการดังกล่าวส่งผลให้เกิดการรวมตัวของปศุสัตว์รอบสถานีจ่ายน้ำ ซึ่งบางครั้งนำไปสู่การขาดแคลนอาหารสัตว์ที่รุนแรง กิจกรรมในอนาคตในพื้นที่นี้จะพยายามแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการสร้างสถานีจ่ายน้ำเพิ่มเติม ในบริเวณที่ทุ่งหญ้ายังคงอุดมสมบูรณ์ กิจกรรมอื่นๆ ของโครงการนี้ ได้แก่ การจัดหาอาหารที่จุดบริการแจกจ่ายน้ำเพื่อให้แน่ใจว่าปศุสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการได้รับอาหารและน้ำอย่างเพียงพอ

ที่มา: www.irinnews.org/report.aspx?reportid=32688

กรณีศึกษา 7.2: การบรรทุกน้ำเพื่อบรรเทาทุกข์จากภาวะแล้งในประเทศโซมาเลีย

VETAID ได้รับเงินทุนจากสำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรม (Office for the Coordination of Humanitarian Affairs – OCHA) แห่งสหประชาชาติสำหรับโครงการขนส่งน้ำไปยังผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งในเกโด (Gedo), บารี (Bari) และคาร์การ์ (Karkaar) ประเทศโซมาเลีย ซึ่งเป็นพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบอย่างร้ายแรงจากภาวะแล้ง โครงการในเกโดบรรทุกน้ำให้แก่วัวควายที่เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์จำนวน 2,500 ตัว รวมถึงแกะและแพะ 1,100 ตัว เพื่อให้สัตว์เหล่านี้สามารถใช้พื้นที่ทุ่งหญ้าในเขตบาร์เดรา (Bardera) และเอลวัค (El-wak) ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การให้ความช่วยเหลือนี้ช่วยรักษาพื้นฐานการดำรงชีพของชุมชนไว้ได้และทำให้ชุมชนฟื้นตัวจากภาวะแล้งได้อย่างรวดเร็ว โดยการรักษาปศุสัตว์ที่เป็นพ่อพันธุ์แม่พันธุ์สัตว์จำนวนหนึ่งไว้ได้ นอกจากนี้ โครงการยังจัดหาน้ำให้แก่ครอบครัวผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งจำนวน 3,600 ครอบครัว และ VETAID ยังดำเนินการฟื้นฟูโครงสร้างที่กักเก็บน้ำและนำซากปศุสัตว์ออกจากบ่อน้ำและเขื่อน เพื่อให้มีแหล่งน้ำในระยะยาว

ที่มา: www.vetaid.org/emergency-work.asp

กรณีศึกษา 7.3 การเสริมสร้างโครงสร้างพื้นฐานในการจัดหาน้ำในประเทศปากีสถาน

ในช่วงภาวะแล้งในปากีสถานเมื่อปี พ.ศ. 2543 ภาครัฐ เอกชน และองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) ได้ดำเนินโครงการริเริ่มมากมายเพื่อลดผลกระทบต่อปศุสัตว์ โครงการหนึ่งของ Cholistan Development Authority ได้สนับสนุนการจัดหาบ่อน้ำเชิงพาณิชย์ที่มีปั๊มน้ำพลังแสงอาทิตย์ โดยจัดตั้งสถานีจ่ายน้ำในพื้นที่ 6 ล้านเอเคอร์ของทะเลทรายโซลิสถาน (Cholistan) เพื่อช่วยผู้เลี้ยงสัตว์และวัวควายที่ได้รับผลกระทบจากภัยแล้ง โครงการนี้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่สำคัญในการรับมือกับภาวะแล้งรุนแรงที่คุกคามปศุสัตว์มากถึงร้อย 50 ในส่วนต่างๆ ของประเทศ แม้แต่ทหารก็มีส่วนร่วมในระหว่างที่เกิดภาวะแล้งนี้ โดยกลุ่มปัญจาบ (Punjab Rangers) ได้ขุดบ่อน้ำจืดหกแห่งและหน่วยแจกจ่ายน้ำ 60 แห่ง โดยแยกเกลือออกจากน้ำที่ด่านหน้าหลายแห่งในเขตชายแดน แหล่งน้ำเหล่านี้ช่วยให้สถานีจ่ายน้ำแต่ละแห่งจัดหาน้ำให้ผู้เลี้ยงสัตว์ประมาณ 500 คนและวัวควายของพวกเขา

ที่มา: http://findarticles.com/p/articles/mi_m0EIN/is_2000_June_27/ai_62981972

บทที่ 8: ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์

กรณีศึกษา 8.1: มนุษย์และปศุสัตว์อาศัยอยู่ร่วมกันในภาวะวิกฤตในโคโซโว

ในปี พ.ศ. 2542 ระหว่างที่เกิดความขัดแย้งในโคโซโว (Kosovo) ครอบครัวต่างๆ อาศัยอยู่ร่วมกับสัตว์ในที่พักของปศุสัตว์ เนื่องจากบ้านที่เสียหายจากสงครามไม่สามารถใช้เป็นที่พักที่เหมาะสมได้อีกต่อไปในสภาวะอากาศที่หนาวเย็น ครอบครัวได้รับประโยชน์จากความร้อนในตัวปศุสัตว์ในตอนกลางคืนในช่วงฤดูหนาว การอาศัยอยู่ร่วมกับสัตว์ยังช่วยลดความเสี่ยงที่ปศุสัตว์จะถูกขโมย ที่พักและชุดเครื่องมือได้รับการออกแบบให้สามารถปรับเปลี่ยนและขยายที่อยู่ของปศุสัตว์ให้เหมาะสมกับการอยู่อาศัยร่วมกันของมนุษย์และปศุสัตว์

ที่มา: A. Porter, IRC, pers. co.m., 1999.

กรณีศึกษา 8.2: การเข้าถึงที่พักในพื้นที่ซึ่งไม่ปลอดภัยในปากีสถาน

เพื่อเป็นการรับมือกับเหตุการณ์แผ่นดินไหวในปี พ.ศ 2548 ที่ปากีสถาน มีการสร้างที่พักอาศัยของสัตว์ขึ้นเพื่อให้เจ้าของปศุสัตว์สามารถนำปศุสัตว์ของตนลงมาจากพื้นที่สูงซึ่งมีความเสี่ยงสูงจากอากาศเย็นจัดและการขาดอาหาร อย่างไรก็ตาม เจ้าของปศุสัตว์บางคนยังคงอยู่ในภูเขาเนื่องจากเกรงว่าจะสูญเสียบ้าน ที่ดิน และทรัพย์สมบัติของตน

ที่มา: P Manfield, IOM, pers. com., 2005.

กรณีศึกษา 8.3: ที่พักอาศัยของสัตว์หลังเกิดเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถาน

หลังจากเหตุการณ์แผ่นดินไหวในปากีสถานเมื่อปี พ.ศ. 2548 มีการดำเนินโครงการร่วมโดย Dosti Development Foundation, FAO, WFP และรัฐบาลปากีสถานเพื่อจัดหาที่พักให้กับปศุสัตว์และจัดหาอาหารวัวควายเพื่อช่วยเกษตรกรในเขตมันเซห์รา (Mansehra) และบัตตะกราม (Batagram) วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือเพื่อช่วยให้ปศุสัตว์มีสุขภาพดีขึ้นและเพิ่มผลผลิต ตลอดจนเพื่อแนะนำเทคนิคการก่อสร้างที่คงทนต่อแผ่นดินไหวสำหรับเป็นที่อยู่ของปศุสัตว์ โดยอาศัยเทคนิคการก่อสร้างบ้านดิน (cob) ซึ่งมีส่วนผสมของทราย ดิน และฟางเส้นยาว วิธีการก่อสร้างง่าย วัสดุมีราคาถูกและหาได้ทั่วไปในท้องถิ่น โครงการยังได้ฝึกอบรมวิธีการก่อสร้างให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือด้วย

ในจำนวนที่พักทั้งหมด 3,000 แห่ง มี 108 แห่งที่ชุมชนสร้างโดยใช้ทรัพยากรของตนเอง และมีการจัดหาอาหารวัวควายให้แก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือ โดยมุ่งเน้นที่ครอบครัวที่มีความเสี่ยงที่สุดซึ่งมีการพึ่งพิงปศุสัตว์สูง

ที่มา: Dosti Development Foundation and FAO (2007) 'Livestock shelter and supplementary cattle feed project report, 2006-2007, Dosti Development Foundation and FAO; further details, including working drawings for cob wall livestock shelter construction, are available from: White, C.M. (2006) 'Pakistani cob animal shelter (technical drawings)', unpublished, contact: Caroline Meyer White, Natural Building Architect, Hojt Paa Straa, Skraldhedevej 8, 6950 Ring-Kobing, Denmark; Darcey Donovan, Eco Engineering, PE 59754, PO Box 1083, Truckee, CA 96160, USA.

กรณีศึกษา 8.4: ที่พักอาศัยของสัตว์ในบังคลาเทศ

เหตุการณ์น้ำท่วมจากแม่น้ำและทะเลมีผลกระทบต่อหลายพื้นที่ของบังคลาเทศ ซึ่งวิธีการปกป้องปศุสัตว์วิธีหนึ่ง คือ Killa ซึ่งเป็นเนินดินขนาดใหญ่ที่พื้นด้านบนราบเรียบเพื่อให้สัตว์สามารถอยู่รวมกันได้เมื่อมีคำเตือนเรื่องน้ำท่วมประกาศออกมา ทั้งนี้ ที่พักอาศัยสำหรับผู้คนในชุมชนยามเกิดเหตุการณ์พายุไซโคลนจะอยู่ติดกับ killa เพื่อปกป้องทั้งคนและสัตว์ โดยในอดีต คนในชุมชนบางส่วนปฏิเสธที่จะพักอยู่ในที่หลบภัยดังกล่าวหากไม่มี killa สำหรับสัตว์

ที่มา: Government of Bangladesh/UNDP/World Bank (1993*) Multipurpose Cyclone Shelter Programme*, Final Report, Part 1, July, Bangladesh University of Engineering & Technology/Bangladesh Institute of Development Studies, Dhaka, (information supplied by James Lewis).

กรณีศึกษา 8.5: ที่อยู่อาศัยของสัตว์ในชุมชนในปากีสถาน

ช่วงปี พ.ศ. 2548 เหตุการณ์แผ่นดินไหวในปากีสถานทำให้ฝูงแกะและแพะต้องอพยพกลับจากทุ่งเลี้ยง ทำให้มีสัตว์จำนวนมากล้มตายลงไป อัตราการเสียชีวิตของสัตว์ในระบบกสิกรรมแบบไม่เคลื่อนย้ายที่ยิ่งมีจำนวนสูงกว่าเนื่องจากวัวควายและเป็ดไก่ต้องล้มตายลงเมื่อที่อยู่อาศัยพังลงมา ปศุสัตว์ที่เหลืออยู่เป็นสิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งต่อผู้ที่มีชีวิตรอด เนื่องจากสัตว์เหล่านี้เป็นแหล่งนมที่สำคัญในฤดูหนาว และเป็นทรัพย์สินที่เหลืออยู่ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการนี้ องค์กรเดอะบรุ๊ค(The Brooke) ได้เสนอที่พักของสัตว์แบบอิงอาศัยชุมชนแทนที่จะเป็นที่พักแบบเดี่ยวๆ ให้แก่ผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่งเนื่องจากทรัพยากรและที่ดินสำหรับที่พักอาศัยมีจำกัด และที่พักแบบอิงอาศัยชุมชนช่วยทำให้สามารถปกป้องสัตว์ได้มากขึ้นในช่วงเข้าสู่ฤดูหนาวโดยที่มีทรัพยากรจำกัด ผู้ที่อาศัยอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกันได้รับการสนับสนุนให้สร้างโครงไม้ที่ใหญ่พอสำหรับให้ปศุสัตว์จำนวนถึง 30 ตัวอยู่อาศัยสำหรับหลายครอบครัว พวกเขาได้รับการสนับสนุนด้านเทคนิค แผ่นพลาสติก ตะปู และแผ่นสังกะสีเพื่อก่อสร้างที่พักอาศัย ทั้งนี้ การเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือดำเนินการโดยการพูดคุยกับหัวหน้าหมู่บ้านและสำรวจจากถนนเพื่อหาผู้ที่มีความเสี่ยงที่สุดและต้องการความช่วยเหลือ หากมีผู้ที่ไม่สามารถสร้างที่พักอาศัยภายในกลุ่มของตน The Brooke จะให้ความช่วยเหลือ ในตอนแรกสมาชิกชุมชนไม่ต้องการสร้างที่พักอาศัยของสัตว์ในชุมชน เพราะกลัวว่าจะทำให้มีการแพร่กระจายของโรค The Brooke จึงให้การฉีดวัคซีนและดูแลด้านสุขภาพแก่ปศุสัตว์ก่อนที่จะนำสัตว์มาอยู่รวมกัน เพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีการแพร่กระจายโรคและสัตว์มีสุขภาพดีขึ้น โครงการนี้ยังมีประโยชน์เพิ่มเติมคือ การช่วยกันดูแลปศุสัตว์ในกลุ่มสตรี โดยเป็นวิธีการประหยัดแรงงาน หลังจากโครงการนี้สิ้นสุดลง The Brooke ยังคงให้การฝึกอบรมด้านสุขภาพของสัตว์และการเพาะปลูกแก่สตรีต่อไป และให้การฝึกอบรม CAHW อย่างเป็นทางการเพื่อทำให้สัตว์มีสุขภาพและสวัสดิภาพที่ดีขึ้นในระยะยาว

ที่มา: Julia Marco, The Brooke, pers. com.

บทที่ 9: การจัดหาปศุสัตว์

กรณีศึกษา 9.1: การผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่โดยการสนับสนุนด้านการโอนเงิน ประเทศเคนยา

เขตไอซีโอโล (Isiolo) ในจังหวัดทางตะวันออกของเคนยาประสบภาวะแล้งอย่างรุนแรงในปี พ.ศ. 2548 ทำให้มีปศุสัตว์ล้มตายเป็นจำนวนมาก และสัตว์ที่เกิดใหม่มีภาวะขาดสารอาหารเฉียบพลันสูง หลังจากมีฝนตกเป็นเวลานานในเดือนเมษายน/พฤษภาคม ปี พ.ศ 2549 องค์การช่วยเหลือเด็กของแคนาดา (Save the Children Canada) ได้โอนเงินสดหนึ่งครั้งจำนวน 30,000 ชิลลิงเคนยา(ประมาณ 490 ดอลลาร์) ให้แก่ 750 ครัวเรือนใน 22 ชุมชน เงินสดนี้มีวัตถุประสงค์

เพื่อช่วยเหลือครอบครัวต่างๆ ในการผลิตฝูงสัตว์ขึ้นมาใหม่ โดยเลือกชนิดสัตว์ตามต้องการ หรือลงทุนในการใช้เพื่อการผลิตอื่น และยังมีเงินสดบางส่วนเพื่อตอบสนองความจำเป็นที่เร่งด่วนด้วย

โดยเฉลี่ยแล้ว ราคาปศุสัตว์ในตลาดท้องถิ่นจะไม่เปลี่ยนแปลงมากนักเนื่องจากมีการแจกจ่ายเงินสด แม้ว่าผู้ขายจะพยายามคิดราคาแพงเนื่องจากมีอุปสงค์เพิ่มขึ้นแบบทันทีทันใด ผู้ได้รับความช่วยเหลือปรับใช้วิธีการต่างๆ ในการจัดการกับภาวะเงินเฟ้อนี้ รวมถึงการจัดซื้อเป็นกลุ่มโดยมีตัวแทน การเดินทางไปยังตลาดที่อยู่ห่างไกล และการประวิงเวลาการซื้อ

เมื่อผ่านไป 7 เดือนหลังจากการช่วยเหลือ มีการประเมินผลและพบว่าผู้ประสบภัยชื่นชอบมาตรการให้ความช่วยเหลือแบบเงินสดเนื่องจากทำให้พวกเขามีทางเลือกในการซื้อสัตว์ที่ต้องการ และทุ่มเทให้กับการควบคุมคุณภาพได้มากกว่าที่การผลิตปศุสัตว์ใหม่ที่มีมูลค่าใกล้เคียงกัน นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้รับได้ใช้เงินสดบางส่วนไปกับความต้องการด้านอื่นๆ โดยรวมแล้ว มีการใช้เงินสด 85 เปอร์เซ็นต์กับปศุสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแพะ แกะ และวัวควาย โดยมีลาจำนวนเล็กน้อย เงินสดส่วนที่เหลือ 15 เปอร์เซ็นต์ถูกแยกไว้สำหรับรายการต่างๆ เช่น การก่อสร้างที่พักอาศัย การลงทุนในธุรกิจ/การค้าเล็กๆ น้อย การจ่ายหนี้สิน การดูแลด้านสัตวแพทย์ การดูแลสุขภาพ การศึกษา และอาหาร ในกลุ่มผู้รับเงินสดเมื่อเทียบกับผู้ไม่ได้รับ มีอัตราการเข้าโรงเรียนของเด็กเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กผู้หญิงและในระดับมัธยม

โครงการนี้มีเป้าหมายช่วยเหลือครัวเรือนเพียงร้อยละ 11 เท่านั้น และเห็นได้ชัดว่าไม่ครอบคลุมทุกครัวเรือนที่ต้องการความช่วยเหลือ อย่างไรก็ตาม เป้าหมายดังกล่าวสัมพันธ์กับความพร้อมของเงินทุน และเป็นที่เห็นชอบว่าการให้เงินสดในวงเงินจำนวนมากกว่าสำหรับผู้คนจำนวนน้อยกว่า ย่อมดีกว่าการกระจายเม็ดเงินในจำนวนเพียงเล็กน้อยให้แก่ทุกคนที่ต้องการ

7 เดือนหลังจากการให้ความช่วยเหลือ ผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารอยู่ในระดับพอประมาณ ผู้รับเงินสดได้ปรับปรุงความหลากหลายของอาหาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื่องจากมีนมดื่มมากขึ้น อย่างไรก็ตาม การพึ่งพาความช่วยเหลือด้านอาหารยังคงไม่ได้ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ การเติบโตของฝูงสัตว์ในช่วง 5-7 เดือนแรก (+3 % สำหรับวัวควาย, +16 % สำหรับแพะ และ +25 % สำหรับแกะ) มีการประเมินว่าควรมีจำนวนฝูงสัตว์มากพอที่จะแน่ใจเรื่องความมั่นคงด้านอาหารภายในเวลาสองปี ซึ่งเร็วกว่าในกรณีที่ไม่มีการให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตาม ผลกระทบสุดท้ายของโครงการนี้จะชัดเจนเฉพาะในระยะยาวและโดยเฉพาะในระหว่างที่เกิดภาวะแล้งครั้งต่อไปเมื่อมีการทดสอบความสามารถในการฟื้นฟูของครอบครัวของผู้ได้รับความช่วยเหลือ

ที่มา: O'Donnell, M. (2007) 'Cash-based emergency livelihood recovery programme, Isiolo District, Kenya', project evaluation draft report, Save the Children, Nairobi; Croucher, M., Karanja, V., Wako, R., Dokata, A. and Dima, J. (2006) 'Initial impact assessment of the livelihoods programme in Merti and Sericho', Save the Children, Nairobi.

กรณีศึกษา 9.2: การแจกจ่ายปศุสัตว์เพื่อเป็นกลยุทธ์การเตรียมพร้อมรับมือภัยแล้ง

โครงการช่วยเหลือและฟื้นฟูผู้เลี้ยงสัตว์แบบปล่อยทุ่ง (Pastoralist Survival and Recovery Project) ในภูมิภาคดาโกโร (Dakoro) ของไนเจอร์ ซึ่งดำเนินการโดยองค์กรบรรเทาทุกข์ลูเธอแรนทั่วโลก (Lutheran World Relief) และองค์กรพันธมิตร CEB (Contribution a l'Education de Base) เริ่มขึ้นหลังจากที่ LWR ให้ความช่วยเหลือด้านอาหารระหว่างเกิดภาวะความอดอยากในไนเจอร์เมื่อปี พ.ศ. 2548 โดยโครงการนี้จัดตั้งขึ้นเพื่อเตรียมความพร้อมของชุมชนที่ได้รับผลกระทบในการรับมือกับภาวะแล้งและความอดอยากในอนาคต จากการปรึกษาหารือกับชุมชนต่างๆ ในภูมิภาคดาโกโร มีการระบุมาตรการให้ความช่วยเหลือที่สำคัญสี่ประการ ได้แก่ การจัดหาปศุสัตว์ (การผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่) ธนาคารอาหารสัตว์ การพัฒนาแหล่งน้ำ และสภาชุมชนเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในทุกแง่มุมของโครงการ รวมถึงเพื่อระบุปัญหา เช่น ความขัดแย้งระหว่างชุมชนที่ทำการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ และเพิ่มการตระหนักในเรื่องสิทธิต่างๆ

จากการพูดคุยวางแผน มีการออกแบบและวางแผนโครงการในส่วนต่างๆ กิจกรรมการแจกจ่ายปศุสัตว์เคยเป็นกิจกรรมที่สำคัญอันดับแรกๆ ของชุมชนผู้เลี้ยงสัตว์แบบเร่ร่อน เพื่อรับมือกับภัยคุกคามอย่างภัยแล้งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต หลังจากเกิดภาวะอดอยากในปีพ.ศ. 2548 ในขณะเกิดภัยแล้ง ผู้ชายจะเดินทางลงไปทางใต้พร้อมฝูงปศุสัตว์ขนาดใหญ่เพื่อค้นหาทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ ในขณะที่ผู้หญิงและคนชราอยู่ที่บ้านกับสัตว์จำนวนไม่มากนัก เมื่อทรัพยากรมีน้อย สัตว์พวกแรกที่จะถูกกำจัดทิ้งก็คือสัตว์จำนวนเล็กน้อยเหล่านี้ที่อยู่ในความดูแลของสตรี ชุมชนระบุว่ามีความจำเป็นต้องจัดหาปศุสัตว์ทดแทนและผลิตสัตว์เหล่านี้ขึ้นมาใหม่ เพื่อปกป้องความมั่นคงทางอาหารสำหรับผู้หญิง และเพื่อช่วยปกป้องปศุสัตว์ฝูงใหญ่จากการถูกนำไปขาย

กิจกรรมนี้เป็นมาตรการให้ความช่วยเหลือที่เตรียมรับภัยแล้ง มากกว่าที่จะเป็นความพยายามในการจัดหาปศุสัตว์ทดแทน ดังนั้นจำนวนของปศุสัตว์ที่เกี่ยวข้องอาจมีค่อนข้างน้อย ชุมชนให้ความสำคัญกับแกะมากกว่าฝูงแกะที่ผสมกับแพะซึ่งเคยเป็นข้อเสนอแรกเริ่มจากทางโครงการ เนื่องจากแกะมีมูลค่าทางตลาดที่ดีกว่า

องค์ประกอบการแจกจ่ายปศุสัตว์ขึ้นอยู่กับกลไกการจัดสรรปันส่วนใหม่แบบดั้งเดิมที่เรียกว่า *habbanaye* ซึ่งก็คือการมอบสัตว์ให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลือ โดยผู้ได้รับความช่วยเหลือจะเก็บลูกคอกแรกไว้และส่งต่อสัตว์ที่ได้รับมาให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลือรายถัดไป จากข้อเสนอแนะของชุมชน ผู้ได้รับความช่วยเหลือคนแรกจะได้รับแกะตัวผู้ 1 ตัวและตัวเมีย 4 ตัว โดยชุมชนจะเป็นผู้กำหนดผู้ได้รับความช่วยเหลือ 200 รายแรกตามเกณฑ์ของชุมชนที่พิจารณาจากความยากจน จนถึงปัจจุบันนี้ ผู้ได้รับความช่วยเหลือกลุ่มแรกได้ลูกแกะคอกแรกไว้ในครอบครองแล้วและส่งต่อแกะพ่อพันธุ์แม่พันธุ์ให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลือกลุ่มที่สอง

จนถึงตอนนี้ ผลที่ได้จากโครงการนี้ทำให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือที่เป็นสตรี ซึ่งหลายๆ คนเคยมีสัตว์เป็นของตัวเองเพียง 7 ถึง 30 ตัว และสูญเสียสัตว์เหล่านั้นไปในภัยแล้ง กลับมีสัตว์อย่างน้อย 4 ตัวที่พวกเขาสามารถขายได้หากประสบความยากลำบากหรืออาจให้ลูกในระหว่างปีที่จะมาถึงนี้ได้เพื่อเพิ่มจำนวนปศุสัตว์ กล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สัตว์ที่ได้รับแจกเป็นที่มาของ “เงินทุนฉุกเฉินสำหรับภัยแล้ง” สำหรับสตรีที่ยากจน

กิจกรรมการแจกจ่ายปศุสัตว์นี้ได้รับการส่งเสริมด้วยแผนริเริ่มการพัฒนาแหล่งน้ำและธนาคารอาหาร (ดูกรณีศึกษา 6.6) ซึ่งสามารถช่วยให้ปศุสัตว์มีชีวิตอยู่ได้ ดังนั้นจึงสามารถปกป้องปศุสัตว์ที่เป็นสินทรัพย์เอาไว้ได้

ที่มา: Lutheran World Relief Pastoralist Survival and Recovery Program (ARVIP) Proposal (2005); ARVIP Baseline Survey; Mid-Term Visit Report by John Burns, Tufts University, December 2006; Evariste Karangwa, Meghan Armisted and Mahamadou Ouhoumoudou, LWR, pers. comms.

กรณีศึกษา 9.3: งานเทศกาลปศุสัตว์ที่ไนเจอร์

ระหว่างเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2548 ถึงมิถุนายน พ.ศ. 2549 ทางภาคเหนือของเขตดาโกโร (Dakoro) ในประเทศไนเจอร์ ซึ่งเป็นย่านของคนเลี้ยงปศุสัตว์และคนเลี้ยงปศุสัตว์ผสมการเกษตรต้องประสบกับการสูญเสียปศุสัตว์ถึงร้อยละ 60 (ส่วนใหญ่เป็นวัวควาย) การสูญเสียที่รุนแรงเช่นนี้จะต้องใช้เวลาเกือบ 30 ปีจึงจะสามารถผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ให้มีจำนวนเท่ากับก่อนเกิดวิกฤติได้ ปศุสัตว์คือแหล่งรายได้หลัก หรืออาจจะเป็นแหล่งรายได้เดียว สำหรับประชากรเหล่านี้ Oxfam และพันธมิตรในท้องถิ่นอย่าง AREN จึงมีแผนริเริ่มเพื่อช่วยผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ผ่านระบบการจัดงานเทศกาลสัตว์ โดยผู้ได้รับความช่วยเหลือทั้งหมด 1,500 รายได้รับคูปองมูลค่า 360 ดอลลาร์เพื่อซื้อสัตว์ที่พวกเขาต้องการ (วัวควาย แกะ แพะ ลา) จากผู้ค้าในท้องถิ่นและเจ้าของปศุสัตว์รายใหญ่ที่เข้าร่วมในงานเทศกาลถึง 8 ครั้ง และจัดขึ้นในระหว่างเดือนมกราคมถึง

เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 นอกจากนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้มีการนำสัตว์ที่ได้รับแจกจ่ายไปขายเพื่อตอบสนองความจำเป็นเฉพาะหน้า ผู้ได้รับความช่วยเหลือจะได้รับเงินสด 30 ดอลลาร์ด้วย งานเทศกาลถูกจัดขึ้นโดยร่วมมือกับโครงการ PROXEL (ดำเนินงานโดย Veterinaries Sans Frontieres Belgium) และพันธมิตรในท้องถิ่นอย่าง KARKARA) ซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบตรวจสุขภาพสัตว์ก่อนเข้างานเทศกาลและจัดซื้อวัคซีนสำหรับสัตว์ นอกจากนี้ Oxfam ยังทำสัญญาว่าจ้าง PROXEL ให้ดำเนินการติดตามผลในระยะกลางกับสัตว์ที่ถูกแจกจ่ายและให้ความช่วยเหลือทางเทคนิคแก่ผู้ได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งส่วนใหญ่คือโครงการป้องกันโรคและการส่งเสริมการรับรู้เกี่ยวกับเทคนิคการดูแลปศุสัตว์แบบใหม่

หนึ่งปีต่อมา การประเมินโครงการนี้ถือว่าการติดตามผลในครั้งนี้เป็นความสำเร็จของโครงการ อัตราการเพิ่มขึ้นของปศุสัตว์คือ 74% โดยมีการซื้อขายสัตว์จำนวน 11,476 ตัวในงาน อัตราการเติบโตในลักษณะนี้ เป็นสิ่งบ่งชี้ว่าจะมีปศุสัตว์จำนวน 20,000 ตัวในอีก 1 ปีถัดมา อัตราการจำหน่ายออก ซึ่งรวมถึงการขายและการบริโภคภายในครัวเรือน อยู่ในระดับที่ต่ำมาก (แพะ: 0.4%, แกะ: 0.6%) ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ที่มุ่งเน้นเรื่องการจัดหาปศุสัตว์ทดแทน ผู้ประเมินเห็นว่าผลที่ได้ในเชิงบวก เกิดจากการติดตามของสัตวแพทย์และการฝึกอบรมที่ให้กับชุมชนของผู้ได้ความช่วยเหลือ นอกจากนี้ เรายังทราบอีกด้วยว่าชุมชนเป้าหมายมีความต้องการเพิ่มขึ้นในด้านบริการของสัตวแพทย์สำหรับปศุสัตว์อื่นๆ อันเป็นผลสืบเนื่องจากโครงการนี้

ที่มา: Oxfam GB/VSF-B (2007) ‘Rapport d’activité. Opération de reconstitution du cheptel, département de Dakoro, Région de Maradi, Niger, Janvier 2006–Mars 2007, Oxfam GB/VSF-B, Niamey; Bernard, J. (2006) ‘Animals fairs, an Oxfam GB trial in the Sahel’, Oxfam, Dakoro, Niger.

กรณีศึกษา 9.4: การมีส่วนร่วมจากชุมชนที่มีต่อการจัดหาปศุสัตว์ทดแทน

ในปีพ.ศ. 2549 องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกา (Save the Children USA) ได้ดำเนินการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนในเขตต่างๆ ที่เลือกไว้ของภูมิภาคโอโรมิยา (Oromiya) และโซมาลี (Somali) ทางใต้ของเอธิโอเปียเพื่อรับมือกับภัยแล้งที่จงอยแอฟริกา (Horn of Africa) กิจกรรมนี้ได้รับการออกแบบโดยใช้กลไก “การจัดหาปศุสัตว์ทดแทน" แบบดั้งเดิม ทั้งในแง่ของการกำหนดกลุ่มเป้าหมายของผู้ได้รับความช่วยเหลือและจำนวนของสัตว์ที่จัดหาให้

เขตเป้าหมาย 5 เขตคือบริเวณที่กลุ่มประชากรที่ครอบครองพื้นที่ส่วนใหญ่ของทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้รับผลกระทบขั้นรุนแรงจากภัยแล้ง ทางโครงการได้เลือกสถาบันในท้องถิ่นที่

สามารถมีส่วนร่วมในแผนริเริ่มนี้ได้จากชุมชนต่างๆ ในโบโรนา (Borana) และเดโกเดีย (Degodia) โดยสถาบันเหล่านี้มีบทบาทหลักในการคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือและบริหารจัดการกิจกรรม ในโบโรนา การจัดหาปศุสัตว์ทดแทนแบบดั้งเดิมมีชื่อเรียกว่า *Bussa Gonifa* ภายใต้ระบบนี้ ผู้เลี้ยงปศุสัตว์ที่สูญเสียปศุสัตว์ของตนไปเนื่องจากภัยแล้ง เหตุการณ์ความขัดแย้งหรือการบุกโจมตี และมีวัวเหลืออยู่น้อยกว่า 5 ตัวมีสิทธิได้รับสวัสดิการและมีสิทธิ์เรียกร้องวัวอย่างน้อย 5 ตัวจากกลุ่มของตนเพื่อให้คงสถานะเป็นผู้เลี้ยงปศุสัตว์ในระบบ นอกจากนี้ เดโกเดีย โซมาลี ยังมีระบบจัดหาปศุสัตว์ทดแทนซึ่งมีลักษณะคล้ายกันอีกด้วย

องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกาจัดหาแพะและแกะมาทดแทนวัว เนื่องจากสัตว์ขนาดเล็กมีอัตราการเกิดเร็วกว่า และได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ เนื่องจากสัตว์เหล่านั้นสามารถทนต่อสภาพของภัยแล้งได้ ดังนั้น ในการพูดคุยกับชุมชน จึงมีการตกลงกันว่า องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกาจะจัดหาแพะ/แกะจำนวน 15-20 ตัว (ซึ่งมีตัวผู้ 1 หรือ 2 ตัว) และสัตว์ที่ใช้บรรทุกสัมภาระ 1 ตัวต่อผู้ได้รับความช่วยเหลือ 1 ราย และชุมชนจะนำสัตว์มาสมทบกับสัตว์เหล่านี้ด้วยกลไกการจัดหาปศุสัตว์ทดแทนแบบดั้งเดิมของตนเอง จำนวนปศุสัตว์ทั้งหมดถือเป็นฝูงปศุสัตว์ขนาดเล็กสำหรับครัวเรือนเป้าหมายที่ต้องได้รับความช่วยเหลือเป็นอันดับต้นๆ เนื่องจากเป็นผู้สูญเสียปศุสัตว์เกือบทั้งหมดหรือทั้งหมดในภัยแล้ง

กิจกรรมนี้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างองค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกาและตัวแทนจากสถาบันของชุมชนในท้องถิ่น ซึ่งถูกกำหนดไว้ตั้งแต่ต้น โดยตัวแทนจากสถาบันต่างๆ ของชุมชนเป็นผู้ควบคุมการซื้อขายปศุสัตว์ การกำหนดครัวเรือนที่จะได้รับความช่วยเหลือรวมถึงการบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชน โดยองค์กรช่วยเหลือเด็กเป็นผู้ฉีดวัคซีนและดูแลปศุสัตว์เกือบทั้งหมดก่อนแจกจ่าย

ในเขตที่ได้รับความช่วยเหลือ 2 เขต การที่ชุมชนร่วมสมทบปศุสัตว์ในจำนวนที่เท่ากับที่ได้รับจากองค์กรช่วยเหลือเด็ก ให้ผลสำเร็จน่าพอใจ โดยชุมชนบริจาคแพะและแกะรวมทั้งหมด 1,364 ตัว ส่วนสมาชิกในชุมชนก็มีความรู้สึกภูมิใจที่สามารถจัดหาปศุสัตว์ที่มีคุณภาพดีกว่าสัตว์ที่ซื้อมา ในพื้นที่เป้าหมายอื่นๆ การมีส่วนร่วมจากชุมชนนั้นประสบความสำเร็จไม่มากเท่าที่ควร ด้วยเหตุผลสำคัญสองประการ คือ หนึ่ง ในชุมชนบางแห่ง ผลกระทบจากภัยแล้งกินบริเวณกว้างกว่า ครัวเรือนยากจนมากกว่า และสถาบันในท้องถิ่นลังเลใจที่จะขอความช่วยเหลือจากสมาชิกของกลุ่ม เนื่องจากพวกเขาเหล่านั้นก็สูญเสียปศุสัตว์ในภัยแล้งเช่นกัน สอง ความเต็มใจของสมาชิกชุมชนในการให้ความช่วยเหลือสะท้อนให้เห็นถึงคุณภาพและระยะเวลาของความสัมพันธ์ที่มีต่อหน่วยงานที่เป็นพันธมิตร ซึ่งกิจกรรมการพัฒนาชุมชนที่มีประวัติความ

เป็นมาดี ก็จะได้รับการสนับสนุนจากชุมชน เมื่อเปรียบเทียบกับพื้นที่อื่นๆ ที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยงานภายนอกในระยะเวลาสั้นๆ หรือไม่มีการพัฒนาความสัมพันธ์

หลังจากพิจารณาข้อเท็จจริงทั้งหมดแล้ว องค์กรช่วยเหลือเด็กของสหรัฐอเมริกาสรุปว่า การให้ความช่วยเหลือแบบสมทบจำนวนโดยชุมชนเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ และอาจเหมาะสมสำหรับชุมชนท้องถิ่นที่อาจเกิดภัยแล้งในอนาคต โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งระหว่างหน่วยงานที่ดำเนินงานและชุมชน กับสมาชิกชุมชนได้รับผลกระทบจากภัยแล้งในระดับที่แตกต่างกัน

ที่มา: Gebru, G. (2007) 'Documentation of the Save the Children-USA Restocking Implementation Program in Somali and Oromia Regional States', Save the Children USA, Addis Ababa.

กรณีศึกษา 9.5: การแจกจ่ายปศุสัตว์หลังเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถาน

ไม่นานหลังเกิดเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถานในปี พ.ศ. 2548 และหลังจากความช่วยเหลือในเบื้องต้นเช่น การแจกจ่ายอาหาร เต็นท์ ผ้าห่ม สภากาชาดเยอรมนีก็ได้เริ่มกิจกรรมเพื่อปรับปรุงภาวะทางโภชนาการของเด็กๆ ในครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบจากเหตุแผ่นดินไหว โดยการจัดหานมวัวและลูกวัวให้แก่ครัวเรือนเป้าหมายคือผู้ที่สูญเสียสัตว์ของตนทั้งหมดในภาวะภัยพิบัติ หรือครัวเรือนกลุ่มเสี่ยงเช่น ครัวเรือนที่มีผู้หญิงเป็นผู้นำ หรือที่ยากจนซึ่งมีลูกมากกว่า 4 คนและอาจไม่เคยมีปศุสัตว์เป็นของตัวเองมาก่อน มีการจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อจัดการคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือ ซึ่งประกอบไปด้วยตัวแทนจากกลุ่มผู้สูงอายุ คนในวรรณะต่างๆ สตรี ผู้นำศาสนา และครูอาจารย์ ผู้ได้รับความช่วยเหลือที่ได้รับคัดเลือกจะได้รับการตรวจสอบยืนยันอีกขั้นหนึ่งโดยการพบปะในสถานที่จริงและปรึกษาหารือกันในชุมชน

ก่อนการแจกจ่ายปศุสัตว์ ผู้ได้รับความช่วยเหลือได้รับการฝึกอบรมเรื่องการจัดการปศุสัตว์ ซึ่งรวมถึงการให้อาหารสัตว์ การผสมพันธุ์ และสุขภาพของสัตว์ มีการคัดเลือกโคกระบือบางชนิด บางพันธุ์ ตามเกณฑ์ที่ตกลงกันไว้เช่น ความสามารถในการปรับตัวเข้ากับสภาพอากาศเย็น การผลิตน้ำนม ขนาด และอายุ ผู้รับเหมาในท้องถิ่นจะเป็นผู้จัดหาวัว ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากสภากาชาดแล้ว รวมถึงรักษาโรคเต้านมอักเสบและกำจัดเห็บแล้ว และได้รับการฉีดวัคซีนและฆ่าเชื้อก่อนนำไปแจกจ่าย มีการใช้ระบบจับสลากสำหรับการแจกจ่ายวัวให้กับผู้ได้รับความช่วยเหลือ

นอกจากนี้ CAHW ยังได้รับการฝึกอบรมในแต่ละหมู่บ้าน และยังมีการอบรมเพื่อทบทวนบทเรียนอยู่ตลอดระยะเวลาของโครงการ มีแผนเตรียมพร้อมสำหรับเชื่อมโยง CAHW เข้ากับบริการด้านสัตวแพทย์ของรัฐ เช่น โครงการการผสมเทียมและปรับปรุงโคในอนาคต

ที่มา: Matthew Kinyanjui, ICRC, pres. com.

กรณีศึกษา 9.6: การตัดสินใจแจกจ่ายปศุสัตว์หลังเกิดเหตุแผ่นดินไหวในปากีสถาน

ในวันที่ 8 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เขตทั้งสามในอาซัด ชัมมู แคชเมียร์ (Azad Jammu Kashmir - AJK) และทั้งห้าเขตในแคว้นนอร์ทเวสต์ฟรอนเทียร์ (Northwest Frontier Province – NWFP) ของปากีสถานประสบเหตุแผ่นดินไหวขั้นรุนแรง FAO รับหน้าที่ตรวจสอบด้านปศุสัตว์ในเดือนพฤษภาคม/มิถุนายน พ.ศ. 2549 ซึ่งถือเป็นการร่วมมือกับโครงการฟื้นฟูและฟื้นสภาพในระยะสั้นจากรัฐบาล วัตถุประสงค์คือเพื่อกำหนดกลยุทธ์สำหรับ 6 เดือนแรกของระยะฟื้นฟูในระยะสั้น การตรวจสอบนี้เป็น “การประเมินที่ดีที่สุด” ในแง่ของความเพียงพอของอาหารหลังเกิดเหตุแผ่นดินไหวและความต้องการในเขตที่ได้รับผลกระทบ สถานการณ์ดังกล่าวสรุปได้ดังนี้

เขต	ความต้องการอาหารทั้งหมด	อาหารที่มีทั้งหมด	ส่วนที่ยังขาด
	MJME* (m)	MJME (m)	MJME (m)
AJK:			
มูซัฟฟาราบัด (Muzaffarabad)	5,361	7,560	2,199
บาห์ (Bagh)	2,688	1,757	(931)
รอว์ลาคอต (Rawlakot)	5,092	3,306	(1,787)
NWFP:			
มันเซห์รา (Mansehra)	9,339	7,096	(2,242)
บัตตะกราม (Battagram)	4,037	1,871	(2,165)
ชางลา (Shangla)	3,097	2,901	(197)
อโบทาปัด (Abbotabad)	6,339	3,336	(3,003)
โกฮีสถาน (Kohistan)	11,962	11,103	(860)

หมายเหตุ: *MJME คือ พลังงานที่ใช้ประโยชน์ได้โดยมีหน่วยเป็นเมกะจูล (Megajoules metabolizable energy)

หลังเกิดเหตุแผ่นดินไหว เฉพาะเขตมูซัฟบาราบัด (AJK) เท่านั้นที่มีอาหารสัตว์เหลือเป็นจำนวนมาก แม้ว่าเขตชางลาและโกฮีสถาน (NWFP) ซึ่งไม่ได้สูญเสียสัตว์เป็นจำนวนมาก จะมีความสมดุลอย่างเหมาะสมระหว่างความต้องการอาหารสัตว์และแหล่งอาหารสัตว์ที่เกี่ยวข้อง สำหรับเขตที่เหลือ พบว่าขาดแคลนอาหารสัตว์อย่างมาก

จากข้อมูลนี้ FAO จึงเปลี่ยนแผนหันกลับมาจัดหาปศุสัตว์ทดแทนสำหรับครัวเรือนที่ได้รับผลกระทบและให้ความสำคัญกับการส่งเสริมการมีชีวิตรอดของปศุสัตว์ด้วยการจัดหาอาหารสัตว์สำหรับฤดูหนาว (พ.ศ. 2549-2550) ที่อยู่อาศัยของสัตว์ และการดูแลสุขภาพของสัตว์ แม้จะมีความกังวลในเรื่องความยั่งยืนของแหล่งอาหารสัตว์ จากหน่วยงานที่ดำเนินงาน 9 หน่วย ที่ให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ใน AJK และ 13 หน่วยใน NWFP พบว่า

- 27% ระบุว่าพวกเขาจะเป็นผู้จัดหาสัตว์เคี้ยวเอื้องฝูงใหญ่
- 33% จะเป็นผู้จัดหาสัตว์เคี้ยวเอื้องฝูงเล็ก
- 33% จะเป็นผู้จัดหาสัตว์เคี้ยวเอื้องทั้งฝูงใหญ่และเล็ก
- 7% ให้การสนับสนุนปศุสัตว์อย่างเดียวเท่านั้น

ที่มา: Simon Mack, FAO, pers. com.

กรณีศึกษา 9.7: การแจกจ่ายปศุสัตว์หลังเหตุแผ่นดินไหวในอิหร่าน

ในปลายเดือนธันวาคม พ.ศ. 2546 ได้เกิดเหตุแผ่นดินไหวซึ่งวัดขนาดความรุนแรงได้ 6.4 ริคเตอร์ ที่เมืองบาม (Bam) จังหวัดเคอร์มัน (Kerman) ทางตอนใต้ของอิหร่าน ในชั่วระยะเวลา 15 วินาที มากกว่า 70 % ของอาคารในเมืองและหมู่บ้านโดยรอบพังทลายลง และประชากรมากกว่า 40,000 คนจากทั้งหมด 130,000 คนในพื้นที่เสียชีวิต การดำรงชีพของประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยในเมืองบามมุ่งเน้นอยู่ที่การทำไร่อินทผลัมและ/หรือแรงงานเกษตรกรรม แต่หลายๆ คนเลี้ยงสัตว์ไว้ในจำนวนเล็กน้อยเพื่อเป็นอาหารและแหล่งรายได้ สัตว์ส่วนใหญ่ที่เลี้ยงคือ วัวควาย แพะ และแกะ การเลี้ยงปศุสัตว์มีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับเกษตรกรที่ยากจน ผู้ซึ่งมีที่ดินแปลงเล็กๆ ของตนเองหรือไม่มีเลย แม้ว่าต้นอินทผลัมหลายๆ ต้นจะไม่เสียหาย แต่จากจำนวนปศุสัตว์ที่ตายในเหตุแผ่นดินไหว ประมาณได้ว่า 31% เป็นวัวควาย และ 26% เป็นแพะและแกะ สัตว์ส่วนใหญ่เหล่านี้อาศัยในที่อยู่อาศัยที่สร้างขึ้นอย่างง่ายๆ ใกล้บ้านของเจ้าของ และหลายๆ ตัวเสียชีวิตเพราะโดนสิ่งก่อสร้างถล่มทับ สัตว์อื่นๆ วิ่งหนีอย่าตื่นตระหนกหลังเหตุแผ่นดินไหว ในขณะที่บางตัวถูกขโมยหรือถูกนำไปขายเพราะเจ้าของต้องการเงินสดอย่างเร่งด่วน

เพื่อเป็นการรับมือต่อความสูญเสียเหล่านี้ ACF-Spain จึงคิดโครงการแจกจ่ายปศุสัตว์โดยมอบแพะ 2 ตัวและอาหารสัตว์ (ข้าวบาร์เลย์) 300 กก.ให้กับครอบครัวกลุ่มเสี่ยง 1,200

ครอบครัวในหมู่บ้านที่ได้รับผลกระทบจากแผ่นดินไหว 17 หมู่บ้านในเขตเมืองบาม วัตถุประสงค์ของโครงการนี้คือให้การสนับสนุนครัวเรือนเป้าหมายให้มีนมไว้ดื่มในครอบครัว และมีรายได้เพิ่มเติม โครงการมุ่งเป้าหมายไปที่ครอบครัวที่ยากจนที่สูญเสียปศุสัตว์ โดยเฉพาะแม่หม้ายและประชากรกลุ่มเสี่ยงอื่นๆ แต่เกณฑ์การคัดเลือกกำหนดให้ผู้ได้รับความช่วยเหลือต้องมีประสบการณ์การเลี้ยงแพะและแกะ และมีที่อยู่อาศัยสำหรับสัตว์อย่างเพียงพอเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการนี้จะให้ผลอย่างยั่งยืน การคัดเลือกผู้ได้รับความช่วยเหลือและการแจกจ่ายปศุสัตว์ดำเนินการร่วมกับสมาชิกสภาท้องถิ่น และมีการว่าจ้างเครือข่ายงานสัตวแพทย์แห่งอิหร่าน (Iranian Veterinary Network) ให้เข้ามาบริการด้านสัตวแพทย์สำหรับปศุสัตว์ที่ซื้อขายก่อนนำไปแจกจ่าย รวมถึงการฉีดวัคซีนป้องกันโรคเอ็นเทอโรท็อกซีเมีย (enterotoxaemia) การถ่ายพยาธิ และการจัดหาอาหารเสริมจำพวกแร่ธาตุและไวตามิน

ครอบครัวที่ได้รับความช่วยเหลือจำนวน 1,200 ครอบครัวได้รับแพะตัวเมีย 2 ตัว โดยเป็นพันธุ์ Mahali ซึ่งเป็นพันธุ์พื้นเมือง 1 ตัวและพันธุ์ Rachti 1 ตัว (ผสมระหว่าง Mahali และสายพันธุ์คุณภาพสูงของปากีสถาน) พร้อมกับข้าวบาร์เลย์ 300 กก. สำหรับเป็นอาหารสัตว์ แผนเดิมคือการแจกแกะ แต่หลังจากหารือกับผู้ที่จะได้รับความช่วยเหลือแล้วจึงเปลี่ยนเป็นการแจกแพะ เพราะเลี้ยงง่ายกว่า ไม่ต้องการการดูแลมาก และให้ลูกต่อการตั้งครรภ์หนึ่งครั้งมากกว่าแกะ นอกจากนี้ ยังเคยมีการวางแผนจะแจกจ่ายสัตว์ที่ตั้งครรภ์ แต่จะมีปัญหาด้านการจัดสรรทรัพยากร อีกทั้งมีการระบุว่ามีแพะตัวผู้จำนวนมากพอที่รอดชีวิตจากแผ่นดินไหวซึ่งจะทำให้แพะที่แจกจ่ายไปนั้นสามารถมีลูกได้ไวหลังการแจกจ่าย

การตรวจสอบหลังการแจกจ่ายปศุสัตว์ (1-2 สัปดาห์หลังแจกจ่ายปศุสัตว์เรียบร้อยแล้ว) แสดงให้เห็นว่าผู้ได้รับความช่วยเหลือส่วนใหญ่พอใจกับสัตว์ทั้งสองสายพันธุ์ที่เลือกให้ (ร้อยละ 84) และกระบวนการแจกจ่าย (ร้อยละ 87) มีเพียงแพะ 1 ตัวจากการสุ่มตัวอย่าง 70 ครัวเรือนที่ถูกขโมยและอีกหนึ่งตัวถูกนำไปขาย มีการมอบให้ญาติไปดูแล 6 ตัวเนื่องจากไม่มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมสำหรับสัตว์ ผู้ได้รับความช่วยเหลือ 9 รายสามารถรีดนมจากแพะ 1 ตัว มี 2 ครัวเรือนที่สามารถรีดนมจากแพะทั้ง 2 ตัวที่ได้รับ และอีก 27 ครัวเรือนที่สามารถผสมพันธุ์แพะได้

เมื่อได้รับการสอบถามเกี่ยวกับผลกระทบของโครงการที่มีต่อชีวิตของพวกเขา ผู้ได้รับความช่วยเหลือระบุถึงผลดีทางเศรษฐกิจ (การผลิตน้ำนมและขนสัตว์ ซึ่งส่วนใหญ่ถือว่าเป็นผลประโยชน์ที่จะได้รับ เนื่องจากเร็วเกินไปที่จะให้ปศุสัตว์ออกลูก) และยังเน้นย้ำผลดีทางด้านจิตวิทยา (เช่น เป็นเรื่องบันเทิงสำหรับเด็กๆ มีแรงจูงใจเพิ่มขึ้นในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมอื่นๆ) ผลตอบรับส่วนใหญ่แน่ใจว่าจะมีโอกาสกลับมาทำกิจกรรมเกี่ยวปศุสัตว์ได้ตามปกติหลังสูญเสียสัตว์ไปจำนวนหนึ่งหรือทั้งหมดในเหตุการณ์แผ่นดินไหว

ที่มา: ACF-Spain (2004) ‘Livelihoods Recovery Project (Livestock Distribution)’, ACF-Spain, Bam, Iran; Leguene, P. (2004) ‘Evaluation Report: Restoration of the livelihood and longer-term food security for the earthquake-affected farmers and agricultural labourers in Bam, South-East Iran, Project implemented by ACFUK and ACF-Spain, London.

ภาคผนวก

การขนส่งขากลับ (Backloading):	การใช้รถบรรทุกหรือรถอื่นๆ ในการขนส่งสิ่งใดสิ่งหนึ่งไปยังสถานที่ปลายทาง แล้วบรรทุกสิ่งอื่นออกมาในช่วงขากลับ (เช่น ผู้ค้าปศุสัตว์นำอาหารสัตว์ไปส่งยังพื้นที่หนึ่ง และขนปศุสัตว์ที่ซื้อออกมาจากพื้นที่นั้นตอนขากลับ)
ทรัพย์สินส่วนทุน (Capital assets):	(ส่วนหนึ่งของกรอบวิธีคิดในเรื่องวิถีการดำรงชีพ) ทรัพยากร เครื่องมือหรืออุปกรณ์ ทักษะ ข้อดี และความสัมพันธ์ต่างๆ ที่ให้ประโยชน์ต่อวิถีการดำรงชีพของบุคคลและครัวเรือนในชุมชน สิ่งเหล่านี้ได้รับการจัดกลุ่มให้เป็นทรัพยากรบุคคล, ทรัพยากรธรรมชาติ, เงินทุน, ทรัพย์สินอื่นหรืออสังหาริมทรัพย์ และทุนทางสังคม
แนวทางแบบกลุ่ม (Cluster approach):	โครงการระหว่างประเทศรูปแบบใหม่ที่ส่งเสริมการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรด้านมนุษยธรรมในการรับมือกับภาวะภัยพิบัติ การรวมกลุ่มจะมุ่งเน้นที่ภาคส่วนต่างๆ ของโครงการบรรเทาทุกข์ (เช่น น้ำและสุขอนามัย อาหาร ฯลฯ) ซึ่งจะประสานงานกับ “องค์กรนำ” ที่กำหนดขึ้นซึ่งจะรับผิดชอบต่อสมาชิกอื่นๆ ในกลุ่ม และพวกเขาจะพัฒนากลยุทธ์การดำเนินงานร่วมกันขึ้น
ระบบห่วงโซ่ความเย็น (Cold chain):	การรักษาเวชภัณฑ์สำหรับสัตว์ (หรือสำหรับมนุษย์) ให้อยู่ในระดับอุณหภูมิที่กำหนดในระหว่างการเก็บรักษาและการขนส่ง โดยใช้ตู้เย็นและกล่องเก็บความเย็นแบบพกพา เป็นต้น

การจัดการวงจรภัยแล้ง (Drought cycle management)	แบบจำลองที่แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ: *ระยะเตรียมพร้อม (Alert)*: ฤดูฝนที่ล่าช้า หรือมีฝนน้อย และฝนตกเพียงในระยะสั้นๆ ทำให้ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เริ่มแห้งแล้งและน้ำในแหล่งน้ำลดระดับลง *ระยะเตือนภัย (Alarm)*: ราคาสินค้าเริ่มเคลื่อนไหวผิดปกติ (เช่น ราคาธัญพืชเริ่มสูงขึ้นและราคาปศุสัตว์เริ่มตกต่ำลง) ฝนยังคงไม่ตก/ตกน้อย ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์แห้งแล้งมากขึ้น และทรัพยากรน้ำเริ่มขาดแคลน *ระยะภัยพิบัติ (Emergency)*: ราคาสินค้าเคลื่อนไหวผิดปกติอย่างเห็นได้ชัด ทรัพยากรน้ำขาดแคลนและทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์แห้งแล้ง ผู้คนเริ่มอพยพ โดยทั่วไปยังคงไม่มีฝนหรือฝนเพิ่งเริ่มตก (ซึ่งเป็นเหตุให้คนและปศุสัตว์มีอาการเจ็บป่วย ข้อจำกัดด้านการขนส่งส่งผลกระทบต่อปริมาณอาหารที่มีอยู่) *ระยะฟื้นตัว (Recovery)*: ปศุสัตว์เริ่มฟื้นตัว ราคาปศุสัตว์ดีขึ้น ราคาธัญพืชเริ่มลดลง ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์เริ่มอุดมสมบูรณ์ขึ้นและมีน้ำในแหล่งน้ำมากขึ้น
การจำหน่ายปศุสัตว์ออก (Livestock off-take):	สัตว์ที่ถูกจำหน่ายให้แก่ผู้ค้าหรือถูกนำออกจากฝูงเนื่องจากเหตุผลอื่น

การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling):	การเลือกกลุ่มตัวแทน “ทั่วไป” โดยพิจารณาจากคุณสมบัติบางอย่าง (เช่น เจ้าของปศุสัตว์ที่ได้รับผลกระทบจากภาวะภัยแล้ง, เจ้าของปศุสัตว์ที่เป็นผู้หญิง, ผู้อาศัยอยู่ในหมู่บ้านที่เกิดเหตุการณ์อุทกภัย)
ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (Rapid onset):	ภาวะภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในทันทีทันใดโดยมักไม่มีการเตือนภัยล่วงหน้า เช่น เหตุการณ์แผ่นดินไหว อุทกภัย หรือคลื่นสึนามิ ภาวะภัยพิบัติแบบฉับพลันอาจแบ่งออกเป็น 3 ระยะที่สำคัญคือ หนึ่ง *ผลที่ตามมาในทันทีหลังจากเกิดภัยพิบัติ (immediate aftermath)* ซึ่งหมายถึงระยะเวลาหลังจากที่เหตุการณ์ภัยพิบัติเพิ่งผ่านไปซึ่งจะมีผลกระทบรุนแรงที่สุด, สอง *ระยะเริ่มฟื้นตัว (early recovery)* หมายถึง ช่วงเวลาหลายวัน (หรืออาจจะหลายสัปดาห์) หลังจากเกิดภัยพิบัติเมื่อผลกระทบช่วงแรกได้ผ่านไปแล้วและเริ่มดำเนินการตามแผนรับมือกับภัยพิบัติ และสาม *ระยะฟื้นตัว (recovery)* ซึ่งอาจใช้เวลาหลายเดือนหรือหลายปีหลังจากเกิดภัยพิบัติ โดยปศุสัตว์และสิ่งมีชีวิตเริ่มเกิดขึ้นใหม่ รวมถึงวิถีการดำรงชีพเริ่มกลับเข้าสู่ปกติอย่างช้าๆ
การประเมินผลตามเวลาจริง (Real-time evaluation):	การประเมินผลการดำเนินงาน (โดยทั่วไป มักเป็นโครงการด้านมนุษยธรรม) ในระหว่างที่ดำเนินโครงการอยู่ เพื่อให้มีการแสดงความคิดเห็นและนำข้อเสนอแนะเหล่านั้นไปปรับปรุงในระหว่างการดำเนินงานดังกล่าว (ดู Sandison, 2003 และ Herson and Mitchell (ไม่ระบุวันที่) ในส่วนข้อมูลอ้างอิงของบทที่3)

ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ เกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป (Slow onset):	ภาวะภัยพิบัติที่ค่อยๆ ส่งผลกระทบอย่างต่อเนื่อง เช่น ภาวะภัยแล้ง ซึ่งโดยทั่วไปมักแบ่งออกเป็น 4 ระยะ (ดู “วงจรการจัดการภาวะภัยแล้ง” ข้างต้น)
โรคติดต่อจากสัตว์สู่คน (Zoonosis):	(หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า Zoonotic disease) โรคที่สามารถถ่ายทอดจากสัตว์สู่คน (หรือจากคนสู่สัตว์)

ภาคผนวก 2 คำย่อและอักษรย่อ

ACF	Action Contre la Faim/Action Against Hunger
AJK	Azad Jammu Kashmir
ALDEF	Arid Lands Development Focus
ARV	ยาต้านไวรัส (Antiretroviral)
AU/IBAR	สหภาพแอฟริกา (African Union) – InterAfrican Bureau for Animal Resources
CAHW	เจ้าหน้าที่ดูแลสุขภาพสัตว์ในชุมชน (community-based animal health worker)
CCCM	กลุ่มประสานงานในการบริหารจัดการที่อยู่อาศัยชั่วคราว (camp coordination and camp management)
CEB	Contribution à l'Education de Base
CP	พลเมืองและการเมือง (civil and political)
DFID	กระทรวงเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Department for International Development)
DRR	การลดความเสี่ยงจากภาวะภัยพิบัติ (disaster risk reduction)
EMPRES	ระบบป้องกันภัยพิบัติ (สำหรับโรคระบาดสัตว์และศัตรูพืชข้ามพรมแดน (Emergency Prevention System (for Transboundary Animal and Plant Pests and Diseases))

EPaRDA	สมาคมวิจัยและพัฒนาผู้เลี้ยงสัตว์ในเอธิโอเปีย (Ethiopian Pastoralist Research and Development Association)
ESC	เชิงเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (economic, social and cultural)
EWS	ระบบเตือนภัยล่วงหน้า (early warning system)
FAO	องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (United Nations Food and Agriculture Organisation)
FEWS-NET	เครือข่ายระบบเตือนภัยล่วงหน้าสำหรับภาวะอดอยาก (Famine Early Warning Systems Network)
FSAU	หน่วยวิเคราะห์ความมั่นคงทางอาหารสำหรับโซมาเลีย (Food Security Analysis Unit for Somalia)
GIEWS	ระบบสารสนเทศและการเตือนภัยล่วงหน้าทั่วโลก (Global Information and Early Warning System)
HEA	แนวทางเศรษฐกิจครัวเรือน (Household Economy Approach)
HPAI	โรคไข้หวัดนก (Highly Pathogenic Avian Influenza)
ICRC	คณะกรรมการกาชาดสากล (International Committee of the Red Cross)
IDP	บุคคลพลัดถิ่น (internally displaced person)
IPC	การจำแนกระยะของความมั่นคงด้านอาหารและมนุษยธรรมแบบบูรณาการ (Integrated Food Security and Humanitarian Phase Classification)
JEMED	Jeunesse En Mission Entraide et Developpement
LWR	Lutheran World Relief
M&E	การติดตามและประเมินผล (monitoring and evaluation)

NORDA	Northern Relief Development Agency
NWFP	Northwest Frontier Province
OCHA	สำนักงานเพื่อการประสานงานด้านมนุษยธรรมแห่งสหประชาชาติ United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs)
OIE	องค์การโรคระบาดสัตว์ระหว่างประเทศ (World Organisation for Animal Health)
PLHIV	ผู้ติดเชื้อเอชไอวีและเอดส์ (people living with HIV and AIDS)
PRA	การประเมินสภาวะชนบทแบบมีส่วนร่วม (participatory rural appraisal) หรือเรียกว่า PLA – กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (participatory learning and action)
PRIM	ตารางระบุถึงการรับมืออย่างมีส่วนร่วมของ LEGS (LEGS Participatory Response Identification Matrix)
SADC	ประชาคมการพัฒนาแห่งแอฟริกาใต้ (Southern Africa Development Community)
SMART	มาตรฐานการติดตามและประเมินผลการให้ความช่วยเหลือและบรรเทาทุกข์ (Standardized Monitoring and Assessment of Relief and Transitions)
USAID	องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Agency for International Development)
VAC	คณะกรรมการประเมินความเสี่ยง (Vulnerability Assessment Committee)
VSF	Vétérinaires sans Frontières (สัตวแพทย์ไร้พรมแดน)
WFP	โครงการอาหารโลกของสหประชาชาติ (United Nations World Food Program)

ภาคผนวก 3 บรรณานุกรมทั่วไป

Aklilu, Y. and M. Wekesa (2002) *Drought, Livestock and Livelihoods: Lessons from the 1999–2001 Emergency Response in the Pastoral Sector in Kenya*, Humanitarian Practice Network Paper No. 40, Overseas Development Institute, London, www.odihpn.org/documents/networkpaper040.pdf

FAO (2009) *Livestock Emergency Interventions: a practical guide* FAO Animal Production and Health Manuals Series, United Nations Food and Agriculture Organization, Rome.

Feinstein International Center (2006) *Guidelines for Livelihoods-based Livestock Relief Interventions in Pastoralist Areas*, USAID Pastoralist Livelihoods Initiative, Addis Ababa

IASC (2006) *Women, Girls, Boys and Men: Different Needs, Equal Opportunities, Gender Handbook in Humanitarian Action*, IASC, Geneva.

ICRC (2006) *Food-Needs Assessment: Darfur*, Economic Security Unit, October, ICRC, Nairobi.

Mattinen, H. and K. Ogden (2006) 'Cash-based interventions: Lessons from southern Somalia', *Disasters*, 30 (3): 297–315.

Morton, J., D. Barton, C. Collinson and B. Heath (2002) *Comparing Drought Mitigation Interventions In The Pastoral Livestock Sector*, Natural Resources Institute, University of Greenwich at Medway, Chatham Maritime, www.nri. org/projects/pastoralism/interventions.doc

OFDA (2003) *Livestock Interventions: Important Principles for OFDA*, OFDA, Washington DC, www.usaid.gov/our_work/humanitarian_assistance/disaster_ assistance/sectors/index.html

Oxfam (2005) *Livestock Programming in Emergencies Guidelines*, unpublished draft, Oxfam, Oxford.

Oxfam (2007) *Programme Guidelines on Animal Welfare*, Oxfam, Oxford.

ProVention Consortium (2007) *Slow-onset disasters: Drought and Food and Livelihoods Security – Learning from Previous Relief and Recovery Responses*, ProVention Consortium and ALNAP (Learning, Accountability, Performance in Humanitarian Action), Geneva, www.proventionconsortium.org

Simpkin, S. P. (2005) *Livestock Study in the Greater Horn of Africa*, ICRC, Nairobi, www.icrc.org/Web/eng/siteeng0.nsf/htmlall/regional-livestock-study-greathorn-africa/$File/Regional-Livestock-Study-BOOK.pdf

Slim, H. and A. Bonwick (2005) *Protection: An ALNAP Guide for Humanitarian Agencies*, Overseas Development Institute, London.

Sphere Project (2004) *Humanitarian Charter and Minimum Standards in Disaster Response*, The Sphere Project, Geneva, www.sphereproject.org

Trench, P., J. Rowley, M. Diarra, F. Sano and B. Keita (2007) *Beyond Any Drought: Root Causes of Chronic Vulnerability in the Sahel*, The Sahel Working Group, IIED, London.

UN OCHA (1999) Orientation Handbook on Complex Emergencies, UN OCHA, New York, www.reliefweb.int/library/documents/ocha__orientation_ _handbook_on__.htm#1

USAID (2005) *Field Operations Guide for Disaster Assessment and Response*, USAID, Washington DC, www.usaid.gov/our_work/humanitarian_assistance/disaster_assistance/resources/pdf/fog_v3.pdf

Young, H., A. Taylor, S.-A. Way and J. Leaning (2004) 'Linking rights and standards: The process of developing 'rights-based' minimum standards on food security, nutrition and food aid', *Disasters*, 28 (2): 142–159.

ภาคผนวก 4 คำขอบคุณและผู้สนับสนุน

คณะทำงานของ LEGS

Rob Allport:	VSF-Belgium ประจำแอฟริกาตะวันออก
Andy Catley:	Feinstein International Centre แห่งมหาวิทยาลัยทัฟส์ (Tufts University)
Solomon Haile	PATTEC- Coordination แห่งสหภาพ
Mariam:	แอฟริกา/DREA
Simon Mack:	แผนกการผลิตและสุขภาพสัตว์ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO)
Piers Simpkin:	คณะกรรมการกาชาดระหว่างประเทศ
Cathy Watson:	ผู้ประสานงานโครงการ LEGS

องค์กรผู้สนับสนุน

สำนักงานช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างประเทศ องค์กรเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (Office of US Foreign Disaster Assistance, United States Agency for International Development)

องค์การอ็อกซ์แฟม จีบี (Oxfam GB)

องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations) รวมถึงการสนับสนุนด้านการพัฒนาเครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ของ LEGS

โครงการริเริ่มด้านนโยบายปศุสัตว์ของ IGAD (IGAD Livestock Policy Initiative) ซึ่งสนับสนุนเงินทุนโดยสหภาพยุโรปและดำเนินงานโดยองค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ

การสนับสนุนในลักษณะเดียวกันโดย AU-IBAR, FAO, ICRC, Feinstein International Centre (มหาวิทยาลัยทัฟส์), VSF-Belgium, VETAID, Vetwork UK

ผู้เขียนที่สำคัญ

การให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์โดยเน้นที่การดำรงชีพ: Cathy Watson

การประเมินและการรับมือ: Cathy Watson

มาตรฐานสากล: Andy Catley

การลดจำนวนปศุสัตว์: Yacob Aklilu

บริการด้านสัตวแพทย์: Andy Catley, David Ward

การจัดหาอาหารสัตว์: Peter Thorne

การจัดหาน้ำ: Peter Thorne

ที่อยู่อาศัยของปศุสัตว์: David Hadrill, Peter Manfield

การจัดหาปศุสัตว์: Hélène Berton, Andy Catley

การพัฒนาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์: Peter Thorne

บรรณาธิการประสานงาน: Cathy Watson

กรณีศึกษา ประเด็นปัญหาที่เชื่อมโยงกันหลายด้าน

Elias Abdash, CARE

Nejat Abdi Mohammed, Save the Children USA

Mohammed Abdinoor, Save the Children UK

Yacob Aklilu, Feinstein International Centre (Tufts University)

Ahmed Alkadir, Oxfam America

Meghan Armisted, Lutheran World Relief

Joseph Ashmore, Consultant

John Barratt, DFID

Els Bedert, VSF Belgium

Abay Bekele, Save the Children USA

Gezu Bekele, Feinstein International Centre (Tufts University)

Moges Bekele, Cordaid

Joep van Binsbergen, ILRI

Stephen Blakeway, Ministry of Agriculture, Afghanistan

Sally Crafter, FARM-Africa

Matthew Croucher, Save the Children UK

Adrian Cullis, Save the Children USA

John Damerell, The Sphere Project

Jonathan Davies, WISP/IUCN

Hélène Deret, Action Contre La Faim

Vera Eames, Consultant

Tony Eastwood, Tear Fund

Hani Eskandar, The Sphere Project

Karine Garnier, FAO

Getachew Gebru, ILRI

Michael Goe, Swiss Federal Institute of Technology

Richard Grahn, Oxfam GB

Paul Harvey, ODI

Jeremy Hulme, SPANA

Noelle Huskins, Consultant Carmen

Jaquez, Land O'Lakes

Peta Jones, Southern Africa Network of Animal Traction/Donkey Power

Alison Joyner, The Sphere Project

Alison Judd, Consultant

Sarah Kahn, OIE

Evariste Karangwa, Lutheran World Relief Elizabeth

Karuoya, VSF Suisse

Charles Kelly, Benfield UCL Hazard Research Centre

Maurice Kiboye, COOPI

Matthew Kinyanjui, ICRC

Chung Lai, Land O'Lakes

Jennifer Lanier, Humane Society International

James Lewis, Consultant

Tim Leyland, DFID

Roger Lough, Consultant

Julia Macro, The Brooke Hospital for Animals

Kelley Lynch, Kelly Lynch Photography, Stories, Design

Colleen Malone, Save the Children Canada

Seif Maloo, VSF Suisse

Tim McCully, Lutheran World Relief

Neil Manning, The Brooke Hospital for Animals

Ali Mekonnen, Save the Children USA

Gedlu Mekonnen, FAO

Joseph Methu, Land O'Lakes

Bruno Minjauw, FAO

Lili Mohiddin, Oxfam GB

Bonaventure Mtei, OIE

Kisa Juma Ngeiywa, Ministry of Livestock - Kenya

Sjoerd Nienhuys, Consultant

Steve Osofsky, WCS-AHEAD (Animal Health for the Environment and Development)

Mahamadou Ouhoumoudou, Lutheran World Relief

Simon Pope, SPANA

Ian Robinson, AA International

Tim Robinson, FAO

Antonio Rota, IFAD

Lex Ros, Dierenarts Haarlem

Paul Sayers, Land O'Lakes

Michael Scott, DFID

Mohamed Sheikh-Ali, ICRC

Garry Smith, Consultant

Marjorie Sullivan, Australian Agency for International Development

Ali Adam Tahir, Animal Resources Research Corporation - Pastoralist league

Tarekegn Tola, Save the Children USA

John Woodford, Ministry of Agriculture, Afghanistan

Jeff Woodke, JEMED Niger

Helen Young, Feinstein International Center (Tufts University)

การสนับสนุนเพิ่มเติมอื่นๆ

AU-IBAR: ผู้เข้าร่วมในการประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็นในไนโรบี เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2551

Oxfam GB: ที่ปรึกษาด้าน EFSL ระดับประเทศของแอฟริกาตะวันตก; ที่ปรึกษาเรื่องน้ำและสุขอนามัย; ผู้จัดการโครงการเทอร์คานา (Turkana Programme) ประเทศเคนยา; ที่ปรึกษา EFSL ระดับภูมิภาคประจำแอฟริกาตะวันตก; ผู้จัดการโครงการปาสโตราล (Pastoral Programme) ประเทศเอธิโอเปีย; ผู้จัดการโครงการปาสโตราล (Pastoral Programme) ประเทศยูกันดา; ทีมงานสิ่งพิมพ์

Oxfam GB: สำหรับการนำร่างแนวทางโครงการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติไปปฏิบัติ

กลุ่มที่ปรึกษาโครงการ LEGS และรายชื่อผู้รับเอกสาร

LEGS ได้รับการพัฒนาขึ้นโดยได้รับความช่วยเหลือและการสนับสนุนจากผู้คน จำนวนมากจนไม่สามารถเอ่ยนามได้ทั้งหมด ณ ที่นี้ รายชื่อผู้รับข่าวสารของ LEGS ประกอบด้วยบุคคลและองค์กรต่างๆ ประมาณ 1,700 ราย โดยสมาชิกส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมพัฒนาโครงการ LEGS ด้วยการแสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับร่างคู่มือคำปรึกษา แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทดสอบภาคสนาม ร่วมแบ่งปันประสบการณ์ในการประชุมและการอบรมเชิงปฏิบัติการ และให้ข้อมูลที่มีค่าอื่นๆ แก่โครงการ LEGS ซึ่งเราขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงสำหรับความอนุเคราะห์และการมีส่วนร่วมเหล่านี้

ภาคผนวก 5 แบบฟอร์มแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับโครงการ LEGS

โครงการ LEGS ยินดีรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในทุกๆ ด้านที่เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของ LEGS เพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงในการจัดพิมพ์ครั้งต่อไป

ชื่อ	
องค์กร	
ตำแหน่ง	
ที่อยู่อีเมล	
ที่อยู่ทางไปรษณีย์	

- กรุณาแสดงความคิดเห็นโดยทั่วไปเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ของ LEGS (เนื้อหา รูปแบบ สไตล์)

- ❖ กรุณาแสดงความคิดเห็นที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับบทใดบทหนึ่ง มาตรฐาน และ/หรือ ดัชนีชี้วัด

- ❖ คุณได้รับประสบการณ์อย่างไรบ้างจากการนำสิ่งพิมพ์ของ LEGS ไปใช้ในภาคสนาม

- ❖ คุณต้องการจะรับทราบข้อมูลเพิ่มเกี่ยวกับโครงการ LEGS หรือเข้าร่วมในรายชื่อผู้รับเอกสารของ LEGS หรือไม่ (หากต้องการ กรุณากรอกข้อมูลการติดต่อโดยละเอียดที่ตารางด้านบน)

กรุณาส่งแบบฟอร์มนี้ทางอีเมลมาที่ coordinator@livesotck-emergency.net หรือส่งทางไปรษณีย์มาที่ The LEGS Project, c/o Feinstein International Center, Tufts University, 200 Boston Avenue, Suite 4800, Medford, MA 02155, USA

มาตรฐานและแนวทางการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ

การปศุสัตว์มีบทบาทสำคัญในการดำรงชีวิตของผู้คนทั่วโลก เมื่อใดก็ตามที่เกิดเหตุฉุกเฉินหรือภัยพิบัติเกิดขึ้นต่อมนุษย์การให้ความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนต่อปศุสัตว์เพื่อป้องกันและเพื่อการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่แก่ชุมชนที่ได้รับผลกระทบ ถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง *มาตรฐานและแนวทางการให้ความช่วยเหลือชุมชนด้านปศุสัตว์ในภาวะภัยพิบัติ (LEGS)* เป็นมาตรฐานและแนวทางสากลในการออกแบบ นำไปปฏิบัติ และประเมินผลมาตรการให้ความช่วยเหลือด้านปศุสัตว์เพื่อยังผลในการช่วยเหลือผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติ LEGS ขยายความมุ่งมั่นในคู่มือ Sphere -มนุษยธรรมและมาตรฐานขั้นต่ำในการตอบสนองด้านมนุษยธรรม – เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งในการผลิตปศุสัตว์ขึ้นใหม่ โดยนำเสนอตัวเลือกที่ชัดเจน และจัดการสนับสนุนปศุสัตว์ในช่วงภัยพิบัติดังต่อไปนี้

LEGS ให้แนวทางการปฏิบัติ เกี่ยวกับการชี้วัดการตอบสนองที่เหมาะสมของปศุสัตว์, พร้อมด้วยข้อมูลรายละเอียดเกี่ยวกับมาตรการ การให้ความช่วยเหลือต่อสัตว์ กล่าวคือ: การลดจำนวนปศุสัตว์, การบริการด้านสัตวแพทย์, การจัดหาอาหารสัตว์, การจัดหาน้ำ, ที่อยู่อาศัยและการตั้งถิ่นฐานของปศุสัตว์ และการเพิ่มจัดหาปศุสัตว์ ซึ่งในเนื้อหาแต่ละบทนั้น ประกอบด้วย มาตรฐานขั้นต่ำ, ดัชนีชี้วัดหลักและบันทึกแนวทางปฏิบัติร่วมกับเครื่องมือในการตัดสินใจ และการพิจารณาประเด็นสำคัญอื่นๆที่อาจถูกมองข้ามและตัดทิ้ง

LEGS เป็นหนังสือที่ควรอ่านของผู้บริจาค ผู้จัดการโครงการและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคนิคการออกแบบหรือนำการดำเนินการด้านปศุสัตว์เพื่อช่วยเหลือผู้คนที่ได้รับผลกระทบจากภัยพิบัติต่อมนุษย์

LEGS ได้รับการพัฒนาโดยการรวมตัวของผู้เชี่ยวชาญจาก Feinstein International Center of Tufts University, องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ, คณะกรรมการกาชาดสากล, สหภาพแอฟริกา และสัตวแพทย์ไร้พรมแดนเบลเยียม โดยการทำงานร่วมกันกับทีมงานนักเขียนทางเทคนิค และผู้สนับสนุนจากทั่วโลก

LEGS ควรได้รับการนำไปใช้โดยหน่วยงานต่างๆ เช่น Oxfam เพื่อเตรียมการที่เหมาะสม, การรับผิดชอบ, ความมั่นคง และคุณภาพในการช่วยเหลือด้านปศุสัตว์

Lili Mohiddin , Emergency Food Security & Livelihoods, Oxfam GB LEGS